קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי
שער אחד עשר

אור התורה

מספר

מגלת אסתר

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

הוצאה חדשה עם הוספות מגוכתי״ק

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע״י חיים תשס״ז

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמשים לבריאה
מאתיים שנה להולדת כ״ק אדמו״ר הצ״צ
ארבעים שנה לנשיאות כ״ק אדמו״ר שליט״א

מפתח כללי

אור התורה

OR HATORAH

MEGILAS ESTHER

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5750 • 1990
ISBN 0-8266-5370-7

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע״י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473
FAX (718) 604-7633

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאָוו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

הקדמה

— להוצאה חדשה —

הוצאה הראשונה מ„רשימות על מגילת אסתר" שיצא לאור ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשט"ו, וכן ההוצאה השני' בשם „אוה"ת על מגילת אסתר", שיצא לאור בשנת תשכ"ט, וההוספה שיצא לאור בשנת תשל"ד — אזלו מן השוק.

במשך הזמן הגיעו לספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה כת"י, וביניהם גם גוף כת"י קודש מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. — מאמרים שלא נדפסו, אספנו כל המאמרים וסידרנו לפי סדר הפסוקים במגילת אסתר.

ציוני העמודים הם חדשים, ובצדי העמודים ציינו העמודים הישנים, וכן בסוף הספר נתנו רשימה מהעמודים הישנים.

דרושים ורשימות אלו, אחדים נעתקו מגוף כתי"ק והשאר מכת"י מעתיקים.

הדרושים נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע"ע לא נמצא תח"י גוף כתבי יד קודש של ה„צמח צדק" מרובם של הדרושים ורשימות הנ"ל, כי אם העתקות, ומכמה מהם רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון או התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

* * *

בסוף כרך זה הוספנו מראה מקומות[1] לפסוקי תנ"ך, מאמרי רז"ל, זהר וכו' וכן מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים והרשימות (נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן שי' חיטריק).

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי הצ"צ — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות — בא).

מערכת „אוצר החסידים"

יום ג', תצוה, ט' אדר שנת ה'תש"נ (הי' תהא שנת נסים),
מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק,
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

---

1) כדי שלא לעכב ההדפסה, סמוך לימי הפורים משנת „ניסים", — כאו המ"מ רק לחלק ובקיצור.

לוח המפתחות

*) כנראה נרשם כאן מפני שמדבר בענין חיים — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א.

אור התורה

מגלת אסתר

בימי אחשורש

עמ״ש בת״א פ׳ לך לך בד״ה והבדילה הפרוכת בענין חשמ״ל כי חש לשון שתיקה היינו מצד בחי׳ א׳ שבו כו׳ ומל ל׳ דבור והתגלות כו׳ ע״ש דבחי׳ חש שהוא השתיקה היא בחי׳ העליונה שבו– וקשה ממ״ש בפע״ח* שמ״ט שער ק״ג פ״ב. וע״ז החשמ״ל סובבו הנוגה הקליפה הרביעית קול דממה דקה בחשאי וז״ס ח״ש מחשמ״ל ובתוכו מ״ל שהוא העצמיות של חשמ״ל עכ״ל, מבואר דמ״ל גבוה מח״ש כי חש היינו נוגה וכ״כ שם פ״ג כי חש דתח״ש הוא חש קול דממה דקה נוגה וכ״מ בזוהר ויקהל דר״ג ע״ב חש אתעכב מלגלאה כו׳ וע׳ זוהר תרומה קלט״א ק״מ ב׳ בענין עורות תחשים ואת תחש כו׳ וע״ש בע״ח שמ״ח פ״ב מרגלים חרש לומר בחשאי כו׳ הרי חש שייך בקליפות, אכן באמת י״ל דלק״מ דהא כמו״כ בענין קול דממה דקה ברוב המקומות מבואר דזהו בחי׳ גבוה מאד שהוא בחי׳ שמו״ע צלותא בחשאי ביטול כו׳ ובפרדס בעה״כ ערך שתיקה ולעולם שתיקה מצד הכתר שהוא מקום השתיקה ובקי״ס נאמר ואתם תחרישון כו׳ אעפי״כ לפעמים איתא בזהר וע״ח דקול דממה דקה הוא ק״נ והענין י״ל כי השתיקה העליונה הוא כמ״ש בענין ישפה דבנימין יש פה ושותק והיינו מחמת הביטול כו׳ וכענין חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו׳ וגם יש חכמה גדולה שאינה יכולה להגלות בדבור כו׳ והוא בחי׳ השתיקה שלמעלה מהדבור וכענין שתוק כך עלה במחשבה שהוא ממותא סתימאה בביאור אם בחקתי וכן מ״ש במשה כבד פה לגבי אורייתא דבע״פ כו׳ ועי׳ מזה בת״א בד״ה יביאו לבוש מלכות בתחלת הדרוש ומ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו ספ״ד פי׳ כי כתר הוא ג״כ לשון שתיקה כמו כתר לי זעיר והוא ענין שבת שבות ממאמר ע״ש וזהו למנצח על יונת אלם וזהו גם כן ענין מאלמים אלומים כמ״ש במדרש ועמ״ש ע״פ המדרש ע״פ יקוו המים כו׳ והשיב בתוכה דיורים אלמים היינו שתיקה וביטול הנ״ל ועד״ז איתא מלה בסלע שתיקותא בתרין סמא דכולא משתוקא. אמנם יש גם כן להיפוך בחי׳ שתיקה שלמטה מבחי׳ הדבור כי הנה השתיקה צ״ל בבחי׳ שלא יוכל לבוא לידי גילוי אבל צ״ל ג״כ במה שיכול להיות גילוי רק שאחר כך צ״ל ג״כ בחי׳ שתיקה וכמו תחלה יוצ״א וק״ש ואח״כ שמו״ע צלותא בחשאי כו׳ וכן בהשתלשלות עו״ע נמשך ע״י הדבור אלא שלא כל השפעה באה לגילוי ונשאר בבחי׳ מקיף ושתיקה כנ״ל וכן בשבת בקושי התירו לדבר כו׳ והיינו אחר הדבור בד״ת כל ו׳ ימי המעשה הנה שבת הוא בחי׳ שתיקה וביטול עליון ועם כל זה התירו לדבר ד״ת כו׳ אמנם השתיקה שלמטה מהדבור זהו שאינו מדבר במה שצ״ל

בפע״ח : כ״ה בגוכתי״ק, ובכת״י ב׳ : בע״ח.

ב'רסב הדבור דהיינו דתו' כו' ולמעלה גם כן וזהו בחי' ק"נ שהוא ההס' וההעלם שלא יומשך גילוי הדבור העליון שהוא גילוי אלקות ולכן גם כשהמלכות מתלבשת בגלות בק"נ נאמר כרחל לפני גוזזי' נאלמה כו', ולע"ל נאמר ונגלה כבוד הוי' כו' כי פי הוי' דיבר שיהי' בגילוי הדבור עליון ועמ"ש ע"פ נאלמתי דומי' החשתי כו' תלים ל"ט ג' היינו כשהמלכות מלובשת בגלות בק"נ וזהו ר"ת נד ה' והוא ענין נדה כו' לשון ריחוק דאתתרכת ה' תתאה מהיכלא דמלכא וח"ג דע"ד ב', ולכן ארז"ל ברכות דף ה' כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק החשתי מטוב כו' שע"י עסק התורה ממשיך הקול בהדבור הקול קול יעקב כו' ועיקר דבר זה מבואר ע"פ והי' העטופים ללבן כו', ועוד י"ל כי הנה ג"ק ונוגה וזהו נגד אבי"ע דקדושה וע"כ נוגה בקליפות נגד אצילות בקדושה לכן נרמזת בקול דממה דקה שזהו בחי' אצילות אך עם כל זה הוא היפכי מהקול דממה דקה דקדושה כנ"ל, ובהרמ"ז פ' אמור איתא שק"נ לגבי גקה"ט הוא כמו בקדושה בחי' כתר לגבי חב"ד חג"ת נה"י דכמו שהכתר הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כן ק"נ ממוצע בין הקדושה לג"ק, ולכן שייך בה חש. והנה על כל פנים מובן שיש בחי' חש בקליפות והוא ק"נ וזהו ענין עטופים, אך למטה מזה הם גקה"ט. ועפי"ז יש לומר פי' וענין בימי אחשורוש, כי אחש היינו ק"נ שנק' גם כן ח"ש והא' זהו בחי' הארת השכינה המתלבש בק"נ שאז היא גם כן בחי' כרחל לפני גוזזי' נאלמה ופי' ורוש היינו כשהנוגה מתחברת לגקה"ט והוא כמ"ש ענבימו ענבי רוש שהוא בחי' גפן נכרי'. ועיין בזהר וישב דקצ"ב א'. גם ריש לשון רוש וע"ד מ"ש בזהר ר"פ בראשית ד"ב ע"ב בענין אות ריש דהיא מבחי' אתוון דאתחזיאו על סטרא בישא כו' וע"ש בזהר"ק ופי' זה י"ל עפמ"ש בסבא דמשפטים דף צ"ה ב' האי עלמא אתנהיג כולא באילנא דדעת טוב ורע דהיינו על ידי ק"נ וק"נ כלולה מטו"ר ונק' טיקלא שיש בה ב' כפות מאזנים א' לימין המורה על הטוב שבה, וא' לשמאל המורה על הרע שבה ולפעמים כאשר אכשיר דרי אז הטיקלא מכריע לצד הטוב והיינו שק"נ מתחברת ונכללת בקדושה כו' ולפעמים הוא להיפוך שנכללת בגקה"ט וזהו ענין ימי הטובה וימי הרעה הנז' בזהר פ' מקץ דר"ד ע"ב גבי אתגלגלו אתוון טו"ר. ומזה יובן ענין בימי אחשורוש שבחי' חש הוא ק"נ נתחבר ונכלל עם ג"ק שזהו ענין ענבי רוש ולכן זהו נמשך ע"י שנהנו מסעודתו ושתו יינו כו'. ובזה יובן מ"ש מרדכי לאסתר אם החרש תחרישי בעת הזאת כו' שהוא בחי' שתיקה רעה הנ"ל והנה אסתר ומרדכי הם מבנימין בחי' יש פה ושותק כו' שתיקה עליונה, והנה ענין עת אשר שלט האדם באדם הוא לרע לו כי ע"י שליטה זו נוטל חלקו וגם מזה נמשך ופרעה הקריב כו' וזהו ענין כור הברזל כו' אך כשעושים תשובה מעצמן א"צ לבחי' זו כלל וזהו ובבואה לפני המלך שהוא בחי' תשו"ע בהתעוררות הרצון מעומקא דלבא מזה נמשך דאתהפכא חשוכא לנהורא וזהו אמר עם הספר שמה שהיו תחלה חש ורש עתה נתברר ק"נ ונכלל החש בבחי' מלכות וזהו אמר כו' שלא יהי' בחי' לפני גוזזי' נאלמה כ"א בחי' גילוי כו' ומזה נמשך ישוב מחשבתו כו' כי כשהג"ק נפרדות מק"נ אין להם חיות כו'.

המולך מהודו עמ"ש ע"פ הוד והדר לבשת שזה הי' בשימ"ב, ואחר כך ב'רסג ע"י חטא עה"ד החושך יכסה ארץ כו' וזהו בחי' כוש, ובמא"א אות כ' סכ"ח כוש שכ"ה דינים ע"ה ולכן סמאל נק' כושי כי הוא יונק משכ"ה דינים עכ"ל. והיינ כ' ע' בל"ת פ' בהעלותך בדרוש הב' אשה כושית וע"ל ערך אשה כושית.

והנה בכל זה יובן משארז"ל פ"ק דמגילה שלבש בגדי כהונה גדולה כי בגדי כהונה גדולה נק' ת"ת ובו לבוש החשמ"ל ששרשו מת"ת, וכשיש יניקה לח"ש דק"נ מבחי' לבוש החשמ"ל זהו ענין שלבש בגדי כהונה גדולה כו'.

ויהי בימי אחשורש. במאו"א א' קפ"ב יש בהגדה ויאמר המן זה מדה"ד, אחשורש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו עכ"ל. ובגמרא פ"ק דמגילה ד"י ע"ב כ"מ שנאמר ויהי בימי אינו אלא לשון צער וא"כ אם אחשורש זהו הקב"ה מהו לשון צער, וי"ל דבזח"ג פ' אחרי הע"ד סע"ב כד אתפרש מלכא ומרכאן לא משתכחין כדין איקרי וי מ"ט וי דתניא רישא דיסוד יו"ד. ועי' במא"א סמ"ך סעי' י"ג ובזהר פ' פנחס דרט"ו ב' ת"ח רזא דברית קדישא הוא אות יו"ד כו' וזהו ענין יו"ד דתפלה ש"י. ובאדרא קמ"ב א' בפומי' דאמה דאתקרי יו"ד. וכד אתרחקא מטרוניתא ממלכא כו' וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל ו' עילאה לההוא רישא דיסוד דאיהי יו"ד ונגיד לי' לגבי' כדין הוא וי. וע' מזה בפ' בשלח דנ"ה סע"ב ע"פ בשוב הוי' ציון סליק מלכא קדישא לציון ואנגיד לי' לקבלי' כו' ע"ש. וזהו ענין כי איננו דסליק לעילא לעילא כמ"ש בזהר פ' אחרי שם דע"ה א' ובפ' ויקרא ד"ך ע"ב ופי' בת"א בד"ה וארא אל אברהם דסליק לגבי בחי' מהותו ועצמותו בחי' יחיד ומיוחד שאינו בגדר בחי' עלמין כלל ואין שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים וזהו ענין אחשורש שאחרית וראשית שלו היינו בחי' אני ראשון ואני אחרון היינו ששם אחרית וראשית הכל בשוה שעשי' ואצילות שוין ממש ומשם יוכל להיות נמשך יניקה גם לעכומ"ז כיון שהוא רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל וע"כ שממית בידים תתפש כו' וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים והנהגת העולמות הוא בבחי' שניה שנסתלק האור מע"ס חכמה וחסד כו' וזה נקרא בימי אחשורוש שהימים העליונים מקבלים מבחי' דכחשיכה כאורה כו' וע' מ"ש סד"ה מצה זו בענין בעבור זה עשה לי כו' לי ולא לו שזהו דוקא על ידי התלבשות אוא"ס בחכמה כו' ע"ש משא"כ מבחי' בימי אחשורש נמשך היניקה גם לחיצונים כו' וזהו המולך מהודו ועד כוש דשם כחשיכה כאורה ועמ"ש בפי' כחשיכה כאורה בד"ה מצה זו

ב'רסד הנ"ל ומ"ש בנ"' מהודו ועד כוש בשיר השירים סד"ה שחורה אני ונאוה. ובמא"א כ' סעי' כ"ח כו"ש שכ"ה דינים ע"ה ולכן סמאל נקרא כושי כי הוא יונק משכ"ה דינים עכ"ל. וההוד זהו התורה כמ"ש אשר תנה הודך על השמים ובעצמות אוא"ס הרי הוא המולך מהודו ועד כוש בהשוואה א', וכמו שאמר אדמ"ו נ"ע בד"ה ויקח המן את הלבוש שלכן פעם ניתן חותם טבעת המלך להמן ופעם למרדכי, כי ענין הטבעת זהו חותמו של הקב"ה ולכן חותמו אמת ע"ש אני ראשון ואני אחרון כו', בפרדס ערך טבעת פי' שהטבעת הוא במ' וכ"כ במא"א אות ט' סעי' ט', אבל שיומסר בחי' אמת להמן זה א"א ואולי טבעת שייך לבחי' טבע וטבע זהו חותם שוקע בחי' א־ל מסתתר, ובמד"ר פ' בראשית ספ"י ורבנן אמרי משל למלך שעשו לו טבעת כך מה הי' העולם חסר שבת נמצא החותם שהוא חותמו של הקב"ה אמת נמשך בשבת דוקא ועז"נ ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו ובשימ"ב קודם שבת הי' רק טבעת בלי חותם עדיין, לכן הטבעת שלפעמים ניתן להמן זהו בלי החותם, ונת' קצת מענין הטבעת והחותם בבוך בראשית א' ד"ל ע"א וע"ב ע"פ ויכל אלקים ביום השביעי, כי החותם הוא יסוד והוא הממשיך שפע הפנימי' במל' הנק' טבעת וכענין חצר הפנימי' הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח כו' שנתבאר בת"א בד"ה ויקהל משה, וע' עוד מענין שפע היסוד במל' ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך. עכ"פ החותם אמת ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים ופי' ומבלעדי גם באמצעיתא כמ"ש בלק"ת ד"ה ראשי המטות וד"ה שיר השירים ובת"א ד"ה וישב יעקב, ועמ"ש בישעי' סי' מ"ד ו' ע"פ אני ראשון, והנה יניקת החיצונים רק מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות כמ"ש בת"א פ' מקץ ד"ה כי עמך מק"ח, וגם מלמטה מטה בסוף העשיה כמ"ש בד"ה ויאמר מלך * מצרים למילדות העבריות, וא"כ מבחי' אני ראשון יש להם יניקה, וגם לפמ"ש בת"א ד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון פי' ואני אחרון שהוא בחי' ממכ"ע הנק' אני, ומשני בחי' אלו יש להם יניקה, משא"כ מבחי' אמת המורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים לא יש יניקה כלל, ולכן פעם ניתן החותם להמן כי לפני עצמות אור א"ס הכל שוין דכחשיכה כאורה. והנה כתר עליון עלי' אתמר מגיד מראשית אחרית והוא א"ק אור סללי הכולל כל ההשתלשלות כאחד, וזהו ענין אחשורש שאחרית וראשית שלו.

ב) **אדמ"ו** נ"ע פירש אחשורוש אחש רוש, חש לשון שתיקה היינו ק"נ שנק' קול דממה דקה כמ"ש ברע"מ פנחס דרכ"ז ע"ב וכ"כ בע"ח שמ"ט שער ק"נ פ"ב, וכ"מ בזהר תרומה קלט"א קמ"א בענין עורות תחשים, ובפ' ויקהל דר"ג ע"ב חש אתעכב מלגלאה וזהו ענין מרגלים חרש וכן נחשת חש ת' ב', ועמ"ש ע"פ נאלמתי דומיה החשתי מטוב. עוד חש לשון מהירות פי' במא"א ח' י"ב שק"נ נק' כעין החשמ"ל ונק' משכא דחויא

ויאמר מלך: ראה תורת חיים ע"ס שמות [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א].

כי החויא עצמה ג׳ קליפות אחרית רעות כו׳ ונוגה נק׳ חשמ״ל כי חש ב׳רסה וממהרת לינק מהקדושה כו׳ וכשח״ו עונות ישראל גברו כו׳ ונגה נדבקת עם ג״ק אחרות כו׳ אז היא גונבת מהקדושה ומוציאה לחיצונים השפע וזהו אחשורש שנתחבר בחי׳ חש הנ״ל ק״נ עם ג״ק אחרות הנק׳ רוש ע״ש ענבימו ענבי רוש וע׳ בזח״א וישב קצ״ב א׳.

מגלת אסתר א, ב

בימים ההם כשבת, מגילה א׳ ד״י ע״ב י״א א׳. ילקוט ח״א יד״ג. של״ה שעח״ב.

א) **ברבות** במקומו דקי״ט ע״א רבי כהן בשם ר׳ עזרי׳ על כסא מלכותו מלכתו כתיב (פי׳ קרי בי׳ מלאכתו כדלקמן. מת״כ) בא לישב על כסא שלמה ולא הניחוהו, אמרו לו כל מלך שאינו קוזמיקרטור (מושל בכל העולם) אינו יושב עליה עמד ועשה לו כסא משלו בחמותו כו׳. אפ״ל כי הנה בשלמה כתיב וישב שלמה על כסא הוי׳ למלך בדה״י א׳ סי׳ כ״ג ומבואר מזה ברבות פ׳ בא פט״ו ע״י שנתמלא דיסקוס (ממשלתה) של לבנה בימי שלמה כו׳ ע״ש והיינו מה שהקב״ה שולט מסוף העולם ועד סופו ושולט בכל המלכים כו׳ כן שלט שלמה כו׳ ע״ש והנה ברבות בשלח ר״פ כ״ג שבקי״ס נאמר נכון כסאך מאז המלך עומד על הלוח אגוסטוס יושב דהיינו מלך אדיר וזהו ענין מלך מלכי המלכים או מלך עילאה המבואר בזח״ב יתרו ס״ז ב׳ שהוא בינה שבה התגלות ע״ק מלכות דא״ס אזי דוקא יושב על הכסא לכן המלך שלמה שהי׳ למטה דוגמת בחי׳ מלך שהשלום שלו שהוא מלך עילאה הנ״ל כמבואר במאו״א מ״ם מ״ד מלך שהשלום שלו יסוד אימא תמיד יסוד אבא בו עכ״ל ושרש בחי׳ זו הוא מל׳ דא״ס שמשם נמשך השלום וחיבור אש ומים כו׳ וגם במלכות דאצילות כשמאיר בה בתמידות יסוד ז״א הממשיך לה מהבינה ומא״א נק׳ מלך שהשלום שלו כו׳ וזהו ונתתי שלום בארץ. וע׳ זהר בחוקתי מזה לכן הי׳ קוזמיקרטור, שהמשיך השלום עד שיהי׳ ורב שלום שגם בחי׳ יש לי רב הי׳ בטל אצלו עמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך למודי הוי׳ בענין ורב שלום ולכן נאמר בו וישב שלמה על כסא הוי׳ בחי׳ נכון כסאך מאז. עמ״ש מענין אז בזח״ב בשלח נ״ד א׳ ומ״ש ע״פ אז תשמח בתולה במחול ומ״ש בד״ה ביום השמיני שלח אך כשחטאו ישראל וניטלה מלכות מהם וניתנה לעוכומ״ז ועיין בתו״א פ׳ מקץ בד״ה כי עמך מקור חיים עכ״ז מלך שאינו קוזמיקרטור אינו יושב על כסא זו כו׳. בת״א פ׳ וישלח בד״ה ויאבק איש עמו דמ״ד ע״א כ׳ וכמבואר מההיכלות שאין בזה לעו״ז רק נגד ז״ת ולא בהיכל קדה״ק שהוא כולל כחב״ד כו׳ עכ״ל. והיכל קדה״ק הוא כסה״כ שלמעלה כמ״ש בע״ח, וכמבואר ג״כ בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבת, המתחיל ביאור

ב׳רסו למ״ש בסש״ב פנ״ב נ״ג, וכמו בחי׳ זו הי׳ כסא של שלמה, משא״כ מי שאינו קוזמיקרטור כו׳.

ב) **ברבות** שם בענין כסא שלמה רבי הושעיא רבא אומר שהי׳ עשוי בטירכי (כדמותו ודייק מדכתיב גדול, ר״ל מדכתיב כסא שן גדול, מת״כ. פי׳ ע״ד שאמרו במ״ר פ׳ וירא פר׳ נ״ג ע״פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים הי׳ שם עכ״ל וכמ״ש גדול הוי׳ ומהולל מאד וכן במ״ר פ׳ וישב פ׳ פ״ז ע״פ איננו גדול מתירא אני מהוי׳ אמרה לו איננו (ר״ל פה אתנו) אמר לה גדול הוי׳ ומהולל מאד הרי גדול קאי על הקב״ה לכך מפרש כסא שן גדול שהי׳ עשוי כדמותו כסא של גדול העולמים) מרסבתו של מי שאמר והי׳ העולם הקב״ה וכה״א שש מעלות לכסא שש כנגד ששה רקיעים ולא שבעה הן, א״ר אבין הן דמלכא שארי טיטין (ר״ל שהוא בעלם ונסתר או מכובד ואינו מן המנין) ע׳ מכ״ז בזח״ג פ׳ תזריע דף מ״ז. ועו״ש במדרש שש כנגד ששה סדרי משנה, זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות, שש כנגד שימ״ב עכ״ל. א״כ ממילא מובן שמדרגה השביעית נגד רקיע השביעי זהו יום השבת, ומבואר במ״א ע״פ הריעו להוי׳ כל הארץ ר״ת הלכה וזה אומרים בשש ימי החול, ובשבת אומרים השתחוו להוי׳ בהדרת קודש ר״ת קבלה דהיינו פנימיות התורה, ומצינו למדים שע״י עסק ששה סדרי משנה עושים שש מעלות לכסא הוי׳ להיות כבי׳ נכון כסאך. וזהו ששת ימים תעבוד ע״ד איזהו עובד אלקים זה השונה פרקו מאה פעמים ואחד כו׳ וכן ביששכר נאמר ויהי למס עובד ומזה יש להעיר לענין וישם המלך אחשורש מס כו׳ ואחר כך וביום השביעי העסק בפנימי׳ התורה ממשיכים בחי׳ השביעית שהוא היכל קדה״ק שבו שורה מלכות דאצילות וכן באצילות בינה נק׳ היכל קדה״ק שבה שורה התגלות עתיק מלכות דא״ס. וז״ש גבי שבת או תתענג על הוי׳, א׳ רוכב על ז׳ ר״ל א׳ הוא יחידו של עולם ששורה בשבת על כסא כבודו כמאמר ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו. וע׳ בספר פני״פ פ׳ ויגש ע״פ רק הכסא אגדל ממך ומ״ש במ״א ע״פ מארז״ל גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, אפ״ל שש מעלות לכסא ש״ס משנה, והכסא עצמה זהו תשב״כ ע׳ כה״ג בת״א ובד״ה ויקהל משה בענין שבעה קני מנורה פי׳ ששה קנים ש״ס משנה, והקנה האמצעי תשב״כ.

ג) **בענין** כסא שן יש להעיר ממ״ש ברבות פ׳ במדבר פ״ג קרוב לס״פ בענין בני גרשון נושאי היריעות, מי יגור נגד שלג וברד וקור וחום מי שהוא חזק כשן ואין שן אלא לשון חוזק כדכתיב מעיו עשת שן עכ״ל. ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ נשא בד״ה נשא את ראש בני גרשון דרוש השני שע״ז הפסוק ושם ספ״ה ובמא״א אות כ׳ כ״ב כסא שן נק׳ עולם הבריאה וששה מעלות הם ההיכלות, והי״ג העיר ממ״ש ע״ז בזהר ויחי דף רמ״ג ובפ׳ שמות דף י״ד ע״ב, ובת״ז תיקון י״ח דכ״ז ע״ב, ובפ׳ בא דמ״ג ע״א ובפ׳ ויקהל דף רי״ז ועמ״ש מענין שן בלק״ת בשה״ש ע״פ שניך כעדר הרחלים ובת״א פ׳ ויחי בפסוק חכלילי עינים בענין ולבן שינים מחלב.

והנה בשרשים ערך שנה כ׳ ד׳ ענינים א׳ לשון שינוי והשתנות אני הוי׳ ב׳רסז לא שניתי, בשנותו את טעמו. ב׳ לשון שניות כמו לתת לו פי שנים אלה שני בני היצהר ושני לוחות העדות בידו טובים השנים מן האחד. ד׳ לשון שני שהוא צבע אדום תולעת שני כחוט השני שפתותיך. ובערך שן נזכר ענין שיניים. ואפ״ל בענין כסא שן כל הבחי׳ הנ״ל כי על ידי הכסא נמשך השראתו בבי״ע ה״ז ענין שינוי שמבחי׳ אני הוי׳ לא שניתי מאיר בנבראים שהם בעלי השינוי וע׳ במג״ד אות שי״ן. גם השיניים טוחנות המאכל, ובעבודה ענין הבירור וזהו השינוי בשנותו את טעמו לאתהפכא חשוכא לנהורא ועל ידי זה ממשיך כמו״כ למעלה. גם ענין שנים, כמ״ש בזהר ר״פ מקץ בפי׳ שנתים שנים דתב דרגא לדרגא היינו יחוד זו״נ וזהו טובים השנים ע״ד לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר וכ״ז נמשך מהכסא בחי׳ וישב הוי׳ למלך, גם ענין שנה כי מלכות מקור הזמן בסוד מלך מלך ימלוך גם ענין שני שייך במלכות גם ענין שן וחוזק כי כסא מורה על היכולת והחוזק כנ״ל בשם המ״ר בשלח ר״פ כ״ג בענין אגוסטוס יושב כו׳ ולד׳ הרמב״ם במו״נ ח״א פי״א מורה זה (ר״ל ענין הישיבה) על ענין אני הוי׳ לא שניתי כו׳ ע״ש. והנה ענין ששה סדרי משנה שהם שש מעלות לכסא, הנה משנה ג״כ שייך ללשון שן גם לשון טובים השנים ע״ד משנה למלך אחשורוש גם כענין פי׳ לחם משנה דהיינו כפול, וכן כל עיסקא דשבתא כפול זכור ושמור, בתו״א סד״ה בכ״ה בכסלו פי׳ שהמשכת הרצון זהו בחי׳ שינוי ואני הוי׳ לא שניתי ורצון נק׳ צנור בד״ה בשלח פרעה וא״כ כסא שן לשון שינוי כי השמים כסאי זהו התורה שהוא רצון ורצון הוא שינוי ולכן שש מעלות לכסא הם ש״ס משנה. והנה שין ג״כ לשון שינוי כמ״ש המג״ד באות שי״ן בתחלתו, וזהו ענין שי״ן של תפילין וח״ש במ״א שהמשכת אור א״ס להתלבש בחכמה זהו כבי׳ בחי׳ סילוק עצמותו שמסלק אורו הגדול שלמעלה מהרצון ולהתלבש בבחי׳ רצון וצנור כו׳ ונמשך ג״כ ע״י ביטול רצון של האדם בחי׳ בשנותו את טעמו וזהו ג״כ ענין כסא שן. ע׳ מזה בד״ה ושננתם לבניך כו׳.

פרק קמא דמגילה דף י״א ע״ב בימים ההם כשבת כו׳ מאי כשבת לאחר שנתישבה דעתו כו׳ עיין שם, דהמכוון שסבר שהי׳ על תכלית שלימותו וזה מענין מה שכתב הרמב״ם במו״נ ח״א פי״א לפרש ענין האמנם ישב אלקים על הארץ דענין ישיבה הוא עומד נח שלא ישתנה אני הוי׳ לא שניתי ועת״י יתיב. ומזה יובן מעלת ששה סדרי משנה שהן שש מעלות לכסא שבהם ועל ידם ממשיכים בחי׳ ישיבה הנ״ל ועת״י יתיב, וכמארז״ל במ״ת נדמה להם כזקן כו׳ והנה בחי׳ זו דכשבת של אחשורוש נמשך מחמת הסתלקות מבחי׳ וישב הוי׳ מלך לעולם כמ״ש ע״פ המגביהי לשבת פ״ב ע״פ הזהר מקץ קצה״ב ע״ד בגלותא סליק לעילא ולעילא וזהו ענין אין השם שלם ואין הכסא שלם אבל כשממשיכים שיהי׳ השם שלם והכסא שלם השמים כסאי השקיפה כו׳ מן השמים אזי וברך כו׳ והיינו ע״י ששה סדרי משנה שש מעלות לכסא כנ״ל. וע׳ מענין הכסא בפרדס שער אבי״ע פ״ג

ב׳רסח ומ״ש בסידור אחר עלינו לשבח שהכסא הוא היכל קדה״ק דבריאה שהם כחב״ד דבריאה ושית דרגין לכסא הם ו״ק דבריאה.

חור כרפס. ת״י יריען דבוץ גוון חיוור, ועד״ז פי׳ בזח״ב תרומה קנ״ב סע״א בן חור, וכן משמע הפי׳ במדרש עפ״י פי׳ יפ״ע. עוד פי׳ במד״ר לבושים שבבי חורים לובשים אותם היינו שרים כמו חורי יהודה, חורים וסגנים. ובגמרא פ״ק דמגילה די״ב ע״א מאי חור, רב אמר חרי חרי ופירש״י מעשה מחט מלאכת המצעות היתה עשוי׳ נקבים נקבים, ושמואל אמר מלת לבנה הציע להם ופרש״י חור לשון חיוור, ועמ״ש בשה״ש ע״פ דודי שלח ידו מן החור, ומ״ש ע״פ ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור, מענין דר וסוחרת בהשמטות זח״א סי׳ ל״א, והם מ׳ ובינה וע׳ פרדס ערך דר וערך סוחרת. ואאזמ״ו פי׳ סוחרת שהוא מקיף כל העולמות ודר שם (זהו דר וסוחרת י״ל ממכ״ע וסוכ״ע) עם עמודי שש (ע׳ בשה״ש רבה ע״פ שוקיו עמודי שש דמפרשו על שימ״ב וכ״ה במד״ר פ׳ נשא) שהוא אבן שיש (ע׳ זח״א דכ״ו א׳) וגם הוא ששה במספר אלא דששה הוא לשון זכר ושש הוא לשון נקבה, כי בעלמא דנוקבא היא קשה כאבן (ע׳ מד״ר פ׳ בראשית ס״פ י״ז מפני מה האיש נוח כו׳ ואין האשה נוחה כו׳ דהיינו שהיא קשה כמו עצם ע״ש) ולכן נק׳ מדותיו בלשון נקבה שש, אך כשמתחבר עמו בחי׳ הא (ע׳ בלק״ת בד״ה יחיינו מיומים) והוא משברת את לב האבן אז נקרא ששה (ששה משמותם על האבן כו׳) אך אעפ״י שעדיין הוא בבחי׳ שש עכ״ז דר עמו הסוחרת הנזכר (ע״ד השוכן אתם בתוך טומאותם) והוא ע״י רצפת בהט שהרצפה היא האמונה, בהט כלומר בחי׳ הט והוא מ״ש הט שמיך ותרד שהשי״ת מטה שמים ואז מעצמו תרד הקליפה, ובחינת השמים הוא כמ״ש ואתה תשמע השמים שהקב״ה נק׳ שמים כי הוא סובב (ע׳ בלק״ת בד״ה כי המצוה הזאת בענין מי יעלה לנו השמימה) וע״י שהוא מטה בחי׳ שמים מתפרדים כל פועלי און וכהמס דונג מפני אש כו׳, וזהו פורים, וזהו על כל דברי האגרת הזאת כי זהו עיקר כל המגילה להאמין שהוא ית׳ סוכ״ע וכולא קמיה כו׳ (ענין וזהו פורים יובן ע״ד מ״ש בפע״ח ע״פ ויעבור מרדכי וזהו הט שמיך וכו׳) וזהו בחי׳ אסתר ואנכי הסתר אסתיר פני שאפי׳ אם הוא בבחי׳ הסתרה מסותרת כפלים (ע״ד אל תראוני שאני שחרחורת כפל השחרות ע׳ בלק״ת בשה״ש ע״פ שחורה אני דרוש השני) אדרבה שם הוא בחי׳ פנים כי ההסתרה היא בבחי׳ ביום ההוא (שזהו ענין ועבד הלוי הוא, אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך, הוא עשנו ולו אנחנו כו׳).

שבעת שרי פרס ומדי רואי פני המלך. בירושלמי סוף הוריות שהן זקני ב'רסטט התורה. וע' רפ"ג דמגילה ז' קוראים בשבת נגד ז' רואי פני כו'.

במד"ר ר"פ שמיני חצבה עמודיה שבעה אלו ז' ספרים שבתושב"כ. עיין בתו"א בתחילתו ד"ה השמים כסאי שהתורה נמשכה מאור א"ס בו"א. והנה מאמר ריב"ז ספ"ה דברכות שהוא כשר לפני המלך ומעלת רחב"ד כעבד לפני המלך, ונתבאר במ"א כי ענין שר לפסוק ע"פ החכמה, אבל ע"י ביטול כעבד שמוע מזבח טוב ממשיך. יהי רצון כו', ושם נת' שיש שר שהוא ג"כ בחי' עבד, וכענין משה עבדי. ועפי"ז י"ל מעלת שרי רואי פני המלך שעם היותו שר כיון שהוא מרואי פני המלך יוכל להמשיך ג"כ הרצון עליון שלמעלה מהחכמה ע"ד ואור פניך כי רציתם, ובחי' זו בעסק התורה י"ל התפילה שהיא צמאה לך נפשי כו' מתי אבוא ואראה פני אלקים כי תפלות אבות תקנום, והם נגד ג' מועדים שנאמר בהם שלש פעמים בשנה יראה, ועכשיו בחי' זו היא ע"י התפלה כנת' בלקו"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמייך, והטעם י"ל כמ"ש במ"א טעם הראי' ברגלים דוקא אף שבת גבוה יותר, אך כי הם מועדים לשמחה ושמחה גורם הגילוי להיות ראי', והנה שמחה הוא בינה אם הבנים שמחה, וזהו עיקר ענין התפלה להתבונן בגדולת הוי', וזהו שבעת שרי וכו' ז"ת דאצי' רואי פני ג"ר ששם מלובש אור א"ס מלך מלכי המלכים, א"נ רואי פני ע"י עובד אלקים שונה פרקו מאה פעמים ואחד או כי התורה סתים וגליא, לכן עוטה אור כשלמה ממוצע בין אור א"ס לעולמות. כי הממוצע יש בו ב' בחי', והנה שר זהו מצד גליא שבתורה, ורואי פני מצד פנימית התורה, וזהו יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, כי ע"י התורה יוכל להיות רואי פני כו', ולכן נקראו והקרוב אליו ע"ד בכל קראנו אליו ולא למדותיו, עיין במד"ר ס"פ נצבים ע"פ כי קרוב אליך הדבר אם יהיו ד"ת קרובים לכם אף אני קורא אתכם קרובים שכן כתיב לבנ"י עם קרובו, וזהו ע"ד מ"ש במד"ר ריש פ' תרומה לפרוש הימנה איני יכול כו', וכן כי לקח טוב נתתי לכם שהמוכר כביכול נמכר עמה.

אסתר ב' ה'

איש יהודי. פ"ק דמגילה די"ב סע"א, פ"ב י"ח ב', י"ט א'. איש ימיני, עמה"מ שי"ג פמ"ה דע"ח סע"ג.

הי', רבות שמות פ"ב ק"ב ע"א אמור פל"ב קרוב לס"פ ר"ג א'.

ושמו מרדכי, רבות נשא פ"י דרל"ח ד'. ברות רבה מה"ב גבי ושמו בועז. באסת"ר קכ"א ב' ס"פ והשתי' כדת, קב"ה ע"פ איש יהודי באריכות.

ב'ער **איש** יהודי הי' בשושן וגו' פרק קמא דמגילה דף י"ב סוף ע"ב. בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו אור הוא חכמה היינו שהמשיך את החכמה וזהו ע"ד בן שמן. בן שמעי היינו שהמשיך מבחי' בינה וזהו על דרך בן חורין, שמקבל מעלמא דחירו, ואפ"ל ע"ד במ"ת רואים את הנשמע ושומעין את הנראה, כמו"כ בימי אסתר הדור וקיבלו המשיך ראי' ושמיעה כו'. בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו י"ל זהו קו האמצעי העולה עד הכתר וא"כ שהקיש הוא לשון דופק כמו קול דודי דופק פתחי לי. וע' בקורק' ערך יקש וערך נקש וערך קשש, בערך יקש פי' לשון מוקש, כמו עד מתי יהי' זה לנו למוקש בפ' בא, חרדת אדם יתן מוקש משלי כ"ט כ"ה, מפח יוקשים תלים קכ"ד ז', ובערך נקש הביא מ"ש ינקש נושה לכל אשר לו תלים סי' ק"ט י"א ופירושו ג"כ לשון מוקש, וכן פי' במצ"ד שם הנושה בו ישים פח יקוש ללכוד לעצמו את הכל כו' אבל רש"י פי' שהוא מלשון וארכבותי' דא לדא נקשן בדניאל סי' ה' ואם כן הוא ג"כ ענין הכאה כדפי' הלעז ינקש זאאל קלאפען כו', וכן בקורק' בסופו נקש לשון קשקוש, והמכוון דאף שננעלו שערי רחמים גרם שיהי' נפתח השער כו' וי"ל ע"ד אין השם שלם כו' עד שימחה כו' היינו שאין חיבור י"ה עם ו"ה אשר י"ה הוא חב"ד שאין נמשך ומתגלה בחי' זו במדות הנק' בן כו' ומזה יניקת עמלק ומלק את ראשו כו', אבל מרדכי גרם חיבור י"ה בו"ה, וזהו בן יאיר כו' כנ"ל וע"ז ליהודים היתה אורה כו' ועמ"ש מענין לפתוח הרחמנות בלק"ת בשה"ש סד"ה לריח שמניך גבי ע"כ עלמות אהבוך כו'.

ענין יהודי וימיני כל הכופר כו' העיר מהרש"א מפרק קמא דסוטה דף י' ע"ב יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא נקרא על שם של הקב"ה היינו שיש בו ד' אותיות השם ובמהרש"א שם שהד' הנוסף זהו ע"ש הודאה הפעם אודה כו' וע' בהרמ"ז ר"פ ויקרא מענין יהודה ועמ"ש בד"ה יהודה אתה, ומענין כל הכופר יש להעיר ממ"ש ברבות בשה"ש ע"פ אשכול הכופר אשכול זה הקב"ה איש שהכל בו פי' איש ז"א שהכל בו שבו מלובש אור א"ס הכל יכול ועמ"ש ע"פ הוי' איש מלחמה בד"ה כי תצא למלחמה, הכופר שכפר בעוכומ"ז והודה בהן בישראל, מה אם בעוה"ז לע"ל שנאמר אהי' כטל לישראל עאכ"ו, וא"כ לפ"ז י"ל שגם בהקב"ה שייך בחינת יהודה היינו שם הוי' והד' הודאה מה שהודה בהן בישראל זהו איש יהודי שהקב"ה נק' איש כמ"ש הוי' איש מלחמה ונק' יהודי ע"ש שהודה בהן בישראל והיינו מ"ש יהודה צדקה ממני דפי' בזהר אחרי דע"ב ע"ש כי צדיק הוי' צדקות אהב והוציאוה היינו מ"ש השליך משמים ארץ כו' ע"ש. הי' בשושן ע"ד ושמתי כסאי בעילם וע' בפרדס ערך שושן דהוא נו"ה, ובמא"א ש' סעי' כ"ג י"פ אדנ"י גימט' שושן, וענין בירה פי' במא"א ב' כ"א בירה נק' המלכות, כי לאלקים הבירה מל' נק' שם אלקים עכ"ל, והפסוק אינו כן כי לא לאדם הבירה כי להוי' אלקים בד"ה א' כ"ט א', ואפ"ל כי הבירה יש בה כמה בתים, בגמ' פרק המוכר את הבית דס"א

ע״ב והיינו בתים הם צירופי אותיות וכללות הדבור נק׳ בירה והר״ע בית ב׳רעא גדול, ובמגילה כ״ט מאי בית גדול שמגדלין בו תורה כו׳ היינו ע״ד גדול הוי׳ בעיר אלקינו כו׳ אך פי׳ שושן הבירה מטרופולין ע״ד עיר גדולה, ע״ד שרתי במדינות כו׳.

איש יהודי שנק׳ כן הקב״ה כי אי אפשר להגיעו כי אם על ידי הודאה כי לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל וכמו שכתוב בדרוש ל״ג בעומר בענין הוד שבהוד שהברכה בבחי׳ חכמה אבל בחי׳ עת״י לא שייך בו שום השגה כ״א הודאה, והנה פי׳ אשכול איש ז״א שהכל בו שסו מלובש עת״י כי הקו״ח מלובש בת״ת בריח התיכון וע״כ נק׳ יהודי שא״א להשיגו רק בבחי׳ הודאה כו׳.

וענין אשר הגלה מירושלים כי גלו לבבל שכינה עמהם וגם ז״א, וע׳ במק״מ פ׳ בחקתי ע״פ ואף גם זאת בהיותם כו׳.

ושמו מרדכי היינו בגימט׳ רב חסד, ובגלות אין גילוי שם הוי׳ רק שמתלבש בכינויין ע״כ נק׳ מרדכי מר דרור, כי נק׳ בן חורין בן שמן, וזהו בן יאיר כנ״ל, וע׳ בזהר ע״פ אשריך ארץ שמלכך בן חורין כו׳ ובעה״כ בערך בן עיר שהקב״ה נק׳ כן שהוא ריע ואח של ישראל, וי״ל ע״ד גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו כו׳ לכן נק׳ בן עיר ואפ״ל זהו בן עיר שהלך לכרך כי כרך המוקף חומה י״ל זהו בינה חירות מיניקת החיצונים מ׳ סתומה משא״כ מ׳ נק׳ מ׳ פתוחה בד״ה במדבר סיני ועל דרך זה שמלכך בן חורין דא קודב״ה בזהר ס״פ לך וזה בן יאיר בן שמעי כו׳ כנ״ל, וזהו כי מרדכי היהודי ז״א משנה למלך אחשורש א״א, כי אחשורוש פי׳ במא״א סוף אות א׳ שאחרית וראשית שלו א״כ זהו סוכ״ע א״א וז״א נק׳ משנה לא״א כמו פרעה שאמר ליוסף על פיך ישק רק הכסא דהיינו הכתר אגדל ממך כו׳, וצ״ל ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי כי ז״א נק׳ מ״ה או ע״ב חסד מים יורדים, וכן מרדכי גימט׳ רב חסד ומזה יש יניקה כו׳ וצ״ל סוס ס״ג מלביש לע״ב כו׳. וענין שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו כי הקב״ה מצלי יה״ר שיכבשו רחמי כו׳ ופי׳ מצלי לשון הטי׳ ורב חסד מטה כלפי חסד שממשיך מא״א בז״א כו׳. בעה״ק ח״ב פ״ז דף ע״ג בפי׳ יה״ר כו׳ שתשכון בפורינו אהבה כו׳ ספ״ב הברכות והכוונה בפורינו גורלינו היא ה׳ אחרונה שבשם הגדול שהוא גורלן של ישראל אמר דוד אתה תומיך גורלי (אותיות הן אין להם בן זוג רבות בא פט״ו) אמר שישכון בה אה׳ ואחוה כו׳ ע״ש ומזה יש להעיר לענין פורים ע״ש הפור הוא הגורל כו׳, והיינו כי שרשה בכתר כו׳ אבן כו׳ לראש פנה גם י״ל פורים לשון בן פורת כו׳.

בבחיי פ׳ ויגש ג״ח ד׳ ע״פ וחמש חליפות שמלות רמז למרדכי כו׳. של״ה תצוה שכ״ט א׳ מרדכי מר דרור ישימו קטורה באפיך, מרדכי בחי׳ משה. רבות אמור ס״פ ל״ב מדכרין ומניחין איש יהודי הי׳. נשא פ״י

ב'ערב דרל"ח ד' אבל הצדיקים שמן קודמם ושמו אלקנה כו' ושמו מרדכי כו' דומין לבוראן שנאמר ושמי הוי' כו' ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בנ"י כו' שקלם ככוכבים שנאמר לכולם שמות יקרא כו' ומ"ש ע"פ ראה קראתי בשם כו'.

עמ"ש ע"פ כרמי שלי לפני ס"ד תני ר' חייא כו' באותה שעה אמר הקב"ה כרמי שלי לפני, וזהו שנק' איש יהודי שהודה בהן בישראל וע"ד שאמר יהודה צדקה ממני זח"ג פ' אחרי דע"ב. והנה הענין י"ל משום דקמי' כחשכה כאורה וכמ"ש ע"פ וקבל היהודים בענין הגורל ע"ד ועדיין א"י באיזו מהן חפץ, וגם כי הללו מגדלי בלורית כו' וע' בד"ה ויאבק איש עמו בענין אם תגביהי כנשר ובד"ה כי עמך מק"ח בענין רם על כל ובד"ה עבדים היינו לפרעה, אבל באמת כי חלק הוי' עמו וזהו שהודה בהן בישראל כו' גם איש יהודי שמשפיע ההודאה והביטול בנש"י ע"ד אלקיכם כהן הוא כו', עוי"ל שנק' איש יהודי ע"ד שפי' במד"ר בקהלת וצדיק באמונתו יחי' צדיקו של עולם הוא הקב"ה כו' ופי' באמונתו שמאמין לכנס"י ע"ד בטח בה לב בעלה, וזהו ג"כ ענין יהודי כי הודאה ואמונה ענין א' הוא כמבואר בדרוש בהמ"ז בענין נודה לך, עוי"ל שנק' איש יהודי ע"ד הוד והדר לפניו.

איש ימיני כי למעלה הכל ימין ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב כו'. יהודה אתה יודך אחיך בו שם אגל"א*, ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה. ושמו מרדכי י"ל כי מרדכי הי' שמו של הקב"ה הנק' איש יהודי ר"ל כי השם הוא רק הארה מעצם הדבר כמו זיו והארה מהשמש, כך נשמת מרדכי מירא דכיא, יס"א הוא שם והארה מבחי' איש יהודי כו', ועוד שנאמר כל הנקרא בשמי ות"י צדיקיא דאתקרי שמי עליהון, וע' בב"ב דע"ה ב' עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי, וא"כ א"ש ושמו מרדכי שבחי' מרדכי שהי' למטה הי' שם והארה מבחי' איש יהודי כו'.

איש יהודי. פ"ק דמגילה די"ב סע"א, ע"ש ע"פ לעשות כרצון איש ואיש מרדכי והמן הם היו שרי המשקים, היינו כמ"ש בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד ענין שר המשקים דקדושה בחי' הקנה הממשיך מהמוח כו' ולעומת זה כו'. ועיין במא"א אות א' סס"ג שיש איש בקדושה, איש צדיק איש חי, וכמ"כ בקליפה איש שדה איש און כו' וע"ש סמ"ט. ושר המשקים

אגל"א : ראה אוה"ת להצ"צ ד"ה יהודה אתה ס"ז. וראה ג"כ לקמן פסקא מאשר יושיט ס"ד [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א].

דקדושה ענין ונהר יוצא מעדן להשקות שהוא יסוד המשקה את הגן מ׳ ב׳רעג ומרוה אותה וכן לעו״ז יסוד דקליפה כו׳.

יהודי. ברבות קב״ה א׳ שמס״נ ונק׳ יחידי, ע׳ ד״ה יהודה אתה, הלל ברכה והודאה, ועי״כ נק׳ ראש לבשמים כי בסוכ״ע רק ריח ע׳ מק״מ ר״פ צו מבחי׳ הדל״א לא ידעתי נפשי כו׳. וזהו ושמו מרדכי כתר ש״ט עולה ע״ג. גם י״ל שנק׳ יהודי וימיני כי שבט בנימין ויהודה מלכות א׳ ועמ״ש בענין שוהם וישפה. וכן כאן לא הגידה אסתר כי מרדכי צוה אשר לא תגיד להיותו מבחי׳ שתיקה והודאה ביטול. במ״ע קפ״ו קח לך בשמי׳ ראש שמרדכי הי׳ ניצוץ משה וי״ל משום כי הדר וקבלוהו בימי כו׳ ע״י מרדכי זהו קח לך כו׳ שמשה התחיל כו׳.

בן יאיר י״ל ע״ד ר׳ מאיר שמאיר פנים בהלכה כו׳, בן שמעי ע״י אשר תשמעו כו׳.

ג׳ בחי׳ * אמון שארה תורה כסותה מצות עונתה פנימי׳ התורה לכן מוצנע וכן יחוד כי אין לה אב היינו כמ״ש יתומים היינו ואין אב כי מה ששייך לקרות אותו ית׳ אב זהו דוקא בהתלבשותו בחכמה שמשם מקור הטפה מהמוח וזהו אבינו שבשמים ע׳ ד״ה הנך יפה, אבל למעלה מהחכמה הרי שם כחשכה כאורה כו׳ גם אין שם דו״נ כמ״ש ואין אלקים עמדי א״כ לא שייך אב, היינו המוליד, ולכן בגלותא דסליק החכמה מוחין דז״א בלמעלה מהחכמה נק׳ ואין אב, וכ״ש ואם שהיתה כאלמנה שהלך בעלה למדה״י ובפשעיכם שולחה אמכם וזהו בן כסיל תוגת אמו דוקא, וההפרש בין דל לרש כי דל רק יתום מאמו אבל לרש אין כל, ואיתא ברבות פ׳ שמות ע״פ וימת יוסף, אלקיהם לא מת, פי׳ כי או״א עזבוני ועכ״ז וה׳ יאספני סוכ״ע שאין שייך בו סליק לעילא כי אין שם מעומ״ט, ובחי׳ זו לא נק׳ אב כ״א אלקיהם, היינו כי החכמה עצמה נק׳ בריאה יש מאין לגבי הכתר והוא הנק׳ אלקי אבותינו, אבותינו הם חו״ב, ע׳ בת״א ר״פ תולדות, וזהו ענין לקחה מרדכי לו לבת, מרדכי ענין רב חסד שהוא למעלה מהצמצום כענין בד״ה בשלח פרעה לכן אף ששם ארך אפים וכחשכה כאורה ואין נש״י חשובים בני׳ לבחי׳ זו כי הוא למעלה משרש נשמותיהם ע׳ סד״ה האזינו השמים, עכ״ז לקחה לו לבת ממש להיות נמשך משם רחמים גדולים על אסתר, וזהו הנק׳ אב המגדל שלמעלה מאב המוליד ברבות כי תשא ע״פ כי אתה אבינו, וה״ע אב הרחמים שלמעלה מאב הרחמן שאב הרחמן זהו טבעיות שהאב המוליד מרחם על בנו שהוא חלק ממנו חלק ה׳ עמו, אבל אור א״ס עצמו זהו כמשל עד״מ שדודו או קרובו מרחם על הילד ונעשה לו כאב ממש אף שאינו אביו המולידו, זהו רחמי׳ גדולי׳ יותר, וזהו לא ינום שומר ישראל כי אבינו שבשמים נק׳ ישראל ברבות ויחי, ובגלות שינה, אכן ע״י נק׳ שומר ישראל אב המגדל כו׳. גם

ג׳ בחי׳: בגוכתי״ק נמצא קטע: יתום אות י׳ סל״ו. ויש בינה דא״א כו׳ תשורי מראש אמנה.

קטע זה ספק נמחק בגוכתי״ק, ואינה נמצאת בכת״י של מעתיק.

ב'רעד י"ל כענין שהרב נק' אב לתלמידו אף שלא הולידו כו', וזהו כי הייתי לישראל לאב בירמי' ל"א, ויש להעיר מענין לא תמה זכות אבות וע' שבת נ"ה א' בתוספת זכות תמה ולא ברית י"ל ע"ד לאו בזכותא תליא אלא במזלא בחי' אשר נשבעת לאבותינו, גם צ"ל למ"ד תמה זכות הא כתי' ועושה חסד לאלפים כו', אב חיבור א' כתר עם ב' חכמה, ונק' שלום בפשמ"ע כמשל"ק סד"ה וקבל היהודים, ואבא יסד ברתא זהו אבן ישראל, משא"כ בימי ההסתר נק' כי אין לה אב, ועמ"ש בד"ה אלה תולדות יצחק בפירוש ואלקי אבותינו, ובחיבור א' ב' נמשך ארור המן ברוך מרדכי משא"כ בבחי' כי אין לה אב הוא עד דלא ידע בין ארור המן כו' ולפי שנמשך כי אתה אבינו שמזה נמשך בחי' זו היינו אף שבעצם הוא למעלה מבחי' אב עכ"ז כי אתה אבינו ע"כ חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין כו'.

גם י"ל איש יהודי נק' הקב"ה ע"ד שמבואר בשה"ש רבה ע"פ אשכול הכופר דף י"ב ע"ג, זה הקדב"ה שנק' אשכול איש שהכל בו ור"ל איש היינו ז"א שהכל בו היינו שבו מלובש נש"ב או ע"ד אמרו אליו כל תשא עון, ופי' הכופר שכפר בעובדי כוכבים ומזלות והודה בהן בצדיקים ע"ד שנאמר אהי' כטל לישראל, והגם שאמרו זה על לע"ל י"ל שבימי מרדכי ואסתר הי' גלוי הארה מבחי' זו כו', גם י"ל פי' איש יהודי שא"א להשיג בחי' זו בשכל והשגה רק ע"י הודאה.

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו'. ואיתא ברבות שמות פ"ב דק"כ ע"א גבי ומשה היה רועה, איש יהודי היה כל מקום שנאמר בו היה מתוקן לכך כו' מתחלת ברייתם נתקנו לכך, מרדכי להצלה, משה היה מתוקן לגאולה כו'. דהנה כתיב ואתה קח לך בשמים ראש, ואז"ל פ"ק דמגילה ד"י ע"ב זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים, ועז"נ תחת הנעצוץ יעלה ברוש כו' בישעי' ססי' נ"ה, ובחולין קל"ט ב' מרדכי מן התורה מנין כו' ופרש"י שם ראש לצדיקים ואנשי כנסה"ג. הנה מבואר במ"א ע"פ באתי לגני כו' אריתי מורי כו' שהמשכת חכמה עילאה להאיר בהמדות עליונות הוא ע"י עסק התורה ושזהו ענין עמקו מחשבותיך כו', וכדי להיות המשכה זו צריך להמשיך מלמעלה מהחכמה, והיינו ע"י אריתי מורי, שהרי' מחזק המוח, ומורי היינו לאכפיא סט"א בסור מרע בתכלית כו' ובשמי הוא לאכפיא סט"א בשמירת מ"ע כו', והיינו כי מל"ת תלויין בי"ה ומ"ע בו"ה כו'. והנה מרדכי שנק' ראש לכל הבשמים מר דרור, היינו כי יש בהנשמה שני בחי' הא' המלובשת בגוף והב' שבבחי' מקיף שהם בחי' ראש ורגל וכמ"ש בת"א פ' כי תשא ע"פ שמאלו תחת לראשי, ובחי' לראשי היינו בחי' בכל מאדך ולכן הוא בשמים ראש, וע' במא"א אות ב'

ב'ערה כי בד"ה כמ"ש שבנשמה הנ"ל בחי' ב' היינו צלם ב"פ גימט' בשם סט"ז תצא, גם הוא כענין שיש ריח בגדיו שהם לבושים הנעשים מהמצות ואעפ"כ ריח בוגדיו גבוה יותר בחי' תשובה כו' ועד"ז בחי' מרדכי שהוא המס"נ שהיה להם אז נק' בשמים ראש עיין סד"ה לבסומי בפוריא, איך תשובה ומס"נ הוא למעלה גם מקיום מל"ת כו', וזהו מר דרור, דרור עלמא דחירו בחינת יובל כו' שער החמשים, לכן משם נמשך שתלו את המן על עץ גבוה חמשים אמה כו' וע"כ הדר וקבלוהו בימי אחשורוש שע"י ריח הטוב הנ"ל נתחזק המוח ונמשך גילוי חכמה עילאה. וע' בפ' תצוה דקפ"ג ע"א ענין שגם בשבועות מ"ת בחי' דרור כו'. וזהו קח לך בשמים ראש, כי במ"ת התחלו לעשות והדר וקבלוהו ע"י מר דרור מרדכי כו'. וזהו איש יהודי היה, בחי' הודאה וביטול עיין בדרוש הוד שבהוד וע' ד"ה יהודה אתה, ועמ"ש בענין הלל ברכה והודאה. ובהרבות באסתר קכ"ה א' יהודי, יחידי, יחידה הוא מה שלמעלה מהחכמה. והנה מה שהיה הוא שיהיה שלע"ל ג"כ וימי הפורים לא יעברו כו'.

ויהי אומן את הדסה. רבות ר"פ בראשית. מגילה דף י' ע"ב. הדסה רבות לך לך ס"פ ל"ט. מגילה י"ג א'. רבות באסתר על פסוק זה קכ"ה ב'. זח"ג תצא רע"ו ב'.

ויהי אומן את הדסה היא אסתר. הנה הדסים הם חג"ת דז"א כי נק' וענף עץ עבות לשון עץ אבות שהם חג"ת, והמל' כשמתייחדת עם חג"ת נק' הדסה, כמ"ש במא"א אות ה' סי"ז. והנה ההדס יש בו ריח והיינו מעשים טובים כמ"ש ברבות אמור פ"ל דר"א ע"א, גם חנניה מישאל ועזריה נק' הדסים שעליהם נאמר והוא עומד בין ההדסים בזכריה סי' א' ח' כמארז"ל בפרק חלק דצ"ג ע"א, והיינו כי המס"נ שלהם זהו ריח, שהריח העלאת מ"ן בבחי' מקיף למעלה מהטעם והשכל, ומרדכי להיות ראש לכל הבשמים ע"כ הוא אומן את הדסה.

היא אסתר. ארז"ל חולין קל"ט ב' ומאותה שעה חכיתי לו כו' אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא בפ' וילך ל"א ח'. ועיין הפירוש מזה בתו"א בד"ה וישט המלך לאסתר וז"ל כי פני ה' שהוא גילוי שכינתו כמ"ש יאר ה' פניו אליך ות"א ינהר ה' שכינתיה

ב'רעו לותך הוא עכשיו בזמן הגלות מסותרת ביום ההוא כו' ע"ש עד ולא בבחי' ההוא ועיין מזה ג"כ שם בד"ה ותוסף אסתר ובביאור הראשון ע"פ יביאו לבוש ובמא"א אות א' סעיף קמ"ד כתב אסתר נק' המל' דאצילות המסתתרת בראש הבריאה כו' גם בינה נק' אסתר עלמא דאתכסיא עכ"ל, והיינו כמש"ש אות מם סעיף קכ"א מסתרים נק' או"א כי הם הנסתרות חו"ב מוחא ולבא עכ"ל. ועד"ז פי' בעמה"מ שער או"א פמ"ה הע"ח ע"ד ענין הסתר אסתיר היינו שיס"א מסתתר תוך יסוד אימא שהיא ג"כ סתר כו' עכ"ל והיינו כי בינה נק' הוא, וע' בד"ה באתי לגני שהן בחי' עמקו מחשבותיך ובפ' ויקרא ד"כ ע"ב בפי' סליק לעילא לעילא פי' דהיינו או"א, ועיין בע"ח שער ק"ג פ"ו ועיין בפ' חקת קפ"ג ב' ע"פ ותלבש אסתר מלכות. ואפ"ל כי במל' דאצילות יש שני מדרגות הא' כשהיא באצילות הב' כשיורדת לבי"ע וכמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה, וזהו ענין הדסה היא אסתר, אשר הדסה היינו כשמיוחדת עם ז"א בעלה חג"ת דאצילות היא אסתר כשיורדת לבי"ע כשושנה בין החוחים.

וענין אומן את הדסה היא אסתר, היינו ע"ד ורעה אמונה שזן ומפרנס את האמונה, וכך מרדכי יסוד אבא ממשיך פרנסה לבחי' כנס"י כשנקראת אסתר, והיינו כמ"ש ברבות פ' לך לך פמ"ב ע"פ וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב, אין לך כאותה שעה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני, ומאותה שעה וחכיתי לו כו' ועמ"ש בד"ה אחרי ה' תלכו בענין כי מנסה ה' אתכם לדעת דלשם נתבאר שענין ההסתר פנים הוא בחי' נסיון ועי"ז שעומד בנסיון מברר ההסתר שנמשך ממה שנפל מעולם התהו ומזה נמשך גילוי הדעת כו', וזהו ומאותה שעה וחכיתי לו, כי ההסתר רק בשביל זה, ולכן נאמר עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, ועמ"ש בד"ה שוש תשיש בענין פי' רני עקרה לא ילדה, והיינו כשהוא בבחי' אסתיר פני, שהוא העדר הגילוי הנק' בשם לידה, וכענין בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה, ומ"מ בכל פרשת העבור יהי' צרכיהם לפניך כמ"ש בגמ' פ"ק דמגילה י"ג ב' ואעפ"כ ידו נטויה עלינו כו' ע"ש, ולכן רני עקרה כי בודאי יהי' אח"כ הלידה ממקום עליון מאד כו', ועד"ז ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' והיה ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו'.

אך כדי להיות בחי' וחכיתי זהו ע"י מרדכי שאומן את כנס"י והוא כמ"ש ברבות ר"פ בראשית ע"פ ואהיה אצלו אמון, אמון פדגוג, אמון מכוסה, אמון מוצנע ואית דאמר אמון רבתא, אמון פדגוג המד"א כאשר ישא האומן את היונק, והיינו שמפרנסו וזהו ע"י עסק התורה שנאמר לכו לחמו בלחמי, ועמ"ש מזה בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ובד"ה ואהיה אצלו אמון, וע' במא"א אות א' סעיף צ"ה מענין אמון. ובתוספת ישנים פ"ה דשבת דנ"ג ע"ב הביאו מדרש שנפתחו למרדכי שני דדים כשני דדי אשה כו'. וענין חלב יש להעיר ממ"ש בתו"א בד"ה חכלילי עינים בענין ולבן שנים מחלב ובד"ה וארא אל אברהם בפי' באל שדי מלשון ברכת שדים שהם בחי' דדים וחלב להגדיל המדות כו' ובד"ה באתי לגני בענין יני עם חלבי,

ובמא"א אות ד' ס"א כ' דדים מצד שם אלקים אלדד הימני מידד השמאלי, ב'רעז ה' חלב באמצע כו' וע"ש באות חית ס"ל בערך חלב. נמצא החלב הוא חיורתי חסד ושרשו מחכמה עילאה רק שנמשך ע"י שם אלקים דבינה, שעשה לו דדים במקום בינה. וענין הנס שנעשה למרדכי שעם היותו בחי' דכר יפתחו לו דדים זהו ע"ד והיה הוי' לי לאלקים שלגבי עצמות אור א"ס גם שם הוי' נעשה בחי' שם אלקים, ועד"ז פי' בד"ה ביום השמע"צ ענין מאת הוי' היתה זאת בחי' נוק' כו' דהיינו שגם בחי' חכמה עילאה יהי' מאיר בגלוי ובקירוב כמו בינה. א"כ זהו החלב הנמשך מבחי' מרדכי יסוד אבא להגדיל לכנס"י, והיינו כי יונק משדי אמי זהו תשבע"פ כמבואר בת"א פ' תרומה בפסוק מי יתנך, ושיהי' גם תשב"כ בגלוי כמו תשבע"פ זהו ענין שנפתחו לו שני דדים כו'. ויש להעיר מענין דדי בהמה דע"י שלמעלה מאו"א בד"ה ויאכילך את המן שהוא בחינת בהמה רבה. גם ע"ד או"א יונקים ממזלות דא"א כו'. גם ע"ד מ"ש בבה"ז פ' שמות בענין תשורי מראש אמנה בינה דא"א כו'.

אמון מכוסה. המד"א האמונים עלי תולע איכה ד' פי' המלבושים והמכוסים בבגדי משי, והוא ענין ההמשכה שע"י המצות שהם לבושים לנפש וכמ"ש מענין לבושים אלו בד"ה יונתי בחגוי גבי רעיתי יפתי וסד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן, וכמ"ש במ"א בענין שארה כסותה, שארה מזון תורה, כסותה לבושים ועיין מזה בד"ה מזמור שיר חנכת הבית, עונתה היא המשכת הפנימיות המכונה יחוד העליון ואפ"ל שזהו ענין אמון מוצנע, ת"ש המד"א ויהי אומן את הדסה עיין פ"ק דמגילה די"ג ע"א ע"פ לקחה לו לבת ובגדי משי ע"ד לא ימיש עמוד הענן לא ימיש מעשות פרי, א"נ ע"ד שיש כמה בחי' לבושים בת"א בד"ה ועשית בגדי קדש. אמון מוצנע, ע"ד ואת צנועים חכמה, גם היינו פנימיות התורה.

ותיטב הנערה בעיניו ותשא חן וחסד לפניו כו'. במד"ר פ' שמות פ"ב חנון שנותן חן, אסתר ירקרוקת היתה אלא שחוט של חסד משוך עליה. בעמה"מ שער או"א פמ"ה דע"ח ע"ד כ' אסתר מן התורה מנין, שיסוד אבא הוא הנקרא תורה וממנו נמשך מל' דאצי', והסתר אסתיר היינו שיס"א מסתתר בתוך יסוד אימא שהוא עצמו ג"כ סתר, וכשמוצא האור בסיום יסוד אימא נמשך ממנו אסתר ולזה נק' הדסה מפני שיוצאת מבין

בצד העמוד בגוכתי"ק:

וע' במא"א אות מ"ם סעיף קכ"א מסתרים נק' או"א כי הם הנסתרות חו"ב מוחא ולבא עכ"ל.

ב'רעה הדסים ומאי ניהו חג"ת דז"א כו' עכ"ד. וביאור הדבר כי בינה נק' הוא עלמא דאתכסיא, וזהו הסתר הא' וחסמה נעלם יותר מבינה ע"כ נק' הסתר אסתיר. ומשער א"ק סתם פ"ח דמ"ו ע"ג כ' אסתר המלכה היא מל' דאצילות המקבלת הארה מן חוט הנמשך מהא"ס ומקבלת אותו ע"י אריך ואו"א וז"א, ובזה נעשית לבנה ואם לאו היא נשאר ירקרוקת כאמרם ז"ל אסתר ירקרוקת היתה אלא שחוט של חסד משוך עליה כו', והחוט פי' שם שנמשך מאור א"ס ממש והוא בשמה לא"ק כו' ע"ש. ואפ"ל עד"ז פי' אומן את הדסה שממשיך עליה חוט של חסד הנ"ל. מענין אומן במא"א אות א' סצ"ה וסצ"ב ומענין הדסה אות ה' סי"ז.

וענין ירקרוקת, עיין במא"א אות יו"ד סל"ג. ויש להעיר מהמשנה פ"ק דברכות ד"ט ע"ב מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ופרש"י תכלת ירוק הוא כו' ועיין בתוספת פ"ג דסוכה דל"א ע"ב ד"ה הירוק ככרתי, שהוא בל"א או גריי"ן, ובחולין פא"ט דמ"ז ע"ב. לפ"ז אסתר שהיא מל' הוא כענין תכלת דומה לים וים דומה לרקיע שהוא הכל בחי' מלכות שהוא בחי' רקיע מקיף רוממות והתנשאות כו' ותכלת בחי' גבורות כי בנין המל' מהגבורות, אלא שאח"כ ממשיכי' עליה חסדים והמשכה זו זהו בחי' יום כנז' בד"ה רני ושמחי בענין רעוא ברמשא שמתה בצפרא וזהו כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום כו'. ובמא"א אות ח' סי"א כ' וחוט חסד נק' טפת לובן היורדת דרך חוט השדרה וע"ש כך נק' חוט עכ"ל ובפ' ויקרא דכ"ג ע"ב כד נהר יממא אתער אברהם בההוא חוטא דיליה דכתיב ביה אם מחוט ועד שרוך נעל כו' והיינו להיות נמשך החוט הנ"ל בבחי' נעל שהוא הפרסא שבין אצילות לבריאה א"נ גם בבי"ע נמשך הארת החוט כנז' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי, ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים ומ"ש סד"ה ויקח קרח, ועיין בהרמ"ז פ' ויגש דר"ז ע"ב כ' חוט של חסד הי"ס שליש א' של החסד שהוא כ"ד גימ' חוט עם הכולל עכ"ל ועמ"ש ע"פ ושמתי כדכד, וע' עוד מזה בפ' מקץ קצ"ד ב' גבי יומם יצוה ה' חסדו כו' ובפי' הרמ"ז שם. ועיין בת"א סד"ה ויהי מקץ השני בענין ובלילה שירה עמי ועי"ז חוט של חסד משוך עליו י"ל כי החוט של חסד זהו מזל חסד דאבא שהוא התורה יונק ממנו עיין זח"ג דף קל"ד א' בענין הכל תלוי במזל אפילו ס"ת בהיכל דהוא בחי' חוטא יקירא קדישא כו'.

ברבות נשא פי"א דרמ"ה ב' (שהוא ל"ח ב') ע"פ יאר כו' ויחנך, יתן חנו עליך בכ"מ שאתה הולך כמ"ד ויתן חנו בעיני כו' בפ' וישב ל"ט כ"א, ותהי אסתר נושאת חן כו'. ובזח"א מקץ קצ"ה א' דאמשיך עליה

בצד העמוד בגוכתי"ק:

ועיין מענין אסתר במא"א אות א' סעיף קמ"ד, ובי"נ שם שהעיר מכמה מקומות.

חוטא דחסד למיהב ליה חנא כו'. בפ' פקודי דר"ס ע"ב וסימנך וישנה ואת ב'רעט נערותיה לטוב, ופי' במק"מ וישנה למל' ואת נערותיה שהם שבעה היכלות שלו לטוב כו'. ויש להעיר לענין וישנה ממ"ש בד"ה במדבר סיני בפי' בחדש השני בשנה השנית לצאת בנ"י מאמ"צ שהבחי' ראשונה דיצ"מ הוא* אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. ואפ"ל כי סתם נשים דעתן קלות בחי' אהבה ע"מ לקבל פרס, אכן לטוב בית הנשים הוא אשת חיל עט"ב כו' בטח בה לב בעלה כו'. ברע"מ פ' פנחס דרנ"א סע"א מצה דלגו שמורה ואינון שבע הנערות הראויות לתת לה כו'. וע' במא"א אות נ' סכ"ד ובפ' מקץ קצ"ד א'.

עוי"ל כי נשים נק' ג"כ ע' שרים, כמ"ש בירמי' סי' נון ל"ז והיו לנשים ובישעי' סי' ל"ב ט' נשים שאננות, ת"י מדינן דיתבין שלין. וע' בזח"ג ויקרא די"ט ע"ב. וע' במא"א אות נ' סל"ג.

לא הגידה אסתר וגו'. ברבות נשא פ"ט רכ"ט ב' שהוא כ"ב ב'.

ובכל יום ויום מרדכי מתהלך וגו'. רבות בח"מ קכ"ה ב' שהוא י"א סע"א. ואפ"ל חצר בית הנשים נק' עולם היצירה שמשם מקור יניקת ע"ש ושם שרש התחלת עה"ד טו"ר. והשכינה הנק' אסתר יורדת ומתלבשת שם כשושנה בין החוחים, ולכן בכל יום נמשך הארת יס"א היורד ונמשך לדעת את שלום אסתר כו'. ועיין ברבות בשה"ש ע"פ שובי שובי השולמית שמסיימים לה שלום בכל יום כו'.

ובהגיע תור נערה כו', שמן המור. פ"ח דשבת ד"פ ע"ב ופ"ג דפסחים דמ"ג ע"א מאי שמן המור סטכת וכ' רש"י לא אתפרש, ובערוך ערך סטכת פי' מירא דכיא, וא"כ היינו מר דרור דמתרגמינן מירא דכיא, ובמנחות דפ"ו ע"א פרש"י סטכת שקורין בלשמ"א.

רבות בשה"ש ע"פ נאוו לחייך בתורים די"א ב' שהוא ד"ט סע"ד ח"ל ד"א נאוו לחוך בתורים בשעה שקורין בד"ת בתוריהן הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג, הד"א ובהגיע תור נערה ונערה עכ"ל. וצ"ל איך שייך נערה ונערה על הלכות פסח כו'. אך הוא

---

*הוא: צ"ל: אתכפיא והבחי' השנית הוא

ב'רפ כמ"ש בגמרא פ"ה דערובין דף נ"ג ע"ב עלץ בנערה אהרונית, אמרי לה מסכתא, אהרונית מסדר קדשים. הרי המסכתא נק' נערה. וצ"ל ע"ד משארז"ל ע"פ ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, ועלמות אין מספר אלו הלכות, כי תשבע"פ היא מקבל מתשב"כ, וע"כ היא בחי' נוק', ונק' עלמות בתולות אחריה, שלא קבלו עדיין טפת דכר, כמבואר בתו"א ע"פ ואלה שמות בנ"י, ולפ"ז י"ל ענין ובהגיע תור נערה, בחי' תור הוא בחי' משולש היינו אש מים רוח כו', לבוא אל המלך היינו עליות התורה שתהי' עולה ומתכללת בא"ס ב"ה וזהו ענין לבון הלכתא. ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בענין עליות התומ"צ ע"י התפלה וע"י שבת, ומ"ש בד"ה ושבתה הארץ מענין בא לכאן ותלמודו בידו, ומ"ש בד"ה לבאר ענין יהכ"פ בענין והנה סולם כו' ומלאכי אלקים עולים כו'.

בשה"ש רבה ע"פ אתי מלבנון כלה, דכ"ו ע"א שהוא כ"ד ע"ג, תמן תנינן נותנין לבתולה שנים עשר חדש כו', אחשורוש אמר ששה חדשים בשמן המור כו' ואני לא עשיתי כן אלא עד שאתם עוסקים בטיט ולבנים כו'. אפ"ל כי מדרגת הצדיקים שהולכים מדרגא לדרגא לכן צ"ל י"ב חודש ששה חדשים בשמן המור כו' אבל ביצ"מ שהיו בעלי תשובה אזי בשעתא חדא ברגעא חדא, ועז"נ אתי מלבנון כלה.

ובהגיע תר אסתר כו' לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הגי כו'. הנה מבואר בזהר שיש לכל נשמה מלאך א' המנהל לה ומוליך אותה ממדריגה למדריגה בכל זמן עליות העולמות כמו בשבת וכל שחר וכמ"ש חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם (וע' * מזה בגמרא מנחות דף מ"ג ע"ב יבמות דף ק"ב ע"ב זח"א ד"ט סע"א, ור"פ וישלח דף קס"ו ע"א ובהרמ"ז שם ובפ' בשלח דף ס"ד ע"א, וברבות ויצא פ"ע דף ע"ט ג', ס"פ משפטים פל"ב דף ק"נ ע"ד ור"פ תרומה פל"ג דקנ"א ע"ב) וכנזכר בגמ' ג"כ במס' בבא מציעא דף פ"ה ע"ב בכולהו אזלי מלאכי לבר מגוהרקי' דר' חייא רבה דמנפשי' סליק ואינו צריך לסיוע שיסייע אותו מלאך (ועיין מזה בע"ח שער העיבורים רפ"ד ובביאור הזהר פ' בשלח). ועל דרך זה יתפרש גם כאן שאסתר לא ביקשה דבר היינו עזר וסיוע שיהי' לה לעלות כי לא הי' צריכה לבחי' סיוע הנ"ל מהמלאכים, כ"א אשר יאמר הגי שהוא בחי' השפעה אלקית שנמשך להנשמה מלמעלה מבחי' המלאכים שלבחי' זו גם היא הי' צריכה

(וע' : בכתי' ב' במקום מוסגר זה נמצא : (וכמ"ש כי מלאכיו יצוה לך כו' על כפים ישאונך).

(וכמארז"ל אלמלא עוזרו כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ה' לי בעוזרי, הג"ה עיין מ"ש בד"ה כנשר יעיר ספ"א ובפ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש ריש פ"ג כו'), והענין דהנה כתיב סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים פי' דכתיב (ד"ה כי ההרים ימושו) ותפול לפני רגליו שבזמן הגלות כנס"י היא בבחי' נפילה והו"ע סוכת דוד הנופלת, נפלה עטרת ראשנו, כי הנה במ"ת כתיב פב"פ דיבר ה' שהי' הקב"ה עם כנס"י בבחי' פב"פ וכ"ה כל זמן בהמ"ק ובחי' פנים של הנפש היינו מה שהוא עיקר השפעת חיותה רצונה וחפצה האמיתי נק' פנים כמו שבפנים הוא עיקר גילוי חיות הנפש וגילוי כל החושים ראי' ושמיעה, משא"כ מה שאינו כ"כ חפץ ורצון הנפש אלא על צד ההכרח או אגב גררא ובקרירות הם בחי' אחוריים של הנפש שאין שם אלא חיות מועט. כך הנה בזמן בהמ"ק הי' כללות נפשות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה' לאהבה אותו ולדבקה בו מרצונם וחפצם האמיתי שזה הוא עיקר חיות הנפש וצרכי העוה"ז לא הי' אצלם כ"א על צד ההכרח ודרך עראי ובקרירות שלא הי' חיות הנפש בזה אלא דבר מועט ונק' בחי' זו ידך בעורף אויביך כמ"ש במ"א, ועד"ז אמרו דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי, וז"ש הלל שהלך לאכול לגמול חסד עם העלובה וכמ"ש בתניא ח"א פכ"ט, משא"כ בגלות הוא להפך ממש כי טבע נפש האדם להימשך אחר צרכי הגוף ועניני עוה"ז ואפי' מה שעושה טוב וסור מרע ומעורר את האהבה לה' לדבקה בו ובתורתו הוא מצד יגיעת הנפש שמייגע א"ע בעמל ויגיעה להתבונן בגדולת ה' ולהטות לבבו ונק' לעשותה לאהבה ונק' בחי' זו אחור כמ"ש כי פנו אלי עורף כו', פי' אפי' מה שפנו אלי הוא בבחי' עורף שהוא בבחי' חיצוניות ואחוריים שאינו אלא חיות מועט. והנה בחי' זו נקרא בחי' נפילה לגבי מהות הנפש שמצד עצמה לפי מקור חוצבה ראוי' להיות בטבעה כשלהבת העולה מאלי' לדבקה בו, אלא כ"ז הוא לפי שנפלה וירדה בסתר המדריגות תחת ממשלת הגוף והנה"ב והיא אצלם במאסר ובגלות, עמ"ש בפי' יונתי כו' בסתר המדרגות שנאמר ג"כ על זמן הגלות כו'. והנה זהו ביאר בחי' הנפילה של נש"י המלובשים בגוף שבזמן הגלות הם בבחי' נפילה כנ"ל, אך באמת זהו הגורם שגם כנס"י שלמעלה הוא בזמן הגלות בבחי' נפילה שעז"נ נפלה עטרת ראשינו כו' כנ"ל, ואף כי להבין ענין זה איך הוא למעלה אין די באר, אך מ"מ אפס קצהו נוכל להבין עפמ"ש באגה"ת פ"ו שישראל גרמו במעשיהם סוד גלות השכינה כמ"ש ובפשעיכם שולחה עמכם דהיינו שירדה השפעת בחי' ה' תתאה דשם הוי' (שהיא בחי' שרש נשמת האדם כמש"ש פ"ה) ונשתלשלה ממדריגה למדריגה עד שנתלבשה השפעתה בי"ס דנוגה וע' שרים כו', וזהו ג"כ מ"ש אלביש שמים קדרות פי' שמים הוא הוא ההשפעה אלקי' הנמשכת ממדות עליונות מאש ומים שהם בחי' חו"ג, והממוצע בחי' ת"ת, והשפעה זו נמשכת ע"י מדת מלכותו ית' שנקראת לבוש מלכות שמלביש ומכסה על השפעה עליונה הנ"ל שלא יומשך לחיצונים והמשכת לבוש זה הוא ע"י מעשה המצות כו' אבל ע"י שבפשעיכם שולחה אמכם

ב'רפא

שירדה מדת מל' למטה בי"ס דנוגה אז ממילא גם בחי' ההמשכה מבחי' שמים הנ"ל כיון שאין להם לבוש דקדושה הנ"ל מתלבשים בלבוש קדרות שהן היכלות החיצונים וכענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו', וז"ש נופלים לשון רבים, וע' בסידור גבי פי' סומך ה' לכל הנופלים, וז"ש והוא אסור ב'רפב
בזיקים פי' והוא הוא ע"ד הידוע אני והו הושיעה נא, אני הוא מדת מל' והו היינו בחי' ז"א שלמעלה מהמל', ופי' כמו עד"מ היושב בבית האסורים בזיקים וכבלי ברזל שהם לבושים רעים שיושב בהן ע"כ ונגד רצונו כן ענין גלות השכינה להשפיע להיכלות הסט"א אשר שנאה נפשו ית', וזהו והוא אסור כו' כי גם מבחי' המדות עליונות נמשך וירד השפעה זו להיכלות הסט"א שזהו אלביש שמים קדרות וכמ"ש בסידור בפי' סומך כו' לכל הנופלים אלא שעיקר הגלות לבחי' מלכות כו'.

ב) **והנה** ה' מתיר אסורים וסומך נופלים, וזה בין בנש"י שלמטה בגוף הוא ית' סומך נופלים להקימתן מנפילתן לשוב אל ה' להיות עמו פב"פ ובין בכנס"י למעלה, ויובן בהקדים מ"ש במ"א (ע"פ כי ההרים ימושו וע' ע"פ ראשי המטות) שהעצה היעוצה לאדם שיקום מנפילתו להיות החזרת פב"פ הוא כמאמר אשר קדשנו במצותיו שע"י קיום המצות נמשך בחי' רצה"ע ומאיר ומתגלה בנפש כי רמ"ח מ"ע הן רמ"ח אברים דמלכא וכמשל כשאוחזים האדם באחד מאבריו שעי"ז נמשך גם החיות שבו כולו כך ע"י המצות שהם בחי' כלים נמשך בחי' רצה"ע בנפש האדם להיות עי"ז בחי' התעוררות הרצון בנפש ג"כ לדבקה בו בבחי' אה"ר, וז"ש רצון יראיו יעשה שהוא ית' פועל ישועות להיות התעוררות הרצון באדם כו' והיינו דוקא ע"י המשכת רצה"ע שבמצות וזהו ומשביע לכל חי רצון כו', וזהו אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות נמשך קדושה עליונה מבחי' קדוש ומובדל דהיינו מה שאינו יכול להתלבש תוך עלמין הוא בחי' רצה"ע לקדש אותנו ג"כ שיומשך לנפש האדם גילוי הארה זו בנפשו להיות האהבה והרצון עליון שבנפש שהוא בחי' רעו"ד ואה"ר, וזהו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם שע"י המצות יהי' שורה בהם קדושה העליונה ממש, וזהו"ע פי' הברכה של המצוה ברוך הוא המשכה וגילוי כו', וזהו"ע מצות צריכות כוונה כו', והוא להיות מכוון למטה כמו למעלה שבמצות הוא גילוי רצה"ע כו'. ואמנם אע"פ שכן הדבר שע"י קיום המצות נמשך בחי' גילוי הרצון בנפש כנ"ל, עכ"ז זהו מספיק לנשמות גבוהות שנשמותיהן מזוככות עד שהאור וגילוי מאיר בנפשם ופועל גילוי האהבה כו' משא"כ בנשמות שמבחי' עקביים שאינו מתפעל כ"כ מצד גסות נה"ב המסתרת ומונעת גילוי אור הרצון עליון שלא יאיר בנפש בבחי' פנימי כ"א רק בבחי' מקיף בלבד ולכן אין נמשך גילוי אור האהבה בבחי' פנימי' ממש, ולכן כדי לעורר האהבה בנפשו צריך עוד סיוע לבד זה כו', ולכן ארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין דמשמע שאין די במה שלא יעשה עבירה כ"א תשובה דוקא שהיא התעוררות רחמים

רבים על הנפש להקימה מנפילתה כמאמר השיבנו כו׳ חדש ימינו כקדם דוקא, והטעם כנ״ל עמ״ש ע״פ כי אתה תאיר נרי הוי׳ וה׳ יגי׳ חשכי שבדורות האחרונים לפי שבכל דור הנשמות נמשכים מבחי׳ היותר למטה מהדור שלפניו אי לזאת צ״ל וה׳ יגי׳ חשכי להיות נמשך עזר וסיוע מבחי׳ עליונה יותר כו׳, ע״ד ועברתי באמ״צ אני ולא מלאך כו׳, ועוד טעם בדרך אחר נתבאר ע״פ כי ההרים ימושו הנ״ל.

והנה ע״פ הקדמה זו יובן ענין ז׳ מצות דרבנן וגם שאר כל האיסורי דרבנן שהם סייגים וגדרים שרובם ככולם נתחדשו בבית שני, וכמו נט״י ונ״ח ומקרא מגילה וכן איסור סתם יינם וי״ח דבר שבפ״ק דשבת וכיוצא בהן, ומבואר הטעם במ״א בדרוש נטילת ידים שהוא בשביל שראו סנהדרין וחכמי ישראל שלפי אופן ירידת ונפילת בחי׳ כנס״י שנק׳ סוכת דוד הנופלת צריכה עוד חיזוק וסמך לסומכה מנפילתה, וסמיכה זו הוא ע״י מצות דרבנן כמו נט״י שע״י המשכת מים מבחי׳ חכמה לא יהי׳ יניקת החיצונים מבחי׳ צפורניים כו׳ וכן נ״ח, כי אהרן שושבינא דמטרוניתא הי׳ מעלה כנס״י ע״י העלאת הנרות בבהמ״ק מחוץ לפרוכת כו׳, אך העלאה זו היינו לנשמות גבוהות שהיו בזמן הבית שהרי הפרוכת מבדלת רק בין הקדש לקדה״ק הרי גם לאחר הפרוכת הוא בחי׳ קדש ממש, אבל כדי להעלות גם הנשמות הנמוכות הוא ע״י נ״ח שתקנת חכמים היא להדליק בפתח הסמוך לרה״ר דהיינו ברה״ר ממש ששם מקום הקליפות לאהפכא חשוכא לנהורא כו׳ גם שם ממשיכים יחוד אור ושמן ופתילה וגוונין כו׳ הכל ממשיכים גם למטה מטה ואין זה אלא ע״י המשכה ממקום עליון יותר כו׳ שלכן נמשך גם למטה מטה להעלות כנס״י מנפילתה שלמטה מטה כו׳, ועד״ז הוא ג״כ מצות שמחת פורים ומקרא מגילה שנתחדשה אחר חורבן בית ראשון. אך הכח הזה שיש במצות דרבנן להאיר ולזכך הנפש ולסומכה הוא מובן עפמ״ש במ״א בפסוק שחורה אני כו׳ ושאר דוכתי דמצות ל״ת שרשן גבוהי׳ ממ״ע כמ״ש בת״ז י״ה עם שמי שס״ה ו״ה עם זכרי רמ״ח הרי ל״ת נמשכים מבחי׳ י״ה שלמעלה מבחי׳ ו״ה ולפיכך אין דרך להמשיך משם ע״י מעשה כ״א ע״י שלילת המנגד והוא בחי׳ לאו שלמעלה מהן בחי׳ ארץ לא זרועה כו׳ כי הוא מבחי׳ דלית מחשבה ת״ב כו׳ וגם כי קיום הל״ת הוא בחי׳ אתכפייא סט״א יותר מבקיום מ״ע וגם כי עי״ז דוחה ג״ק הטמאות שלמטה מנוגה משא״כ המ״ע הוא בירור ק״נ שמשם נמשך האתרוג וצמר דציצית כו׳. והנה ע״י אתכפייא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה ונמשך גילוי אור עליון יותר נעלה. והנה נת׳ שם דענין מצות דרבנן שרובן ככולם הם סייגים וגדרים ע״ד ל״ת כמו איסור הטלטול בשבת ובשר עוף בחלב ודומיהן הרי הן נמשכים ג״כ מבחי׳ זו דל״ת, ולכן עי״ז אתכפייא סט״א יותר שהוא אתכפייא דנה״ב בכמה גדרים וסייגים דקדוקי סופרים קדש א״ע במותר לך כו׳, ולכן עי״ז נמשך ג״כ גילוי אוא״ס ב״ה שלמעלה משרש הגילוי אור שנמשך ע״י המצות עשה ולכן נק׳ ב׳רפג

דברי סופרים סופר למעלה מבחי' ספר שתשב"כ נק' ספר כו', וזהו אי"ה סופר בחי' י"ה דל"ת עם עוד אלף שלמעלה מבחי' י"ה כי שורש ד"ס גבוהים גם מל"ת כו' וכמ"ש ע"פ גל נעול כו'. והנה כבר קדם לגו בהקדמה ראשונה איך ע"י רצה"ע הנמשך ע"י המצות נעשה גילוי הרצון בנפש כו' כמ"ש והייתם קדושים כנ"ל, אך בגלות שנפלה כנס"י ביותר והנשמות הם מבחי' עקביים ע"כ צ"ל עוד סיוע ממקום עליון והיינו ע"י מצות דרבנן שהם להבדיל ולהרחיק גם דקות הרע בבחי' אתכפייא סט"א שעי"ז נמשך מבחי' ב'רפד
רצה"ע ממדריגה עליונה יותר מע"י מצות דאורייתא לכן מלבד זאת דאתכפייא נה"ב, עוד זאת דאור זה נותן סיוע ועוז גם בנשמות הנמוכות יותר להאיר את החושך דנה"ב שלא תסתיר (שבמקום שהחושך כפול ומכופל צריך להדליק אבוקה גדולה יותר כו' וכמו במרתף כו' כמ"ש במ"א בביאור ע"פ ע"כ יאמרו המושלים באו חשבון ומעלת מצות דרבנן שהם נמשכים ממקור ושורש בחי' הל"ת אבל הם בקום ועשה, וזהו"ע בינה יתירה ניתנה באשה כמ"ש במ"א, ולפיכך הם דוקא העזר והסיוע לנפש שהרי הן בקום ועשה משא"כ הל"ת הם שב ואל תעשה).

ג) **והנה** עד"ז יובן ג"כ הסמיכה בכנס"י שלמעלה והוא שבא ונמשך כח גדול אלקי ממקום עליון מאד וכמשי"ת שהוא למעלה מאותו כח אלקי שירד כ"כ שהכח אלקי שירד הוא בחי' הנק' שכינה בחי' עלמא דאתגלייא ולכן נק' גלות השכינה והוא בחי' ה' תתאה כנ"ל אבל הסמיכה היא ע"י הארת הכתר סוד י"ג ת"ד המאירים במל', ע' פע"ח ומ"ח בברכת נר חנוכה, או עכ"פ ע"י בחי' בינה שנק' סמך שסומכת לזו"נ והכל עולה בקנה א' כי התגלות עתיק הוא בבינה ועי"ז הוא הסמיכה וכמ"ש במ"א בפי' וה' יגי' חשכי ע"ש, וזהו סומך ה' לכל הנופלים עד"מ באבן הנופל שמי שיעכבהו באויר מליפול עוד מוכרח שיהי' כחו יפה וגדול מכח הראשון שנפל משם, כן עד"מ כתיב כי יפול לא יוטל ושבע יפול צדיק וקם, כי ה' סומך לסוכת דוד שנפלה ואינה מניחה ליפול עוד, ומוכרח שתהי' סמיכה זו שלא תפול עוד ממדריגה מאד נעלה בעצמות האצילות הגבה למעלה ממדריגה האלקית שמשם ירדה להסתתר בבי"ע, אך סמיכה זו שבאה ונמשכה ממקום גבוה מאד אינה בגילוי בדבר הנסמך רק בהעלם גדול הוא נסתר ונעלם בגוף דבר הנסמך לפי אופן הלבושים שלו ונותן בו כח ועוז להיות עומד בעמדו ולא יפול עוד כי מאחר שצריך להיות לו לעזר מוכרח להיות העזר לפי אופן הנעזר ואם לאו לא יוכל לקבלו.

וזהו"ע בימי אחשורוש (במא"א אות א' סעיף קפ"ב כ' וז"ל אחשורוש יש באגדה ויאמר המן זה מדה"ד אחשורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו עכ"ל) פי' אחש ורוש כמאמז"ל על החשמל עתים חשות. כי הנה סייג לחכמה שתיקה, כי חכמה הוא ראשית הגילוי שבבחינת אצילות

ונק' אתה כמ"ש אתה אבינו אבל בחינת כתר שלמעלה מהחכמה נקרא סייג לחכמה פי' סייג לשון גדר ומקיף שהוא רק מקור למציאת החכמה כי אבא יונק ממזלא מבחינת מוחא סתימאה והחכמה מאין תמצא, והוא בחי' שלמעלה מהשגה דלית מחשבה תפיסא בי' כלל ולכן בבחי' זו הוא בחי' שתיקה וכמ"ש גבי קי"ס ואתם תחרישון לא תתערו מידי כי שורש אותיות הדיבור מבחי' חכ' אבא יסד ברתא אבל בבחי' כתר שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מבחי' אותיות לכן נאמר תחרישון כי הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, וזהו פי' כתר לשון כתר לי זעיר שהוא לשון שתיקה כמ"ש במ"א (כי גם הצמצום ומקו"פ נמשל לבחי' שתיקה שנכלל האור במאור כמו שהשותק ב'רפה נכלל גילוי השכל בשרשו והרי א"כ בחי' אוא"ס שלמעלה מהצמצום נק' בחי' סייג לחכמה שתיקה וכמ"ש במ"א בדרוש שבועות ע"פ וידבר אלקים כו'), וזהו"ע אחש ל' עתים חשות בחי' שתיקה דהיינו שבא כח ועזר ממקור החכמה (הוא בחי' מו"ס דלא מתפתחא לל"ב שבילין כו' לכן נק' שתיקה) להיות לעזר למלכות דאצילות להקימה מנפילתה, וכמו"כ הו"ע מצות דרבנן שענינם סייגים וגדרים כמו הל"ת ומבואר למעלה דל"ת גבוהים ממ"ע כי הם מבחי' י"ה עלמא דאתכסייא שאין שייך שם השגה ותפיסה ולהמשיך האור ע"י כלי כמו המ"ע שהם כלים כו', והיינו לפי שהן אורות גבוהים שאין דרך להשיגם ע"י כלי וכמו בחי' שתיקה נורא תהלות כו' רק שלא לעשות המנגד כו', וכך הו"ע מצות דרבנן סייגים וגדרים ע"י סייג לחכמה שתיקה כו' ולכן הן הן הסמיכה לכנס"י מבחי' אחש בחי' חשאי ושתיקה, וזהו ויהי בימי אחשורוש שאז בגלות נצרך כנס"י לעזר מבחי' אחש כו' כנ"ל, ולכן נק' הימים ע"ש אחשורוש בימי אחשורוש ופי' ורוש הוא כמו רוש ולענה שסיבת ההצטרכות אז לעזר וסמך הוא מפני שהיא אז בבחי' נפילה ומסותרת בלבוש שק דע' שרים ואי לזאת צריך העזר להתלבש ג"כ באותו הלבוש כנ"ל ואז יקרא רו"ש, וזהו אחש ורו"ש וכמ"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים כו'. וגם יובן עפמ"ש במ"א בענין החשמל ששרשו מחיצוניות בינה וגבוה מזו"נ ועכ"ז נעשה מנעל לזו"נ מתחת רגליהן, והיינו כמו עד"מ המשל צ"ל ע"פ עומק המושג ולכן דוקא שלמה הי' יכול לומר משלים ועכ"ז נעשה לבוש לההשגה הנגלית והיינו שהכח העליון מתלבש בלבוש ומשל, ועד"ז הו"ע אחש ורו"ש שבחי' אור היותר גבוה מתלבש בלבוש נמוך להיות לעזר כו', וכ"ז כדי שע"י לבוש זה לא ינקו החיצונים וכמו שהענן הי' מקבל אבנים ובליסטראות כו'. ועוי"ל בפי' אחש ורוש ע"ד מ"ש אעשה לו עזר כנגדו, פי' שהעזר יהי' מבחי' כנגדו דהיינו ע"י המנגד דוקא ע"י"ז נעשה או"ח יתרון האור מהחשך דוקא, וכמ"ש במ"א בפי' הראיני את מראיך כמשל המראה שסיבת נפילת האור לראות לאחוריו מחמת המנגד הציפוי הדק כו' וכך מחמת ההסתר יבוא לבחי' תשובה וכמו ופרעה הקריב וכמ"ש ג"כ בפי' ואני אראה בשונאי, וזהו אחש ורוש שבחי' העזר שמבחי' אחש הוא ע"י התלבשות בבחי' רוש וכמארז"ל שבימיו הושחרו כו' שע"י"ז יהי' בחי' או"ח לבחי' אחש בחי' כתר

כנ"ל, משא"כ בימי יצי"מ כתיב קומי לך רעיתי יפתי כו' (ועוי"ל ג"כ ל' שחרות והיינו כמ"ש בפסוק שחורה אני כו' שחורות כעורב, כי הנה שערות דז"א הם שחורות ושערות דא"א הוא בחי' שער רישי' כעמר נקי כו' והלכות דתושבע"פ שרשן משערות דז"א ושורש תשבע"פ נמשך ממקום גבוה שלמעלה יותר מבחי' עמר נקי רק שנתלבשו בשערות דז"א שהן שחורות כו', וזהו והעורבים מביאים לו לחם כו').

וזהו"ע המולך מהודו ועד כוש פי' הודו הוא לשון זיו והוד כמ"ש הודו על ארץ ושמים קרני הוד, וכוש הוא בחי' חשך ושחרות, ובמא"א אות ב'רפו כ' סכ"ח כוש שכ"ה דינים ע"ה ולכן סמאל נק' כושי כי הוא יונק משכ"ה דינים עכ"ל, ולפי שהוא יתברך משוה קטן וגדול וקמי' כחשיכה כאורה לכן ביכולתו לעזור הנופל ולהוציאו מבחינת שחרות וחושך לבחינת הוד ואור גדול, וגם פירוש המולך מהודו שנמשך מהוד וזיו העליון להתלבש בבחינת כוש ושחרות ששם גלות השכינה ונמשך העזר לשם להוציאה מהשחרות כו' וכנ"ל פי' אחש ורוש כו', ועיין מ"ש על פסוק ועתה יגדל נא כח אד' כו' שהוא ענין המשכת כח עליון מלמעלה מהשתלשלות להגבי' נש"י אחר נפילתם בחטא כו' כמו שע"י כח גדול יוכל להגבי' גם האבן ולזורקו למעלה הפך טבעו כו' *. והנה לזה הטעם הי' לאחר החורבן נשמות היותר גבוהות מכמו שהי' בזמן בהמ"ק כמו נשמת רשב"י שלא הי' כמוהו בזמן הבית להשיג תעלומות חכ' והגם שלא הי' נביא מ"מ בבחי' חכם עדיף מנביא לא הי' כמוהו כו' והטעם הוא כנ"ל שבהיות סוכת דוד היא המל' שנפלה למטה אזי צריך לבא לה עזר ממקום גבוה מאד נעלה, משא"כ בזמן בהמ"ק שלא הי' הירידה כ"כ לא הי' צריך כ"כ לעזר כזה, ועד"ז כ' הרח"ו בהקדמת הע"ח שעכשיו בדורותינו מצוה לגלות סודות הזהר כדי שיהי' לנו לעזר וסעד משא"כ בדורות הראשונים לא היו צריכים לזה לכן הי' איסור גדול גילוי הסודות כו'. וזהו כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן, פי' שושן הוא כמ"ש כשושנה בין החוחים שהחוחים הם העוקצים את השושנה, כן רעייתי בין הבנות הוא התלבשות נה"א בנה"ב ולכן בבחי' זו דוקא צ"ל עזר וסעד מבחי' אחשורוש שהוא בחי' י"ג מדה"ר דסחרין לשושנה כו'.

(וע' בד"ה ואני אראה בשונאי שכ' וזה לשונו והנה בהתגלות המלך יש מדרגות רבות חלוקות כמו שכתוב על כסא מלכותו אשר בשושן

על צד הגליון רשום:

עוד להעיר לענין הסמך והעזר מפסוק סמכוני באשישות רדפוני בתפוחים וממ"ש ברבות בשה"ש ע"פ אלף המגן כו' שלטי הגבורים שמתגבר על יצרו כגון עזרא בשעתו וע' ברבות ואתחנן ע"פ אלף המגן גם ממ"ש ברבות ע"פ את הכל עשה יפה בעתו, ועמ"ש במ"א בענין סבלונות.

הבירה כו׳ עשה משתה לכל שריו ועבדיו ואחר כך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן כו׳ בחצר גינת ביתן המלך כו׳, כך הוא בבחינת ראי׳ שלמעלה שבחי׳ שריו ועבדיו הם בחי׳ נשמות הגבוהות שבזמן בית המקדש היו מקבלים בחי׳ ראי׳ מכסא מלכותו כו׳, פירוש בהגלות נגלות בבחינת כסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית כו׳ שהוא בחי׳ גבוה ומדריגה מאד נעלה, וזהו אשר בשושן בחי׳ שושנת העמקים שושן עמק איומה כו׳, משא״כ בגלות צריך גילוי בחי׳ ומדריגה השנית שהוא בחצר גינת המלך שהוא לכל העם הנמצאים בשושן דהיינו כל מי שיש לו ניצוץ אלקות ממקור כנס״י שהיא בחי׳ כשושנה בין החוחים בגלות כו׳ שהוא גילוי אחר גילוי במדריגה אחר מדריגה כו׳. והנה המשכיל יבין כמה גדלה השמחה ביתר שאת בגילוי המלך גילוי אחר גילוי גם לכל העם כו׳ יותר מגילוי הראשון שהוא לכל שריו כו׳ דוקא, וכמשל בן כפר שראה את המלך כו׳ עכ״ל. ונראה שהגילוי לכל שריו ועבדיו הוא מבחי׳ שושנת העמקים והגילוי לכל העם הנמצאים בשושן זהו בחי׳ כשושנה בין החוחים, וביאור זה הוא כדאי׳ בזהר ויחי דרכ״א ענין שושנת העמקים דקיימא בעמיקתא דכולא וכ״ה בזהר ס״פ אמור דק״ז ע״א וע״ש במק״מ פ׳ ויחי דשושנת העמקים זהו בחי׳ בינה שנק׳ שושנה עילאה, ומשם שורש הנשמות הגבוהות ולכן בחי׳ זו הי׳ ב׳רפז מאיר בזמן הבית הראשון שהוא בחי׳ בינה ה׳ עילאה ובינה מקננא בכורסייא, וזהו על כסא מלכותו אשר בשושן והוא נוכח פתח הבית בחי׳ אצילות כו׳, אך שושנה היא בין החוחים היא המל׳ שיורדת בבי״ע ששם יש חוחים ובפרט ביצירה ועשי׳ כו׳, וזהו לכל העם הנמצאים בשושן שמקבלים מבחי׳ שכינתא תתאה כו׳, וגם לשם נמשך הגילוי מלמעלה וזהו המשתה ושמחה לכל העם הנמצאים בשושן כו׳ השתלשלות י״ג מה״ר גם למטה בשושנה תתאה, ובביאור לשם מבואר דשושנה שבין החוחים זהו מל׳ דיצירה ומל׳ דעשי׳ ושושנה עילאה זהו מל׳ דאצילות ודבריאה כו׳, ועד״ז י״ל ענין קריאת המגילה בשני זמנים עיירות וכרכים כי בני עיירות זהו נגד בחי׳ שושנה בין החוחים אבל כרכים המוקפים חומה זהו בחי׳ שושנת העמקים שהחומה הוא שאין החוחים יכולים ליגע כו׳, וכן שושן היא כבני כרכים בחי׳ שושן הבירה שושנת העמקים ולכן קורין בט״ו דקיימא סיהרא באשלמותא וחכמים תקנו עוד לבני כפרים והוא כדי להמשיך גילוי זה בג׳ עולמות בי״ע שהוא בחי׳ הנ״ל כי ישעי׳ שהי׳ נבואתו מבריאה נק׳ כבן כרך שראה את המלך ויחזקאל נק׳ כבן כפר כו׳ שלא השיג בעולם הבריאה כמ״ש בשער הנבואה להרח״ו נמצא שהוא דוגמא שכמו ביו״ט נתקן יו״ט שני של גליות להמשיך הגילוי גם בשושנה תתאה כו׳ שביו״ט ראשון הגילוי באצילות ובריאה כנודע שביו״ט ההנהגה ע״י עולם הבריאה, וכדי להמשיך הגילוי במל׳ דיצירה ועשי׳ זהו״ע יו״ט שני כו׳ אלא דהתם הגילוי מלמעלה למטה ע״כ תחלה יו״ט ראשון ואח״כ יו״ט שני ש״ג, אבל במצות דרבנן צ״ל מלמטה למעלה ע״כ כפרים מקדימין כו׳ שהוא גילוי מבחי׳ עשי׳ ואח״כ עיירות יצירה ואח״כ כרכים

בריאה וכמ"ש ואחר הרעש אש כו' תחלה רעש דאופנים ואח"כ אש דשרפים כו', ועד"ז הוא החילוק בין פרי החג לנ"ח כמ"ש במ"א והיינו שמתחלה ימשיך מבחי' שושנה תתאה שכינתא תתאה ואח"כ יבוא לבחי' שושנת העמקים עומקא דליבא כו')*.

והנה זה לעומת זה עשה האלקים, דהיינו כאשר בקדושה נמשך עזר וסיוע והמשכה מלמעלה להקים את התחתון אזי בקליפה גם כן מתגברים הקליפות לעמוד לנגד והיינו ע"י אם תגביהי כנשר כו' שרוצה התחתון לעלות למעלה, וזהו ענין שנאמר במגילה זו אחר הדברים כו' גידל המלך כו' את המן כו' על כל השרים והוא ממש בחי' אם תגביהי כנשר שהוא בחי' חוצפא (וע' לקמן מ"ש מזה) וזהו שהפיל פור הוא הגורל לפני המן, דהיינו שהגביה א"ע כנשר לעשות דוגמא לבחי' ומדריגה הגבוה מאד ששם הוא בחי' הגורל כנודע מענין גורלות דשני השעירים דיוה"כ, שענין גורל ההוא שהמפיל הגורל קודם שיפול הגורל אינו יודע האיך יפול לזה או לזה ומסכים בדעת על השעיר שהוא לעזאזל ואם יפול עליו הגורל לה' יהי' חטאת לה' ששם אין עונות מבדילין וזדונות נעשו כזכיות ולכן הגורל לפני ה' דייקא במקדש, כמ"ש והעמיד אותם לפני הוי' פי' דהיינו בבחי' שלמעלה משם הוי' דשם דוקא אין עונות מבדילים כמ"ש לפני הוי' תטהרו וגם עצם
ב'רפח מהות הגורל הרי הוא למעלה מהשכל שאינו רוצה להכריע ע"פ השכל וגם לא ע"פ הרצון אלא כאשר יכריע הגורל כן יהי' רצונו כו', וזהו שהגורל לפני הוי' למעלה מבחי' שם הוי' שהיו"ד הוא בחי' חכמה ורצון כ"א בחי' בעל הרצון כו', וזהו שרצה המן בחי' עמלק להגבי' כנשר בגסות הרוח והתנשאות לדמות לקדושה ולהפיל הגורל לפני המן, לכן עשה עץ נ' אמה דטומאה דקליפה דבריאה נגד נ' אמה דמרדכי דקדושה נ' שערי בינה, פי' כי יוה"כ שבו התגלות בחי' לפני הוי' כו' הרי גילוי זה נמשך ע"י תשובה תשוב ה' עילאה הוא בחי' בינה ליבא ויש מ"ט שערים שהם המדות הנמשכים ע"פ השכל ושער החמשים הוא בחי' עומקא דליבא ע"כ שם מתגלה בחי' הנ"ל, ועד"ז רצה המן לעשות עץ גבוה נ' אמה שהוא בחי' עומק רע אך ונהפוך הוא כו' שהגבהה זו היא הגורם מפלתו כדכתיב משם אורידך כו' וזהו שהגבי' אותו אסתר באמרה יבוא המלך והמן כו' שהוא ר"ת שם הוי' כמ"ש משם אורידך נאום הוי', והנה מפלתו של המן היתה ג"כ ע"י בחי' ומדריגה

בשולי הגליון רשום:

היכל ק"ק עמ"ש ע"ז בהיכל ק"ק שביעא' מבינה דאצילו' ועי' ע' אז ישיר משה כו' ותשרנה הפרות להעיר מענין שאול א"צ סיוע כמ"ש במ"א ואסתר תיקנה ענין ששאל פגם בעמלק כו' כ"א כו' הג' שלא ע"ד מיכאל מקריב ארי' דאכל אלא כמ"ש וארי' כבקר כו' אם אין פניך כו'.

שלמעלה מן הדעת והוא כמארז"ל חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי, ופי' שאין הכוונה שלא ידע כלל שהוא שיאמר בהיפך כ"א הפי' הוא שיאמר ארור המן וברוך מרדכי רק שלא ידע הוא שלא ירגיש באמירתו ארור כו' וברוך כו' ועי"ז הוא ג"כ מפלתו בבחי' שלמעלה מהדעת, וכענין הגורל דיוה"כ אשר שם אין עונות מבדילין כו' ואעפ"כ משם דוקא נמשך הגורל להיות ארור המן כו', ואחר מפלת רשעים תרוממנה קרנות צדיקי' שיהי' בחי' ברוך מרדכי כו' כי מתחלה צריך לנקות מהפסולת ואח"כ יומשך האור בחי' ברוך הוא המשכה שנמשך בחי' מרדכי שהוא משנה למלך אח"ש ורו"ש הנז' למעלה.

ועתה נחזור לענין ובהגיע תר אסתר, דהנה כתיב ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך כו' מקץ היות לה כדת הנשים כו' ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים ובזה הנערה באה כו', דהנה חצר בית הנשים זהו ג"ע התחתון והנה ענין ששה חדשים בשמן המר הפסוק מדבר על ביאת הנשמה לג"ע אשר ארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו היינו הלכות ועי"ז נאמר ששה חדשים בשמן המר, שמן הוא בחי' חכמה עילאה המלובשת בבחי' מור ומרירות שהן הלכות גשמיים, אך זה שנמשכה הח"ע כ"כ למטה הוא מחמת כי מקור ושורש ההלכות הוא מבחי' רצון העליון שלמעלה גם מהחכמה ולכן יכול למשך ולירד כ"כ למטה, וכמשל האבוקה לפי שהיא גדולה מאד ע"כ תאיר גם למרחוק או כמו חבית שנתמלאה אז נשפע ממנה לחוץ ג"כ שפע רב ועצום ולכן בית שנשפך בו יין זהו סימן ברכה, כי מה שנשפך לחוץ יעיד על מקורו ושרשו שבא מריבוי שפע, וכמו גם בחי' הולדה לא בא באדם עד שיגדל ויכנס בו מוחין דגדלות אז ניתוסף בו כח ללידה ולהשפעה, נמצא מזה שנמשך גילוי ח"ע ורצון עליון בהלכות הגשמיים ציצית ותפילין זהו מעיד על עוצם המאור של שרשן למעלה, וזהו ג"כ מקור בחי' שמן המר למעלה שהוא השמן שיש בו ריח וכמ"ש במ"א בענין שמן המשחה שהי' ממוצע בין פנימי' למקיף כי שמן הוא משקה שהוא בחי' פנימי והוא בחי' ח"ע ובשמן המשחה הי' מעורב בשמים ראש מר דרור ב'רפט
כו' שהו"ע הריח הרי שהי' תערובת בחי' פנימי ומקיף דהיינו שהמקיף עליון שלמעלה מהחכמה מאיר בח"ע כענין אני תורתך שעשעתי המבואר ע"פ ואהי' אצלו שעשועים כו', וע' בסידור גבי אריתי מורי עם בשמי כו', וכח זה של גילוי המקיף בח"ע נותן כח שיהי' המשכת ח"ע למטה בהלכות גשמיות שהוא ג"כ בחי' שמן המלובש במור ומרירות כנ"ל. והנה כשהאדם לומד התורה ג"כ בבחי' אתכפייא כמו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ועי"ז הוא ג"כ שמן המור שיש בו ריח ע"י האתכפייא כו' וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שלא נשאר למטה כו' ועי"ז נמשך לו בג"ע ג"כ בחי' שמן המר הוא בחי' תענוג עליון שבח"ע כענין קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בג"ע כו' וששה חדשים בבשמים

הוא בחי׳ השמחה בחדות ה׳ ישמח ישראל בעושיו כי כמו שהריח נקלט ונכנס לתוך גופו ומענג בדשן נפשו הגם שהוא דבר שאין בו ממש נראה ונתגלה לעין רק נקלט הריח לתוך גופו כך הו״ע השמחה בה׳ הוא מעלמא דאתכסיא רק שמשמחת את הלב ומלהיטו להתלהב ולהתלהט באור ה׳ (וזהו בחי׳ מוחין דאימא ושמן המור הוא מוחין דאבא, ולכן הם ששה חדשים וששה חדשים כמו ו׳ חדשים מניסן עד אלול ועד בכלל הם מקבלים מבחי׳ אחת המאיר בניסן וששה חדשים מתשרי עד אדר בחי׳ אחת, ולכן באלו קור ובאלו חום שהם ב׳ בחי׳ שונות חו״ג ושרשו מחו״ב חכ׳ מקור החסדים ובינה מקור הגבורות ועי״כ ששה חדשים בשמן המר כו׳, ועמ״ש בענין ששה משמותם על האבן האחת כו׳), והנה אח״כ כתיב ובזה הנערה באה, כי פי׳ בזה היינו העמוד שבין ג״ע התחתון לג״ע העליון שבו ועל ידו הנשמות היושבים בג״ע התחתון עולים ובאין לגעה״ע וענין העמוד הוא בחי׳ ביטול שכל עליי׳ הוא ע״י בחי׳ ביטול וכמבואר במ״א ע״פ והאיש משתאה כו׳, אך עיקר פי׳ באה אל המלך הוא כמארז״ל מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים ע״ג המזבח, דכמו שבמזבח התחתון היו מקריבים חלב ודם נפש הבהמית ונחית אשא ארי׳ דאכיל קרבנין ארי׳ מלך החיות שבמרכבה להתכלל הנה״ב באש שלמעלה כך יש מזבח העליון ששם מקריבים הנשמות שמיכאל כה״ג מקריב על גבי המזבח כי הנשמות הם בחי׳ נבראים מאין ליש ואף גם בג״ע העליון הוא בחי׳ בריאה ונק׳ להנחיל אוהבי יש, וע״י מיכאל נקרבים למעלה ליכלל באצי׳ דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד, וזהו בחי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא ועז״נ כל הנק׳ בשמי כו׳ ובחי׳ זו נק׳ ממש באה אל המלך, וע׳ בת״א בד״ה ואלה שמות בנ״י גבי ופלגשים אלו ברייתות כו׳ ולמעלה הוא ענין מיכאל מקריב נשמות כו׳ ליכלל באא״ס שהוא לפרקים כו׳, וזהו בתולות אחרי׳ ריעותי׳ מובאות לך, אך בנשמה עצמה אין בה כח כ״כ לעלות מבחי׳ בריאה לאצילות לכן הוא דוקא ע״י עזר וסיוע המלאך שמיכאל מקריב, וע׳ בזהר ר״פ יתרו בענין אית מלך לעילא וכהן דמשמש תחותי׳ כו׳.

ומעתה יובן מ״ש באסתר ובהגיע תר אסתר כו׳ לבא אל המלך לא בקשה דבר שלא היתה צריכה לבוא ע״י עזר וסיוע דבחי׳ מיכאל מקריב

והוא ע״ד מ״ש בגמ׳ גבי גוהרקא דר׳ חייא דמנפשי׳ סליק, וזהו באמת דבר חידוש שא״צ לעזר וסיוע כלל מן המלאכים כ״א מנפשי׳ עייל והיינו לפי שהי׳ בו בחי׳ הביטול ביותר, (ועמ״ש מענין דהוה רגיש עלמא כשעמד ר׳ חייא לפני התיבה בברכת מחי׳ מתים כו׳ לפי שנשמתו הי׳ מאצילות שבבריאה ולא מבריאה, ואף שרבינו הקדוש הי׳ גבוה יותר וכ״ש רשב״י, אך יש נשמות שהביטול במציאות בהם יותר משאר נשמות הצדיקים ואפי׳ הגבוהים מהם כמו רחב״ד שריפא חולים ואעפ״י שריב״ז הי׳ גבוה ממנו במעלת החכ׳ והם הנקראים אנשי מעשה, נמצא משם מבואר דר׳ חייא הי׳ בו הביטול יותר ולכך לא נצרך לסיוע מהמלאכים כו׳, כי הנה מעלת המלאכים ב׳רצ

ששרשם מזיווג נשיקין שהוא רוחני ולפיכך יש בהם הביטול יותר, וע״כ הם מעלים הנשמות ששרשם מזיווג גופני שהוא בחי׳ יש לגבי המלאכים ויש ג״כ מלאכים דאצי׳ הנק׳ מלאכי שלום, ועז״נ נשמו מסילות כו׳ מלאכי שלום מר יבכיון פי׳ המסילות הוא עליי׳ הנשמות מבריאה לאצי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא, וכאשר אין מי שראוי לעלי׳ זו אזי מלאכי שלום שהם המלאכים הנ״ל המעלים את הנשמות מר יבכיון כו׳ כי ע״י עלייה זו של הנשמה מתעלים המלאכים ג״כ, ולכן מזה יובן שהנשמות שיש בהם בחי׳ הביטול ביותר א״צ לסיוע של המלאכים שהרי בעצם שורש הנשמות גבוה מהמלאכים רק מצד שיש בהם בחי׳ הביטול לפי ששרשם מבחי׳ נשיקין כנ״ל, ולכך הם צריכים להעלות הנשמות אמנם הנשמות שיש בהם בחי׳ הביטול ביותר הוא מנפשי׳ סליק כו׳), וזהו כמ״ש ששים המה מלכות שמונים פלגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי שהם הם ע״ד בחי׳ הנשמות שעולות למעלה שצריכים שיגביהו אותם המלאכים שא״א להם לעלות מעצמם, אבל בחי׳ אסתר הוא מ״ש אחת היא יונתי שא״צ סיוע מהמלאכים כנ״ל (ויובן עם מ״ש בספר נשמת דוד על שה״ש דששים המה המלכיות הם המלכות דג׳ עולמות בי״ע כו׳ ע״ש החשבון איך הם ששים כו׳ אחת היא יונתי הוא מל׳ דאצילות ולכן א״ש שהנשמות דבי״ע כדי שיעלו לאצי׳ צריכים עזר מהמלאכים כי זה שיעלו מבחי׳ בריאה שהוא יש ודבר לבחי׳ אצי׳ איהו וחיוהי חד זהו הפך ממהות למהות כו׳, ועז״נ ונפש כי תקרב ויש אם למסורת וכמ״ש במ״א ע״פ ושבתה הארץ כו׳, אמנם הנשמות דאצי׳ הרי כ׳ באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי וז״ל ואף גם לאחר שירדו הנר״נ דאצילות לעוה״ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות עכ״ל, וכיון שכן א״צ עזר וסיוע לשיעלו לאצי׳ וזהו בחי׳ אסתר שהיתה מרכבה לבחי׳ מל׳ דאצי׳ שזהו״ע אסתר מן התורה מנין דכתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, המכוון הוא שהשכינה מסתתרת בגלות בבחי׳ ביום ההוא עלמין סתימין דלא אתגליין ולכן נאמר ההוא לשון נסתר שלא נתגלה שכינת כבודו בגילוי אור כמו שהי׳ בזמן בהמ״ק קיים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם גילוי זיו אורו, והנה בחי׳ ביום ההוא הוא בחי׳ בינה אימא עילאה המקננת בבריאה בכורסייא אכן מל׳ דאצי׳ נעשית עתיק לבריאה שנעתק וגבוה מבריאה ואינה באה בהתגלות בעולם הבריאה ששרשה כתר מל׳ מעתיק דאצי׳, וכיון דעכ״פ בחי׳ אסתר הוא מל׳ דאצי׳ א״כ אף שמסתתרת בעולם הבריאה לכך א״צ סיוע כו׳, ועד״ז אסתר שהיתה מבחי׳ אצי׳ כנ״ל לכן לא היתה צריכה סיוע מהמלאכים כנ״ל). ב׳רצא

כי אם את אשר יאמר הגי, פי׳ הגי הוא מלשון הגיון כמ״ש והגיון לבי (תהלים י״ט) שהוא בחי׳ פנימיות הדיבור מקור הדיבור שהוא בחי׳ מחשבה שבדיבור והגי הוא לשון פועל יוצא פי׳ שהוא עושה הדיבור ופי׳ שהוא בחי׳ השפעה מהיכל ק״ק שישוררו וידברו המלאכים וההיכלות שזה

עושה הגי שהוא מקור הדיבור פנימיות הדיבור שהוא פועל יוצא שעושה שידברו וישוררו המלאכים והיכלות והוא ע״י השפעתו אליהם כנ״ל, וזהו דהגי הוא ג״כ מלשון כאשר הוגה מן המסילה (שמואל ב׳ סי׳ כ׳) דהיינו כאשר נמשך ויוצא מן העלם המח׳ להיות מקור לדיבור כו׳ וכך בחי׳ הגי הוא שנמשך להיות מקור לדיבור וזהו שהכל הי׳ ביד הגי שנק׳ שומר הנשים, וגם ז׳ נערות הראויות לתת לה שהם ז׳ היכלות שנז׳ בזהר הם הכל ביד הגי שהוא נותן תמרוקיהן פי׳ ממנו הוא המשכת מ״ד שישוררו וידברו כל ההיכלות ומלאכים כו׳ (והמכוון שלבחי׳ זו גם אסתר הי׳ צריכה שצ״ל ממנו המשכת מ״ד לעורר השירה והדיבור רק שלא היתה צריכה לסיוע דהמלאכים כנ״ל. וביאור הענין הנה מבואר דהגי יש בו ב׳ פי׳ הא׳ לשון הגיון לבי וכמו ולבך יהגה אימה (ישעי׳ סי׳ ל״ג) דהפי׳ בזהר וישלח דקס״ט א׳ והגיון לבי אלין מילין דסתימין דלא יכיל בר נש לפרשא לון בפומי׳ דא הוא הגיון דאיהו בלבא כו׳ ע״ש נמצא דהגיון אינו בחי׳ דיבור בפו״מ כ״א כמו מחשבת וכוונת הלב והב׳ מלשון כאשר הוגה מן המסילה הנ״ל שהוא לשון הסרה שנמשך והוסר מן המסילה וכמו הגו סיגים מכסף, ושני הפי׳ אמת כאן בהגי, כי הנה יש ב׳ בחי׳ מח׳ הא׳ מחשבה עילאה כמו באדם כשמחשב איזו שכל בפ״ע שאותיות המחשבה הם קשורים בהשכל ואין נרגשים כלל לדבר בפ״ע כ״א שנרגש רק השכל והאותיות טפלים ובטלים לו, והב׳ הוא מחשבה תתאה היינו שחושב ומהרהר איך לדבר וזהו מח׳ שבדיבור והוא מקור הדיבור ופנימיותו וזהו שנק׳ הגי לשון כאשר הוגה מן המסילה דהיינו שנמשך ויוצא מבחי׳ מח׳ עילאה להיות בחי׳ מח׳ תתאה שהוא מקור הדיבור ממש, וע״ד שיש מ״ד הרהור כדיבור דמי כו׳, ולכן הוא גם כן לשון הגיון לבי מפני שמ״מ אינו בחי׳ דיבור ממש כ״א הרהור הלב, והנה נודע שהמלאכים נמשכים מדבר הוי׳ כדכתיב וברוח פיו כל צבאם, ולכן אסתר לא היתה צריכה לסיוע מבחי׳ זו כי הרי היא מרכבה לבחי׳ מל׳ שהוא עצמו דבר ה׳ ואיך תצטרך סיוע לבחי׳ המלאכים המתהוים מבחי׳ הדיבור כו׳, אמנם עכ״ז צריכה לסיוע מבחי׳ הגי שהוא המשכה מבחי׳ מחשבה ונודע דישראל עלו במחשבה, והיינו בבחי׳ מחשבה עילאה, וזהו כמו שהי׳ הנשמה בחי׳ אין וטהורה היא קודם בחי׳ אתה בראת, אבל בחי׳ בראת הוא ע״י הדיבור וכו׳, ולכן נמשך לה סיוע ממקורה מבחי׳ מח׳ עילאה ע״י בחי׳ הגי שהוא כאשר הוגה כו׳ שנמשך מבחי׳ מח׳ תתאה שהיא מקור הדיבור ומחי׳ את הדיבור כו׳ גם נודע שיש ב׳ בחי׳ פרצוף החיצון הנק׳ דיבור ופרצוף הפנימי שהוא בחי׳ מחשבה שבדיבור הרהור כו׳ כמבואר במאמר הזהר כשושנה כו׳ כן רעייתי

ב׳רצב ועי״כ בחי׳ אסתר המתלבשת בבריאה צריכה עזר וסיוע מבחי׳ הגי שהוא בחי׳ הרהור ופנימיות הדיבור כו׳ ע׳ עוד מ״ש ע״פ כנשר יעיר כו׳, הענין שיחזקאל ראה המרכבה בגלות כו׳, שאז מקבלים נש״י אהוי״ר ע״י המלאכים פני ארי׳ כו׳ כי מלאכיו יצוה לך כו׳ על כפים ישאונך, אבל בזמן מ״ת פב״פ דיבר ה׳ וכן בזמן בהמ״ק הי׳ מקבלים הגילוי שכינה שלא ע״י אמצעות

המלאכים כלל כו׳, וגם עפי״ז יובן עוד הענין הנ״ל שהנשמות צריכים לסיוע מהמלאכים ויש נשמות הגבוהות שא״צ להם וכמו בזמן בהמ״ק כו׳ ועמ״ש בד״ה וארי׳ כבקר יאכל תבן.

ענין ובהגיע תור נערה י״ל ע״ד בחייהן אינן רואים אבל במיתתם רואים כמ״ש במ״ר, והטעם ע״י בירור נה״ב שמעולם התהו, וזהו לבוא אל המלך, כי הנה כשיש יחוד זו״נ דאצי׳ מתייחדים ג״כ ההיכלות דבריאה וכמ״ש ע״פ ועזוז נוראותיך יאמרו וכ״ש שמאיר יחוד זה בנשמות וכמ״ש ע״פ והנה רבקה יוצאת, וע״ד ביום חתונתו זה מ״ת שנמשך טפת חכמה עילאה כך נמשך טפת חכמה עילאה בכל נשמה והיינו מקץ היות לה ששה חדשים בשמן המור כו׳, והנה עלי׳ זו זהו גוהרקי׳ שהמלאכים נושאים אותם משא״כ גוהרקי׳ דר״ח דמנפשי׳ סליק, וזהו ובהגיע תור אסתר כו׳, ובמ״ר בשה״ש ע״פ אתי מלבנון, אחשורוש אמר ששה חדשי׳ וכו׳ אבל אני מטיט ולבנים לקחתיך ועשיתיך כלה היינו יפה שעה א׳ בתומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב, ומבואר הטעם בלק״ת פ׳ פנחס כי בעוה״ב ג״ע מבחי׳ ממכ״ע ע״כ הכל בסדר והדרגה אבל בעוה״ז הגילוי סוכ״ע לכן ברגע א׳ מועיל התשובה, לכן בג״ע צ״ל ע״י ששה חדשים בשמן המר כו׳ אזי אח״כ ובזה, זה גימ׳ י״ב היינו ו״ח מבחי׳ גבריאל ו״ח מבחי׳ מיכאל, כ״כ במ״ע אופן ק״ך, הנערה באה וכו׳ אבל בעוה״ז שהגילוי מסוכ״ע הנה מטיט ולבנים יוכל להעשות כלה ברגע א׳ ע״י התשובה, וא״צ זמן וסדר והדרגה.

במ״ר ע״פ נאוו לחייך בתורים וכו׳ ובהגיע תור נערה, י״ל נערה נק׳ מסכת כמ״ש פ״ה דערובין דנ״ג עלץ בנערה מסכת, וצריך המסכת לבוא אל המלך, ע״ד יחוד תשבע״פ עם תשב״כ כמ״ש בלק״ת ע״פ תורה צוה ובד״ה ואלה שמות בענין לבון הלכתא, וזהו על שלא ברכו בתורה, ותור נערה היינו ה׳ פסח בפסח כו׳, וזהו ע״י ו״ח בשמן המור כו׳, ע׳ בלק״ת פ׳ בהר בענין שש שנים תזרע שדך כו׳, וכך אפ״ל כאן ו״ח בשמן המר ש״ס משנה ו״ח בבשמים תלמוד כו׳, או עליו׳ גשמיות ההלכה למעלה צ״ל ע״י אהוי״ר שהן ענין שמן המור ביטול ובשמי׳ שמחה, ושוב ראיתי מ״ש הרמ״ז בפ׳ תצא בדף רע״ז ע״ב בענין י״ב חדשי׳ שהן ו׳ היכלות דבריאה וכו׳ והיחוד בהיכל קדה״ק הנק׳ מטה יעו״ש, וזהו נותנין לבתולה י״ב חדש היינו שתקבל מבחי׳ י״ב בקר ואזי והים היכל קדה״ק וכו׳, גם ע״ד מ״ש בלק״ת פ׳ מסעי ו״ק כלולים באהבה וכן ו׳ ביראה, וזהו מיכאל וגבריאל, וזהו ע״ד שש כנפים לא׳, והנה במקום שבע״ת עומדים וכו׳ פי׳ צד״ג ממשיכים יחוד זו״נ

בשולי העמוד שם: **בחי׳ נשיקין ע״פ שה״ש ישקני וע״פ אמצאך כו׳ אשקך וע״פ להבה מקרית סיחון מענין שבע נערו׳ במדבר תקס״ד.**

כי יסוד נק׳ וצדיק יסוד עולם, ובחי׳ זו זהו ענין ששה חדשים וכו׳, וצדיק נק׳ זה, וזהו ובזה הנערה באה זה גימ׳ י״ב כו׳ וכנ״ל, אבל בע״ת ממשיכים יחוד י״ה ששרשו התגלות עתיק שלמעלה מהתגלות ז״א שזהו ענין יחוד זו״נ, ובחי׳ זו היא למעלה מסדר זמנים, ולכן מטיט ולבנים לקחתיך כו׳, וזהו אתי מלבנון כלה, לבנון היינו ע״ק לובן העליון הנמשך בל״ב נתיבות חכמה וחמשים שע״ב הנרמזים ג״כ בתיבת לבנון לב נון.

לבאר קצת בענין כ״א את אשר יאמר הגי שהוא בחי׳ ההשפעה מהיכל ק״ק, יש להקדים איזה הקדמות מה שמ״כ מהתלמידי׳ שכ׳ דברי רבינו ז״ל, הקדמה א׳ שמ״כ וז״ל היכל ק״ק הוא בחי׳ ששם היחוד של המשפיע והמקבל המשפיע יורד ממקומו והמקבל עולה מעלה מעלה והממוצע המחברו נק׳ היכל ק״ק כמ״ש בזהר פקודי כמו שידוע היות בחי׳ מיכאל וכל נשמותיהן של צדיקים הוא עולם היצירה והחיות שלה המחי׳ אותם בהיות צ״ל זיווג לאיזה השפעה או לאהבה חדשה או למוחין חב״ד חדשים צריך שיתעלה כל עיקר חיותם להיות נכלל חיותם ומוחין חב״ד שלהם במוחין המשפיע ונק׳ החיות מהם בחי׳ רחל המקבל והמשפיע יורד ממדריגתו דהיינו מעולם הבריאה בחי׳ אלקות כו׳ ונק׳ בחי׳ יעקב (נ׳ שצ״ל דהיינו מעולם האצי׳ בחי׳ אלקות כו׳ וגם לעיל צ״ל בחי׳ מיכאל וכל נשמותיהם של הצדיקים הוא עולם הבריאה כו׳) וצ״ל קודם הזיווג נשיקין אתדבקות רוחא ברוחא לעורר מוחין דאבא בהתכללם יחד עד שיורד אח״כ דרך חוט השדרה ונעשית בחי׳ טפה גשמיות דהיינו איזה השפעה והוא בחי׳ יסוד או איזה אהבה פנימי׳ כלי הנק׳ חסד או לכלי חסד (ר״ל האהבה הוא פנימיות כלי החסד וחסד הוא חיצוניות הכלי) והכל הוא בחי׳ כלים שנעשים לזיווג ע״י התדבקות חב״ד שלהם כו׳ ולפעמים נעשה מהזיווג הולדת מוחין חדשים כו׳, וכ״ז בהיכל ק״ק להיות יכולים להתחבר בחי׳ המשפיע שלמעלה מאד מבחי׳ המקבל שלמטה כו׳ (משמע כאן דגם הנשיקין הוא בהיכל ק״ק וכ״מ לכאורה בד״ה אין ערוך לך, שכ׳ וז״ל כלל גדול בעבודת ה׳ שאל יפול לב האדם עליו בראותו בלבבו שאינו שלם עם ה׳ למסור נפשו על עבודת ה׳ שבודאי האיך יגיע בעצמו כי האמת בלתי אפשרי שיגיע בזה העולם למס״נ בלתי סיוע מן השמים כי ה׳ אמת ומקרב לקוראיו באמת לתת להם אמת דהיינו מס״נ רק צריך אתעדל״ת תחלה דהיינו שיהי׳ לו תמיד רצון בשכלו ולבו להדבק ולחשוק בה׳ ותורתו כו׳ לחפוץ במס״נ כו׳, וזאת הבחי׳ נק׳ בזהר פקודי היכלא דרצון שבו אתכניש משה במנחה דשבת שהוא עולם הבריאה שהוא נק׳ יש אך שחפץ להדבק בשרשו ובבוראו אבל בחי׳ מס״נ ממש האמיתי הוא אתדבקות רוחא ברוחא ונק׳ נשיקין והוא בחי׳ אצילות דאיהו וגרמוהי חד אצי׳ לשון אצלו שכולא חד כו׳, וזהו יחוד גמור באדם הבריאה באצי׳ והאצי׳ כו׳ וזהו ח״פ אמת שבאמת ויציב הד״פ הראשונים הוא רצון ותשוקת הלב להדבק בה׳ עד כלותו הנק׳ היכלא דרצון ואח״כ עוד ד״פ ב׳רצג

אמת דהיינו אמת האמיתי שמסייעהו מלמעלה להתאמת הד׳ אמת שלמטה להיות אמת אמיתי במס״נ עד כלותה כו׳ עכ״ל הרי כתב דמס״נ האמיתי זהו בחי׳ נשיקין והוא בחי׳ אצילות כו׳, וא״כ הוא למעלה מהיכל הרצון שהוא בריאה כ״א היכל ק״ק דבריאה נעשה ממש בחי׳ אצילות והו״ע שאמרו כתפלה אריכתא דמיא, וקשה ממ״ש בפע״ח גבי אמת ויציב ובמשנת חסידים שהנשיקין הם בהיכל הרצון וצ״ל דמ״מ הנשיקין הם הארת האצילות דהא הוא בחי׳ וישק יעקב לרחל וממשיך לה הח״פ אמת כו׳, ואעפ״י שהם בהיכל הרצון מ״מ היינו שהיכל הרצון הוא כלי לבחי׳ זו שבו מתגלה האמת האמיתי מבחי׳ אצילות והו״ע הנשיקין, וכעין זה נת׳ ע״פ ויקהל כו׳ דאית רצון ואית רצון הא׳ הוא הרצון שנולד מהשכל כו׳ והוא כלי לבחי׳ הב׳ הרצון העליון שלמעלה מהשכל כו׳ והו״ע השראת והמשכת כתר דא״א בכתר דז״א ע״ש באריכות וכך היכל הרצון דבריאה שהוא הרצון של הנשמה שהיא בריאה יש מאין כשנולד בה עכ״פ רצון מחמת ההתבוננות כו׳ הוא כלי לבחי׳ נשיקין שהוא מס״נ האמיתי שנמשך מהרצון שלמעלה מהשכל דהיינו מבחי׳ אצי׳ שהוא למעלה מהשכל דבי״ע ומ״מ הוא עדיין הארת האצילות שמאיר בבריאה ממש, אבל שיהי׳ הבריאה עצמה נעשה בחי׳ אצילות זהו בהיכל ק״ק והוא שמו״ע כריעות והשתחוואות ביטול כמ״ש במ״א בענין הלל ברכה והודאה כו׳, ולכן לבא לבחי׳ זו נמשך לזה כח והמשכה מלמעלה והוא מ״ש בכוונת תהלות לאל עליון מלכא עילאה דאתי לקבלה כו׳ שהוא הארת יסוד אבא דאצילות בחי׳ חכמה עילאה ממש כח מ״ה, והמשכה זו היא אחר ח״פ אמת הנ״ל שהוא בחי׳ אמת אמיתי במס״נ עד כלותה כו׳ כנ״ל, עכ״ז כדי לעלות להיכל ק״ק שיתהפך הנברא לבחי׳ אצי׳ ממש שהוא הביטול האמיתי משא״כ המס״נ זהו ביטול היש שהוא מוסר נפשו ה״ז ביטול היש, ולכן כדי לבוא לבחי׳ ביטול אמיתי צ״ל עוד המשכה וכח מלמעלה מיסוד אבא ע״י היכל ק״ק, וזהו בחי׳ כ״א אשר יאמר הגי כו׳ שהוא ההשפעה מהיכל ק״ק לבוא לבחי׳ ביטול הנ״ל שגם אסתר היתה צריכה לזה משא״כ סיוע המלאכים שהם מזיווג נשיקין אשר לכך הם נותנים כח וסיוע להנשמה לבוא לבחי׳ נשיקין שהוא ח״פ אמת הנ״ל לא הי׳ אסתר צריכה לעזר שלהם כ״א מנפשי׳ סלקת כו׳).

והוא ענין השתחוואות יעקב ז״פ עד גשתו עד אחיו (ר״ל מענין זה יובן ענין ירידת יעקב בהיכל הרצון כו׳ וענין הנשיקין כו׳) בהיות יעקב למעלה למעלה מרכבה לקדושה ובעשו הי׳ ניצוץ קדושה ולהאסף הניצוצות שבעשו בראותו יעקב אחיו הי׳ צריך יעקב לירד מדריגות הרבה עד גשתו אליו בקרוב, ובהיות יעקב קרוב אליו בראות עשו אותו רץ להעלות הניצוצים לשרשם כי כל דבר חושק לשרשו כמו נר קטן בהתקרב למדורה גדולה יאסף אליו וכן בתפלות ישראל נתגבר הקדושה עד שהניצוצות המפוזרים בכל העולם מתאספים ומתדבקים לשרשם כו׳ לא גלו ישראל אלא

כו׳ והוא כמשל נר אצל מדורה הנ״ל, וזהו ענין וישקהו נקוד על וישקהו
ב׳רצד שהניצוצות שרשם מעולם הנקודים שמשם נפלו בשבה״כ והם נתעלו בדרך זיווג שהוא בחי׳ נשיקין בתחלה, אך אם כן הי׳ עשו בטל לגמרי והי׳ כלא הי׳ בהעלות הניצוצים ממנו ביעקב כו׳, רק מפני שלא הי׳ הזיווג רק למעלה בשרו של עשו וע״כ נשקו, אבל למטה ממש אצל עשו לא בכל לבו הי׳ לכן נשארו ניצוצות כו׳ ואבות סימן לבנים כיון שבהם השרש מה שעתיד להיות עבודת הבנים הי׳ בקיצור במעשיהם כך כמו נקודים עקודים מה שבאצילות הי׳ בהם והבן עכ״ל המ״כ והגהתי מעט, ור״ל מזה יובן ענין ירידת יעקב בהיכל הרצון שיורד מדריגות הרבה מאצילות עד היכל הרצון דבי״ע שעי״ז מתעלים הניצוצים שהמל׳ מבררת בי״ע ונכללים בו ע״י הנשיקין כו׳ שהוא עליית ניצוצים דנקודים כו׳. ובמ״א ע״פ אמצאך בחוץ אשקך מבואר דבחי׳ נשיקין הוא אה״ר מבחי׳ עקודים כמשל הנשיקין שהוא מחמת אה״ר שלא יכול להתלבש בכלי הדיבור, וכך הוא רומז על המשכה מבחי׳ עקודים שהוא למעלה מבחי׳ כלים. ואינו סותר להנ״ל בענין נקוד על וישקהו כי ההעלאה היא בחי׳ ניצוצים שנפלו מעולם הנקודי׳ ועי״ז נמשך המ״ד מעולם הברודים ושרשו מעולם העקודים וזהו בחי׳ הנשיקין וישק יעקב כו׳, וגם ע״י התחברות נקודים וברודים מאיר בחי׳ הגבוה משניהם והוא בחי׳ עקודים כו׳.

ענין ההפרש בין בחי׳ פב״פ לזמן הגלות שהוא רק בחי׳ פנו אלי עורף ונק׳ נפילה, אך ה׳ סומך נופלים והיינו ע״י קיום המצות שנק׳ עוזרים כמ״ש ה׳ לי בעוזרי, אך מחמת גסות נה״ב מפסיק בין אור הנמשך ע״י המצוה שהוא מקיף שלא יאיר בנה״א, לכן צ״ל עוד סיוע ע״י מצות דרבנן שהם קדש א״ע במותר לך מדאורייתא שעי״ז אתכפייא הנה״ב וגם עי״ז נמשך גילוי אור עליון יותר, וזהו״ע אחשורוש, אחש שתיקה כמו ל״ת בחי׳ לא זרועה ממשיך מבחי׳ י״ה שאינו מושג סייג לחכמה שתיקה כתר לי זעיר ומתלבש בבחי׳ רוש לשון רוש ולענה להיות עזר לשכינה המלובשת בגלות בקליפות שתתעלה להיות חסידה ברושים ביתה, ע׳ זהר פנחס רי״ז ב׳ עוד אחש ורוש ע״ד אעשה לו עזר כנגדו וע״ד שחורות כעורב וזהו המולך מהודו ועד כוש שנמשך אור עליון הנק׳ הוד להתלבש במקום השחרות כוש לעזור לכנ״י, ולזה הטעם הי׳ אחר החורבן נשמות גבוהות כמו רשב״י וחביריו, והנה זהו כשבת על כסא מלכותו אשר בשושן כו׳ לכל שריו כו׳

בשולי העמוד: יהיו לרצון ר״ל בהיכל הרצון שם צ״ל אמרי פי דיבור אבל והגיון לבי לפניך בהיכל ק״ק בחי׳ הגי הגיון ולכן כה״ג מתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא בהיכל ק״ק דשם רק הגיון לבי, או הגיון כמו דיבור שממילא זהו שמו״ע אד׳ שפתי תפתח וכו׳, תעז לשוני אמרתיך יעז הדיבור מקבל מח״ע.

ולכל העם הנמצאים בשושן ב' בחי' שושנה שושנת העמקים ושושנה בין החוחים יו"ט ראשון ויו"ט שני של גליות, ועד"ז גם במגילה י"ד לבני עיירות שהם בחי' שושנה בין החוחים ולבני כרכים כשושן שושנת העמקים בט"ו דקיימא סיהרא באשלמותא, והנה לעומת זה אם תגביה כנשר כו' הפיל פור כו' ועץ נ' אמה כו', אך מפלתו הי' ג"כ משם וזהו עד דלא ידעי (ומשם נמשך ארור המן ל"ת וברוך מרדכי מ"ע ועד דלא ידעי כי מצות דרבנן כלולים מב' הבחי') ומרדכי הוא בחי' משנה למלך אחש כי מרדכי הוא יסוד אבא שמקבל ממו"ס (וע"כ רצוי לרוב אחיו גם לנשמות דעקביים שהנה"ב מושל ונק' ורוב בחי' רה"ר שיתהפך לרצון העליון להיות רצוי כו' וכמ"ש ורב שלום מבחי' רב נעשה שלום ועמ"ש במ"א מרדכי מירא דכיא התלבשות יסוד אבא בדכיין ומסאבן ושיהי' הירידה כ"כ למטה הוא ממקום עליון יותר, וזהו בחי' אחש מו"ס לכן מרדכי היהודי משנה למלך אחש כו' תשבע"פ נק' עזר כי עזר זהו סמך והן ס' מסכתות שהן בחי' סמך ועזר וזהו אעשה לו עזר כנגדו כי תושב"כ זהו בחי' אדם והעזר הוא תשבע"פ ולכן ג"כ רצוי לרוב אחיו ע"ד זכה נעשה לו סם חיים כו'. ב'רצה

א) **לכל** נשמה יש מלאך אחד המנהל לה, חונה מלאך ה' סביב, (צ"ע דבזהר ר"פ וישלח דקס"ו ע"א פי' מלאך ה' דא שכינתא, וכן פי' בפרדס ערך מלאך מלכות, ובמא"א אות מ' סעיף ס"א כ' מלאך נק' היסוד וכן המלכות כו' ועמ"ש רבינו ז"ל בביאור מאמר הזהר פ' בלק דף* ע"פ המלאך הגואל כד איהי שליחא מאו"א כו'), בכולהו אזלי מלאכי לבר מגוהרקיה דר' חייא רבה דמנפשיה סליק, וזהו לא ביקשה דבר כ"א אשר יאמר הגי (ע' בתר"א בסופו ובמא"א אות הא' ססעי' ט"ז הגיון מחשבת לב הפנימי כו' ועיין בזהר וישלח דף קס"ט ע"א ע"פ יהיו לרצון אמרי פי שמגיע בבחי' מל' והגיון לבי מגיע בבחי' ז"א עד"ז יובן ענין הגי), סומך ד' לכל הנופלים, ותפול לפני רגליו, כי במ"ת וכן כל זמן בהמ"ק היו בבחי' פב"פ ובחי' פנים של הנפש היינו עיקר חיותה וחפצה ורצונה האמיתי, (בפרדס ערך חפץ פי' הוא בחכמה כשיונקת מהרצון עליון וכ"מ במא"א ח' סעיף מ"ח ועמ"ש בלק"ת בד"ה ושמתי כדכד פ"ה בענין וכל גבולך לאבני חפץ

בשולי העמוד:

שמשהין עצמן על הבטן א"כ לגבי המשפיע הטפה יש ג"כ מעלת השהיה שייך לד"ה וככה תאכלו אותו ועיין בבוך תלים דף של"ט.

דף: **קפז, א.**

פי׳ ג״כ כי החפץ נמשך מנתיבות החכמה) משא״כ בגלות הוא להפך כי טבע נפש האדם להמשך אחר צרכי הגוף, ורק כי פנו אלי עורף, ובחי׳ זו זהו נפילה, וזהו הגורם כן למעלה בחי׳ ובפשעכם שולחה אמכם, אלביש שמים קדרות והוא אסור בזיקים ועיין פרדס ערך אסר.

ב) **והנה** ד׳ מתיר אסורים, והיינו שהעצה היעוצה לאדם שיקום מנפילתו הוא כמאמר אקב״ו [חסר].

ובהגיע תור אסתר. ער״ד ע״פ לחייך בתורים הביא ג״כ פסוק ובהגיע. שוב מצאתי כן במדרש שה״ש ע״פ צואריך בחרוזים, והמכוון עליות

ב׳רצו המל׳ בבחי׳ ראש תור שמלמטה למעלה, הנז׳ אצלינו ע״פ בתורים הנ״ל, לא בקשה דבר עזר מלמעלה, כשאר נשמות פרטיי׳ שא״א להן לעלות רק ע״י המלאכים, אבל המל׳ אחת היא יונתי א״צ לזה, רק אשר יאמר הגי פנימית הדיבור (פרצוף פנימי׳ דמל׳) משם נמשך כח לאסתר ג״כ (כשושנה בין החוחים המקבלת מרעיתי). ולכאורה הי׳ נ״ל פי׳ ובהגיע תור כי במ״ת מודעא רבה כו׳ אבל בפורים הדר וקבלוה זהו ובהגיע תור כו׳, אך מעשה זו דבהגיע תור הי׳ קודם מעשה דהמן, בת אביחיל כי היותה ראוי׳ ליחוד הוא דוקא בהיותה בת אבי ולא בת אמי אז ותהי לי לאשה, אך צ״ע מתורי זהב נעשה לך, אך היינו דוקא עם נקודות הכסף.

וגם נ״ל דסיוע הנמשך מהמלאכים נק׳ דבר שהרי הם נמשכים מחיצוני׳ הדבור ולכך שירה שלהם בקול, משא״כ אסתר לא בקשה סיוע מבחי׳ זו רק מבחי׳ הגי פנימי׳ כו׳. אך צ״ע על הר״ד דתור לשון זמן ותורי זהב ובתורים לשון תכשיט. ונ״ל דודאי תור לשון זמן עליות המל׳, ומ״מ אמר לשון תור להורות ג״כ שהיחוד כעין ראש תור כו׳, ע׳ כידו״ח ובהגיע תור אינו מובן ענין חונה מלאך ואסתר א״צ, וצ״ע בזהר ר״פ וישלח, וד״ת עשירי׳ במק״א ממ״ש ע״פ משכני אחריך וע״פ כנשר יובן היטב הסיוע ממלאכים וגוהרקי׳ דר״ח דמנפשי׳ סליק, עד בזמן ביהמ״ק לא קבלו ע״י פני נשר רק ע״י אדם העליון עצמו ע״ש בפסוק כנשר וכן אסתר אחת היא יונתי א״צ סיוע ממלאכים רק אשר יאמר הגי כענין אדם העליון, וע׳ כי״ה מזה תקס״ג יש סוף תורה ובהגיע תור הנ״ל, ועמ״ש ע״פ מהלכי׳ כו׳.

ומרדכי יושב בשער המלך כו׳ ע׳ ביכעל רש״י כ׳ הגדול ד״ה ענין ירא׳ והוא קודם תורה ולא אבה כו׳.

מאשר יושיט לו המלך כו'. אי' בשל"ה ומנה"מ ר"ת מילה, ע' בעה"כ שרביט יסוד, ואף שנתבאר במ"א דמילה כסף הח' י"ל הרי ג"כ מיתוק הגבו' בסוד יין, וזהו זהב, וכן את בריתי אקים את יצחק קץ חי יסוד מקבל ג"כ מגבו' ואפ"ל דלע"ל ומל ה' ואז לוים יהיו כהנים ולא בכסף תגאלו רק זהב היינו מילה לע"ל ועכשיו כסף מטבע וילקט יוסף וכו', חסד יבנה אבל לע"ל זהב, ויש ג"כ משיכה כמו מנחה ששלח יעקב ליוסף שושפיתא דדהבא ושרשו זהב טהור מקיף דתהו לבוהו זכה, את שרביט הזהב ר"ת אשה כמאן דמהילא דמיא ואח"כ כל השרביט והוא כענין משיכה וכסף באהבה דמסט' דימינא כמו"כ בשמאלא דקדושה יש לבבך ומאדך גבו' דבינה כו'.

ערלה* רק באנשים ובצומח ג' מיני ערלה באילן דוקא כי האדם עץ השדה וגם ערלה רק בזכר והנה דצח"ם כנגד ד' אותיות השם וידוע י"ו זכרים משא"כ ב' ההי"ן נוק' שם ח"י דומם.

מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה, ואני לא נקראתי כו' זה שלשים יום. א) רבות בא פט"ו יפה כלבנה כו' כשם שהלבנה נולדה לשלשים כך אסתר אמרה ואני כו' שלשים יום. א"כ המלך היינו ז"א הנק' מלכא ונק' שמש אשר בכל ר"ח נעשה יחוד שמשא וסיהרא כו'. ב'רצז

ב) **של"ה** פ' תצוה שכ"ח א', וענין ונשמע קולו בבואו, נטילת רשות ליכנס כי הבא בהיכל המלך פתאום חייב מיתה סענין אחשורוש כו' וכמ"ש בפסוק וכל אדם לא יהי' באוהל מועד עכ"ל.

ג) **שם** שכ"ט מאשר יושיט לו המלך ר"ת מילה, ואפ"ל המכוון שע"י המילה יוכל לבוא לחצר הפנימית וז"ש אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, ואתתא כמאן דמהילא דמיא וע"כ נכנסה אסתר לחצר הפנימית ועל"ק ססי' ט'. וי"ל מי ששומר בריתו יושיט לו ממ"ה שרביט הזהב.

ד) **במא"א** אות שי"ן סעי' ס"ט שרביט נק' היסוד ושרביט הזהב יסוד דבינה שממנה הגבורות ושרביט גימט' י"פ בן ע"ה עכ"ל. לפ"ז י"ל כי ואת בריתי אקים את יצחק ע"ד ותשב באיתן קשתו, ישיש כגבור לרוץ אורח לכן בבחי' זו נק' היסוד שרביט הזהב כשממשיך השפע מבחי' בינה שמאיר בה עתיק יומין וזהו ישיש גימ' כתר כו' וזהו מרחב אונים כו', וע' מענין זהב בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח, וגם כי עיקר החיות נמשך מגבורות עליונות סמו כי הדם הוא הנפש וכן גבורות גשמים.

ערלה: קטע זה נמצא בגוכתי"ק בצד העמוד, וצ"ע אם זה שייך כאן.

והנה אם בגבורות שמונים שנה זהו הבינה כמעלת הזהב על הכסף, ומתוך דברי הכוזרי מאמר ג' סס"י י"ז פי' ברכת אתה גבור הגבורה להתגבר על הטבע והיא הנהגה שלמע' מהטבע וזהו"ע תתה"מ שאומרים בברכת אתה גבור ושם אגל"א הוא ר"ת אתה גבור לעולם אד' והוא שם הגבורה, ע' בחיי גבי אוסרי לגפן, ואם בגבורות שמונים שנה. וכן אמרו רז"ל פרק ט' דברכות דף נ"ח א' הגבורה זו יציאת מצרים. וע' בזהר ח"ב נ"ד א' ע"פ אז ישיר ובהרמ"ז שהוא יחוד פנימי דחו"ב שלמעלה מיחוד התדירי לקיום העולמות הנק' שרש. וזהו"ע שרביט הזהב ועמ"ש בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בענין ושמתיך בנקרת הצור ומ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ קול דודי.

ה) **ע'** בת"א ע"פ וישט המלך לאסתר את שרביט הזהב. בחיי קי"ד ג'.

ו) **ס"ח** סי' תת"ן שהי' רע בעיני התך מה שלא רצתה אסתר לבא אל המלך כו'.

ז) **והנה** שרביט פירושו מטה כ"כ בשרשים ובפרדס ערך מטה שנק' ת"ת מטה והוא מטה כלפי חסד וא"כ להעיר מענין ווי העמודים שהיו כסף ויש שוויהם זהב וע' במג"ד אות ו', ולענ"ד זהב גבוה מכסף כי היא ע"ד כנור של שמונת נימין כ"כ בפע"ח שער זהמ"צ ע"פ ולא בכסף תגאלו ולא כהמג"ד כי זהב הוא בינה וא"כ שרביט הזהב זהו בענין תפארת דאימא שה"ס שער החמשים שממנו נעשה כתר לזו"נ. גם להעיר מענין מטה עוזך כו' ומענין חותמך ופתילך ומטך כו' ומענין ואתה הרם ב'חצר את מטך והרמה זו י"ל כענין שרביט הזהב ועמ"ש ע"פ אל ראשי המטות ההפרש בין שבט ובין מטה. והנה הוא"ו י"ל מורה על הקו"ח המאיר בת"ת כו'

ח) **במד"ר** פ' בראשית פ"* שלא הי' העולם כדאי להשתמש בזהב ולא נברא אלא בשביל בהמ"ק, כי ספי' הבנין הוא מחסד ואילך עולם חסד יבנה, והזהב הוא מבינה וגם שם זהב ד"ת שנאמר בהם הנחמדים מזהב, והיינו כי אורייתא מחכמה נפקת שלמעלה מהבינה וחצר החיצונה הוא מקור וחיות העולמות וחצר הפנימי' הוא הפונה קדים קדמונו ש"ע, וכן התורה נק' משל הקדמוני ע' מזה בד"ה וארשתיך לי ובד"ה כי תשמע בקול. ולכן איש ואשה כו' אחת דתו כו' וכמ"ש אפי' בכה"ג ואל יבוא וכו' לבד מאשר יושיט לו כו' שהשרביט הזהב הוא ג"כ מבחי' בתי גוואי שהם ג"ר כו' כנ"ל.

ט) **מהביאור** ע"פ ויושט המלך לאסתר מבואר דשרביט הזהב הוא קו המדה בוצד"ק שנמשך מגבור' דע"י כו' ולכן וחי' כי מגבו' דע"י מקור חיות והשתלשלות כל העולמות אבי"ע כו' וע' במא"א

---

* פ' : טז, ב.

אות חי״ת סעי׳ יו״ד וסעי׳ י״א חיה גימט׳ חוט כו׳ והנה מחוט השדרה נמשך הטפה ביסוד וזהו מאשר יושיט כו׳ ר״ת מילה גם מהביאור הנ״ל שבחי׳ החיות הנמשך ע״ד רצו״ש זהו המרומז בשרביט הזהב דוקא שכמ״כ הזהב מנוצץ סנחלי אש לוחשות. גם הזהב גבורה דע״י וידוע שהחיות הנמשך ברו״ש זהו כשנמשך דוקא מאוא״ס הסוכ״ע כמ״ש ע״פ שיר השירים, וע״פ ויקחו לי תרומה, וזהו את שרביט הזהב וחיה כי נמשך ממקור חיים, וכסף חסד עולם חסד יבנה י״ל ע״ד מים יורדים ולא בבחי׳ רו״ש. והנה יש ב׳ בחי׳ מילה א׳ ומלתם הב׳ ומל ה׳. וזהו״ע ב׳ קצוות של השרביט קצהו התחתון ע״י ומלתם וקצהו העליון ע״י ומל ה׳ כו׳. וזהו מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳. ולכן מאשר יושיט לו המלך ר״ת מילה, ואחר כך את שרביט הזהב ר״ת אשה כי אתתא כמאן דמהילא דמיא, ע׳ בלק״ת פ׳ עקב, ולכן גם בה נמשך מבחי׳ שרביט הזהב הנ״ל. וזהו וחי׳ וכמ״ש בזח״ג מב״ב דעץ החיים שדר לה חיים ולכן נק׳ ארץ החיים. ומכל זה יובן ענין הנ״ל סעי׳ ז׳ שיש ויש ויהם כסף ויש ויהם זהב. גם אפ״ל כסף מיחוד חיצוני דאו״א וזהב יחוד פנימי.

נחמי׳ סי׳ ט׳ כ״ט * ובמשפטיך חטאו בם אשר יעשה אדם וחיה בהם

והוא מהכתוב שבתורה פ׳ אחרי י״ח א׳ ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה׳. עקרים מ״ד פ״מ. ב״ק ד׳ לח״א. סנהדרין ז׳ נט״א. מכות ג׳ כ״ג ב׳. פרק לפני אידיהן ג׳ א׳. ב׳רצט סנהדרין עד״א. עוכומ״ז פ״ב כו״ב נד״א. יומא פ״ו סז״ב. עקידה שער ע׳. רבות קמ״ט ג׳ רנ״ד ב׳. בקהלת פה״א. ילקוט ח״א פא״ג פו״ג קסז״ג קע״א. של״ה ב״א טז״א כב״ב לט״ב מג״א סו״א. בחיי קכ״ד א׳ קפ״ד ב׳ ד׳.

א) בחיי במקומו פ׳ אחרי דק״נ ע״ג ע״פ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וז״ל עוד מצינו ארבעה מיני חיים שהאדם זוכה בהן בקיום התומ״צ הא׳ חיים כדרך בנ״א שהם חיים בהמשכות הזמן וכו׳ השני חיים אשר החולי כו׳ חיים מחודשים הג׳ חיים של סליחה וכו׳ הרביעי ענין תחה״מ. וד׳ מיני חיים אלו נכללים במלת וחי בהם עכ״ל.

ב) בשל״ה ד״ב א׳ אשר יעשה הוא עשיית המצות בפועל ומ״ש וחי בהם ר״ל דביקות רמיזות המצות שהוא החיות הרוחני מהמצות וכו׳ עכ״ל. וה״נ דכתי׳ כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תו״מ הרי דרך חיים גבוה מבחי׳ נר מצוה ותורה אור וכמארז״ל פ״ק דברכות ודרך חיים הוא העוה״ב והיינו כי נר מצוה זהו מ׳ ותורה אור זהו ז״א ודרך חיים בינה שבה התגלות עתיק וא״כ זהו וחי בהם שימשיך בהם מבחי׳ בינה והיינו ע״י כונ׳ המצות כמ״ש בסש״ב פל״ח ובלק״ת בד״ה לא הביט און ביעקב.

נחמי׳ : כנראה נרשם כאן מפני שמדבר בענין חיים [הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א].

ג) **של"ה** כב"ב בשם הרמב"ן דת"א וחי בהם לחיי עלמא דהיינו תחה"מ שיתקיימו בגוף ונפש לעולם, וגילוי זה נמשך ע"י הכתר כמ"ש בת"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה והיינו כי משם נמשך החיים ונק' כי עמך מקור"ח ובשל"ה דל"ט סע"ב וחי בהם חיים נצחיים, של"ה פ"ו א' סד"ה אות ז' זהירות זריזות פי' אשר יעשה כו' וחי בהם ז"ל שיעשה בזריזות ולא בעצלתים וכמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' וכן בכוס של ברכה חי פי' פריש ואפ"ל כי כדי להמשיך בחי' ודרך חיים בנר מצוה זהו ע"י שמחה של מצוה כי הבינה נק' אם הבנים שמחה וע' מענין שמחה של מצוה בד"ה אוסרי לגפן ובביאור ע"פ צאינה וראינה הראשון.

ד) • **בלקו"ת** בשה"ש סד"ה לסוסתי הראשון אשר יעשה אותם האדם וחי בהם פי' שעושין ומתקנין בחי' אדם שיתעלה למעלה מעלה לבחי' כי לא אדם הוא ושם שזהו ענין לסוסתי כמו שהסוס רץ למקום שאין האדם יכול לילך בעצמו ברגליו כו' ע"ש מבואר דיפרש האדם קאי על האדם שעל הכסא ועפי"ז יש לפרש ענין וחי בהם דאיתא ברבות בקהלת דצ"א בד"ה מה יתרון העושה וצדיק באמונתו יחיה אפילו צדיק חי העולמים מאמונתו הוא חיה אמר הקב"ה בתחלה הרגתי בכורי מצרים כו' עד קדש לי כל בכור כו' ע"ש היינו שע"י שמקיימים קדש לי כל בכור ומבררים זמ"ל קדמאין דתהו שהם בחי' בכור לגבי התיקון שקדם לתיקון וכמו שלכן הי' עשו בכור הנה עי"ז מוסיפים אור בז"א הנק' צדיק חי העולמים וכמ"ש צדיק הוי' בכל דרכיו וכתי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' להמשיך ברכה וריבוי אור מעצמות אוא"ס בשם הוי' כמ"ש בלק"ת בד"ה צאינה וראינה הראשון וזהו"ע האדם וחי בהם ע"ד באמונתו יחיה וגם המשכת מוחין דאו"א בז"א נק' חיים וכנודע מענין כל הנודר כאלו נודר בחיי המלך ע' זח"ב ס"פ יתרו. וע' בזח"ג נשא דקל"ח ע"ב ה' פעלך בקרב שנים חייהו חיוהו למאן חייהו לזעיר אנפין דהיינו ע"י המשכת אריך אנפין שמשם אורך ימים כו' משא"כ מז"א כו' וע"כ צ"ל חייהו וזהו וחי בהם. וענין פעלך עמ"ש ע"פ הולך תמים ופועל צדק.

ה) **עוי"ל** בפי' אשר יעשה אותם האדם דהנה רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דז"א ע' בלקו"ת בביאור וידבר דעשה"ד כו' והנה כמו כל אבר יש בו בשר גידין ועצמות כמו"כ למעלה והם חב"ד חג"ת נה"י ע' בלק"ת פ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי השני ובמ"א נת' כי לובן מן האב שממנו עצמות והיינו בחי' העצמיות והיינו מוח חכ' מים קר ולח ע"כ העצמות הם לבנים אודם מן האם מוח בינה ליבא והוא לבש להעצמות כמו בינה התפשטות השכל ע' בה"ז פ' שופטים גבי גרמין בניין על מוהא כו' וגידים ממוצעים בין עצמות לבשר, כי יש ב' מיני גידים א' שבהם נמשך רוח חיים מחלל הימיני שבלב ב' גידים

ד): מכאן עד הסיום נדפס באוה"ת אחרי ע' צט והוא סיום המאמר דלעיל. בכרך 118] מצוין אחר סעי' ג: מה ששייך לכאן הוא בכרך ויקרא פ' אחרי.

שבהם נמשך הדם מחלל השמאלי שבלב והן שרשן מב' מוחין חו"ב ע"כ הם המחברים עצמות שממוח חכמה עם הבשר דממות בינה כי כן גם בגידים יש שני מיני גידים והבשר מקבל חיות מדם הכבד ולא מדם הלב שנמשך בגידים ולא בבשר נמצא מוחא ליבא וכבדא הם שרש ג' בחי' עצמות גידים ובשר, ובמל"ך מתלבש נר"נ נשמה במוח רוח בלב נפש בכבד וכן למעלה ג' בחי' מל"ך הם כלים לאורות נר"נ דז"א והם מחדומ"ע מח' במוח דיבור נמשך מהבל הלב כו' והנה במצות יש ג"כ מחדומ"ע כוונה של המצוה זהו מחשבה ברכת המצוה זהו דיבור כו' מעשה המצוה זהו עשייה לכך ע"י קיום המצוה ממשיכים ג' כלים דז"א הנק' בשר גידין ועצמות שיש בכל אבר מרמ"ח אברים שהם רמ"ח פקודין ונמשך בהם האורות נר"נ כן נת' מד' אאזמו"ר נ"ע בדרוש השופר, וזהו אשר יעשה אותם האדם פי' שע"י המצות עושים ומתקנים בחי' האדם שהרי בונים ומתקנים בשר גידים ועצמות של כל האברים וחי בהם היינו המשכת האורות בהכלים והיינו ע"י שמחה של מצוה כנ"ל ססעי' ב' וע' בלק"ת בד"ה ראשי המטות פ"ג בפי' כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם, ואפ"ל וחי בהם ההמשכה הבאה מבחי' והחיות רצוא ושוב ודברו בהם בע"ס ברו"ש עמ"ש ע"פ מאשר יושיט לו המלך שרביט הזהב וחיה סעיף ט'.

ו) **באו"ת** מהמגיד נ"ע ע"פ זה ושמרתם כו' האדם וחי בהם כי הכלל הוא בכל המצות מעשיות הענין בהם הוא כך ד"מ ציצית כשהם חוטין אין בהם חיות הקדושה העליונה (הג"ה כוונתו לבאר ענין וחי בהם עכ"ה) רק ענין המצוה כשהוא עושה הוא מקשר כל המדריגות עד העשי' דהיינו המחשבה והדיבור והעובדא מתקשרים זע"ז ושורה על הציצית (הג"ה זהו קרוב להנ"ל בענין שיש במצוה מחדומ"ע שהם ג' בחי' בי"ע והם למד כלים דז"א הנק' בשר גידין עצמות שנעשים נשמה לג' עולמות בי"ע ובכאן הוסיף שעי"ז שורה ההמשכה על המצות מעשיות שבעשייה גשמיות כיון שמתקשרים מחדומ"ע שהם בי"ע עכ"ה) כל הלכות ציצית וכל הפרשות ציצית שבתורה, ועד"ז בכל המצות וזהו ושמרתם את חוקתי היינו אותיות המחשבה הם נחקקים במוח (הג"ה עמ"ש בלקו"ת ע"פ אם בחוקתי תלכו עכ"ה) אשר יעשה אותם בעשייה וחי בהם ר"ל החיות העליונות בהם (הג"ה המכוון היינו שממשיך שיהי' שורה ע"ז מרמ"ח אברים דמלכא שהם ג' כלים דז"א מחדומ"ע יהי' שורה ונמשך במצוה זו ובאמת כמו"כ ממשיך למעלה שיהי' שורים ונמשכים החיות והאור עליון ממוחין דאו"א בז"א כנ"ל עכ"ה) ועד"ז יובן מארז"ל פ"ה דברכות ע"פ ואולם חי אני החייתני היינו ע"י שהמשיך יג"מ מא"א בז"א ועתה יגדל נא כו' וע' מזה בעה"ק ח"ג פמ"ט ופרק ס"ג וע' בשע"א שער ב' גבי מדות יסוד אל חי וע' בלקו"ת בד"ה וארשתיך לי בפי' לבי ובשרי ירננו אל אל חי .

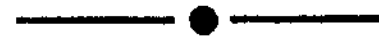
להעיר לענין ואולם חי אני כו' את כל הארץ, מענין בארץ החיים מענין באר לחי רואי, ובשע"א ריש שער ב' כשיסוד מאיר במל' נק' ארץ החיים ועמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בארצך ולכן גבי ציון שהוא יסוד נאמר כי שם ציוה כו' חיים כו' ע' מא"א ח' כ"ד ב' וברע"מ פנחס רנ"ו.

במא"א א׳ צ"ג בענין אמת שנותן חיים, וכ"מ בגמ׳ גבי עיר א׳ קושטא כו׳ א׳ קכ"ו בענין ארץ החיים כשמקבלת מחכ׳ ע׳ פרד"ס ערך חי, **חיי המלך**, חיים, וערך ארץ החיים, ועמ"ש בהגהות לד"ה וישב יעקב, ואולם פתחו של אולם גבוה ארבעים אמה ב"פ ד׳ ב׳ בחי׳ שבכתר, שמהם מקבלים חו"ב, ועמ"ש מזה בביאור דאני ישינה בלק"ת בדרוש דלאזני פי׳ ואולם חי אני נשבע ה׳ בנפשו בבחי׳ נפש שהוא התפשטות החיות בעש"ן וא"כ הוא בחי׳ שלמטה משם הוי׳ ואמנם י"ל נשבע הוי׳ ז"א בנפשו א"א וכן באוצ"ח בהג"ה כמדומה פי׳ בנפשו עולם העקודים להעיר מענין ח"י אלף עולמות שאינון ח"י חוליות דחוה"ש ח"י אזכרות בתפילין לטטפות ב׳ טתין לכן תפילין נק׳ חיים, ע׳ בסידור בברוך שאמר גבי ברוך חי לעד, ע׳ זח"ב בשלח נ"ה ע"ב ע"פ בשוב ה׳ ציון משא"כ עכשיו אנגיד ליה כו׳ ומזה י"ל פי׳ ואולם חי אני ולכן מציון נמשך חיים כמ"ש ברבות ר"פ קדושים עמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו בענין וברית שלומי לא תמוט כי ומשביע לכל חי זהו יסודות שבסדר ההשתלשלות אבל לע"ל ההמשכה מיסוד דא"א וזהו עצמו פי׳ ואולם חי אני ולכן אלהי כל הארץ יקרא ע"ש והיינו וימלא כבוד כו׳ את כל הארץ עמ"ש ע"פ בן פורת יוסף ובענין שכ׳ ועונתה בחי׳ בעתה אחישנה, וזהו ואולם חי אני שיומשך הגילוי בארץ החיים כנ"ל והוא בחי׳ יוסף ה׳ שנית ידו ויוסף נק׳ חי יוסף גימ׳ ציון במ"א בענין נת נת׳ שהיסוד נק׳ ב׳ בחי׳ צדיק ושלום צדיק היינו כלי היסוד ושפע חיצוניות ושלום שפע פנימיות כמו שים שלום הוא טיפת היסוד וא"כ בחי׳ חי זהו ג"כ שפע פנימי׳ גם ההפרש בין היצוניות לפנימי׳ ע"ד בעוה"ז טוב ה׳ לכל ולע"ל טוב ה׳ לקויו כו׳ לפי שאז יומשך ויתגלה שפע הפנימי׳ כו׳ ע׳ סנהדרין ל"ט ב׳ א"כ י"ל החיצוני׳ נמשך מיחוד חיצוני׳ דחו"ב והפנימי׳ מיחוד פנימי דאו"א, וזהו"ע חי החיות שפע הפנימי׳ ע׳ פרדס ערך חיים, אך לע"ל שיומשך מפנימי׳ עתיק עז"נ ואולם חי אני כו׳ גם אז יהי׳ זו"נ ת"ר כמו חו"ב כו׳ וזהו וימלא כבוד כו׳ וכדי להמשיך גילוי זה זהו ע"י באר לחיי רואי באר מים חיים עמ"ש ע"פ והנה באר בשדה כו׳ ומזה יובן הדרוש דלאזני ע"פ ואולם חי שנז׳ שם מענין ויגל יעקב את האבן מע"פ הבאר כו׳ ולכן האבות חפרו בארות למצוא מים חיים ועמ"ש בלק"ת ע"פ עלי באר כו׳.

כל איש כו׳ החצר הפנימי׳ אחת דתו כו׳ פי׳ הרמ"א במחיר יין ע"ד בן עזאי הציץ ומת, וא"כ ע׳ זה בפ׳ וישלח בדרוש רע"ק יצא בשלום כו׳, ותוס׳ ביאור י"ל עפמ"ש בדרוש קניגי דלויתן שישחט לשור הבר בסנפיריו כי בעליי׳ היכלו׳ צ"ל דוקא עיכוב והפסק בין היכל להיכל וזהו הפגימו׳ ע"ש, וזהו אשר לא יקרא שאינו בהדרגה ועיכוב אחת דתו להמית שיתבטל לגמרי כענין יוצר משרתים וב"ע הנ"ל, לבד מאשר יושיט כו׳ שרביט הזהב בוצינא דקרדניתא קו המדה כענין ודבש דין דגדלו׳ המקיים כל דבר שלא יופסד מהכלי וכו׳ וזהו אורך היריעה כ"ח באמה כו׳.

ענין אנשי שושן והפרזי׳ י״ל שיש בכנס״י ב׳ בחי׳ שושנה בין החוחי׳ היינו פרזי׳ מל׳ שבבי״ע ורעייתי בין הבנות מל׳ שבאצי׳ מוקפת חומה, ושושן עצמו מפני שנעשה בו הנס ה״ל כמוקפי׳, וא״כ ביאור כ״ז ע׳ במאמר הזהר דכשושנה ר״פ בראשית המבואר אצלינו בס״ד.

ענין אסתר שאמרה כל איש כו׳ אל חצר הפנימי׳ אשר לא יקרא אחת
דתו כו׳ ומרדכי אמר אעפ״כ כו׳, נ״ל שית׳ ע״פ ג׳ הקדמות הא׳
מ״ש באגה״ק ד״ה כתי׳ מה יפית, דבחי׳ אה׳ בתענוגים ע״ז נאמר עבודת
מתנה וגו׳ והזר הקרב וגו׳ אא״כ נופלת לאדם מלמעלה כו׳ אבל סדר
העבודה מלמטה צ״ל להתייגע ביראה ובאהבה לדבקה בו איך שהוא חיי
החיים כו׳ (וצ״ל פי׳ הזר הקרב היינו כשיאמר שיש לו שמחה ותענוג בלבד
יוכל להיות נפילה הנק׳ מיתה וצ״ע בלקו״א ספי״ד תהי צדיק כו׳ וע׳ תורה
דלאזני תחת אשר לא עבדת, והתירוץ צ״ל דא״א להקדים שמחה ותענוג ב״ש
אא״כ יש לו תחלה יראה ואהבה הנ״ל דלדבקה), הב׳ נ״ל דאהבה בתענוגים
הנ״ל זהו ענין חצר הפנימי׳ היכלות דאו״א, ויראה ואהבה הקודמי׳ הם
חצר החיצונה זו״נ, והנה בגלות ההנהג׳ חצר החיצונה מט״ט ע״כ אין
גילוי כו׳ ולזה לפעול נס הוצרך להיות מבחי׳ חצר הפנימי׳ ובית המל׳
סוכ״ע כי הוא לבדו כו׳ ואסתר אמרה אשר לא יקרא שלבחי׳ זו צ״ל גילוי
מלמעלה עבודת מתנה, אבל הזר הקרוב יומת ויפול למדריגתו, ומרדכי השיב
דכ״ז בצדיקי׳ שהולכי׳ מדרגא לדרגא אבל בע״ת בחילא יתירי* מס״נ אף
שאינו בבחי׳ תענוג כו׳. ולקחתי זה מהקדמה הידוע בענין יום א׳ ש״פ
שנכנסי׳ מוחי׳ דגדלות קודם לקטנות להיותו בחי׳ בע״ת שאין לו סדר
כו׳ וכנודע ממאדך ומענין ממעמקים ותשובה שאמר תמיד בל״א אז מיא
קען ניט ארונטער מוז מען אריבער, וזה הפך מוהזר הקרב כו׳ דצ״ל מדרגא
לדרגא אעכצ״ל שאני מאדך, וז״ש רוח והצלה כו׳ ממקום אחר פי׳ שיהי׳
אתהפכא חשוכא הנק׳ אחר כמ״ש במ״א בפי׳ יוסיף לי בן אחר לנהורא
והוא ע״ד פרעה הקריב בביאור מפתחו׳ החיצוני׳ שם אלקים, ופנימי׳ הוי׳
הן זו״נ, ויש פנימי׳ לפנימי׳ ע״י, וההסבר ועד אחד יחיד וכמ״ש בתורה
שמע תקס״ב להמשיך גילוי בחי׳ הוי׳ דיחיד למטה זהו ענין פנימי׳ דפנימי׳
וזהו ל׳ מפתחות הפנימיות לשון רבים, והחיצוני׳ לשון רבים י״ל ג״כ
מט״ט ומדת מל׳.

---

*יתיר: בבוך 1114 נוסף: אהבה דמאדך היא גדולה מאהב׳ בתענוגים ולכן יוכל להיות בחצר הפנימי׳ ע״י בחילא יתיר.

בלילה ההוא נדדה. כי לילה נק׳ אחר חצות ואז ויאמר להביא ס׳ הזכרונות קב״ה אתי לאשתעשע עם צדיקי׳ כו׳, משא״כ ג״ח שינה סילק לעילא לעילא, ועי׳ בבה״ז פ׳ שמיני ענין דברי הימים מקור הזמן כי לעילא לעילא למעל׳ מבחי׳ זמן, ול״נ לפרש דברי הימים כי יש יומין עילאין מקור הזמן כנ״ל, ויומין תתאין לבושי׳ לנפש ממצות, וזהו משכו יומין עילאין כו׳, וכד סליק לעילא לעילא למעל׳ מהזמן וגם אם צדקת כו׳ ע״כ אין יומין עילאין ותתאין תופסי׳ מקום ומי איכא זקנה כו׳, לכן שלט המן, ע״כ אבל כשנדדה כו׳, להביא ס׳ הזכרונות כי יעלה זכרונות כנזכר על דבר רחוק, סופר וספר וסיפור דברי הימי׳ המצות אתעדל״ת לבושין לנפש, וגם ספר כמ״ש בפי׳ את מספר ימיך הבהירות של הלבושי׳ אז וימצא כתוב אתעדל״ת אשר הגיד והמשיך מרדכי כו׳ דאילו לעילא לעילא אם צדקת כנ״ל. גם י״ל דברי הימים אותיו׳ הנמשכים ממדות עליונות שעל ידיהם כל השינויי׳ כמ״ש באגה״ק, ובמלואות הימים, פי׳ שנתמלאו הלבושי׳ ואזי עשה המלך משתה בג״ע כו׳, ועי׳ אה״מ ע״פ ויהי בימי כו׳, צ״ע מהו דבדברי הימים נז׳ ג״כ מיתת מלך הח׳ איך שייך זה ללבושי׳ הלבושי׳ נעשי׳ מבירורי הזמ״ל, ויהיו נקראים ממילא ע״ד גלוי וידוע המבואר במא׳ חנוכה תקס״ה או תקס״ו (ע׳ ת״א מקץ רני ושמחי).

ליל עד לא קבילת דכר מצה א׳ לילה כד קבלית היינו מצה הב׳ מלוי ה׳ מורא גדול י״ל זכר כתר ע׳ זוהר ח״א צב ב׳, וב״פ בא לה׳ ברמ״ז חצות שנחלק לב׳ בחי׳ חו״ג א״כ יש ג״כ המחלק והוא הכתר ע״ד ב׳ פי׳ במחצית השקל פלגותא כו׳, וב׳ בחי׳ חסד דכתר דזו״נ לכאו׳ יובן ממ״ש בענן מה״ש כו׳ וז״ש שהקב״ה נק׳ חצות המחלק.

מבחי׳ כתר יכול להיות חו״ג יחד אין טורי חשוכא ריעים האהובים, ובנפש היינו ישאו הרים שלום בפנימי׳ הלב התכללו׳ אהוי״ר ובחי׳ זו לילה כלה ב״ה, משא״כ חיצוני׳ כל בלא ה״א אין התכללות כ״כ. ענין השעשוע בחצות יובן מהנ״ל ב׳ הרמ״ז, ועי׳ ביאור דבאתי לגני.

צ״ל הפרש בין שאר חצות לדפסח, בענין בלילה ההוא ולילה הזה, ע׳ בפורי׳ ובפע״ח, דהיחוד עם רחל משא״כ בשאר לילות עם לאה, וזהו מה נשתנה הלילה ולכן חרוסת חס רות זכר לבד ללאה ובשאר לילות אנכי רות כו׳, ח״ס רות פה סח מוחי׳ לרחל הנק׳ פה וללאה רות.

ע׳ פרדס ערך חצות וערך לילה, ופ״ב משער סדר האצילות דלילה הכנה לזווג דבקר כו׳, לפ״ז י״ל דקאי ארחל שבחצות נעשה בה איזו הכנה, אבל לפי׳ הפשוט דלילה כד קבילת דכר זיווג ממל׳ א״כ עכצ״ל דקאי אלאה, שמא י״ל דב׳ חצאי לילה לאה ורחל.

ע' פע"ח תיקון חצות ויחרד האיש כו', וע' אה"מ ע"פ זה, וע' באתי לגני בביאור ע' ע"פ צעקה הנערה כו' ע' בלהבין ג' עליות המל' (דלאזני'), נת' ותפול לפני רגליו בחי' חולת אה' כו', וא"כ לימוד בחצות י"ל ע"ד סמכוני באשישות התו' רפואה, להיות בנין קומת המל' והוא הכנה ליחוד המשכת הטפה כמ"ש בענין המשל מלימוד הלשון, ע' בזהר ע"פ וזרח השמש ר"פ ויצא ובמש"ש.

צ"ע בא ל"ו א' אתערב בה דכורא כו' (וע' זהר ובז"ה שם על ד' ל"ז ע"ב ל"ח ב' ויובן. וע' בהרמ"ז על דמ"ה ע"ב ומ"ו א', מבואר ג"כ דחצות ב' לאה רק רחמי' דהל' כרחל כיון שתופסת מקומה כו'. לאה ורחל ביכעל דרא"ש ס"ה ב' ושם נת' יחוד למעל' מהחזה.

אסתר ו' א' ב'שג

בלילה ההוא נדדה שנת המלך. פ"ב דמגילה א"ר תנחום שנת מלכו ש"ע, ופי' רש"י דוגמת ויקץ כישן ה' תלים ע"ח לנקום נקמתו. פ"ב די"ט ע"א מהיכן קורא אדם את המגילה ויוצא בה י"ח כו' ובגמר' תניא רשב"י אומר מבלילה ההוא נדדה כו' תוקפו של נס. רבות ויצא פ"ע דע"ט ד' ע"פ וללבן שתי בנות כו' לזו נותן שתי לילות ולזו ניתן שתי לילות לילו של פרעה ולילו של סנחרב ללאה, לילו של גדעון ולילו של מרדכי לרחל בלילה ההוא נדדה שנת המלך. ובילקוט שכולם היו בלילה דפסח, רבות באסתר קכ"ט ב', נדדו שמים כסאו של ממ"ה הקב"ה שראה את ישראל בצרה, וכי יש שינה לפני המקום כו' אלא בזמן שישראל שרוים בצער כו' לכך נא' עורה למה תישן ה' וע' ברבות שם ע"פ ישנו עם אחד כו'. בעמק המלך שער י"ד פרק כ"ג דף קי"ג עמוד ד' וכשמסתלקים המוחין הוא כאילו ישן כביכול שנא' עורה למה תישן תוחלת ישראל כמו הבן אדם כביכול כשהוא ישן הנשמה מסתלקת למעלה כך המוחין שלו מסתלקי' למעלה בינה וז"ש התרגום של מגילת אסתר סד תטיק בית ישראל עביד גרמי' כמאן דדמיך וכשמקיץ משינתו כביכול שומע תפילתן של ישראל וניצולים מן הצרה שהם בה אף בגלות המר דמדי שנא' בלילה ההוא נדדה שנת המלך כו' אבל עיני של אריך כו' לא ינום ולא יישן כו' עכ"ל. ואפ"ל דת"ח המנדדי' שינה מעיניהם לעסק התורה גורמים שיהי' נדדה שנת המלך מלכו של עולם כו'. שט"ז פ"ח קכ"ה ב' ג"כ כנ"ל וז"ל יצא לנו בזמן שאין בהמ"ק קיים ז"א עביד גרמי' כמאן דדמיך כו' שהמוחין מסתלקי' מלהאיר ומלהשגיח בתחתונים שנא' בלילה ההוא כו' ע"י אמא שנק' הוא וע"י אריך שנק' הוא מתלבשי' דינים כו' עכ"ל.

ואח"כ י"ל שזהו פי' בלילה ההוא שהאיר בו בינה וא"א ע"י"ז נדדה שנת כו' וכ"כ עוד דק"ל סע"א פי"א. וס"פ ב"א כ' עד שמאיר עליו הארת עינא פקיחא ומעירה משינתו שנאמר בלילה ההוא נדדה שנת כו'.

ספר הזכרונות דברי הימים בבה"ז פ' שמיני.

וימצא כתוב רבות בפסוק בשנת שלש למלכו דקי"ט ג' כל מי שהי' עושה בו טובה הי' כותבה שנאמר וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי כו'.

ב'שד **ויאמר** המלך מה נעשה יקר כו' לא נעשה עמו דבר, פ"ב דמגילה די"ו ע"א אמר רבא לא מפני שאוהבים את מרדכי אלא מפני ששונאים את המן, וע' מהרש"א שם.

ד) **ויאמר** המלך מי בחצר בקהלת רבה בפסוק כי בא החלום ברוב ענין צ"ה ד', כל הלילה הי' אחשורוש רואה המן ע"ג עומד כו' אשר הכין לו ולחביריו כתי' ולו הכין כלי מות תלים ז'.

ו) **ויבא** המן כו' מה לעשות באיש כו' בקהלת שם.

ז) **ויאמר** המן בלבו למי יחפוץ, פ"ק דמגילה ד"ז ע"א אסתר ברוה"ק נאמרה שנא' ויאמר המן בלבו כו' רבות תולדות פס"ו דע"ה ד' ע"פ ויאמר עשו בלבו הרשעים ברשות לבן, ויאמר המן בלבו כו' וכ"ה בקהלת רבה שם. אבל הצדיקים לבן ברשותם. חנה היא מדברת על לבה. ויאמר דוד אל לבו כו'. ועפי"ז יש לפרש פי' והיו הדברים האלה כו' על לבבך.

זח"ב שמות די"ז ע"א פי' הממונה שעליו הכניס בלבו מחשבה זו.

ט) **ונתון** הלבוש והסוס כו' רבות באסתר קכ"ו א' בפסוק ויהי באמרם אליו יום יום. בניה של רחל נסן שוה וגדולתן שוה כו' להלן כתי' וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו בפ' מקץ, וכאן כתי' ונתן הלבוש והסוס ויקראו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו פר"א ג'.

י) **ויאמר** המלך להמן מהר, ועשה כן למרדכי. מגילה דט"ז א', בת"א בד"ה חייב אינש לבסומי'.

יא) **ויקח** המן מגילה שם, אתא מלא קומצי קמחא דידכו ודוי עשרה אלפי ככרא כספא דידי, ועיין במהרש"א שם שבפירוש רש"י

משמע שהיו עסוקים במצות העומר אבל לפי פשט הגמרא משמע שהיו עסוקי׳ בענין קומץ דמנחת עני מה שמקריב בדלי דלות, י״ל ע״ד שנאמר גבי מנחת עני נפש כי תקריב מנחה וארז״ל ברבות ויקרא פ״ג כאלו נפשה הקריבה ואמרו שם והלא דברים ק״ו ומה מי שאינו מקריב נפש כתיב בו נפש מי שהוא מקריב נפש (פי׳ המ״כ כלומר בתענית ובתשובה) עאכ״ו, וא״כ כש״כ בימי אחשורוש שהקריבו נפש ממש היינו שמסרו נפשם ממש על אמונת ה׳ אחד ולכן עסקו בזה. ועוי״ל כי ענין מנחה באה בדלי דלות כמ״ש מהרש״א שם, והנה דלות בחי׳ אות ד׳, אך דלי דלות י״ל שזהו אות ריש שאז כנס״י בתכלית העוני יותר כמ״ש בפרדס שער האותיות גבי אות ריש, והנה בימי אחשורש היו בתכלית העוני וזהו ענין אחשורש כמ״ש ברבות שהכחיש ראשן של ישראל שהשקה אותן ראש ולענה, ובגמ׳ פ״ק דמגילה די״א ע״א ור׳ חנינא אמר שהכל נעשו רשין בימיו כו׳ לכן ע״י עסקם בקרבן הנ״ל המשיכו ריח ניחוח וזהו״ע מרדכי בשמים ראש כו׳ ומזה נמשך להיות מציל עני מחזק ממנו כו׳, ואם במנחת העומר א״ש יותר כי שעורים ב'שה
מאכל בהמה בירור נה״ב שנלקחה מק״נ וע״י בירור זה נדחה הרע הגמור שאחיזתו בק״נ כו׳, [וגם* כי ספה״ע תספרו חמשים יום דחה עץ גבוה חמשים אמה שעשה המן ותלו אותו עליו ע״י ספה״ע כו׳].

ירושלמי פרק קמא דברכות הלכה א׳ גאולתן של ישראל בתחלה קימעא קימעא כל זמן שהיא הולכת היא רבה והולכת מ״ט כי אשב בחשך ה׳ אור לי, כך בתחלה ומרדכי יושב בשער המלך ואח״כ ויקח המן את הלבוש ואת הסוס כו׳ ואח״כ ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות כו׳ ואח״כ ליהודים היתה אורה ושמחה כו׳ וכ״ה בירושלמי פ״ק דיומא ה״ב וע׳ זח״ב ר״פ תרומה קכ״ז ב׳ ע״פ הנשקפה כמו שחר כו׳.

רבות תצוה פל״ח קנ״ד ב׳ ע״פ וזה הדבר הה״ד לעולם ה׳ דברך נצב כו׳ ויקח המן את הלבוש ואת הסוס מי גרם למרדכי לבא לידי הגדולה הזאת אמור שהי׳ מתפלל בכל שעה שנא׳ ומרדכי ידע כו׳ וישב מרדכי כו׳ ואתה תשוב כו׳ לכך נא׳ קחו עמכם דברים כו׳, וזהו וישב מרדכי אל שער המלך, פי׳ שער המלך הוא הדבור כי זה השער לה׳. יש להעיר ממ״ש רז״ל לענין הקדמת נעשה לנשמע כו׳ עושי דברו והדר לשמוע כו׳ וע׳ מזה בזח״ג בלק קצ״א א׳ ע״פ שחורה אני ונאוה דפי׳ שצריך לבנות בנין המל׳ שמתחלה נאצלה רק בסוד נקודה וזהו אות יו״ד וצריך לבנותה שיהי׳ בה ע״ס ואזי נק׳ ה׳ והוא כדי שיהי׳ ממנה אור וגילוי בבי״ע כו׳ וזה נק׳ עושי דברו, א״ת בניך אלא בוניך, וזהו כי קרוב אליך הדבר כו׳ לעשותו כמ״ש בת״א* חלק ב׳ סד״ה כי המצוה הזאת. וכדי להיות המשכה זו צ״ל תחלה המשכת

וגם . . ספה״ע כו׳: ליתא בגוכתי״ק.

כמ״ש בת״א: ידוע אשר לקוטי תורה שנקרא ג״כ תורה אור ח״ב. — ראה מכתב כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הנדפס בחוברת מפתחות לתו״א [הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א].

המוחין בז"א וזהו ענין נדדה שנת כו' כי הדבור מקבל מהמדות ועמ"ש
בד"ה באתי לגני ולהמשיך גילוי מוחין בז"א זהו ע"י גבורי כח כי ע"י
מס"נ ממשיכי' יחוד או"א שיהי' לידת המוחין וזהו"ע אהי' אנא זמין לאולדא
כו' ע' בכוונת המקוה להבעש"ט נ"ע וע' בביאור ע"פ ונקדשתי וע' בדרוש
השופר בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ובד"ה בשעה שהקדימו
נעשה לנשמע שצריך להמשיך הרצון עליון להיות בנין הדבור וזהו ע"י מי
גילה רז זה הוא ענין גילוי האה' המסותרת כו'. וזהו ענין מי גרם למרדכי
כו' להיות ויקץ כישן ה' כו' שמזה נמשך מפלת המן כמ"ש ברבות ע"פ ישנו
עם אחד, וגדולת מרדכי זהו ע"י שהי' מתפלל בבחי' גבורי כח עושי דברו
וזהו ענין ק"ש יחוד או"א. ובשמו"ע בברכת אבות נמשך המוחין ג"ר לז"א
וזהו אלקי אברהם כו'. ועפי"ז יש להבין ההגדה בגמרא פ"ז דב"מ דפ"ה
ע"ב אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידי' ומצלי ומגנינא לי' וכן ליצחק וכן
ליעקב כו', והוא תמוה וגם מה ענין אליהו דוקא לזה אלא כי אברהם יצחק
ויעקב הם תג"ת דז"א אשר ז"א הוא מבחי' שינה, ובאליהו נא' והשיב לב
ב'שו אבות על בנים שממשיך הג"ר הנק' אבות בתג"ת דז"א הנק' בנים לחו"ב,
וזהו אדאוקימנא לאברהם כו' ומצלי ע"ד הקב"ה מצלי דהיינו ז"א אך המוחין
אין מתעכבין כ"א ג' שעות כמ"ש בפע"ח וזהו ומגנינא לי' כו' וענין ומשינא
ידי' כו' מים הם חכמה המטהרים את המדות כו' והנה עוד נת' איך ע"י
התפלה הוא התעוררות מבחי' שינה בד"ה אני ישנה ולבי ער דתקס"ד
ע"ד קראו בשמו כמו שע"י קריאת שם האדם הוא נפנה לקוראיו כן ע"י
שבחי התפלה מעוררי' גילוי ע"ס מההעלם אל הגילוי כו' ותפלה במקום
קרבנות שהם נק' ריח ניחוח והריח מעורר מהשינה כו' וזהו ג"כ ענין מרדכי
בשמים ראש כו' ועי"ז נמשך ונתן את כל האלות על אויביך המן שנק'
צר לי ואויב לך כו' כי טען ישנו עם אחד פי' כי אחד זהו א' בשבעה
רקיעים והארץ וחבד' רוחות העולם כו' לכן נקראו ישראל עם אחד שאומרים
פעמים בכל יום הוי' אחד, אבל המן הי' דעתו כי עזב ה' את הארץ כו'
וסליק לעילא למהותו ועצמותו בחי' יחיד ואינו משגיח בשפלים כלל ועז"א
אלקיהם של אלו ישן הוא כו' וזהו צר לי שרוצה להרוס כוונת המאציל
שיהי' דירה בתחתונים אלא ע"ד ויאמרו לא"ל סור ממנו כו', ואויב לך
להיותם בחי' גוי אחד בארץ שיומשך אחד בארץ כו', ומרדכי ע"י תפלתו
המשיך גילוי בחי' אחד שזהו"ע ק"ש ה' אחד כו' ושמו"ע. וזהו הנק' עושי
דברו וזהו"ע ד' רבתי דאחד ועז"נ וזה הדבר אשר תעשה כו' כי הנה ועת
לחשות ועת לדבר, פי' בבהמ"ק הי' גילוי הדבור עליון ודברתי אתך מבין
שני הכרובים, ולפעמים עת לחשות כמ"ש ודבר ה' הי' יקר בימים ההם
אין חזון נפרץ וכ"ש בחורבן בהמ"ק כתי' נאלמתי דומי' החשתי וכתיב
כרחל לפני גוזזיה נאלמה, ואף שעכ"ז העולם מקבל חיות מהדבור דע"מ,
מ"מ אותותינו לא ראינו, וזהו ע"ד ההפרש בין מלכותך ובין ממשלתך כו',
ממשלה הבחי' האחרונה שבמלוכה כו' ולכן צ"ל עושי דברו שיהי' גילוי
הדבור והיינו ע"י גבורי כח למס"נ באחד אזי ממשיכי' גילוי הדבור וזהו"ע
ד' רבתי דאחד כו' ואח"כ צ"ל לשמוע בקול דברו זהו ענין וישב מרדכי

אל שער המלך והז"ע קיום התומ"צ וברכת המצות כל ברכה שאין בה שם ומלכות כו'.

ויקח המן* את הלבוש ואת הסוס. הנה ארז"ל פ"ב דסוטה ד"ה סע"א אמר
רב חייא בר אשי א"ר ת"ח צריך שיהי' בו א' משמינית שבשמינית
(משקל קטן הוא, והיינו עוכלא, כלומר צריך שיהי' בו מעט גאוה שלא
יהי' קלי הראש מסתוללין בו ויהי' דברו מתקבלין עליהו בע"כ) אמר רב
הונא ברי' דרב יהושע ומעטרתו כסאסאה המעטרת את השיבולת. להבין ב'שז
הנמשל כסאסאה לשבולתא. הנה בתחלה יש להבין מהו ענין ת"ח. כי הנה
מה שנק' בשם ת"ח היינו לפי שמקבל מבחי' חכ' הוא בחי' הביטול
במציאות לאוא"ס לכן אין התלבשות אוא"ס אלא בחכמה דוקא ות"ח היינו
שמקבל מבחי' חכ' (הג"ה, ואפ"ל ע"ד ת"ת שמקבלת מח"ע וכמו במשה נאמר
ונתנו מ"ה כח מ"ה, ומשה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ואמרו פני
משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, והוא ע"ד שמש ומגן הוי' אלקים
יחו"ע ויחו"ת ומשה נתנבא בזה כו' א"נ ע"ד מה שמו ומה שם בנו בת"א
פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה שיש ב' בחי' מ"ה הא' בחכ'
כח מה זהו מה שמו הב' בתפארת המקבל מהחכמה וזהו ומה שם בנו
היינו המשכת החכ' במדות כו', ולכן זהו הנק' ת"ח משא"כ חכ' זהו ע"ד
זקן שקנה חכמה שהחכ' היא עצמיות בו ונתאחד עמה ממש היינו בחי'
ונתנו מה כו' וא"כ ת"ח היינו בז"ת שמקבלים מג"ר ובכל יום נמשכים
מוחין לז"א מאו"א כמ"ש כונן שמים בתבונה וחכ' הוא בג"ר ועמ"ש בת"א
בד"ה בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ע"כ הג"ה) וא"כ עיקר יחו"ע ויחו"ת
הוא ע"י הת"ח דוקא לפי שבחכ' שורה אוא"ס (הג"ה ועמ"ש בפי' ומעין
מבית ה' יצא והשקה בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות, וזהו ת"ח
שמרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי הוי' כי ענין השלום הוא
חיבור ב' הפכים היינו חיבור יש ואין שיהי' היש בטל לאין וזהו"ע יחו"ת
ואח"כ לקשר ולחבר יחו"ת ביחו"ע למהוי אחד באחד כ"ז נמשך ע"י ת"ח
כו' ועמ"ש ע"פ או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו' שלום בפמשמ"ע
ובפמשמ"ט וז"ש בעדת קרח נשיאי עדה קריאי מועד, ופי' בזהר ר"פ קרח
דקע"ו ע"ב קראי כתיב חסר יוד כי יו"ד היינו חכ' שהוא ביטול וחכ'
מקור קו הימין חח"ן שמשם נמשכו הכהנים והלוים שרשם בקו השמאל
בג"ה ובינה עם היות שממנה נמשך התלהבות רשפי אש אם רץ לבך, ובינה
הוא לבא עכ"ז נק' יש לגבי החכמה שהוא כח מ"ה אלא שחכ' ובינה הם

כו': בבוך 1093 בגוכי"ק וכתב בכאן צריך לכתוב מהביכעל ז' יו"ד ויתלו [ונשאר יותר מדף חלק].
ויקח המן: בלי הגהות בתו"א קיט, ג.

ת״ר אבל בעדת קרח הם קראי מועד שלא היה בהם מבחי׳ חכ׳ כח מ״ה לכן אף שהי׳ בהם מוחין דאימא נעשו בבחי׳ יש וגרמו המחלוקת והפירוד שלא נבנעו הגבורות לחסדים כו׳ כי עיקר השלום וחיבור ב׳ הפכים נמשך ע״י חכ׳ כח מ״ה ולכן ת״ח דוקא מרבים שלום בעולם, ועמ״ש מענין ד׳ מינים שבלולב שכולם מורים על האחדות ועל ההתכללות לפי שנמשכו מבחי׳ אין בחי׳ החכ׳ מאין תמצא ועמ״ש ע״פ אוסרי לגפן אוסר יו״ד לקשר ולחבר היו״ד לבחי׳ גפן יין המשמח שהוא בינה משא״כ מבינה לבד דינין מתעורין ועמ״ש בהרדש אם בהרת קדמה עכ״ה) והנה השראת אוא״ס בחכמה והו״ע אור הכתר שנק׳ רצון וכתיב ואור פניך כי רציתם פי׳ שיש אור שמאיר לבחי׳ פנים ונק׳ הארת פנים והוא ע״י רצון כי רציתם, והיינו בחי׳ אוא״ס שמאיר בפנים החכ׳ וזהו יאר ה׳ פניו אליך, (הג״ה, והיינו מ״ש לעיל שכל עיקר ענין יחו״ע ויחו״ת הוא ע״י החכ׳ ולכן מה שת״ח מרבים שלום כי ע״י החכ׳ נמשך אור הכתר רצה״ע ומזה נמשך היחוד והשלום לחבר ב׳ הפכי׳ שזהו ע״י הארת הכתר בחי׳ אין ונק׳ במלך שלמה שהשלום שלו
ב'שת כו׳ וכמ״ש מזה באג״ה סי׳ י״ב בד״ה והי׳ מעשה הצדקה שלום, ולכן ארז״ל ג״כ תיכף לת״ח ברכה ברכות פ״ו דמ״ב ע״א כי חכ׳ נק׳ ברוך לפי שבו שורה אוא״ס והמל׳ נק׳ ברכה שמקבלת מבחי׳ ברוך ועמ״ש מענין הברכות בת״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות וברבות בפתיחתא דאיכה דנ״ב ע״ג ע״פ איש חכם נשפט את איש אויל, איש חכם זה הקב״ה שנאמר חכם לב ואמיץ כח, ואפ״ל דהיינו ז״א כשמקבל מוחין דאבא נק׳ איש חכם, ובזח״ב פ׳ בא סע״ב עביד מאנא זעירא ודא יו״ד ואתמליא מיני׳ וקרא לה מעיין נובע חכמה וקרא גרמי׳ בה חכם והיינו ענין התלבשות אוא״ס הסוכ״ע שמאיר בבחי׳ חכ׳ ועש״ז נק׳ חכם לב או איש חכם, ועמ״ש מזה בלק״ת גבי שבועות בד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ כו׳ וכתי׳ הוי׳ בחכ׳ ומבואר בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך למודי הוי׳ שהם לימודים משם הוי׳ כי בנ״י נק׳ נצח והוד ונצח הוא ענף החכ׳ ע״כ נק׳ תלמיד חכם היינו תלמידו של חכם כדפי׳ בעה״כ דסה״ד ערך ת״ח, ועמ״ש סד״ה משה ידבר ובד״ה ועשית ציץ בענין אנשי משה ובפע״ח בחג המצות גבי כנגד ארבעה בנים דברה תורה א׳ חכם דהוא אצי׳ והמשכת החכמה שיהי׳ נק׳ תלמיד ומקבל מבחי׳ חכמה זהו ע״י עסק התורה דאורייתא מחכ׳ נפקת וכמ״ש בביאור כי אתה נרי בענין ויצק עליה שמן שיש דו״ר ורעו״ד וזהו אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכ׳ אין יראה.

קיצור. ת״ח צריך כו׳, פי׳ ת״ח שמקבל מחכ׳ כח מה ע״ד פני משה כפני חמה שמש ומגן כו׳ ופני יהושע א״נ ע״ד מה שמו ומה שם בנו ג״ר וז״ת לכן ת״ח מרבים שלום, היינו המשכת יחו״ע ויחו״ת נק׳ שלום, ולכן בקרח קריאי מועד חסר יו״ד, וצ״ל אוסר יו״ד לבחי׳ גפן ועיקר השלום היינו ע״י שבחכ׳ מאיר הכתר ואור פניך כי רציתם, ולכן תיכף לת״ח ברכה, גם הקב״ה נק׳ איש חכם, והתורה מחבר אוא״ס עם נש״י תלת קשרין ולכן ע״י עסק התורה נק׳ ת״ח. י״ל השמינית שבשמינית לחבר ס״ג לע״ב,

---

וכן עי"ז למעלה חיבור צדקה ומשפט שמסתלק מן הרשעים כו׳ הע"ב וס"ג ת"ר אך צ"ל ע"ב גובר.

ב) **והנה** ת"ח שעבודתו באהוי"ר בחכ׳ וביטול עליו אמרו שצ"ל בו שמיני׳ שבשמינית מגסות רוח, וזהו יפלא לכאורה כו׳. אך הענין יובן בהקדים תחלה מהו ענין המשל דסאסאה לשבולתא. והנה שבולת החטה הגשמיות יש לה מוץ ונק׳ סאסאה וגוף החטה עצמה היא נק׳ שבולתא, והנה החטה צומחת ע"י זריחת השמש וע"י הגשמים כידוע, ואמנם הרי ע"י שרב חום השמש המכה עליו על החטה היתה נשרפת וכלה וכן ע"י ריבוי לחות הגשמים שהי׳ נוטפין עליו היתה מתרקבת כי הריקבון שולט מן הלחלוחית והשרפה והכליון מן חום השמש כידוע אשר לזה הטעם הוא המוץ הגדיל סביב החטה שהיא נעשה לה שומר לשומרה שלא יוכל האור והחום של השמש לשרוף החטה ולא יוכלו הגשמים לרקוב אותה והוא על ידי שהמוץ מקבל בעצמו כל החמימות של השמש וכל הכאת השרב וגם מקבל בעצמו כל הלחות של הגשמים שלא יפול על החטה ועוד שתגמור גידולה המוץ שומר לחטה מכל אלה מן החום ומן הלחות ואחר שתגמור גידול ב׳שט החטה אזי המוץ נופל ע"י דישה ולא נשאר רק החטה עצמה כידוע ובדיני המעשר שאין החטה חייבת במעשר אלא עד שימרח בכרי וכ"ז שלא נמרח בכרי פטור מן המעשר מפני המוץ והתבן שבהם כי המוץ והתבן פטורים מן המעשר ולא עוד שפטורים מאכילת עראי עד מירוח כידוע וכ"ז הוא מפני שהמוץ אינו אלא שומר לחטה בלבד והוא רק כמו קליפה לפרי ולהיות כי ענין המעשר ידוע שהוא בחי׳ קדש העליון דכתיב העשירי יהי׳ קודש לה׳ בכל דבר כי גם בפרטי ההשתלשלות לא יש קדושה העליונה אלא בבחי׳ העשירית שבכל דבר שנעוץ תחב"ס כו׳ וד"ל ולהיות כן השראת הקדושה במעשר אינה אלא על גוף הפרי ולא על הקליפה והוא המוץ שהוא רק כשומר לחטה כנ"ל, כי אין בחי׳ הקדושה בדבר הטפל כמו הקליפה אלא על בחי׳ הפנימי׳ שהוא גוף החטה ולכך עד שלא נמרח בכרי גם החטה פטורה מן המעשר מפני המוץ שבהם שפטורים כי אין קדושת המעשר שורה בהם מטעם הנ"ל וד"ל. והנה לכאורה יפלא איך לא יחשוב המוץ כלל לבחי׳ עיקר אלא* לטפל והלא בלעדו לא היתה החטה צומחת כלל כנ"ל, אך הענין הוא דבאמת סיבת הצמיחה באה ע"י המוץ מפני שמקבל בעצמו החום והלחות, אך לאחר שנגדל הפרי א"צ לשומרו זורקין אותו בבחי׳ הפסולת אמנם בשעת גידול החטה מעטרא ליה המוץ לחטה כעטרה שמקפת ע"ג הראש, וזהו המשל דמעטרא ליה סהסאסאה לשבולתא דהסאסאה מעטרת לחטה בבחי׳ מקיף כנ"ל וד"ל.

ג) **והנה** הנמשל מכ"ז יובן בעבודת ה׳, דהנה מבואר למעלה בבחי׳ ת"ח המתפעל באהוי"ר מפני ההתבוננות החכ׳ בבחי׳ ביטול מפני שאא"ס שורה בחכמה, והנה הנמשל מגוף החטה (חטה כ"ב אתוון דאורייתא ועמ"ש

אלא: בתו"א נוסף תיבת דוקא.

מזה בד"ה וספרתם לכם בענין שאין התינוק יודע כו' וע' בסידור ע"פ חלב
חטים ישביעך, וע' בפרדס ערך חטה, יש פי' ה' מל' מלובשת תוך הקליפות
הנקרא חט היינו כי להיות צמיחת החטים זהו ע"י הבירור מק"נ כמ"ש
בד"ה בשלח פרעה) שהיתה נשרפת ונרקבת לולי המוץ כו', הענין הוא
שאנו רואים שכל מי שיתחיל בעבודת ה' בעבודה שבלב זו תפלה א"א
בלתי אמצעות הגסות והוא במה שעושה א"ע ליש ודבר מ"ה שצ"ל עובד
ה' ויש מי שעובד כו' ומניעת העבודה ייצר לו מפני שאינו חפץ להיות
נפרד כו' (ובפרט במרירות מזה דפי' בסש"ב פכ"ז שנלקח מק"נ ע"ד מיני'
ובי' אבא לשדא בי' נרגא) הגם שזהו בחפץ ורצון אמיתי שחפץ בקרבת
ה' ואינו רוצה להתרחק מ"מ יש בזה בחי' גסות כי נחשב בעיניו לאיזה
דבר שבעבודתו יתקרב ויהי' נח"ר למעלה ובהיפוך כו' שבכ"ז הרי יש מי
שתובע ממנו והוא הנתבע והרי יש טו"ת כו' ויכול לפטור א"ע וכ"ז מפני
צד הריחוק של האדם מה' עד שהוא בבחי' נפרד בפ"ע ולכן הוא יש ודבר
ובעבודתו כאלו פורע מה שחייב כו' (וזהו אין מלך בלא עם עוממות יש
ב'שי ודבר נפרד) אבל באמת אם היה דבוק בה' בתכלית הדביקות האמיתי הרי
אין צריך לטענות ולטעמים כלל כי אין בזה טעם אחר שדבוק הוא בעצמות
אלקות שאין לפניו בחי' נפרד לעצמו כי אין עוד מלבדו כתיב ולא יש מי
שחייב ושצריך לפרוע כו' (כמו שכתב בת"א בד"ה לא תהי' משכלה ניטא
קיין איך) ולא שייך ענין טו"ת כלל אלא רק אחד פשוט בלבד ואין דבר
זולתו כלל, וכענין שמצינו באברהם שהי' לבבו נאמן לפני ה' וכמ"ש ומצאת
את לבבו נאמן לפניך כו' פי' לבב נאמן שאינו בכלל בחי' נפרד כלל להיות
בב' לבבות יצ"ט ויצה"ר אלא רק לב אחד ורצון אחד פשוט לא שייך ענין
טו"ת כי אין עוד מלבדו כו' וזהו לפניך כו' וכאשר לבבו נאמן בלא טעם
אז וכרת עמו הברית לתת לזרעו הכנעני והחתי כו' ז' אומות העולם* כי
בטלים ממילא משום דקמיה ממש כלא חשיבי ואין דבר נפרד והיינו לתת
לזרעו שנתונים ומתבטלים בבחי'* הביטול האמיתי כי ע"י לבבו הנאמן
דאברהם אין טענה וסברא כלל להיות נפרד אלא שירצה להתקרב כי מעולם
לא הי' דבר נפרד כו' וד"ל (וע' מענין ומצאת את לבבו נאמן ברבות בראשית
פכ"ט דל"א ג' שלש מציאות מצא הקב"ה, אברהם דכתיב ומצאת את לבבו
נאמן, וענין מציאה ע"ד והחכמה מאין תמצא שהוא נמשך ממה שלמעלה
מהשכל, וברבות פ' לך פל"ט דמ"ג ע"א למלך בו"ד שנפלה לו מרגליות
מעל ראשו כו' ומצאת את לבבו נאמן כו', והיינו כמ"ש בגלגולים בענין
נשמת אברהם שהיו הקליפות מבקשים שתהי' אצל תרח כו', רבות שם ר"פ
מ"ג נכון לבו בטוח בה' ומצאת את לבבו נאמן, וירא פמ"ט נ"ד ב' וכרות
לו הברית אין כתיב כאן אלא עמו, ויקרא פ"א קס"ה ג' הריטותי בחור מעם
זה אברהם שנאמר אשר בחרת באברם, בשה"ש ז"ד בפסוק ישקני ענין
וכרות עמו הברית ובפסוק עד שיפוח היום כ"ה ג' שיתף הקב"ה עמו ימינו

ז' אומות העולם: **בתו"א** קיט, ד: ז' מדות רעות.
בבחי': **בתו"א שם**: בכח.

עם אברהם ומלו שנאמר וכרות עמו הברית, וסוף רות רבה ענין ומצאת את לבבו נאמן, של"ה נ"א רע"ה ע"ב, וי"ל וכרת עמו שזכה לבחי' ומל ה' את לבבך מה שיהי' לע"ל וכמ"ש בד"ה בעצם היום הזה נימול בעה"כ בן עיר נק' הקב"ה ע"ד גדול כו' בעיר אלקינו י"ל שהלך לכרך בינה, וע' בד"ה ענין שניתנה תורה על ה"ס משם יובן מה שת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית, והנה המכוון משמינית שבשמינית הנ"ל שבאתעדל"ת זו גורם כמו"כ למעלה להיות גאה גאה גיאה על גיוותניא ולכן מ"ת ניתנה על ה"ס הר התנשאות ומ"מ ההר קטן ע"ד שמינית שבשמינית כו', וז"ש במ"ת כי תרכב על סוסיך סוס ב"פ גס, וסוס היכל קה"ק שמשם אין יניקה כי בהיכל' התמורות אין היכל רק נגד ז"ת ולא נגד היכל קה"ק כו', וענין ב"פ גס כי יש בזה התנשאות מלמטה למעלה להיות מרומם ומתנשא מהנאים ומסתלק מהם וגם בבחי' מלמעלה למטה בירידתו יהי' בבחי' ה' מלך גיאות לבש שלא יינקו, ואפ"ל לפי שיניקת החיצונים בב' אופנים א' מבחי' כחשיכה כאורה והב' מלמטה מבחי' מל' ע"כ צ"ל ב"פ גס כו' למנוע היניקה מב' ב'שיא אופנים הנ"ל, מצולת הסוס קודש זכרי' י"ד כ', הנושך עקבי סוס ויחי מ"ט י"ז, רק לא ירבה לו סוסים שופטים י"ז י"ו) ואמנם לא כל אדם זוכה למעלת אברהם בתחלה כי לבבו נאמן שזהו לאחר שנשלם* למעלה ונק' אברהם בתוס' ה' והיינו לאחר שנימול (וע' בד"ה יחיינו מיומים פ"ב שה' זו הוא פנימיות הלב, וזהו לבבו נאמן, והנה בכל ביתי נאמן דגבי משה פי' ברבות שמות פ"ה זהו אמת זה משה וא"כ ע"ד זה לבבו נאמן היינו אמת איך דקמי' כלא חשיב, גם כמ"ש תשורי מראש אמנה זה אברהם ברבות בשלח וזהו לבבו נאמן, וראש אמנה זהו כתר במא"א כמ"ש מזה ע"פ אתי מלבנון כלה היינו כנ"ל בענין ומצאת את לבבו נאמן מציאה מאין תמצא) משא"כ קודם שנימול שנק' אברם הרי יצא ממנו ישמעאל שהוא בחי' קליפה דחסד עליון דקדושה לפי שאברהם היה בחי' מרכבה לחסד עליון דקדושה ולכך אמר לו ישמעאל יחיה לפניך שהן בחי' מותרי החסד והיינו שיהי' אור החסד נתפשט גם למטה להיות שר ישמעאל לפי שבכח חסד עליון לירד ולהתפשט עד תכלית המדריגה היותר תחתונה כי לפי ערך הרוממות והגדולה שנק' חסד אינו תופס מקום לפניו כחשיכה כאורה כו', וכענין שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך משום השממית לעוצם קוטן ערכה היא בהיכל מלך המרומם ולא יקפיד עליו כו' הד"ל, וזהו הטעם שצריך ת"ח להיות בו גסות הרוח חלק א' מס"ד כו' כי הנה ידוע דע"י אתעדל"ת אתעדל"ע נעשה באותו דוגמא ממש כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח כו', והנה באתעדל"ת זה בת"ח נעשה אתעדל"ע להיות למעלה ג"כ בחי' גיאות והתנשאות בקדושה העליונה כי ע"י שנמצא בחי' גסות הנ"ל בת"ח במה שאינו רוצה ליפרד כנ"ל וחפץ בקירוב כו' כך למעלה נתעורר ג"כ להיות מואס בשר ישמעאל ושר של עשו* וכמ"ש ואת עשו שנאתי (זהו רבותא דאע"ג דקמיה אין ערוך עכ"ז צמצם

שנשלם: בתו"א נוסף: אברהם.
בשר.. עשו: בת"א: בהרשעים.

א״ע כו׳, וזהו אנכי ולא יהי׳ מפי הגבורה שמענו וזהו ע״י כי תרכב על סוסיך ב״פ גם וזהו ה׳ איש מלחמה, סוס מוכן למלחמה, וביאר הבחיי פ׳ ואתחנן ע״פ כה׳ אלקינו בכל קראנו אליו ולא למדותיו שמדותיו נק׳ סוסים וזהו כי תרכב על סוסיך והמדות טפלים לו כו׳) מפני כי גאה גאה כלומר מתגאה ומסתלק מן הגאים מן האומות כו׳ ולא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל לפי שמצד הרוממות כלא חשיב דהיינו דוקא כשאינו מתגאה ומתרומם (והיינו שנמשך דרך אחוריים היינו בידים דוקא ב׳ ידים חו״ג אבל יד רמה תפארת שם לא עשה כן לכל גוי כו׳ וע׳ מ״ש מזה בביאור פ׳ חוקת זאת חוקת התורה) אבל כשמתגאה ומתרומם אזי נותן לב לדקדק שלא יצא אור ההשפעה לישמעאל לעשו אעפ״י שנאמר שממית בידים תתפש כו׳ היינו כשהוא שם בבלתי השגחה שאין המלך הגדול משגיח על דבר קטן בערך כזה אבל כשרוצה להשגיח מצוה להסירו מהיכלו וזה דוקא רק כשבא לכלל גיאות
ב׳שיב והתנשאות אזי יקפיד שלא יקבל ישמעאל* משא״כ כשהוא בבלתי התנשאות הרי כולו קמי׳ כלא ואינו תופס מקום ויכולים הכל לקבל כנ״ל.

ד) **וזהו** ה׳ רמה ידך בל יחזיון (ישעי׳ כ״ו י״א זח״ב משפטים דקי״ב סע״ב עמה״מ ק״ח ב׳ בחיי ק״ל ד׳ וי״ל מענין כאשר הקב״ה מוציא חמה מנרתקה אז רשעים נכוין כו׳, כך לא יוכלו לקבל הגילוי שמבחי׳ רמה ידך כו׳) פי׳ דוקא כאשר רמה ידך בבחי׳ רוממות וגיאות כו׳ אזי בל יחזיון אוה״ע אור האלקי מפני שמסתלק בהשגחה שלא יקבלו גם הם וכמ״ש רם על כל גוים ה׳ מה שנעשה מהם רם ומתנשא לפי שהוא גאה גאה דוקא כנ״ל, ואמנם זהו בהתחלת העבודה אבל לאחר שנמצא לבבו נאמן א״צ זאת בבחי׳ הגסות כו׳, ואברהם שיצא ממנו ישמעאל גם בתחלה שנמצא לבבו נאמן גם בהתחלת העבודה ואזי יוצא השפע גם למי שאינו ראוי אחר דכולא קמי׳ כלא כו׳, אבל ת״ח צריך להיות בתחלת עבודתו בבחי׳ גסות, וגם במה שמתבונן בהשגת אלקות בבחי׳ ממלא וסובב ומחמת זה מתפשט באהוי״ר כו׳ גם זה נחשב בחי׳ יש והדבר כי יש מי שמשיג ונדמה לו ההשגה לאיזה דבר מה כו׳ ובאמת לית מח׳ והשגה תפיסא בי׳ כלל בעצמות* ומהות אוא״ס שלמעלה מן ההשתלשלות עד שיחשב בעיניו כמו מוץ ותבן לגבי העיקר כו׳ כך כל הטעמים שהי׳ לו בהשגת והתבוננות כל ימי העבודה באהוי״ר בתחלתו אינו אלא כטפל בעלמא לגבי העיקר כי בהגיעו אל בחי׳ עצמות אוא״ס כל הטעמים כמו שהוא בחי׳ ממלא וסובב כו׳ כלא חשיב ממש לגבי עצמותו וכמ״ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו׳.

ה) **ועתה** יתבאר ענין המשל מן המוץ שסביב לחטה* מן החום ומן הלחלוחית כך הנמשל בניצוץ האלקי שנק׳ אור וזרוע והוא צומח

ישמעאל: בתו״א: הקליפות.

בעצמות: בתו״א נוסף: אלקות כי הוא למעלה מבחי׳ ממלא וסובב ולמעלה מכל בחי׳ השתלשלות וכו׳ ולכך גם ההתבוננות זאת טפל בסוף כשנשלם במעלת העבודה וזוכה לידבק בעצמות.

לחטה: בתו״א נוסף: דהנה כמו המוץ שהוא שומר לחטה.

מלמטה ואמנם היה כלה ונאבד מפני ריבוי אור במותרות התענוגים חיצונים
והן חמימות מן התאות וכיוצא או מפני ריבוי הקרירות והוא כמו העצלות
שהוא כדמיון רקבון של הגרעין כו׳ אך ע״י בחי׳ המוץ מתקיים וצומח וגדל
באוי״ר בלתי מונע והיינו בחי׳ הגסות וההתנשאות שיש לאדם בתחלה שלא
ירצה להיות נפרד והוא כמו רקבון או לשרוף בחמימות התאות וכיוצא
וגסות זו סובלת כל מה שיש בנפש הבהמית מן החום ומן הלחות עד״מ
ומחמת זה אור ניצוץ האלקי הולך וצומח וגדל תמיד באהוי״ר כו׳ עד
שנתגדלה בשלימות כמ״ש רבבה כצמח השדה כו׳ ותרבי ותגדלי כו׳, ואחר
שנשלמת נזרק ממנה המוץ ואז העשירי יהי׳ קודש לה׳ כו׳, והנמשל הוא
שבהגיע לשלימותם הגידול אזי הוא דבוק בעצמותו ומהותו ית׳ וגם כל
הטעמים וההשגות שהי׳ שומר לפרי בטלים ונופלים כו׳ מפני שהם ענין
לבב נאמן הנ״ל וכמו״כ ממש מלמעלה למטה באתעדל״ע הנמשך* הוא כך ב׳שיג
שבתחלה נעשה אתעדל״ת* בבחי׳ גיאות והתנשאות והוא נק׳ מוץ ותבן למעלה
בכדי שעי״ז לא יפול האור ברקבון וכליון וחום והם מיניקות החיצונים
דע׳ שרים לפי שהוא רם על כל גוים כו׳ ואחר שנגדל אור להזריע לצדיק
חי עלמין א״צ לבחי׳ מוץ ותבן כו׳, וכ״ז שלא נמרח הכרי פטור מן המעשר
כנ״ל, וזהו שת״ח צ״ל בו גסות שמיני שבשמינית והוא חלק ס״ד ולא חלק
ס״ג שלא יהיה כולו סג והוא גס אך אעפ״כ בחלק ס״ד יש בו מן הגסות
אמנם מעטרא ליה כסאסאה לשבולתא פי׳ מעטר לו בעטרה דגיאות והתנשאות
ומזה נשמר מכ״ד רע והולך ומתגדל כמו״כ למעלה מעלה מעטרא לי׳ לאור
הזרוע לצדיק כו׳ בבחי׳ עטרה דגיאות העליון וכמ״ש ה׳ מלך גיאות לבש כו׳.

ו) **וזהו** כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה (ע׳ בד״ה אכלוהו היום י״ל
ההפרש בין אותיות הנק׳ סוסים גס סג ממשיך כבוד אל גימ׳
ס״ג, איך שלמעלה היש ולמטה אין, משא״כ אותיות כרוב היפוך זה יש מאין
גם סוס שינה מעט ס׳ נשמי כי שינה א׳ מס׳ כו׳ משא״כ סוס אותיות
מבחי׳ לא ינום ולא ישן כו׳ רבות ויצא ע״פ ויפגע במקום הסוס טפל לו
וביאר מזה זהר צו דכ״ט סע״ב פנחס דרצ״ב סע״א ר״פ תצא, ואפ״ל ע״ד
לבוש החשמ״ל שבו וע״י נמשך שלא יינקו החיצונים וזה ל׳ הרמ״ז תצא
והנה היכל קה״ק הוא בחי׳ סוס למטרוניתא והיינו כי בבריאה מאיר שם
ס״ג כו׳, וכמו״כ החשמ״ל שרשו מבינה שהוא שם ס״ג כו׳, ובינה נק׳ עלמא
דחירו ששם אין להם יניקה ורק מז״ת יש להם יניקה ולא מבינה הנק׳
דרור, וע׳ מזה בהביאור דמקבל* בדרושי אמור ע״פ ועזוז נוראותיך, ובהמשכה
זו הפנימיות צ״ל הגסות שלא יומשך לסט״א כמ״ש תילים ססי׳ קמ״ז לא
עשה כן כו׳ כנ״ל, וזהו ע״י ה׳ שהוא שני יו״ד וי״ו הילוך באלכסון מגבורה
לנצח כו׳, וזהו נוצר חסד לאלפים דוקא בת״א יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם

הנמשך : בתו״א : הנמשל.
אתעדל״ת : בתו״א ; אתעדל״ע.
בהביאור דמקבל: בבוך 644 הגירסא: בהביאור דמקבל בדרושי אייר, והנה ענין מילוי האלף בהווא״ו
דוקא, כי הוא״ו בריח התיכון עמ״ש בסידור.

ובד"ה האבות הן הן המרכבה דקכ"א ע"א, כי הנה אדם כו' כמו תמונת
אלף ג' קוין כו' ע"ש, והנה בא' קו השמאל גבוה יותר עד שבשרשן הגבורות
גבוהים יותר, וזהו מרכבותיך ישועה שאז לא יינקו החיצונים, והיינו דוקא
כי תרכב על סוסיך בחי' גיאות והתנשאות משא"כ בחי' עני ורוכב על
החמור י"ל מט"ט שם יש ג"כ עה"ד טו"ר, רבות תצוה פל"ח ענין ויקח
המן את הלבוש זהו על במתימו תדרוך כי במות פי' גבוה ורום ושתדרוך
על רום של הסט"א זהו ע"י התגלות כי גאה גאה גאה על גיוותניא, להעיר
מן והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב להיותה נחלה בלי
מצרים ע"כ והרכבתיך כו', הוי גביר לאחיך כי מבחי' עקודים שלמעלה
מתהו עליון על כל גויי הארץ כו') סוסיך הם ב"פ סוס דהיינו ב"פ ס"ג
כי שם ס"ג דקדושה ידוע שהוא הוי' במילוי אלף כו', והיינו כאשר הוא"ו
דשם הוי' הוא במילוי אלף, והרמז בזה הו"ע בחי' רוממות להמשכה העליונה
בוא"ו דשם הוי' שלא יומשך האור למי שאינו ראוי כו' והוא מפני בחי'
ב'שיד הגיאות כנ"ל והיינו בחי' ס"ג דקדושה והוא ג"כ בהיפוך אתון והיינו הסוס
הראשון שהוא מלמטה למעלה כי ההתנשאות הוא בבחי' עלייה מלמטה למעלה
כידוע ואתעדל"ע זה בא מחמת אתעדל"ת בבחי' גסות דת"ח בהיות מנשא
את נפשו כנ"ל, (וענין הסוס הב' יתבאר בסמוך) ואז נאמר כי תרכב על
סוסיך מרכבותיך ישועה שהישועה מיוחדת לכנס"י בלבד, ולא יקבלו אוה"ע
מטעם הנ"ל, וזהו סוס ורוכבו רמה בים ויש בפי' רמה ב' ענינים (עמ"ש
בד"ה אשירה כי גאה גאה) הא' ענין רוממות והב' ענין השלכה והכל ענין
אחד דלפי שע"י הסוס מתרומם כמ"ש כי גאה גאה על גיותניא וכמ"ש
רם על כל גוים כו' ועז"נ רמה ידך בל יחזיון כו' ונשלכו בים כל מרכבות
פרעה והכל מטעם א' כנ"ל דמפני הרוממות יבוא לכלל הקפדה שלא יהי'
יניקה וחיות למי שאינו ראוי כנ"ל ואין ההכרח כו' כנ"ל, וז"ש המן יביאו
לבוש מלכות כו' וסוס אשר רכב עליו המלך כו', פי' סתם המלך הנז'
במגילת אסתר הכוונה למלך מה"מ הקב"ה לכך נק' המלך סתם מפני שהוא
מלך כללי לכללות כל ההשתלשלות דאבי"ע כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע כו',
וענין שהמלך הזה רוכב על סוס כו', והיינו משארז"ל הקב"ה רוכב על כרוב
קל ושט בח"י אלף עולמות דכתי' רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן כו'
פי' הקב"ה היינו בחי' ההמשכה מההעלם לגילוי מהעולם ועד העולם ולכך
נק' קוב"ה מעלמא דאתכסייא לעלמא דאתגלייא כו' ולהיות בחי' קדוש
ומובדל בבחי' העלם לבוא לידי גילוי לכך הדוגמא הוא כענין הרכיבה על
סוס עד"מ שע"י רכיבה זו הולך ומתגלה לחוץ לכל עין רואה כו', כך
למעלה כתיב הנה ה' רוכב על עב קל כו' וכיוצא בזה ענין מה שהקב"ה
רוכב על כרוב קל כו' פי' כרוב קל היינו בחי' מל' דאצילות שלמעלה מן
הנשמות כו' ונק' כרוב קל (כענין ועשהאל קל ברגליו כא' הצבים ונודע
מ"ש ע"פ דומה דודי לצבי או לעופר האיילים שהוא על עוצם הירידה
למטה כו' ולפ"ע זה כמו"כ העלייה כו') והוא כדוגמת הסוס לגבי הרוכב כו'
כמ"ש כי תרכב על סוסיך כו', אך זה הוא בחי' סוס הב' שיורד ע"י מגבוה
לנמוך כנ"ל שיש במרוצת הסוס ב' דברים א' עליתו מלמטה למעלה והב'

ירידתו מלמעלה למטה והיינו ב״פ ס״ג (פי׳ שגם הירידה יהי׳ בבחי׳ גיאות היינו שרוכב על סוס שהוא היכל קדה״ק שיהי׳ הגילוי רק בקודש כענין הילוכו בקודש והיינו כי ס״ג מבינה הנק׳ חירות מיניקת החיצונים) א׳ עולה במעלה הרוממות והגיאות כנ״ל ואח״כ נמשך ויורד למטה מטה ובמאמר הזה מדבר בב׳ מדריגות א׳ בענין הירידה והגילוי והוא באמרו רוכב על כרוב קל כו׳, והב׳ בענין העלי׳ והוא במ״ש שט בח״י אלף שט מלמטה למעלה כמ״ש במ״א והכל ענין אחד (ומ״ש י״ח אלף להעיד גובה המנורה י״ח טפחים י״ח הוי׳ במזמור הבו לה׳ בני אלים ועמ״ש ע״פ כי אתה נרי) דמפני הרוממות לא ישכון אח״כ למטה כ״א במה שראוי ולא במה שאינו ראוי כו׳ ומל׳ ח״י אלף עולמות הענין הוא דהגם שפרטי מספר העולמות אינו אלא ד׳ אבי״ע זהו דרך כלל אבל דרך פרט ח״י אלפים הם וישנם למעלה מהאצילות ולמטה מהאצי׳ ויתכן לשם שט בין בעליות מאצי׳ בין בירידה מאצילות לעולמות שבעלמא דנוק׳ והוא בבחי׳ שם אלקים וז״ש ב״פ זה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן דהיינו ח״י אלף דרי כו׳, וכמ״ש בס׳ ב״שמו הקבלה.

ז) **ולהבין** ענין זה דסוס אשר רכב עליו המלך שישנו בפרט בכל יום כדבריהם ז״ל הקב״ה רוכב כו׳ וגם בכלל לכל שית אלפי שני דהוי עלמא דהנה אנו רואים בכל דור ובכל זמן יש בחי׳ גילוי אלקות למטה בעולם השפל שלנו ג״כ בשינוי אופנים שונים דהנה בימי התנאים הי׳ בחי׳ גילוי אלקות בתושבע״פ במשנה ותלמוד שלא היה עדיין בחי׳ גילוי אלקות באופן זה בלימוד תושבע״פ שבדורות שקדמו להם ובודאי גם בדורות הראשונים כמו בזמן בית ראשון הי׳ בחי׳ גילוי אלקות בתושבע״פ אלא שלא היה כ״כ כמו בזמן התנאים ובדברים אחרים היה בחי׳ גילוי אלקות בזמן בית ראשון יותר מבזמן בית שני כמו הנבואה לנביאים וכיוצא, וע״כ אנו רואים שינוי אופנים בבחי׳ גילוי אלקות עד שאין דור דומה לחבירו כלל שבדור זה יתגלה אלקות בדבר זה ובדור זה בדבר אחר, וכמו שאנו רואים שינוי אופני גילוי אלקות גם אחר זמן התנאים והאמוראים, והוא מה שבימי הגאונים היה גילוי אלקות בענין ואופן אחר מכמו שהי׳ בחי׳ גילוי אלקות בזמן הפוסקים הקדמונים שאחריהם כמו הרי״ף והרמב״ם ובעלי תוס׳ ועד״ז הולך ומשתנה בכל דור ודור עד גם בדורות האחרונים הקרובים לזמנינו היה שינוי אופנים הרבה מדור לדור עד שבדורות הללו עיקר גילוי אלקות הוא במצות ג״ח כו׳, כיוצא בזה יש זמן ועת פרטי שעיקר גילוי אלקות הוא בתפלה ויש עת וזמן פרטי בתורה ויש עת וזמן במצוה פרטית כו׳, והכל הוא רק בחי׳ גילוי אחר גילוי אלא שהשעה צריכה שיהי׳ עיקר הגילוי באותו הדבר דוקא והכוונה מכולם אחת היא רק שהכלי להלביש הוא בא בשינוי כו׳, וזהו״ע רכיבת הסוס בפרט בכל יום ובכל עת ובכל שעה וגם בכלל לכמה דורות יחד איך שיהי׳ אופן הגילוי מן ההעלם באיזה כלי שהוא רכיבת הסוס עד״מ וזהו ג״כ ענין שט בח״י אלף עולמות בפרט בכל יום שהוא שט ומתגלה שם כו׳ (י״ל כי סוכת דוד הנופלת שיורדת

ממדריגה למדריגה ע"כ לפ"ע הנפילה כ"כ צ"ל רכיבת הסוס לשם, ע' בדרוש
ובהגיע תור אסתר שלפ"ע הנפילה כך צ"ל העזר כו' כמ"ש ברבות בא פט"ו
שהוא עמה כו', ואפ"ל שינת הסוס מהעט רמז שההמשכה מבחי' עינא פקיחא
דלא נאים כמ"ש הנה לא ינום ולא ישן כו') הנה בזמן אחשורוש בגלות בית
ראשון אזי היה התלבשות השכינה בבחי' ק"נ בבחי' טוב שבנוגה שנק'
ושתי (ע"ד עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים שהוא ק"נ שיש בה
טו"ר ולכן זהו כמו פיסח כו' משא"כ כנס"י משוה רגלי כאילות אמונה
אמיתית כו' ושרש יניקתה מבחי' ויחץ כו' לשתי מחנות כו' וכן אחשורוש
הפכפך כו') שע"ז הולך ואו' כל סיפור מעשה דושתי עם אחשורוש אשר
נגזר עליה אשר לא תבוא ושתי לפני המלך כו' דהיינו שלא יהי' גילוי
אלקות בבחי' טוב שבנוגה וכיוצא בזה בענין נתינת הטבעת להמן וכמ"ש
ויסר את טבעתו כו' הוא ג"כ ענין אופן התלבשות אלקות ע"י כלים מכלים
שונים, והענין של הטבעת היינו ענין חותם המלך דהנה עד"מ חותם המלך
ב'שטז בו"ד שיחתום [בטבעתו*] ובטבעתו חקוק שמו שאעפ"י שאין בחתימה זו רק
אותיות שמו בלבד ובודאי אין ערוך כלל לשם האדם לגבי עצמותו כמו עד"מ
כשחותם האדם ראובן בן יעקב וכיוצא שאין מהות ראובן ממש רק שמו
בלבד, אבל מ"מ נמשך בחתימה זו ממהותו ועצמותו והענין הוא לפי שבחתימה
זו מקיים רצונו שבנפשו והרצון שבנפשו נגלה ונחקק בחתימה זו עד שלא
יוכל לחזור הדבר בשינוי רצון כו', והרצון הרי הוא מבחי' פנימיות הנפש
כידוע והנמשל מובן למשכיל למעלה בענין חותמו של הקב"ה שנק' טבעת
המלך (אפ"ל חותמו של הקב"ה אמת אני ראשון ואני אחרון כו', והנה ראשון
ואחרון אין שייך רק בהתפשטות האור משא"כ בעצמותו שלמעלה מגדר זמן
לא שייך ראשון ואחרון והיינו כי אני מל' דא"ס ראשון שנעשה כתר לאצילות
ואני מל' דאצילות אחרון כו' וא"כ נק' רק חותם וטבעת, ע' מענין טבעת
במא"א ט' ססעי' ח' טבעת היא המל' וכל הספי' נק' טבעת כו') ג"כ עד"ז
והיינו מ"ש בציץ ופתחת עליו פתוחי חותם וכמ"ש למעלה והענין הוא
דבטבעת זו נחתם גילוי רצה"ע אעפ"י שאינו אלא בחי' אותיות בלבד ומטעם
משל הנ"ל, חהו אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב
כו' וכמ"ש ההוא אמר ולא יעשה כו' ודברי לא ישוב ריקם כו', ופעם ניתן
חותם הטבעת להמן ופעם למרדכי (א"ש בין על טבעת מל' דא"ס המאיר
ביסו"א כו' ופעם להמן ע"ד התלבשות מל' דעשי' בקליפות כו' ועוד דשורש
יניקתם מבחי' דקמי' כחשיכה כאורה מאריך אף כו') אעפ"י שרחוקים זמ"ז
בתכלית כו' כי לפני עצמיות המלך הכל שוין כחשיכה כאורה כו' וד"ל,
וז"ש המן וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר ניתן כתר מלכות בראשו (היינו
על המלך כשרוכב על הסוס ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא וזהו כתר
מלכות בראשו שזהו כי גאה גאה ועמ"ש ע"פ לסוסתי ברכבי כו') פי' כתר
מלכות היינו בחי' הרצון שהוא כתר למדת המל' למעלה, דהנה אעפ"י שנאמר
מלכותך מל' כ"ע מ"מ צריך שיעוררו בחי' רצון למדת המל' משום דבאמת

בטבעתו: נוסף ע"פ הנדפס בתו"א קכ, ג.

אין מלך בלא עם והרי אין דבר נפרד כו' אחר שהוא עצמו ברא יש מאין כו' איך יתכן שיהא מלך עליהם כו' אלא צריך להמשיך לו תענוג ורצון להיות חפץ בהתפשטות מלוכה זו כו' וכמ"ש במ"א, וזהו כמו ענין חותם טבעת שבו גילוי רצונו כו', וזהו ואשר ניתן כתר מלכות בראשו שניתן ונמשך באותיות דסוס זה בחי' פנימיות הרצון להיות רצון ותענוג למלוכה כו' שזה נק' כתר מלכות וכמ"ש אליהו כתר מלכות עלי' אתמשך* מגיד מראשית אחרית כו'. והנה אחר שניתן כתר מל' זה בסוס והסוס שרכב עליו המלך העלה אותו לבחי' הרוממות והגאות הנ"ל עד שמסתלק מן הגאים ושוכן רק על ישראל בלבד והוא נתינת הטבעת למרדכי היהודי כו' דהיינו להיות אוהב את יעקב ואת עשו שנאתי שהוא גילוי הרצון לכנס"י דוקא ולשנוא עוברי רצונו כו', והטעם שע"י הטבעת דוקא כי הטבעת עגולה רומזת לבחי' מקיף וסובב כו' וכנס"י בבחי' מקיף וסובב שלהם המה דבוקים בעצמות אלקות והיינו למעלה מן הטעם ודעת כי הלא אנו רואים בחוש ב'שיז בישראל גם בפחות הערך הגם שיתענג מעושר וכבוד הרבה עכ"ז אין זה עיקר פנימית רצונו ולא נתמלא כל עיקר רצונו בזה משא"כ באוה"ע דוזהו עיקר רצונם כו' והרי הישראל אינו מרגיש זה עפ"י איזה טעם ודעת אלא דבר זה הוא אצלם למעלה מן הטעם והשכל מצד שרש נשמתם למעלה דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי כו' וז"ש כנס"י שימני כחותם על לבך כו' ואי' בזהר כחותם אע"ג דאזיל הכי והכי דיוקני אשתאר בך פי' דיוקני היינו אותיות חותם שבו נשאר רשימו מבחי' פנימי' ועיקר הרצון כנ"ל.

קיצור. היו במס"נ למעלה מהשכל וראי' מצפרדעים פ"ד דפסחים שמהם למדו חמו"ע וע' בילקוט.

ח) **וזהו"ע** פורים בכלל. דהנה הטעם שנק' פורים הוא ע"ש הפור והפור הוא הגורל כו', והענין הוא לפי שאנו רואים שכל הימים האלו שהיו ישראל בסכנה מפני גזירת המן שנמשך הזמן כמעט משך שנה היו כולם בבחי' מס"נ ממש בכל יום ובכל עת ובכל שעה, כי בכל שעה היו מוכנים למס"נ להריגה ולא לעבור דת ח"ו ולא עלה על שום אחד מהם מחשבת חוץ ח"ו וזה הענין היה אצלם בודאי למעלה מהטו"ד כי הנה עיקר ענין מס"נ הוא דוקא כשאינו עולה הטו"ד ומ"ש בספר* היראה דאהבה ע"פ טעם ושכל נק' מס"נ ז"א דאהבה במס"נ הוא למעלה מהטעם והשכל דוקא ואעפ"י מי שמוסר נפשו על קדה"ש בפו"מ אם כוונתו בזה להשיג איזה דבר מה כמו ע"מ לקבל פרס וכיוצא הרי אין זה מס"נ אמיתי כי מה שמס"נ הרי מרויח בזה ריוח גדול במה שמקבל פרס וה"ז עד"מ כמו שימסור האדם נפשו כדי למלאות בהון רב וכיוצא או שיגיע לשררה גדולה וכיוצא שאעפ"י שמוסר נפשו באמת מ"מ אין דוגמת זה מס"נ אמיתי בענין עבודת ה', כי אין זה אלא רק להגיע לחפץ יותר יקר ונכבד וא"כ הוא הוא שכבר היה

אתמשך: בתו"א: אתמר.
בספר: בתו"א: בספרי.

מושקע ברצונותיו הטבעים, אלא שמגיע לחפץ ורצון יותר יקר, אלא עיקר
מס"נ האמיתי שלא להגיע לשום חפץ ורצון זולת לה' לבד כמ"ש מי לי
בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וזה א"א כ"א למעלה מן הטו"ד וד"ל. וזהו"ע
פורים ע"ש הפור הוא הגורל כו' דהנה כמו הגורל שיפילו גורלות איך
שיפול הגורל כן יקום הדבר שתולה האדם את רצונו בהפלת הגורל שכאשר
יפול הדבר הן או לאו כך יהי' רצונו א"כ תולה הוא את רצונו במקור
הרצון שנק' רצון הפשוט ובזהר נק' רעדכ"ר שלמעלה מבחי' גילוי הרצון
כו' (יוה"כ כמו פורים גורלות וע"כ נמשך להם מרעדכ"ר) וזהו"ע הפורים
שגבוה יותר גם מיוה"כ שהרי יה"כ נק' כפורים כלומר כימי הפורים בכף
הדמיון בלבד ולא כמו פורים ממש מכלל שפורים עצמו גבוה מיוהכ"פ,
והענין הוא כך להיות הגם שביוה"כ הי' ענין הגורלות בב' השעירים לפני
ה' כו' שזהו ג"כ תלוי בבחי' רצה"פ מקור כל הרצונות כו', אך מ"מ
ב'שיח הי' תלוי באופן התשובה שהרי* אינו מכפר בלתי אמצעות התשובה דוקא
והגם שהתשובה הוא בחי' תשו"ע והוא בחי' מס"נ מ"מ אם אינו עושה
תשו"ע אין יוה"כ מכפר כידוע, אך בחי' פורים יש בה יתרון מעלה משא"כ
ביוה"כ והוא ענין מס"נ שלהם שהי' למעלה מן הטו"ד לגמרי כנ"ל דהיינו
בהעדר שום חפץ ורצון בלתי לה' לבדו כנ"ל, וזהו ע"כ קראו לימים האלה
פורים כו' והם ימי משתה ושמחה שהם התגלות אורות בכלים דוקא כי
ע"י השמחה הוא בחי' גילוי האור ולע"ל כתי' בבכי יבואו כו' שלא תוכל
האור להתיישב בכלי ולכך בבכי יבואו בדמעות כו' כנ"ל, אבל בפורים
שזכו למעלה יתירה והוא בבחי' מס"נ האמיתי הנ"ל להיות דבוקים בעצמיות
אוא"ס שיוכל לשכון בכלי גם במה שלא יכול הכלי לסבול האור רק ע"פ
ההשתלשלות מאחר שהוא למעלה הרבה מן ההשתלשלות כו' לכך הם נק'
ימי משתה ושמחה כי נכנס יין יצא סוד דוקא ובבחי' הגילוי בכלים דוקא,
והוא בבחי' אהבה בתענוגים שלפני האצילות מפני שבאצילות אין הכלי
סובלתה כו', ואמנם המן להיות שרצה ג"כ לקבל בעצמו מבחי' עצמות אוא"ס
שנק' רעדכ"ר וסדכ"ס כו' ע"כ עשה הכל לעומת הקדושה ממש והוא במה
שהפיל פור הוא הגורל (ר"ל* עומק רע שלא עפ"י שכל ע' בד"ה הללו את
ה' כל גוים) לפני המן כלומר מפני שהגביה א"ע בחוצפא והתנשאות יתירה
כמ"ש בשר של עשו אם תגביה כנשר כו' וענין הגבהה זאת הוא ג"כ למעלה
מהדעת והשכל וגם למעלה מהרצון וזהו שהפיל ג"כ גורלות על איזה יום
שהפיל כך יהי' והפלת הגורל לפני המן היינו שהפיל הגורל להיות רצונו
תלוי בגורל כדוגמת הפלת גורל בב' השעירים ביוה"כ לפני ה' וכ"ז הוא
שרצה להתנשאות ולהדמות לקדושה העליונה בכדי שיקבל גם הוא משם
כו', אך ה' השיב מחשבתו הרעה אשר חישב על היהודים על ראשו ותלו
אותו ואת בניו כו' ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור כו' שלמעלה
מיוה"כ כנ"ל ואח"כ קימו וקבלו עליהם כו' עד וימי הפורים האלה לא

שהרי : בתו"א נוסף : יוהכ"פ.

(ר"ל: בכת"י 644: (י"ל.

יעברו מתוך היהודים כו׳ פי׳ שנשאר בחי׳ רשימו ובחי׳ חותם מאותה ההארה בבחי׳ נצחיות בל תמוט לעולם וכמארז״ל כל המועדים בטלים כו׳ לפי שכל המועדים מבחי׳ אורות שבכלים ע״פ סדר ההשתלשלות דאבי״ע אבל כשיה׳ האור שלפני האצילות לא יכילנו הכלי ויתבטל כו׳ משא״כ ימי הפורים האלה שהם ימי משתה ושמחה בהם נגנז האור בכלי גם מבחי׳ אותו האור שלפני כל ההשתלשלות וכנ״ל הטעם ולכך וימי הפורים לא יעברו לעולם גם לעו״ל וזכרם לא יסוף מזרעם (שנשאר רשימו מגילוי גורל הנ״ל במא״א ג׳ כ״ד גורל נק׳ הנוק׳ וכן גורל גימ׳ רחל ע״ה, וב׳ גורלות הם נוק׳ דקדושה ונוק׳ דקליפה כו׳, כ״ו גורל גימ׳ ב״פ ק״כ צירופי אלקים עכ״ל, ועמלק גימ׳ ב״פ ק״כ הנ״ל כמ״ש במא״א ג׳ צ״ב בענין מ״ר ובאות ע׳ י״ט בענין עמלק בערוך ערך חלש, שבת קמ״ט ב״ר פכ״ג וישלח פע״ו והיינו דמצינו בגמ׳ ע״פ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים שארז״ל אין מזווגין לו אשה לאדם אלא לפי מעשיו בפ״ק דסוטה ד״ב ע״א נמצא נק׳ האשה גורל כי ארז״ל בשה״ש רבה ע״פ שימני כחותם כו׳ כי עזה כמות אהבה, ב׳שיט אהבה שאהב איש לאשתו שנאמר ראה חיים עם האשה אשר אהבת עכ״ל, גם ארז״ל שם ע״פ אני לדודי ועלי תשוקתו אין תשוקה של אשה אלא לבעלה ולכן נק׳ גורל בחי׳ אהבה שלמעלה מהשכל וזהו ג״כ ענין מצא אשה מצא טוב ונודע שהמציאה נק׳ בחי׳ שלמעלה מהדעת וזהו והחכ׳ מאין תמצא, ובאברהם ומצאת את לבבו נאמן כו׳, והנה ברבות פ׳ נשא פ״ט ע״פ והביא האיש את אשתו האיש זה הקב״ה אשתו זה כנס״י וכמ״ש והי׳ ביום ההוא תקראי לי אישי וגו׳ נמצא זהו ג״כ בחי׳ גורל, היינו מה שישראל עלו במח׳ הוא בבחי׳ שלמעלה מהחכמה וכו׳ וכמ״ש בהנחיל עליון כו׳ יעקב חבל נחלתו ות״א עדב אחסנתיה וה״ע גורל דתרגום גורל א׳ לה׳ עדבא חד לה׳, וזהו ג״כ ענין והייתם לי סגולה כמו הסגולה הוא דבר שאינו מושג ע״פ הטבע והשכל וכמ״ש בד״ה נאוו לחייך בתורים בלק״ת בשה״ש ובילקוט שם בשם הספרי אין חבל אלא גורל וכה״א חבלים נפלו לי בנעימים כו׳ מה חבל זה משולש כו׳ וע״ש ומבין שאף יעקב בחר בהקב״ה כו׳ וע׳ באגה״ק סי׳ ז׳ ע״פ אשרינו כו׳ ומה נעים גורלינו כו׳ אינו בבחי׳ טו״ד מושג כו׳ שכך עלה במח׳ כו׳ והיינו בחי׳ מו״ס שכל הנעלם מכל רעיון כו׳ ומ״ש כי יעקב בחר לו י״ה ואם הוא רק ע״פ גורל אינו ענין בחירה אלא כי לפי שבחירה זו אינה ע״פ חכמה ושכל המושג כ״א שכל הנעלם נק׳ גורל כו׳ ונק׳ סגולה עם סגולתו כנ״ל, וז״ש כי עזה כמות אהבה אהבה שאהב הקב״ה את ישראל כו׳ בשה״ש רבה שם, והנה יש ג״כ גורל דלעו״ז כמ״ש גורלך תפיל בתוכינו כו׳ כיס א׳ יהי׳ לכולנו שהוא יסוד דנוק׳ ג״כ עומק רע שלמטה מן השכל שאין השכל מועיל לו ע״ד עבר ושנה הותרה לו, וזהו ג״כ ענין עמלק יודע רבונו ומכוון למרוד בו והוא נוק׳ דקליפה יותרת על הכבד ונודע ענין כבד שהוי״ע כבד לב פרעה מבחי׳ לב נעשה כבד והיא יותרת עוד עליו כו׳, ובמ״א נת׳ שכמו שיש י״ג ת״ד מדות שלמעלה מהשכל בקדושה כן יש בלעו״ז מדות כנ״ל והם למטה מהשכל כו׳ בד״ה הללו את ה׳ כל גוים כו׳, וזהו״ע המן גסות והיינו שרצונם להתנשאות כבשר לקבל

מבחי' כחשיכה כאורה בחי' גורל. אך משם אורידך נאום ה', כי גורל העליון אין פי' בלא טעם כלל רק ענין טעם הכמוס דמו"ס כו', והגם שארז"ל ע"פ לכן אמור לבנ"י כו' ואין לכן אלא שבועה כו' לפי שהללו ערלים הללו ערלים הללו עע"ז כו' לא הי' מדה"ד נותן כו' הנה שבועה הוא אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם ג"כ המכוון למעלה מהשכל המושג היינו מעת"י כו' ועמ"ש ע"פ אקרא לאל עליון כו' לאל גומר עלי בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו, וזהו"ע פורים שע"י גילוי חכמה קדומה ומו"ס נתבטל הגורל דהמן ונהפוך הוא להיות ה' תומיך גורלי כו', וזה שארז"ל פ"ב דברכות דט"ז ע"ב ר"א בתר דמצלי אומר יהי רצון שתשכון אהבה ואחוה בפורינו ופירש"י גורלינו כו' והיינו ע"ד בגורל דיוה"כ אם של שם עולה בימינו כו' ורב חסד כו' משא"כ כשעלה בשמאלו כו', וזהו"ע ההפרש בין שבת שבתון הוא ובין שבת שבתון היא אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, גם י"ל פור מלשון פוריא היינו מטה כמ"ש תוס' ורש"י פ"ב דב"מ דכ"ג ע"ב גבי
ב'שכ במסכת ובפוריא כו', והיכל קהק"ד נק' חדר המטות מה מטה עשויה לפרי' ורבי' כו' שיהי' ריבוי תוס' אור והתגלות אלקות נשמות חדשות עליונים כו' וע' במא"א סוף אות פ' פורים גימ' שלו ידוע ענין השלו שרשו ממו"ס הנק' שלוה והשקט מוחא דשקיט ושכיך כו' כי לא ינוח כו' ע' רבות פ' מקץ ר"פ פ"ז דקאי על אשתו של פוטיפר לגבי יוסף והיינו כנ"ל שבחי' זו נק' גורל, וקשה מאסתר איך נפלה בגורל של אותו רשע ע' זח"א פ' נח דע"ג בענין בת שבע שהיתה תחלה אשת אורי החתי, וכמו ענין והכנעני אז בארץ, ובגמ' פ"ח דסנהדרין אסתר קרקע עולם היתה במא"א ק' סכ"ח ובהע"מ ר"פ תצא דרע"ה סע"ב ובהרמ"ז שם בית קיבל בחי' ארץ בד"ה והי' מספר בנ"י, ובע"ח שער ק"נ פ"ו פי' ק"נ שכנגד אסתר היתה מזדווגת עם אחשורוש והוא ברע"מ תצא דרע"ו א' ובהרמ"ז שם האריך, ואמנם שרש דין דקרקע עולם שאינה מחוייב למס"נ שרשו ענין מ' דעשי' שיורדת בין הקליפות וכמ"ש בזהר"ק ס"פ ויקהל דרי"ט וז"ל ואין הבחי' זו יכולה לצאת מבין הקליפות עד שיבא זמן הכתוב בלע המות לנצח כו' אבל עתה כו' אלא לפי שעה בעת התפלה כו' ובמא"א ג' י"ח גלות השכינה כו' רדת מל' דעשי' לעולם הקליפות כו', והנה גלות זה זהו"ע עת אשר שלט כו' בד"ה וישב יעקב ובד"ה ראה ריח בני, וזהו"ע אסתר שנפלה לגורלו היינו ענין מ' דעשי' שהוא לבוש אסתר דאצי' ועי"ז הנה בית המן ד"א דקליפה נתתי לאסתר כו', וענין יציאתה מהגלות לפי שעה מבואר באגה"ק בד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה, וי"ל שזהו"ע פורים שאזי יוצאת מ' דעשי' מהקליפות ונעשה מהפור והגורל דאסתר הנ"ל פורים שנהפך הרע לטוב כי ע"י העלאה זו דמ' דעשי' נמשך ונתגלה מ' דא"ס כו' לבוש מל' וכתר מל', עמ"ש בהגהות לד"ה ראה ריח בני ויש להעיר מענין תבורך מנשים יעל, אלא לפי שעה ולכן נק' המגילה אגרת כמ"ש במ"א.

וזהו ויקח המן את הלבוש ואת הסוס כו' פי' ע"י בחי' המן דוקא נמשך בחי' לבוש מל' אשר לבש כו' וסוס אשר רכב עליו המלך כו' דהנה זהו"ע מארז"ל המן מן התורה מנין דכתיב המן העץ כו', פי' ע"ד הנ"ל בענין

מארז"ל בת"ח בשמיני שבשמינית שמעטרא ליה כסאסאה לשבולתא כו'.
דהנה באתעדל"ת בבחי' הגסות דקדושה בסו"מ וע"ט כנ"ל אתעדל"ע ג"כ
בבחי' גיאות העליון להיות כי גאה גאה כו' שלא ליתן שפע לחיצונים, וזהו
ויקח המן בבחי' הגסות למטה את לבוש המל' וסוס אשר רכב עליו המלך
שהוא ב"פ ג"ס להיות גאה על גאים כו' אך הנה המן דקליפה רצה בזה
שיומשך לבוש וסוס המלך אליו וכאשר אמר למי יחפוץ המלך לעשות יקר
יותר ממני כו' והוא ע"י בחי' הגסות והחוצפה דקליפה כמ"ש בשרו של
עשו אם תגביהי כנשר כו' ואתעדל"ת זאת בחוצפא אתעדל"ע להיות גיאות
העליון נמשך להמן דקליפה כו', אבל המלך צוה להמן דקליפה שיהפוך
לקדושה ונעשה ממנו בחי' המן בקדושה האלקית כו' והוא בחי' שמינית
שבשמינית גסות הרוח שבת"ח דמעטרא ליה כסאסאה לשבולתא וזשארז"ל
המן מן התורה מנין פי' בחי' המן דקדושה מנין שנאמר המן העץ כו' והיינו
עץ גבוה משאר עצים והוא עה"ת שלמעלה מעה"ד טו"ר כו' וכמ"ש במ"א ב'שכא
וזהו שצוה המלך להמן קח את הלבוש ואת הסוס כי בו הדבר תלוי משום
דבאתעדל"ת בגסות דקדושה כך נמשך אתעדל"ע להיות גאה גאה כו' וכך
עשה ויקח המן את הלבוש כו'. ובכ"ז יובן מאמר הזהר דכד אתכפיא סט"א
אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא פי' ע"י שלוקחים הבירור מגסות דקליפה להיות
מזה גסות דקדושה כו' בזה אתכפיא סט"א כו' מפני גיאות דקדושה וכמ"ש
לע"ל ובאו במערות צורים כו' מפני פחד ה' ומהדר גאונו כו' הרי בזה
אסתלק יקרא דקוב"ה פי' אסתלק בבחי' הרוממות וההתנשאות בעצמותו
עד שאינו חפץ ליתן שפע למי שאינו ראוי כו' והיינו מ"ש אסתלק לעילא
כי מצד בחי' ירידת אורו וטוב חסדו למטה הי' האור מתפשט עד אין
שיעור אך מפני שאסתלק לעילא בא אח"כ אור השפע בדקדוק גדול וכנ"ל
וכ"ז שגרם להיות אסתלק יקרא דקוב"ה בזמן הגלות בימי אחשורוש הי'
רק ע"י כללות ישראל בבחי' מס"נ שלמעלה מן הטו"ד לגמרי כנ"ל שנעשה
מזה בחי' או"ה למעלה לעורר עצמות אוא"ס הפשוט שלמעלה מכל ההשתל'
כו' שאעפ"י שבשעת מ"ת לא היה מגיע אתערותא לשם וכמ"ש קימו וקבלו
היהודים את אשר החלו כו' דבמ"ת החלו בלבד ובזמן אחשורוש גמרו והטעם
הוא לפי שבימי אסתר הגם שהי' בחי' הסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר
אסתיר פני ביום כו' ואמנם זה מעלה יתירה יותר גם מבחי' הארת הפנים
שבשעת מ"ת לפי שבהסתר פנים הזה אסתלק לעילא כו' ונמשך אור
ממקום ומדריגה יותר גבוה כו' וכמ"ש למעלה דמטעם זה יש יתרון מעלה
בפורים מה שאין ביוה"כ כו' לכך נאמר וימי הפורים האלה לא יעברו
כו' לפי שבחי' הסתר פנים שבא ע"י בחי' מס"נ מלמטה גדולה מאד הוא
גם מבחי' הארת פנים כו', ולכך לא נז' שם הוי' בכל מגילת אסתר אלא
המלך סתם שמורה ומרמז על בחי' עצמות אוא"ס הפשוט שמופשט מכל שם
וכמאמר אנת הוא ממלא כל שמהן כו' אלא נק' המלך סתם בל' סתימו
משום שאין ידוע מי הוא ובחי' אסתר שהו"ע הסתר פנים הרי הוא ג"כ
מבחי' אור הסתום הזה אלא שיש בה ג"כ חוט של חסד כו' וכמ"ש ותהי
אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה וכמארז"ל אסתר ירקרקת היתה כו'.

אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו'. הנה פי' ישים לשון שימה הו"ע עשיה גשמיות ואע"פ שישום אליו לבו דהיינו אליו ולא למדותיו כידוע מ"מ בחי' רעו"ד זה שהוא מבחי' ההשגה שבאדם נק' עשי' גשמי' לגבי אוא"ס ב"ה וזהו אם ישים אליו לבו בבחי' שימה בעשי' גשמיות בלבד ואף בצ"ג ומכ"ש בבינונים שהולכים כל היום בשרירות לבם בענינים גשמיים אף דהיתר ובעת התפלה אע"פ שיתעורר לבבו בתכלית נקודת הלב אין זה נחשב רק עשי' גשמיות מפני שנתגשם הלב מאד עד שגם בשומו אל לבו לדבקה בו ית' גם הוא גשם יחשב כו' ומ"מ ישים אליו לבו משום דלגבי א"ס רוחניות וגשמיות שוין כו' כי כשמו כן הוא א"ס כו'. ומ"ש אם ישים אליו לבו ספק הענין הוא ע"ד הפשוט דמשום דמסיים סוף הפסוק רוחו ונשמתו אליו יאסוף שזה תלוי בתנאי דאם ישים אליו לבו לכך אמר

ב'שכב אם ישים ל' ספק דאם לא ישים לא תוסיף רוחו אליו כו'. וביאור הדברים דהנה ידוע דע"י אתעדל"ת נעשה אתעדל"ע דוקא ובתחלה היה חפץ חסד ואח"כ תלוי בבחי' העלאת מ"ן ולכך אם ישים אליו כו' אז ימשיך בחי' מ"ד והוא* רוחו ונשמתו כו', ומ"ש רוחו ונשמתו דקאי על עצמות אוא"ס דרוחו של עצמיות* ונשמתו הוא נמשך כו' הענין הוא דהיינו בחי' רוח ונשמה דאצילות שמאירים בעולמות הנפרדים והן ב' המדריגות הידועים בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע, דהנה בחי' סוכ"ע נק' רוח כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם כו' ובחי' סוכ"ע נק' נשמה כדמיון חלק הנשמה שאינה מלובשת בגוף שנק' נשמה כו', ולמעלה יותר היינו מבחי' רוחו ונשמתו של עצמות המאציל הוא שמאיר בעולם דאצילות וזהו רוחו ונשמתו אליו יאסוף להיות בחי' התלבשות אורות בכלים כו'. ובזה יובן פי' ענין ב' סוסים הנ"ל כמ"ש כי תרכב על סוסיך כו' א' מלמטה למעלה והוא בבחי' גס וסג והיינו מה שישים אליו לבו בעשיה גשמיות שיש בזה בחי' התנשאות וגסות הלא דבר הוא וגם כי יחפוץ בקרבת אלקים חפץ זה מצד הגס הוא באה מפני שנחשב בעצמו מאד וחפץ להיות מקורב בדביקות לה' לפי שיש מי שרוצה וחפץ וכענין למען שמי יסבב ה' כו' שיש בחי' אני והוא רוצה כו' וכאשר אינו מתפעל באהוי"ר יצר לו מצד שבלא אהוי"ר אינו כלום ולא מצד כבוד אלקות כו' כידוע, ואמנם התחלת עבודה צ"ל דוקא עד"ז דהיינו בבחי' הגסות ואל"כ לא יתחיל לעולם ועוד שבזה ישבור וינצח כל מנגד דהיינו בחי' מדות הרעות התאוה וכיוצא שהוא רק מפני שהוא אינו רוצה ליפרד הוא דוקא אינו רוצה ואם הי' בבחי' ביטול עצמותו לא הי' יכול לעמוד לכל מנגד כו'. והנה אתעדל"ת הזאת גורמת אתעדל"ע למעלה ג"כ בבחי' גסות דקדושה האלקית שיהי' רם ומתנשא על כל גוים ולא יחפוץ בהם וכתיב ואת עשו שנאתי כו', והוא מ"ש נטית ימינך תבלעמו ארץ פי' נטית ימינך אריכות ידך כו' אזי תבלעמו ארץ בבחי' ביטול כו' והיינו לבלע הקליפות וסט"א וממילא נהפוך הדבר שיהי' אור ההשפעה מלמעלה רק

והוא: בתו"א קכא, ג נוסף תי': ענין.
עצמיות: בתו"א שם: עצמות.

לישראל בלבד וזהו רוחו ונשמתו אליו יאסוף דוקא אליו ולא לזולתו מפני שישים אליו לבו בתחלה וזהו ב"פ ס"ג דסוס א' מלמטה למעלה והב' מלמעלה למטה כנ"ל. והנה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות הענין הוא דאז דוקא נק' יהודים כי יהודה הוא בחי' ביטול כנ"ל והוא למעלה הרבה מבחי' ברכה, דהנה ארז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום פי' מאה פעמים ממש נעשה בחי' ברכה והמשכה מן העולם דבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע דהיינו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא כמ"ש ברוך ה' מן העולם ועד העולם וידוע שהוא ענין ההמשכה מן ההעלם לגילוי כו', והיינו ע"י הברכות שאו' בא"י כו' להיות מלך העולם בבחי' גילוי אור והטעם לק' פעמים דוקא הענין הוא לפי שי"ס כל א' כלול מי"ס הרי מאה וצריך להמשיך בפרט בכל ספירה כו' מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא לכך צריך לק' ברכות בכ"י מאחר שבכ"י מחדש מע"ב כו', ואמנם זהו בבחי' ברכה, אבל בבחי' הודאה הוא למעלה מבחי' ההמשכה זו שמן ההעלם לגילוי אלא ההודאה הוא בבחי' ב'שכג העצמות אוא"ס ממש כנ"ל, והוא לפי שעצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' העלם וגילוי כי לית מחשבה תב"כ אפי' ההעלם כגילוי נחשב וכמאמר לפניך נגלו כל תעלומות כו' ע"כ אין שייך שם בחי' הברכה אלא רק בחי' הודאה שהוא רק בבחי' עצמיות אוא"ס ממש וכ"ז בא להם מפני בחי' מס"נ שהי' להם כנ"ל ואזי ע"י שישים אליו לבו הרי רוחו ונשמתו אליו יאסוף כנ"ל לכך נקרא אז דוקא יהודים, וזהו וקבל היהודים כו'. אך מה שכ' כאן וקבל לשון יחיד ואח"כ כתיב קימו וקבלו היהודים לשון רבים כו' ושם* ג"כ קרי וכתיב הקרי וקבלו אבל הכתיב ג"כ וקבל כי הענין הוא להיות כי מבואר למעלה דע"י מס"נ שהי' בהם נתאחדו כולם כאיש אחד וכענין שהי' במ"ת דכתיב ויחן שם ישראל כו', אך בשעת מ"ת להיות שעדיין לא היה שם רק בחי' ההתחלה ולא הגמר כמ"ש למעלה ע"כ הקרי והכתיב שוין וקבל לשון יחיד לפי שלא היה עדיין בחי' התגלות האורות בריבוי הכלים מכלים שונים כו' וזהו וקבל היהודים את אשר החלו לעשות בשעת מ"ת הכל לשון יחיד כו' אבל אח"כ קימו וקבלו היהודים עליהם כו' דהיינו בזמן מרדכי ואסתר הקרי והכתיב אינם שוים הקרי וקבלו לשון רבים והכתיב וקבל לשון יחיד והטעם הוא לפי שמבואר עיקר הטעם לזה שהיו חשובים כאיש אחד כו' שהוא מפני בחי' רצה"פ שבנקודת הלב שהוא א' גם ברוב עם לפי שנק' בחי' יחידה בפרט וגם בכלל בכללות נש"י נק' יחידה כו' ואמנם זהו דוקא בכתב שהוא אותיות הכתובים שהם בהעלם ע"ג הכתב ולכך הכתיב וקבל אבל בקול ודיבור שהוא בקריאה של האותיות מן ההעלם לגילוי כו' צריך לקרות וקבלו ל' רבים דוקא לפי שכבר הוכנו להיות כלי גמור לאור שיתיישב בתוכם ויתקבל בהן בכאו"א לפום שעו"ד ממש כמ"ש למעלה באריכות שבזה היה יתרון מעלה ומדריגה אז בימי אחשורוש יותר מבזמן מ"ת כו' במה שנתקבל בהן האור ונעשו בחי' כלי בית קיבול למעשה המצות כו' והרי יש ס"ר ניצוצות והרי יש כאן ס"ר

ושם: בתו"א נוסף תי': יש.

כלים לאורות לכך נאמר וקבלו בקרי ל׳ רבים לפי שיש ריבוי כלים המקבלים וכמשל המבואר שם שבאותיות המח׳ יש בחי׳ ריבוי כו׳ משא״כ בבחי׳ רעו״ד כו׳, וכך הענין כאן דבקריאה בקול ודיבור שבא מאותיות המח׳ הרי כאו״א קורא מדרכו לכך הקרי וקבלו אבל הכתיב וקבל מפני שבחי׳ ההעלם שבכנס״י הרי הם רק כאיש אחד בלבד כו׳ וד״ל. וז״ש גבי ענין ימי משתה ושמחה דוקא ענין הקרי והכתיב דוקבל וקבלו וכמ״ש להיות עושים את שני הימים ימי משתה ושמחה כו׳ פי׳ ימי משתה ושמחה היינו בחי׳ התגלות האור בכלים דוקא וכמבואר שם דבשמחה נגלה ההעלם דבחי׳ כלי היפוך הבכיה שהוא מצד דחיקת המוח כו׳ כדי להיות עושים ימי משתה ושמחה נזכר קימו וקבלו לשון רבים בקרי, וז״ש אם ישים אליו לבו ל׳ יחיד משום שהוא בבחי׳ ההעלם כנ״ל.

קיצור מתו׳ ויקח המן

ויקח המן את הלבוש כו׳, ת״ח צ״ל בו משמיני׳ שבשמיני׳ (ע׳ בהר״פ) כסאסאה כו׳ תלמיד מקבל מחכמה ביטול יחו״ע ויחו״ת ואור פניך כי רציתם רצון שורה בחכמה הנק׳ פניך, הסאסאה שהוא המוץ שומר להשבולת שגדילה ממטר וחום ואילו הי׳ יורדים עלי׳ בלא אמצעו׳ הסאסאה היתה נרקבת מלחות המטר ונשרפת משרב השמש והמוץ סובל כ״ז עד שנגמרת החטה נופל המוץ, ואז דוקא חייבת במעשר, העשירי יהי׳ קודש, משא״כ מוץ ותבן (ע׳ זהר בלק בינוקא ור״מ עקב) רק ששומר כו׳ וא״צ לשמירה זו רק קודם שגדל בשלימות כו׳.

(ב) **וכן** ת״ח שמתפעל אהוי״ר הנה ההתחלה בעבודה א״א להיות בלתי גסות שעושה א״ע לבחי׳ יש שאינו רוצה להיות נפרד כו׳, ותובע א״ע הרי יש נתבע כו׳, אבל אמיתי׳ העבודה שא״צ לטו״ת כלל לבבו נאמן (עמ״ש בלא תהי׳ משכלה כו׳), בלא טעמים כי אין עוד כו׳, ואזי לתת לזרעו הכנעני ז׳ מדות הרעות כו׳. ואמנם לא כל אדם זוכה להיות לבבו נאמן בתחלה ע״כ צ״ל תחלה בחי׳ גסות טו״ת. והנה ע״י אתעדל״ת בגסות דקדושה נתעורר למעלה להיות גיאה על גוותניא, ואת עשו שנאתי לא כאברהם שיצא כו׳, דאע״ג דשממית בידים כו׳ אבל כשיתלבש להיות גיאה להשגיח ע״ז, וברוב גאונך תהרוס קמיך, וזהו רמה ידך בל יחזיון כו׳ (עמ״ש במ״א ענין חרב פיפיות איך יניקת החיצונים בב׳ אופנים וא׳ מהן ע״י שישראל משפילים א״ע בתאוות עי״ז גורם להיות גלות השכינה, יצא ממנו ישמעאל כו׳, א״כ ע״י גיאות גיאות שאינו חפץ להיות נפרד גורם למעלה ג״כ כו׳). והנה זהו תחלת העבודה, אבל אח״כ דבק באור א״ס שלמעלה מסובב וממלא בלי טו״ד, וזהו משל דסאסא׳ שלא תפסד הנה״א ע״י לחות ותענוגי׳ דנה״ב וחמימות דיסוד האש, אבל אח״כ כל הטעמים וההשגות שהי׳ שומר לפרי בטלין רק לבבו

נאמן כו׳, וכן מלמעלה ענין הגיאות למנוע השפע מחיצונים אבל כשיושלם הגידול קיפלו את רוח הטומאה אעביר כו׳. אך דוקא שמינית שבשמינית כו׳.

(ג) **וזהו** כי תרכב על סוסיך סוס ב״פ ג״ס, ענין ס״ג שם הוי׳ במילוי אלף, ויש בזה ב׳ בחי׳ א׳ רוממות הנ״ל, גיאה על גוותניא, היינו מלמטה למעלה ונעשה מאתעדל״ת בבחי׳ גיאות כנ״ל אות ב׳ ועי״ז מרכבותיך ישועה שנמשך לישראל. וזהו סוס ורכבו רמה ב׳ פירושים רוממות והשלכה והכל א׳ רם על כו׳ רמה ידך כו׳ (ע׳ בכי יד על כס שבפורים תקס״ד).

(ד) **וזהו** שאמר המן דוקא בחי׳ גסות דקדושה יביאו כו׳ וסוס כו׳ אך זהו בחי׳ סוס ב׳ שמלמעלה למטה. כי המלך היינו הקב״ה שהוא קדוש ונמשך להיות ברוך בחי׳ גילוי ע״י בחי׳ סוס המולך למטה כרוב קל ושט בח״י כו׳, אך שנמשך בקדושה דוקא לשכון במה שראוי והיינו ע״י גיאות סוס גס גם מלמעלה למטה, וענין רכיבת הסוס גם עכשיו שאופן גילוי אלקות משתנה מדור לדור פעמים הגלוי בתורה פעמים בגמ״ח כו׳ פעמים בתפלה פעמים במצוה פרטי׳, וזהו ענין רכיבת הסוס לאיזו בחי׳ יהי׳ הגילוי כו׳.

(ה) **והנה** בזמן אחשורוש הי׳ גלות השכינה בק״נ הנק׳ ושתי ונגזר עלי׳ כו׳ וכן ענין נתינת טבעת להמן, בחי׳ טבעת נחקק שמו ראובן בן יעקב הגם כי השם אין ערוך מ״מ קיום רצונו עי״ז, ופעם ניתן הטבעת להמן ופעם למרדכי כי כחשכה כאורה, וזהו ואשר ניתן כתר מל׳ רצון למלוכה, וסוס אשר רכב להיות המשכה למטה כו׳, ונתנית הטבעת למרדכי היינו ע״י סוס גיאות דקדושה להעביר מהמן כו׳, והטעם שע״י טבעת דוקא בחי׳ סכ״ע שיש מבחי׳ זו בכל א׳ שימני כחותם כו׳ דיוקנא אשתאר כו׳.

(ו) **וזהו** ענין פורים שהי׳ אצלם מס״נ והוא בחי׳ שלמעלה מהטעם, ולכן גם הפור וגורל למעלה מהטעם רעכד״ר, יוהכ״פ רק בכף הדמיון כי תלוי בתשובה כו׳, ופורים ימי משתה ולע״ל בבכי כו׳, אבל מחמת מס״נ האמיתי זכו שיתגלה בכלי כו׳, והמן רצה להמשיך מבחי׳ זו דקמי׳ כחשכה כו׳ אל הסט״א אם תגביהי כו׳, אך ישוב מחשבתו כו׳ והיינו ע״י גיאות דקדושה ואזי רמה ידך כו׳ כנ״ל אות ב״ג.

(ז) **וזהו** ויקח המן כו׳ וילבש את מרדכי, שהמשכה זו לבחי׳ מרדכי דוקא ולא לסט״א נמשך ע״י המן גיאות דקדושה כו׳, והוא בחי׳ המן מן התורה כו׳ המן העץ כו׳, והמן דקליפה רצה להמשיך בחי׳ אלו אליו, אבל המלך ציוה שיתהפך המן ויתברר לקדושה להיות וילבש את מרדכי כו׳, וזהו כד אתכפיא אסתלק פי׳ אסתלק רוממות והתנשאות שלא יחפוץ ליתן למי שאינו ראוי כו׳, וכ״ז ע״י המס״נ עד דמ״ת רק החלו, כי שם פב״פ וכאן הסתר פנים אסתלק לעילא לעילא, וא״כ נמשך אח״כ ממקום יותר גבוה

ולכך לא נז׳ שם הוי׳ במגלה רק המלך סתם עצמות אור א״ס דמופשט מכל שם כו׳, ובחי׳ אסתר ג״כ מבחי׳ זו רק גם חוט של חסד.

וילבש המן את מרדכי היינו הגסות מעטרא לי׳ כסאסאה שהוא בחי׳ לבוש, והיינו הלבוש וסוס מבחי׳ המן, ובעומק נ״ל לפרש ידוע ענין עולם המלבוש הנז׳ במק״מ בראשית ט״ו והוא בחי׳ לבוש אשר לבש בו המלך, וענין סוס אשר רכב בו שהוא בחי׳ שם ס״ג הוא כמש״ש שהתהוות העולמו׳ הי׳ ע״י יו״ד אחרונה דשם ס״ג וע״י כללות שם ס״ג. נמצא זהו ענין סוס היינו צירופי אותיות שם ס״ג כו׳, והתעוררות בחי׳ זו ע״י ויגבה לבו בדרכי כו׳ מעורר למעלה גאות לבש בחי׳ לבוש וסוס הנ״ל. ומארז״ל בשבת קנ״ב דעל סוס מלך כו׳ ער״מ תצא ורמ״ז שם, ובן חורין ע׳ מזה בזהר ח״א דף צ״ה, ודמנעלי׳ בריגלוהי מט״ט וסנדל כו׳.

בלסוסתי אותיות דוכרין ונוק׳ י״ל שייכות ב׳ סוסי׳ הנ״ל, ובקי״ס תחרישון למעלה מאותיות י״ל בחי׳ א״ס שלמעלה מהלבוש, או י״ל דעל סוס מלכא היינו ע״ב למעלה מס״ג כו׳, ובן חורין ז״א שם מ״ה עני ורוכב על החמור, חמרא קרירא לי׳ כמ״כ בקדושה כחמור לעול, ביטול יששכר חמור, א״כ מבחי׳ שם מ״ה משא״כ סוס מבחי׳ ס״ג, סוס אינו ישן, י״ל השינה הסתלקות והרי סוס ס״ג בלא״ה מיקף כו׳, וב״ר ע״ה חמור זה משיח, ויש בחי׳ חמור בקליפה כידוע בענין פטר חמור תפדה כו׳ וערפתו, א״כ ואתהפכא, במשיח רוכב על חמיר דקדושה, וגם חמור דקליפה יתבטל אליו וז״ש אסרי לגפן עירה כו׳ אתונו וזהו דעל חמור בן חורין בינה עלמא דחירו דרור ובן חורין שמקבל מבחי׳ זו, כנז׳ בזהר הנ״ל, והיינו בחי׳ שם מ״ה ובר״מ תצא ורמ״ז פי׳ דבחי׳ ז״א המתלבש ביצירה נק׳ הדיוט לגבי עצמות ז״א שנק׳ מלכא דרכב על סוס היכל ק״ק דבריאה, אמנם בעומק יותר י״ל דבחי׳ מלכא היינו בחי׳ א״ס או עכ״פ יסוד אבא שם ע״ב שבו מלובש א״ס ורכיב על סוסי׳ שם ס״ג.

ודמנעלי׳ בר אינש בחי׳ אנוש קטנו׳ ער״מ ר״פ פנחס וביאור זה׳ ע״ז ובתורה שבועות תקס״ז. אמנם בחי׳ זו דמשיח נק׳ עני ערמ״ז כשלא יזכו רק לבחי׳ זו, וכ״ה בגמרא סנהדרין צ״ח א׳ להדיא דחמור בעצלות היינו בעתו אבל אחישנה ענני סוס במהירות כו׳, ועכצ״ל דהיינו בעתו אבל זכו אחישנה, וזהו מהר ואז קח את הלבוש ואת הסוס שיהי׳ בחי׳ רוכב על סוס, ומלך ב״ו אין רוכבין על סוסו משא״כ כו׳ עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, וענין לא בגבורת הסוס יחפץ כי בחי׳ סוס גס רק התחלה שתובע א״ע כנ״ל אות ב׳, אבל העיקר בחי׳ לבבו נאמן, וזהו את יראיו כו׳ ביטול, וכן למעלה גבורות הסוס שם ס״ג העלא׳ אבל יראיו ביטול דחכמה ע״ב להיות דירה בתחתונים, אך ק׳ א״כ זהו בחי׳ עני ורוכב על החמור, וי״ל דבאמת מ״ה שרשו מע״ב, וא״כ ס״ג גבוה ממ״ה חמור אבל גלוי ע״ב גבוה יותר כו׳. ע׳ בענין חמור בלקוטי הש״ס דכ״ח ובזהר פ׳ פנחס חמור קרירו׳ סוסי אש כמו שמאצי׳ לבריאה סוס היכל ק״ק כמ״כ א״ק אדם דבריאה מקבל מיו״ד

דס"ג כו' חמרים ות"ח עונתן בשוה. בגמרא רפ"ה דעירוכין משקל בשר חמור כמשקל בשר אדם חמור נק' נושא בני אדם. כן תרגמו הזקנים לתלמי. כי מ"ה מתלבש בו. לבוש מל' עמ"ש בפסוק היושבת בגנים ענין שם אלקים שבבחי' סכ"ע, י"ל דזהו הלבוש כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי'. ונק' זה לבוש מל', כי מלכות רוממות התנשאות והסתלקות. והיינו מל' דאצי' בחי' סובב לבי"ע לבוש עתיק דבריאה, ולפ"ז עצמו' האצי' למעלה מהלבוש בחי' שם הוי' דסובב כו'. וסוס היכל קדה"ק שבו מתלבש בבחי' פנימי שכל במוחין, וכתר מל' למעלה מלבוש מל' עצמיו' הסובב, וזהו ענין ק"ש כו'. ויובן כ"ז גם בלמעלה מהאצי' כנ"ל. אך מהו שייך ויקח המן כו' הענין מעטרא לי' כסאסאה וילבש את מרדכי לבוש להביטול. והנה בחי' לבוש הנ"ל נק' ג"כ גיאות לבש שההעלם כדי שיהי' בחי' מלך על עם נפרדים, וכן הסוס ג"כ רוחו גסה עליו, ע"כ נמשך זה מהמן דקדושה. אבל הכתר מל' נמשך מבחי' לבבו נאמן. גם השני גם השלישי גואל מרדכי גואל משיח וא"כ תמוה דמשיח עני כו' ובמרדכי סוס, אלא י"ל דזכו אחישנה שאני וכן הי' בימי מרדכי זכו.

ולהבין מה שביקש המן לו הלבוש מל' כו' כאן שייך מאות ג' ואילך, ע' עוד בלסוסתי דתקס"ד. סוס זכר למלחמה (ע' זהר ר"פ בשלח וצ"ע בגמ' בע"פ ובמדרש שה"ש) כי דרכו של איש לכבש ולברר בלסוסתי תקס"ד.

כתר ל' שתיקה, כי כל השבחים בהתבוננו' איך שאין ערוך בבחי' סובב שמות שמות כי אפי' נשגב רק שמו כו' בבחי' עצמו' דומי' תהלה יונת אלם כו' בחי' יהודים. בילקוט נתכרכמו פניו כו' כי נהי דמבחי' כחשכה כאורה יוכל המן לקבל יניקה, היינו ע"ד שממית כו' מבחי' חיצוני', אבל פנימי' אין שייך אליו רק לישראל, ולכן בהזכירו נתכרכמו פניו (העומר בירור נה"ב לכך זה גרם שיתהפך בחי' המן, ע' במדרש אסתר ע"פ מהר קח כו') שרא' רצונו לסתור בנין ז"א דקדושה להמשיך הפנימית ג"כ אליו, וזה תמוה נהי דכחשכה כאורה לא עדיף חשך מאור, וזהו להרגני ע"ד הפושעי' בו שופך דם האדם ז"א וע' בפע"ח בענין ישנו עם אחד.

לע"ל גלוסקאות כי א"צ למוץ ותבן בחי' סאסא' הנ"ל רק עכשיו, אבל כשיושלם הגידול א"צ לו, וע' זהר ח"ג קפ"ח ע"ב וקפ"ט א' ורמ"ז ומק"מ שם ודרע"ב סע"א, ולולי חטא אדה"ר לא היו צריכים למוץ כי לא צריך שמירה כו'.

אך ע"ש בזהר משמע דבאי"י יש מוץ ותבן מסט' דקדושה, צ"ל לבושי דקדושה, ומ"מ ודאי בגמר התבואה זורקי' המוץ, ג' שזהו דוגמת המשל לבוש שעל ידו עומדים על השכל וכשעומד זורקי' את המשל, וע' בכי"ק* נ"ע ענין הצללי' שנפלו ע"י חטא אדה"ר כו', פי' כנ"ל הלבושי' שהיו מופשטי' מרע נתערבו בק"נ. וענין התלבשו' חטה ברתא דמלכא מל' דאצי' במוץ לברר הניצוצי' כו'. ושרש לבושים הנ"ל בשרש כל השרשי' בחי' לבוש מל'

---

* בכי"ק: וכן נזכר באוה"ת משפטים ע' א'רסו: כ"י רבינו ז"ל בענין הצללי'.

ס״ג דקדושה שהוא כנ״ל ענין המשל, וכן התלבשו׳ התורה בעה״ד נק׳ משל הקדמוני, ולע״ל גלוי הנמשל ולא יכנף עוד פשטתי את כתנתי כו׳, כי הוא בבגדו כו׳ א״צ ללבוש רק כתר מל׳ פנימי׳ נישואין כו׳ משא״כ עכשיו אירוסין בבגדו כו׳. ובזה י״ל פורים וקבל היהודים אשר החלו כי מ״ת אירוסין התחלה ולע״ל נישואין הגמר, ומעין זה הי׳ בפורים, וזהו וקבל הטפה כו׳, ז״א דבפורים ליכא זיווג, צ״ע אם אפ״ל בפורים חופה ועיקר יחוד קבלת הטפה לע״ל. והנה הלבוש יוכל לימשך ע״י המן דקדושה ג״כ לבוש כסאסה כו׳ משא״כ כתר מל׳ הפנמי׳ כו׳.

צ״ל קודם החטא ערומי׳ א״כ לע״ל צדיקים בלבושיהן ק״ו מחטה מהו הדמיון מוץ ותבן קליפות כו׳ וצ״ל דלבושי׳ דצדיקים היינו שיתחברו הצללי׳ וקודם החטא לא הי׳ שייך כלל בחי׳ זו. וצ״ע דנת׳ דלע״ל ג״כ לא יהי׳ בבגדה כו׳ ועוד דלע״ל חטה ג״כ גלוסקאות בלא מוץ כו׳, וי״ל דרק עומדין בלבושיהן כו׳ כלי מילת כו׳.

בכל הנ״ל יש לפרש הא דאי׳ רפ״ה דברכות מערים אדם כו׳ מהו השייכות לתפלה, אך ידוע בפי׳ אסור כו׳ עד שיתן מאכל לבהמתו דר״ל הנה״ב כמ״ש ונתתי עשב כו׳, ואכילה זו דנה״ב הוא אפי׳ במוץ בחי׳ גסות אדעתי׳ דנפשי׳ לגרמי׳ דעדיף משרירות לבו כו׳, ולכן פטורה ממעשר העשירי יהי׳ קדש מופשט כו׳ ומערים אדם כי הערמה זו דקדושה היא כענין בתחבולות תעשה לך מלחמה המוץ מהני ועדיף כו׳ כנ״ל ולכן זה שייך קודם התפלה.

ע״פ מארז״ל אסור לאדם נת׳ דהמאכל היא התורה הנק׳ עוז לנה״א מאכל אדם ותושי׳ לנה״ב, ומעתה זהו תבואתו תורה כנודע בפי׳ קדש ישראל ראשי׳ תבואתו, והנה ענין תרומה מתבואה זו צ״ל כנז׳ בר״מ פ׳ עקב דהתורה נק׳ תרומה, וצ״ל ענין עוסק בתורה לשמה להמשיך אור א״ס בחכמה, או להמתיק דיני לאה זהו ענין יחוד י״ה שבר״מ שם דרע״ב סע״א, וברמ״ז שם כ׳ שהוא אצי׳ עם בריאה והכל א׳, ובחי׳ זו הוא ודאי עוז לנה״א אכילת אדם, ולכן חיוב תרומ׳ זו תלוי בב׳ דברים א׳ העברת המוץ הפסולת ב׳ שיראה פני חצר או בית ק״ש ותפלה כי האומר אין לי אלא תורה כו׳ (ע׳ בהשמים כסאי ובתדין את חצרי) ומ״מ מערים אדם בשביל להאכיל לנה״ב תושי׳ אפי׳ במוץ כו׳ ופטורה מן המעשר שהוא עוסק לשמה ממש כי לעולם יעסוק אפי׳ כו׳.

להביא את ושתי ערומה נ״ל ע״ד שיצחק רצה שעשו יתברר בעצמו שלא ע״י יעקב כך רצה אחשורוש שתתברר ק״נ הנק׳ ושתי בעצמ׳ שלא ע״י ישראל וזהו להביא׳ ערומה להפשיט הלבושי׳ צואי׳ רק הטוב ישאר וזהו הבירור וכמ״ש ע״פ פרה אדומה, ולא באה כי א״א לק״נ להתברר רק ע״י יעקב, ולכן נגזר עלי׳ שלא תבא עוד לפני המלך לקבל ק״נ מהקדושה רק תנתן המלוכה לאסתר מל׳ דאצי׳ ובחי׳ ק״נ יקבל מאחוריי׳ ויתברר ע״י הקדושה ועמ״ש בס׳ אור המאיר בזה.

ביום* הג׳ ותלבש אסתר מל׳, במדרש ביום הג׳ יקימנו פי׳ כתר נק׳ יום ג׳ משם בנין המל׳ כי נתבי״ס, נדדה שנת כו׳ המוחי׳ בז״א מבחי׳ לילה ההוא בינה זהו ספר הזכרונות דברי הימים כי או״א ב׳ יומין כו׳.

קיצור מביאור ע״פ ויקח המן הנ״ל דפ״ז*

(א) **נת׳** קושיא למה לא נז׳ הכתר אח״כ כשאמר ונתון הלבוש כו׳ ויקח המן כו׳, הלבוש מל׳ הוא בחי׳ גיאות לבש וסוס במ״ת אותיות, וכתר בעטרה׃ שעטרה לו אמו, איש משרי כו׳ מיכאל ככה יעשה כו׳ שיאמרו לפניהם קדוש, א״כ איך שייך ויקח המן את הלבוש כו׳, יקדים מארז״ל ת״ח צ״ל בו אחד משמנה שבשמיני׳ כו׳ פי׳ ת״ח שמקבל מבחי׳ חכמה כח מ״ה יחו״ע ויחו״ת כו׳.

(ב) **ועליו** אמרו שהשמנה שבשמיני׳ מעטרא לי׳ כסאסאה, כי הנה החטה היתה נשרפת מהשרב או נרקבת מהגשמי׳ בזמן גידולה ובשביל זה הוא המוץ שישמרנה מזה וכשתגדל החטה א״צ למוץ וזורקין אותו כי הוא פסולת כו׳ ולכן אין הכרי חייב במעשר עד שיומרח ויסירו המוץ כי המעשר בחי׳ גלוי קדושה ע״ד העשירי יהי׳ קדש וזה רק בגוף החטה לא בהפסולת (ומ״מ הוא שומר ואין זה ב׳ הפכי׳ כי בעת גידול׳ צריכ׳ לשמירה והמוץ שומרה מדבר היותר גרוע משא״כ אח״כ כשכבר גדלה א״צ לזה כו׳) וזהו ענין כסאסאה לבוש לשבולתא וכן הת״ח צריך לזה בתחלת עבודתו (וזהו שאמרו אתלמיד דוקא משא״כ כשכבר נשלם ונק׳ חכם י״ל דע״ז אמר רנב״י לא מינה ולא מקצתה).

(ג) **והנמשל** בעבודת הת״ח שמקבל מחכמה להתבונן בגדולתו להיות נמשך מזה אהוי״ר, ההתחלה צ״ל ע״י גסות שעושה יש שתובע א״ע כו׳ ויש מי שנתבע, דאילו באמת אין כאן דבר נפרד כלל, והיינו כשדבוק בה׳ בתכלי׳ ע״ד לבבו נאמן (ויש נאמן מלמעלה למטה צ״ע המביא גלוי האמת דיחו״ע לבחי׳ מל׳ אמונה יחו״ת ולבבו נאמן היינו ממטלמ״ע נאמן פשוט וכפוף, עכ״פ זהו כלי להאמת והאמת היינו שאין דבר נפרד ואברהם קיבל הכל ברצון מה״ט), וכאשר לבבו נאמן אזי וכרות עמו הברית לתת לזרעו כו׳. ואמנם לא כל אדם זוכה לבחי׳ נאמן וגם אאע״ה לא זכה לזה רק אחר המילה (יסוד הנק׳ נאמן וגם ה׳ שניתוסף בו מבחי׳ בינה נק׳ ג״כ נאמן פשוט לפ״ד המג״ד) ואזי וכרות עמו כו׳, משא״כ קודם לזה יצא ממנו ישמעאל כי מצד בחי׳ גדולה דכחשכה כאורה כו׳ הנה שממית בידים תתפש. אך ע״י הגיאות שבת״ח מה שאינו רוצה להשפיל א״ע להמשך אחר התאוות ויגבה

ביום: נכתב בגליון בגוכתי״ק, ולא נסמן איפה זה שייך.
קיצור: לתו״א קיט, ג ולהמאמר דלעיל.

לבו בדרכי ה׳ מעורר למעלה ג״כ גיאות דקדושה להיות מואס בהקליפות, גיאה על גיוותניא, והגם דשממית כו׳ היינו כשאינו בבחי׳ גיאות אבל כאשר רמה ידך אזי בל יחזיון (והא דאברהם יצא ממנו כו׳ לפי שלא נימול אזי לא מהני הגיאות כיון שהשפע נמשך בערבובי׳ מצד הערלה כו׳).

(ד) **וכ״ז** דוקא בהתחלת העבודה, אבל כשמגיע לבחי׳ לבבו נאמן א״צ לבחי׳ גיאות, ואפ״ה לא יהי׳ יניקת החיצוני׳ דבבחי׳ זו כתי׳ לתת לזרעו את ארץ כו׳. והנה כמו שיש הפרש בין התחלת העבודה להשלימות בענין הגסות, כמ״כ יש ההפרש בין ההתבוננו׳ והא בהא תליא, דההתבוננות שמצד הטעם וההשגה זהו בחי׳ יש שנדמה לו שמשיג משא״כ באמת למת״ב ולכן בהגיע לבחי׳ לבבו נאמן נחשבי׳ כל הטעמי׳ כמוץ ותבן אפי׳ ענין ממכ״ע וסוכ״ע. וביאור הענין כי האהבה הנמשכ׳ ממכ״ע הוא ענין נפשי אויתיך כי הוא חייך ויש רבוי עליות לאין קץ בבחי׳ ממכ״ע השגה אחר השגה וקדושים בכל יום יהללוך סלה, דהיינו שאין שייך לומר שיש קץ לבחי׳ השגה גבוה שאין למעלה הימנה כי יכול להיות עוד השגה יותר גבוה מוחי׳ חדשי׳ כו׳ ועוד יותר גבוה כו׳, אך לגבי סוכ״ע אין ערוך ואצי׳ ואפי׳ מה שיכול להיות עוד השגה יותר גבוה כו׳ עם עשי׳ שוין כמו לגבי למעלה מן המספר שוה רבוא רבבות ומה שיכולי׳ לספור עוד כו׳ עם אחד ממש, וזהו אין ערוך, אך בחי׳ סובב רק הארה וזהו כי בחי׳ נשגב הוא רק שמו לבדו, אבל מהו״ע ית׳ למעלה מכ״ז לכן נורא תהלות יונת אלם, אך לא שייך זה רק אחר שקדם ההתבוננות דממכ״ע וסוכ״ע אח״כ יבין שכל התבוננו׳ הנ״ל מוץ ותבן לגבי העצמות וז״ש בקי״ס ויאמינו אחר ויראו כו׳ לכן מצד התבוננו׳ במהו״ע נמשך ג״כ הביטול לבבו נאמן כו׳.

(ה) **וזהו** ענין המשל דהגסות מעטרא לי׳ כסאסא׳, דהמוץ שומר לחטה בזמן גידולה שיש לחוש מן השרב ולחלוחי׳ ואח״כ זורקים המוץ, כך הניצוץ בשלימות גידולו בחי׳ לבבו נאמן שאזי וכרות עמו כו׳ א״צ לשמירה רק בתחלת עבודתו יכול להיות נפסד משרב חמימות תאוות ועצלות לחלוחי׳ והגסות הוא מה שתובע א״ע סובלת כ״ז להרחיק זה מהניצוץ ואזי ותרבי ותגדלי העשירי יהי׳ קדש זורקי׳ המוץ והטעמי׳ בטילין כו׳ (נמצא מוץ גסות והכרחי מצד ב׳ דברים דבלתי זה לא יתחיל, ועוד ששומרו מחמימות כו׳ וההתבוננות ממכ״ע וסכ״ע ולבבו נאמן א״צ לגסות שא״צ לתביעה ולא לשמירה כו׳ וההתבוננות ממהו״ע שלמעלה מסובב).

(ו) **וכמ״כ** יובן שיש בבחי׳ אתעדל״ע ג״כ ב׳ בחי׳ לבוש מל׳ וכתר מל׳ כי בחי׳ הגיאות דקדושה שזה נתעורר ע״י גיאות הת״ח נק׳ לבוש לבד לגבי מהו״ע (כי לא שייך כלל בחי׳ זו רק כשיש מקור לבחי׳ עלמין כו׳ גיאות לבש לבוש מל׳ משא״כ מהו״ע למעלה מסובב כנ״ל) וכשנשלם האדם לבבו נאמן אזי וירם קרן למהו״ע שלמעלה מבחי׳ לבוש כו׳. אך בתחלה קודם שהגיע לבחי׳ זו צ״ל א׳ מס״ד גאוה דאילו א׳ מס״ג למטה כולו ס״ג כו׳ (ובזה יובן מאמר המגיד החזיקו עצמיכם לגדולי׳ וזהו כמאמ׳ שמואל לשאול

אם קטן עתה בעיניך כו׳ וכמ״ש ב׳ הבעש״ט ז״ל) ומעורר למעלה ג״כ בחי׳ גיאה על גיוותניא כו׳.

(ז) **ומכ״ז** מובן ויקח המן את הלבוש וילבש את מרדכי כי מעטרא לי׳ כסאסא׳ לכן דוקא המן הוא המלביש כו׳. וענין וסוס הנה המלך ממ״ה וכתי׳ כי תרכב על סוסיך וכאן סוס א׳, כי סוס רוחו גסה שם ס״ג אך סוס ב״פ ס״ג היינו סוס א׳ כפול זהו סוס וסוסיך, והענין כי בשם ס״ג הוי״ו במלוי אלף כי הוי״ו הוא המשכה ושהוא במלוי אלף רוממות רמה ידך כו׳ וזהו ע״י אתעדל״ת בבחי׳ גסות דקדושה ממטלמ״ע וזהו סוסיך ועי״ז מרכבותיך ישועה סוס ורוכבו ב׳ הפי׳ רוממות והשלכה ב״פ ס״ג הנ״ל. וביאור ענין רכיבת הסוס ממעלמ״ט ע״ד רוכב על כרוב כו׳ כי הקדוש העלם ברוך הוא לידי גילוי מהעולם ועד העולם ע״י אותיות כו׳ וח״י אלף אלפין היינו דרך פרט הגם שדרך כלל הם אבי״ע. והענין הרכיבה להעולמות כי אנו רואים מדור לדור יש שינוי בענין אופן בגילוי אלהו׳ בזמן התנאים ע״י לימוד תשבע״פ יותר מבדורות הראשוני׳ (כמארז״ל ע״פ שקר החן כו׳) ונגד זה בדורות הראשוני׳ נבואה וכן מדור לדור פעמים הגילוי במצוה זו כו׳ וכ״ז ע״י רכיבת הסוס להיות הגילוי פעם בבחי׳ זו כו׳.

(ח) **אך** להבין מה שרצה המן להמשיך הלבוש וסוס לעצמו ממש שזה תמוה, ויובן בהקדים שענין מעשה דאחשורוש ושתי ואשר לא תבא ושתי שלא יהי׳ הגליוי בק״נ כו׳, וכן ענין נתינת הטבעת להמן כי החותם שבטבעת אף שהוא רק אותיות מ״מ בזה גילוי הרצון וקימו כו׳ וכן למעלה פתוחי חותם גילוי הרצון (מל׳ שבכתר) ופעם ניתנה להמן ופעם למרדכי כי קמי׳ כחשכה כאורה כו׳ וזהו שהזכיר המן כתר מל׳ שהוא בחי׳ הרצון שנמשך להיות מלוכה כו׳ (והוא למעלה מהלבוש מל׳ עצמו כו׳) וע״י הסוס גיאות שלא יומשך להמן נמשך הכל למרדכי, וזהו ענין נתינת הטבעת (גלוי מבחי׳ רצה״ע דכתר מל׳) כי כנ״י מזלייהו חזי למעלה מהטו״ד זהו בחי׳ טבעת מקיף וסובב כו׳ ולכן הנפש לא תמלא בתענוגי עוה״ז לפי דמזלייהו חזי כו׳ וזהו שימני כחותם דיוקני אשתאר בך.

(ט) **ענין** פורים, יוהכ״פ כפורים.

(י) **ענין** פור שהפיל המן, כד אתכפיא כו׳.

ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי, עיין ברבות וישב פ״ז בניה של רחל כו׳, ובילקוט שם וילבש אותו בגדי שש וילבש את מרדכי, ובפ׳ תצוה פל״ח ואתה על במותימו תדרוך בימי מרדכי שנאמר ויקח המן את הלבוש ואת הסוס כו׳ מי גרם למרדכי כו׳ אמור שהיה מתפלל כו׳, ובילקוט תלים רמז תרפ״ה ע״פ למנצח על אילת השחר כו׳ למי שהוא קופץ

כאיל ומאיר לעולם בשעת חשיכה כו׳, כי אשב בחושך ה׳ אור לי בתחלה היה האור קימעא ואח״כ היא מנפצת והולכת כו׳ כך בתחלה וילבש את מרדכי כו׳ ואח״כ ומרדכי יצא מלפני המלך כו׳, מהירושלמי פ״ב דברכות, וברבות באסתר במקומו אנא היית מתקן לך חבלים ומסמרים והקב״ה מתקן לך לבוש מלכות כו׳, ועיין בגמרא ספ״ק דמגלה, והנה את הלבוש ואת הסוס ר״ת אהוה כמו את השמים ואת הארץ, והוא בגימט׳ טוב ונקרא בזהר גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא, והיינו כדלקמן דהלבוש הוא לבוש מלכות בחי׳ סוכ״ע אשר לבש בו המלך כשברא את העולם שה״ע עוטה אור כשלמה, וכן ואת הסוס בחי׳ אותיות וא״כ את הלבוש ואת הסוס זהו כענין את השמים ואת הארץ, וגימט׳ טוב ע״ד מ״ש טוב ה׳ לכל, ועמ״ש ע״ז בד״ה אשירה לה׳ כי גאה גאה מהש״ס דסנהדרין ספ״ד ר״א רמי כתיב טוב ה׳ לכל וכתיב טוב ה׳ לקויו משל כו׳ ומזה יובן דהכתר מלכות לא יוכל המן ליקח כי זהו ענין טוב ה׳ לקויו תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ דרבנן הם גימט׳ כתר כו׳.

קיצור ענין המדרשות ע״פ וילבש את מרדכי וענין את הלבוש ואת הסוס, כמו ר״ת את השמים ואת הארץ גימט׳ טוב טוב ה׳ לכל, אך טוב ה׳ לקויו זהו ענין הכתר.

ב) **והנה** להבין ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי יש להעיר ממ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה בשלח פרעה בפי׳ ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול כו׳ ותלבש את יעקב שהם הלבושי׳ הנעשי׳ ממעשה המצות שנעשים בדברים שתחת ממשלת ק״נ כו׳, ושרש בגדי עשו הם לבושים דאדה״ר כתנות עור ות״י לבושין דיקר מן משכו דחויא דאשלח מיניה, ויעיין במא״א משכא דחויא הוא ק״נ, ועמ״ש מזה ע״פ וירח את ריח בגדיו ועד״ז ה״ע שהלביש המן עה״ד טו״ר את מרדכי כו׳, וביאור הענין יש להקדים ארז״ל פ״ק דסוטה ת״ח צריך שיהי׳ בו אחד משמונה שבשמינית ומעטרא ליה כסאסאה לשבולתא של״ה חולין קכ״ב ב׳ תושב״כ שע״ב א׳, וע״ש במהרש״א יראה לפרש שלא ישפיל עצמו החכם יותר מדאי משום כבוד התורה באחד ממעלותיה שהם שמונה שנאמרו בשמינית שהיא תמניא אפי כמ״ש המפרשים שע״ש מעלות התורה נאמר זה המזמור, כן בתמניא אפי (ולענ״ד אפ״ל כי בז״ת היה שבה״כ ושבה״כ היה מפני שהיו בבחי׳ יש וגסות אך מדה השמינית היא בינה שהיא מג״ר אשר חו״ב הם תרין ריעין וחכמה כח מה ביטול ע״כ אין שם יניקה לחיצונים וזהו ענין תמניא אפי אך בינה ג״כ כלול מע״ס, ע״כ מבחי׳ ז״ת שבה ג״כ יש שורש כו׳, אבל בחי׳ השמינית שבה זהו עלמא דחירו וזהו ענין שמינית שבשמינית) ואהא קאמר ומתעטרא ליה כסאסאה לשבולתא, לפי שהמתגאה שלא לש״ש אמרו שם דבראש שבולת ימלו דהיינו כסאסאה דשבולתא ופירש״י גובהו של שבולת שקורין זקן השבולת והוא נשבר ונופל מאליו אבל המתגאה בקצת לש״ש בכבוד

התורה אדרבה מעטרא ליה כבוד התורה תהיה לו לעטרת בראשו כסאסאה לשבולתא, ובאורחות צדיקים שער א׳ ד״ג ע״א הגאוה במעלת החכמה משובחת כו׳ שנאמר ויגבה לבו בדרכי ה׳, ובדרך צחות שמעתי שמונה שבשמינית שהוא חלק ס״ד שאז לא יגיע לו חלק אחד מגס שהוא גס הרוח עכ״ל מהרש״א, והפנ״י פ׳ תצוה ע״פ זרת ארכו דגבי חשן פי׳ שהוא אחד משמונה שבשמינית מד׳ אמות של הלכה כו׳ הנק׳ רובע ישראל יעו״ש, ובת״א סד״ה יביאו לבוש מלכות פי׳ ענין שהת״ח צ״ל בו שמינית שבשמינית, כי הנה בחכמה יש ל״ב נתיבות החכמה, וגם לב בגימט׳ לב (ועיין במא״א אות למד סעי׳ י״ט ל״ב נתיבות הם בחכמה כו׳ עשרה מאמרות וכ״ב אותיות כו׳, וכנגדם לבושים להם ל״ב אלקים דאימא כו׳ ע״ש אות ג׳ בענין לב, לב נקרא גילוי היסודות דאו״א בחזה דז״א כו׳, ועיין מזה בהרמ״ז פ׳ אמור דצ״ג ע״פ לך אמר לבי בקשו פני כו׳ ע״ש, והפרדס ערך לב כ׳ הלב הוא המלכות כו׳ וע״ז ארז״ל הלב מבין וע״י הבינה תקבל ל״ב נתיבות החכמה עד שתקרא לב לרמוז אל הבחי׳ האלה, והחילוק שבין כבוד הרומז אל ל״ב נתיבות החכמה ובין לב הרומז ג״כ אל ל״ב נתיבות באר אותו הרשב״י ע״ה כי כבוד נק׳ ל״ב נתיבות עליונים שבחכמה (היינו כבוד עילאה שהוא איך שלמעלה היש האמיתי, וכולא קמי׳ כלא חשיב, כמ״ש בד״ה כי על כל כבוד חופה, ובד״ה האזינו השמים דרוש השלישי בפי׳ ברוך כבוד הוי׳ ממקומו ע״ש) וכאשר תקרא המל׳ כבוד תרמוז אל זה שע״י שנכנסה בהיכל הכבוד ונטהרה לבעלה ונתייחדה עמו קבלה מהל״ב נתיבות עליונים (וזהו ענין ברוך כבוד הוי׳ ממקומו, וכאשר תקרא לב תרמוז אל ל״ב נתיבות שבה פשוטים עכ״ל. ועמ״ש מזה בענין כל האומר ויכולו בע״ש כאלו נעשה שותף להקב״ה במע״ב, וכ׳ עוד בת״א שם וכללות שניהם עולה ס״ד, ושמינית שבשמינית הוא חלק א׳ מס״ד והיינו הגבהת הלב המחובר אל מוח החכמה כי העיקר הוא המשכת בחי׳ הביטול כמו דכולא קמי׳ כלא חשיב והיינו המשכת כבוד עילאה אלא שצריכה העלאה תחלה בבחי׳ הגבהת הלב כדי להמשיך אח״כ שאם אין העלאה אין המשכה עכת״ד. והיינו כי בחי׳ מ׳ נק׳ כבוד תתאה ששם שייך התהוות היש רק שצ״ל ביטול היש כו׳ משא״כ בבחי׳ חכמה דכולא קמיה כלא חשיב, וע״כ מצד בחי׳ לב שייך בחי׳ ויגבה לבו רק שצ״ל חלק א׳ מל״ב, וה״ע שמינית שבשמינית.

קיצור ענין שמינית שבשמינית י״ל למעלה מז״ת דבינה, וגם שיש ב׳ בחי׳ כבוד כבוד עילאה דכולא קמי׳ כלא חשיב ממש, והם ל״ב נתיבות חכמה עילאה ויש כבוד תתאה בחי׳ יש מאין ונק׳ לב ומשם שייך ויגבה לבו בדרכי ה׳ והוא שמינית שבשמינית.

וענין כסאסאה לשבולתא שהמוץ הוא שומר להחטה עד שתשלם ותגמור, הנה בשל״ה בהקדמה די״ט ע״ב כ׳ וז״ל והנה הקליפה קליפת הפרי

נקרא בלשון רז״ל שומר, עיין בגמרא רפ״ו דברכות דל״ו ע״ב ובפ״ט דחולין דף קי״ח והוא ענין גדול כו׳. והנה אם לא חטא אדה״ר לא היה הקליפה מתנגד רק שומר לפרי כו׳. וכן יהי׳ לע״ל כו׳ וז״ש קין השומר אחי אנכי כו׳ עכ״ד, ועמ״ש בת״א פ׳ בראשית בד״ה הן האדם היה כאחד ממנו, שאלמלא לא חטא היה העבודה ע״ד להעלות מתחת הפרסא לבחי׳ שלמעלה מהפרסא כו׳, והנה לבוש החשמל דאימא המלביש לזו״נ הוא שומר להם שלא יינקו החיצונים מזו״נ וכמ״ש במ״א בביאור ע״פ מה יפו פעמייך בנעלים כו׳ וכמו הלבוש שמגין על האדם וידוע דשרש הלבושים גבוה מאד כך שרש החשמל מבינה שהיא למעלה מזו״נ כו׳ ועם היותו עב מהם וזהו כמו המשל שמלביש הנמשל כו׳, ובזהר תרומה קל״א א׳ בענין שומר מה מלילה שומר דא מט״ט ושומר אדוניו יכובד ליל אצטריך לנטורי דכתיב ליל שימורים היא כו׳, ועיין מענין ליל שמורים בזהר פ׳ בא דל״ח ע״ב, ואפ״ל שלכן נק׳ מט״ט שומר כי הוא נעל דשכינתא כמ״ש בד״ה מה יפו פעמייך בנעלים והיינו כמו ע״י הנעל נשמר הרגל מיתידות הדרכים ומקור וטינוף כך בהתלבשות המל׳ הנק׳ רגל להחיות גם הקליפות כמ״ש רגליה יורדות מתלבשת במט״ט שיעבור השפע כו׳ ועל ידו כו׳, וזהו ג״כ ענין שלש משמרות הוי הלילה פ״ק דברכות ד״ג ע״א, ופרש״י במשמרות עבודת המלאכים ושיר שלהם ויש לפרשו ג״כ לשון שמירה כמו מה שמט״ט נק׳ שומר מה מלילה כו׳ כנ״ל ונק׳ ג״כ נעל דשכינתא, יען כי הקליפות הם יש ודבר רק דקרו ליה אלקא דאלקייא ע״כ א״א שיומשך להם השפע רק ע״י לבוש עב של עור שאינו יוצא משקה על ידו בכדי שלא יקבלו מעצמות אור המ׳ רק כמו עד״מ מבחי׳ שערות היוצאים מאחר הפסק העור כמ״ש במ״א ע״פ כרחל לפני גוזזיה, לכן נעל הנ״ל הנעשה מעור בהמה, היינו אותיות דשם ב״ן הנק׳ בהמה הוא שומר לבחי׳ הרגל שהוא מ׳ כו׳, וכן יש בחי׳ סנדל העשוי מעור קשה יותר כי סנדל הוא בעשייה כו׳, ועד״ז אילו לא חטא האדם היו הקליפות רק בחי׳ שומר ואפ״ל ע״ד פעמים אמרו לשם שמים נתכוין ופעמים אמרו נתן עיניו אלא כי בשרשו הוא טוב ושם הוא רק בחי׳ שומר לפרי, ועמ״ש סד״ה ויעש משה נחש נחשת ובביאור ע״פ צו את קרבני לחמי אך הנה כתיב אם ה׳ לא ישמור עיר שוא שקד שומר והיינו אפילו מט״ט הנק׳ שומר כי עיקר השמירה ע״י המשכת מקיפי׳ עליוני׳ וכענין ואתה משמרה בקרבי כו׳ עמ״ש מזה בד״ה ציון במשפט תפדה שהוא הארת סוכ״ע, וכמ״ש הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל כו׳, ועיין מזה בזהר תרומה קס״ד א׳ פי׳ שומר הוא בחי׳ צדיק אך אם ה׳ היינו מלך שהשלום שלו היינו בינה שנק׳ עלמא דחירו ששם אין יניקה כו׳ וזשארז״ל על כל משמר ומשמר הקב״ה שואג כארי כו׳, ועיקר השמירה הוא ע״י מקום שאין שם שורש ליניקת החיצונים והיינו מבחי׳ בינה, משא״כ בז״ת שם שורש שבה״כ זמ״ל דתהו וכ״ש בהשתל׳ במט״ט אלא שמ״מ צ״ל השמירה מלמטה ע״י הלבושי׳ ועי״ז בהן שורין המקיפים וכל המקיפים מבינה כו׳, ועמ״ש בענין שהלוים היו שומרים בבהמ״ק כו׳, והנה להמשיך

בחי׳ שמירה עליונה זהו ע״י קיום מל״ת שנק׳ ולשמרה, גם ש״ס משנה נק׳ שמור ועמ״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן ע״פ וזאת המצוה כו׳ לשמור ושמרת ומ״ש בלק״ת בד״ה קול דודי בפי׳ מצה שמורה, ובמא״א אות שין סנ״ז שמור נק׳ הנוק׳ כל שמירה לצורכה לשמרה מן החיצונים כו׳, ועיין בלק״ת מהאריז״ל פ׳ תשא ע״פ ושמרו בנ״י את השבת, והנה ענין מוץ מבואר בזח״ג בלק קפ״ט א׳ שהוא ענין סט״א כמ״ש כמוץ אשר תדפנו רוח ומוץ ותבן כחדא אזלין שהם דו״נ דקליפה, ובמא״א מם קכ״ג מוץ נק׳ נוק׳ דקליפה הפך מצה דקדושה ותבן הזכר כו׳ וכ״כ הרמ״ז פ׳ בלק שם וכ׳ דחט של חטה הם רומזים למוץ ותבן כו׳ ובשמות השבטים לא היו אותיות חט כו׳ והיינו מה״ט ועיין מזה בזהר פקודי דף ר״ל ע״א ושם פי׳ במק״מ בשם הרח״ו פי׳ החית חופפת על טית בסוד ערלה ע״ג ברית, ולפי הנ״ל הם דו״נ דקליפה כו׳, ובמדרש רבה ס״פ וישלח ע״פ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום התבן והקש והמוץ מריבין זע״ז כו׳ אמרו החטים המתינו כו׳ היינו כי שורש המוץ והקש מעולם התוהו שקדמו לעולם התיקון שהוא החטה כ״ב אתוון דאורייתא ע״כ בתחלת גידול החטים הם נק׳ עיקר עד לבסוף כו׳. ועד״ז מבואר באג״ק סי׳ ך׳ היינו בד״ה איהו וחיוהי גבי כי השליא נוצרה תחלה מהטפה והיא לבדה היתה עיקר הולד עד ארבעים יום שנעשה צורת הולד עכ״ל, והשליא היא ג״כ בחי׳ שומר להולד כמו המוץ להחטה ועיין מ״ש הרמב״ם בהקדמתו לפי׳ המשניות בפי׳ מארז״ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה והוא ע״ד שומר לפרי, ומקרא מלא מתיב בפ׳ משפטים כ״ג כ״ט לא אגרשנו כו׳ פן כו׳ ירבה עליך חית השדה הרי גם הכנעני שנאמר בו ארור כנען הוא כמו שומר לפרי שלא תרבה עליך חית השדה, ועד״ז כמ״כ למעלה נאמר ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ופי׳ להט החרב, עיין במא״א אות למד סעי׳ י״ח ובע״ח שער ק״נ רפ״ג בשם התיקונים שהוא ק״נ והיינו שמתהפכת פעמים לטוב ופעמים לרע ע״ש, והוא לשמור את דרך כו׳ הרי הקליפה שומר לפרי, וכמו אלמלא דינא לא הוי משתכח בעלמא לא הוי ידעי בני נשא מהימנותא עילאה זח״ג קרח קעח״ב, וז״ש במרכבת יחזקאל וארא והנה רוח סערה כו׳ ומתוכה כעין החשמל כו׳ היינו שהקליפה שומר לפרי, ועיין בזהר תרומה קלא״א מזה ע״פ וזרח משעיר כו׳ ובפ׳ יתרו סט״ב ע״פ מתוך הסנה כו׳ מי יתן טהור מטמא כו׳ ועמ״ש ע״פ ברוך תהי׳ מכל העמים דפי׳ הרב״י במגיד מישרים עד״ז שהם קליפין ויש בהם צורך להפרי כו׳, וז״ש ברצות ה׳ דרכי איש גם אויביו ישלים אתו כו׳.

ויובן עוד ענין שומר לפרי בעבודה ע״ד לעולם יעסוק אדם בתומ״צ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ופי׳ שלא לשמה ע״ד אדעתא דנפשי׳ קא עביד, וזהו שומר לפרי עד שיבא לבחי׳ לשמה שהעבודה צורך גבוה, וגם כמ״ש הרמב״ם אהוב את האמת מפני שהוא אמת, וגם בקדושה עצמה דא קליפה דא שאהבה דבחי׳ למען חייך זהו קליפה לבחי׳ אהבת בכל

מאדך כו' וכמו שומר לפרי כנ"ל. אך הנה אף שהמוץ הוא שומר זהו רק עד שיגמור הפרי אבל אח"כ זורקים המוץ ואין התבואה מתחייב במעשר עד שימרח ויסור המוץ ובזהר בלק קפט"א וע"ד פטור ממעשר דלית בהו חולקא בקדושה, והענין י"ל עפמ"ש לא יגורך רע וארז"ל ברבות בא פט"ו אין דבר רע ייגע בכסאו של הקב"ה, ולכן גם הקליפות דאצי' עמידתם בעולם הבריאה ולא באצי' ששם לא יגורך רע. והנה במעשר כתיב העשירי יהי' קדש, ובמא"א אות מ"ם סע"ט מעשר במל' נקודה עשירית שרשית שלה כו' כתר מל' כו', וכ"כ בע"ח שער הכללים פ"ז כי הכתר שבמל' זהו המעשר ושער ט"ס שלה באין בה בסוד תוספת כו', ובבה"ז פ' בלק ע"פ המאמר שם דקצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאוה שנקודה זו השרשית היא כתר מל' כו' וכשצריך להבנות מבחי' אב"א להיות פב"פ נעשית נקודה זו וזהו בשעתא דאיהו גו רחימו סגי כו', וז"ש בת"א פ' ויצא ע"פ וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך להיות נשאר מעילוי הראשון בבחי' אתעדל"ת לאתעדל"ע שבעילוי ואתעדל"ת זו הנשארת מן העילוי הראשון נק' בחי' מעשר עכ"ל, היינו עד"מ מבחי' אב"א לבא לבחי' פב"פ זהו ודאי עילוי אחר עילוי, וצ"ל אתעדל"ת מעילוי הראשון והוא מה שנעשית בחי' נקודה תחת היסוד ונקודה זו זהו ענין כתר מ' כנ"ל וזהו ענין המעשר, וזהו ענין קטנתי מכל החסדים וענין קטנות שני שלאחר גדלות ראשון, ועד"ז ה"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דאין שייך להיות תלמודו כמו שהוא למטה בידו בג"ע אלא שזהו ע"ד הנ"ל מכל הבנין דפרצוף דאחור נעשה נקודה אחת כו', ועמ"ש מענין נקודה זו בבה"ז ע"פ המאמר פ' בלק ד' קצ"ג ע"ב ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך כו' ושם נת' שזהו ענין ותבך ותפול לפני רגליו כו', ועמ"ש עוד מענין נקודה בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בסופו ע"פ אחות לנו קטנה כו', ועיין עוד מענין האי נקודה בזח"ב פ' ויקהל דף ר"ד ע"ב גבי האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה כו' שיש לפרשו ג"כ ע"ד הנ"ל, וא"כ בעבודה בחי' המעשר זהו הנקודה בבחי' ביטול שנעשה מיש אין כו' ובמ"א פי' כתר מ' הוא בחי' בכל מאדך כו', גם ע"ד שנתבאר בד"ה ולא אבה בלק"ת פ' תצא ענין יו"ד וקוצו של יו"ד ביטול רצון כו' ובד"ה ראה אנכי נותן בפי' משכיל לאיתן נקודה בהיכלי' כו', וע"כ בבחי' זו אין שייך מוץ ותבן שהוא בחי' יש כו', ותדע דנתבאר בת"א סד"ה יביאו לבוש מלכות דלכן המן לקח רק הלבוש והסוס ולא הכתר שהוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו דווקא שאין בזלעו"ז בבחי' המן בחינה זו כלל אלא הוא בחי' בטול רצון ממש נעשה קודם לנשמע כו', ע"כ מוץ ותבן שזהו מבחי' המן גסות אין שייכים בבחי' קדושת המעשה כו', וכענין עקודים שלמעלה מהשבירה והתיקון ויש פי' מעשר הוא חכמה כח מה יו"ד דשם, והנה משה אמר מאין לי בשר שאפילו הבירור מבשר להיות רשפי אש אינו בערך משה שהוא חכמה כח מה כי השבירה הי' רק בז"ת משא"כ בחכמה כתיב ימותו ולא בחכ' יעקב לא מת, והמל' ג"כ בחי' מעשר היינו שע"י יר"ת יבא ליראה עילאה ביטול כו', וכמ"ש

בזאת יבא אהרן אל הקדש וברבות פ׳ אחרי פכ״א דהיינו בזכות מעשר שנאמר בחנוני נא בזאת כו׳, ובזאת דוקא יבא אל הקדש ולא יטעי לחברא עת אחרא ק״נ הנק׳ מוץ ותבן כו׳, ואפ״ל שז״ס שאינו חייב במעשר עד שיראה פני הבית כי בית הוא תורה אורייתא היכלא דקוב״ה ואם אין חכמה אין יראה, וגם להעיר לענין מעשר מענין כנור של עשרה נימין העשירי יהי׳ קדש קדש הוא חכמה ביטול, ושבט לוי מעשר מעשרה שבטים לוי לי חיבור לויתן וכו׳. וענין מעשר העשירי יהי׳ קדש י״ל ברבות אמור פכ״ט כל השביעית חביבים כימים שבת, אך העשירי מצינו יוהכ״פ שנק׳ שבת שבתון שגם שבת נחשב כחול לגבי שבת שבתון, והנה בבי״ע רק ז׳ היכלות ובאצי׳ ע״ס כי ג״ר כח״ב אין מתגלים בבי״ע וא״כ העשירי יהי׳ קדש ע״ד עליית בריאה באצילות ששם מאיר חכמה עילאה יו״ד של שם ראשית הע״ס, לכן אין קובע למעשר אלא בראיית פני הבית או החצר, ובפרדס ערך מעשר כ׳ הנ״ל נק׳ כן והביא כן מהזהר פ׳ לך דפ״ז ע״ב בפסוק ויתן לו מעשר מכל*.

והנה המכוון משמינית שבשמינית הנ״ל שבאתעדל״ת אי גורם במ״כ למעלה להיות גאה גאה גיעה על גיוותניא ולכן מ״ת ניתנה על הר סיני הר התנשאות ומ״מ ההר קטן ע״ד שמינית שבשמינית כו׳ ומ״ש במ״ת כי תרדם על סוסיך סוס ב״פ גס וסוס היכל קדה״ק שמשם אין יניקה כי בהיכלות התמורות אין היכל רק נגד ז״ת ולא נגד היכל קדה״ק כו׳, וענין ב״פ גס כי יש בזה התנשאות מלמטה למעלה להיות מרומם ומתנשא מהגשמים ומסתלק מהם, וגם מבחי׳ מלמעלה למטה בירידתו יהי׳ בבחי׳ ה׳ מלך גאות לבש שלא יינקו, ואפ״ל שלפי שיניקת החיצונים בב׳ אופנים א׳ מבחי׳ כחשיכה כאורה כי מלמטה מבחי׳ מל׳ ע״כ צ״ל ב״פ גס כו׳ למנוע היניקה מב׳ אופנים הנ״ל.

ענין ת״ח* ב׳ ענין כסאסאה לשבולתא, ג׳ הנמשל מזה אדעתא דנפשי׳, ואח״כ ומצאת את לבבו נאמן, ועי״ז כי גאה גאה ראה ידך בל יחזיון (ד) ואח״כ א״צ לזה, ה׳ ביאור המשל הנ״ל דאות ב׳, ובנמשל דאות ג׳ וענין שמינית שבשמינית, ו׳ כי תרכב על סוסיך, רוכב על כרוב גל שלו ז׳ רכיבת הסוס לפי הדור ענין ושתי, וענין טבעת המלך ונתינה למרדכי ואוהב את יעקב שימני כחותם, ח׳ ענין פורים ע״ש הפור הוא הגורל ט׳ ויקח המן את הלבוש כו׳.

---

*) בכ״י נמצא הגהות לסעי׳ ג־ח שנדפסו בהמאמר דלעיל. ואחר סעי׳ ח׳ קודם ד״ה וזהו ויקח, נמצא קטע דלהלן „והנה המכוון״.

ענין ת״ח: כל הקטע הוראות הסופר איך לכתוב המאמר.

בס"ד

להבין בתוספות ביאור ענין המבואר ע"פ יביאו לבוש מלכות בתירוץ מארז"ל שמבטלים מת"ת למצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, וכל הלומד שלא ע"מ לעשות נח לו שתתהפך שליתו כו' שנאמר שכל טוב לעושיהם ללומדיהם לא נאמר כו' שהוא מפני שהמעשה גדול שמעורר וממשיך מבחי' סוכ"ע שמשם דוקא נתהווה העשי' גשמיות והוא למעלה מעלה מהחכמה שהוא בחי' ממכ"ע ראשית חכמה והוא בחי' ת"ת דאורייתא מח"ע נפקת, דלכאורה הרי נת' לעיל עוד שגם החכמה עצמה יש בה חיות מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע שלולי חיות זה לא יכול להיות התהוות החכ' בבחי' יש אלא היתה בביטול ממש במקור חוצבה, וכן החסד הי' בטל בחכמה כטבע העלול ושיהיו מתהוים בבחי' יש ודבר כדי שיוכל להאיר למטה זהו ע"י חיות מא"ס ב"ה הסוכ"ע שבהן שהוא הכל יכול וא"כ מה יתרון בקיום המצוה מעשיות יותר מבת"ת והשגות החכמה הרי שניהם יש בהם חיות מממלא ומסובב, ואם נאמר שמפני שלמטה היש גדול יותר ולכן הי' יכול להיות חלק מחיות הסוכ"ע למטה בריבוי יותר משלמעלה הרי גם זה אינו מובן כי הרי מבואר בע"ח שהסובב מקיף לד' עולמות בשוה ואם נמשך ממנו ולמטה חלק יותר גדול משלמעלה וכן בכל עולם התחתון לגבי העליון הימנו שהוא בחי' יש יותר ממנו היינו מפני שהסובב מאיר ומשפיע בו חיותו יותר א"כ אינו בשוה כו'.

אך הענין יובן בהקדים להבין ענין סובב וממלא הוא שנזכר לעיל שהם ב' מיני חיות אחד המתלבש בעלמין בפנימיותם ממש ואחד המאיר עליהם מלמעלה, מה ענין הארה זו שלמעלה שהוא מבחי' סוכ"ע שממנו הוא עיקר התהוות הנברא איך הנברא יכול לחיות מהארה זו שאינה מתלבשת בו כלל כי הרי נת' שם שפי' וענין הארה שבבחי' מקיף היינו מ"ש שם כבוד מלכותו כמשל המלך שאינו מתפשט חיות עצמותו בתוך המדינה רק שהם עבדיו והוא מתנשא עליהם וכך למעלה מהתנשאות זו שהוא ית' מתנשא עלינו מזה עיקר החיות שלנו ובאמת כי זה בלי הבנה כלל ואיך יתהווה הנברא מהתנשאות של הבורא שהוא שמתנשא עליו הרי אין בזה שום השפעה אליו עם היות שהבורא כל יכול הוא היינו שברצותו איזה דבר יהי' כן ובהשפעתו יכול להיות כל דבר ולא יבצר ממנו כל אשר ירצה לעשות אבל מאחר שאינו מאיר ומשפיע כלל ואין המשכה ממנו להתהוות הנמצאים איך יתהוו שהרי קודם שנבה"ע היה הוא ושמו בלבד ולא היה שום נמצא בעולם לפי שלא היה עדיין המשכה ממנו להתהוות הנמצאים וכמו"כ לכאורה גם עתה אין מקום להתהוות ממדת מלכותו ית' שמתנשא עליהם שיהיה מזה עיקר התהוותם כי הרי ההתנשאות על העם אין בזה שום המשכה מהמתנשא על מי שמתנשאים עליו כמשל ענין ההתנשאות של המלך על עמו שאין בזה שום כח ממנו רק אדרבה מהעם, דהיינו מה שהם מתייראים ממנו ומקבלים עליו עול מלכותו, וזה גופא הוא ענין התנשאות ואלו היו מסירים הפחד והעול בלבם אזי בטלים גם ההתנשאות

א"כ בהם הדבר תלוי כו' ואינו המשכה כח עצמיות ממנו וד"ל, וא"כ אם נצייר כן למעלה ענין התנשאות ומדת מלכותו ית' כן עלינו שעצם בחי' זו אינה שום המשכה וגילוי החיות ממנו אלינו ע"כ אין מקום כלל להתהוותינו מבחי' זאת וגם מ"ש בלק"א ביאור ענין סוכ"ע שרק הארה בלבד מאיר אלינו בבחי' מקיף ומזה התהוות עצם הנבראים עם היות כי זה דבר קרוב אל השכל מענין הנ"ל דמדת מל' כנ"ל שהרי מ"מ יש הארה עכ"פ אל הנבראים מלמעלה שיהיו חיים וקיימים מזה אבל אינו מובן על הנמשל למעלה ענין הארה ברוחניות כו'.

ב) **והנה** מתחלה צ"ל עיקר פי' ענין ממלא וסובב למה התחלקו להיות עולים בב' שמות הלא הממלא נמשך מהסובב כידוע דהקו וחוט המתלבש בעלמין הוא נמשך מא"ס ב"ה הסוכ"ע וא"כ מדוע חלק זה שמא"ס הסוכ"ע מתחלק להיות נק' בשם בפ"ע ממכ"ע. אמנם הענין כי עיקר ההפרש ביניהם הוא ההבדל שבין הגבול לא"ס כי ההארה הנקרא ממלא עם היות נמשכת ג"כ מהסובב אבל לגבי א"ס הוא כי באמת היה יכול להיות ממנו התהוות ריבוי רבבות ספירות שונות זה מזה לאין קץ ותכלית ממש ע"ד שעתה הם הי"ס חו"ב כו' שהן כחות מובדלים זמ"ז ועשר ולא ט' ולא י"א וכל ריבוי הנמצאי' שבעולם אינו אלא מהם ולא נמצא בהם כח זולתם רק שהריבוי הוא מחמת שינוי המזיגות וזהו בחי' גבול יחשב לגבי א"ס ב"ה עם היות הספירות כ"א בבחי' א"ס אבל מ"מ מאחר שבכללות נמצא עשר ולא י"א כו', משא"כ א"ס ב"ה כשמו כן הוא בלתי בע"ג ובלתי בעל תכלית והיה יכול להיות ספי' שונות לאין קץ ממש והיינו לפי שבאמת מהו"ע ית' אינו בערך מהות הספי' כלל והי' יכול להמציא מכחו מהות ספי' אחרות שאינו מהות חכמה ובינה כו' ולא מיני' ולא מקצתי' ומה שעכ"פ לא נתהוו רק יו"ד שזהו בחי' גבול ומדה איך יכול להיות כן מהשפעתו מאחר שהוא בעצמותו בלתי מוגבל, אך הענין כי סיבה זה הוא לפי שהחיות המגיע להספי' מעצמות אורו ית' הבלתי מוגבל אינו בדרך גילוי והתלבשות שתהי' הארתו ית' מתלבשת ונתפסת בהם ומגלית עליהם כו' כמו ענין עו"ע שהאור והשפע מן העילה מתלבשת ממש בהעלול כי אילו היה כן באמת לא הי' הספי' כלל מוגבלים במציאותם ע"ד שהם עתה אלא היו באמת א"ס ובלי מהות ומציאות כלל כמו שעצמותו ית' אין לו תחלה כו' ופשוט בתכלית כו' אלא הארה זו בבחי' מקיף עליהם ממעל ואין הכוונה בחי' מקיף כמו בגשמיות עיגול הסובב ע"ג דבר שמובדל ממנו ואינו נוגע בו מאחר שבאמת הם קיימים ממש מחיות זו א"כ הרי הוא אור וחיות להם ממש אלא שבאמת הוא מחיה אותם רק שאעפ"כ הוא מובדל מהם ממציאותו שהרי האור והחיות הוא א"ס ממש והם חיים ומתהוים בחיות זה להיות בבחי' הגבול כו' שהרי הם מוגבלים במציאותם חו"ב כו', ואעפ"י שענין זה לכאורה הוא סותר זה לזה וכב' הפכים בנושא אחד. אמנם באמת אחר העיון היטב יובן הדבר לאשורו והוא כי אור וחיות זה שמא"ס ב"ה שבבחי' מקיף ואשר הוא הנק' סוכ"ע הנה הוא בחי' רצה"ע

ב״ה ופי׳ רצון הנז׳ בזהר רעוא דכל רעוין ורצון זה הוא חיות של כל העולמות ואעפ״כ הוא בעצמו בבחי׳ מקיף עליהם כי ענין הרצון הזה הוא הנק׳ ג״כ מחשבה הקדומה דהיינו מה שעלה במחשבה לפניו לברוא כל העולמות הנאצלים והנבראים היצורים והנעשים שבחי׳ מחשבה זו נק׳ רצון שרצה הוא ית׳ בהם להיות נאצלים ונבראים יצורים ונעשי׳ אותן העולמות הנ״ל דאבי״ע ומזה גופא הם חיים וקיימים כי הרי הוא ית׳ הוא כל יכול ורצונו ית׳ שרוצה בהתהוות איזה דבר יש בו היכולת הזה להיות מתהווה מזה גופא אותו הדבר אבל לא כמחשבותינו מחשבותיו שרצון ומחשבה שלנו באיזה דבר עם היות המחשבה לאותו הדבר אעפ״כ לא יפעול התהוות הדבר אבל מחשבתו ורצונו ית׳ לא ישוב ריקם כ״א מיד מתהווה כפי שברצונו, וזהו כל אשר חפץ הוי׳ עשה אשר חפץ דוקא. והנה באמת מובן מזה מהות הרצון עם היות המחשבה להעולמות אבל מ״מ אינו ענין התלבשות הארה מבעל הרצון בפנימי׳ כלל כמשל אדם שנתאוה לאיזה חפץ המונח לפניו עם היות כי חושבו במחשבתו ורצונו ונפשו מתאוה אליו עכ״ז אין החפץ מקבל עי״ז שום הארה בפנימיותו ובמקומו הוא עומד וזה נק׳ בחי׳ מקיף שהרי מ״מ יש המשכה מהנפש לאותו הדבר רק שאינה מתלבשת בפנימיותו ונק׳ הארה שמלמעלה, וכמו״כ עד״מ זה למעלה ענין רצה״ע ב״ה להתהוות העולמות כי לא מחשבותיו כמחשבותינו כי פעולת רצונו ית׳ אינו מערך פעולת רצון שלנו שרצון שלנו עם היותו הארה בבחי׳ מקיף אין הדבר מתפעל מזה משא״כ בהארת שמבחי׳ מקיף שממנו ית׳ יש בה די ודי שיתהוה ממנו מה שעלה ברצונו אבל מ״מ נוכל ליקח משל מרצון שלנו להבין ענין הרצון למעלה, והוא שגם הרצה״ע שהוא ית׳ רוצה בהתהוות העולמות בשגם כי אין ענין השפעה בתוכיות העולמות כנ״ל במשל (ויובן ההפרש אם אדם חפץ בחבירו בשגם כי חבירו מבין חפצותיו ותשוקותיו אליו הרי מ״מ אין בזה השפעה אליו משא״כ כשמשפיע לו שכל ודבר חכמה הרי אותו המושכל ניכר בפנימיותו) מ״מ הוא ענין המשכה מבעל הרצון ית׳ ולפיכך יש בזה יכולת וסיפוק להיות מזה התהוות העולמות ובזה סרה הקושיא הנ״ל איך יכול להיות התהוות הנבראים ממדת מלכותו והתנשאות כו׳ כי מדת ההתנשאות על הנברא אין זה באמת שום השפעה על הנברא משא״כ הרצון הנברא הרי הוא המשכה אליו ממש ויש בו די להתהוות הנברא וזהו מ״ש בלק״א על ענין הסובב בלשון הארה כי כמו בגשמיות הארת השמש על איזה דבר מקפת עליו ואינו נכנס בפנימיותו כן ממש הוא בחי׳ הרצון שהוא ענין המשכה בבחי׳ מקיף ולפיכך הוא מחיה אותן ממש ומ״מ אינו נכנס בפנימיותו וד״ל. ומזה מובן ג״כ איך יכול להיות התהוות הבע״ג ממנו ית׳ הבלתי בע״ג ובלתי בעל תכלית לפי שהתהוות זו הוא ע״י רצונו ית׳ שרוצה באיזה דבר וזה אינו מהנמנע כ״א היותו ית׳ ורצונו בלתי מוגבל מ״מ ע״י יוכל להיות נמשך הרצון והתהוות בדבר המוגבל. אמנם מ״מ גם מ״ש במ״א דבחי׳ סוכ״ע הוא מדת מל׳ והתנשאות כו׳ גם זה אמת אלא שאין הענין שהמלוכה וההתנשאות גופא הוא הוא המחי׳ את העולמות שעליהם ההתנשאות אלא שהחיות הוא מרצה״ע הנ״ל רק שתכלית הרצון וסיבתו הוא בחי׳ המלוכה

ב'שכח כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ, ופי' ארץ הוא בחי' מדת מלכותו ית' שנק' ג"כ ח"ת סיפא דכ"ד שהוא בחי' דיבור ורוח פיו ית' המחיה כל העולמות דבי"ע ונקראת ג"כ אימא תתאה ורחל עקרת הבית המנהגת את כל העולמות כמ"ש ותתן טרף כו' והיא מדריגה העשירית מבחי' הי"ס כנודע (והא דמבואר לעיל דאפי' עולם הבריאה נק' מחשבה הנה באמת מבחי' דיבורו ית' נעשה מקור להתהוות מחשבה דבריאה וכמו שממאמר נעשה אדם נתהווה נשמת אדה"ר בשכל ומדות כו' כמ"ש במ"א), וראשית הי"ס היא החכמה, וזהו בחכ' יסד ארץ כלל התחלה והסוף כי להיות התלבשות אוא"ס ב"ה בכל הע"ס הוא ע"י התלבשותו תחלה בבחי' חכמה שהוא בחי' כח מ"ה ובחי' ביטול אמיתי להבטל לגמרי מפני אוא"ס ב"ה דכולא קמי' כלא חשיב הלכך היא בחי' הכלי לגילוי אוא"ס ב"ה שהוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו לכך אינו שורה אלא במקום שבטל לגמרי אליו ב"ה וזו היא מדריגת החכ' כנ"ל, הלכך אוא"ס ב"ה אינו מתייחד אפי' בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספי' החכמה וזהו הוי' בחכמה ר"ל שהשראת אוא"ס הוא בחכמה, ואח"כ בחכ' יסד ארץ הוא בחי' מדת מלכות שהוא בחי' דיבור שהוא מקור הנבראים, ונמצא ח"ע דאצילות הוא בחי' הממוצעת שכלולה מבחי' המאציל א"ס ב"ה, ר"ל אף שהחכ' אינה ערוך לגבי הא"ס ב"ה כנ"ל אות ב' מ"מ היא בחי' כלי לא"ס ב"ה, ויש בה ג"כ בחי' שורש הנבראים דהיינו בחי' ח"ת דהיינו בחי' מקור הנבראים ושורשן שבאצילות שהוא בחי' שורש בחי' חיי החיים א"ס ב"ה לכל בחי' נבראים עליונים ותחתונים שבבי"ע, שמקור ושורש זה הוא בחי' דבר ה' ונק' ח"ת כנ"ל, וזהו פי' חכמות בחוץ תרונה ח"ע וח"ת והו"ע יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' שגם סוף מדריגת השם אד' דאנת אשתמודע אדון על כולא שהוא מדת מלכותו ית' הוא בחי' יו"ד כמו יו"ד דשם הוי' בחי' ח"ע כי הרי ח"ת שבהתהוות העולמות נמשכת מח"ע, ולכך דהע"ה לא היה לו חיים בפ"ע רק נמשכו לו ע' שנים מאדה"ר כי דוד הוא מרכבה למדת מלכות עולם הדיבור, ולכן היה עבודתו לומר שירות ותשבחות כו', ובחי' זו עיקר חיותו מבחי' אדה"ר שהוא בחי' ח"ע וכמ"ש במ"א, ולכן אנו רואים ג"כ בגשמיות שהתהוות כח הדבור באדם נמשך מהחכמה שבנפש ולכן התינוק א"י לדבר עד שמתגדל קצת ומתגלה בו כח השכל שע"י כח השכל דוקא נמשך ומתגלה כח הדיבור, וז"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית מלאה הארץ קניניך שכדי להיות ההמשכה בבחי' ארץ שהוא עולם הדיבור וקניניך הם המשכת כמו קנה חכ' קנה בינה, הוא ע"י כולם בחכמה עשית כי בחכמה דוקא יסד ארץ. והנה בחי' ח"ת זו הנק' ארץ הוא כללות נש"י, והגם שיש נשמות דבריאה או אפילו דעשי' שהן למטה מטה מבחי' ח"ת הנ"ל שבאצילות אך הוא ע"י התלבשותה בבי"ע, שבהתלבשות מדת מלכותו ית' בעולם הבריאה נמשכו ממנה נשמות דבריאה וכשמתלבשת ומסתתרת יותר להחיות עולם היצירה נמשכו ממנה נשמות דיצירה כו' ומ"מ שורש ומקור כל הנשמות מבחי' ח"ת הנ"ל שבאצי' שנק' אימא תתאה ורחל עקרת הבית להיותה מקור כל הנשמות וז"ש נשמה שנתתה בי טהורה היא ואח"כ אתה בראתה ויצרתה ונפחתה ג' בחי' בי"ע

נבראים לאנהגא בהון עלמין כו׳, ומבשרי אחזה אלוה שכשהאדם בפ״ע א״צ למדותיו חסד או דין ורחמים וניצוח והודאה והתקשרות והתנשאות, שכל שבעה מדות אלו אינם שייכים אלא לצד התחברותו עם זולתו שאז שייך חסד שהוא חס על דל ומרחם עליו או מודה לו ויש לו התקשרות עמו כו׳ משא״כ כשהוא לעצמו בלי שיתחבר כלל לזולתו אין שייכים מדות אלו כלל, וכך יובן למעלה שלא שייך כלל המדות עליונות חסד או רחום וחנון כו׳ כמו שהוא לבדו הוא עד שלא נבה״ע כי על מי שייך רחמנותו או שאר כינויים וכ״ה בזוה״ק פ׳ פנחס דף רנ״ד אוף הכי מארי עלמא קודם דברא עלמא ובריין דיליה על מה אתקרי רחום וחנון כו׳ ע״ש, ונמצא שהתהוות מדות עליונות הנ״ל הוא דוקא לצורך נבראים, וז״ש ששת ימים עשה ה׳ את השמים כו׳ ולמה לא נאמר בששת ימים, אלא הענין כי ששת ימים הם המדות עליונות הנק׳ יומין עילאין והש״י עשה והאציל אותן שע״י התלבשותן בהן יהי׳ בריאות השמים והארץ, ואמנם באמת למעלה גם התהוות בחי׳ החכמה הוא רק לצורך נבראים ובזה אין המשל דומה להנמשל שבאדם שייך בחי׳ חכמה גם כשהוא בפ״ע וזה לפי שהחכמה היא עצם מהות האדם שהוא בר שכל משא״כ למעלה הנה עצמות אוא״ס הוא למעלה מעלה מגדר בחי׳ חכמה כנ״ל, הלכך בבחי׳ אתה ה׳ לבדך לא שייך גדר ומהות בחי׳ חכמה, רק שלצורך התהוות העולמות היה התלבשות אוא״ס בבחי׳ חכ׳ שהיא ראשית הע״ס וכולם בחכ׳ עשית כתיב וכדלקמן אי״ה, ורק המשל בזה הוא כמו שכשהאדם בפ״ע אין שייך לומר ענין גילוי חכמתו כך למעלה אין שייך אפי׳ התהוות עצם החכ׳ כלל כי הוא ית׳ למעלה מהחכמה אלא שכדי להיות התהוות הנבראים וגעה״ע שנשמות הצדיקים נהנין מזיו השכינה ממה שמשיגים אלקותו ית׳ וזה נמשך מהחכמה, הנה לזה נתלבש אוא״ס בבחי׳ חכמה (ומ״ש בסידור בדרושי היו״ט בפי׳ מאמר הזהר קדש מלה בגרמה הוא אינו סותר לזה כי לגבי המדות נק׳ מלה בגרמה, וגם יש כמה בחי׳ חכמה, ואכמ״ל). והנה תכלית התהוות בי״ע הוא גם כן רק בשביל תתהוות האדם כמ״ש ואדם עליה בראתיו נמצא כל השתלשלות העולמות הוא בשביל האדם ולכן תלוי הכל בעבודת האדם שע״י אתעדל״ת כשאכשר דרי יוכל להמשיך תוס׳ אור בכל העולמות מריש כ״ד כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ ורדו בדגת הים כו׳ שהאדם מוריד וממשיך החיות אלקות בכל העולמות ולהיפך ח״ו הפגם גדול כו׳ וכנודע.

ג) **והנה** ידוע דחכמה דאצילות היא ראשית הגילוי כמ״ש ראשית חכמה שבה הוא עיקר התגלות א״ס ב״ה בכל העולמות עליונים ותחתונים

ולהיפך — וכנודע: בכת״י ב׳ נוסף: וזהו ג״כ פי׳ אף עשיתיו דהוא ריבוי על בחי׳ אצי׳ הע״ס שלמעלה מבי״ע וסמך ריבוי זה לעשיתיו להורות כי תכלית התהוותן הוא בשביל התהוות העשי׳ גשמי׳ ותכלית התהוות העשי׳ הוא כמ״ש ואנכי עשיתי ארץ ואדם עלי׳ בראתי כנ״ל.

ההעלם היינו שכבר נתהוו מאין ליש בבחי' בריאה רק שהיו בבחי' חושך והעלם כמאמר בורא חושך וגילוי ההעלם נק' יצירה ואין בזה דילוג הערך כ"כ והתהוות הגילוי מההעלם הוא בבחי' השתלשלות עו"ע, אבל העשי' גשמיות אינו מערך וסוג הרוחניות לא מיניה ולא מקצתי' ולכן הפסיק ביניהם באף, ובאמת התהוות העשי' גשמיות מהרוחניות אינו כלל ע"י השתלשלות רק כמ"ש כל אשר חפץ עשה שהוא ית' כל יכול וכמו התהוות הבריאה מאין ליש כו' וכמ"ש במ"א באריכות (וע' בלקו"ת ר"פ בראשית ד"ב ע"א שבהתהוות העולמות נעשה העשי' עם הבריאה קודם היצירה כו' וזה לפי ששניהם בחי' התהוותם שלא ע"י עו"ע וז"ש קדיש בשמי' מרומא כו' על ארעא).

ב) **והנה** מ"ש תחלה כל הנקרא בשמי הוא בחי' שלמעלה מבחי' ג' עולמות בי"ע הנ"ל, כי ג' עולמות הנ"ל הם עולמות הנפרדים שהם בבחי' יש ודבר, אך יש בחי' עולם שלמעלה מזה והוא מ"ש אליהו רבון עלמין כו' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין כו' שכדי לאנהגא עלמין בי"ע הנ"ל אפיקת תחלה עשר תיקונין שהם ע"ס שבהם וע"י יהי' התהוות והנהגת עולמות בי"ע, ועליהם נאמר הנקרא בשמי דאיהו וגרמוהי חד בהון משא"כ בי"ע דכתיב בהו ומשם יפרד וכמ"ש במ"א, והענין כי להיות נמשך ההארה וחיות מא"ס ב"ה בבי"ע שהם בע"ג ותכלית, הנה א"א להתלבש בהם שום הארה מא"ס ב"ה שלא יבטלו במציאות לגמרי כ"א ע"י אמצעות הע"ס הנק' גופא בזוה"ק חסד דרועא ימינא כו', והטעם שנקראים גופא הוא לפי שכמו שאין ערוך לו הגוף הגשמי לגבי הנשמה כך אין ערוך כלל לע"ס דאצילות לגבי המאציל העליון א"ס ב"ה, הלכך ע"י התלבשות הארת אוא"ס ב"ה בהע"ס ומתייחד בתוכן בתכלית היחוד דאיהו וגרמוהי חד שהרי מ"מ הן בחי' אלהות ולמעלה מגדר הנברא כו' כנודע ומבואר במ"א באריכות ביאור ענין זה הנה עי"ז יוכל להיות שיהי' היש הנברא בכח הא"ס יהי' מתהווה בגבול ומדה ותכלית כמו שנתהוו עתה מהארץ לרקיע ת"ק שנה כו', וזה לפי שההמשכה מאוא"ס ב"ה לברוא את היש נמשך ע"י התלבשות בע"ס, וזהו דאפיקת עשר תיקונין לאנהגא בהון עלמין כנ"ל, ונמצא שבחי' הע"ס דאצי' הנק' עשר תיקונין הם בחי' ממוצע בין הא"ס ב"ה להנבראים דהיינו מה שבהם וע"י הוא התהוות בי"ע ואין פי' ממוצע בערך ח"ו ר"ל שכערך הנברא לגבי הא"ס כך ערך הא"ס לגבי המאציל א"ס ב"ה, דזה אינו כנודע דאפי' החכ' ראשית הע"ס היא נחשבת בעשי' גופניות ממש לגבי א"ס ב"ה וכמ"ש כולם בחכ' עשית רק פי' וענין ממוצע הוא לענין ההתהוות שהתהוות בי"ע מא"ס ב"ה הוא ע"י אמצעות התלבשותו בהע"ס ובאמת שהוא לבדו הבורא ית' את הנברא בכחו הבבע"ג רק שכדי שיהי' היש הזה הנברא בכח הא"ס בעל גבול ומדה נתלבש אוא"ס בע"ס דאצילות ומתיחד בתוכן בתכלית היחוד עד דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן ועל ידן ברואים בע"ג ותכלית וכמ"ש באגה"ק. ועפי"ז יובן שתכלית אצילות הע"ס והתלבשות אוא"ס בהם עד דאיהו וגרמוהי חד, לא הוצרך רק לצורך ב"שכז

ומרדכי * יצא מלפני המלך בלבוש מלכות כו׳. הנה כתיב כל הנקרא בשמי ב׳שכה
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, היינו התהוות ג׳ עולמות עולם הנשמות שצדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה בג״ע הוא בחי׳ בראתיו שהוא הנקרא עולם הבריאה, כמאמר נשמה שנתתה בי טהורה אתה בראתה כו׳ ויצרתיו הוא עולם המלאכים כמ״ש בברכת יוצר אור יוצר משרתים כו׳. והנה ידוע דפי׳ בריאה הוא בהתהוות יש מאין, וכמ״ש הרמב״ן ר״פ בראשית שאין אצלינו בלה״ק בהוצאת יש מאין אלא לשון ברא, אמנם לשון יצירה משמע היפוך זה כי הוא לשון צורה, והנה ענין חומר וצורה כשעושים צורה מאיזה חומר כמו שעושה כלי מחתיכת כסף הרי אין בזה התהוות יש מאין רק יש מיש אלא שעושה צורה חדשה, וכמו״כ יובן למעלה כי הנה התהוות עולם הבריאה מהבורא ית׳ הוא בחי׳ יש מאין ממש, ולכאורה צ״ל איך שייך לומר מאין הלא ממך הכל כתיב, אך הענין שהרי אין ערוך כלל הנברא שהוא בעל גבול לגבי הבורא ית׳ הבלתי בע״ג, ואילו היה ההמשכה ע״י השתלשלות לא היה כלל התהוות בע״ג רק הכל בחי׳ א״ס רק כדי שיהי׳ התהוות בע״ג הוא ע״י דילוג שלא כסדר השתלשלות, דהיינו שנמשך רק הארה מצומצמת להחיות הנברא כדי שיהי׳ בבחי׳ גבול ותכלית והארה זו הוא בחי׳ אין ואפס וכלא חשיבי לגבי מהו״ע ית׳, וזהו פי׳ וענין שהבריאה יש מאין, אמנם מבריאה ליצירה שייך ענין השתלשלות המדריגות עו״ע והוא עד״מ בנפש יש מחשבה ודיבור, והנה התהוות אותיות המחשבה הוא כמו בחי׳ יש מאין כי למעלה מהמחשבה לא שייך אותיות אבל התהוות אותיות הדיבור מאותיות המח׳ הוא רק גילוי ההעלם ולא התהוות חדשה יש מאין וכערך הדיבור לגבי המח׳ כך הו״ע יצירה ובריאה וזהו יוצר אור ובורא חושך שהבריאה נק׳ חושך, כמו שהמח׳ הוא בבחי׳ העלם ואין זולתו משיג מה שחושב והיצירה הוא בחי׳ אור וגילוי כמו שהדיבור מגלה העלם המח׳, וכך ידוע דהתהוות המלאכים שבעולם היצירה הוא ע״י הדיבור וכמ״ש ועוף יעופף ועוף זה מיכאל כו׳ והנשמות שהם מעולם הבריאה ידוע דעלו במחשבה כו׳ ולכן התהוות והמשכת היצירה מבחי׳ הבריאה הוא בבחי׳ השתלשלות, וזהו לשון יצירה היינו רק גילוי ההעלם, אבל התהוות הנברא מא״ס ב״ה הוא יש מאין כנ״ל, ואח״כ אמר אף עשיתיו והוא התהוות עולם העשי׳ והפסיק בתיבת אף בין יצרתיו לעשיתיו כי כדי להיות התהוות העשי׳ גשמיות מהרוחניות אי אפשר להיות ע״י השתלשלות שאפי׳ ריבוא רבבות ב׳שכו
השתלשלות לא יועילו להיות התהוות הגשם מהרוחני שאינו מערכו ומהותו כלל וכמו באדם הדיבור לגבי המח׳ הוא בחי׳ השתלשלות וגילוי ההעלם אבל המעשה שנעשה ע״י הדיבור אין לו ערך למהות הדיבור, ולהיות כן באה תיבת אף להפסיק ביניהם שאין ערוך העשי׳ לגבי היצירה כמו היצירה לגבי הבריאה, כי התהוות בחי׳ יצירה מבחי׳ בריאה הוא רק גילוי

ומרדכי : **בבוך בראשית** - הבר רשום עליו : ביאור הדברים בת״א מג״א ד״ה כי אתה אבינו.

אליה ע״י מדה חסד אל כל היום, וכמ״ש אל הוי׳ ויאר לנו) וכשחטאו ישראל גרמו במעשיהם ענין סילוק הארת פני המדות העליונות אל בחי׳ הנוק׳ ממכ״ע ואינם מאירים אלא בבחינת אחוריים כו׳ עכ״ל ואזי י״ל נקרא אסתר וכמ״ש בלק״ת בד״ה כי ההרים ימושו פ״א וז״ל והענין דכתיב ותפול לפני רגליו שבזמן שאין בהמ״ק קיים כנ״י היא בבחי׳ נפילה דהיינו ענין כי
ב׳שב פנו אלי עורף כו׳ וזהו בחי׳ הסתר אסתיר פני כו׳ וכמ״ש ג״כ בד״ה במדבר סיני באהל מועד, בחי׳ מדבר בתוספת אות מם פתוחה וז״ש כאן לקמן שעל עליות אסתר פי׳ מי זאת עולה מן המדבר כו׳.

ב) **ודרך** פרט בכל נפש מישראל הנה כאשר בחי׳ ניצוץ נפשו האלקית היא מכוסה כו׳, עיין בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק גבי והנה ענין גלות מצרים הוא שהיה אז בחי׳ גילוי נקודת הלב בגלות שהוא בחי׳ קטנות אמונה לבדה כו׳ אך אח״כ אל ארץ טובה ורחבה שהיא הרחבת הדעת כו׳ משא״כ באמונה לבדה אינה אלא בחי׳ מקיף, יעו״ש, וזהו ע״ד ההפרש בין בחי׳ אסתר לבחי׳ רחל כו׳, וע׳ בד״ה ציון במשפט תפדה, ושם פ״ב כשבחי׳ ציון היא בבחינת כרחל לפני גוזזיה נאלמה אזי היא בחי׳ אסתר כו׳ ועיין מענין כרחל כו׳ נאלמה בלק״ת פ׳ צו בד״ה להבין ענין משמח חתן וכלה ובד״ה אלה מסעי דרוש השני.

ג) **נקרא** בחי׳ אהבה זו בשם אסתר שהיא מסותרת כו׳ נקודה בהיכלא, עיין בד״ה ראה אנכי נותן דנקודה בהיכלא הוא ענין י״ה שבנפש בחי׳ חו״ב והיינו כי בינה ליבא ובפנימי׳ הלב ודאי יש אהבה זו כו׳ ואפ״ל דבחי׳ אסתר כשט״ס דנוק׳ יורדים בבי״ע ואעפ״כ נקודה השרשית שבה שהיא כתר מ׳ נשאר דבוק באצי׳ ע״ד לעולם ד׳ דברך נצב בשמים וזהו ענין נקודת פנימית הלב כו׳, וע׳ בד״ה כי תצא דרוש השני פ״ב אך בחי׳ פנימית הלב כו׳ מבחי׳ סוכ״ע כו׳ והנה אהבה זו היא מסותרת ומכוסה בלבוש שק ושם ספ״ג וע״ז אמר דהע״ה לך אמר לבי בקשו פני כו׳, וכ״ז שייך להבין ענין בחי׳ אסתר. י״ל עוד ההפרש בין רחל לאסתר ע״ד מ״ש בד״ה יונתי בחגוי, שביצי״מ נאמר קומי לכי רעיתי יפתי וזהו ענין ורחל היתה יפ״ת ויפ״מ, אך בחורבן בהמ״ק בחי׳ יונתי היא בחגוי הסלע בסתר המדרגה זהו בחי׳ אסתר היינו בסתר המדרגה ועז״נ הראיני את מראיך בחי׳ אור חוזר תשובה כו׳ וע״ש בסוף הביאור הראשון שזהו ע״ד ואני אראה בשונאי, ועמ״ש מזה סד״ה להבין ענין יו״ט שזהו ענין לכל העם הנמצאים בשושן כו׳ כשושנה בין החוחים כו׳, וע״ש סוף הבאור השני דיונתי בחגוי הסלע שע״י זה הבחי׳ דסתר המדרגה הראיני את מראיך נעשה עליה יתירה מבבחי׳ קומי לך כו׳, מזה יובן שע״י בחי׳ הסתר אסתיר פני כו׳ יהיה עלי׳ יתירה מבבחי׳ רחל כו׳, ואסתר באה מבנימין שהוא מבחי׳ רחל כו׳ אין אסתר מגדת כו׳ כמו בנימין יש פה ושותק, וכן קמה אלומתי משתוקיתא דאימא קאים לי כו׳.

———•———

כי גאה גאה כו׳ ובד״ה אשירה להוי׳ דף הנ״ל ע״ד בפי׳ אדון הנפלאות, ולכן לפמ״ש בד״ה וקבל היהודים דבחי׳ וסוס אשר רכב, סוס כחשבון ב׳ פעמים ס״ג בחי׳ כי גאה גאה, א״כ זהו בחי׳ אסתר והיינו כמ״ש ברע״מ פ׳ תצא דף ער״ו תחלת ע״א סוסיא היא שכינתא כו׳ וכמ״ש לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי, א״כ מזה מובן שהוא בחי׳ סוס ורכיבה לבחי׳ כי גאה גאה אדון הנפלאות, ועמ״ש בביאור כי אתה נרי דף ס״ח ע״ד בפי׳ מלך יחיד כו׳ ובד״ה ביום השמע״צ בן חכם דף פ״ב ע״א כתב ג״כ בענין ר״ה שהוא ג״כ ע״ד ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כו׳ דהיינו בבחי׳ ועבד הלוי הוא שהוא בחי׳ יין המשמח אלקים ואנשים, אך נראה שם הוא הענין שהמוחין דז״א מסתלקים ממנו לבחי׳ בינה הנק׳ יום ההוא כו׳ ע״ש בהקיצור סעיף א׳ ובזהר אמור דף צ״ט א׳, אבל כאן המכוון על בחי׳ עתיק שהוא נעלם ומכוסה אפילו מבחי׳ ביום ההוא כו׳ כנ״ל בחי׳ סתימא דכל סתימין, ולכן אפ״ל דההמשכה מבחי׳ הוא זהו נמשך ע״י הלוים בבחי׳ שירה על היין וכמ״ש מזה בד״ה אז ישיר משה ובנ״י הנ״ל אבל להמשיך מבחי׳ סתימא דכל סתימין, זהו א״א לבחי׳ הלוי, כ״א זהו נמשך ע״י התשובה כמו שמובן ממ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה מי יתנך כאח לי, שעי״ז ממשיך מבחי׳ מה שהיה בתחלה ואסתלק יקרא דקודב״ה לעילא לעילא כו׳, והגם שבזהר פ׳ אחרי דף ע״ה סע״ב נראה דע״י התשובה ממשיך מבחי׳ בינה אבל כשנסתלק לעילא לעילא אינו נמשך ג״כ ע״י התשובה ונק׳ אוי, וע׳ בפרדס ערך אוי, מ״מ י״ל ע״י המס״נ בימי המן המשיכו הגילוי גם מבחי׳ זו דהיינו גם מבחי׳ ואנכי הסתר אסתיר פני כו׳, ולכן שמחת פורים הוא עד דלא ידעי כו׳ ולא כמו השירה על היין שהיה במדה לפי שהשירה על היין ממשיך מבחי׳ הוא אבל בפורים שנמשך הגילוי מבחי׳ סדכ״ס הוא עד דלא ידעי כו׳, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ מי יתנך סעיף וא״ו דשע״ט ע״ב, עוד נתבאר במ״א בענין דגנך תירושך ויצהרך, נכנס יין יצא סוד ההמשכה מעלמין סתימין, אך שמן צף ע״ג יין וממשיך מבחי׳ רזא דרזין דהיינו מבחי׳ סתימו דכל סתימין כו׳, ועמ״ש עוד ע״פ ועבד הלוי הוא, ומענין אסתר ע״ד אבן מאסו הבונים בספר ויקרא בדרוש חמשה קנינים בהקיצור אות ט׳, ועיין מ״ש בד״ה ותוסף אסתר כי כנס״י יש לה הרבה שמות ונקראת בשם רחל כשהיא בבחי׳ התגלות כו׳ אבל בעת שאין הדבר בהתגלות נקראת בשם אסתר כו׳, וזהו ע״ד ב׳ בחי׳ שושנה כו׳, ובמא״א אות א׳ סעיף קמ״ד כתב אסתר נק׳ המ׳ דאצילות המסתתרת בראש הבריאה כו׳ גם בינה נקרא אסתר עלמא דאתכסיא כו׳, וע׳ זח״ג פ׳ חקת דף קפ״ג, ובאות ריש סעיף ט״ז כ׳ רחל נק׳ הנוק׳ סתם מ׳ דאצילות ומ״כ בתד״א רפ״ל אל תקרי רחל אלא רוח אל עכ״ל וא״כ לפי״ז הפירוש דרחל היינו המ׳ כשהיא באצילות ואסתר היינו המ׳ כשמסתתרת בראש הבריאה, ואפ״ל פי׳ אסתר לפ״ז ע״ד דנת״ל כשהמוחין דז״א עולים בבינה הנק׳ ביום ההוא ואזי אינו מאיר למ׳ רק בבחי׳ אחוריים, וכמ״ש בת״א בד״ה כי אברהם לא ידענו דף קנ״ה ע״ד, והנה המדות עליונות חו״ג היו מאירים ההמשכה הבאה להם מחכמה עילאה אל בחי׳ נוק׳ בבחי׳ פנים כו׳ (ואז נקראת הנוק׳ רחל רוח אל כי אל היינו נהירו דחכמתא המאיר

קדה"ק ובהלכות נאמר יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, ובמא"א שין סעי' ס"ט, שרביט נקרא היסוד ושרביט הזהב יסוד דבינה שממנה הגבו' ושרביט גימט' י"פ ב"ן ע"ה עכ"ל, ולפמ"ש הרמ"ז ר"פ קרח ע"פ הנחמדים מזהב פי' זהב רומז לבינה דא"א וע' מענין בינה דא"א בבה"ז שמות ע"פ תשורי ובדרוש כוס ש"ב דלע"ל, ובענין שופר גדול, וי"ל קצה התחתון של השרביט הזהב יסוד ז"א וקצהו העליון יסוד דא"א עסד"ה כי ההרים גבי וברית שלומי כו' והיינו כי היסוד מושך מבינה כמ"ש בזח"א ד"ו ע"פ מקבציאל, ועכשיו מל' מקבלת מבינה ע"י יסוד ז"א וזהו קצה התחתון של השרביט ולעתיד תתעלה המל' במל' דאריך שזהו כוסי רויה רכ"א לוגין כמנין ארי"ך ואזי תקבל מבינה דא"א ע"י יסוד דא"א, וזהו קצהו העליון של השרביט ואזי וברית שלומי לא תמוט, וראי' לה כי הנה מאשר יושיט לו המלך ר"ת מילה וע"י המילה התגלות היסוד הנק' שרביט הזהב, את שרביט הזהב ר"ת אשה ע"ד אתתא כמאן דמהילא דמיא ע' בלק"ת פ' עקב, והנה יש ב' בחי' מילה, הא' ומלת את ערלת לבבך הב' ומל ה' את לבבך כמ"ש מזה בד"ה בעצם היום הזה נימול ובאג"ה סי' ד' ד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה וב' בחי' מילה הנ"ל זהו"ע ב' קצה השרביט יסוד ז"א ויסוד דא"א וע' מק"מ פ' פנחס דרל"ג ע"ב מענין גדולה מילה ובלק"ת מהאריז"ל פ' קדושים, ובמ"א פי' ענין ומל ה' ומל הוי' היינו גילוי פנימי' יסוד דעתי', והנה ב' קצה השרביט עד מקצה השמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא וה"ע בריח התיכון המבריח מן הקצה כו' וזהו מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה היינו קצה השמים דלעילא כו'. וענין פי' בראש השרביט דהיינו קצה התחתון כמ"ש בת"א. יש להעיר ממ"ש בזח"א קס"ב א' ע"פ ברכות לראש צדיק דא הוא עטרה קדישא כו' וזהו ג"כ ענין ראש המטה, וע' במ"א ריש סעי' ג' ראש צדיק נק' עטרת היסוד והברכות שבו שראשי נמלא טל.

לד"ה ויושט המלך לאסתר, עמ"ש מזה בבוך תרט"ו

א) **אסתר*** כו' כי פני ה' שהוא גילוי שכינתו כו' הוא עכשיו מסותרת בבחינת ביום ההוא. עיין לעיל בד"ה יביאו לבוש מל' דף קנ"א ע"ג פי' הוא היינו בחינת סתים. עלמין סתימין, ובחי' אסתר היא מבחי' סתימו דכל סתימין, ולכן היא מסותרת אפילו ביום ההוא. ובהביאור דף קנ"ג ע"ג פי' שהיא עתיק דבריאה, וסתימין נק' או"א ובחי' עתיק נק' פתימא דכל סתימין, וע' כה"ג בד"ה אז ישיר משה ובנ"י דף ק"ד ע"א בענין

*) נדפס בסיה"מ חצר, ב.

התפעלות רשפי אש מפני ריבוי הדיעות כל חד לפום מה דמשער בלבו וז"ש ובדעת חדרים ימלאון שמתחלק לאלף אלפין אכסדרין ועי"ז ובזה הנערה באה.

ועתה יובן כ"ז בענין אסתר שהיא מל' דאצי' המתלבשת בבי"ע ועלייתה מבי"ע זהו בחי' עולה מן המדבר והוא ענין בראותו את המלכה עומדת בחצר שחצר הפנימי הוא עולם הבריאה גם הוא למדבר יחשב כו' והוא בחי' ק"ש אמוי"צ היכל האה' והיכל הרצון דבריאה אבל בית המלכות הוא שמו"ע תמן קאתי מלכא וכדי שתעלה לבית המלכות הוא ע"י ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב וה"ע סמיכות גאולה לתפלה שנמשך מיסוד דאצי' להעלות המל' והוא רק קצה התחתון של שרביט הזהב סיום הארת הקו שמסתיים באצי' כו' מזה נמשך הכח ועוז להעלות המל' ואז בתחלת עליותה ותפול לפני רגליו שהיא נקודה תחי' ע"ד שחורה אני ומקבלת מנה"י דז"א לבד הנק' רגליו, ועליי' שני' להמל' היינו כשקומתה עד חג"ת דז"א ואז הוא בחי' מור ולבונה כו' וכ"ז הוא נגיעתה בראש השרביט אשר בידו שהוא בחו"ג דז"א, והנה עליי' ג' להמל' ותקם ותעמוד לפני המלך למעלה מבחי' ז"א ואפי' מבחי' אי' (וכענין נעילה דיו"כ) וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלי' חציים אל הים הקדמוני ע' זהר שלח והיינו מ"ש ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ולא כתי' אשר בידו דהיינו בז"א כ"א הוא עצמו' השרביט כמו שהוא למעלה מאצי' והיינו שרש ומקור הגבו' כמו שהן בשרשן שהוא ענין שרביט הזהב, והארה מזה נמשך לז"א כנודע שה"ג נמשכים מבינה לז"א וזהו בחי' שרביט הזהב אשר בידו דז"א, אבל כשמקבלת מהכתר עצמו הו"ע עצם השרביט ממש ובחי' זו יהי' לע"ל והיינו דוקא ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא כי ע"י הבירור הטוב מן הרע אבל הרע עצמו לא נהפך לטוב והו"ע עולה מן המדבר כתמרות עשן כו' עי"ז העליות הוא באצי' שתהי' שוין בקומתן אבל מקבלת ממנו מהז"א, אבל ע"י דאתהפכא חשוכא לנהורא ע"י העלאת ניצוצי' גבוהים מעולם התהו נעשי' א"ח עט"ב, ותעמוד לפני המלך למעלה ממנו בחי' עד דוד הגדיל, וזהו שכל המועדים בטלים ר"ל עליות המל' שביו"ט שמקבלת מאי' בטלי' לגבי עליי' ההיא והוא כמו ענין שרגא בטיהרא כו' ולכן גם כל הנביאים שהם נו"ה שמשם מקבלים הנביאי' בטלים כי אז לא תצטרך המל' לקבל מנו"ה דז"א כי אדרבה תהי' בבחי' ותעמוד לפני המלך כו'.

הג"ה הנה לע"ל נק' יום שכולו שבת ושבת נק' קדש, והמועדים נק' מקראי קדש לכן הם בטלים לגבי עצם קדש וכ"ש שבת דלע"ל שנק' שבת שבתון, ועמ"ש ע"פ להקריב לי במועדו, ובד"ה מצה זו, אמנם פורים שהוא כמו יוה"כ נק' שבת שבתון לכן אינן בטלי' וכן הלכות כי שבת שבתון זהו

(ע' מענין אסתר במא"א א' קמ"ד ויש בכנס"י ב' בחי' אה' הא' אהבה הנמשכת כמים והוא בחי' לדבקה בו להיות נמשך אחריו כמים ולא להיות בבחי' פירוד ח"ו, אבל מ"מ עצמיות הנפש היא עדיין בבחי' יש כמו שהיא רק שאינו בבחי' נפרד כו' ונק' זה מים כמו שמטבע המים לדבק ולחבר ב' דברים ונק' בחי' אחותי לשון איחוי אלכסנדרי' התחברות ב' דברי' נפרדים להיות מחוברים יחד, אבל יש בחי' אה' כרשפי אש שהאש הוא בטבע מפרר ומפריד היסודות יסוד המים יוצא בעשן כו' ויסוד העפר נעשה אפר מפוזר כו', כך היא בחי' האהבה כרשפי אש היא האהבה שמפררת כחות הנפש ממהותם ועצמותם ותשתפך נפשם אל אא"ס ב"ה ממש לאשתאבא בגופא דמלכא ולא להיות בחי' יש כלל כ"א שתוכלל בבחי' אין, וז"ע אה' דבחי' כמעלת הזהב על הכסף הנז' בתניא פ"נ. והיינו שהזהב הוא מנוצץ כעין ניצוצי וגחלי אש לוחשות הוא בחי' רשפי אש האה', וזהו מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן שהוא עליי' המל' מבי"ע וכן בכל ניצוץ אלקי התעלותו מנה"ב ע"י רשפי אש האה' ונעשה עשן היינו ממה שהאש אוכל ומברר הנה"ב כמו שעשן יתהווה מאש כשאוכל דבר היפוכו כמו עצים והיינו כי האש הוא הסתלקות למעלה בא"ס ב"ה והיש הנברא הוא היפך בחי' האש וכשהמל' מבררת בבי"ע להיות ביטול היש לאין כענין ותתן טרף כו' אלף טורין דאכלה לון כו' יוצר משרתים כו' זהו כתמרות עשן בירורי נוגה ועמ"ש ע"פ והר סיני עשן כו' באש כו', אך העשן הוא בחי' גשמי ואפשר למששו ביד והיינו שאף שהוא עד"מ שהוברר הטוב שבנוגה ונפרד מהרע מ"מ הוא עדיין בבחי' יש וכדי שיוכלל באלקות ממש צ"ל בבחי' ביטול וכנודע מענין נהר דינור המשכת מהותו הראשון וכן עליי' הצדיקי' מגעה"ת לגעה"ע צ"ל דרך עמוד כו' וגם כאן צ"ל בירור ועליי' שנית וז"ע מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל פי' עשן היוצא מהבשמים כששורפין אותן הוא דק בתכלי' יותר הרבה מעשן העצים ולכן נק' ענן הקטורת והוא בירור נעלה יותר כנודע מענין מזה"ח ומזה"פ המבו' במ"א (גם עשן וקטורת י"ל כלה תתאה וכלה עילאה) ואחר שיהי' בבחי' עשן וקיטור יבא לבחי' מור ולבונה מור הוא בחי' גבו' דאבא שאחר שעולה מן המדבר ומפריד הרע ע"י בחי' ח"ס שהוא בחכ' אתברירו איזהו חכם הרואה את הנולד מאין ליש אזי ישכיל היטב ענין המרירות מן ההפך והוא גבו' דאבא שהוא גבו' ומרירות על היש המסתיר הביטול דחכ' כח מה (ועמ"ש בביאור ע"פ כי אש יצא מחשבון כו' ובסדור ע"פ וראיתם וזכרתם בענין תכלת שהוא גבו' דאבא) וז"ע ששה חדשים בשמן המור ומבחי' גבו' דאבא נעשו חסדים דאימא וז"ע לבונה שמחה בחדות ה' ישמח ישראל בעושיו (ועמ"ש במ"א ע"פ וארא כו' ואל יצחק ואל יעקב כו' איך מהמרירות יבא לבחי' שמחה זו) וה"ע וששה חדשים בבשמים מכל אבקת רוכל הו"ע הדעת הכולל ה"ח וה"ג שהדעת הוא המקשר ההתבוננות שיומשך להתפעלות פנימי' במדות וזהו נודע בשערים בעלה לכל חד לפום שעו"ד ולכן יכול להיות מהתבוננות אחת כמה מיני

ומהווה כי הרי בחי׳ זו דרו״ש זהו דוקא בבחי׳ האור מא״ס שהוא מעין המאור שלכך הוא רו״ש וגבוה מבחי׳ מים יורדין כנ״ל, ועיקר המחי׳ ומהוה הוא האור דוקא לפי שהאור הוא מעין המאור הוא מהו״ע של המאציל שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין כו׳ (משא״כ מים מגדלים כל מיני תענוג ולא ע״ד מאין ליש) ולכן ג״כ התהוות הזמן שמתהוה מאין ליש מלמעלה מהזמן הוא מצד שהחיות רו״ש דהיינו לפי שמסתלק החיות ממש בכל רגע ומתחדש חיות אחר וה״ע הזמן, וזהו שנאמר מלבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחי׳ שעיקר המשכת החיות הוא ע״י שרביט הזהב דוקא שהוא בחי׳ גבורה, וזהו אם בגבורות שמונים שנה, ע״ד נימא שמיני׳, גם איזהו גבור כמו שנאמר טוב א״א מגבור הרי הגבורה בא״א והראי׳ משמשון הגבור ע״י הנזירות שהוא בא״א ושער רישי׳ כו׳, והיינו כמ״ש בזהר פקודי ע״פ ויהי זהב התנופה דמפני זה נאמר גבי זהב לשון תנופה ולא נאמר כן גבי כסף כי כסף הוא מבחי׳ חסד מי׳ יורדי׳ כו׳, אבל מעלת הזהב על הכסף שהוא בבחי׳ תנופה ע״ד עליי׳ וירידה רו״ש, וכן הוא מראה וגוון הזהב הגשמי הוא מנוצץ כעין ניצוצי וגחלי אש לוחשות (כ״כ רז״ל בד״ה כי עמך מק״ח) שהוא רומז לענין הנ״ל דבחי׳ אש כו׳, ולפי ששרש בחי׳ זו מאד נעלה כנ״ל לכן ממנו דוקא נמשך החיות, וזהו את שרביט הזהב וחי׳, וכן בנעילה דיו״כ שמל׳ מקבלת מה״ג דעתיק הנה אז נמשך החיות לכל השנה כולה וכמארז״ל מזונותיו של אדם כו׳, וז״ש בנעילה חתמינו לחיים חתמינו בספר פרנסה וחותם אותיות חומת וכתיב ואני אהי׳ להם חומת אש וכן בוצד״ק הוא קו המדה שמשם נמשך החיות לכל העולמות אבי״ע כידוע גם לכן כל הברכות שקיבל יעקב היו ביד יצחק ובו וע״י הי׳ כל הברכות כי יצחק שרשו מגבורה דעתיק קו המדה ע״כ ממנו נמשך הברכה והחיות של השמי׳ ומשמני הארץ כו׳ שהוא בחי׳ גבורה מאד טלא דנטיף מעתיקא ונק׳ טל אורות, ולכן לע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו׳ גם ולא בכסף תגאלו כמ״ש בע״ח שער תהמ״צ, וזהו מצפון זהב יאתה על אלוה כו׳ פי׳ אלוה הוא השם שבבחי׳ חסד אבל הזהב שרשו על אלוה למעלה מבחי׳ החסד היינו ששרש קו השמאל בג״ה דת״י גבוה משרש קו הימין וזהו נורא הוד, ולכן אומרים לע״ל גלה כבוד מלכותך בחי׳ הוד דעתיק כמ״ש בסדור האריז״ל, ולכן דוקא בחצר הפנימית כתיב כל איש כו׳ לבד מאשר יושיט כו׳ כי בחצר החיצונה נמשך חיות מבחי׳ מים יורדים מגבוה לנמוך אבל בחצר הפנימית החיות דוקא מבחי׳ שרביט הזהב כו׳, וכל המגילה היא כמו שיהי׳ לע״ל שאז יהי׳ גילוי בחי׳ זו דכמעלת הזהב, וזהו שער החצר הפונה קדים לקדמונו של עולם סגור יהי׳ כו׳, משא״כ עכשיו וכמ״ש במ״א ששלמה נענש על שאין כסף נחשב כו׳ ע״ש.

והנה כ״ז הו״ע בחי׳ שרביט הזהב למעלה, אך ענין זה ישנו ג״כ בעבודת ה׳ ועז״נ ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב שאסתר היא כנס״י

שהכל נברא ומחודש כי אפי׳ א״ק נק׳ אדם דבריאה, משא״כ הקו הוא האור מעין המאור הוא מהו״ע של המאציל העליון ולכן בכח האור לברוא יש מאין ע״כ ירידה גדולה הוא להאור להיות מלובש בהכלים ולכן עולה ומסתלק תמיד למקורו ואח״כ חוזר ונמשך, וזהו״ע רו״ש ונק׳ בע״ח מטי ולא מטי נוגע ואינו נוגע כו׳ וזהו ורוח אלקי׳ מרחפת ע״פ המים, כי אם אמנם יש ג״כ בחי׳ מים למעלה וכענין המים אשר מעל לרקיע כו׳ אך בחי׳ מים הוא למטה במדרגה מבחי׳ האור הנ״ל ולכן הם יורדים מגבוה לנמוך שהוא בחי׳ החיות הנמשך ויורד מעילה לעלול ואין טבעו לעלות למעלה כמו בחי׳ ה׳ שהוא אש אוכלה כו׳ כי בחי׳ זו דאש אוכלה זהו דוקא בבחי׳ האור לפי שהוא מעין המאור ע״כ עולה לשרשו, אבל בחי׳ מים הוא למטה מבחי׳ זו (י״ל דהוא בבחי׳ הכלים שם שייך בחי׳ מים כמאמר מכלכל חיים בחסד כו׳ או עכ״פ אחר כמה ירידות שייך בחי׳ זו כדפי׳ רבינו ז״ל בד״ה אתם נצבים, וע׳ בענין אומ״ר נמצא בחי׳ אור למעלה מבחי׳ מים).

ועפ״ז יובן איך הגבו׳ בשרשן גבוהים מהחסדים כי מדה זו בחי׳ גבורה אינה גרוע ממדת החסד שהרי ב׳ קוים שוים הם אלא שתנועתה הפכי׳ ממדת החסד שבחי׳ החסד טבעו להיות יורד מגבוה לנמוך ונק׳ חד אריך כו׳, אבל מדת גבורה הוא המשכת החיות בבחי׳ רו״ש שאינו יכול בטבעו כשנמשך ממדרגה למדרגה להיות עומד ונח שם בהשקט אלא מיד מסתלק לחזור למקורו כמו טבע האש, וכן דם הנפש שבאדם המחי׳ כל האברים והוא בבחי׳ גבו׳ להיות הולך ממקום למקום ולא ינוח במקום א׳ וג״כ תנועתו לעלות למקורו כי הוא נמשך מהלב לכל האברים וחוזר ועולה מהאברים אל הלב שהוא מקורו וחוזר ויורד, וזהו״ע דפיקו דליבא וכמ״ש במ״א שהוא הלב כענין כל הנחלים הולכים אל הים היינו שכל הדמים שבגוף מתברר ועולה ללב ואח״כ חוזר ונמשך כו׳ מהים להנחלים כו׳, וזהו שנק׳ קו הגבורה וחד קציר שהתפשטותו אינו ארוך כ״א בבחי׳ רו״ש, ועמ״ש בביאור כי ביום הזה יכפר בענין ושמתיך בנקרת הצור, ומ״ש בענין ויקח קרח שזה הי׳ טעותו שלפי שבשרש הגבורות גבוהים מהחסדים כו׳, אך טעה שגילוי זה רק לע״ל, והנה בחי׳ מל׳ בנינה מהגבורה כי המל׳ היא דבר ה׳ המהווה מאין ליש והדבור נמשך מהבל הלב שהוא יסוד האש ולכן הבל אותיות להב ואותיות הלב כי הכל א׳ שהוא יסוד האש וכמ״ש הלא כה דברי כאש, והיינו כי כדי שיהי׳ בחי׳ הדבור עליון מלובש בנבראים ירידה וצמצום גדול אצלו להתלבש בבחי׳ נבראים ונק׳ מילין דהדיוטא וכמו שיעמידו מלך גדול למנות חרסי האדמה ולכן בחי׳ הדבור עליון טבעו כאש ליכלל למעלה במקורו להתייחד במאצילו ב״ה, ועד״ז ג״כ דבר ה׳ מבחי׳ מל׳ דא״ס הנמשך להחיות ע״ס דאצי׳ הוא ג״כ בבחי׳ גבורה ליכלל במקורו וכמש״ל ב׳ הסי׳ ודברו בהם ברו״ש, נמצא בחי׳ גבורה הוא ג״כ בבחי׳ השתלשלות מעולם לעולם רק שבכל עולם לפי ערכו ומדרגתו הוא בבחי׳ רו״ש, ולכן הוא עיקר המחי׳

אחשורוש, ולכן כמו שביו״כ תכלי׳ עליית המל׳ שמקבלת מה״ג דעת״י כמ״כ בפורים הו״ע ויושט כו׳ שרביט הזהב כו׳.

והנה מעלת הזהב הוא על הכסף שהגבו׳ בשרשן גבוהים מן החסדי׳ ולכן אנו רואי׳ בגשמיות שתגבורת החיות הוא בבחי׳ גבורות וכמו בדם הוא הנפש שמחי׳ כל האברים והדם הוא בחי׳ גבורה, וכן ענין גבורות גשמים שיורדין בגבורו׳ והם עיקר החיות והמזון וגם ההולדה ויחוד דו״נ הוא ע״י הגבו׳ שהוא החמימות (ולכן היסוד נק׳ שרביט הזהב כדלקמן והיינו כמ״ש ישיש כגבור וכתי׳ ואת בריתי אקים את יצחק), ולכאורה צ״ל שהרי חסד הוא בחי׳ השפעה וכמו מים יורדים מגבוה לנמוך וא״כ איך שייך זה שעיקר החיות יהי׳ מבחי׳ גבורה דוקא (גבורה גימט׳ ג״פ חסד וגימט׳ עומק), ועוד שהרי במאמר דאלי׳ נאמר חד אריך וחד קציר וחד בינוני שהחסד נק׳ אריך לפי שממנו יורד ונמשך ההשפעה למטה וגמ״ח הוא בין לעניים בין לעשירים וגבו׳ נק׳ חד קציר לפי שהוא מדה״ד שלא להשפיע כ״א ע״פ הדין הגמור בלי שום ויתור כלל וחד בינוני זהו ת״ת מדה״ר שהרחמים שייך על עניים ולא על עשירים, נמצא מדת החסד ממנו נמשך ההשפעה ביתר שאת מכל המדות והגבו׳ הוא להיפך חד קציר כו׳, ואיך יתכן זה שיהי׳ מעלת הזהב שהוא בחי׳ גבו׳ על הכסף בחי׳ חסדים עד שעיקר כח המחי׳ הוא מבחי׳ גבו׳ דוקא.

ויובן זה עפמ״ש במ״א פי׳ והחיות רו״ש דקאי על חיות האלקי המחי׳ ומהוה כל העולמות שהוא ע״ד רו״ש וכ״ה בס״י ע״ס בלי מ״ה כו׳ ודברו בהם ברו״ש פי׳ ודברו הוא החיות הנמשך מא״ס ב״ה המאציל העליון בהם בהע״ס הוא ברו״ש והטעם (מבו׳ בד״ה ויקחו לי תרומה ע״ש באריכות) הוא כי הנה פי׳ אא״ס הוא שהגילוי והחיות הנמשך ממהו״ע ית׳ הוא רק הארה וזיו שאינו נוגע למהו״ע כלל ולכן אני הוי׳ לא שניתי כו׳, והארה זו הנק׳ אא״ס ולהיותה א״ס נאמר עלי׳ ג״כ כי נשגב שמו לבדו שבחי׳ שמו הוא ג״כ נשגב לבדו רק הודו וזיו של שמו נמשך על הארץ ושמים והוא בחי׳ הארה דהארה וזהו בחי׳ שם הוי׳, וזהו יהללו את שם ה׳ כי נשגב שמו כו׳ ותחלת ועיקר שם הוי׳ הוא יוד ה׳ שהוא צמצום והתפשטות שצ״ל צמצום ומקו״פ עד שאח״כ נמשך הקו וז״ע יו״ד כו׳, והנה הארה זו היתה כלולה בעצמותו וזהו הי׳ הוא ושמו לבד וירידה גדולה להארה זו לירד להחיות עולמות להיות סובב וממלא וכמ״ש בלק״ת בד״ה את קרבני לחמי השני ובד״ה תקעו השני כי הרי כיון שאור זה הוא הארה מעין המאור וירידה וצמצום גדול הוא לו לירד ולהתאחז ולהתלבש בנאצלים ונבראים שאינן מערך הא״ס כלל ולכן יחפוץ תמיד להסתלק במקורו הא״ס, וזהו כי ה׳ אלקיך אש אוכלה הוא שהוא כמשל האש שאע״פ שנאחז בהפתילה מ״מ מתנענע הוא לעלות למעלה ועולה ויורד וחוזר כן חלילה תמיד כו׳, כך בחי׳ האור עליון אע״פ שמתלבש בכלים כיון שהכלי אינו ערוך למהות האור

אות קוף ס"ל קצה נק' אימא עילאה קצה השמים לעילא ומל' קצה לתתא כו' גם יסוד נק' קצה השמים, ועיין מזה בזהר ויקהל דף רי"א ובפ' בראשית דף א' ע"ב. והענין דהנה באג"ה סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי פי' שבאצילות מלובש הארת הקו דאור א"ס, ועצם הקו מלובש בא"ק, ועפ"ז יובן דבענין מקצה השמים ועד קצה השמים יש לפרשו בשני ענינים, דפי' המא"א זהו על הארת הקו שבאצי', אבל בעצמיות הקו קצה השמים דלעילא הם עיגולים דע"ס דא"ק, וקצה השמים דלתתא הם בסיום וסוף נה"י דא"ק שהוא סוף רגלי היושר שלו המסתיימים במ' דעשייה יעו"ש, ומזה יובן מש"כ השרביט נשאר בידו ורק הארה מגיע אליה בראש השרביט ור"ל כי עצם הקו המלובש בא"ק זהו נשאר בידו כביכול ורק הארת הקו המאיר באצילות מגיע אליה ע"י יסוד ז"א, וגם בהארה יש קצה התחתון וקצה העליון, אבל אח"כ ויושט המלך לאסתר את כל השרביט הזהב, היינו עצם הקו המלובש בא"ק, כי א"ק הוא כתר הכללי, שאצילות הוא חכמה כו' והיינו כי לע"ל תהיה מ' בבחי' כתר נעוץ סופן כו' כמ"ש בד"ה ואכלתם אכול, בפי' אשר עשה עמכם להפליא, ושם מבואר שיומשך במ' ג"כ גילוי מבחינה שלמעלה מהקו כו' וע"ש בהביאור שהנשמות החדשות שיתגלו לע"ל זהו למעלה גם מבחי' א"ק שנקרא אדם דבריאה אלא מבחי' אור א"ס שלמעלה מא"ק, ומזה יובן ענין ויושט כו' ותעמוד לפני המלך, מקצה השמים עיגולי א"ק ועד קצה בעשי' או מקצה השמים בינה עד קצה יסוד, עצם הקו והארת הקו, ונמשך מבחי' לבדך בקצה דלעילא, ולע"ל עצם הקו ומבחי' לבדך כו'.

בס"ד

ביאור הדברים ע"פ שרביט הזהב כו' וגם מארז"ל כל המועדים בטלים לע"ל אבל ימי הפורים לא יעברו כו' וכן כל הנביאים בטלים לבד מה' חומשי תורה והלכות, הנה בכל הרגלים הוא עליות המל' ויש בה כמה מיני עליות עד שמתעלים בכתר כי נסב"ת וז"ע נעילה דיו"כ שמקבלת ה"ג דעתיק יומין כי מקור חוצבה שבבחי' הכתר הוא מבחי' גבו' עליוני' דעתי' שהוא בחי' ביצד"ק, וכנודע דבנין המל' הוא מהגבו' ולכן נק' מנורת זהב דוקא וכמ"ש בלקו"ת וטעמי מצות פ' בהעלותך, וזהו ג"כ ענין ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב שהוא מבחי' גבו' דעתיק והיינו משום דיוה"כ הוא כמו פורים שנק' פור ע"ש הגורל וכן ביוהכ"פ הי' גורל על שני השעירים וכמ"ש במ"א, ועוד כי ביוה"כ קבלת התורה לוחות אחרונות כמ"ש במשנה סוף תענית ולכן יום כפורים, כפורים כי עיקר הדר וקבלוה הוא בימי

עליון גואלם היינו מלכא עילאה דאתי לקבלה הארת יסוד אבא כו׳ כמ״ש בפע״ח שער הק״ש פכ״ט שהארת יסוד אבא נמשך דרך קו האמצעי עד יסוד ז״א ומשם מאיר אל המל׳ שבבריאה וז״ס מלכא עילאה נפיק לקבלה שיוצא ממחיצתו ויורד לקראת הכלה כו׳ עכ״ל. מזה יובן שענין ויושט המלך את שרביט הזהב זהו הארת יסוד אבא שנמשך בבריאה שה״ס חצר הפנימית להעלות את כנס״י כו׳. וזהו כענין המבואר בד״ה בהעלותך, שלך גדול משלהם, ושם פ״ד, שאהרן בהעלאת הנרות היינו שהמשיך בכנ״י מאו״א שיוכלו להתעלות באה״ר, והוא בחי׳ אה״ר מאו״א שגבוה מבחי׳ הקרבנות כו׳, והיינו שהם גבורות דאימא שמאיר בהם ג״כ מבחי׳ אבא יעו״ש, והיינו שהדלקת הנרות בהיכל סמוך למזבח הפנימי משא״כ הקרבנות הם במזבח החיצון, שהוא בחי׳ חיצוניות הלב כו׳, אבל העלאת הנרות בשמן ופתילה וב׳ גווני אור זהו בחי׳ גבוה יותר כמ״ש בד״ה כי אתה נרי, ועיין עוד בד״ה בואו חשבון פ״ד בפי׳ להבה מקרית סיחון ענין שלהבת י״ה כו׳. ומכ״ז יובן ענין שרביט הזהב הנמשך בסמיכת גאולה לתפלה להעלות כנס״י, וע׳ בד״ה יהודה אתה שבתפלה עצמה העלייה בהיכל קדה״ק שהוא כח״ב עצמן שזה גבוה גם מבחי׳ האה״ר כ״א ביטול ממש, וזהו כשאסתר עולה מחצר הפנימית בבית המ׳ ממש שזהו ענין היכל קדה״ק כו׳, וזה ע״ד יראה עילאה דאבא הגבוה מאה״ר דבינה כו׳.

קיצור. שרביט הזהב נמשך בתהלות לאל עליון גואלם סמיכת גאולה לתפלה המשכת האהבה עליונה בכנ״י, והוא הארת יס״א, וכענין אהרן שמעלה הנרות, ונק׳ שלהבת י״ה, ועמ״ש סד״ה לי בעוזרי בענין עזרת אבותינו, ואח״כ תפלה זהו עלייתה מחצר הפנימית בבית המ׳, היכל קדה״ק בחי׳ ביטול ממש שלמעלה מהאהבה כמ״ש בד״ה יהודה אתה.

ומ״ש וקצהו התחתון כו׳ וקצהו העליון כו׳ עמ״ש בד״ה בן פורת יוסף בענין יעקב בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, ושם פי׳ בהביאור ששני קצוות אלו זהו ע״ד למקצה השמים ועד קצה השמים, והיינו המשכת הקו והחוט הנמשך מבחי׳ מ׳ דא״ס אחר הצמצום הראשון הנקרא מקום פנוי, ותחלת ראשית המשכת הקו הזה נקרא קצה העליון והטעם שנק׳ קצה השמים היינו כמ״ש אתה הוא הוי׳ לבדך אתה עשית את השמים, והיינו שהקו הזה נמשך אחר הצמצום מבחי׳ אתה הוא ה׳ לבדך להיות אתה עשית את השמים והם העיגולים הנמשכים מהקו כי הקו הזה מתעגל וחוזר ומתעגל בבחינת עיגולים שנקרא שמים ושמי השמים כאשר יהיה האופן בתוך האופן ע׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם וראשית הקו נק׳ קצה השמים היותר עליונים אבל בחי׳ סיום וסוף הקו הזה היותר אחרון הנה הוא מסתיים בסוף כל האצילות הוא בחי׳ מ׳ דאצילות ונקרא שם יסוד סיומא דגופא שהוא בחי׳ יסוד ז״א הנקרא יוסף וזהו אלה תולדות יעקב יוסף כו׳. ובמא״א

להשתמש בזהב כי ספירות הבנין מתחיל מחסד כסף לבן, משא״כ זהב בינה ג״ר נק׳ עמקו מחשבותיך, כי שאל נא לימים ראשונים מחסד ואילך משא״כ בבינה ועמ״ש מזה ע״פ כי יקרא קן צפור כו׳ שלח תשלח את האם כו׳, כי חסד הוא ז״א משא״כ בבינה התגלות עתיק ש׳ הוי׳ דלעילא, ע׳ בת״א בד״ה וירא ישראל, אך ע״י התורה נאמר הנחמדים מזהב ומפז, וכמ״ש במד״ר בראשית פ׳ ע״פ וזהב הארץ ההיא טוב דקאי על ד״ת כו׳, וזהב פי׳ בת״א בד״ה כי עמך מק״ח דנ״ח ע״ג* שהזהב הוא מנוצץ כעין גחלי אש לוחשות, וא״כ זהו ע״ד כשלהבת קשורה בגחלת וכענין והחיות רו״ש כמראה הבזק, מענין אין כסף נחשב זח״ג דר״ז, ובד״ה אם כסף תלוה פי׳ ע״ד אבירי לב הרחוקים מצדקה, ולא בכסף תגאלו, מי ימלל גבורות והלוים הכהנים בד״ה ויקח קרח פ״ד ובביאור שחורה אני פ״ה בענין ל״ת גבורה דוקא גבוה דמ״ע חסד ממשיך בחי׳ בחי׳ שלמעלה ממדרגת ושער רישיה, א״כ י״ל כסף מ״ע וזהב מל״ת שהם בבחי׳ י״ה כו׳, בד״ה נאוו לחייך פ״ב בענין תורי זהב ע״ש, בביאור שימני כחותם ע״י קיום מל״ת חותם בולט י״ל זהו בחי׳ שרביט הזהב כו׳ כי כסף הוא מטבע ור״ל התלבשות בהטבע, חותם שוקע אבל ולא בכסף תגאלו חותם בולט ע״י ל״ת כו׳, וה״ע פנימי׳ יסוד דעתיק כו׳, בד״ה ועבד הלוי הוא ס״ג, בענין כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות, יצ״מ ע״י גש״ב המאירי׳ במ׳, ולע״ל ע״י נש״ב עצמן, בד״ה כי ביום הזה יכפר הראשון.

והוא הוא חיות כל העולמות, כי והחיות רו״ש זהו ההמשכה מבחי׳ סוכ״ע כו׳, אהבה עזה כרשפי אש, בד״ה כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ, שופר ופי׳ מצופה זהב, זהב התנופה זח״ב דף רכד״ב, ועמ״ש סד״ה וזאת התרומה זהב זו בבל, תפוחי זהב במשכיות כסף ז״ס אורייתא סתים וגליא וע״י יצ״מ גלוי הנגלות שבתורה, ולע״ל גלוי פנימי׳ התורה הנק׳ זהב, וזהו ולא בכסף תגאלו, ובענין ד׳ כוסות ע״פ לכן אמור לבנ״י נת׳ שהן ב׳ שמות הוי׳ דע״ק וז״א כו׳ ר״ל ע״י יצ״מ ומ״ת נמשך גלוי ש׳ הוי׳ דז״א משא״כ מקודם מ״ת גם בהאבות נאמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, וע״י בבל יהי׳ הגלוי לע״ל מש׳ הוי׳ דלעילא וכן נת׳ בד״ה והניף ידו על הנהר, ושייכות קצה השרביט לאהבה זה כמ״ש בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול ספ״ב וז״ל ומשם ויושט המלך את שרביט הזהב הוא בחי׳ מעלת הזהב דהיינו רשפי אש האהבה כו׳ שהושיט והמשיך מבחי׳ בית לבחי׳ חצר הפנימית דהיינו שיהיה גלוי אהבה זו גם בק״ש בקיום ואהבת כו׳. ובמק״מ פ׳ ויחי דרכ״ח ע״ב כ׳ ויושט המלך לאסתר ה״ס סמיכת גאולת לתפלה, כי גאולה מוריד הארה מלמעלה ומעלה את התפלה סוד המ׳ באצילות כו׳ ואח״כ עולה התפלה עם הגאולה עצמה כו׳ עכ״ל. ובביאור ע״פ ויקהל משה פי׳ שענין תהלות לאל

---

*דנ״ח ע״ג: בהוצאת נ״י לה, א.

ענפין מתפרדין, כ״א כפות בבחי׳ אחדות וביטול ובענין שבעים נפש דיוצאי ירך יעקב שאע״פ שהיו שבעים נק׳ נפש לשון יחיד כמ״ש בסידור בדרוש הלולב ומיניו, כך הוא ענין שהיה העשן מתמר, וזהו ע״ד כך אין בלבנו אלא אחד בת״א בד״ה זכור דעמלק, וכן תמר אין לו אלא לב אחד, והנה ע״י ביטול זה ממשיך מבחי׳ אין, כמש״ש בסידור, ועמ״ש ע״פ והר סיני עשן ובפרדס ערך עשן ויש עשן טוב והוא עשן המערכה והוא התפארת העולה כו׳, ועליית הת״ת בחו״ב בביאור ונקדשתי בתוך בנ״י ע״ד שרפים עומדים ממעל לו ממעל לוא״ו, ומזה יובן ענין כתמרות עשן דסליק דו״נ, ובת״ז תקון ך׳ דמ״ז ע״ב דעמוד דעשן איהו עמודא דאמצעיתא.

מקטורת אור, כי עשן המערכה על מזבח החיצון אבל הקטורת על מזבח הפנימי, והיינו חיצוניות הלב ופנימיות הלב בד״ה ושאבתם מים, הראשון. ומ״ש עשן דק כו׳ מדבר ההפך כ״א מעט מזעיר י״ל ע״ד קדש עצמך במותר לך כו׳. מענין וכסה ענן הקטרת זח״ג אמור קג״א ובהרמ״ז שם ז׳ מקיפים הנמשכים מהבינה.

מי זאת ע׳ זח״ב ר״פ תרומה, מדבר ר״פ במדבר סיני מ׳ פתוחה ובד״ה אני לדודי דרוש הראשון וע״פ ובמדבר אשר ראית כו׳ ו״ח בשמן המור ע׳ ד״ה יביאו לבוש מ׳ ואפ״ל כי מ׳ הנק׳ כלה י״ב עולימתן דילה הם יב״ח כמ״ש זח״ג רע״ז ע״פ נקי יהי׳ לביתו שנה א׳ ויש ו״ח מסט׳ דחסד היינו מניסן עד אלול, ויש ו״ח מסט׳ דגבורה מתשרי עד אדר כמ״ש בדרוש הלולב בענין האתרוג ושרש חו״ג מחו״ב ע״כ ו״ח בשמן המור שמחכמה ו״ח בבשמים מבינה כו׳ וע׳ בענין ששה משמותם על האבן האחת כו׳, וי״ל שמן המור הלכות ובשמים אגדות, ובזה הנערה באה בזה ג״כ זה גימ׳ י״ב שהן בתולות אחרי׳ כו׳ והחיות נושאות כו׳ ויש בחי׳ את מלבנון מטיט ולבנים וא״צ יב״ח כו׳ ואפ״ל לכן נותנין לבתולה יב״ח, ואפשר אתי מלבנון ע״ד תשובה היא ברגע א׳ יש קונה עולמו בשעה א׳.

והנה כל מיני עליות כו׳ נק׳ נגיעה בראש השרביט, במא״א אות שין סעיף ס״ט שרביט הוא יסוד, ושרביט הזהב יסוד דבינה שממנה הגבורות ושרש ושרביט גימ׳ י״פ ב״ן ע״ה עכ״ל, והי״נ כ׳ עיין בכוונת אמן ועיין בדרוש המאמר ג׳ פסיעות של אאע״ה מהרח״ו ז״ל עכ״ל, והנה פתיל ג״כ גימ׳ י״פ ב״ן כמ״ש הי״נ באות פ״א סעיף למ״ד עכ״ל, ומ״ש שרביט הזהב יסוד דבינה צ״ע כי השרביט בענין יסוד דדכורא, וע׳ לקמן י״ל שרביט הזהב יסוד דאבא ולפי שמאיר ע״י הבינה נק׳ הזהב ויס״א ארוך כו׳, וא״כ ראש השרביט ע״ד ברכות לראש צדיק הנזכר בזהר ויצא דקס״ב, ובמשנה ספ״ב דסנהדרין ואין משתמשין בשרביטו, וקאי אל אבישג. ע׳ בגמרא מגלה טו״ב ואחד שמתח את השרביט כו׳, ועמ״ש ע״פ ויטע אשל, לא היה העולם כדאי

כמו שבת שהוא מוחין דאבא ויוהכ״פ כתר, עוד כי המועדים התגלות בינה בחג״ת זהו ענין מי ברא אלה, ולכן נאמר אלה הם מועדי אלה דוקא ובחורבן בהמ״ק על אלה אני בוכי׳ כו׳ גם לע״ל והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה א״כ א״צ למועדים שהם מבינה כו׳, ובמדרש ס״פ פנחס שהמועדי׳ אינן בטילין י״ל כי יש ב׳ בחי׳ מועדים כמ״ש מועדי ה׳ כו׳ אלה הם מועדי של עצמות המאציל, לכן המועדים שמבינה דאצי׳ בטילין ולא יהי׳ בחי׳ מועדי כו׳ של עצמות המאציל או כי לע״ל יום שכולו שבת אין שייך מועדי ולע״ל יהי׳ הוי׳ לי לאלקים ע״כ המועדים בטילים, וכה״ג נת׳ בענין שבשבת אין מניחין תפילין בד״ה את שבתותי תשמרו דתק״ע, העלי׳ בשבת בד״ה ויקהל משה ובד״ה לא הביט און ביעקב, ובמועדים בד״ה מצה זו ובענין להקריב לי במועדי ובד״ה לי בעוזרי בה״ז אמור ק׳ ב׳ שבת אתהפכא אור חדש וי״ל לא חדש ימים בה״ז קרח כו׳, לפמ״ש דקנ״ז ע״ג מועדי׳ עליו׳ נגד ג׳ אבות שנק׳ הרים ולע״ל כי ההרים ימושו שיהי׳ הגילוי למטה לפי שנמשך מבחי׳ כתר ע״ד קי״ס הפך ים ליבשה, לכן המועדים עלמא דאתכסיי׳ ים בטלים כו׳ ע״ד כי גאה גאה, ושרביט הזהב י״ל זהו ענין וברית שלומי לא תמוט כי לא בכסף תגאלו משא״כ ראש השרביט ע״ד ברכות לראש צדיק זח״א קס״ב שראשי נמלא טל וראשו העליון יס״א, ראש המטה זהו ג״כ ראש השרביט, ויושט כו׳ שיהי׳ תרין ריעין דלא מתפרשין בזהר הרקיע בראשית על דף ט״ו איתא שהקו והחוט נמשך מיסוד שבע״ס הגנוזות כמ״ש בהגהות ועתה יגדל נא דתקס״ג לכן מ״ש שהשרביט הוא הקו וגם יסוד כי הכל א׳.

לת״א ד״ה ויושט המלך לאסתר

כתמרות עשן עמ״ש בד״ה מי זאת כו׳, כתמרות תמר סליק דו״נ וכן עשן חיוור ואוכם, זח״ב דל״ז ע״ב, וזהו ע״ד נהורא אוכמא ונהורא חיוורא הנזכר בד״ה כי אתה נרי, אור מבירור נה״ב ואור נה״א, ובלק״ת פ׳ שלח ד״ה ענין התכלת, שזהו ענין תכלת ולבן שבציצית.

ובגמרא ספ״ג דיומא דל״ח ע״א שהיה העשן מתמר ועולה כמקל, היינו כמ״ש בענין כפות תמרים שאין עליו מפורדים זמ״ז המורה על

דקנ״ז ע״ג: בהוצאה הנ״ל צד, ב.

הפסול מהכשר כו׳ ב׳ ענין זה עומד אחר כתלינו חלונות וחרכי׳ לב נשבר כו׳ ג׳ ענין העלי׳ שמתחי׳ עולה מן המדבר ואח״כ ותיגע בראש השרביט, ולע״ל ויושט המלך לאסתר את כל השרביט.

קיצור. אסתר אה׳ מסותרת נקודה בהיכלא, ולמע׳ הענין אסתיר פני ביום ההוא. הנה ארז״ל כל המועדי׳ לעתיד בטלים חוץ מפורים והלכות כי עליות בנ״י בשבת ויו״ט הוא בחי׳ עולה מן המדבר והכל נק׳ נגיעה בראש השרביט שקצהו התחתון בחי׳ ממכ״ע וסוכ״ע, אמנם מהו״ע למע׳ מבחי׳ עלמין לגמרי ולע״ל יהי׳ גילוי מהו״ע ע״י אתהפכא בימי הגלות, וכן בפורים הי׳ אתהפכא ע״כ המועדי׳ בטלים חוץ מפורים, ולכן לע״ל לא תוסיף קום שלא צריכה לעלות עוד, הלכות ג״כ בחי׳ אתהפכא והעומד אחר כתלינו וזהו מעשה דאסתר מתחי׳ עומדת בחצר העליון עולה מן המדבר ואח״כ ותגע כו׳ ואח״כ ויושט המלך את עצם השרביט כו׳ וד״ל.

לד״ה ויושט המלך לאסתר דקנ״ו ע״ד ששה ג׳ ע״ש אסתר אסתיר ע״ל דקנ״א ע״ג ודקנ״ג ע״ב, ובלק״ת בד״ה ביום השמע״צ שזהו ענין ועבד הלוי הוא שורה על היין, אך י״ל זהו ההמשכה מבחי׳ הוא נמשך ע״י הלוי, וע׳ ד״ה אז ישיר משה, ועמ״ש באריכות ע״פ ועבד הלוי הוא השייך לד״ה מזוזה מימין ונ״ח משמאל, אבל להמשיך מבחי׳ המוסתר גם מבחי׳ ביום ההוא זהו בפורים ע״י מס״נ ובר״ה מי יתנך בשה״ש שזהו ענין הבע״ת שממשיך מבחי׳ דאסתלק לעילא לעילא כו׳ מבחי׳ ההסתר פנים כו׳, והכוונה בהסתר פנים כו׳ ע״ש ובהביאור. ומזה נמשך לבסומי עד דלא ידעי ולא כמו שירה על היין ונסכו רביעית ההין כו׳, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ מי יתנך סעיף ו׳ דשע״ט ע״ב, עוד מענין אסתר ע״ד אבן מאסו הבונים בספר ויקרא כו׳ דרוש ה׳ קנינים אות ט׳ בהקיצור כל המועדים יהיו בטלים, ע״ל דקנ״א סע״ב בענין נביאים וכתובים, ובמ״א נתבאר לפי שכל הנביאים נתנבאו בכה ולע״ל יאמרו הנה א׳ זה כו׳, ומה שהמועדים בטלים צ״ל בנהר יעברו ברגל, ולע״ל והניף ידו על הנהר כו׳ ומעיין מבית ה׳ יצא או כי המועדים המשכה מבינה וכיון שלע״ל זהו בינה א״כ איך שייך מועדים שהם המשכת הבינה

דקנ״ו ע״ד שטה ג׳: **בהוצאת נ. י. דף צג, ד שו״ה השרביט.**
ע״ל דקנ״א ע״ג: **בהוצאה הנ״ל צ, ד.**
ודקנ״ג ע״ב: **בהוצאה הנ״ל צב, א.**
דקנ״א סע״ב: **בהוצאה הנ״ל צ, ד.**

וזהו הנה זה עומד אחר כתלינו, פי' בחי' חכמתו ורצונו ית' הוא בחי' התגלות בבחי' זה (עיין לעיל ההפרש שבין בחי' זה לבחי' הוא) להביא לידי גילוי בעניני התורה שעומד אחר כתלינו שאין אור ה' שורה ומתגלה בו מפני שעוונותיכם מבדילי' ועומדים לנגדו תמיד בכותל, והעצה היעוצה לזה משגיח מן החלונות מציץ מן החרכי' כי חלון הוא חלל שנעשה בכותל וכן ענין החרכים אלא שהחרכי' הוא בסדקי' קטנים וחלון הוא חלל יותר גדול כך עד"מ הנה ארז"ל פתחו לי כחודה של מחט דהיינו שישבור לבו לב האבן שיהי' לו רוח נשברה ולב נשברה, כי כל המסכים והכותל והמחיצה המפסקת בינו לאביו שבשמים הוא בחי' הרוח, אשר ע"כ מחשב עצמו ליש וחפצי עצמו יקרי' בעיניו מחפצי שמים (נת' זהו בחי' ז"ה עומד אחר כתלינו וצריך לעשות חלונות בבחי' המחיצה שהוא גסות והיינו להיות לב נשבר כו'), ועם כל הנ"ל יובן ויבואר היטיב ענין אסתר שמתחי' בראותו את המלכה עומדת בחצר הי' בחי' זאת עולה מן המדבר הנ"ל, כי גם בחי' חצר הפנימי' למדבר נחשב נגד בית המלך ממש כי אין המלך דר בו בקביעות בחצר כמו בבית (כי בית הוא בחי' אצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון ושם גילוי אוא"ס תמיד משא"כ בחי' עוה"ב שהוא חצר הפנימי' דמל', לאו איהו וגרמוהי חד ואין ערוך לגבי האצי' וכמדבר יחשב כו') אזי מתגלה הארת והמשכת אור ה' ואז ותקרב אסתר שמתעלה ומתקרבת אל המלך בתשוקה לדודה (היינו עליות המל' מברי' לאצי' ע"י שנמשך לה מתחילה כח ועוז מבחי' אצי' להעלותה כו', וע' בפע"ח בענין תהילות לאל עליון וסמיכת גאולה לתפי'), אבל כל העליות והתקרבות אינו אלא ותגע בראש השרביט (אפי' שהוא קצה התחתון דהארת הקו המסתיים באצי' או בבחי' המל' הנמשכת לה ע"י יסוד ז"א ושרש דשרש המל' מגבורה דע"י קו המדה כו') אבל אח"כ כתיב ותוסף אסתר וכו' דהיינו בה יותר אח"כ ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי אשר חשב על היהודי' שהבכי' היא לעורר ר"ר על ניצוץ אלקות אשר נתלבש בלבוש גסה"ר מבחי' המן אשר הוא חשב על היהודי' כי ממנו באו ליהודים מחשבות אילו, ואז יתהפכו חשוכא לנהורא, ולכן ויושט המלך לאסתר את כל השרביט הזהב שיאיר אור ה' בגילוי למטה דוקא (עמ"ש ס"פ מקץ ובפ' ויגש בענין מ"ע הזהב כו' בסוד שלע"ל [יהיו] הלוים כהנים ועמ"ש בענין אין כסף נחשב בימי שלמה כו' לפי שהי' סבור שבזמנו הוא ע"ד שיהי' לע"ל כו' ונענש כו') ואז ותקם אסתר פי' שקמה על עמדה ועל מצרה שלא תצרך עוד לבחי' עולה מן המדבר, וזהו ותעמוד לפני המלך שתהא במדרי' גדולה, כי פי' לפניו הוא כמ"ש א"ח עט"ב (נת' ענין המלכה עומדת בחצר שהוא בחי' עולה מן המדבר, ואח"כ ותקרב אל המלך, אך כ"ז הוא עדיין רק נגיעה בראש השרביט ואח"כ ותוסף אסתר לעורר ר"ר על ניצוץ אלקות להיות אתהפכא ואז ויושט לה כל השרביט ותעמוד לפני המלך [א]"ח ע"ב), בפי' זה יש ג' ענינים א' מה שגם הלכות אין בטלות לע"ל כמו פורי' לפי שענינם ג"כ בחי' אתהפכא חשוכא על התלבשות חכמתו ורצונו בההלכות לכשר

אלקינו זה ויאמרו מ"ה מכה"כ במקום שהיו אומרים אי' מקום כבודו, והענין א"ח עט"ב וענין לא תוסיף קום, וכ"ז הוא ע"י דאתהפכא חשוכא כו' ומעין זה הי' הנס דפורים שנתהפך לב דאחשורוש כו'), בפ"ז יש ב' ענינים א' איך דכל עליות דכנ"י והתקרבותם לה' בשבתות ויו"ט נק' נגיעה בראש השרביט, שהשרביט הוא המשכת א"ס להחיות עולמות, ומזה נמשך רשפי אש כו' וקצהו התחתון הוא כשהתלהבות נמשך מהתבוננו' ממלא וסובב, וקצהו העליון כשההתבוננות ממהו"ע, ב' נת' שלעתיד יהי' גילוי מהו"ע מחמת דאתהפכא חשוכא כו' ומעין זה הי' הנס דפורים).

ד) **ולכן** אמרז"ל שגם הלכות אין בטלות. וביאור הענין כי הנה אמרז"ל ע"פ ברח לך דודי ודמה לך לצבי וכו' מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו, דהיינו עד"מ כמו שבאדם בעצם ראשו הנה מונח בתוכו מוח שכלו ובינתו, וכשמחזיר עצם ראשו לאחוריו הנה גם המוח אשר בתוכו ורום שכלו ובינתו נמשך אחריו, וכך כביכול המשיך הקב"ה והלביש רצונו וחכמתו במקום אחוריים שהם בחי' חיצוני' דהיינו בענינים הגשמה, כמו בסדר קדשים בסדר נזיקין דפנימיות רצונו וחכמתו ית' מלובשים בהם, וגם מדותיו יתברך המה נמשכי' אחריהם מאליהם וממילא, וכמ"ש השיב אחור ימינו וכו' ובחכ' אתברירו פי' כי אין לשון בירור נופל אלא כשדבר שמתערב כמו מין במינו ואינו ניכר כך עד"מ סרסור המחליף פרה בחמור לגבי השונה משנה והלכה זו וכן קצב המתעסק בניתוח אברי הבהמה לנתחים ובבני מעיים כו' הוא קצב, אך המתעסק לידע כל פרטי הלכות החלוק באברי הבהמה להבדיל בין טריפה לכשירה וכן במחליף פרה לידע ולהבדיל בין חייב לזכאי וכן בסדר טהרות כגון טמא לטהור כו', וכן בכל ש"ס משנה וגמרא וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים מתגלה ומתברר רצון העליון ב"ה וחכמתו ית', ועי"ז מתברר ונפרד הרע מן הטוב דהיינו הפסול והכשר וחייב וזכאי וכן במצות מעשיות התלוין במדות כגון שומר אבידה שפטור ליתן פרוטה לעני שעוסק במצוה פטור מן המצוה והיינו אם עוסק בה לצרכה דהיינו לשוטחה ולנערה ואין חילוק בין היא אבידת עשיר או עני, משא"כ אם שומר כסות שלו אפי' אינו עשיר כמו בעל אבידה הרי אין בו מצוה, וכן הענין בצדקה ובגמ"ח מה שעושה חסד עם הבריות היא מצוה ואם עושה לצרכו אין מצוה, וע"כ כשעושה מצוה בדבר גשמי הרי הוא ענין ההתהפכות חשוכא לנהורא שאור ה' הוא גילוי רצונו ית' ואור במקום החושך הגשמי הוא (נת' טעם שהלכות אינם בטלות לע"ל כמו בפורים להיותן ג"כ בחי' אתהפכא חשוכא שרצונו וחכמתו נתלבשו בענינים גשמיי' מחזיר ראשו כו' להיות בחכ' אתברירו לברר ולהפריד הרע מהטוב הפסול מהכשר כו' (וכן במ"ע המצוה מה שהוא מצוה ומה שאינו מצוה ובמצוה שעשה בדבר גשמי הוא גילוי רצונו ית' לאתהפכא כו').

שלהיותך תהילות ישראל הוא בחי׳ ישיבה שהוא בחי׳ השפלה אצלך שבאמת אתה קדוש ומובדל מגדר זה (נת׳ איך כל מיני עליות כנ״י בשבת ויו״ט נק׳ נגיעה בראש השרביט, כי השרביט הזהב הוא ענין המשכת אא״ס להיות חיות כל העולמות, והאידנא אין כנ״י יכולה לקבל מעצם השרביט אלא השרביט נשאר בידו והארה מגיע אלי׳ והוא בחי׳ אה׳ כרשפי אש כו׳, וקצהו התחתון הוא כשאה׳ נמשכת מההתבוננות ממכ״ע וסוכ״ע, וקצהו העליון הוא כשהתלהבות מההתבוננות במו״ע שאינו בגדר עלמין כלל לא בבחי׳ סובב ולא בבחי׳ ממלא בחי׳ ואתה קדוש אלא שיושב ומשפיל להיות נמשך הארה בבחי׳ סו״מ כו׳, אבל מהו״ע לא שניתי ולגדולתו ב״ה להחיות העולמות וידוע דסיום הארת הקו הוא במל׳ דאצי׳ והוא ענין המלך יושב בבית כו׳ אצי׳, וחצר הפנימי׳ הוא עולם הברי׳ כמ״ש במ״א, אמנם ענין זהב מורה מקור הגבורות ושרשן, ועם היות נודע דהגבורות בשרשן גבוה יותר כמעלת הזהב כו׳ עכ״ז אי׳ אם שורש הגבורות בהקו דלכאורה שרשן בהצמצום שלפני הקו כו׳, עמ״ש במ״א בענין מחלוקת קרח כו׳ ע״כ נא׳ דשרביט הזהב הוא ענין קו המדה גבור׳ דעתיק שמתלבשת במו״ס שמשם מקור ושורש חיות העולמות, ועיין בזהר תרומה דקמ״ט ע״א ענין זהב כבוד סתים מכלא ובפרד״ס שער הגוונין פ״ג פי׳ שהוא בחי׳ בינה והכל עולה לקנה א׳ כידוע דהתגלות עתיק כמ״ש בענין ועבד הלוי הוא ובענין ויאמר ה׳ אל אברהם לך לך כו׳ ע״ש), אבל לעתיד יתגלה אור ה׳ בגילוי רב ועצום דהיינו המשכות אלקותו ית׳ ועצמותו ומהותו מבחי׳ אני ה׳ לא שניתי הי׳ הוה ויהי׳ בדיבור א׳, וראו כל בשר בעיני השכל הגשמי כי אלקי׳ יהי׳ בבחי׳ זה (נת׳ שצ״ל זה כמ״ש הנה אלקינו זה), והתגלות זה יהי׳ התחתונים דוקא למטה וכמארז״ל ע״פ כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל שמה״ש ישאלו זאת לצדיקים ובמקום שאמרו מ״ה אי׳ מקום כבודו יאמרו מכה״כ, וזהו א״ח עט״ב שאור ה׳ המתגלה בה עכשיו נק׳ בעלה, אבל לעתיד יהי׳ גבוה יותר ולכן כתיב נפלה ולא תוסיף עוד בתולות ישראל, פי׳ שלא יהי׳ שייך לה בחי׳ קימה ועלי׳ כי יהי׳ אני ה׳ בגילוי רב למטה דוקא, והיינו משום דאתהפכא חשוכא לנהורא ולא לאכפיין לס״א לבדו לבטלם ולהכניעם כמו בשאר גלות דכתיב למכה מצרים בבכוריהם וכו׳ ויהרוג מלכים אדירים וכו׳, רק כי אז אהפוך אל העמים שפה ברורה וכו׳ והלכו עמים רבים כו׳, כי להיות גילוי למטה א״א להיות כ״א ואת רוח הטומאה אעביר בחי׳ אתהפכא משא״כ כשהרע בתקפו רק דאתכפי׳ א״א להיות גילוי למטה שהרי הרע מסתתר אלא צ״ל עליות, וזה הי׳ יצ״מ).

והנה מענין זה הי׳ הנס של פורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב, אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא עצמו שאמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא ונגלה כבוד ה׳ למטה במקום חושך דוקא (נת׳ שלעתיד יהי׳ גילוי אור ה׳ ומהו״ע

ניצוץ הוא בבחי' נוק' לגבי קוב"ה לעלות ולראותו לפני ה' כ"א לפי מדריגתו ששה חדשים בשמן המור הוא בבחי' חכ' להיות בבחי' מור בבחי' מרירות, שמאחר שעולה מן המדבר ומפריד הרע להיות כלה ונשרף בעשן וקיטור אזי ישכיל היטיב ענין המרירות מן ההיפוך איך ומה הוא (ועמ"ש במ"א בענין מררי שהוא ב"פ מור הא' מלמטה למע' מור שבקטרת שהוא העלאת הניצוצות בבחי' אתכפי' בחי' העלאת מ"ן, הב' בחי' מור שלמע' למטה שהוא בחי' המשכה למטה , וזהו מור שבשמן המשחה לפ"ז שמן המור הוא בחי' שלמע' למטה ע"ש), ואח"כ יבא לבחי' לבונה הוא בחי' השמחה בחדות ה' ישמח ישראל בעושיו, וזהו ענין ששה חדשים בבשמים כי כמו שהריח נכנס ונקלט לתוך גופו ומענגו בדשן נפשו הגם שהוא דבר שאין בו ממש נראה ונתגלה לעין רק נקלט הריח לתוך גופו, כך ענין השמחה בה' הוא מעלמא דאתכסי' רק שמשמחת את הלב ומלהיטו להתלהב ולהתלהט באור ה', וכל אבקת רוכל הם כל מיני התלהבות אשר בכל נפש מישראל בכ"ח לפוש"ע וה"ע ובתמרוקי הנשים שבכל אילו הנערה באה אל המלך (נת' ענין עליות כנ"י בשבת ויו"ט שהוא בחי' מי זאת עולה מן המדבר כו' וענין עשן וקטרת בחי' לאכפי' ומור מרירות, ולבונה שמחה של מצוה.

ג) **והנה** כל מיני עליות והתקרבות כנ"י להקב"ה בשבת ויו"ט וכל מה שמתעלים בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות נק' נגיעה בראש השרביט, כי שרביט הזהב הוא המשכות אאסב"ה והוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ"ש את שרביט הזהב וחי', ואינה יכולה לעלות ולראות ולקבל חיות חיותה מכל השרביט רק השרביט נשאר בידו ורק הארה מגיע אלי' בראש השרביט, והארה זו היא בחי' אהבה עזה כרשפי אש ושלהבת העולה למעלה זהב העליון זהב התנופה, וקצהו התחתון הוא כשאה' עזה זו בוערה ומתלבש מהתבוננותו בגדולתו אסב"ה ממכ"ע וסוכ"ע וקצהו העליון הוא כשמתלהבת ומתלהטת מהתבוננות במהו"ע ית' ולמתב"כ ולא שייך בי' לשון גדולה ממכ"ע וסוכ"ע רק על הארה והמשכה החיות ממנו ית' שייך לומר ממלא וסובב, אבל לגדולתו דוקא אין חקר פי' דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו איך הוא גדול מאוד ומהולל אלא בשם הוי' ב"ה המורה על המשכות החיות לעולמות, אבל קמי' ממש כלא ממש חשיבי וכאילו אין שם עולמות כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם הכל בשוה, ולא שייך לפניו יתברך בחי' עלמין כלל לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב כי אינו בגדר עלמין כלל וכדכתיב גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו, וארז"ל אימתי גדול ה' כשהוא בעיר אלקינו כו' כי לפניו יתברך לא שייך לשון גדולה מאחר שכל העולמות עליונים ותחתונים כלא חשיב קמי' אלא מדת גדולתו היא ענותנותו שמתלבש בבחי' גדולה כדי להיות מלכותו מלכות כל עולמים, וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם, וזהו ואתה קדוש יושב תהילות ישראל פי'

היום ההוא שאינה בהתגלות והוא בחי' נקודה בהיכלא בפנימיות נקודת לבו ודאי מסותרת היא האהבה ואין לך בחי' אדם שאין לו בחי' פנימיות זו אלא שלהוציאה מן ההעלם אל הגילוי אינה שוה בכל נפש אדם, ולכן לימוהמ"ש שאז יזדכך אדם, אז יהי' נגלה בחי' כבוד הוי"ה וראו כל בשר כו', ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו כו' פי' שיאיר אור הוי' בהתגלות עד שיהי' נקבע ונתפס אפי' במוחו ושכל אנושי וראו כל בשר בראי' גשמיות חושיות כי אלקים הוא בבחי' זה אשר לזה קוינו לו ולא בבחי' הוא (ואעפ"י שנת' שבחי' ההוא היינו בחי' שלמעלה מבחי' זה מ"מ היא הנותנת הוא מבחי' עלמין סתימין א"כ לגבינו הוא חושך והעלם ולא אור משא"כ בחי' זה הוא גילוי ולכן לע"ל שיהי' גילוי אור ה' היינו שהמדריגה עליונה יתגלה ולא ישאר בהעלם בבחי' יום ההוא וד"ל) (נת' ענין אסתר יום ההוא ולע"ל זה).

ב) **והנה** ארז"ל כל המועדים בטלים לע"ל חוץ מפורים שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו כו' וזכרם לא יסוף מזרעם, וגם ארז"ל הלכות אין בטלים לע"ל. והענין הוא כי הנה שבתות ויו"ט הוא שבהם הוא עליות העולמות והניצוצות, שכל ניצוץ נש"י מתעלים במדרי' מפני אור ה' המתגלה בעתים הללו וניתוסף בהם אורה ושמחה בחדות ה' להלהיט הנשמות לדבקה בו ית' ביתר שאת, ובפרטות בפסח מתגלה אור האה' וחסד בפנימיות הנשמות, ועי"ז מתעלים כל הניצוצות נשמת ישראל לעורר את האהבה ולדחות כל המונעים ומבטלים דהיינו הדברים שהם היפך נגד אהבת ה' שהם תאות גשמי' לאכפי' לס"א וכמ"ש למכה מצרים בבכוריהם כל"ח פי' בכדי שיאיר לעולם אור החס' עליון הכה בכורי מצרים שהם המה ההפכים מזה, כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל, פי' כנ"י נק' זאת היא עולה מן המדבר שהם דברים הגשמיי' אשר לא לה' המה שהם דומים למקום מדבר ושממה וגם מדבר מלשון דיבור דהיינו דב"ט והיא עולה מהם בשבתות ויו"ט ואז היא כתמרות עשן, כי כמו שעשן גשמי התהוותו הוא מחמת שהאש שורף דבר שהוא היפך טבעו דהיינו לחלוחית שיש בעצם או בפתילה שנאחז בהם האש שהרי ריבוי העשן הוא לפי ריבוי הלחלוחי' שיש בדבר ההוא, כך כביכול כשאור ה' מתגלה בשבתות ויו"ט שורף ומכלה דבר ההיפוך הגילוי לאכפיי' לס"א וגם הוא מקוטרת קיטור נק' עשן דק כמו עשן המוגמר והקטרת ולרוב דקותן לא נק' בשם עשן בתורה כלו' בשם ענן כמ"ש וכסה ענן הקטורת, והיינו מפני שאינו שורף ומכלה דבר ההיפוך ממש לפי שאין בדבר הנאחז בהם האור מדבר ההיפוך כ"א מעט מזעיר, ואעפי"כ צ"ל בבחי' זו בחי' מקוטרת לשרוף ולכלות כ"א לפי מדריגתו, ולפי מעלת נשמתו בעילוי אחר עילוי (ואפי' ענין עשן וענין הקטורת הוא שריפות תאות גסות ותאות דקות וכמ"ש באגה"ק ע"פ אין ישראל נגאלין אלא בצדקה שה"ע מילה ופריעה ע"ש) ואח"כ יהי' בבחי' מור הוא האמור במגילה ובהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך שכל

וכן למעלה בכנ״י המשכה מי״ג ת״ד וזהו אחש עתים חשות סייג לחכמה שתיקה תחרישון דקי״ס (והיינו לא בקשה דב״ר דאסתר) ועד״ז ל״ת ומד״ר שתיקה, ורוש מתלבש בלבוש כענין חשמל משל, או להיות העזר נמשך מבחי׳ כנגדו וזהו לענה ורוש, או ע״י מד״ר לבוש, המולך מהודו כו׳.

וזהו שושן הבירה כשושנה בין החוחים.

גורל למעלה מהרצון ע׳ בענין עוברי רצונו הצור כו׳ ואנו ממשיכי׳ מבחי׳ זו דרך הרצון ה״ז מעלה נפלא׳ וזהו ואתה תומיך גורלי וכו׳.

העזר ע״י המלאכי׳ מבחי׳ אחש ע״ד עתים חשות עתים ממללות נמצא נמשך מבחי׳ חש לבחי׳ מל׳ דבור אבל אסתר לא ביקשה דבר כ״א נמשך מבחי׳ אחש ע״י הגי לבד מחשבה.

עמ״ש ע״פ אין אומר ואין דברי׳ כו׳ בזהר תרומה קל״ו קלא דלא אשתמע, וזהו לא בקשה דבר שהוא בחי׳ קלא דאשתמע כ״א אשר יאמר הגי הוא בחי׳ קלא דלא אשתמע כו׳.

ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב, ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך.

להבין ענין השינויים בין פסוק זה לפסוק שלמעלה דשם נאמר ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו, וגם שם נאמר ותגע בראש השרביט, וכאן משמע שנתן לה כל השרביט, גם להבין ענין זה בכל זמן מהו. הנה כנ״י נק׳ בשם אסתר ע״ש ואנוכי הסתיר אסתיר פני ביום ההוא, כי הנה פני ה׳ שהוא גילוי שכינה כמ״ש יאר ה׳ פניו אליך, הוא עכשיו בזמן הגלות מסותרת בבחי׳ היום ההוא, כי יום ההוא מורה על יום שאינו נראה ונגלה משא״כ יום הזה (פי׳ יום ההוא היינו בחי׳ בינה שנק׳ הוא ובינה מקננא בכורסי׳ עולם הבריאה שהוא בחי׳ בורא חושך העלם והסתר ובחי׳ מל׳ שנעשה עתיק לברי׳ הרי היא מסותרת ביום ההוא ואינה בגילוי למטה, א״כ יש לפרש שבחי׳ יום ההוא הוא עוה״ב ג״כ מסותרת שהרי נעשית עתיק לברי׳ שהוא מקיף והעלם, ויום הזה היינו בחי׳ ז״א המקנן ביצירה יוצר אור בחי׳ גילוי כו׳) ודרך פרט בכל נפש מישראל הנה כאשר בחי׳ ניצוץ נה״א היא מכוסה ומלובש בלבושים מדו״מ הגשמי׳ ואין אור ה׳ שורה ומתגלה בו להיות נתפס במוחו ולבו האהבה לה׳ לדבקו בו בהתגלות לבו כ״א בבחי׳ מקיף עליו מלמעלה נק׳ בחי׳ אהבה זו בשם אסתר שהוא מסתתרת בבחי׳

ב׳שכד **ויתלו** את המן על העץ, הנה העץ גבוה נ׳ אמה, פי׳ אדמו״ נ״ע סד״ה כי אברהם לא ידענו נ׳ שערי טומאה דקליפה דבריאה נגד נ׳ שערי בינה דקדושה והנה שער החמשים הוא הכתר וכמ״כ לעו״ז כתר דקליפה אם תגביהי כנשר כו׳. ויש להעיר ממ״ש בשל״ה דר״ו ע״ב י״א פסוקים מתחילים בנו״ן ומסתיימים בנו״ן והוא ע״ד שיהי׳ נמשך יתרון האור ע״י החשך מכתנות עור יהי׳ כתנות אור, וכך הנו״ן כפופה רומז על נפלה ולא תוסיף קום כמארז״ל מפני מה לא נאמר נ׳ באשרי, ולכן י״א פסוקים מתחילים בנו״ן כי בנפילתה אזי נבנית צור י״א כתרי דנוגה, י״א ארורים כי בקדושה עשר ולא תשע כו׳ ובקליפה י״א כל המוסיף גורע עשתי עשר יריעות עזים, אכן נו״ן פשוטה רומז על שער החמשים שממנו יומשך האור גם למטה ואז יהי׳ ובלע המות כו׳ ואת רוה״ט אעביר כו׳ ועמ״ש ע״פ ובו תדבקון בנו״ן פשוטה, וכן בענין נו״ן פשוטה דאהרן. וזהו י״א סממני הקטרת לברר י״א כתרין הנ״ל, ועד״ז בנס דמרדכי ואסתר ג״כ בתחלה עץ גבוה נ׳ אמה המורה על נפלה כו׳ ואח״כ תלו עליו את המן ע״י גילוי שער החמשים דקדושה וזהו כענין שמסתיים בנו״ן פשוטה, ועמ״ש עוד מענין יעשו עץ גבוה ע״פ כי גבוה מעל גבוה שומר והוא בפ׳ וארא בד״ה ברבות גשא פי״ד דרנ״ח ע״ד וידבר* אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי׳ דפי׳ יעשו עץ גבוה ע״ד אם תגביה כנשר שנת׳ בד״ה ויאבק איש, אך כי ע״י בחי׳ גבוה מעל גבוה עי״ז משם אורידך נאום ה׳. ועמ״ש בלקו״ת בשה״ש ביאור אני ישנה ספ״ב.

וחמת המלך שככה. פ״ק דמגילה ט״ז סע״א. סנהדרין ק״ח ב׳. זח״ג נשא קל״ג סע״א פנחס דרט״ו רל״ד ר״פ שופטים רע״ד ב׳.

ותפול לפני רגליו בזמן הגלות כנס״י בבחי׳ נפילה שאינה מקבלת מפנימי׳ ישראל דלעילא כ״א מבחי׳ רגליו נה״י ע׳ ביאור דפ׳ זכור והיינו מחמת שלמטה ג״כ בישראל אין גילוי נקודת הלב רק בחי׳ לכתך אחרי.

ואעפ״כ סומך נופלים ע״י אקב״ו רצון יריאיו יעשה, אלא שצ״ל תשובה שעי״ז חדש ימינו כקדם ועד״ז מצות דרבנן כי ל״ת גבוהי׳ ממ״ע ומד״ר בינה יתירה אי״ה סופר.

בד״ה רבות . . ע״ד וידבר: כן הוא בכת״י המעתיק (גוף כתי״ק לא מצאתי לע״ע) והל׳ צ״ע. וכנראה יש כאן השמטת איזה תיבות [הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א — לאחרונה נדפס המאמר באוה״ת שמות־ז ע׳ ב׳תקצה].

והנה מבואר למעלה (בפנים) איך ב׳ בחי׳ אלו לבוש מלכות וכתר מלכות צריכים לבחי׳ סוס אשר רכב עליו המלך, ויובן ע״ד מארז״ל בליליא מאי קא עביד רוכב על כרוב קל שלו ושט בח״י אלף עולמות כו׳, והענין כי ח״י אלף עלמין אלו הם בבריאה, ושרשם למעלה באדם דאצילות, הם בחי׳ ח״י חוליות שבשדרה והן הן ח״י ברכאן דצלותא כי ברכה הוא מלשון בריכה והמשכה, וברכה והמשכה זו היא מהמוח דרך ח״י חוליות, עד״מ הטיפה נמשכת מהמוח דרך חוט השדרה עד היריכים ואח״כ נשפעת למקבל, כמו כן למעלה כל ההמשכות הם מח״ע עד נו״ה כלי ההשפעה, ונגד זה הן ח״י ברכות דשמונה עשרה, ולכן בברכה הראשונה כורע בברוך שהכריעה וההשתחוואה הוא הרכנת וכפיפת הראש, שהוא בחי׳ ההמשכה מח״ע עד סוף ברכות ש״ע שמשתחוה במודים שהוא נגד נו״ה בחי׳ ירכין רצה ומודים אז נגמר ההשפעה למקבל בשים שלום, ונש״י ממשיכים השפעה זו ג״פ בכל יום, כמו שנמשכה בבחי׳ אצילות ממש ע״י ח״י חוליות הנ״ל. אך המלאכים אומרים שירה בלילה ואז מקבלים גם הם השפע כי אז זמן ותתן טרף לביתה רק שבמלאכים מתחלק בחי׳ ח״י אלו לח״י אלף עולמות כי המלאכים הם בעלי גבול מהלך ת״ק שנה, ולא יכלו לקבל הארה יתירה מכדי קבלתן, וכמאמר הושיט הקב״ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן, דהיינו לפי שהם בע״ג א״י לקבל הארה מאצילות אשר שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד, וכאשר נתגלה הארה יתירה מכדי קבלתן אז נבטלים ממציאותן, ולכן מתחלק ההתגלות מח״י חוליות ח״י ברכות דשמו״ע לח״י אלף עולמות שמבחי׳ א׳ דאצי׳ מתחלק בבי״ע לאלף עולמות כו׳, בכדי אשר יוכלו שאת ולא יבטלו ממציאותם (ועיין בעה״ק ח״ב פי״ב). והמשכה זו מאצילות לבריאה הוא ע״י כרוב קל כי כרוב הוא פרצוף אדם רק שהוא אנפי זוטרי כרביא. והענין הוא כי כל ההשפעה הוא ע״י בחי׳ אדם דייקא אשר הוא פרצוף שלם מוחין ומדות ועיקר התגלות והשראת אור א״ס ב״ה הוא בבחי׳ חב״ד, וע״י המוחין נמשך למדות חג״ת ונה״י שהן כלי ההשפעה, ולכן אדם בגימ׳ מ״ה אשר שם מ״ה הוא במילוי אלפין וצורת אלף הוא ב׳ יודין ח״ע וח״ת וביניהם ו׳ המחברם וההתחברות הוא ע״י ביטול כענין עושה שלום במרומיו שנעשה שלום בין שר של מים ושר של אש שהם ב׳ הפכיים, ע״י גילוי אור א״ס ב״ה שעי״ז מתבטלים שלא להיות יש ודבר כו׳, ולכן ממילא מתכללים זע״ז. וכך הוא ענין שם מ״ה אורח אצילות, היינו התכללות המדות זה מזה, כי שם מ״ה הוא בחי׳ ביטול ע״י גלוי אור א״ס ולכן ממילא מתכללים המדות שנכלל המדה בהפכה להיות אחד, וזהו בחי׳ אדם שהוא בחי׳ התכללות, ויש ב׳ בחי׳ אדם היינו בחי׳ אדם הגדול שנק׳ אנפי רברבי, ואדם הקטן היינו אנפי זוטרי כרביא כי יש מוחין דגדלות ומוחין דקטנות, והנה באצילות נק׳ אדם הגדול אשר שם הארת אור א״ס בשפע ובגלוי יותר ולכן שם הוא התכללות הספי׳ ביחוד אמיתי והמשכת הטיפה ממוח דרך חוה״ש עד שבא בגילוי בכלי ההשפעה בירכין.

אורו בהא״פ ביתר שאת כו׳, ע׳ באגה״ק איהו וחיוהי כו׳) והיינו ע״י מעשים טובים עשיה גשמיות, כענין שהקדימו נעשה כו׳ כי שרש התהוות העשייה הוא מבחינה זו כנ״ל ע״כ עי״ז יביאו וימשיכו בחי׳ לבוש מלכות, ואח״כ אשר נתן כתר מלכות בראשו, הוא בחי׳ המצות כי תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ דרבנן הם בגימט׳ תר״ך, והם תר״ך עמודי אור הנמשכים מכתר עליון (דהיינו בחי׳ גלגלתא ומו״ס שהוא המשכה מא״ס בבחי׳ גילוי שגלגלתא ממשיך גילוי בחי׳ עת״י שהוא בחי׳ א״ס כנ״ל, דאע״פ שעכשיו הגילוי רק בחי׳ גלגלתא שהוא חיצוניות מ״מ לע״ל יהי׳ ג״כ גילוי הפנימי׳ שהוא בחי׳ עת״י ממש, משא״כ הלבוש מלכות הוא בחי׳ העלם שהוא בחי׳ סובב ומקיף). וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, עד״מ העטרה נעשה מאבנים טובות שהם בחינת דומם שהדומם הוא בחינה תחתונה בבחי׳ דצח״מ רק כשנלטשים היטב אז נתראה ונתגלה אורם המבהיק ונקבעים בעטרה על הראש כתר שמכתירין בו המלך ומתענג ומתפאר בהם, כך קיום המצות בדברים גשמיים ציצית מצמר ותפילין מקלף וסכך הסוכה, ששורש התהוות הגשמיות מבחי׳ לבוש מלכות, אך אין האור מתגלה בהם כלל וע״י אתעדל״ת כשעושי׳ מהצמר ציצית ומהסכך לסוכת מצוה, מבהיק אורם שמאיר בהם שרשם ואור הצפון בהם מסוכ״ע, ואז אח״כ בקיום המצוה ע״י האדם נעשי׳ בחי׳ עטרה וכתר שנמשך גלוי אור א״ס בבחי׳ כתר עליון שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים וממשיך אור א״ס בגלוי בנאצלים, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, והיינו ענין שהקדימו נעשה לנשמע, פי׳ מתחלה נעשה להמשיך בחי׳ לבוש מלכות ואח״כ ונשמע גלוי בחי׳ כתר תר״ך עמודי האור שנמשך האור מסכ״ע בבחי׳ גילוי כו׳. (נראה לומר כי גם המשכת בחי׳ לבוש מלכות ע״י שעושי׳ מהצמר ציצית כו׳ הוא ג״כ המשכה וגילוי שהרי ע״ז נאמר יביאו לבוש מלכות, ורק שהגילוי בבחי׳ מקיף, ומ״מ לא דמי לכשהי׳ מקיף זה מחי׳ ג״כ הצמר תחלה קודם שנעשה בו המצוה כי אז הי׳ מקיף מרחוק מאד, כי הקליפות מפסיקים ומסתירים בין מקיף זה להעשייה, וכמו כל דברים שתחת ממשלת נוגה דאע״פ שאור הסוכ״ע מהוה אותו מ״מ הוא בהסתר פנים מאד ולא כן כשהוכשרו למלאכת שמים אז נתעברו המפסיקים ומונעין, והמקיף מאיר בהם בקרוב ומ״מ מקיף הוא, וזהו כמשל לטישת האבנים טובים שמסירים החושך מהם, אולם בקיום המצוה ע״י האדם נקבעים בבחי׳ כתר שזהו להיות גילוי בבחי׳ פנימיות תר״ך עמודי אור כו׳, דאע״פ שהמצות נק׳ מקיפים מ״מ לגבי בחי׳ וענין לבוש מלכות נק׳ בחי׳ פנימיים שהרי הכתר נמשך מהקו וחוט כו׳). וזהו שבפורים נאמר יביאו לבוש מלכות כו׳, כי נאמר וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, שבמ״ת רק החלו ע״י שהקדימו נעשה לנשמע אבל בימי אסתר היה ביתר שאת שהיה להם מס״נ ממש בפ״מ כי המן ביקש להשמיד כל היהודים דוקא, ולא רצו היהודים להיות כופרים ח״ו, ומסרו נפשם על קדושת שמו ית׳, והי״ז גדול יותר מבחי׳ הקדמת נעשה לנשמע, ולכן עי״ז יביאו לבוש מלכות אור הסוכ״ע ואח״כ נמשך הגילוי בבחי׳ כתר מלכות ונותן הכתר מל׳ בראשו והיינו ע״י קיום מעשה המצות וכנ״ל.

גשמיות ממשיך מבחי' סוכ"ע יותר ממה שנמשך ע"י שכל רוחני כו' שהתהוותו ע"י עילה ועלול כנ"ל.

ועתה נבוא לביאור הפסוק יביאו לבוש מלכות, כי הנה בחי' הסכ"ע הוא הנקרא לבוש מלכות, פי' כי הנה הקו וחוט שנמשך לתוך החלל ומקום פנוי והוא הארה מבחי' מלכות דא"ס הוא הנק' ממכ"ע דרך כלל לפי שמתלבש בתוך כל העולמות לכל עולם לפי ערכו ותכונתו ודרך כלל הוא בחי' ציור אדם חו"ב ודעת הם בחינת מוחין ובהם האור והחיות גדול יותר ואח"כ גופא וזרועות הם חו"ג ותפארת כו', נמצא מתמעט האור כו', וכן בכלל נק' אצי' חכמה ובריאה בינה כו', הרי כללות כל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין הוא בחי' ציור אדם, ואמנם בחי' לבוש מלכות הוא עד"מ הטלית שהאדם מתעטף בו שהוא מקיף את כל קומתו ממעל לראשו עד רגלו, וכמו כן בחי' לבוש מלכות הוא בחי' העיגול הגדול שלמעלה מהקו וחוט שהוא הסובב ומקיף את הקו וכל העולמות ממעל לראשו עד מתחת רגליו, פי' ממעל לראשו דהיינו שהוא מקיף גם על בחי' גולגולתא שהוא בחי' כתר (שבכתר) דאצילות דאע"פ שמבואר למעלה דגלגלתא נק' מקור המקיפים היינו לגבי מו"ס שהיא חכמה שבכתר שהיא מקור הפנימי' שזהו בחי' חכמה, ע"כ בערך בחינה זו נק' גלגלתא מקיף שהוא מקיף לבחי' מוחא (ונמצא היא בחי' מקיף שנמשך מהפנימי שהוא הקו כו') אבל לגבי עצמותו ית' היא ג"כ מבחי' ציור אדם, אלא שמ"מ הוא מבחי' תחתונה שבמאציל כמש"ל שהכתר הוא הממוצע כו', ולכן בחי' הלבוש מל' שהיא העיגול שלמעלה מהקו והמקום פנוי הוא עד"מ כמו טלית ולבוש שאדם עוטפו ומכסה בו ראשו והכתר שע"ג ראשו כו'. ומה שנק' בחי' זו לבוש מלכות כי עצמותו נתלבש בלבוש כזה להיות בחי' סובב לעלמין (ע' בביאור השלישי שבחינה זו הוא רצונו הפשוט שעלה ברצונו שיהיו העולמות) בכדי שיהיה נק' מלך על העולמות, ובחי' מלכות נק' לבוש כי הנה מלוכה אין שייך אלא על יש ודבר נפרד ובאמת כולא קמיה כלא חשיב ואני הוי' לא שניתי כמו קודם שנברא העולם, וא"כ על מי שייך שיהי' מלך עליהם מאחר שבאמת אין ואפס הם, רק שהם יש ודבר נפרד בידיעתם וזה נמשך מחמת בחי' הלבוש מלכות שהוא בחי' התנשאות ורוממות שיהי' מאיר עליהם רק בבחי' מקיף, אבל בגילוי לא יומשך רק ע"י הצמצום והקו עד שיהי' בחי' יש בידיעתם. ומבחי' לבוש זה הסוכ"ע הוא שורש התהוות היש ובפרט העשיי' גשמיות כנ"ל, וע"ז נאמר כי הוא צוה ונבראו, וכל אשר חפץ עשה, חי העולמים מלך הוא בחי' מלכות דא"ס לבוש מלכות, המלך המרומם לבדו מאז, וזהו ה' מלך גאות לבש, שהגיאות וההתנשאות הוא בחי' לבוש שנתלבש בזה בחסדו הגדול להיות מלך עליהם, כי באמת הם אין ואפס רק שנתלבש בלבוש זה שבו ועל ידו הם בחי' יש.

והנה כדי שיאיר אור הסוכ"ע ויומשך אורו תוך הא"פ והעלמין, ע"ז נאמר יביאו לבוש מלכות שבאתעדל"ת תליא מילתא (כי בתחלת הבריאה הי' זה בחסד חנם ועכשיו באתעדל"ת תליא, ועוד שע"י אתעדל"ת יומשך גילוי

וראשיתן היא החכמה בראשית בחוכמתא וכו׳ כי הרי הגשמיות אינו מסוג וערך הרוחניות לא מיני׳ ולא מקצתיה, ואיך יתהוה גשמיות האור מרוחניות האותיות יהי אור, ואין זה דוקא אלא כח א״ס ב״ה הכל יכול לברוא יש מאין ואפס המוחלט כי הוא אמר ויהי הוא צוה ונבראו שיהי׳ נתהוה הגשמיות מהרוחניות דהמאמרות והאותיות, וכמו שממנו ית׳ גם החכמה מאין תמצא פי׳ בבחי׳ יש מאין כי הרי הוא ית׳ במהותו ועצמותו מובדל ומרומם בערך גם מבחי׳ חכמה עילאה ראשית ההשתלשלות והחכמה עם העשייה גשמיות שוין אצלו ית׳, שזהו פי׳ אין ערוך אליך דאילו היה להחכמה שייכות ויחס קצת למהו״ע ית׳ יותר מיחס ושייכות העשייה גופנית למהו״ע ית׳ א״כ הרי יש לה ערוך אליו יותר מערך העשייה אליו, אבל באמת אין ערוך כלל שח״ע ועשייה גשמיות ודומם גשמי שוין קמי׳ ית׳, ולכן כדי שיהי׳ מהות ח״ע הוצרך להיות דילוג, היינו שיהי׳ צמצום ומקום פנוי שיסתלק האור כמו שהוא בבחי׳ א״ס ויהי׳ נכלל במאור ולא נמשך רק קו לבד אז יכול להיות התהוות ח״ע, והיינו משום שאין ערוך כלל בחי׳ ח״ע לעצמותו ית׳ כמו העשייה גשמיות ממש (ומשנ״ת למעלה שהחכמה נמשך בבחי׳ השתלשלות עילה ועלול רק הכלי נתהוה מבחי׳ סוכ״ע, הנה הפירוש הוא מבחי׳ הקו לבד שהוא ההמשכה שע״י קדימת הצמצום, לכן כיון שנמשך רק קו וחוט לבד הוא מתלבש ונמשך בבחי׳ חכמה, אבל לגבי א״ס ב״ה הסוכ״ע שלמעלה מהקו הנה החכמה היא בריאה יש מאין כמו העשייה גשמיות) (וכמו * שהתהוות העשייה גשמיות מהרוחניות הוא ע״י כח א״ס ב״ה הכל יכול כי הוא ציוה ונבראו כמו כן התהוות החכמה מהקו המתלבש בה הוא ג״כ ע״י כח א״ס ב״ה הכל יכול) ואם כן כמו שיכול להיות התהוות החכמה מעצמותו ית׳ יש מאין כמ״ש מאין תמצא, כך יכול להיות ממנו ית׳ התהוות העפר גשמי דעשייה, כי היפלא מה׳ דבר. כי הגם שהעפר הוא גשמי והחכמה רוחני׳ ובפרט חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא ואין להם ערך זל״ז אבל לגבי מהותו ועצמותו ית׳ שניהם שוים (והתהוותם * שלא ע״י התלבשות האור והחיות בהם ממהו״ע ית׳ (רק דרך קו) אלא כמ״ש כי הוא צוה ונבראו, כל יכול). ולהיות כן ששרש התהוות העשייה גשמיות הוא דוקא מאור א״ס ב״ה הסוכ״ע וכל יכול לכך אתי שפיר הא דע״י מצוה מעשיות דוקא יומשך גילוי אור א״ס ב״ה מבחי׳ רמה ונשאה מה שלמעלה ממו״ס, כי מו״ס הוא מקור בחי׳ הפנימי׳ היינו מקור בחי׳ השתלשלות עילה ועלול הנמשך מן הקו, וכמ״ש ראשית חכמה והגם שזה נאמר על חכמה דאצילות, ונק׳ מוחא דאתפתח לל״ב שבילין, וח״ס נק׳ מוחא דשקיט ושכיך באתריה, אך מ״מ מקור החכמה הוא, והוא בחי׳ ממכ״ע, אבל גלגלתא שהיא בחי׳ מקיף על המוחא הוא כלי והשראה לבחי׳ סוכ״ע כנ״ל, ולפי ששרש התהוות העשייה גשמיות נלקח מבחי׳ סוכ״ע משא״כ הרוחניות נלקח מבחי׳ השתלשלות עילה ועלול חכמה דעשי׳ נמשך בדרך עילה ועלול מיצירה וכן יצירה מבריאה כו׳ ע״כ המעשה

בצד העמוד: **צ״ע מן וכאן עד יכול.**

בצד העמוד: **צ״ע ג״כ.**

כלול בתוך השכל ובטל שם אין ממנו השפעה למטה אבל כשיהי' יש בפ"ע יהי' ממנו השפעה והמשכה וזהו בחי' הכלי כו'. ולכן כדי שיהי' התהוות הכלים שהוא הפך ההשתלשלות שע"פ סדר ההשתלשלות צ"ל העלול והאור בטל בעילתו. והכלי הוא שיהי' בבחי' יש הנה הוא דוקא מבחי' כח האור מקיף המכה בא"פ. פי' שהוא המשכת כח ועוז מבחי' א"ס ב"ה הסוכ"ע המקיף לכל העולמות ובהארתו תוך הא"פ נותן כח ועוז להיות התהוות בחי' כלי ויש. אע"פ שהוא שלא כפי טבע האור וההשתלשלות כי הוא ית' הכל יכול. אבל התהוות האורות עצמן הוא מהקו וחוט. שהוא בחי' ממכ"ע פי' כי הקו הוא נמשך מא"ס ב"ה ע"י הצמצום ומקום פנוי שנכלל האור א"ס במאור הוא מהותו ועצמותו ב"ה ונמשך רק קו דק. אבל עצם האור א"ס לא נמשך כלל על כן בחי' הקו נק' ממכ"ע שלאחר הצמצום אז יוכל להיות סדר השתלשלות בחי' עילה ועלול שמהקו נמשך אור החכמה ואח"כ שאר האורות. ולכן האורות היו בטלים במקורן כטבע העלול ליכלל בעילתו וכמשל האש כנ"ל. ולא הי' כלל מבחינה זו התהוות הכלים שהוא הפך סדר השתלשלות עילה ועלול הנמשך מהקו. אלא דוקא ע"י הכאת אור המקיף לכל ארבע עולמות שלמעלה מהקו שהוא בחי' א"ס ממש (ולא בחי' קו וחוט לבד) ע"כ הוא הכל יכול לברוא גם בחי' היש ונפרד ממנו וכדלקמן ומבחי' זו הוא שרש התהוות הכלים. והמשכה זו מאור המקיף אינו בבחי' התלבשות בתוך הנברא כמו הארת הקו. אלא כמ"ש כי הוא צוה ונבראו. ולכן נאמר ונבראו כאילו הוא ממילא וכו' וכמ"ש במ"א (וזהו שנק' בע"ח שהא"מ מכה בא"פ כו'. וכמו ענין הכאת קוצי דשערי דא"א בז"א כו'. כי לפי שא"א הוא למעלה מהשכל וההשגה ע"כ מה שנמשך ממנו הארה במוחין דז"א אינו בבחי' גילוי והתלבשות אלא שמכה מלמעלה. ובחי' זו באדם כמו ענין ההארה הנמשך מבחי' מזליה להיות חרדה כו' אע"ג דאינהו לא חזי כו' בחברי דניאל).

והנה כמו שהתהוות הכלים לאורות הוא מבחי' סוכ"ע כמו כן התהוות גוף העשיה גשמיות ומהותה ועצמותה נמשך דוקא מבחי' סכ"ע וכאן יובן הענין ביותר. כי הנה הגם שבעשרה מאמרות נברא העולם יהי אור ויהי אור כו' והמאמר הוא המשכה מבחי' ממכ"ע יהי אור נמשך מן החכמה שנק' אור (כי הכסיל בחושך הולך) ונתלבשה בצירופי אותיות יהי אור. ומזה נמשך חיות להתהוות בחי' האור. אך מזה נמשך רק חיות הרוחני של האור. אבל להיות גוף כדור השמש עד"מ וכן בשאר הנבראים זהו דבר שא"א להיות מההמשכה אלקי' שע"י העשרה מאמרות שהם אותיות והמשכות רוחניי' מבחי' ממכ"ע

בשולי העמוד: **כאן ביאר כן כדי עשי' שרשה מסכ"ע וחכמה עצמה ממכ"ע רק ההגבלה כו'. אולם י"ל חכמ' דא"ק בריא' והשאר עו"ע דהא לפמש"כ צ"ל הקו כעין בריאה כו'. במ"א . . מבואר חכמ' עצמה נק' כלי וי"ל זהו פנימי' הכלי. ומש"כ זהו חיצוני' הכלי ע' ביאור לרוקע הארץ וקי"ס בוך ס"ט. בראי' כו'*.**

בראי' כו': התי' אלו ליתא בכתי"י 2090.

בו גילוי מהות בחי' עצמיות הכתר שהוא הבחי' תחתונה שבמאציל, שהרי הבחי' ההיא נק' רישא דלא ידע ליה בר איהו מכלל שאינו מושג כלל אפילו בח"ס והיינו דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, והיינו משום כי ח"ס הוא הגילוי בבחי' פנימית בלי לבושים ובזה א"א שיתגלה מבחי' רדל"א אבל בחי' גלגלתא הוא חיצוניות ולבוש הוא כלי להשראה בחי' ההיא כו' וכענין בחי' משלי שלמה כנ"ל שלפי שהמשל הוא לבוש והנמשל מוסתר בו ע"כ גם חכמת שלמה יוכל להיות נמשך שם כו'. עוד יובן עפמ"ש במ"א בענין ההפרש בין שבעה רועים לשמונה נסיכי אדם, ומענין רחב"ד וריב"ז בחי' עבד ובחי' שר כו' חיצוני' עליון ופנימי' תחתון כו', או כענין גדולה שמושה יותר מלימודה שהרואה ומשמש בעל רוה"ק אף שלא קיבל ממנו תורה בפנימי' יש לו מעלה יתירה מקבלת תורה מחכם אחר, ומ"מ נגד זה יש מעלה בלימוד שנקלט בפנימיותו המשכת ח"ע כו').

והנה עתה צ"ל איך ומפני מה ע"י מצוה מעשיות ועשייה גשמיות דוקא ממשיכים אור עליון ממקום גבוה מאד, ובחי' רמה ונשאה שלמעלה אפי' ממו"ס (מה דאבא יונק ממזלא ושערות לבד הנמשכים ממו"ס ובחי' אבא הוא עדן שלמעלה אין קץ מג"ע העליון כו', וגם הצדיקים המופלגים שבג"ע לא זכו לגילוי בחי' אבא בג"ע וע"י מצות מעשיות יהי' הגילוי לע"ל בב"א מבחי' רמה ונשאה לאין קץ ותכלית אפילו ממו"ס כנ"ל). אך הענין הוא מפני שהתהוות הגשמיות הוא דוקא מבחי' סכ"ע, וביאור ענין ממלא וסובב הוא כי הנה בעשרה מאמרות נברא העולם, אבל יש בזה ב' בחינות היינו כי בכל נברא יש ב' בחינות אור וחיות, האחד החיות המלובש בו ונמשך מצירופי אותיות דעשרה מאמרות וכמ"ש בתניא חלק שני פ"א, והב' מה שנמשך לו אור וחיות מבחי' סכ"ע וכמאמר ואתה משמרה בקרבי. ויובן זה עפמ"ש בע"ח שהתהוות הכלים הוא מהכאת האורות המקיף עם הפנימי כשפגעו זה בזה, והענין כי הנה בחינת הכלים הוא שמגבילים האור שיהי' נתפס ליש ודבר מה ולא להיות בבחי' ביטול והסתלקות למעלה כי האור מצד עצמו הוא בבחי' ביטול, כטבע האש שעולה ליכלל במקורו, וכך כשנאצל בחי' האור והזיו ונמשך מן המאור אזי הי' מסתלק במאציל ליכלל וליבטל במאור, ולהיות הזיו כלול במקורו ולא להיות יש בפ"ע להאיר על הארץ עד"מ, וזהו ענין עשר ספירות בלי מה שהם בלי מהות, כי טבעם להיות נכללים במאור, וכמ"ש בתניא שאור וזיו של השמש הוא בודאי בתוך השמש ביתר שאת כו', ולכן חפץ האור לא להיות חוץ למקורו כ"א ליכלל וליבטל במקורו. ולכן בכדי שיהי' האור נעשה בחי' יש ודבר בפ"ע והפך טבעו זהו בחי' הכלי, שהוא ענין הגבלת האור שיהי' נתפס בהכלי ולא יסתלק ליכלל במקורו וכמו אור הנר כשנאחז בהפתילה עי"ז לא יכלל במקורו כ"א יהי' מאיר למטה, וזהו ענין כלי החכמה כלי החסד, פי' שהחכמה יהי' בבחי' גילוי להשפיע למטה במדות ומחשבה, משא"כ כשהחכמה כלולה במקורה כמו בקטן שאין מוחו כלי עדיין להחכמה, אז החכמה כלולה בנפש והוא בחי' כח החכמה ואין ממנו השפעה למטה, ועד"ז בחסד שכשהחסד

שאמרו תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שהמעשה הוא העיקר ויסוד, שעי"ז נמשך מבחי' שלמעלה ממו"ס רק שנתלבש בבחי' חיצוניות. אכן בזה גדלה מעלת תלמוד תורה יותר ממעשה המצות, אשר ע"י התורה הוא המשכה פנימית דהיינו בחי' מו"ס שנק' פנימית הכתר לגבי גלגלתא שנק' חיצוניות, וכמו שנראה בחוש שהמוח עדיף טובא ממהות עצם הגלגלת, ולכן באדם גולגלת שנחבסה דוקא ברובה אז הוא טריפה וקרום של מוח בנקב בעלמא טריפה (משום דסוף המוח להתקלקל) הרי שבמוח תלוי החיות יותר מבגלגלת כי הגלגלת הוא חיצוניות ועצם לבד וגרוע מהמוחין שהם פנימי' וכמ"ש בע"ח. ועד"ז ארז"ל ויתר הבק"ה על ע"ז וש"ד ולא ויתר על ביטול תורה, כי תורה שהיא בחי' מוח פוסל בו אפי' נקב משהו כנ"ל משא"כ בגלגלת כו', והיינו כי התורה היא בחי' פנימי' ביאור והשכלת טעמי תורה שההתגלות הוא בבחי' א"פ טעם ודעת וטועמיה חיים זכו, אבל הארת והמשכת אא"ס ב"ה במעשה המצות הוא רק חיצוניות היינו בחי' גילוי רצונו שאמר ונעשה רצונו ואין זה גילוי פנימי' כמו השכלת הטעם כו', לכן רצון זה נמשל לגלגלת שהוא חיצונית לבד והרי במהותו ועצמותו גרוע הוא מהמוח והטעם, מש"ה אמרו כל מצותיה של תורה אינן כדאי נגד הלכה א' מן התורה שהיא גילוי פנימי' והמצוה הוא חיצוניות. אלא דמ"מ שרש המצות גבוהין יותר, שעם היות אמת שמצד שמהותן ועצמותן התורה היא פנימי' ועדיפא מהמצות שהן חיצוניות, אבל מצד שרשן הנה חיצוניות זה מקורו ושרשו הוא למעלה ממקור התורה כי הוא חיצוניות של בחי' רמה ונשאה שלמעלה מעלה ממהות וגדר החכמה כו' כנ"ל.

(ודוגמא לב' בחי' אלו להבין זה מעט יותר, הנה יובן ממ"ש במ"א ע"פ השתחוו בהדרת קדש בענין מעלת לימוד הקבלה ומעלת לימוד הנגלות לנו דלא ראי זה וכו' כי הקבלה היא בחי' פנימית התורה ונגלה הוא גוף התורה, וה"ז כנשמה וגוף שהנשמה הוא פנימית והגוף חיצונית, אמנם נגד זה יש מעלה יתירה ועצומה בנגלה משום כי הקבלה שאנו לומדים הוא רק ידיעת המציאות מההשתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, אבל המהות אינו מושג כלל וכלל, משא"כ בלימוד הנגלה אנו משיגים מהות רצונו וחכמתו המלובש בדינים אלו הערוכות לפנינו, נמצא אף שזהו חיצוניות אמנם מלובש בזה המהות של רצונו וחכמתו ממש משא"כ הפנימי' שאנו לומדים בנסתר אינו מושג המהות כלל רק המציאות וידיעת המציאות אינו ערך ומשל להשגת המהות, שהרי עכ"פ המהות אינו מושג כלל לא מיני' ולא מקצתיה. ועד"ז יובן ענין מו"ס שהוא בחי' פנימית וגלגלתא בחי' חיצוניות, ולכן מצד זה מו"ס גבוה יותר, אך מצד שבחי' גלגלתא אף שהוא בחי' חיצוני' מ"מ הוא כלי והשראה לעצמות פנימי' הכתר שהוא הבחי' תחתונה שבמאציל, וכמו עד"מ הנגלה אף שמהותו חיצוניות המחליף פרה בחמור כו' מ"מ הוא כלי שבזה מלובש עצמות רצונו וחכמתו, משא"כ במו"ס אף שהוא בחי' פנימי' אבל אין

בשולי העמוד: לעיין בבוך ר"פ מן ותורה היא עד ולבאר ענין ממלא.

תפיסא כלל בבחי' עליונה ההוא כ"א בבחי' גלגלתא הבאה ממנה, ומ"מ יש מעלה במו"ס שהיא בחי' פנימית משא"כ גלגלתא חיצוניות, וכמו עד"מ חכמת שאר חכם גדול שמאיר בגילוי בלי לבוש לגבי משלי שלמה שעומק חכמתו מוסתר בה בהמשל שהוא חיצוניות.

והנה עפ"ז יובן ג"כ בענין התורה ומצות שלפנינו בעשיה, שהמצות נשפלו יותר מהתורה שהן בעשיה גשמיות בבחי' מעשה דוקא, והתורה היא בחי' חכמה (שגבוה מבחי' עשיה חמשה מדרגות שכל ומדות מחשבה ודבור ומעשה) הגם שלמעלה המצות הן מבחי' גלגלתא שלמעלה מבחי' מוחא, אלא דהיא הנותנת והיינו כי לפי שהיא עכ"פ בחי' חיצוניות עליון ע"כ כיון שמתלבש בבחי' חיצוניו' לזאת יוכל להיות נמשך למטה יותר מהמקום שיוכל להיות נמשך בחי' פנימית, אף פנימית תחתון וכמובן מב' משלים הנ"ל, שחיצוניות האבוקה הגדולה מגיע למרחוק הרבה יותר מאור האבוקה הקטנה, וכן במשלי שלמה אף שחכמתו עמוקה ביותר מ"מ אחר התלבשותה בג' אלפים משל, וכמו לשמרך מאשה זרה כו', הרי יובן ויושג בחי' חיצוניות ומשל זה האחרון גם להמון בני אדם יותר ממה שישיגו חכמת אדם הקטן משלמה שלא נתלבש במשלים, הרי מובן שחיצוניות עליון הוא נמשך למטה יותר מפנימי' תחתון (וכמ"ש במ"א ממשל שהראיה נשפלה למטה מהשמיעה לתפוס עשיה גשמיות וזהו מפני ששרשה גבוה יותר מהשמיעה, ולכן נשפלה למטה יותר, אלא דמ"מ היינו שנשפל מבחי' חיצוניות העליון וכן הוא בחי' הראי' *, והוא ע"ד הנ"ל במשלי שלמה שכדי לומר משלים הוא דוקא ע"י חכמת שלמה שלרוב עמקות חכמתו יכול להשפיל חכמתו גם במשלים וגם חכמתו דוקא נצרך למשלים כדי להשיגה ואז ע"י משלים אלו יומשך למטה יותר מחכמת שאר חכם, ועד"ז הוא בענין התורה ומצות שהתורה שרשה ממו"ס בחי' פנימית וגם כשנמשכה למטה היא בבחי' חכמה דעשיה, אבל המצות שנמשכים מבחי' גלגלתא שהיא חיצוניות של בחי' רמה ונשאה ממו"ס ע"כ נמשכה וירדה למטה בבחי' דילוג בעשיה ממש שלמטה מטה מבחי' חכמה, והיינו משום שמבחי' עליונה ביותר יוכל לימשך למטה יותר והיינו בחי' חיצוניות עליון. וע' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי, ובזה יובן היות המצות במלכות כו' הגם שלמעלה בא"א כו' אלא כו', והוא כמש"כ), וכך אוריתא מחכמה נפקת דאתפתח לל"ב שבילין ממכ"ע, ונק' ראשית ההשתלשלות ושרשה ממו"ס ובחי' ההשתלשלות הכל ברוחניות עילה ועלול, ולכן גם בירידתה למטה הוא בבחי' רוחניות ושכל דעשיה, וז"ש במ"ח שמו"ס הוא מקור הפנימיים, אבל המצות שרשן מגלגלתא סכ"ע שמשם נמשך בדרך דילוג (כמו ע"י משל כו') להתלבש בעשיה גשמיות ממש. וזהו

---

* בחי' הראיה: בגליון גוכתי"ק — וכנראה שייך לכאן.

ולכן מצינו ששמיעה חשובה יותר מראי' כי סימא את עינו נותן לו רק דמו עינו אבל חרשו נותן לו דמי כולו והרש פטור מן המצות וסומא חייב והיינו ע"ד מוחא וגלגלתא דאע"פ שגלגלתא הוא מבחי' עליונה יותר מ"מ כיון שהיא חיצונית ע"כ אין הנקב פוסל בה עד שנתבסה ברובה ואילו ניקב קרום של מוח הוא במשהו וכדלקמן.

הבא ונמשך מכח האבוקה הגדולה א"ס ב"ה ממש שהוא ממש א"א לבוא בהתגלות האור כ"א ע"י שמאיר למרחוק דוקא שיבוא הגילוי בחיצוניות והוא בחי' רעוא דכל רעוין שכך רצון העליון ב"ה שהרצון הוא חיצוניות והחכמה פנימית, אך שרש חיצוניות זה הוא מבחי' שלמעלה מגדר חכמה, ואף שאין מאיר כ"כ כמו החכמה כמו שאור האבוקה גדולה הנראה למרחוק אין נראה כ"כ בהיר כמו אור הנר מקרוב, אבל מ"מ הרי הוא ענין איזה גילוי והמשכה הבאה מהאבוקה הגדולה בלי צמצומים משא"כ אור הנר כו'. או יובן עד"מ פתוחי חותם אותיות הנחקקים יפה על אבן טוב בהיר אשר לרוב המאור אשר מאיר באבן טוב ההוא אין יכולין לראות ולקרות שם שום אות מחמת תוקף בהירותו, רק כאשר ישים את האבן טוב על שעוה אז ניכרים האותיות יפים ומהודרים מה שיש באבן טוב ההוא. והיינו עד"מ הנ"ל שהאבוקה הגדולה א"א ליהנות מאורו רק מרחוק כשנתלבשו האותיות בחיצוניות שהוא השעוה (משא"כ שאר אבן שאינו בהיר יוכלו לקרות האותיות בו, והרי מ"מ אם האותיות שבא"ט הבהיר מהודרים ויפים ביותר עד"מ לכן גם כשהם על השעוה יש בהם מעלה יתירה מאותיות שבא"ט שאינו בהיר גם כשהם בו כו', והנמשל מזה עמוק כי בחי' תחתונה שבמאציל נק' גליף גליפו בטהירו עילאה היינו כמו חקיקת אותיות על א"ט שהאותיות מיני' וביה ולהיות התגלות מבחי' זו א"א כ"א ע"י בחי' גלגלתא שהוא חיצוניות, והוא כמו עד"מ החתימה על השעוה וגבוה מבחי' מו"ס אף שהיא פנימית כנ"ל).

וע"ד דוגמא להבין זה, הוא עפמ"ש בשלמה וידבר שלשת אלפים משל, והיינו לפי שלגודל חכמתו לא יוכלו בני אדם להשיג ולהבין עצמיות שכלו וחכמתו, כי ויחכם מכל האדם, אכן מחמת זה שהי' חכם גדול היה יכול להלביש שכלו במשלים והי' צריך שלשת אלפים משלים עד שבמשל האחרון מהשלשת אלפים משל יבינו באיזה דוגמא דבריו, משא"כ השכל של שאר חכמים יבינו בלי משלים ובלי לבושים, משא"כ בחכמת שלמה שא"א להשיגה כ"א ע"י ריבוי לבושים המעלימים שהם המשלים. ונמצא הפנימי' מוסתר לגמרי ואינו מתגלה רק החיצוניות מתגלה שהם משלי שלמה, ומ"מ אף שזהו משל הרי שרשו גבוה יותר אין קץ משכל בלי משל ולבוש של שארי חכמים כו', שהרי הוא מבחי' חכמה עליונה ביותר ויחכם מכל האדם רק שהגילוי הוא בחי' חיצוניות (וכענין זה נ' מ"ש רז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, כי תורתן של בנים הוא פנימי' תחתון ושיחתן של עבדי אבות הוא חיצוניות עליון כו' אשר הפנימי' מזה עמוק עמוק). ועד"ז מובן ענין גלגלתא שהיא חיצוניות הבאה מבחי' עליונה ביותר וכמו עד"מ משלי שלמה, ומו"ס לא

בשולי העמוד: נ' דבר חדש ואמיתי שיש ג"כ יתרון בממכ"ע נגד סובב ע"ד תורה וכן קבלה ונגלה, נגד מצות, כי סובב הוא הרצון וזהו חיצוניות, וממלא חכמה והיא פנימי', ומ"ז סוכ"ע גבוה היינו עיקר האור הסובב על הגלגלתא ג"כ ואינו סובב לעלמין, כ"א סובב לסובב.

כי תכלית חכמה להשיגה, ובאמת לית מחשבה תפיסא ביה כלל אפילו מחשבה עילאה שהיא מו"ס אינה תפיסא באור א"ס ממש רק בהארה לבד ממנו ית' משא"כ בבחי' גלגלתא שהוא הגלוי בבחי' חיצוניות יוכל להיות נמשך מא"ס ב"ה ממש להיות מתגלה בבחי' זו שהוא חיצוניות. ויובן עד"מ אבוקה גדולה תאיר למרחוק מאד כמו ריחוק פרסה וכיוצא, משא"כ אבוקה קטנה כמו נר א' או ב' נרות אין מגיע אורם רק בקירוב ולא למרחוק כלל, והנה ההארה שבמקום רחוק פרסה הבאה מאבוקה הגדולה מאד, ודאי אין האור מאיר כ"כ כמו אור הנראה מקרוב סמוך אצל האבוקה אף שהיא אבוקה קטנה מ"מ להעומד שם סמוך ממש לאבוקה זו הקטנה מאיר לו יותר מאור הבא מרחוק פרסה אף שהוא מאבוקה הגדולה, ומ"מ בזאת מעלת האור המאיר מרחוק שהרי בא מכח אבוקה גדולה ואור גדול ועצום ביותר בעצמותו אשר לכן נראה גם מרחוק הרבה שאפילו אין נמשך לשם עצם האור ממש שהוא רחוק משם כ"א רק זיו והארה ממנו שהוא חיצוניות מגיע לשם, ועכ"ז נתמלא אורה שם ע"י זיו והארה זו החיצוניות לפי שבא ונמשך ממאור גדול ועצום בעצמותו, משא"כ האבוקה הקטנה לא יגיע ממנה שום אור מרחוק רק מקרוב יגיע ממנה אור יפה, אבל האבוקה גדולה לגודל תוקף אורה א"א לראותו מקרוב כידוע שיוחלש ויכהה העין מהביט על אור תקיף, כ"א מרחוק יגיע אורה וכיון שמגיע ממנה הזיו והאור גם למרחוק אף ששם הוא רק חיצוניות וזיו כל שהוא מעצם האבוקה ממילא מוכרח בשרשו ומקורו צ"ל האור גדול ועצום במאד, רק ששם א"א לראותו כלל רק מרחוק והרי א"כ אור זה הנראה מרחוק יש לו מעלה יתירה מאור הנראה בקרוב באבוקה הקטנה מצד שהרי הוא מהות אור שבענין אחר לגמרי, כמו שאין ענין אור הנר לגבי אור האבוקה, ע"ד שאמרו רז"ל למה צדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה, וזה מפני שהאבוקה היא אור גדול ותקיף ובהיר שאין אור הנר ערוך לא כלל לאור האבוקה, לכן אפילו החיצוני' של אור האבוקה דהיינו כשנראה מרחוק פרסה יש לו מעלה יתירה על אור הנר שמקרוב.

כמ"כ הנמשל, דהנה בחי' כתר שהוא גלגלתא אשר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים רעוא דכל רעוין אשר פנימיות בחינה זו הוא בחי' תחתונה שבמאציל וא"כ לית מחשבה תפיסא כלל בבחי' זו אפי' מחשבה דאצילות ומו"ס אין תפיסא בי' כלל גם בבחי' תחתונה שבא"ס ב"ה, ואין שייך לבוא שום התגלות אור מבחי' זו אשר אין לו תחלה ותכלה ואפילו אור צח ומצוחצח אוכם הוא קמיה וכלא ממש חשיבא, ואחרי אשר עלה ברצונו שיהי' עולמות אבי"ע א"א הי' לבוא התגלות האור למטה מבחינה זו כ"א בחי' החיצוניות אשר נק' גלגלתא לפי שגם בחינה זו החיצוניות מקפת כל העולמות וסוכ"ע כמו שגלגלת מקפת על האדם והמוח שבו. אמנם הגילוי שיומשך בבחי' פנימי' ממש בבחי' חכמה זה רק ע"י צמצום עצום ואז מאיר בבחי' פנימי', וכמו הגילוי שבשכל עד"מ וזהו בחי' מו"ס, לכן הוא מוח ולא עצם, אבל מ"מ גולגלתא אע"פ שהיא עד"מ עצם ובחי' חיצוניות ואין גילוי אור כמו ממו"ס, מ"מ הרי הוא חיצוניות

היא פנימי׳ תחתון ר״ל שזו בחי׳ שרש הנאצלים ופנימיותן. דרך זה מתאחד עם מ״ש הע״ח דהפנימי׳ דגולגלתא הוא אותו מוח העליון שלמעלה מקרומא דחפיא על מו״ס כי הא מבואר בע״ח שם רפ״ד שבבחי׳ מוח זה יש בו בחי׳ גילוי עתיק ממש משא״כ בגלגלתא ומו״ס. וז״ל הנה הוא נמשך מבחי׳ האי רדל״א דע״י שלא יכולה להתלבש בא״א ואחזי נהוריה בהאי רישא וכו׳ עכ״ל היינו שבו מאיר בחי׳ דעת דע״י ודעת הוא הפנימי׳ משא״כ בגלגלתא ומו״ס מלובש חו״ג דעתיק, ועיין בספר מבוא שערים להרח״ו ז״ל שער ג׳ חלק ב׳ פרק ג׳ איך כי החסד דעתיק נק׳ גופא בערך הדעת דעתיק שהוא בחי׳ . . .* אמנם עוד עכצ״ל דהגולגלתא היא חיצוני׳ גם של בחי׳ עתיק ממש שלמעלה גם מבחי׳ מוח ההוא, דאל״כ ק׳ איך אמר שם שג׳ בחי׳ שבא״א נק׳ נר״נ ואיך יהי׳ גלגלתא בחי׳ נשמה והמוח ההוא בחי׳ רוח, אעכצ״ל כנ״ל, וכ״מ ממ״ש בע״ח שער מוחין דצלם ספ״ו שהכתר שלו הוא אור רוחני מקיף עליו ואינו נגלה כו׳ החיצוניות שלו הוא הגלגלת כו׳ ע״ש, הרי עיקר הפנימי׳ של הגלגלתא הוא מה שאינו מלובש כלל בגלגלתא כ״א מקיף מלמעלה וזה א״ש לפמ״ש, ואין להאריך יותר) כי אין כוונתינו לעמוד על שמות לשונות הקבלה הנעלמים מאתנו, רק כוונתינו לעמוד על ביאור ענין מעלת התורה ומצות שיש מעלה בתורה דממו״ס נפקת שהיא בחי׳ פנימית משא״כ גלגלתא היא חיצוניות אמנם נגד זה יש מעלה עצומה במצות שבחי׳ חיצוניות זה הוא חיצוני׳ מבחי׳ עליונה שלמעלה מעלה ממו״ס והוא בחי׳ עתיק שהוא הבחי׳ תחתונה שבמאציל ב״ה אשר זהו תוכן המכוון הנדרש כאן.

ואין להבין זה רק בעבודת ה׳ כי בחי׳ אהבה הטבעית שיש בנפש נק׳ גלגלתא וההתבוננות זהו בחי׳ מוחא, וזהו ענין ישראל לי ראש הראש כולל מוח וגלגלת היינו טעם ורצון, והרי א״כ הטעם הוא הפנימי׳ שמשכיל על דבר בטוב טעם להרחיב דעתו בגדולת ה׳, והרצון הוא חיצוניות, אך באמת חיצוניות זה שרשו גבוה יותר שלכך נק׳ אהבה הטבעית לומר שאין תולדת הרצון מהשכל לבד כ״א מלמעלה מן השכל היינו מבחי׳ מזלי׳ חזי שהוא בחי׳ יחידה אשר החיצוני׳ מזה הוא הרצון ואהבה הנ״ל, ולכן הרצון ואהבה הטבעית גבוה מהשכל והטעם וכו׳, ולכן יכול מס״נ שהוא למעלה מהשכל, אך בחי׳ מזלי׳ א״א שיבוא בגילוי באור השכל כ״א בבחי׳ הרצון שהוא חיצוניות. ועפ״ז יובן ענין העשיר לא ירבה כו׳, כי בחי׳ רצון זה ישנו בכל א׳, וזהו והדל לא ימעיט מעשיר, אך בחי׳ עתיק ע״ז נאמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה בתענוגים עד שתחפץ באתעדל״ע, והטעם שהדל לא ימעיט מגילוי הרצון כדלקמן שבחי׳ זו נמשכת גם למטה מטה כמו שהמצות נשפלו בעשייה גשמיות).

וביאור הענין הוא כי הנה א״ס ב״ה כשמו כן הוא שאין לו תחלה ותכלה כו׳, ולכך א״א להיות גילוי בחי׳ זו ממש במו״ס שהוא בבחי׳ פנימית,

---

בחי׳. .: בצילום גוכתי״ק מטושטש כאן. ובבוך 2090: נשמה כו׳ ושם פרק ז׳ לא נכנס בחשבון עמהם כו׳ ע״ש.

מובן מדבריו כנ"ל דאע"פ שהמוחין חב"ד הם פנימית וגולגלתא הוא חיצוניות ומלבוש טפל אליהם אך שהיא ג"כ חיצוניות של בחי' פנימי' הגבוה לאין קץ מחב"ד כו' ע"ש. אלא שמ"מ שם משמע לכאורה דכוונתו שהפנימי' ההוא היינו מו"ס והיא למעלה לגמרי מגולגלתא, ומ"ש דגלגלתא שהיא חיצוני' עליון יש לה מעלה על פנימי' תחתון היינו לגבי חב"ד דאצי' שהן הן פנימי' תחתון אבל מו"ס הוא הפנימי' עליון, ועמ"ש במ"א ע"פ שוש אשיש כו' בענין השופר משמע ג"כ כן, ואילו בדרוש דכאן מבואר שאפי' ח"ס נק' פנימי' תחתון לגבי גולגולתא שהיא חיצוני' מבחי' עליונה יותר. והנה לענין המכוון שלנו בביאור ענין תורה ומצות שיש מעלה בזה מה שאין בזה אין נפ"מ מקריאת השמות כיון דעכ"פ מבואר שבחי' גלגלתא היא חיצוני' עליון ויש לה מעלה יתירה בזה על המוחין חכמה שהיא פנימי' תחתון ומ"מ יש ג"כ מעלה לבחי' חכמה שהיא בחי' פנימי' וגולגולתא היא חיצונית א"כ בזה נתבאר הענין שרצונו לבאר דלפעמים משמע שהתורה יש לה מעלה יתירה על המצות והיינו משום דאורייתא מחכמה נפקת שהיא בחי' פנימי' משא"כ המצות הם חיצוני', ולפעמים משמע שהמצות יש להם מעלה יתירה והיינו משום שנלקחו מחיצוניות עליון שהפנימי' שלו גבוה לאין קץ מבחי' חכמה כו' והיינו משום שנלקחו מבחי' גלגלתא שהיא חיצוניות של בחי' עליונה יותר מהמוחין חכמה דאורייתא משם נפקת. אלא דמהו הפנימי' עליון הנה לפי הדרוש דכאן הוא בחי' שלמעלה ממו"ס עד שמו"ס נק' פנימי' תחתון, ולפי משמעות הע"ח שם משמע דמו"ס הוא הפנימי' עליון. אך באמת כשנעמיק יותר בדברי הע"ח יש לפרשו ג"כ כדרוש דכאן דאל"כ יהי' נשאר קושייתו בדוכתה דהא בכתר ג"כ יש עשר ספירות ומו"ס היא חכמה שבכתר וגולגולתא היא כתר שבכתר ובודאי שבכתר ג"כ הכתר שבו גבוה לאין קץ מהחכמה שבו, וע"ד שכ' בע"ח עצמו שלא יעלה ע"ד תינוק בן יומו להפך, וא"כ הדרה קושיא לדוכתה איך בכתר יהי' בחי' גולגולתא שהוא לבוש טפל להמוח יהי' זה הכתר שבו, ובחי' מו"ס שהיא תכלי' הפנימי' של הגולגולתא יהי' חכמה שבו, וא"כ הכתר גרוע מן החכמה וזה אי אפשר כנ"ל. אעכצ"ל בביאור זה הקושיא העצומה עפמ"ש בע"ח שער א"א פ"ג וז"ל ובתוך הגולגלת הזה יש בתוכו בחינת מוח סתום מאד מלבד מו"ס דא"א כו' לכן המוח הזה עליון מאד וסתום כו' ולמטה ממנו יש בחי' חכמה דא"א נק' באדרא מ"ס דעתיק עכ"ל, ועי"ש שהאריך בזה, ולפ"ז י"ל דחכמה דא"א שהיא מו"ס נק' פנימי' תחתון לגבי גולגולתא שהיא חיצוניות עליון, ר"ל שפנימיותה הוא למעלה מעלה מבחי' החכמה שבכתר הנק' מו"ס אלא הוא בחי' המוח העליון מאד כו' מלמעלה מקרומא דחפיא על מו"ס. והוא עולה בקנה אחד עם הדרך שכתבתי לעיל שהפנימי' עליון אשר גולגולתא היא חיצוניות שלו הוא בחי' עתיק שלמעלה מעלה מבחי' א"א הנק' גלגלתא כי בחי' עתיק הוא בחי' תחתונה שבא"ס המאציל ב"ה א"כ הוא עיקר הפנימי' וגבוה לאין קץ מבחי' שרש הנאצלים שהוא בחי' ע"ס דאריך, רק שמעלת גלגלתא שהיא חיצוניות של בחי' זו ממש אשר היא הבחי' תחתונה שבא"ס, משא"כ מו"ס שהיא חכמה שבכתר

עצומה ויתירה במצות הנמשכים מגולגלתא שהיא חיצוניות הכתר מה שאינו בתורה הנמשכת ממו״ס ופנימי׳ והוא כי אדרבה היא הנותנת אשר לפי ששרש הגולגלתא הוא מאד נעלה וגבוה בשרשה יותר לכן לא נתגלה רק בחי׳ חיצוניות.

והענין כי ידוע בע״ח הכלל שבחי׳ החיצוניות יוכל לירד ולהתגלות יותר מבחי׳ הפנימית, וא״כ הפנימי׳ שממקום גבוה ביותר לא יוכל לירד ולהתגלות למטה, ורק החיצוניות שלו מתגלה וזהו בחי׳ גלגלתא שעם היותה חיצוניות אך הוא חיצוניות ממקום עליון גבוה מאד נעלה יותר מבחי׳ פנימי׳ דמו״ס, כי מו״ס התגלותה בבחי׳ פנימית, בחי׳ טוב טעם, משא״כ הפנימית שמשם שורש הגלגלתא הוא בחי׳ רמה ונשאה שא״א להתגלות כלל בבחי׳ פנימי׳, והחיצוניות מבחי׳ זו הוא גולגולהא והוא המתגלה, וא״כ אע״פ שהיא בחי׳ חיצוניות ומו״ס הוא בחי׳ פנימי׳ אבל הרי הוא חיצוניות של בחי׳ רמה ונשאה וגבוה יותר ממו״ס. (וג׳ שזה יובן עפמ״ש במ״ח בתחלתו מסכת בריאת א״ק פ״א אות ג׳ שהכתר בפנימיותו יש לו בחי׳ העליונה של הספי׳ שלמטה ממנו אבל חיצוניותו הוא בחי׳ תחתונה של העליון דהיינו שהוא חיצוניות של בחי׳ שלמעלה ממנין ע״ס, ולכן אמר שפנימי׳ הכתר הוא ממנין י״ס אבל חיצוניות הכתר הוא גבוה מערך הי״ס ע״ש. וזהו ממש כמש״ל שאע״פ שמו״ס הוא פנימי׳ הכתר מ״מ גולגלתא שהיא חיצונית הכתר שרשה גבוה יותר, כי מו״ס הוא בחי׳ חכמה אבל גולגלתא שהוא חיצוניות של בחינה שלמעלה מעלה מגדר חכמה כו׳. ואע״פ שבכמה דרושים מרבינו נ״ע מבואר דפנימית הכתר הוא למעלה מהע״ס וחיצונית הכתר הוא בכלל ע״ס, ולכאורה ק׳ דהוא נגד מ״ש במ״ח, אבל נראה שדבריו לקוחים ממ״ש בע״ח שער דרושי אבי״ע ספ״ג שבכתר יש ב׳ בחי׳ הא׳ הוא בחי׳ התחתונה שבמאציל ואינה ממנין הע״ס והוא בחי׳ עתיק, והב׳ הוא בחי׳ שרש הנאצלים ונק׳ א״א והוא ממנין ע״ס ע״ש שהאריך בזה. וא״כ זה מבואר דפנימי׳ הכתר הוא שאינו בערך הע״ס דהיינו בחי׳ עתיק שהוא ודאי פנימי׳ לגבי א״א שע״ז נאמר אחור וקדם צרתני כו׳. והנה ד׳ המ״ח לקוחים ממ״ש בע״ח שער מוחין דצלם פ״ד ובבחי׳ הפנימית נחשב כו׳, וצ״ע ממ״ש בע״ח שם פ״ו אבל הכתר שלו כולו כלי ואור הוא מן התבונה לבדה כו׳, ולפי הדרוש מרבינו נ״ע א״ש הכל דמה שאינו מחשבון י״ס זהו הבחי׳ תחתונה שבמאציל וכדלקמן. והנה בודאי זה אמת כדברי המ״ח שבאריך עצמו הנה בחי׳ החיצוניות דהיינו בחי׳ גלגלתא הוא אינו חיצוניות של הפנימי׳ שבו לבד דהיינו מו״ס אלא כי הוא ג״כ חיצוניות של בחי׳ עליונה יותר ממו״ס דהיינו בחי׳ עתיק עצמו שהוא עיקר הפנימי׳ והוא בחי׳ תחתונה של א״ס ב״ה מה שבחי׳ זו דהיינו בחי׳ עתיק אינו בגדר ספירה כלל ולמעלה מעלה מבחי׳ וגדר חכמה אפי׳ מבחי׳ ח״ס. וכן מבואר בע״ח שער מוחין דצלם פ״ה כי הכתר הוא גולגלתא וחב״ד הם המוחין כו׳ אם כך הוא נמצא שהכתר הוא גרוע כו׳ ודבר זה לא יעלה על הדעת תינוק בן יומו כו׳ אלא שחיצוניותו שהוא הגלגלתא מתפשטת עד למטה ומלבשת גם את המוחין הנק׳ חב״ד אבל עיקרית הכתר אינו אלא למעלה על אלו המוחין עכ״ל, נמצא

עדיין ולכן לא נמשך עי"ז הכתר מלכות רק הלבוש מלכות, וכמו שבפ' שני' שלא נאמר בכל מאדך נק' אין עושין רצונו של מקום ולכן זהו בחי' ואספת דגנך לברר בירורים להפך מבחי' המן דקליפה המן העץ לבחי' קדושה כו'. אבל בחי' בכל מאדך וביטול רצון הוא למעלה מבחי' זו דבירורים כו' ולכן במ"ת שהקדימו נעשה כו' נמשך להם ב' כתרים בחי' אחור וקדם כו' וכמ"ש במ"א).

לבאר * מארז"ל תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, ועיין בראשית חכמה בהקדמה שהאריך בזה איך המעשה הוא היסוד והעיקר, הנה איתא בספר מ"ח בענין מקיפים ופנימים שהמקיפים הם זה על גב זה (כגלדי בצלים) העליון מכולם הוא המעולה והמשובח והגבוה מכולם ובפנימיים שהן בבחי' התלבשות זה תוך זה הוא להפך שהיותר פנימי מכולם ומלובש בתוך כולם הוא המשובח מכולם, ע"ש במסכת כללות העולמות פ"ג אות ג' נמצא שסדר כו' ואות ח' לפיכך כו' ובמסכת כללות האצילות ספ"ג אבל כו'. והנה גלגלתא שהיא חיצוניות הכתר הוא ממקיפים ומוחא סתימאה המוקף מגלגלתא הוא מקור כל הפנימיים, והן הן בחי' מקור התורה והמצות כי המצות שהם רצון עליון נמשכים מגלגלתא מבחי' לבנונית היא האורחא דבפלגותא דשערי דמתפלגא לתרי"ג ארחין דאורייתא שבז"א, והתורה שהיא ענין ביאורי המצות וטעמיהן הוא מו"ס דא"א שהוא פנימית הכתר פי' הטעם של הרצון ולכן הוא בתוך הגלגלת שהגלגלת הוא בחי' הרצון עצמו שהוא חיצוניות הכתר והוא המקיף ומסתיר על הטעם של הרצון שהוא בחי' מו"ס. ועפ"ז יובן מה שמצינו מאמרי רז"ל אשר נראים לכאורה סותרים זה את זה דפעמים משמע שתלמוד תורה גבוה ממצות מעשיות כמו שאמרו ע"פ וכל חפיצים לא ישוו בה שכל מצותיה של תורה אינו כדאי נגד הלכה אחת מן התורה, ופעמים משמע להפך שהרי לא נמנו וגמרו דגדול תלמוד אלא משום שמביא לידי מעשה, א"כ משמע דהמעשה הוא העיקר וגם אמרו שכל טוב לעושיהם ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם וכן אמרו תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים כנ"ל. אבל באמת אינן סותרים זה את זה, שיש מעלה וחיבה יתירה בתורה שנמשכת ממו"ס מה שאינה במצות, והוא כי מו"ס הוא פנימית הכתר ובזה היא מעולה מגלגלתא שהיא רק חיצוניות הכתר וכמו בגשמיות באדם המוח בו מלובש השכל שיש בו טוב טעם ועדיף מהגלגלת שהוא רק עצם והוא בחי' רצון לבד (ועד"ז משלו במדרש רבה פ' אמור סי' ל' את התורה והמצות לטעם וריח שהטעם הוא בחי' פנימיות שנכנס לחכו ממש והריח הוא חיצוניות), אמנם יש מעלה

לבאר: ד"ה זה נמצא אחר הקיצור דלעיל, ושייך לד"ה יביאו לבוש מל' שבתו"א.

ממ״ש ע״פ ביום השמע״צ בענין חפץ ורצון אחור וקדם כו׳ וז״ש כאן לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, חפץ דוקא ועיין שם).

(ג) **ולכן** ארז״ל כל הנביאים יהיו עתידים להבטל לע״ל פי׳ ע״ד ביטול זיו השמש במאור השמש ואעפ״כ הלכות אינן בטילים, לפי שהן בחי׳ התלבשות רצונו וחכמתו בעשיה גשמיות ששרשו ממקום גבוה מלמעלה מבחי׳ זיו וזהו בחי׳ מרדכי ושמן המור וכן בחי׳ אסתר שהיא מבחי׳ סדכ״ס, ולכן נתלבש הנס למטה מאד דרך הטבע, וכדי להמשיך גילוי בחינה זו במ״ת הי׳ ע״י הקדמת נעשה לנשמע שהוא ענין ביטול הרצון לבעה״ר עצמו.

(ד) **אך** המשכת הב׳ בחי׳ הנ״ל לבוש מלכות וכתר מלכות עדיין צריכים לבחי׳ סוס אשר רכב עליו המלך שהוא בחי׳ אותיות והמשכות שבהן ועל ידן נמשך המשכות אלו להיות גילוי אור א״ס ב״ה למטה כמו למעלה וכמ״ש במ״ת כי תרכב על סוסיך והוא ע״ד רוכב על כרוב קל שלו כו׳ וכל בחי׳ הללו שהיו במ״ת ע״י ביטול רצון הנ״ל נתגלו ג״כ בפורים ע״י המס״נ שהי׳ להם ממש שהוא למעלה מביטול רצון וז״ש וקבל היהודים אשר החלו לעשות.

(ה) **והנה** בחי׳ המן לאחר הבירור הוא ענין ויגבה לבו בדרכי ה׳ בחי׳ העלאה של הדברים הגשמיים להיות עי״ז יביאו לבוש מלכות כנ״ל אות ב׳ בחי׳ גיאות לבש, וכן בחי׳ סוס הוא ב״פ גס, משא״כ בחי׳ כתר מלכות נמשך רק ע״י ביטול רצון ע״ד הקדמת נעשה כו׳ והוא הפך בחי׳ המן אפי׳ לאחר הבירור (הג״ה, ועיין מ״ש במ״א ע״פ בשלח פרעה מענין ולא נחם דרך ארץ פלשתים דקדושה, אלא בחי׳ ארץ כנען דקדושה הכנעה וביטול שהיא גבוה יותר מבחי׳ פילוש ושמחת הלב לבד שבלי ההכנעה כו׳, ומשם יובן ענין זה דבחי׳ ביטול רצון גבוה מבחי׳ ויגבה לבו לבדו רק שמ״מ צ״ל ב׳ הבחי׳ וכשניהם יחד הוא טוב ונעים.

עפ״ז י״ל עוד כי הנה ארז״ל בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כו׳ והקשו שהרי בפ׳ והי׳ אם שמוע נאמר ואספת דגנך, ותירץ המגיד נ״ע משום דבפ׳ זו לא נאמר בכל מאדך נק׳ אין עושין רצונו של מקום, והוא אינו מובן כיון שנאמר בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי מילתא זוטרתי היא וא״כ לא שבקת חיי כו׳, אך כי פי׳ עושין רצונו של מקום זהו המשכת כתר מלכות הנ״ל שבחי׳ זו נק׳ רצון העליון כידוע, רק שיש בזה בחי׳ אחור וקדם חפץ ורצון כמש״ל, ולכן עושין רש״מ היינו להיות המשכת כתר מלכות פנימי׳ הרצון כו׳, והמשכה זו דוקא ע״י ביטול רצון לגמרי שהוא ענין הקדמת נעשה לנשמע שמבטל רצונו לגמרי לבעל הרצון ועי״ז ממשיך רצונו של מקום להיות המלך חפץ ביקרו, וזהו בחי׳ בכל מאדך וכמו שפירשו רז״ל בכל מדה שמודד לך הוי מודה לו במאד מאד הוא דייקא ע״י ביטול רצון שלא יהי׳ לו שום רצון בעניני עוה״ז כו׳ וביטול רצון זה הוא בחי׳ ענוה וביטול שיהי׳ שירים בעיניו בחי׳ משה ונחנו מה ואין שייך שום איך כו׳, משא״כ בחי׳ המן דקדושה הוא יש

ממנו היו כלא היו אלא שמאיר בהם תמיד ומחדש מע"ב מאין ליש אבל הענין שמאיר וזורח בהם תמיד בבחי' גבול דהיינו שמא"ס מתצמצם תמיד להיות הארה גבולית מתפשטת בהן ואעפ"י שהיא גבולית מ"מ יכולה היא להתקיים ולהחיות זולתה מאחר שהיא קשורה בא"ס ב"ה ותמיד היא נמשכת ממנו כו', דהיינו שאין סוף ב"ה מאיר תמיד מעצמות הארה גבולית ואינו פוסק מלהאיר, משא"כ ההתהוות גשמיות הנבראים מא"ס ב"ה הסוכ"ע היינו שמעצמיות הא"ס הם מתהווים, כלומר שכח המהווה אותם אינו הארה גבולית ע"ד הנ"ל אלא שאותה הארה גבולית תהיה מתחדשת תמיד מן המקור כו' כי בדרך זה א"א להיות התהוות הגשמיות שאינה ממהות רוחני' כלל אלא שהא"ס עצמו הבלתי מוגבל והכל יכול הוא המהווה אותם ומכחו נתהוו וכאשר נתבאר הענין באריכות שהוא ענין חפץ ה' שחפץ בהתהוות העשיה גשמיות שמכח רצון זה הם מתהווים והיינו לפי כי הוא הרצון שבבחי' א"ס הבלתי מוגבל שהוא למעלה מהצמצום ומקום פנוי אלא הוא ענין העיגול הגדול הסובב להקו וחוט כו'.

קיצור מדרוש ע"פ יביאו לבוש

(א) לבאר מארז"ל תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים כי הנה החכמה היא ראשית ההשתלשלות ואורייתא מחכמה נפקת והוא בחי' ממכ"ע, אבל הארת והמשכת אור א"ס ב"ה במעשה המצות גשמיות הוא בבחי' סוכ"ע שלא בדרך השתלשלות אלא בדרך דילוג. ועי"ד שהתהוות היש הגשמי מאין הוא שלא כדרך השתלשלות אלא ע"י שהוא כל יכול, והגם שאין נמשך ממנו רק הארה בעלמא בחי' אין ממש והיא הסוכ"ע מ"מ מאחר שהיא הארת א"ס ב"ה הרי היא יותר נעלה על ההמשכה שבדרך ההשתלשלות מחכמה ואילך אע"פ שהיא מעצמיות החכמה עילאה ולא הארה בעלמא, עמ"ש כה"ג בביאור ע"פ ולא תשבית פ"ד וכן ענין ל"ת ומ"ע, ולכן תכלית חכמה מעשים טובים עשייה דוקא אך שיהיו מע"ס.

(ב) והארה זו הוא מ"ש ה' מלך בחי' רוממות והתנשאות, וזהו יחיד וחי העולמים מבחי' מלך בחי' אין, ומזה נמשך אף תכון תבל בל תמוט קיום היש גשמי דוקא מבחי' סכ"ע, וע"ז נאמר יביאו לבוש מלכות שנק' בחי' זו לבוש גיאות לבש כיון שהיא רוממות והסתלקות והתנשאות, ופי' יביאו שבחי' זו באתעדל"ת תליא ע"י דברים גשמיים שנעשים בהן המצות ששרש התהוותן מבחי' זו, רק ההארה הנמשכת על ידי נפש האדם בקיום המצות בפועל ממש הוא בחי' כתר מלכות (ופי' ע"י נפש האדם היינו ע"י ביטול רצון כמ"ש לקמן אות ה', וענין בפי' המשכה זו דכתר מלכות יובן

התהוותן משא״כ הארה גבולית דממלא אין בה כח להוותם כמו שהוא מהוה עד״מ רוחני׳ הספי׳ שיש בה כח* אלא הסובב ית׳ בעצמו הוא הפועל כל זאת כו׳ ואעפ״י שבאמצעות הממלא הוא פועל מ״מ כחו הוא הפועל כו׳ עד״מ כאדם המצווה דיבורו לעבדו לעשות איזה דבר וכשהעבד עושה עם היות כי עושה בדבור רבו אבל לא מחמת יראת הדבור בלבד עושה אלא מיראת מי שאמר כו׳ כמו האדם העושה דבר בידיו עפ״י התחכמות שכלי עם היות העשי׳ ע״פ השכל הוא אבל כח עצמיות האדם הוא העושה משא״כ כשהשכל מוליד התפעלות המדה הנה עצמי׳ השכל מוליד כו׳ וכמ״כ הוא ההפרש בין התהוות הרוחניות מבחי׳ ממכ״ע שהארה זו דממכ״ע בא ממקור שרשם ובכח עצמותם הוא מהוות אותם להיות בערך וסוג א׳ כנ״ל להתהוות הגשמי׳ שנמשכו ג״כ מהארה דממכ״ע כמ״ש בדבר ה׳ שמים נעשו כו׳ אבל לא בכח הארה זו בלבד הם מתהווים כי אין כח וסיפוק כלל בהארה גבולית זו להוותם כ״א מכח הארת הסוכ״ע ב״ה שהוא הנותן כח ועוז להיות הגשמי׳ מתהווים מן הרוחני׳ והשפעה זו ממכ״ע אעפ״י שאין זה כפי השתלשלות כו׳ והרי א״כ התהוות מהות הגשמי׳ נמשך מא״ס ב״ה הסובב דוקא אלא שמצוה להתהוות באמצעות הממלא כמו שהמעשה נעשית עפ״י השכל ולא השכל עצמו עושה כ״א כח נברא כו׳, ואעפ״י שבאמת הרי אין לך דבר שחוץ ממנו ח״ו ופי׳ ממנו מא״ס ב״ה הסוכ״ע וא״כ גם הארה דממכ״ע אינה נפרדת מאחדותו ית׳ עד שנאמר שהרוחני׳ (פי׳ עצם הרוחני׳ זולת מה שנמשך בבחי׳ יש ובלשון הקבלה הוא האור בהיותו מופשט מהכלי) נמשך מכח הממלא בלבד כו׳ כי אלו היה נפרדת ממנה לא היתה מתקיימת והיתה בטילה ונפסדת כו׳, אבל הענין מובן מכל הנ״ל למשכיל כי באמת הארה גבולית זו דממכ״ע קשורה ומיוחדת בא״ס ב״ה הסוכ״ע ומקבלת תמיד חיות ממנו ועי״ז מתקיימת כו׳ אמנם קבלת החיות ושפע זו הוא בבחי׳ גבול כלומר שא״ס ב״ה הבלתי בע״ג מצמצום עצמו תמיד ומשפיע בבחי׳ גבול ואינו פוסק מלהשפיע הארה גבולית זו אפי׳ רגע אחת ובלשון הקבלה הוא שמאיר תמיד מא״ס ב״ה בחי׳ הקו״ח היינו ע״י שמצמצם עצמו בבחי׳ הצמצום ומק״פ תמיד בלי הפסק כו׳ והרי הארה זו דממכ״ע קשורה תמיד במקור א״ס ב״ה כשלהבת הקשורה בגחלת והוא ענין ראשית הקו שדבוק בא״ס כו׳, ומ״מ מובן שאין הכוונה שממהות הא״ס עצמו כמו שהוא בלתי מוגבל מאיר ונמשך בו אלא שתמיד נמשך בו הארה גבולית מ״ס כו׳ וא״כ רוחניות של הנבראים שנמשך מן הממלא דהיינו שהקו״ח שממנו משתלשלים האורות בד׳ עולמות אבי״ע הרי הם נמשכים מעצמיות כלומר שהארה גבולית זו בלבד הוא מקור שרשה כי כחה מספקת להיות רוחניות הספירות חו״ב שהם ג״כ מוגבלים ומעין ערכה ידוגמתה כו׳ וכן העולמות התלוין בהם שהם רוחני׳ מערכם כנ״ל והם מוגבלים שמקור שרשן הוא הארה זו דקו וחוט כנ״ל הגבוליי׳ הנק׳ ממכ״ע אעפ״י שאינם נפרדים מאחדותו ית׳ הסוכ״ע שאילו היו נפרדים

בה כח: בכת״י ב׳: זה להוות דבר רוחני . . . בעבור כי גם הוא רוחני׳ משא״כ דבר גשמי אין בה כח.

קליפות רוחני׳ וגם גמל ושפן וארנבת רוחני׳ הנמצאים למעלה שהם בחי׳ מרכבה טמאה שמהם מושפעים נפשות וחיות לדברים טמאים שבעוה״ז ומה שנתהוה להן גופות גשמיי׳ שזהו ע״י כח ועוז מהסוכ״ע היינו רק שרוצה שיתהוה ממכ״ע הנ״ל דהיינו שמאותו הרוחניות נתהוה גשמיות אבל לא שהוא משפיע זאת ח״ו כי לולי שהיה התהוות נפש קליפה רוחני׳ לא היה מתהוה גם גוף טמא כו׳ כי הגוף מאותן הנפש הוא בא כו׳ וד״ל.

ז) **הא** למה דומה ענין הנ״ל שאמרנו בבחי׳ סוכ״ע איך סובב לד׳ עולמות ופועל להיות בכ״א השלמת די מחסורו כו׳ לקרב הדבר אל השכל מעט הוא כי ענין כח היולי שהוא בעצמו אינו נתפס ועולה בשם פרט מן הפרטים ואעפ״כ ממנו נמצאים וממנו היו כולם שלכן נק׳ היולי כי החכמה רבות יש חכמה בתכונה ויש חכמה בתשבורת ויש בפלוסופיא כו׳ וכיוצא וכ״א הוא מהות חכמה משונה מחברתה באיכותה ומהותה כנראה בעליל שיש מי שלומד איזה חכמה ונעשה בה חכם גדול ובחכמה אחרת אין לו שום יד שם כלל ויהי׳ כאויל מחריש כו׳ הרי שחכמת שכלו הוכשרה לחכמה זו ולא זו כו׳. אמנם עצם כח החכמה שבנפש מצד עצמו טרם שנתפשט בחכמה פרטית פעמים שיהי׳ מוכשר להתחכם בכל החכמות הרבות שבכולם כשירצה לעיין ולחדש חידושים נפלאים כו׳ הרי עצם כח חכמה זו אינו במהות חכמה פרטית הנ״ל ולא מזו ולא מזו רק שיכול להשלים ולחזק כולן, כמו״כ א״ס ב״ה מצד עצמו פשוט בתכלית הפשיטות ואינו ממהות ספי׳ כלל שהמה מוגבלים בעצם כו׳ וראשיתן התהוותן הוא מהארה גבולית הנ״ל הנק׳ בשם ממכ״ע אלא שהוא ית׳ נותן כח ועוז לכולן ומתחלק לכ״א די מחסורו כו׳ והוא עיקר המעמידם כו׳ והא בהא תליא כי לפי שבעצמות אינו מערך מהות לכך יכול לחזק לכל מראש ועד סוף כו׳. ועתה ב׳ הכתובים הנ״ל פסוק דבדבר ה׳ שמים נעשו כו׳ עם מ״ש כל אשר חפץ הוי׳ עשה לא סתרי אהדדי כנ״ל ואדרבה שניהם בקנה א׳ עולים, כי אמת הדבר כי התהוות כל הנמצאים שבד׳ עולמות הוא מדבר ה׳ דוקא שהוא בחי׳ ממכ״ע שכשאמר יהי אור כו׳ תדשא הארץ כו׳ ירד החיות רוחני׳ ונתגשם יהי׳ לאור גשמי אלא שכח הגשמה זו מן הפועל ישועות ומכריח להיות מתהוה גשמיות מרוחניות הוא חפץ הוי׳ הסוכ״ע שכל אשר חפץ נעשה כו׳ וכן גם למעלה בהתהוות הכלים לאורות שהכלים הם הגבלת האורות ונמשכי׳ מסוכ״ע כנ״ל עכ״ז התמשכותם בגילוי הוא מן הממלא דהיינו שמהתעבות האור נעשה הכלי אלא שכח עשי׳ הכלי לא מהאור עצמו הוא בא כ״א מהסובב המקיף כו׳ וז״ש בע״ח שהתהוות הכלים הוא מן הפנימי׳ והמקיף ביחד דוקא שהמקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ והפנימי׳ מצחצח חצי הכלי מבפנים כו׳ וד״ל (עוד י״ל שגם הכלי יש לה מסובב וממלא זולת האור כמו שגוף האדם זולת נשמתו יש בו ג״כ מסובב וממלא והוא בשר גופו ונפש הצומחת והמרכבת והמעמדת שבו כו׳), ועכ״ז יובן למשכיל היטב כי התהוות הכלים לאורות ומכ״ש התהוות הגשמי׳ ממש עם היות כי באמצעו׳ הממלא הם נמשכים אבל עיקר התהוותם מהסובב הוא שכחו דוקא הוא המכריח

מבחי׳ הסוב״ע דוקא שרצונו ית׳ שחפץ בהתהוות זו הכריח כן הרי דבר זה אינו נראה בעליל והיינו לפי שהיא השפעה שבחוץ כנ״ל, ולכן נק׳ בשם סיבת הסיבות כי סיבה מבחי׳ סובב ועילת העילות נק׳ מצד בחי׳ חיות ממכ״ע כמ״ש במ״א ואם בעולמות התחתונים שהגשמיות בהם העיקר כמ״כ בעולמות הרוחני׳ שעצמיותם ומהותם רוחניים הוא שנמשך מן הממלא רק שהתהוותם בבחי׳ יש בא מן הסובב כי הוא המעמיד כל דבר ע״י רצונו ית׳ כנ״ל אבל העמידה זו באמצעות בחי׳ הממלא היא נמשכת דהיינו שכך הוא המשכת רצונו ית׳ להיות קיום להשפעה זו הנמשכת מבחי׳ ממכ״ע ולהיות מתהוים ממנו הנמצאות איך ומה שהם צריכים להיות ואעפ״כ שכח זה והתהוות זו לא מצד הארה זו היא כ״א מרצונו ית׳ הבלתי בע״ג עכ״ז באמצעה הוא וכמובן מכל הנ״ל וד״ל, ולכן נתהוו גם קליפות וכן דברים גשמיים טמאים כמו כל הבע״ח גמל שפן וארנבת כו׳ הגם שבודאי כאו״א מהם מקבל חיות בכל שעה ורגע מעצמותו ית׳ הסוב״ע דוקא כי אין עוד מלבדו כתיב ובהסתלקות רצונו ית׳ מאיזה נברא אפי׳ על רגע א׳ אזי היו כלא היו ממש וא״כ מוכרח שרצונו ית׳ ממש מחי׳ אותן ואף גם זאת בודאי פשוט שאין רע יורד מלמעלה ח״ו ומפי העליון לא תצא הרעות ח״ו ופשוט הוא, אך הענין הוא משום שרוחניות החיות של כל בריה הוא מההארה דממכ״ע שעם היות נמשכת ממנו ג״כ ית׳ הא״ס אבל היא הארה גבולית שהשפיע הוא ית׳ הבבע״ג ולבעבור היותה גבולית לכן יכולה שתתלבש ותהי׳ נתפסת בפנימי׳ המקבלים כנ״ל באריכות ומתחלקת לי״ס שהן עשר כחות נבדלים כו׳ וממילא שאחר ריבוי ההשתלשלות בירידה והמשכת החיות בי״ס עליונות ותחתונות מהן כו׳ והספי׳ להיכלות כנז׳ בע״ח שכ״ז הוא ענין צמצום החיות בכמה מיני רבבות צמצומים אזי יכול להיות שאח״כ יומשך ויתהוה מזה החיות ושפע לקליפות עם שאין בביטול אליו ית׳ כמשל המשכת התלבשות נפש האדם בגופו שנמשך ממנה חיות גם לשערות וצפרניים עם שהם נפרדים ממנה שהרי גוזזין וחותכין אותה בלי הרגשת כאב וכמ״כ הוא ענין התהוות נפשות ורוחות הקליפות מההארה דממכ״ע כנ״ל דהיינו אחר ריבוי רבבות הירידות וצמצומים שונים אזי יוצאים ממנה גם שערות וצפרניים עד״מ דהיינו שנמשך חיות גם לאותן שבבחי׳ פירוד ממנו ית׳ והן הן הקליפות כו׳ אלא שזהו רק חיות רוחני׳ והיינו כמו שהן הקליפות למעלה שהם כחות רוחניים כידוע אבל שיתהווה איזה גוף קליפה גשמיות כמו גוף שפן וארנבת שבעוה״ז ה״ז א״א להתהוות מההארה דממכ״ע הנ״ל שגשמיות א״א להתהוות מרוחניות כו׳ ומוכרח להיות שזהו ע״י המשכת כח ועוז מהסובב ית׳ דהיינו שהוא ית׳ רוצה בקיום כו׳ ואין זה פלא כי הרי לא שהוא ית׳ השפיע מעצמותו ית׳ הא״ס את הרע ח״ו, אלא רק שיש לו רק רצון וחפץ להיות מן ההארה גבולית הנ״ל בכל הצריך להיות וע״י רצון זה נותן כח להיות מהוה מרוחניות דממכ״ע גם התהוות גשמי׳ כנ״ל וכמו שיתהווה גופים גשמיים לדברי׳ טהורים, ואפילו כמו שיתהווה מקצת הישות והכלים לאורות הקדושים כו׳, ככה ממש מתהוה גוף גשמי׳ גם לאותן הארה שהפריד מאחדותו ית׳ בבחי׳ שערות וצרפניים כי כך הוא רצונו ית׳ בכללות להתהוות מהארה גבולית הנ״ל שממנה נמשכת

מו"ק דעשי' והארץ ממל' דעשיה, וכן כל פרטי הנבראים דדצח"מ כולם מקבלים חיות מדצח"מ רוחני' דעשי' והוא הנפש שלהם כנודע מהאריז"ל שאפילו האבנים והמתכות יש בהם נפש המחי' אותם ונמשך להם מצירופי אותיות של עשרה מאמרות וזה שמו אשר יקראו לו בלה"ק אבל כו' נמצא שכל פרטי הנבראים מראש ועד סוף כולם נתהוו מהארה זו דממכ"ע ע"י השתלשלות המדרגות ד"מ אור הגשמי נתהווה מאור הרוחני' שהוא בריאה המאירה ברוחניות כדרך שהאור הגשמי הוא בריאה המאירה בגשמיות כו' כמ"ש במ"א וכן מים ורקיע הגשמיים ממים ורקיע הרוחניים שהן ברוחני' דוגמתו בגשמיות כו' ע"ש שאור מים רקיע הרוחני' שבעולם התחתון מאור מים רקיע היותר רוחני וגבוה מעל גבוה עד שרש כל השרשים ראשית ההתהוות היותר עליונים והתחלקות לרבבות מדרגות שונות ע"י התכללותם זמ"ז שהם שרשי הבחי' האלו דאמ"ר כו' וכיוצא כי הם ברוחני' העליוני' דוגמת הבחי' הלזו בגשמיות כנ"ל אלא שעדיין היה העולם חסר בכלל ואין כח ביכולת בהארה זו דממכ"ע די סיפוק גמר מלאכתם כנ"ל שהחומר של הנמצאים שהוא ישותם זה א"א להתהוות מהארה זו רק הצורה בלבד, והנה החסרון הזה אינו שוה בכל יש מי שחסר בו מעט והוא אותן הנבראים הרוחני' שהצורה בהם עיקר דהיינו שעצמותם ומהותם רוחני' המה כנ"ל ולא חסר מהם רק מה שנצרכים להיות יש ודבר הוא בחי' החומר וכלי שלהם והוא חסרון מועט לגבי כל עצמות' ויש מי שחסר בו יותר וביותר בעוה"ז וכל הנמצאים אשר בו שהמה גשמיים הרי בהם העיקר חסר עדיין עם היות כי גם הם נמשך חיותן מהארה דממלא כנ"ל ע"ד דוגמא באור הגשמי שנמשך בו חיות להיות בריאה המאירה באור הרוחני כו' אבל עדיין הי' הארתו רוחני דהיינו עד"מ מהות שכל שמאיר עיני חכמים ברוחני' כו' ושיתהוה מזה אור הגשמי להיות מאיר לארץ ולדרים בגשמיות לא הי' יכול להתהוות מזה כנ"ל וכן עד"ז במים רקיע וכיוצא והרי חסרון זה עיקר הוא חסר. והנה השלמת החסרונות האלה הוא מהארת הסוכ"ע דייקא דהיינו ע"י רצונו ית' שחפץ ורוצה להיות מתהווה הארתו והשפעתו הנק' בשם ממכ"ע כפי הצריך בכל עולם ועולם ורצונו ית' הוא בלתי בע"ג ולכן כאשר חפץ כן נעשה בכא"א די הצריך לו בעליונים הרוחניים נגמר ישותן והתהוותן הכלים שלהם ובתחתונים נתהוה חומרם הגשמי מצורתם הרוחני' דהיינו עד"ז שמהשפעת אור הרוחני נתהוה גשם כדור אור הגשמי המאיר כו'. ואעפ"י שהשלמת חסרון זה מסובב דוקא הוא בא אבל באמצעות הממלא הוא כלומר שבגילוי נראה כאלו שההשפעה הוא רק מבחי' הממכ"ע בלבד לפי שההשפעה זו בבחי' פנימיות המקבל היא נתפסת ומתלבשת ונראה בעליל ע"ד דוגמא כשאמר יהי אור ויהי אור היינו ששפע החיות מאותיות דבורו ית' אלא מה שהן מה שאמר יהי' אור שבהן נתלבש החיות מאותיות מדותיו ית' מבחי' איר רוחני' דשם שהוא בחי' ח"ע כנ"ל הנה חיות זה נעשה חיות לאור גשמי שלנו וממנו נתהווה כי חיות רוחניות הנ"ל נתגשם ונעשה ממנו אור גשמי וזהו דבר הנגלית לנו עם היות כי כח הגשמה הזאת שיהי' מאור רוחני' הנ"ל התהוות אור גשמי לא מאתנו נהייתה זאת כו' רק

אין ענין השינוי באופן מיעוט או ריבוי קבלת הארה זו ולומר למי שהיש בו מעט היינו שמקבל הארה קטנה מהסובב כנ"ל כי הרצון אחד שוה לכולם ומעט הישות של הנברא רוחני' עם הגשמי' הדומם היותר אחרון שניהם מכח אחד שוין נתהוו שהרצון זה המתהווה ישות של הרוחני רב כחו להיות גם דומם גשמי כי רצונו ית' כל יכול הוא רק שאעפ"כ לפי שעצם הנברא בהתמשכותו מממלא רוחני' ואין בהם הצורך רק התהוות היש מעט ולכן פועלת בו הארת הרצון הנ"ל ככה ומי שצריך לישות יותר פועלת בו ככה, ומ"מ לענין העלאת מ"ן מאתעדל"ת הבדל גדול הוא בין העלאת מ"ן מדברים גשמיי' שעולי' לרצון יותר לעורר באור הסוכ"ע מן הדברים הרוחני' לפי שהעלא' מ"ן הוא בירור והעלא' אותו דבר המתעלה שלזאת מעורר כן בשרשו כידוע שכל דבר בעלותו למעלה מעורר בשרשו ממקום שנלקח והרי הגשמיות נלקח רוב בנינו מאור הסובב דוקא אשר נהפוך הוא מן הרוחני' כנ"ל וד"ל.

ו) **וא"ת** הלא בדבר ה' שמים נעשו כתיב ופי' שמים גשמיי' הנראה לעינים וכן בעשרה מאמרות נבה"ע יהי אור ויהי אור כו' תדשא הארץ דשא כו' תוציא הארץ נפש חי' כו' ויהי כן והיינו שגם גוף החי נלקח ויצא מן הארץ הלז הגשמיות ע"י מאמר ה' וידוע דהמאמרות נמשכי' מן הרוחני' כי בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא כנראה בעליל שצרופי אותיות הדבור נמשכים מהשכל והחכמה הוא מבחי' ממכ"ע, וא"כ גם הגשמיות נלקח ממכ"ע כנ"ל ובמה אופן נבדל הוא מן הרוחני', אמנם הענין יובן עפ"י הקדמה כללי' והוא כי מה שאנו אומרים שבחי' זו נלקחת מממלא ובחי' זו מסובב כמו דרך כלל בכל נברא החומר שבו מסובב והצורה שבו מממלא אין הכוונה החומר נמשך מן הסובב שלא באמצעות הממלא כלל הס מלהזכיר בשגם נוסף לזה נפלא אם נאמר שהגשמיות שהוא החומר של כל דבר נמשך מהסובב בעצמו איך נתהווה ממנו גופות הטמאות כמו גמל ארנבת שפן כו' והלא אין רע יורד מלמעלה ממהו"ע ית' וטהור עינים מראות ברע ואילו היתה השפעה זו של גויתם הגשמיות נמשכה ממנו ית' בכבודו ובעצמו שלא ע"י השתלשלות כלל ובודאי שלא היה יוכל להיות התהוות דבר טמא ח"ו ובאמת גם כל גופות הטהורות שבעוה"ז מעורב מטו"ר וכידוע, ואיך יתכן שיהי' נשפעי' ממנו בכבודו ובעצמו בלבד כי א"כ מאין יולד בהם תערובות רע אלא שבאמת כל הדברים וכל הנמצאים שבעולם מעולם העליון ועד עולם התחתון כולם נמשכים ומתהוי' מהארה זו דסוכ"ע שמתחלקת בראשונה לי"ס חח"ן בג"ה כו' ומתחלקים מ"מ עד אין קץ כנודע ומכל ספירה וספירה מתהוים עוד כמה עולמות וצמצומים פרטים שכולם בערך ומהות אותה הספי' הפרטית והן תלוים בה ונק' עלמין סתימין כמ"ש במאמר דפתח אליהו וכמ"ש במ"א ומי"ס דאצי' מתגלפים י"ס דבריאה וגם בהם תלוים עולמות רבים בכל ספי' וספי' ובהן היכלות רבות ובהן כמה וכמה מלאכים עד"מ מחנה מיכאל מקבלים מבחי' חסד כו' וכן עד"ז מבריאה ליצירה כו' עד שמי"ס דעשי' נמשך חיות ונפש לי' גלגלים לז' רקיעי' וכן לארץ הלזו הגשמית, ובדרך כלל השמים מקבלים דרך כלל חיות

הכלים לאורות (וזה מדבר בכלים דאצילות משא״כ בבי״ע שגם אורות דבריאה הם מכלים דאצי׳ ומ״מ רוחני׳ המה שעצמותן נמשך מקו״ח כנ״ל), והרי מובן שהתהוות זו הניתוסף בהן מהסובב אינו מעיקר מהותם ועיקר מהו״ע מהממלא כנ״ל משא״כ בדברים חומריי׳ והגשמי׳ שבעוה״ז השפל נהפוך הוא שאדרבה כל עיקר מהו״ע מתהווה מהסובב דוקא והארת ממלא שבהן הוא רק כמו טפל לעיקר וכמו ע״ד דוגמא בדומם וצומח הגשמי יש בהן חומר וצורה גשם העץ הוא חומר הדומם ונפש הצומח הוא צורתו, וכן בעץ החי הוא חומר וגידולו הוא צורתן הרי החומר שהוא עיקר בנין של הצומח נתהווה מן הסובב דוקא כנ״ל שמרוחני׳ א״א להתהוות גשמיות א״כ מהארה דממלא בלתי אפשר כו׳ להיות התהוות גופות דדצח״ם כנ״ל אלא שנמשכו מהארת דוקא הכל יכול אך ורק הצורה שבהן הוא שנמשכת מן הארה דממלא ע״י ריבוי רבבות השתלשלות כמארז״ל אין לך עשב שאין לו מזל הצומחת והרי נפש שבעץ טפילה לגבי עצמות העץ וכן נפש הצומחת שבגוף הרי טפילה לגבי גופו, נמצא מובן שעיקר התהוותן מהסובב דוקא והארה דממלא שבהן הוא כמו טפל לעיקר ובזה נבדל הגשמיות מהרוחניות שחלקו המתהווה מבחי׳ הסובב הוא בו בריבוי מחלוקי המתהוים מממלא ונהפוך הוא בעולם הרוחני, ואע״פ שנת׳ לעיל שא״ס ב״ה הסוכ״ע מקיפים לד׳ עולמות בשוה, והנה אין זה סותר את זה כלל כי הרי נת׳ לעיל ג״כ ענין הקפה זו מהו והוא ענין רצונו ית׳ להיות התהוות הנמצאים שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין שבחי׳ רצון זה נק׳ חיות מקיף עליהן כנ״ל ובאמת מצד עצמו ומהותו הוא מקיף כל הד׳ עולמות בהשואה א׳ ממש ודי בהמשכת רצונו ית׳ להתהוות אותן הנבראים כנ״ל רק הנמצאים אעפ״י בהנבראים באופן התפעלות והתולדות שבהן הרצון הנ״ל שיש מי שרוב בנינו עם הרצון הנ״ל ויש שאינו אלא מן המיעוט ממנו כנ״ל בההבדל שבין עולמות הרוחני׳ לעולם השפל שלנו וזה בא מסיבה אחרת והוא כי באמת התהוות ומציאת כל הנמצאים בבחי׳ גילוי כלום מהארה דממכ״ע דוקא כדכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו כו׳ אלא שלפי שהארה זו אין לה קיום ואינה מספקת לכל הצורך להתהוות הנבראים דהיינו מה שנת״ל שמזה א״א להיות התהוות הישות והגשמיות של הנבראים שבכל הד׳ עולמות שבזה הוא ית׳ נותן כח ועוז לגמור מעשיהם ע״י רצונו ית׳ הסוכ״ע שכל אשר חפץ כן עשה.

ה) **והנה** לפי שינוי מזג הנבראים דהיינו לפי ריבוי הישות שבכאו״א על זולתו כך הוא רוב או מיעוט חלק המתהווה ע״י הרצון הנ״ל הנק׳ בשם סוכ״ע עד שבעוה״ז שהגשמיות הוא בו יותר הנה רוב בנינו דוקא מהארת הרצון ואפס מעט מזעיר בו מהארה דממכ״ע, והרי שינוי זה בריבוי או מיעוט חלקי׳ שמסובב וממלא זה תלוי מצד איכות הנבראים עצמן (דהיינו באופן התמשכותן מהארה דממלא שהמקבל ראשון הוא רוחני׳ ביותר וכל שנמשך ומשתלשל יותר צריך להתגשם השפע אבל מצד עצמותו ית׳ אין לו שינוי כלל ומאיר לכולם בשוה רצון אחד להתהוותם כנ״ל) וגם מצד הנבראים

להווהותם ולקיימם ממש כ"א לא היו מקבלים רק מהארה בלבד אזי היו הי"ס המתהוים ממנו בטלים בתכלית במקור חוצבן כטבע העלול שדבק בעילתו ואינו יש בפ"ע כלל, והמאציל ית' לא רצה כן אלא שיהיו בבחי' יש דוקא כדי שיוכל האחד להשפיע לשלמטה הימנו כ"א היתה החכמה בבחי' ביטול לגמרי במקור חוצבן לא הי' יכול להשפיע להחסד שלמטה הימנו המתהווה ממנו כי החסד ענף החכמה הוא כנודע ולא הי' התהוות החסד בעולם וא"א להיות התהוות החסד אם לא ע"י שהחכמה נגבלת בעצמותה ונעשית יש ודבר ואז תוכל להשפיע לענפים המקבלים הימנה, והגבלה וישות זו הוא הנק' כלי החכמה והתהוותה הוא מא"ס ב"ה הסוכ"ע שהוא ית' כל יכול וכאשר חפץ שיהי' התהוות הי"ס מהקו"ח בבחי' יש דוקא אזי כן היה נמצא שישות של הי"ס מתהוה מא"ס הסוכ"ע דוקא כנ"ל. והנה כ"ז הוא בבחינת השתלשלות העולמות הרוחני' שעצמיותו הרוחני נמשך ומתהווה מהקו"ח כנ"ל רק שישותו והגבלתו נמשך מא"ס ב"ה הסוכ"ע דוקא כנ"ל אבל להיות התהוות העולם השפל שלנו וכל אשר בו משמים ועד לארץ מתחת ממש מא"ס הסוכ"ע דוקא דהיינו שגם מהו"ע של הנמצאים האלו הוא מסוכ"ע כי הרי בהשתלשלות א"א להיות מרוחניות גשמיות בשום פנים כנ"ל שאפילו הישות של הרוחני א"א להיות כ"א ע"י כח של הא"ס ב"ה הסוכ"ע מכ"ש להיות התהוות הגשמיות ממש שא"א להיות כ"א ע"י כח ועוז מא"ס ב"ה הסוכ"ע דוקא כנ"ל ומ"מ גם בגשמיות יש בו הארה והשפעה מן הממכ"ע כי הנפש רוחני מדצח"ם הוא מבחי' ממכ"ע וכנזכר כמה פעמים על מארז"ל אין לך עשב שאין לו מזל כו' וזהו בצומח וכמו"כ בחי' נה"ב נמשכת מפני שור כו' עד שמדבר מפני אדם כו', ונמצא מובן שבין בעולמות רוחני' ובין בעולם השפל הגשמיות הלזה שניהם כא' יש בהם ב' בחי' מיני חיות מממלא ומסובב אמנם מ"מ יש הפרש ביניהם, וההפרש ההוא בין עיקר לטפל, שבעולמות הרוחני' עיקר התהוותם הוא מממלא דהיינו שמהותן ועצמותן הן מהארה דממלא כנ"ל באריכות שהארה זו דממלא הוא ההארה דא"ס ב"ה הנתצמצמה ע"י צמצום ומקום פנוי עד שנמשכת בבחי' גבול שלזאת נתהווה ממנו מהות הי"ס חכים ומבין כו' עם היותו בע"ג לגבי עצמיות א"ס ב"ה הפשוט, ומחכמה דאצי' נמשכה ונתהווה אח"כ מהות חכמה דבריאה שהיא ג"כ רוחני' בדוגמתו רק שהיא פחותה במדריגה ויכולה היא שתמשך ממנו וכן מחכמה דבריאה וחכמה דיצירה עד השכל אנושי השורה במוח האדם שהוא גם מצד עצמותו טרם המתלבשים במוח גשמי' הרי היא רוחני' בעצם ומהו"ע ונולד ונתהווה מעצמות החכמה שלמעלה הימנו עד שבשרש כל השרשים בחי' ח"ע דאצי' שנתהווה מעצמות הקו"ח כנ"ל הרי עיקרה נמשך מהקו"ח כלום חסר בהן רק להיות שיהיה הן בבחי' יש ודבר בעצמותן דהיינו להיות להן בחי' כלים שיהי' נגבלים בעצמותו ושלא יתכללו כלפי מעלה כנר בפני אבוקה שהתהוות זו אין כח בהאר' הקו"ח להתהוותה שלפי הדרגה כראוי ע"פ השתלשלות היה דבר נמנע משום שע"פ הטבע כל עלול דבוק בעילתו אלא לזה נמשך כח ועוז מהסובב מבחי' רצונו של הא"ס כל יכול ית' ונמשך להיות כן שיהיו נגבלים בעצמותו ויתהווה מציאת

מקום, ובאמת אינו כן כי כל אשר חפץ ה׳ עשה גם בעשיה הגשמיות שהרצון כולל לד׳ עולמות אבי״ע בשוה וכן הוא מ״ש ה׳ מלך גאות לבש כו׳ כדי להיות אף תכון תבל בל תמוט דהיינו להיות התהוות עולם הגשמי הלז ממדת מלכות דא״ס הסוכ״ע כנ״ל וד״ל.

ד) **והנה** יש עוד המשכת החיות מא״ס ב״ה בעולמות בדרך אחרת ואופן אחר ממש והוא הקו״ח הנמשך ממל׳ דא״ס ע״י צמצום ומקו״פ כי הנה כך היתה רצון המאציל ב״ה להיות נמשכים ב׳ מיני השפעות אלו דוקא ובאמצעות שניהם הוא שנשלם התהוות עולם כראוי כי מהארתו בבחי׳ מקיף בלבד עם היותו כי הארה מעצמותו ית׳ הסוכ״ע וכל יכול הוא להיות הנבראים גם ע״י הארה זו שבבחי׳ מקיף בלבד כנ״ל וגם עתה מהארה זו דוקא הוא עיקר התהוותם כמ״ש כל אשר חפץ עשה כנ״ל אבל אם לא היתה רק הארה זו בלבד אזי היו כל העולמות במעלה ומדריגה א׳ מבלי יתרון זע״ז כלל מאחר שהארה זו מאירה בבחי׳ מקיף ולכולם בשוה ולא כן היתה כוונת המאציל ב״ה שרצה להיות דוקא בחי׳ השתלשלות המדריגות זה למטה מזה עד שיתהוה עולם השפל כו׳ וזה היה ע״י השפעת חיות הנמשך ממנו ית׳ ע״י קו״ח שהשפעת חיות מתלבשת בעולמות בתוכיותם ובפנימיותם ממש והיינו לפי שנמשכת ע״י צמצום ומקו״פ בתחלה שהוא שינוי המהות לגמרי עד שנמשך רק כמו קו דק עד״מ דהיינו שהוא בחי׳ השפעה מוגבלת שמגבילה ע״י הצמצום כנ״ל ולהיותה בחי׳ גבול לכן יכולה היא שתתלבש בעולמות בבחי׳ פנימי׳ ממש והם משיגים ותופסים ממש הארה זו, ולכן יש מצד זה חילוקי מדרגות העליון תופס הארה יתירה ושלמטה הימנו תופס ומשיג בפחות ממנו וכן הולך ומשתלשל כו׳ ונמצא בחי׳ ראש ורגלים כו׳ ולצד זו הוא שנק׳ חכמה ראשית כי התלבשות הארה זו בבחי׳ פנימי׳ הוא בחכמה דוקא וגם בהתלבשותו בעולמות שלמטה ממנו הוא ג״כ ע״י בחי׳ החכמה שבאותן עולמות כי בכל דבר יש בחי׳ חכמה כמו באדם נאמר אשר יצר את האדם בחכמה דהיינו ניתוח האברים והילוך וסיבוב הדם הוא הנפש ורוח החיים שבו שמהותו בחכמה נפלא וכן חכמת התכונה שהיא חכמה גדולה מהלך וסיבוב הגלגלים ומזלות כנראה מס׳ התכונה והם לא השיגו רק מעט מזעיר ממה שראו בעיני בשר כו׳ ע״י כלי הבטה כידוע ויותר מזה הרבה מאד יש חכמה נפלאה בזה וכן עד״ז בשאר חכמו׳ שבגשמיות ומכ״ש ברוחניות ובכל עולם ועולם התלבשות א״ס ב״ה בבחי׳ חכמה שבו ומחכמה נמשך לבינה והיינו רק מהארת א״ס ב״ה שע״י קו וחוט שממנו הוא שנתהוות י״ס אלו כמו שהן עתה ראשית חכמה ואח״כ בינה כו׳ עד עשר ולא ט׳ ולא י״א לפי שהוא הארה מוגבלת ולפי יתרון מעלת הארה שבחכמה על שבבינה כן יתרון מעלת החכמה על הבינה וכן מבינה על המדות כו׳ והיינו לפי שהארה זו מתלבשת בפנימיותן לכן יש חילוקי מדרגות באיכות התגלות אם רב אם מעט. והנה עם היות כי התהוות י״ס הנ״ל הוא מהארה זו מא״ס ב״ה שבבחי׳ קו״ח המתלבש בפנימיות מ״מ* הם כלא שהוא מפקח

מ״מ הם כלא שהוא מפקח: בבוך 1097 ובבוך ועבדתם — 87: מ״מ לא שהיא מספקת.

וההתנשאות כמאמר אנא אמלוך כלומר שעל מה ולמה רוצה בהתהוות העולמות הנ"ל היינו כדי שתתפשט מדת ההתנשאות עליהם כי בכך חפצו וכך הוא הרצון להיות ההתנשאות ואין מלך בלא עם ורוצה בהתהוותן ומזה הם חיים וקיימים כנ"ל והיינו כי בחי' המלוכה וההתנשאות גופא הוא בחי' מל' דא"ס והוא סוכ"ד של הרצון העליון שבבחינת אין סוף עצמו וד"ל.

ג) **והנה** בזה יובן היטב מ"ש בפרע"ח שהסובב מקיף לכל הד' עולמות בשוה כי כל העולמות כאחד עלו במחשבה הקדומה ית' הנק' בשם רעוא דכל רעוין ומחשבה זו כוללת כולם כאחד ובהשוואה א' ממש עם היות כי בסדר התהוותן נתהוה תחלה אצילות ואח"כ בריאה כו' עד עשי' היינו בהתמשכותה בבחי' גילוי אבל במחשבה כולם כלולים כאחד והרי זה עד"מ הפרש בין דיבור למחשבה כשמדבר איזה ענין שיש בו כמה מלות שונות בהכרח שכ"א מוקדמת או מאוחרת לחברתה כי בחי' הדבור הוא בבחי' התחלקות לפרטים להיות בבחי' גילוי משא"כ המחשבה יוכל להיות סוקר בסקירה א' כל אותן הדיבורים הללו והמה כלולים ונתפסים בהשוואה א' ממש ברעיון מחשבתו כך עד"מ בהתהוות העולמות שבהתמשכותן בבחי' גילוי שזהו במציאותן מן הכלל לפרט בקבלתם הארה מבחי' ממכ"ע שהוא דבר ה' ורוח פיו ית' המחיה אותם אזי המה יוצאי' בסדר המדריגות זה אחר זה, משא"כ בהתכללותן במחשבה עליונה שעלה לפניו ית' להיות התהוות העולמות ומיד כאשר עלה הרי תומ"י נמצאו במח' כנ"ל דכל אשר חפץ כו' הרי שם נמצאו ושם היו כולם כלולים בהשוואה א' ובסקירה אחת ממש עלו במח' והרי א"כ הרצון כולל לכל הד' עולמות ופרטי פרטיהן בשוה ממש מבלי קדימת זע"ז כלל, וענין שסובב לד' עולמות בשוה בלבד מה שבשוה הוא על ענין הקדימה והאיחור שאין לא' קדימה על חבירו אלא כולם עלו במחשבה ונז' כא' כנ"ל הנה עוד נתפרש בענין בשוה והוא העיקר והוא שאור הסובב על אותן העולמות הנמצאים ממנו הוא בשוה ואין לא' תוס' או מגרעת מחבירו גם באיכות קבלת ההארה עם היות הנמצאים גבוהים זה על זה לאין ערוך ממש, מ"מ הוא בשוה בעליון שבעליונות כמו שהוא בתחתונים לפי שאין הארה ענין השפעה בפנימיות המקבל רק בבחי' מקיף דהיינו מה שרוצה להיות התהוות העולמות ומה שהחכמה גדולה במעלה מזולתה היינו לגבינו וזה בא מסיבת ההשפעה דממכ"ע שמתחלקת להלקים והחכמה שהוא ראשית האצי' מקבלת הארה יותר גדולה כו' ואעפי"כ חלקה שמקבלת מהסובב שהוא מה שעצמותו ית' רוצה בהתהוות העולמות הוא בשוה לחלק של העשיה גשמיות דהיינו מה שעצמותו רוצה בהתהוות גשמיות כי קמי' שניהם שוים ויש לו רצון שוה להתהוות שניהם ורצון זה יש בו די סיפוק כח ויכולת להיות נמשכת כאו"א ולהיות נמשך בגילוי בבחי' ממכ"ע אלא שהשינוי במעלת ומדריגות הנבראים הוא מסיבת הארה ממכ"ע שבו כו' כמשי"ת עוד לקמן, וזה שאמר דהע"ה למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם ואלקינו בשמים כו' כלומר למה יאמרו שאלקינו הוא בבחי' איה שאינו מושג לנו כי על השמים כבודו של

וז"ש ג"כ ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' נזכר ג"פ ארץ ור"ל על נש"י שבג' ב'שכמ עולמות בי"ע הנמשכים ע"י התלבשות ארץ העליונה הנ"ל ובחי' זו שהיא מדת מלכותו ית' נק' ג"כ ממכ"ע לכן בחי' דיבור וח"ת וממכ"ע תלוי במעשיהן של ישראל כמ"ש בזהר או סלקא או נחתא בגיניהו דישראל וכו' והו"ע גלות השכינה ובפשעיכם שולחה אמכם וכמשי"ת לקמן אי"ה מה בין בחי' הגלות לזמן הבית, וז"ש בזהר פ' שמיני דל"ט ע"ב בפי' החיה הרומשת דא איהו חיה דרחשא בכל טורין ובכל סיטרין לעילא ותתא, וקאי על בחי' מל' מקור נש"י שהיא תמיד בעליות וירידות לפי אופן הדור כו' וגם בכל דור ובכל שנה הנה אין כל הזמנים שוים שבת ויו"ט עליות ואח"כ בחול ירידות כו', וז"ש אבן מאסו הבונים ואח"כ היתה לראש פינה וכמ"ש במ"א.

ד) **והנה** הגם שנאמר בחכמה יסד ארץ שהמשכת האור והחיות מאוא"ס ב"ה בעולם הדיבור הוא ע"י הח"ע כי הוי' בחכמה, אך באמת המשכה זו הוא ע"י אמצעות המדות עליונות כי בחי' אוא"ס המלובש בח"ע הוא בחי' סוכ"ע וכדי שיתלבש בבחי' דיבור העליון שהוא בחי' ממכ"ע הוא ע"י שנמשך ומתלבש תחלה בהתלבשות גמור במדותיו ית' שהן בחי' חסד וגבורה כו' התפשטות וצמצום כו' שע"י התלבשות זה יוכל להתמשך ולהתלבש אח"כ בבחי' עולם הדיבור, וז"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ואח"כ לך ה' הממלכה כו', וענין זה נראה ג"כ כמשל בנפש האדם שהגם שנת"ל אות ג' שהדיבור באדם נמשך מכח השכל דוקא שלכך התינוק א"י לדבר והרי התינוק יש לו מדת אהבה ושנאה כו', ועכ"ז א"י לדבר וזה הוראה שהדיבור נמשך מהשכל ולא מהמדות, אבל עכ"ז הגם שעיקר התהוותו הוא מכח השכל אבל הוא ע"י אמצעות המדות שהרי נראה בחוש שהקול יוצא מן הריאה ומהקול מתהווה הדיבור והריאה והלב סמוכים זל"ז ומשכן המדות בלב הרי נראה בחוש שהדיבור נמשך מן המדות שבלב, ומ"מ ג"כ אמת הדבר ששרשו דוקא מכח השכל שבמוח, אך הענין כי מן המוח יוצא ההמשכה דרך הגידים ללב שהן המדות ומן הלב אשר שם הריאה מתחיל להיות בחי' דיבור שיוצא הבל הלב מן הריאה ונעשה קול נמצא שהתלבשות החיות מן החכ' אל הדיבור הוא ע"י המדות שבלב ע"י צמצום דרך נקבים וחלונות, וכך יובן הנמשל למעלה שהמשכת החיות מבחי' אוא"ס המלובש בח"ע אל מדת מלכותו ית' בחי' הדיבור הוא ע"י שמתחלה מתצמצם ומתלבש בהמדות עליונות והו"ע קנה חכמה קנה בינה עד"מ באדם המשכת החיות מהמוח ללב הוא ע"י הקנה והגידים המובלעים בו, וכך ענין ההמשכה מח"ע בהמדות נק' עד"מ קנה חכמה כו' ואח"כ מהמדות נמשך ג"כ ע"י צמצומים עד שמתלבש בהדיבור. ובזה יובן מה שנק' כנס"י בתו של אאע"ה כמשארז"ל ע"פ בת נדיב בתו של אברהם שנקרא נדיב ולכאורה אינו מובן איך תקרא בתו של אברהם הלא כנס"י שהיא מדת מל' ית' מקבלת מהח"ע כנ"ל, וכמ"ש בזהר ע"פ בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא א"כ נקראת ברתא לגבי הח"ע ואיך נקראת בתו של אברהם שאברהם הוא בחי' חסד אבר מ"ה שהוא ענף החכמה כי מהחכמה נמשך החסד, אבל לפי הנ"ל א"ש כי המשכת

ב׳של הדיבור עם ששרשו מח״ע מ״מ הוא ע״י אמצעות התלבשות הח״ע בהמדות בהתלבשות גמור ואח״כ משם מקבל הדיבור מש״ה נקראת בתו של אברהם כו׳ וז״ש בזהר אברהם אתקין לכורסייא וכמ״ש והוכן בחסד כסאו וידוע דעולם הדיבור נק׳ כסא כס א׳ כמ״ש במ״א ע״פ אם בדרכי תלך כו׳ (ועמ״ש במ״א ע״פ מאמר הזהר פ׳ קדושים דפ״ו ע״א שע״פ לפני לא נוצר אל דשם נת׳ היטב מענין התהוות עולם הדיבור מח״ע איך שהוא ע״י אמצעות המדות יעו״ש).

ה) **והנה** כתיב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו׳, ופסוק זה קאי על גלות זה שאנו צועקים בגלות זה כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו רק אתה ה׳ אבינו, וכדמוכח דקאי על זמן הגלות ממ״ש אח״כ שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כו׳ צרינו בוססו מקדשיך כו׳. ויש להבין ענין זה מהו בחי׳ אברהם לא ידענו הלא מבואר לעיל שכנס״י נק׳ בתו של אברהם, גם יש להבין למה לא נזכר יצחק כאן רק אברהם וישראל וכבר נדרש זה במס׳ שבת דפ״ט, עוד צ״ל ענין שוב למען שבטי נחלתיך והלא השבטים הם למטה במדריגה מן האבות וא״כ למה תלה בזכות השבטים דוקא, ובאמת משמעות הכתוב הוא דעם היות שאברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו מ״מ שוב למען עבדיך השבטים, וי״ל מהו הענין בזה. אך הנה כ״ז יובן בהקדים ענין ההפרש בכללות נש״י כמו בין זמן שבהמ״ק קיים לזמן הגלות כי הנה בזמן הבית היה גילוי אלקות למטה ומה שהיו ישראל שואלים ומבקשים מאת פני הוי׳ היו נותנים להם הן בגשמי הן ברוחני*, וגם הי׳ להם נביאים, וכ״ז הוא מחמת שהי׳ בהתגלות מדת אברהם וישראל בבחי׳ ממכ״ע שהוא עולם הדיבור מקור דבי״ע שמקבל מבחי׳ חסד דאברהם כנ״ל והואיל שבחי׳ החסד היה בהתגלות בעולם הדיבור שהוא בחי׳ ממכ״ע לכך היה גילוי אלקות למטה ומפני זה היו יכולים לראות ניסים בהתגלות כמו קי״ס ויצי״מ, אבל בגלות הזה כתיב אותותינו לא ראינו שאין אנו יכולים לראות האותות ולא מפני שאין אותות ח״ו רק שאין אנו יכולים לראות האותות ואדרבה הן הן נוראותיו הן הן גבורותיו כו׳, וגם אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, והסיבה לכ״ז שאין אנו יכולים לראות האותות ושפסקה הנבואה, הוא מחמת שאברהם לא ידענו דהיינו שאין מדת החסד מאירה בהתגלות בכנס״י כמקודם בזמן שבהמ״ק היה קיים והואיל וכן א״א להיות הגילוי למטה, אמנם מ״מ לא אלמן ישראל מאלהיו ח״ו רק אדרבה בגלות זה אומרי׳ כי אתה אבינו הוי׳ גואלינו שמקבלת כנס״י משם הוי׳ ב״ה עצמו היה הוה ויהי׳, וזהו למעלה מבחי׳ אברהם שאפילו אברהם וישראל שלמעלה הם בחי׳ נבראים לגבי א״ס ב״ה כמ״ש כי ששת ימים עשה ה׳ שאפילו ששת ימים העליונים שהם מדות העליונות בחי׳ אברהם וישראל הם בחי׳ עשיה אצלו ית׳, אבל כשאתה ה׳ גואלינו א״א לראות הנסים בהתגלות כי להיות גילוי למטה בעוה״ז הגשמי א״א להיות אא״כ נמשך ההמשכה

---

* בגשמי הן ברוחני: כ״ה בגוכתי״ק. בכת״י ב׳: בגשמיות הן ברוחניות.

ע״י המדות עליונות הנ״ל כמש״ל אות ב׳ באריכות ע״ש, לכך בזמן הגלות ב׳שלא שנמשך למטה מבחי׳ כי אתה ה׳ גואלינו שלא ע״י אברהם וישראל כי אברהם לא ידענו לכן א״א לראות הנסים בהתגלות אבל באמת אפי׳ כהיום שהפרנסה דחוקים הוא ממש כמו קי״ס אך שמתלבש בדרך הטבע ואין הנס בגילוי כמו אז מטעם הנ״ל דכי אברהם לא ידענו עכשיו בגלות כו׳ וכן כל המאורעות הבאים על האדם הן לטב הן למוטב הכל בהשגחה פרטית ומה׳ מצעדי גבר כוננו וכל מצעדיו יספור ואין אדם נוקף אצבעו אא״כ מכריזין כו׳ וכנודע ומבואר במ״א, ולכן ביטל יוחנן כה״ג את המעוררים שהיו אומרים עורה למה תישן והוא ביטל שא״צ לעוררו כי הנה לא ינום ולא ישן, והענין שהמעוררים היה כוונתם נגד מה שאין מדת החסד מאירה בהתגלות בחי׳ אברהם לא ידענו שלכך אין אותות ומופתים בהתגלות, וזהו כמו בחי׳ שינה, אמנם באמת ז״א דמ״מ אין שינה לפני המקום ח״ו דאדרבה כי אתה אבינו שנמשך ממקום עליון יותר מבחי׳ אברהם וישראל רק שאותותינו לא ראינו שאין אנו רואים האותות לא ראינו לבד אבל הוא ממש אותות כמקודם כי באמת אני הוי׳ לא שניתי.

ז) **ולהבין** ביאור הדברים איך שבגלות אברהם לא ידענו, ונמשך אדרבה ממקום עליון יותר, הנה ידוע שיש בקדושה בחי׳ פנים ואחור, כמ״ש וראית את אחורי כו׳ וכתיב מגילה עפה כתובה פנים ואחור וכן בבחי׳ המדות עליונות יש פנים ואחור והנה באמת אין שום השגה לשכל אנושי במדותיו ית׳ שאינם כלל ממהות וערך מדות אנושי שהרי אפילו מבחי׳ דיבור שלו נתהווה אדה״ר הכלולה מחב״ד כו׳ כנ״ל אות ג׳ וכמבואר באגה״ק בענין ואנכי עפר ואפר שאמר אאע״ה על מדתו מדת החסד והאהבה המאירה בו ומלובשת בגופו דאף שהיא היא מדת אהבה וחסד עליון כו׳ אעפ״כ ברדתה למטה להתלבש בגופו כו׳ אין דמיון וערך מהות העפר שנעשה אפר אל מהותו ואיכותו כשהי׳ עץ נחמד למראה כו׳ ויותר מזה להבדיל באלפים הבדלות רק שדיברה תורה כלשון בנ״א במשל ומליצה, ועפי״ז יובן ג״כ ענין פנים ואחור שבהמדות עליונות עד״מ ומליצה דכמו באדם בפנים הוא עיקר החיות ורוב חושיו ראיה ושמיעה ריח טעם ודיבור, משא״כ מאחוריו החיות רוחניות מעט מזעיר מאד ואף בחוש המישוש ניכר ההפרש כי בצד פניו ירגיש אף דבר מה משא״כ מאחוריו החיות רוחני מעט, ועד״מ זה יובן למעלה ענין פנים שבהמדות היינו עיקר החיות אלקות שבהמדות עליונות משא״כ בחי׳ אחוריים היינו שהחיות שם חשוב מעט מזעיר בערך החיות שבבחי׳ פנים (ומ״מ הוא למעלה מעלה מכל החיות המתפשט בעולמות בי״ע שחשוב כנקודה אחת בערך קומה שלימה לגבי בחי׳ החיות שבאחוריים כו׳ אלא שלגבי בחי׳ פנים נק׳ בחי׳ אחוריים) והנה בזמן הבית כתיב יראה כל זכורך את פני הוי׳ אלקיך וכתיב יאר ה׳ פניו אליך שהי׳ הגילוי אלקות מבחי׳ פנימיות מדות עליונות לכנס״י שהוא בחי׳ דיבור העליון (כנ״ל אות ג׳), ובחי׳ מדות יש בזה העולם יום ולילה מזרח ומערב כו׳ היה בא בהשתלשלות מפנימית המדות עליונות אל בחי׳ כנס״י עולם הדיבור

ב׳שלב ממכ״ע והיא משפעת למטה כו׳ ולכן נק׳ כנס״י ע״ש שכונסת ואוספת לתוכה ההשפעה והחיות מבחי׳ ישראל דלעילא שהוא הארת אוא״ס המלובש במדות עליונות הנק׳ ישראל ואברהם כנ״ל והיא משפעת למטה כמ״ש במ״א ע״פ זכור כו׳ ולזאת כיון שהגילוי היה מפנימיות המדות ששם עיקר החיות ע״כ גם למטה היה גילוי אלקות להיות נסים בהתגלות ממש לעין כל, וז״ש במשה כשעשה נס דקי״ס מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם שלהיות הנס הנגלה דקי״ס שהוא מה שלמעלה מהטבע הינו ע״י התגלות חסד עליון, וזהו מוליך לימין משה שבחי׳ חסד הוא ימינו דמשה והיינו בחי׳ מדת אברהם כנ״ל.

ז) **אך** גילוי זו מלמעלה בבחי׳ פנים נמשך באתעדל״ת ג״כ בבחי׳ פנים כי גם בנפש יש פנים ואחור, פנים הוא בחי׳ פנימי׳ הלב כשכל חפצו ותשוקתו ושעשועיו הוא רק בה׳ כמ״ש רננו צדיקים בהוי׳, וז״ש בשעת מ״ת פב״פ דיבר ה׳ לפי שאז היה מלמטה ג״כ בחי׳ פנים שהי׳ רצון ותשוקת כל ישראל אליו ית׳ וכל עניני הגוף היה בבחי׳ אחור, כמארז״ל על כל דיבור פרחה נשמתם, ואיך פרחה והלא נשארו בגופים והי׳ הכל בגופים בכל שמיעת עשה״ד, אך לפי שאז היה כל עניני הגוף אצלם בבחי׳ אחור דהיינו שלא היה להם שום רצון כלל בעניני הגוף ונמצא כאלו אין להם גופים וזהו״ע פרחה נשמתם שעיקר הנשמה והפנימי׳ הי׳ אליו ית׳, ועי״ז נמשך מלמעלה ג״כ גילוי בחי׳ פנים וכמ״ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם, כי האדם הידוע היינו מ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם שהגם שמהו״ע ית׳ כתיב ביה כי לא אדם הוא אבל בהתלבשותו במדות עליונות שהם בחי׳ ציור אדם חסד דרועא ימינא כו׳ נאמר כמראה אדם ולב האדם אל האדם התחתון הוא כמים הפנים כו׳ שע״י התעוררות פנים מלמטה מכללות ישראל עי״ז מתעורר למעלה גילוי בחי׳ פנימיות המדות בכנס״י ולכן בזמן הבית שהיו ישראל במעלה עליונה היה בחי׳ פב״פ ועי״ז הי׳ נסים נגלים, וז״ש יאר ה׳ פניו אתנו סלה, שכדי להיות גילוי פנים מלמעלה הוא אתנו דהיינו שתלוי בעבודתינו ג״כ בבחי׳ פנים, וגם עכשיו הוא כל עבודת האדם להיות פנימיותו לה׳ ובעניני העולם יהי׳ רק בבחי׳ אחור וכמארז״ל גבי זיווג כאלו כפאו שד וכ״ש וקו״ח שצ״ל כן בשארי עניני העולם אכילה ושתיה שיהי׳ רק כאלו כפאו כו׳ ולא יהי׳ לו שום תשוקה בזה רק שמוכרח לאכול ולשתות כדי שלא ימות או יחלוש ולא יוכל לעבוד את ה׳, ולא כמו שמדמין העולם דדוקא רק בזיווג לבד ארז״ל כן שיהי׳ כאלו כפאו כו׳ מפני שהוא דבר מאוס מפני שצריך טבילה אח״ז, לא כן כי אדרבה זה דבר גדול כשהוא בכוונה לש״ש וגם למעלה הוא דבר גדול ואעפ״כ צ״ל כאלו כפאו כו׳ שלא יכוין למלאות תאוותו ח״ו, וכש״כ וקו״ח אצל שא״ד כמו באכילה ושתיה שצ״ל כאלו כפאו כו׳ ולכן יאכל מן הבא בידו רק לשבר הרעבון, ולא לומר שזה איני יכול לאכול כו׳, ועד״ז בשאר כל עניני העולם ועי״ז יהי׳ פב״פ מלמעלה ג״כ כנ״ל, אבל כשחטאנו ישראל כתיב כי פנו אלי עורף כו׳ והיינו לפי שעוסקים בעניני עוה״ז בבחי׳ פנים

בתשוקה ותאוה ועי"ז גורמים במעשיהם ענין סילוק הארת פני המדות ב'שלג
העליונות מבחי' כנס"י בחי' ממכ"ע ודיבור העליון ואינם מאירים אלא בבחי' אחוריים שהחיות שם מעט מזעיר לגבי בחי' פנים כנ"ל, ומה שיש בעולמות התחלקות המדות יום ולילה וששה קצוות מזרח ומערב כו' שהם מבחי' השפעת המדות כנודע שביום הוא בחי' חסד אל כל היום וכן דרום בחי' חסד כו' הכל הוא מה שנמשך מאחוריים דמדות עליונות ולא מבחי' פנים, ולכן עכשיו פסקה הנבואה כי נביאים פי' שלוחים ממדות דקדושה ובא לדיבור שלהן בורא ניב שפתים וכו', וגילוי זה א"א להיות עתה כיון שפנימי' המדות נסתלקו ואין מאירים כלל בבחי' הדיבור שמשם נמשך הנבואה, וזהו אותותינו לא ראינו וכו' ואין עוד נביא וכו' וכ"ז מחמת כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכרנו שהו"ע הסתלקות פני המדות עליונות מלהאיר בגילוי בבחי' הדיבור משא"כ בזמן הבית שהי' גילוי בחי' אברהם כנ"ל אות שנק' כנס"י בתו של אברהם שנק' נדיב כשעולה לרגל, אבל עכשיו בגלות הסתלקות פני המדות ע"ז כתיב כי אברהם לא ידענו ומחמת זה אין אותות ומופתים בגילוי עכשיו כבזמן הבית שהי' גילוי בחי' פנים כנ"ל בענין מוליך לימין משה כו' ומ"מ הוא רק אותותינו לא ראינו אבל יש כל האותות רק שהוא בהעלם והיינו משום כי אתה אבינו כדלקמן אי"ה.

ח) **אך** מ"מ אנו צועקים בגלות הזה כי אתה אבינו אעפ"י שאברהם לא ידענו, ופי' דהגם שאין התגלות חסד ואהבה עליונה לכנס"י מחמת שאין מתעורר מלמטה באה"ר לה' כדבעי בבחי' פנים רק פנו אלי עורף כו' עכ"ז כי אתה אבינו והוא בחי' אתה הוי' הי' הוה ויהי' שלמעלה מעלה מבחי' אברהם כנ"ל אות ה', משם דוקא נמשך לנו הארה בגלותינו זה והוא מצד האמונה האמיתית התקועה ומושרשת בכל אחד מישראל איך כי אתה אבינו שהוא ית' סוכ"ע דכולא קמי' כלי"ח, שהיא תקועה בלב כ"א כיתד חזק שלא תמוט שהרי אפי' קל שבקלים יכול למס"נ על קדה"ש כשבא לדבר נסיון רק מה שעסוק בבחי' פנים בעניני עוה"ז זהו מצד שנדמה לו שבזה אינו נפרד מאחדותו ית' ושורש אמונה זו נמשך מבחי' אוא"ס המלובש בחכ' שבנפש האדם, ומקור ושורש גילוי זה הוא מאוא"ס המלובש בח"ע שבה מלובש אוא"ס ממש כדכתיב ה' בחכמה כו' כנ"ל וכמבואר בלקו"א פ' י"ח, הרי א"כ מובן שבחי' האמונה מגעת למעלה מעלה מהמדות עליונות כי נמשכה מאוא"ס המלובש בח"ע שלמעלה מעלה מהמדות עליונות, וזהו"ע כי אתה אבינו נמשך אור וחיות מאוא"ס שבחכמה עילאה שלא ע"י אמצעות המדות, והענין למשל כמו שאדם יכול לדבר דברי חכמה ודעת שבמוחו בלי למעלה כך הוא שכנס"י מקבלת עכשיו בגלות האור והחיות מאוא"ס המלובש בח"ע בכבודו ובעצמו שלא ע"י התלבשות במדות העליונות רק מח"ע בעצמה, ועם היות שנת"ל אות ד' שההמשכה מח"ע בכנס"י שהוא בחי' הדיבור נמשך ע"י אמצעות המדות עליונות דוקא, זהו בזמן הבית שהמדות היו מאירים בבחי' גילוי אבל עכשיו בגלות הואיל כי אברהם לא ידענו שנסתלקו פני המדות מלהאיר בבחי' הדיבור מחמת דלא אכשיר דרי כו', א"כ אז אדרבה

ב'שלד כי אתה אבינו נמשך אור וחיות מאוא"ס שבח"ע שלא ע"י אמצעות המדות, והענין למשל כמו שאדם יכול לדבר דברי חכ' ודעת שבמוחו שלא ע"י אמצעות המדות שבלב, כן עד"מ בחי' ממכ"ע המתלבש תוך כל העולמות בא לחיות זה המשכת החיות מחיי החיים מקור החיים העליונים הנק' ח"ע סוכ"ע בלתי התלבשות תחלה במדות ולהשתלשל בצמצומים רבים ע"י נקבים וחלונות כנ"ל אות ד', אלא מאיר ח"ע בעצמה בבחי' הדיבור ממכ"ע, וזהו מעלה ומדריגה יותר מכפי שמאיר ע"י התלבשות תחלה בהמדות, וזהו כי אתה הוי' ממש אבינו כי אברהם לא ידענו ואי לזאת נמשך מבחי' אתה הוי' בעצמו ובכבודו של אע"י אמצעות בחי' אברהם, וזהו מצד מעלת האמונה הפשוטה שיש בנש"י ששרשם משם שמחמתה בא המס"נ שלמעלה מאהוי"ר, הלכך אעפ"י שאין גילוי אהוי"ר למטה מתגלה בחי' זו, ובזה מובן ענין שוב למען שבטי נחלתיך כי השבטים הם למטה מטה מבחי' אברהם ע"כ הגם שאין לנו אהבה דאברהם עכ"ז שוב למען שבטי נחלתיך והוא התעוררות רחמים על ירידת נפשו מאיגרא רמה כו' שבחי' זו דהתעוררות רחמים יוכל כל אדם ע"י שיתבונן בגודל הרחמנות על ניצוץ אלקות שבנפשו כמ"ש במ"א ויצחק לא נז' כי יצחק בחי' גבורה והסתלקות וא"כ אדרבה יאמרו ליצחק כי אתה אבינו דהסתלקות זו דבחי' אברהם היא הגורמת להיות אתה הוי' ממש אבינו כנ"ל (אך לכאורה קשה א"כ כשאין אהוי"ר למטה ואין פב"פ יהי' נמשך ההארה ממקום גבוה יותר וזה יתבאר לקמן אי"ה (אות ט') שיש מעלה יתירה כשההמשכה ע"י פנימיות המדות שאז יש גילוי אלקות ממש למטה וזהו תלוי דוקא בעבודה שמלמטה בבחי' פנים ולא באמונה לבדה וזהו תכלית בריאת העולם להיות גילוי למטה).

ט) **וזהו** הפי' שאנו צועקים כי אתה אבינו כו' היינו כי כאו"א בכלל ופרט רוצה תמיד לדבק בבורא ית' ומתאמץ בכל מה דאפשר ואינו משיג שום דבר ויש שנופלים מזה, אבל זהו שטות גדול כי זה צריך לידע כי אנו אומרים בגלות זה כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה אבינו כו' כי כל ניצוץ נפש כאו"א מישראל אלהי אביו בעוזרו אף קודם שיהי' בבחי' פנים הנ"ל (אות ז') כשיאמין אמונה אמיתית כי אתה אבינו (כנ"ל אות ח') בחי' סוכ"ע דכולא קמי' כל"ח ואכל ביה עשרה שכינתא שריא כי בבחי' סוכ"ע אין עונות מבדילים ומפסיקין בין ישראל כו' וכמ"ש לה' חטאת שאפילו החטאת כשעולה לה' הוא כי למעלה גם חושך לא יחשיך נושא עון וזדונות נעשו כזכיות כו', אך איך אפשר להגיע לבחי' סוכ"ע הנה הוא ע"י האמונה האמיתית כי אתה אבינו שנלקחה מבחי' זו כנז"ל (אות ח') ובלבד שיתחרט ג"כ על עונותיו ולא ישוב עוד לכסלה ח"ו, והנה מהתבוננות זו כי אתה אבינו יבוא מזה ג"כ לאהוי"ר בחי' פב"פ רשפי אש התשוקה לה' לבדו, וזהו כי נפלתי קמתי פי' בעת נפילה עצמה קמתי גם זהו"ע נפלה ולא תוסיף קום פי' שאין יכול להיות קימה גדולה ביותר מן עת הנפילה כו' כי הרי ענין הנפילה הוא הסתלקות פני המדות עליונות וכמ"ש השיב אחור ימינו כי אברהם לא ידענו וכו', והרי אז מקבלת כנס"י מבחי'

עליונה יותר הוא בחי' כי אתה אבינו כנ"ל, רק שאעפ"כ נאמר נפלה כו' ב'שלה כי כוונת הבריאה הי' על התגלות אלקות שיהי' למטה גילוי אלקותו ית' דוקא וזהו דוקא שלא בעת הגלות כי אז הוא יותר התגלות להיות נראה לעין ממש, ומטעם הנ"ל שהגילוי למטה א"א להיות רק כשההמשכה נמשך ע"י חסד דאברהם, כמ"ש בקי"ס מוליך לימין משה וכו', אבל כשההמשכה נמשכת ממקום עליון יותר הוא ע"י העלם וכו', אך זהו עכשיו אבל לע"ל יהי' הגילוי למטה ממש מבחי' זו דכי אתה אבינו בגילוי גמור ממש שלא ע"י העלם והסתר כלל, וז"ש כי עין בעין יראו היינו התגלות ח"ע בח"ת ולא יכנף עוד מוריך וכו' שלא יהי' עוד בחי' לבושים והעלמות עד שיהי' הגילוי למטה ממש בעוה"ז מבחי' זו, ולכן ארז"ל במדרש משלי ע"פ טבחה טבחה מסכה יינה (הובא בילקוט ובנה"מ ובפע"ח) שכל המועדים בטלים לע"ל חוץ מימי הפורים ויוה"כ, והענין כי המועדים הם מבחי' גילוי המדות עליונות פסח כנגד אברהם כו' וכיון שלעתיד יהי' הגילוי מבחי' כי אתה אבינו שלמעלה מעלה מבחי' זו דחסד עליון א"כ הרי הארה זו דחסד עליון יהי' בטל כשרגא בטיהרא ולא שיבטלו ממש שהרי קיי"ל שתורתינו לא תשתנה לעולמים ח"ו רק ענין הביטול הוא שלגבי רוב הגילוי אלקות שיהי' אז לע"ל יהי' הגילוי שע"י המועדים בטל כשרגא בטיהרא, אמנם ימי הפורים לא יעברו כי הנה שורש בחי' הגילוי דפורים הוא ג"כ ממש מבחי' זו כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו'.

י) **כי** הנה כתיב ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת, כי הנה כנס"י בימי הגלות נקראת אסתר ע"ש אסתיר אסתיר פני שבימי הגלות הוא בחי' הסתר פנים היינו הסתלקות פני המדות העליונות מלהאיר אל בחי' כנס"י והוא בחי' כי אברהם לא ידענו כנ"ל, וזהו פי' ובמות אביה כו' ר"ל הסתלקות אור החסד עליון מלהאיר לכנס"י, כי כשהחסד מאיר נקראת כנס"י בתו של אברהם שנק' נדיב כנז"ל אות ד' וכשהחסד מסתלק השיב אחור ימינו כי אברהם לא ידענו זהו"ע ובמות אביה, כי אין לה אב כו' וכמ"ש יתומים היינו ואין אב כו', ומ"מ אז לקחה מרדכי לו לבת הוא בחי' כי אתה אבינו, כי הנה מרדכי נק' איש יהודי פי' איש יהודי ר"ל שר של בחי' יהודי כמו איש הר הבית דהפי' שר הר הבית כו', והענין כי יהודי הוא בחי' הביטול שיש בכ"א מישראל להבטל ולמס"נ לה', ולכן נקראו כל הגולה שבמלכות אחשורוש יהודים הגם שהי' בהם מכל השבטים ע"ש בחי' הביטול והמס"נ שהי' להם אז כידוע, ומרדכי שנק' איש יהודי הוא מקור בחי' הביטול זה כי שרשו מבחי' ח"ע שהיא בחי' כח מ"ה, וזהו"ע מירא דכיא וג"כ שרשו מבחי' ורב חסד (כי מרדכי בגימ' רב חסד וכמ"ש הרמ"ז ר"פ תצא וע"ש) (המלובש בח"ע שלמעלה מבחי' החסד שבמדות), וזהו"ע לקחה מרדכי לו לבת, כי בגלות נמשך בכנס"י מבחי' ח"ע שלא ע"י המדות כנ"ל (אות ח') באריכות, וזה שארז"ל א"ת לבת אלא לבית, כי אותיות הדיבור עליון נקראו בתים בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' וכנס"י הוא עולם הדיבור כנ"ל ובה וע"י נמשך מבחי' ח"ע למטה להיות בחכמה

ב׳שלו יסד ארץ וזהו שנק׳ בת למרדכי ובית שמבחי׳ מרדכי נמשך ומתגלה על ידה למטה וכעד״ז נמשך לכל ניצוץ מישראל הארה זו דבחי׳ כי אתה אבינו רק היינו דוקא כשהוא בבחי׳ מ״ש והנערה יפת תואר וטובת מראה דהיינו שעושה רצון הבורא ית׳ ורוצה ומתאמץ לדבקה בו שאז אעפ״י שאין לו עדיק אהוי״ר ובמות אביה כו׳ מ״מ לקחה מרדכי כו׳.

יא) **ובזה** יובן ענין ומרדכי יצא מלפני המלך כו׳ פי׳ המלך הוא בחי׳ מדת מלכותו ית׳ הנק׳ ח״ת וכנס״י ועולם הדיבור כנ״ל, שבחי׳ ח״ע הנק׳ מרדכי נמשך ומתלבש בה בזמן הגלות לקחה מרדכי לו לבת, אך כשההארה זו דח״ע נמשכת להאיר בגילוי רב ועצום בעולמות התחתונים עז״נ ומרדכי יצא מלפני המלך שיצאה ונמשכה ונתגלה בחי׳ ח״ע למטה ממש בעולמות התחתונים והיינו מלפני המלך למטה מבחי׳ מל׳ כו׳. וביאור הענין הנה מבואר למעלה (אות ה׳) בענין אותותינו לא ראינו שכהיום בגלות ג״כ הכל המשכות אותות עליונים היינו כי שינוי כל הקורות אותנו בחילופי הזמנים הכל משינוי צירופי אותיות הדיבור עליון ית׳, אך שאנו אין אנו רואים האותיות כמו שהי׳ אז נסים נגלים בקי״ס ודומיהן והוא מפני שעכשיו נמשך ההארה מח״ע שלא ע״י המדות ע״כ א״א להיות גילוי כו׳, אך מ״מ יש בזה ג״כ ב׳ בחי׳ האחת היא כשלמטה הוא העלם גמור דהיינו בחי׳ שם אלקים גימ׳ הטבע שהו״ע אל מסתתר להיות נראה עולם כמנהגו נוהג, ובאמת הכל בהשגחה פרטית כמארז״ל שהקב״ה יושב וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים והוא ית׳ משיב הרוח ומוריד הגשם ומפריח טללים כו׳ ואין שייך כלל שום טבע כי הכל ממנו ית׳ ולכן הטבע בגימ׳ אלקים רק שקראו האחרונים טבע על היות השפעה זו אין בה שינוים כ״כ ונראה מנהג העולם שהשי״ת מנהיגו במנהג הקבוע לו וכמ״ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום כו׳ לא ישבתו והבחי׳ השנית הוא כשיש גילוי ממש למטה כמו הנס דאחשורוש שנהפך לב אחשורוש והפה שאמר להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים הוא שנהפך לומר כתבו על היהודים כטוב בעיניכם, וע״ז ארז״ל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו אימתי ראו בימי מרדכי ואסתר ה״ז גילוי ממש רק שמ״מ נתלבש הגילוי ג״כ קצת בלבוש הטבע שהי׳ ע״י אהבת אסתר ולא היה הלמעלה מן הטבע נראה לעין הגשמי ממש כקי״ס שבקי״ס היה נראה לעין הגשמי ממש איך כי הפך ים ליבשה, משא״כ בנס דאחשורוש, אבל מ״מ ראו אפילו כל אפסי ארץ שהדיבור נגלה לכל העכו״מ שהוא ישועת אלקינו שסיבב כמה סיבות והקציף עבדים על אדונים לעשות הנס במעשה דבגתן ותרש כו׳ והריגת ושתי ולקיחת אסתר כו׳ והוא בחי׳ גילוי ממש מלמעלה מהטבע רק שמתלבש בהטבע ואין הלמעלה מטבע נראה בראי׳ גשמיות רק בעין השכל, וזהו״ע מרדכי יצא מלפני המלך שבחי׳ הארת או״ס המלובש בח״ע יצא מלפני המלך שהוא בחי׳ עולם הדיבור ממכ״ע ונתגלה ממש למטה, והוא ג״כ פי׳ וענין ויעבור מרדכי ומה עבר היינו שנמשך להיות הגילוי למטה ולכן היה הנס שהוא גילוי משא״כ בחי׳ לקחה מרדכי לו לבת הוא אפי׳ כשהוא בבחי׳ העלם גמור שההעלם נמשך

מבחי׳ מלך שנק׳ מלך העולם לשון העלם והסתר, אבל כשיצא מלפני המלך ב׳שלז הוא בחי׳ גילוי כו׳, ומ״מ יצא בלבוש שלא היה גילוי ממש כנס דקי״ס רק נתלבש בלבוש הטבע, וזהו מפני שההארה נמשך ממקום עליון יותר שהוא בחי׳ כי אתה אבינו שלמעלה מבחי׳ אברהם ע״כ צריך להתלבש בדברים תחתונים וכנ״ל, ולכן ימי הפורים לא יעברו, כי גם לע״ל שיהי׳ גילוי אלקות בחי׳ כי אתה הוי׳ אבינו שלמעלה מבחי׳ אברהם כמ״ש בזהר ע״פ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא למעלה מבחי׳ אברהם כו׳ ולכן כל המועדים בטלים, עכ״ז ימי הפורים לא יעברו שזהו ג״כ מבחי׳ זו כנ״ל, ויוה״כ ופורים הוא בחד דרגא כמ״ש במ״א.

יב) **והנה** מבואר בירושלמי הנביאים והכתובים עתידים להבטל וה׳ חומשי תורה אין עתידים להבטל, מגילת אסתר והלכות אינן עתידים להבטל הלכות שנאמר הליכות עולם לו. והנה שייכות ענין הלכות בחד דרגא עם מגילת אסתר. הענין דהנה פי׳ ומרדכי יצא כו׳ בלבוש מלכות עד וארגמן הם ששה דברים והם בחי׳ ש״ס משנה שבהם וע״י נמשך גילוי בחי׳ ח״ע כי שרש הלכות תושבע״פ נמשך ג״כ מבחי׳ ח״ע שלמעלה מהמדות עליונות רק שנתלבשה ההארה למטה בענינים גשמיים בזרעים וצמח הארץ בסדר זרעים ובממעות בסדר נזיקין כו׳ והיא הנותנת שלפי ששרש אור זה הוא ממקום עליון מאד ע״כ כשמתלבש למטה הוא מתלבש בדברים תחתונים דוקא ודוגמא לזה ידוע ממשל הארי שהוא מחיות טמאות ובמרכבה הקדושה פני אריה אל הימין למעלה משור שהוא מהשמאל והוא בהמה טהורה, אלא דהיא הנותנת מפני שמרוב מדריגתו הגבוה של בחי׳ הארי למעלה אין לו כלי במה להתלבש למטה אלא במקום היותר נמוך והוא בחיה טמאה במקום קליפות משא״כ בטהורה הי׳ הכלי מתבטל מפני האור, וכמו״כ הארת ח״ע מוכרח להתלבש במקום היותר נמוך דהיינו עניני ההלכות טמא כשר כו׳ שהוא התגלות רצה״ע שבח״ע בעניני זה העולם, וזהו כי מרדכי היהודי משנה למלך כי שרש מרדכי בחי׳ ח״ע הוא משנה למלך שהתלבשות אוא״ס הוא ממש בח״ע כמ״ש הוי׳ בחכמה וכל הבחי׳ אין מקבלים גילוי אוא״ס רק ע״י הח״ע שהיא בחי׳ הביטול האמיתי שהוא בחי׳ יהודי כנ״ל, והוא ג״כ משנה ממש שכל המשניות שהן ההלכות נמשכים מח״ע המתלבשת בח״ת כנ״ל, לכך לימוד ההלכות הוא כלי לגילוי אוא״ס שבח״ע שיהי׳ מתגלה בניצוץ ונפש כל א׳ מישראל, וזהו ומרדכי יצא כו׳ בלבוש מלכות הן הלכות דתושבע״פ כי מל׳ פה תשבע״פ קרינן לה כו׳, ולכן הלכות אינן בטלים לע״ל כמו המגילה שהוא חד דרגא, משא״כ נביאים וכתובים שהנביאים הם נמשכות ממדות עליונות דלכך עכשיו שהוא בחי׳ כי אברהם לא ידענו פסקה הנבואה כנ״ל (אות ז׳) לכן לעתיד שיהי׳ גילוי גמור מבחי׳ ח״ע שלמעלה מבחי׳ אברהם ע״כ יהי׳ כל דברי הנביאים הנאמרים באמת בטלים לגבי גילוי ההוא כנר בפני האבוקה, (ולא שיבטלו ממש ח״ו) אבל חמשה חומשי תורה אינן בטלים דאורייתא מחכ׳ נפקת (והא דמועדים בטלים אעפ״י שכתובים בתורה כי התורה עצמה מחכמה נפקת אבל מצותיה יש

ב׳שלח מהן שתלוים במדות כו׳ ולפיכך יהיו המועדים בטלים כשרגא בטיהרא ולא ביטול ממש ח״ו משא״כ הלכות אינם בטלים כלל כמו התושב״כ עצמה).

זאת תורת העולה, שיתבונן המשכיל איך כי עתה בגלות הוא בחי׳ כי אתה אבינו שנמשך הארת א״ס ע״י הח״ע להתלבש למעלה במקור נש״י ומשם נמשך ומאיר בכל ניצוץ בפרט לכן מיד שרוצה להתקרב לה׳ ולדבקה בו יוכל להמשיך על עצמו מבחי׳ זו ובחי׳ גילוי זה והתבוננות זו יכולה היא להוציא את האדם משאול תחתיות ממש כידוע בענין אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים דממצרים ערות הארץ לא הי׳ אפשר לצאת מנש״ט כ״א ע״י אני ה׳ ולא מלאך כו׳ ולכן אעפ״י שאין לו עדיין אהוי״ר והו״ע אברהם לא ידענו כו׳ ובמות אביה לקחה מרדכי וכו׳ וע״י התבוננות זו בעומק הדעת איך כי קרוב ה׳ מאד לכל קוראיו ואין תלוי רק בו שיקראוהו באמת הנה עי״ז יוכל להוליד ג״כ רשפי אש האהבה להיות כמים הפנים לפנים וכן היראה מפני ה׳ השוכן אתו עמו ממש והוא סוד החזרת פב״פ ולהיות כל עניני העולם רק בבחי׳ אחוריים כו׳ והכלי לגילוי זה בכל היום הוא הלכות דתושבע״פ שזהו״ע ומרדכי יצא בלבוש מלכות כו׳ כנ״ל.

המשך כללות הענין ענין לכבודי בראתיו בריאה יש מאין ממש ומבריאה ליצירה נמשך ע״י השתלשלות ואח״כ אף עשיתיו דילוג הערך כי גשמיות אין ערוך לרוחניות רק כי הוא ית׳ כל יכול ותחלה כתיב כל הנקרא בשמי הו״ע אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין ע״ס דאיהו וגרמוהי חד בהון, וזהו הנק׳ בשמי והיינו כדי לאנהגא בהון עלמין התהוות בע״ג בי״ע הנ״ל, והנה בחכמה יסד ארץ כי חכ׳ הוא ראשית הע״ס ובה מלובש אוא״ס ב״ה ומהחכ׳ נמשך בעולם הדיבור הנק׳ ארץ והוא מקור החיים של כל הנבראים דבי״ע ונק׳ כנס״י אך המשכה זו מח״ע בהדיבור הוא ע״י אמצעות המדות עליונות וזהו שנק׳ כנס״י בתו של אברהם, ובגלותינו זה אנו אומרים כי אברהם לא ידענו הסתלקות חסד ואהבה עליונה מבחי׳ הדיבור עליון ע״כ אין גילוי אלקות למטה כמו אז בזמן הבית אותותינו לא ראינו ומ״מ יש כל האותות רק הואיל ואז ההמשכה מבחי׳ עליונה יותר כי אתה אבינו ממש ע״כ א״א להיות גילוי להיות ראינו ופי׳ אברהם לא ידענו היינו הסתלקות פנימיות המדות רק נמשך מבחי׳ אחוריים לבד ששם החיות מועט לגבי הפנימי׳ ע״כ אין גילוי למטה וסיבת זה ג״כ מחמת כי בגלות מלמטה כתיב כי פנו אלי עורף כו׳, אבל ע״י שפונה פנימיותו לה׳ ולהיות בכל עניני דעלמא כאלו כפאו עי״ז גורם מלמעלה ג״כ כמים הפנים כו׳. ומ״מ גם קודם שפונה האדם בבחי׳ פנים כתיב כי אתה אבינו ע״י האמונה הפשוטה שנמשכת מאוא״ס המלובש בח״ע שמאיר בחכ׳ שבנה״א ולמעלה ג״כ יש בגלות הארה והמשכה מח״ע בכנס״י שלא ע״י אמצעות חסד דאברהם ולכן בכל ניצוץ מישראל אלהי אביו בעוזרו אף קודם שפנה בבחי׳ פנים כשיאמין אמונה אמיתית כי אתה אבינו כו׳, וזהו כי נפלתי קמתי כו׳ ולע״ל יתגלה בחי׳ זו דח״ע בגילוי גמור, לכן כל המועדים שמבחי׳ המדות בטלים

בשרגא בטיהרא נגד גילוי זה דח״ע, אמנם המגילה אינה בטילה כי היא ב׳שלט ענין כי אתה אבינו דהיינו במות אביה כו׳ בחי׳ אברהם לא ידענו אז לקחה מרדכי איש יהודי מקור הביטול שהוא בחי׳ ח״ע לו לבת בסוד כי אתה אבינו כנ״ל. וזהו״ע ומרדכי יצא כי הנה ח״ע המתלבשת בהדיבור הוא עדיין בבחי׳ העלם למטה כנ״ל בענין אותותינו לא ראינו, אבל ענין ומרדכי יצא היינו שיהי׳ גילוי למטה מטה וכמו נס דאחשורוש לכן המגילה אינה בטילה לע״ל ג״כ שהרי שרשה ג״כ מח״ע גם הלכות אינם בטלים כי תושבע״פ הוא ג״כ מבחי׳ התלבשות ח״ע בח״ת שהוא בחי׳ שלמעלה מבחי׳ אברהם כנ״ל ולפי שהוא מבחי׳ עליונה יותר מבחי׳ אברהם ע״כ נתלבשו בענינים גשמיים וכמו שנתלבש נס דאחשורוש בלבוש הטבע ולא הי׳ כמו קי״ס, וזהו לפי שההארה שממקום עליון ביותר בחי׳ סוכ״ע צ״ל ע״י לבושים דוקא שאל״כ יתבטל הכלי לגמרי, וזהו ומרדכי יצא בלבוש מלכות כי הכלי לגילוי ח״ע בחי׳ ומרדכי יצא הן ש״ס משנה שהן הששה בחי׳ מלבוש מלכות עד וארגמן.

עמ״ש ביאור הפסוק השתחוו וגו׳.

(ומרדכי יצא*)

כתי׳ לכבודי בראתיו כו׳ עד אף עשיתיו (פי׳ מי מנה) לרבות בחי׳ אנת דאפיקת עשר תיקונין לאנהגא בהון עלמין הנ״ל דבי״ע כי בין א״ס בבע״ג לבי״ע בע״ג צ״ל ממוצע, כי ג״ע יש גבול להשגה לכל תכלה ואיך יתהוה זה מא״ס אלא שהוא ע״י התלבשותו בע״ס שנק׳ מדות שהם העושי׳ בחי׳ מדה וגבול. ולזאת תכלית התהוות הע״ס אינן בשביל עצמן רק כדי שיוכלו להיות התהוות בי״ע. וכמשל האדם כשהוא בפ״ע א״צ כלל לחסד או דין רק כדי להתנהג עם זולתו. רק בחי׳ חכמה שייך באדם בפ״ע ג״כ וזהו לפי שהאדם הוא בחי׳ שכל, אבל א״ס שלמעלה מהחכ׳ ע״כ בפ״ע לא שייך כלל חכמה, וכמו שהאדם בפ״ע א״צ לגלות חכמתו בדיבור והגילוי אינו רק לזולתו כך למעלה א״צ כלל התהוות עצם החכמה רק בשביל התהוות בי״ע ותכליתן התהוות עה״ז בסוד אנוכי עשיתי ארץ ואדם עלי׳ בראתי ולכן בא הריבוי אצל עשיתי׳ אף עשיתי׳ להורו׳ שאפי׳ התהוות ע״ס הוא רק בשביל האדם עשתי ארץ וזהו ורדו כו׳.

והנה בע״ס ראשית חכמה כח מה בטול כלי לגילוי א״ס ובחכ׳ יסד ארץ העליונה היא מל׳ פה סופא דכל דרגין דבור המחי׳ העולמות ונק׳

*) כנראה שייך לד״ה זה.

ח״ת שמקבלת מח״ע י׳ דש׳ ה׳ וי׳ דאד׳ לכן חיי דוד נמשכו מאדה״ר כי ח״ת נמשך מח״ע כנ׳ בחוש שהתינוק כשיש לו שכל נתהוה אצלו הדיבור, נמצא חכמה הממוצע בין א״ס לנבראי׳ שכלולה מא״ס ויש בה ג״כ שרש הנבראי׳ היינו הח״ת, וז״ש מה רבו כו׳ עד מלאה הארץ שהיא ח״ת והיא מקור נש״י רק שיש נשמות נמשכים ע״י התלבשותה בבחי׳ בי״ע כמאמ׳ אתה בראת כו׳, וז״ס ג״פ ארץ שנאמר אישראל לכן בחי׳ דבור וח״ת וממכ״ע תלוי במעשיהם של ישראל או סלקא כו׳ ומקבל ע״י המדות בתו של אברהם ובכל שמה אברהם אתקין לכורסייא כי חכמה כח מה ביטול לכן כדי שיתהוה ממנה התחלקות צירופים רבים הוא ע״י שנמשך באמצעות המדות וכמו באדם ממוח ללב ושם הריא׳ ממנה הקול יוצא מקור הדבור נמצא ההמשכה מחכ׳ לדבור ע״י צמצומי׳ דרך המדות. ובזה מובן ההפרש בין זמן הבית שאז הי׳ הגילוי בעולם הדיבור ומפנימיו׳ מדותיו, וז״ש יראה כל זכורך את פני יאר פניו פי׳ ענין פנים הוא שם עיקר החיות כו׳, והנה למדותיו וכו׳ והמדות היו מאירים ההמשכ׳ הבאה להם מח״ע אל בחי׳ הדבור בבחי׳ פנים לכן הי׳ נמצא הנבואה בגילוי שהיא דבר כו׳ עד מלמעלה למטה והנה נז׳*.

וזהו כי אברהם לא ידענו שאין גילוי חסד עליון בבחי פנים וישראל לא יכירנו שאין הגילוי מישראל דלעילא, וזהו מחמת שגם מלמט׳ למעלה אין לנו בחי׳ אהבה דאברהם וכי שרית כו׳, אך מ״מ כי אתה אבינו הוא בחי׳ א״ס המלובש בח״ע בא ונמשך ממנו החיות בבחי׳ ממכ״ע בלתי התלבשות תחלה במדות בחי׳ אברהם וישראל וזה מעלה יתירה מבזמן הבית שאז מתלבש במדות ובחסידות ה״ע האמונה פשוטה דלית אתר פנוי מיני׳ שנמשך מהתלבשות א״ס בשרש נש״י אף כי אברהם לא ידענו שאין לו אהוי״ר, כי לגבי סכ״ע אין שום דבר מסתיר וזדונו׳ כזכיות לכן אכל עשרה כו׳ ובגדי נקם כו׳ וזהו ואני תפלה ואני בתוך הגולה כו׳. ומהתבוננו׳ זו כי אתה אבינו יוכל לבא אח״כ לאהוי״ר ג״כ להיות פב״פ, יוחנן ביטל המעוררי׳. וזהו כי נפלתי קמתי נפלה ולא תוסיף קום, רק כי כוונת הבריאה הי׳ על גילוי אלקות וזהו שלא בעת הגלות שאז התגלות נרא׳ לעין מוליך לימין משה, ונביאי׳ שלוחי׳ ממדות לדבור, וכשנסתלקו המדות רק כי אתה אבינו צ״ל ע״י לבוש הטבע. וזהו אותותינו לא ראינו אבל יש אותות למעלה רק שמתלבשי׳ בהסתר, וזהו מחמת כי אתה אבינו שלמעלה מאברהם וישראל שהם נבראי׳ ששת ימי׳ עשה עשי׳ אבל כשאתה גואלנו א״א להיות התגלות אבל כל הפרנסות הכל נסי׳ כקי״ס רק שמתלבש בטבע, ומ״מ בהתלבשות זו יש ג״כ ב׳ בחי׳ הא׳ העלם גמור טבע הב׳ בחי׳ למעלה מהטבע המתלבש בטבע כנס דאחשורוש ראו כל אפסי ארץ כו׳, וזהו ומרדכי יצא כו׳ כי הנה מרדכי מירא דכיא איש יהודי מקור הביטול למעלה מאהוי״ר לכן במות אבי׳ ואמה הוא

והנה נז׳: כן מסיים בגוכתי״ק.

ענין כי אברהם לא ידענו אזי לקחה מרדכי לו לבת בחי' כי אתה אבינו והיינו כשהנערה יפ"ת שעושה רצונו ש"מ ולבי"ת כי מתלבש בבחי' העלם והסתר כנ"ל, אך כשמתגלה כמו נס דאחשורוש ה"ע ומרדכי יצא מלפני המלך כו' אך בלבוש מל' ולא גלוי כנס דקי"ס אמנם זהו מפני שממקום גבוה א"א גילוי גמור, ולע"ל שיהי' פב"פ עכ"ז ימי הפורים לא יעברו זהו נס לכן מועדי' בטילי' שהם מבחי' אברהם וישראל אבל פורים והלכו' מבחי' כי אתה אבינו לכן מתלבש בענינים גשמיים כמ"ש האר"י כו' וכן יוכ"פ בחד דרגא עם פורים, וזהו ג"כ ... לבוש מל' הלכות מל' תשבע"פ כו'.

בשולי העמוד בגוכתי"ק:

מ"ר לא יוכלו לכבות כ"כ במק"מ פ' מצורע דנ"ג. עד בספר נשמת דוד דהענין שהאורו' דאי' וי"ג נהרי דא"א לא ירוו צמאון דכנ"י ליחוד' עם הז"א והמכוון כנ"ל דאף שבגלות נמשכי' לה מוחי' דאו"א שלא ע"י הז"א עכ"ז חפצה יותר באהבה דז"א משום שעי"ז גלוי למטה גם הולדת גשמי' וכן יעקב אהב רחל הגילוי ... דשנוא' לאה ההעלם אמנם לע"ל מ"ה ... גילוי יסוד אבא כו'...

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות כו'. ב'שלט

א) בבחיי ס"פ ויגש ע"פ וחמש חליפות שמאלות רמז לו שעתיד לצאת ממנו מרדכי הצדיק שיוצא בחמש לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן עכ"ל. והוא מהש"ס פ"ק דמגילה דט"ז ע"א, וברבות פ' נשא פ' י"ד גבי נשיא דבנימין אילים חמשה.

ב) וז"ל הרבות שם דף ר"ס ע"א, אילים חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה הרי שלשה מינין של חמשה חמשה כנגד ג' מעלות של חמשה חמשה שנטל בנימין ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות בפ' מקץ מ"ג ל"ד, ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמאלות בפ' ויגש והשלישית זה היה מרדכי שהי' מבנימין שזכה ללבוש ה' לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא מלפני המלך כו'.

ג) להעיר לענין חמש ידות ממ"ש ארבע הידות יהי' לכם והחמישית לפרעה ועמ"ש מזה בלק"ת פ' פנחס סד"ה קדש ישראל.

ד) ובשל"ה פ' וישב דרצ"ח סע"א פי' חליפות שמלות ע"ד שביקש יעקב ובגד ללבוש שהו"ע כתנות אור, וע"ז ארז"ל שלע"ל תוציא הארץ כלי מילת גם לבוש עוד ובשר יתחלף לאור וזהו חליפות שמלות

גילוי . . כו': אינו ברור בגוכי"ק.

ב׳שמ ולבנימין נתן חמשה כי בחלקו הבהמ״ק ויוחזרו לע״ל חמשה דברים רוחניים שנחסרו בבית שני ויוסיפו במעלה ביותר מסוד אור הגנוז עכ״ל. וע׳ מענין ה׳ דברים שנחסרו בב״ש בלקו״ת סד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין שהן נמשכי׳ מבחי׳ ה׳ עילאה דש׳ הוי׳ הנק׳ ב״ר, וא״כ ענין לבנימין נתן חמש ע״ד אימא אוזיפת מנהא לברתא ע״ד ביום ההוא יהי׳ ב״פ י״ה ה׳ תתאה כמו ה׳ עילאה כו׳ וע׳ בזהר שלח קע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו אשר אדרבה ה׳ תתאה תהי׳ במעלה יתירה כו׳ וזהו״ע אסתר שאפילו בבחי׳ ביום ההוא היא מוסתרת.

ה) **אפ״ל** דהנה מבואר בתו״א בד״ה יביאו לבוש מלכות כי לבוש מל׳ זהו ה׳ מלך גאות לבש וכו׳, ובחי׳ אלו נתגלו במ״ת, ובודאי נמשכו מבחי׳ זו לנשמות כמארז״ל שקשרו להם שני כתרים, והנה ענין התגלות לבוש מל׳ במ״ת זהו מ״ש לבש ה׳ עוז ואין עוז אלא תורה ה׳ עוז לעמו יתן, וזהו ומרדכי יצא בלבוש מלכות, כי בימי מרדכי וקיבל היהודים את אשר החלו במ״ת ולכן יצא בלבוש מ׳ ע״ד גיאות לבש לבש ה׳ עוז כו׳, וכן ארז״ל במד״ר פ׳ וארא פ״ח לבושו עוז ונתנו לישראל כו׳. ובעמהה״מ שער קרית ארבע פ׳ קמ״ח פי׳ ומרדכי יצא בלבוש מלכות ע״ד ותלבש אסתר מלכות, דמשמע שנתלבשה בבחי׳ מל׳ ממש ועפי״ז יש להבין ענין חמשה לבושים כי הנה יש ד׳ מלכיות דאבי״ע ולמע׳ מהן מ׳ דא״ס כדפי׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה קול דודי כו׳ זהו ענין עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו׳ וזהו״ע חמש חליפות שמלות שיומשך עד גילוי הלבוש מ׳ דא״ס כו׳ ובגמ׳ פ״ק דמגילה דט״ו ע״א ע״פ ותלבש אסתר מלכות בגדי מל׳ מבעי לי׳ שלבשה רוה״ק כתי׳ הכא ותלבש כו׳ וכתי׳ הכא ורוח לבשה את עמשא כו׳ ע׳ דרוש ציצית עוטה אור כשלמה ממוצע בין כו׳, וכן מלמטה למעלה הלבוש ממוצע שעי״ז ישיג וזהו ורוח לבשה כו׳ כי הלבישני בגדי ישע וילבש צדקה כשריון. ד״ה ב׳ כ״ד ד׳. שופטים ו׳ ל״ד.

ו) **ונציג** פסוק ורוח לבשה את עמשי בדברי הימים א׳ י״ב פסוק י״ח, הבחיי פ׳ הברכה ע״פ תומיך ואוריך ת״א תומיא ואוריא אלבשתא, הי׳ מתלבש באלו ברוה״ק כו׳ כענין ורוח לבשה את עמשי כו׳ וזה צדק לבשתי וילבישני, איוב כ״ט י״ד, וכפל ענין לבשתי וילבישני ע״ד מ״ש בסש״ב ח״א פ״ה, זח״ג פ׳ אחרי סב״ב ענין שלום שלום כו׳ גמרא פ״ט דברכות נה״ב גיטין פ״ה ס״ב א׳, איוב כ״ט י״ד צדק לבשתי וילבישני, רבות פ׳ מסעי רפ״ד א׳ הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו, ס״פ ואתחנן משמע שזהו ב׳ לבושי׳, בחיי פ׳ תרומה גבי הארון ת״ח שיהי׳ תוכו כברו כו׳, צדק לבשתי וילבישני פי׳ מבפנים ומבחוץ.

ז) **ה׳** חליפות שמלות כי בנימין אחיו מאמו שהיא ה׳ תתאה ושרשה ה׳ עילאה ועמ״ש ע״פ מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין, גם שדי כמגדלות מגדל על החומה שהחומה סוכ״ע והמגדל למעלה מסובב והו״ע

פנימיות כמ"ש במ"א בד"ה אני חומה וזהו ענין יונק שדי אמו, כי הנה ב'שמא ענין שהוא יונק שדי אמו ר"ל תושבע"פ ולכן גדלה אהבתו עליו משאר אחיו בני אביו לבד הוא תושב"כ כנודע מענין מוסר אביך ותורת אמך כי הגם ששאר אחיו הי' ג"כ ודאי מקבלי תושבע"פ אלא ר"ל הפלפול בתושבע"פ וכמ"ש בשל"ה שענין זה ניתן למשה ומשה נהג בו טובת עין ונתנה לישראל. והנה ידוע ענין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה ש"ת, וכמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה לכן נתן לו ה' חליפות שמלות הנמשך מבחי' ה' הנק' אימא שהוא אחעט"ב דשרשה למע' מאבא שנלקחה מקוץ של יו"ד.

ח) **וענין** ועטרת זהב גדולה זהו"ע עטרותיהם בראשיהן שהן נשמות חדשות שיתגלו לע"ל כענין נפש יתירה בשבת ונמשכי' מבחי' כתר מל' בראשו, כי הכתר מ' מבחי' עתיק שרשו מהקו שהוא נמשך מהאור שלמעלה מבחי' לבוש מ', וכענין היושר ששרשו למעלה מהעגולים וכן הארון גבוה מהיריעות, וסוס אשר רכב עליו המלך י"ל אותיות דרשימו שבהם מאיר הקו, והתו' שרש האותיות שבה ג"כ מהרשימו ולכן בצדיקים וסוס כו' ע"י אותיות התו', גם ההפרש בין סוס לכרוב י"ל כענין מרכבתא עילאה דאצי' ומרכבתא תתאה דבי"ע ע"כ במלאכים ע"י כרוב קל מט"ט מרכבתא תתאה ועלי' רוכב ז"א זעיר, אבל וסוס מרכבתא עילאה לבחי' או"א וא"א כו' וע' בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי גבי קי"ס ונודע דקי"ס בע"ק תליא שלמעלה מהחכ' ונמשך ע"י אותיות הנק' לסוסתי כו' ע"ש.

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. בגמר' ספ"ק דמגילה דט"ז ע"ב אורה זו תורה, ויש להבין מדוע נאמר אורה לשון נקבה, שהרי בתו' נאמר ותורה אור, ופי' אדמו"ז נ"ע דקאי על תושבע"פ שהיא בחי' נוק' שמקבלת מתושב"כ, וכן משמע ברבות בא פ' ט"ו קרוב לר"פ דאורה קאי על אסתר יפה כלבנה, ולבנה הוא מקבל מן השמש דהיינו תושבע"פ המקבלת מתושב"כ, ועוד דאמר ברבות שם ס"פ הנ"ל שהחמה היא של אש והלבנה היא של אור, וישראל נוחלים האור שנאמר אור זרוע לצדיק ואומר קומי אורי כי בא אורך, והנה פי' אור זרוע זהו אור שנברא ביום ראשון שלמעלה מבחי' שמש כו' ואיך שייך זה ללבנה דוקא שהיא מל', י"ל ע"ד תושבע"פ בשרשה גבוה יותר ערבים עלי דברי סופרים מבחי' סופר שהוא חכ' שלמעלה מבחי' ספר שהוא בינה וכן ל"ת שהם לשמרה בחי' שמור לנוק' שרשם גבוהים ממ"ע זכור דכורא שהרי הם בבחי' י"ה, וזהו"ע אור הגבוה מאש כי אש י"ל בינה וכונן שמים ז"א תושב"כ בתבונה וכן במ"ת אשר ירד עליו ה' באש, אבל בחכ' יסד ארץ תושבע"פ, וחכ' הוא אור, וענין ויקר כי אשר קרך, אשר קרהו, קרי שרצה להמשיך

ב׳שמב ההשפעה בהקליפות ע״ד ויקר אלקים אל בלעם, להיות ושפחה כי תירש כו׳ או בא נחש כו׳, ולכן חתך המילות להמשיך הערלה כו׳ וע״כ כאשר נהפוך הוא אזי ליהודים נמשך יקר הנ״ל גם ע״ד איש אשר המלך חפץ ביקרו כו׳.

ליהודים היתה אורה ושמחה, במד״ר פ׳ בא פט״ו דק״ל ע״א ע״פ מי זאת הנשקפה כמו שחר בבבל ע״י דניאל חמ״ו יפה כלבנה ע״י אסתר כמ״ש ליהודים היתה אורה. ואפ״ל לכן נאמר אורה ל׳ נקבה ולא נאמר אור, אלא דקאי על אור הלבנה שהיא בחי׳ נוק׳ לגבי השמש. עו״ש ענין הלבנה מתחדשת לשלשים כך ואני לא נקראתי כו׳ שלשים יום היינו שיחוד שמשא וסיהרא זהו בר״ח, ועמ״ש מענין יחוד זה סד״ה בחדש השלישי, והנה לע״ל נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה כמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ צו, ועמ״ש סד״ה רני ושמחי בת שלע״ל תתעלה בחי׳ בת כו׳ אפ״ל ע״י בירור שם ב״ן יתרון האור נמשך מהחושך כמו הראיה דוקא בהשחור שבעין כמ״ש סד״ה כנשר יעיר וא״כ זהו הנק׳ אורה אור של ה׳ תתאה שמעין זה זכו בפורים.

ב) **עוי״ל** פי׳ אורה כי מתחלה נאמר את שני המאורות הגדולים, ואח״כ ע״י הקטרוג נאמר לכי ומעטי את עצמך, וא״כ לפ״ז פי׳ אורה כמו שהיתה קודם המיעוט כו׳, ועמ״ש ע״פ לכו ונלכה באור ה׳ שהפירוש בהאור המאיר בשם ה׳, והנה פי׳ ליהודים היינו הודאה וביטול כי יהודה נקרא ע״ש הפעם אודה, הודו לה׳ כי טוב, ועמ״ש בדרושי הוד שבהוד והוא כמ״ש במד״ר בראשית פ״א נהורא עמיה שרא זה מעשה הצדיקים ושם פ״ג ויבדל אלקים בין האור זה מעשיהן של צדיקים כו׳ גם שם ס״פ ב׳ אי׳ באיזה מהן חפץ כשהוא אומר את האור כי טוב כו׳ והנה ע״י עובדא שלהם בימים ההם המשיכו גילוי האור מבחי׳ א״י באיזה מהן חפץ שיהי׳ את האור כי טוב, ועמ״ש ע״פ ויהי הענן והחשך ויאר כו׳, וזהו עצמו ענין באור הוי׳ שנמשך מבחי׳ ישת חשך סתרו ועמ״ש סד״ה וידעת היום בענין ברישא חשוכא והדר נהורא.

ג) **עו״ש** במד״ר פ״ג א״ר סימון ה׳ פעמים כתיב כאן אור כנגד חמשה חומשי תורה ובפ׳ תולדות פס״ד ורבנן אמרי שיצחק חפר ה׳ בארות כנגד חמשה חומשי תורה, א״כ אפ״ל פירוש ליהודים היתה אורה ר״ל אור ה׳ היינו אור חמשה חומשי תורה, ואיתא בכהאריז״ל בכוונת כתיבת ס״ת שחמשה חומשי תורה הם נגד ד׳ אותיות הוי׳ וקוצו של יו״ד, והם ע״י מס״נ שלהם המשיכו התורה משרשה כמ״ש בת״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ ובשאר דוכתי וזהו וקבל היהודים את אשר החלו ועיין בד״ה לבסומי בפוריא

דרוש השני וזהו אורה אור של ה' חומשי תורה וכן ענין ה' בארות דיצחק ב'שמג העלאת מ"נ בבחי' באר מים חיים עמ"ש ע"פ עלי באר ענו לה.

ד) **ופי'** אור התורה ע"ד כי נר מצוה ותורה אור, גם כי יש ה"פ אור ה"פ מים ה"פ רקיע, ועיין מזה בסידור בד"ה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו, וכן יש בחי' אלו בתורה, ועיין בלקו"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע, ואפ"ל כמ"ש בד"ה השמים כסאי כי אלפיים שנה קדמה תורה לעולם אאלפך חו"ב, ומשם נסעה וירדה בבחי' השמים כסאי אש ומים או שמים שם מים, וכמ"ש בד"ה האזינו השמים סוף דרוש הראשון ודרוש השני איך התורה נק' מים וזהו ענין יערוף כמטר לקחי אך תזל כטל י"ל כי טל אורות טליך, ואפ"ל ג"כ בחי' האלפים נק' אור לגבי ז"א הנק' שם מים כו', וזהו ליהודים היתה אור ה' חומשי תורה שהמשיכו מבחי' שרש התורה כמו שיקרא אור מה שלמעלה מבחי' מים ורקיע כו', גם בחי' מים זהו ותמלא כדה כ"ד ספרים דאורייתא והוא רק כד מבחי' ים החכמה ע"ד נובלות חכמה שלמעלה תורה משא"כ בחי' אור זהו כללות ים החכמה ולמעלה ג"כ מים החכמה וכמ"ש בענין עושה להם כנפיים כנשרים ושטים על פני המים כו', וכל המשכת אור זה נמשך ע"י הבירור מן החושך דאתהפכא חשוכא לנהורא עיין בד"ה וישט המלך לאסתר.

בירושלמי רפ"ק דברכות ורפ"ג דיומא בא קימעא קימעא תחלה ומרדכי יושב בשער המלך כו' עד ליהודים היתה אורה, וכמו אילת השחר עמוד השחר נץ החמה, וזהו ענין הולך ואור. עוי"ל פי' אורה ע"ד דאיתא במד"ר בראשית רפ"ג מהיכן נבראת האורה כו' עוטה אור כשלמה ועיין במד"ר ויקהל ר"פ נו"ן ועיין במהרמ"א ועיין מענין עוטה אור כשלמה בד"ה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ולפי שבמרדכי נאמר יביאו לבוש מלכות וכן ומרדכי יצא בלבוש מלכות ששרשו מבחי' כשלמה הנ"ל ע"כ זכו לבחי' עוטה אור כשלמה וזהו היתה אורה כו' ועמ"ש ע"פ ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת עוטה אור.

ה) **ועיין** בישעי' רס"י סמך ע"פ קומי אורי כי בא אורך ובב"א שם, אפ"ל עוד התורה ניתנה בחמשה קולות, וה"פ קול גימט' פרת בן פורת יוסף אך ה"פ אור י"ל ע"ד מ"ש בד"ה כי תשמע בקול, פי' בקול מה שמלובש בפנימיות הקול, קול הוא ת"ת הקל קול יעקב ומה שמלובש בת"ת זהו מבחי' ע"ק, ומה בינה שנק' קלא דקיילט בזח"א ר"פ לך דף ע"ז ע"א.

ושמחה בגמרא ספ"ב דתענית צדיקים לאורה וישרים לשמחה, ובכד הקמח ב'שדמ כמדומה באות סמך או באות נו"ן פי' צדיקים עדיפי מישרים לכן צדיקים לאורה כו', אך י"א ישרים עדיפי מצדיקי' כמ"ש ישבו ישרים את פניך א"כ לפ"ז שמחה עדיף מאור, וי"ל אור הוא חכמה שמחה בינה ויש בחי' בבינה מה שלמעלה מהחכמה בת"א ר"פ לך ולע"ל כתיב ישמח

ה׳ במעשיו משא״כ עכשיו גם הקב״ה לא שמח בעולמו, והשמחה גילוי פנימי׳ עתיק, וזה כמ״ש נגילה ונשמחה בך וארז״ל בשה״ש רבה בך ממש בכ״ב אותיות התורה א״כ המכוון שע״י התורה יגיעו לשמות בך ממש, א״כ אפ״ל זהו גבוה גם מבחי׳ אורה אור חמשה חומשי תורה שבחי׳ אור זה הוא אור וזיו המאיר מא״ס ב״ה בחכמה, אבל בך היינו בעצמות אור א״ס ב״ה, ואפ״ל היינו כי תורה מחכמה נפקת והשמחה בך ממש זהו ע״י הכתר, והיינו ע״י תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן בת״א פ׳ בשלח סד״ה לסוסתי, עמ״ש מענין שמחה בד״ה רני ושמחי השני וסד״ה תחת אשר לא עבדת ובד״ה ה׳ לי בעוזרי ובביאור צאינה וראינה הראשון בלק״ת בשה״ש, וששון זו מילה י״ל ע״ד גדולה מילה בחי׳ ומל את לבבך. עוי״ל אורה מוחין דאבא כמו שבת שמחה מוחין דאימא כמו יו״ט ויש מעלה בשמחה שבא בגילוי כו׳ עיין ד״ה והגדת לבנך אך י״ל אורה ושמחה ע״ד ושאבתם מים בששון שגם מוחין דאבא יאירו בגילוי, ועיין בד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני השמחת פורים גדולה משמחת יו״ט בחי׳ עד דלא ידעי ועמ״ש ע״פ אוסרי לגפן עירה וע״פ חכלילי עינים אורה ושמחה יחוד או״א ששון ויקר יחוד זו״נ.

וששון. ע׳ פרדס ערך ששון וערך שושנה וערך שוש׳ וערך שמחה וערך מילה ועמ״ש בסידור ע״פ ושאבתם מים בששון. והנה שמחה שהיא בינה ודאי גבוה מהיסוד הנק׳ ששון אך י״ל כמ״ש בבה״ז ר״פ תשא ע״פ והדל לא ימעיט כי בינה עד הוד אתפשטת משא״כ ביסוד ולכן יוסף במצרים נק׳ יתום מאמו והיינו ר״ת יפ״ת ויפ״מ ועכ״ז מקבל מהחכמה שלמעלה מהבינה יס״א ארוך וא״כ יש בבחי׳ ששון מצד זו מה שגבוה מהשמחה וזהו מ״ש שמן ששון. והנה השמחה נמשך מהיין תירושי המשמח אלקים וכו׳ ע״י גילוי ההעלם אכן בחי׳ חכמה גבוה מההעלם והגילוי כמ״ש בלק״ת בשה״ש ע״פ כי טובים דודיך מיין וכענין ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, ולכן נאמר ושאבתם מים בששון דוקא כי ניסוך המים גבוה מניסוך היין המשמח וזהו בחי׳ ששון, והוא כשהצדיק עליון יוסף מקבל המוחין דאבא ומשפיע אותם למ׳ הנק׳ שושנה כו׳ וע״ד הנזכר בזח״ג אמור דף ק׳ ע״ב ע״פ אחותי בת אבי היא כו׳, והנה בגמ׳ מגילה פ״ק טז״ב וששון זו מילה, כי היא בחי׳ למנצח על השמינית שניתנה בשמיני כו׳ ומילה ביסוד כמ״ש בפרדס שם, ובשמיני זהו ע״י שמקבל מהחכמה, ב׳שמה
שהיא שמינית מן היסוד כו׳, ועד״ז יש בכוונת אחד האלף בחי׳ פלא נוצר חסד לאלפים החית חכמה עד יסוד הם ח׳ בחינות ואח״כ נמשך בד׳ רבתי היא המ׳ וכשמקבלת השפע במילואה מהצדיק היא ד׳ רבתי כו׳ גדלות הדיבור כי אתוון זעירין במ׳ ואתוון רברבין בבינה, וע״י ק״ש ממשיכים בה שתהיה במדרגת הבינה כו׳ היינו שתהיה בבחי׳ יחודא עילאה, ועמ״ש בד״ה כי תצא הראשון פ״ג מענין ד׳ רבתי שהוא מקור ושרש לעלמא דאתגליא. עוי״ל בחי׳ ששון לגבי שמחה ע״ד שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך כי אם הבנים שמחה וצדיק ששון אקרי, וא״כ אורה ושמחה

זהו ההמשכה מאוא"ס באצי' ואח"כ ששון ויקר זהו כשנמשך מאצי' בבי"ע, והנה כתיב אדם ביקר בל ילין, אכן בפורים זכו ליקר, ובפרדס ערך יקר הביא פסוק וירח יקר הולך איוב ל"ד כ"ו פי' מגיה אורו, א"כ י"ל זהו מעין למלאות פגימת הלבנה, גם ענין יקר ע"ד ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו דפי' בת"א בד"ה וקבל היהודים שזהו ענין עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, ובגמרא מגילה שם ויקר אלו תפילין, שהוא בחי' כי שם ה' נקרא עליך כו' ע' בד"ה שימני כחותם בענין חותם בולט שמלמעלה, גם קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימ' יקר, והם פ' קדש והי' כי יביאך וכן הדעת נק' יקר במד"ר ויקרא פ"ב ומהדעת נמשך ב' פרשיות שמע והא"ש, ולכן התפילין שהם המוחין חב"ד נק' יקר, גם ע"ד תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כו' וזהו הבין יקיר לי אפרים כו' וע' במד"ר ויקרא פ"ב עשרה דברים נקראו יקר כו' והם י"ס דאצי' שהאצי' גילוי ההעלם כו' ומלשון אצלו אצל וסמיך לו ית' ע"כ נק' יקר.

בשל"ה מסכת חולין דקי"ג ב' שמילה נק' ששון מהמדרש תלים ע"פ ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתיך ארשב"י בא וראה שאין חביב אדם יותר מבניו וכדי לעשות רצון בוראו רואה בנו שנשפך ממנו דם מילה ומקבלה עליו בשמחה כו', וע' בלקו"ת בשה"ש בד"ה שניך כעדר הרחלים נמצא מעלת ששון בזה היא בחי' גבוה מהשמחה, שאע"פ שרואה בנו שנשפך ממנו כו' והוא שמח ממה שעושה בזה רצון בוראו זהו הנק' ששון וכנ"ל בענין שמן ששון שגבוה מהיין המשמח, שמן צף ע"ג יין כו' ועמ"ש בד"ה שוש אשיש בהוי'. והנה ארז"ל הוקשה כל התורה לתפילין וכמ"ש הפי' בלק"ת פ' ואתחנן סד"ה ענין אחד ואהבת, וז"ל וקשרתם זה מעשה המצות כי הוקשה כל התורה לתפילין כשם שתפילין הוא ענין המשכת יחודו ית' שמתגלה בגשמיות כמו שכותבין הפרשה של אחד בקלף ובדיו (ע' ביאור שימני כחותם) להיות כתוב בתפילין בגשמיות ולהניח על היד ובין עיניו בגשמיות, כך כל המצות הם המשכת יחודו יתברך שיהא אחדותו יתברך שורה ומתגלה בגשמיות המצות כמו בטלית עכ"ל וזהו ענין ויקר אלו תפילין, ואף שהמצות הם תרי"ג וזמד"ר הכל תר"ך י"ל כי הגילוי הנמשך מזה לנשמות זהו להנחיל אוהבי יש מחצה מתר"ך וזהו בחי' יקר, כי יש גימ' יקר, ובענין מילה עמ"ש ע"פ מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה, ע' קצת מזה בת"א ס"פ לך. בענין אורה י"ל ע"ד יאר ה' פניו ב'שמו אליך כו' גם חכמת אדם תאיר פניו, ועיין בלקוטי תורה פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י דרוש הראשון בפי' להקריב לי במועדו איך ע"י המועדים בינה יש התחברות החכמה שבת עם יומין דחול ששרשם מ"ק, וע' מזה בהי"ז ר"פ ויצא עד"ז י"ל כאן ענין השמחה מחברת האורה עם ששון כו' כי ששון ג"כ לשון שש, שהם ו"ק שנמשכים ביסוד כמ"ש בפרדס ערך ששון, ומשם נמשך במל' בחי' יקר וירח יקר הולך.

ויש להעיר עוד לענין ששון ויקר ממ"ש ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך, דנתבאר הפי' שהחתן שש ושמח מהכלה ע"ד משמח חתן עם

הכלה, כי המ׳ שרשה מאבא ע״ד בחכמה יסד ארץ ובחתן כתי׳ שעטרה לו אמו וכו׳ וזהו ענין ששון ויקר, ובמ״א נתבאר ששון ע״ד התענוג בגמר ביאה ולכן בשמשון ותאלצהו כו׳ וכן ביחוד העליון ע״ד וינח ביום השביעי כו׳ השפעת אור החכמה למטה מזה נמשך הששון כו׳ ולכן יקר הפך הקרי ע״ד ויקר אלקים אל בלעם כשהחכמה נמשך בקליפות כמו חרטומי מצרים, וזהו אם תלכו עמי בקרי כפירת ההשגחה פרטיות, אבל כשנמשך בקדושה נק׳ יקר וזהו ששון ויקר. ועוי״ל ההפרש בין אורה ושמחה ובין ששון ויקר, ע״ד הנזכר בבה״ז בראשית כ״ז ובפ׳ בלק ק״צ ע״ב ההפרש בין המלאכים ששרשם מזווג הרוחני דנשיקין שהוא בחו״ב ובין הנשמות ששרשם מזווג גופני דיסוד ומ׳, שיש מעלה בזה ומעלה בזה, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ ולא תשבית מלח ועד״ז י״ל ענין אורה ושמחה שהוא בחו״ב זווג הרוחני כו׳ וששון ויקר כו׳ ביסוד ומ׳, אשר המכוון כי ב׳ היחודים יומשכו לישראל כו׳ וזהו ליהודים היתה אורה כו׳ ויקר כו׳, ומ״ש אורה זו תורה וששון זו מילה, היינו כי תומ״צ זהו גם כן ענין ב׳ בחי׳ הנ״ל שהתורה היא דבור ששרשו מזווג הרוחני כו׳ והמצות שהן מעשה כו׳.

וקבלו* כו׳ החלו כו׳, ע׳ ס׳ ר״ח די״ט, שבשעת מ״ת הי׳ הגילוי בהנשמה ופורים בהגוף ונמצא שאז הי׳ ההתחלה ועתה נגמר וסוף מעשה במח״ת כמשל שפורפרת כו׳, והיינו במהה״ק סוף מעשה הוא תחלה תכלית הכל, ומהה״ק זהו קורא הדורות מראש בחי׳ אור כללי ע״ד ידיעת עצמו ובידיעת עצמו נמשך ידיעת כל הנבראים א״כ ידיעת עצמו כולל כולם, וא״כ בפורים שרשו גילוי מבחי׳ תחלת א״ק מה דסו״מ במח״ת, משא״כ במ״ת החלו כו׳ תחלת מעשה שרשו מסוף המחשבה כו׳, ועד״ז מצינו שעושים סעודה בשמע״צ ושמח״ת גמרה ש״ת ולא לשבועות התחלה כו׳, וזהו ביוה״כ
ב׳שמז כפורים כי שמח״ת על לוחות האחרונות שניתנו ביוהכ״פ, וביאור זה הנה תחלה צ״ל מה ענין מ״ת הלא קיים אאע״ה כו׳ והתירוץ בד״ה משה ידבר כו׳ שאאע״ה המשיך אוא״ס באצילות, אבל בכדי שיכל להמשיך לבי״ע זהו ע״י מ״ת שאז ניתן כח זה בנשמות כמ״ש בד״ה זכור את יום השבת וכח זה הוא מבחי׳ א״ק מהה״ק דכולל אבי״ע ע״כ משם נמשך שיוכל להיות גילוי זה גם בעשיי׳ כמו באצי׳ וכמשל מחשבה שישנה גם ברגל כו׳ כי הוא מבחי׳ מקיף רק שעובר דרך הראש כו׳ וכמ״ש בביאור דיונתי כו׳ וזהו ותורה שם בישראל שיוכלו להמשיך, וע׳ ד״ה ראה אנכי נותן לפניכם דיבור אנכי נותן לפניכם היום כו׳ נמשך בפנימיותם היינו שנמשך כח הנ״ל מבחי׳

וקבלו: נמצא רק בכת״י אחד מטושטש.

א״ק בפנימיותם שע״ז יכלו להמשיך וזהו שקשרו להם שני כתרים ששרשם מע״י וא״א שע״ז נמשך להם המשכת אוא״ס כי כתר הוא הממוצע כו׳ ומ״מ רק החלו כי גילוי זה . . רק בנשמות ושורש הגילוי רק מבחי׳ אחרונה בא״ק כי גם ע״י שרשו רק מז״ת דמל׳ דא״ק כו׳ אבל ע״י מס״נ דפורים בגוף הנה הכלים שרשן גבוה מהאורות וכנודע ג״כ . . פגימון הנז׳ בזוהר קרח שלפי שלא נברא גופן . . היו פגם בקו השמאל וכו׳ הרי שהגוף גבוה יותר כו׳ ולכן גם במ״ת הקדימו נעשה כו׳ וכ״ש כשהגיע הקבלה לגוף גשמי של האדם הנה זהו הגמר וע״ז נמשך ג״כ מבחי׳ א״ק מתחלת המח׳ ע׳ ד״ה והנצח זו ירושלים כו׳ נצח דא״ק ובד״ה למנצח על השמינית וזהו עד דלא ידעי וכו׳ כי ברוך מרדכי זהו ח״ע עיין בענין פותח בברוך כו׳ ועיין בזוהר שלא נבה״ע באלף לפי שממנו נמשכה יניקה גם לעכו״ם בסוד ארור והרי אלף הוא כתר אלא דהיא הנותנת וזהו ארור המן ויניקתו מבחי׳ אם תגביהי כו׳, אך בפורים נמשך מבחי׳ א״ק שלמעלה מכתר וזהו כו׳ וזהו דלא ידעי בין כו׳ ועיין בענין אתה החילות כו׳ ועיין בס׳ ערוגת הבושם בפי׳ סוף מעשה במח״ת שהמ . . במחשבת המאציל תחלה לט״ס עליונות וא״כ זהו מ״ש בע״ח שט״ס שרשן מט״ס דא״א ומל׳ מרדל״א, ועד״ז י״ל ג״כ בענין פורים וזהו עד דלא ידעי שהגילוי מרדל״א יען שזהו מסוף מעשה במח״ת ובמח׳ אולי הגילוי מא״א כי רמ״ח מ״ע ט״ס טפ״ט ושרשן מט״ס דא״א תשעה היכלין שבזהר פקודי ובראשית, גם אולי י״ל ט״ס דא״א שהם ט״ס שרשים זהו ג״כ כענין מחה״ק לגבי בי״ע וע׳ ד״ה תשורי מראש ותחלת המח׳ זהו ע״י רדל״א וכנ״ל ור״ל פנימיות המח״ה).

עיין בסידור שער הק״ש פי׳ תחלת המחשבה הוא א״א וסוף המח׳ הוא ז״א, ואפשר משום שז״א סוף עולם הא״ס וע״ש דבז״א רו״ש ובא״א מטול״מ ואפשר עד״ז ג״כ י״ל וקבלו היהודים כו׳ כי במ״ת שהי׳ הגילוי רק בנשמות שרשו מסוף המחשבה מז״א כי וירד ה׳ כתיב ותרי״ג מצות הם תרי״ג ארחין דמתפלגין בז״א, והב׳ כתפין ג״כ כתרים דז״א ע״ד קושר כתרים לקונו כו׳ אבל ע״י מס״נ הגוף ס״מ תחלת המח׳ א״א כו׳ כתר הכללי וזהו יוהכ״פ כפורים כי ביוהכ״פ ג״כ ההמשכה מא״א שלא ע״י ז״א כו׳, ודרך זה נ׳ קרוב יותר, ענין סוף המח׳ י״ל סוכ״ע דהיינו מה שרצונו שיהי׳ כן ותחלת המחשבה היינו כשעלה ברצונו הסכם וכו׳ מקור לרצון ונק׳ רעדכ״ר א״ק כו׳ ע׳ ג׳ מיני אדם כו׳, או פנימית המכוון ברצון וכו׳ וזהו ב׳שמח עד״מ ע׳ ר״ח שעה״ק בענין מח׳, ובשל״ה רפ״ו ב׳ ע׳ בד״ה וקבל היהודים שנדפס ד״ה.

והנה רצוא במ״ע ושוב בל״ת זהו כדפי׳ ע״פ שימני כחותם ענין חותם בולט רצוא זהו מ״ע ואהבה וחותם שוקע שוב ומל״ת יראה וע״ש מה שנמשך ע״ז מלמעלה כו׳ ורו״ש דאברהם אהוי״ר ורו״ש שלנו ע״י מ״ע ומל״ת, ויש מעלה בזה מצד הכלים וע׳ בד״ה וכל העם שכדי שיהי׳ המצות כלים הי׳ ע״י גלות מצרים שנזדככו נש״י כו׳ ומ״מ נק׳ רק החלו כי בימי

אחשורוש נזדככו יותר שהרי הי' להם מס"נ כל השנה, וזהו וקבל היהודים הודאה גובה מברכה כו' נמצא ג' מדריגות וקיים אברהם ומ"ת ופורים, כעין ג' מדריגות הנז' במ"א הלל ברכה והודאה וגבי מ"ת נז' ברכה כמ"ש גבי יתרו ברוך ה', וזהו עד דלא ידעי בין כו' לברוך כי ההודאה גדולה מברכה כנ"ל.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. וארז"ל בגמ' פ"ט דשבת דפ"ח ע"א ע"פ ויתיצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הר כגיגית כו' מכאן מודעא רבא לאורייתא, אמר רבא אעפ"כ הדור וקבלוהו בימי אחשורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים, קימו מה שקבלו כבר, וזהו וקבל היהודים את אשר החלו לעשות היינו מה שהתחילו במתן תורה גמרו לקבל עתה בימי אחשורוש. וצריך להבין את זה דלכאורה אינו מובן איזו שייכות יש לפורים עם מ"ת שיהי' פורים גמר מ"ת שמה שלא נשלם אז הי' נשלם בפורים. והנה מתחלה צריך לבאר ענין מ"ת ויובן מזה ענין פורים. דהנה במ"ת נאמר שאמרו ישראל נעשה ונשמע ודרשו בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה ב"ק ואמרה מי גילה רז זה לבני רז שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע כו' מעיקרא עושי כו'. ועוד ארז"ל שבאו ששים רבוא של מלאכי השרת וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, כמבואר כ"ז במסכת שבת שם. ולהבין זאת צריך להקדים ענין כלל א' הידוע בעבודת ה' שיש ב' אופנים, הא' הוא בחי' אתעדל"ע שבא ע"י אתעדל"ת דוקא לפי ערך האתעדל"ת בבחי' אהוי"ר וכדומה מלמטה למעלה כן יהי' ערך בחי' אתעדל"ע בהמשכות וגילוי אור אלקי בנפשו מלמעלה למטה כו' וכמאמר רוח איתי כו', והב' הוא בחי' אתעדל"ע שבא מלמעלה למטה מאליו וממילא שלא ע"י אתעדל"ת כלל ואין אתעדל"ת יכול לעורר כ"כ למעלה מעלה כו' (ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה פתחי לי ובד"ה האזינו השמים בענין אהיה כטל ובביאור ע"פ צאינה וראינה), וכמ"כ הנה בענין
ב'שמטגילוי והמשכת חיות אלקי להתפשט למטה מטה בהשתלשלות העולמות כו' מצינו ג"כ ב' אופנים הנ"ל, דהנה ידוע שראשית ותחלת בריאת והשתלשלות העולמות מהמאציל העליון ב"ה היה רק מצד כי חפץ חסד הוא כו' כנודע והוא ענין אתעדל"ע מלמעלה מאליו שלא ע"י אתעדל"ת כלל משא"כ אחר שימ"ב שתלוי הכל במעשה התחתונים שלפי ערך התעוררות התחתונים באתעדל"ת שלהם מלמטה למעלה כן יהי' ערך בחי' הגילוי וההמשכה מלמעלה למטה כו' (ועמ"ש מזה בד"ה הקול קול יעקב בסידור ובד"ה לסוסתי ברכבי ובסידור שער בהמ"ז בד"ה והקימותי את בריתי). וביאור הענין והדברים הנ"ל צריך להקדים ענין ממכ"ע וסוכ"ע דהנה ידוע דבחי' ממכ"ע הוא ענין

ובחי' חיות אלקי הנמשך מאור א"ס ב"ה להחיות כל העולמות מאין ליש ממש שבחי' חיות ואור אלקי זה מתפשט ומאיר בהן בבחי' גילוי ממש לכאו"א כפי מדרגתו וע"כ יש בזה ריבוי השתלשלות והתחלקות מדרגות בנבראים פרטים עד אין קץ כו' כמו בעולם אצילות ששם אמרו חיוהי וגרמוהי חד בהון שבחי' אור אלקי מאיר ומתגלה בהן עדיין בבחי' א"ס ממש משא"כ בעולם הבריאה במלאכים ונשמות שיש גבול להשגתן שאין מאיר ומתגלה בהן בבחי' א"ס כמו בעולם האצילות כו' (וכמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' אנכי הוי' אלקיך כו') ועכ"ז מאיר ומתגלה בהן יותר מבעולם היצירה שבאין ונמשכין בבחי' ישות והגבלה יותר עד שבעולם עשי' הן בבחי' יש ונפרדים לגמרי ואין אור אלקי מאיר ומתגלה בהן כלל כ"א להוותן מאין ליש כו' וזהו אף עשיתיו. והנה כל בחי' ממכ"ע כולם אינם אלא בחי' זיו והארה בעלמא מבחי' אור א"ס ב"ה הפשוט כי הרי גם מדרגה היותר עליונה שבהשתלשלות למעלה מעלה עד רום המעלות הרי עכ"ז הם באו ונמשכו בבחי' מציאות נאצלים פרטים כו' שאינם כלל מערך ומהות עצמות אור א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות שאינו כלל מערך וסוג מציאות פרטי כלל וכלל וע"כ נק' בחי' עצמות אור א"ס זה בחי' סוכ"ע דהיינו שסובב כ"ע בהשוואה ממש שבחינת מעלה מעלה עד רום המעלות ומטה מטה עד סוף כל המדריגות שווין ממש לפניו בהשוואה בתכלית בלתי שום יתרון מעלה זע"ז כלל וכלל אחרי אשר גם המדרגה היותר עליונה שבכל השתלשלות נחשב לגבי עצמות אור א"ס הפשוט בבחי' גבול ממש שנמשכו ובאו רק מבחי' זיו והארה בעלמא שנכלל ובטל ממש בבחי' עצמות אור א"ס הפשוט כו' כנודע במ"א באריכות וכנודע שבחי' חיות אלקי הנמשכים מאור א"ס ב"ה בכללות כל ההשתלשלות הוא ע"י צמצום ומק"פ שהוא בחי' חלל ריקן לגמרי להיות שאיננו אלא בחי' זיו והארה שאינו מערך העצמות כלל וכלל וכנודע, והנה בחי' הצמצום הזה נעשה רק מצד כי חפץ חסד הוא כו' וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' והוא בחי' אתעדל"ע מאליו כנ"ל שבחי' אתעדל"ע זה הוא סיבת הצמצום ומק"פ לירד ולהתלבש בכללות השתלשלות בצמצומי' והלבשת רבות שכולן הן בבחי' גבול ממש לגבי עצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה מן הצמצום שאינו בגדר ההשתלשלות כלל משא"כ עתה שתלוי במעשה התחתונים דוקא להיות שעתה כל ענין המשכות האורות עליונים בכלי' כו' הכל הוא רק מבחי' החיות ואור אלקי הנמשך כבר בהשתלשלות בבחי' ממכ"ע שהאור מתצמצם ומתגלם לפי ערך הכלי ממש ע"כ תלוי ב'שנ במעשה התחתונים דוקא שלפי ערך האתעדל"ת שלהם בבחי' הכלי' כן יהי' ערך גילוי המשכת אור אלקי מלמעלה למטה כו', משא"כ לגבי בחי' עצמיות אור א"ס ב"ה הפשוט שלמעלה מעלה מהשתלשלות אור בכלי לגמרי כ"א בבחי' סוכ"ע בהשווא' כו' אין אתעדל"ת יכול לעורר שם כלל וכלל.

(קיצור. שיש אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת ויש אתעדל"ע מבחי' שאין אתעדל"ת יכול לעורר שם כלל, והוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, כי ראשית הגילוי מסוכ"ע להיות ממכ"ע נמשך ע"י כי חפץ חסד הוא וכשכבר

נמשך בחי' ממכ"ע אזי בבחינה זו שייך אתעדל"ת. ועמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה הולך לפניהם יומם בענין ואתם תחרישון).

ב) ולהבין **את כל הנ"ל בתוס' ביאור יובן ע"ד מבשרי אחזה אלוה שהוא בחי' המשכה חיות הנפש שמתפשט ומתלבש בכחות הגוף כו' כמו כח השכל במוח והמדות בלב כו' וכח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כו' דהנה עצמיות הנפש הוא בחי' עצמיות פשוט מופשט מבחי' כחות הללו לגמרי כ"א הארתה לבד הוא שמתלבש בכחות הללו שע"י התלבשותה בכחות הללו היא באה בבחי' התחלקות כוחות זו כו' זה למעלה מזה כמו כח השכל שבמוח שהוא יותר רוחני מבחי' כח המדות שבלב כו' וכמ"כ כח הראי' שבעין יותר רוחני מכח ההילוך שברגל כו' להיות כי בחי' הארת והתפשטות כחות הנפש שמתפשטות בכחות הללו הן מתצמצמי' ומתעלמים ומתלבשי' בבחי' גילוי אור וחיות פנימי להיות נרגש ונגלה ממש בכחות הללו שהם כלים ממש לבחי' אור הנפש כו' כמו המוח הגשמי שהוא חומר מוכן לקבל צורת השכל שאף שאור השכל הוא רוחני ממש אמנם על ידי התלבשותם בבחי' חומר המוח בבחי' חיות ואור פנימי הרי נגלה ונרגש בו בבחי' שכל ממש וכמ"כ חומר העין הגשמי הוא חומר מוכן לקבל צורת אור הראי' ברוחניות שע"י התלבשותו בחומר כלי העין ממש הגשמי משתנה מהות אור הראי' הרוחניות לבחי' ראיה גשמיות כו'. וע"כ הנה אנו רואים בחוש שכל כחות הנ"ל הן משתנים ממש לפי השתנות חומרית הכלי ממש כמו בהזדככות חומר המוח הגשמי כמו בהקיצו משנתו כו' וכמו חמרא וריחא פקחין כו' הרי משתנה צורת השכל ג"כ להיות בבהירות יותר כו' וכמ"כ בהשתנות חומר כלי העין כו' ישתנה ממש צורת אור הראי' כו' ועוד אנו רואים יותר שמשתני' צורת כחות הנ"ל לפי הדבר המתלבשת בהן דהיינו עד"מ כח הראי' שבעין שבחי' כח הראי' הנ"ל אינו חל כ"א כשיש על מה לראות כו' וממילא מובן שלפי ערך בהירת הדבר הנרא' כן יהי' בחי' כח הראי' וכמ"כ בחי' כח השכל שבמוח שכאשר ילמוד איזה דבר חכמה בשכל עמקו יהי' התחכמות שכלו ג"כ בסברות היותר עמוקות כו' ונמצא מובן מכ"ז שבחי' כחות הנפש המתפשטת בכחות הגוף הם משתנים ממש לפי ערך השתנות חומר כלי הגוף וכ"ז הוא מטעם הנ"ל שבחי' הארת והתפשטות הנפש המתפשטת בבחי' הגוף מתצמצם ומתעלם ומתלבש בהן להיות נרגש ונגלה בהן בבחי' גילוי פנימי דכאו"א לפי מדרגתו ממש ע"כ**

ב'שנא **משתנים ג"כ בריבוי ומיעוט ממש לפי השתנות חומרי הכלי' ממש אך כ"ז אינו אלא בבחי' זיו והארה בלבד מבחי' גילוי עצמות הנפש שבחי' הארה וזיו זה הוא אשר מתצמצם ומתלבש בבחי' עשר כחות הללו כו' משא"כ בחי' עצמות הנפש (ואף גם בחי' גילוי עצמותה כו') הרי מובדל הוא לגמרי מבחי' כחות הללו כי היא בחי' חיות פשוט בתכלית שאינו מאיר ומתגלה בהון כלל וכלל בבחי' גילוי והרגשה פנימי' כ"א סובב ומקיף על כל הגוף בהשוואה ממש. (ועמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' אנכי כו' יעו"ש שנתבאר שם בקיצור ובטוב יותר וכאן מגומגם קצת) ואינו בערך כלל שישתנה בחי' סובב**

זה מהשתנות כחות הנ"ל אחרי אשר מובדל הוא מכולם לגמרי כו'. ומכל דוגמת משל הנ"ל יובן למשכיל למעלה ג"כ וכמ"ש מה הנפש ממלא את כל הגוף כמ"כ הקב"ה ממלא את כל העולם כו' שנמצא מובן שבחי' האור וחיות אלקי הנמשך בכל השתלשלות העולמות ומהווה אותם מאין ליש ממש שבחי' האור והחיות אלקי הנמשך מתצמצם ומתלבש בהן בבחי' גילוי ממש להיות נרגש ונגלה בכל העולמות בבחי' גילוי והרגשה פנימיות ממש שלזאת הן באין בבחי' השתלשלות התחלקות מדרגות רבות עד אין קץ לכאו"א כפי מזגם ומדרגתם כו' וכמו עד"מ הנ"ל שאנו רואים שבחי' האורות משתנים לפי השתנות חומר הכלי' דוקא כמ"כ למעלה באתעדל"ת בבחי' הזדככות חומר הכלי ע"י דוקא אתעדל"ע להיות תוס' המשכה אור האלקי בכלים דוקא (וזהו ענין שרמ"ח מ"ע נקראו רמ"ח אברים דמלכא שכמו ע"י שלימות האבר נמשך בו אור וחיות הנפש שהעין ממשיך כח הראי' שיבא לידי גילוי כך המצוה ממשיך גילוי אור א"ס ב"ה ממש בבחי' הכלי ההוא וכמ"ש מזה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ובד"ה כי תשמע בקול) וכמו עד"מ אברהם איש החסד שע"י עבודתו למטה בבחי' האהבה והחסד להאכיל גם להערבי' כו' ע"ז היה מרכבה לבחי' חסד דאצי' להמשיך לשם בחי' תוס' אור וזהו שתלוי הכל במעשה התחתונים דוקא וכמ"כ בעבודה שבלב ע"י אתעדל"ת בהזדככות כחות נפשו בשכלו ומדותיו בבחי' אוי"ר כו' ע"ז דוקא אתעדל"ע להיות נמשך תוס' גילוי אור אלקי להיות נרגש ונגלה בהשגת מוחו ומדותיו. אך כ"ז איננו אלא בבחי' ממכ"ע שבזה דוקא הוא שע"י אתעדל"ת אתעדל"ע (וכמ"כ בעבודה שבלב בחי' גילוי אור אלקי בנפשו שנמשך בשכלו ומדותיו כו' שכ"ז אינו מערך ומהות עצמות האור א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות למעלה מהשגה לגמרי שאיננו מאיר ומתגלה כלל בבחי' גילוי והרגשת שום השגת פרט כלל וכלל ע"כ אין אתעדל"ת בבחי' הזדככות הכלי בבחי' השגה ומדות כו' יכול לעורר שם כלל להיותו למעלה מעלה מע"ס לגמרי כו') משא"כ בבחי' סוכ"ע שהוא בחי' אור א"ס הפשוט שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות ומציאות פרטים כלל אין שום אתעדל"ת יכול לעורר שם כלל עד"מ עצמיות הנפש שאינו מאירה כלל בגלוי בגוף כ"א בבחי' העלם וכך בחי' סוכ"ע הוא למעלה מהשגה וגילוי רק אעפ"כ לפעמים שנמשך ומתגלה הארת בחי' סוכ"ע באתעדל"ע מצד עצמו (ועיין בת"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים שאין לזה משל בנפש רק מעט מזעיר מענין אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי.

קיצור. וכמו בהתלבשות הנפש יש שני בחינות האחד כוחותיה המאירים ומלובשים באברי הגוף כל כח בחינה בפני עצמו. הב' עצמות הנפש שאין שייך בה התחלקות כחות פרטים כלל. והנה על ידי האברים נמשכים כחות הנפש להיות מאירים בהם וזהו משל לבחי' אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת דרמ"ח מ"ע הנקראים ג"כ רמ"ח אברים דמלכא. אבל עצמות הנפש הוא למעלה מהגילוי וזהו משל לענין סוכ"ע שהוא למעלה מאתעדל"ת רק נמשך ע"י אתעדל"ע מעצמו כו'. וכן נתבאר בד"ה וארא אל אברהם ב'שנב

כתב ישן דתקנ״ז בענין ימים יצרו שע״י המצות ממשיכים מבחינת ממכ״ע כו׳ והגם שברוב הדרושים נתבאר שע״י המצות ממשיכים מבחי׳ סוכ״ע י״ל כי ז״א דאצילות ששם רמ״ח מ״ע לגבי בי״ע נק׳ סוכ״ע אבל לגבי עצמות המאציל נקראו ע״ס ממכ״ע, וזהו ענין רמ״ח איברים בחי׳ כמראה אדם שעל הכסא וזהו ענין קדוש בוא״ו וקדש בלא וא״ו כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה בפי׳ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳ ועד״ז לפמ״ש במ״א שהתומ״צ תורה היא מזון ממכ״ע ומצות לבושי׳ סוכ״ע י״ל ג״כ אין הפי׳ שהתורה רק ממכ״ע ממש אלא בחי׳ קדוש בוא״ו שלגבי קדש העליון עצמו נק׳ א״פ כי קדוש יהי׳ כו׳ שער ראשו קווצותיו תלתלים וקדש לבנונית גלגלתא כו׳).

ג) **והנה** בשעת מ״ת הי׳ אז גילוי הארת בחי׳ סוכ״ע ג״כ ובבחי׳ אתעדל״ע ומאליו כו׳ וכמ״ש וירד ה׳ על הר סיני כו׳ ולכן על כל דבור ודבור פרחה נשמתן כו׳ שהוא בחי׳ מס״נ ממש בביטול עצמותו ממש מכל בחי׳ גילוי והרגשת איזה פרט כלל והיינו ע״ד הנ״ל להיות כי בגילוי הארת בחי׳ סוכ״ע שמבחי׳ אור א״ס הפשוט שלמעלה מעלה מבחי׳ השתלשלות מציאת ע״ס לגמרי ע״כ ממילא פרחה נשמתן בבחי׳ מס״נ לגמרי וזהו שהקדימו נעשה לנשמע כו׳ דהנה בחי׳ שמיעה הוא בחי׳ הבנה והיינו שמבין ומשיג בשכלו שנכון לעשות כן וממילא גם מדותיו נמשכין מבחי׳ הבנת שכלו ההוא ואז נמשך לבחי׳ העשי׳ לעשות הדבר ההוא שהוטב בשכלו ומדותיו וזהו כסדר המדרגות שמיעה קודם לעשי׳ וכמ״כ למעלה בחי׳ הגילוי אור שבא מלמעלה באתעדל״ת דוקא הוא אשר נמשך ומתגלה בבחי׳ גילוי השגה שהוא כח שמיעה ואהוי״ר כו׳ וממילא נמשך מהן לבחי׳ עשי׳ משא״כ בשעת מ״ת שהי׳ מאיר ומתגלה בהן מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מעלה מבחי׳ השגה וטעם כו׳ בבחי׳ ביטול מס״נ שממילא עי״ז נעשה קודם, וכמ״ש בבה״ז בהר ק״ח ע״ב בענין עשי׳ לעילא יעו״ש, ואח״כ ונשמע בבחי׳ הגילוי פנימי שמתגלה אח״כ ממילא בבחי׳ הכרח מלמעלה למטה מבחי׳ סובב לבחי׳ ממלא שלא מחמת האתעדל״ת שלהם כלל כו׳ (צ״ע הא מה שהקדימו נעשה לנשמע זהו קודם וירד ה׳ על הר סיני וצ״ל שזה נמשך אצלם ג״כ ע״י אתעדל״ע והוא מ״ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי) וזהו שאמרו רז״ל שבשעת מ״ת כפה עליהם הר כגיגית כו׳ והיינו מטעם הנ״ל שהי׳ אז הגילוי מלמעלה למטה בבחי׳ סובב כ״ע שלא מצד הבחירה והרצון שלהם באתעדל״ת מלמטה למעלה כלל והוא עד״מ האדם המוקף ונתפס בתוך
ב״שנג הגיגית המקיפו וסובבו מכל צד לבלתי יכולתו לזוז ולצאת ממנה כו׳ כך היו מוקפים מרצון העליון ואהבה רבה כו׳, וזהו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו כו׳ דהנה כבר מבואר למעלה בשעת מ״ת אז היה גילוי בבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מעלה מהשתלשלות והתחלקות לגמרי אשר שם נאמר אם צדקת מה תתן לו רבו פשעיך מה תעשה לו, וא״כ לא שייך שם כלל הצווי והרצון שיהי׳ הוי׳ אלקיך דוקא ולא יהי׳ לך אלקים אחרים על פני כי שם כחשיכה כאורה ממש וכנודע במ״ש הלא אח עשו ליעקב ואוהב את

יעקב ואת עשו שנאתי כו׳ דלכאורה אינו מובן כלל מאי הרבותא שאת עשו שנאתי כו׳, אך הענין הוא להיות כי כאשר כבר בא בגילוי בחי׳ ממכ״ע אזי האמת אין שום חידוש בזה שאת עשו שנאתי כו׳ משא״כ למעלה בבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מהשתלשלות והתחלקות לגמרי ושם אח עשו ממש כו׳ כי שם כחשיכה כאורה ממש ועמ״ש ע״פ ויאבק איש עמו ועכ״ז ואת עשו שנאתי דהיינו שנמשך משם לבחי׳ ממלא להיות דוקא את עשו שנאתי כו׳, וכמ״כ גבי מ״ת שהי׳ גילוי מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מהתחלקות לגמרי להיות הוי׳ אלקיך דוקא כו׳ זה אי אפשר אם לא ע״י בחי׳ גבורה וצמצום לבא התחלקות בבחי׳ גילוי להיות אנכי הוי׳ אלקיך דוקא ולא יהי׳ לך כו׳ וזהו שמפי הגבורה דוקא שמענו כו׳. ועפ״ז יובן מארז״ל שבשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה ב״ק ואמרה מי גילה רז זה לבני כו׳ רז שמ״ה משתמשין בה, דהנה ידוע שהמלאכים הם נק׳ עומדים והנשמות נק׳ מהלכים כמ״ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים כו׳ וידוע הטעם לזה כי הנשמות יש להם עליות וירידות בשינוי מדרגות הרבה וימי שנותינו בהם שבעים שנה כו׳ שיכולין להלוך בעילוי אחר עילוי כו׳ להיותם בעלי בחירה כו׳ כנודע משא״כ המלאכים שאין בהם שינוי מדרגות ועליות וירידות כלל כי יוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים כו׳ שהן המלאכים שנבראו משי״ב וקיימים מאין ליש שתמיד הם במדריגתם הראשונה בבחי׳ ביטול והשגה א׳ כמו שנמשכו ונבראו מלמעלה למטה מבחי׳ סובב לבחי׳ ממלא כו׳ ובלתי הבחירה ורצון כלל וכידוע שבחי׳ מציאות המלאך הוא בחי׳ ההשגה והביטול שנמשך מאין ליש ע״י צירופי אותיות הדיבור כו׳ וגם בחי׳ המלאכים שנבראו ומתחדשים בבחי׳ השגה וביטול אחר מאין ליש עכ״ז נק׳ עומדים להיות שאין בהם עלי׳ וירידה כלל לפי הבחירה שלהם כ״א כפי אשר נמשכים מלמעלה כן הוא השגתם והביטול שלהם בהכח כו׳ וע״כ נאמר בהם גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו (כיון שבחי׳ עושי דברו זהו הנמשך בהם מלמעלה שכך נבראו כו׳ ובבחי׳ אתעדל״ע שמצד עצמו אין שייך שיהי׳ נשמע קודם לנעשה כו׳ כנ״ל *.

קיצור שענין מתן תורה היה גם כן גילוי סוכ״ע באתעדל״ע מאליו וזהו ענין קול דודי הנה זה בא מדלג כו׳ ואשא אתכם על כנפי נשרים ועי״ז נתעורר אצלם אתעדל״ת, לכן הקדימו נעשה לנשמע, וזהו כפה עליהם הר בחי׳ אהבה רבה, ולפי שהיה גילוי סוכ״ע ע״כ ארז״ל אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, וזהו ענין שמ״ה עושי דברו והדר לשמוע כיון ב׳שנד

כו׳ כנ״ל : בכת״י ב׳ נוסף בגוכתי״ק בצד העמוד :

ועוי״ל פי׳ שהקדימו נעשה לנשמע זהו ע״ד המס״נ שהוא בחי׳ שלמעלה מהשכל המושג נמצא אין עשייה זו נמשך מבחי׳ נשמע שהיא השכל כ״א מלמעלה מהשכל ה״ז ענין הקדמת נעשה לנשמע אלא שבחי׳ כח זה גופא נמשך להם מלמעלה באתעדל״ע וכענין על כל דבור פרחה נשמתם כו׳ ע״י הגילוי מלמעלה, משא״כ בימי אחשורוש הי׳ להם בחי׳ מס״נ הנ״ל מעצמתם שהרי היה הסתר פנים כו׳ ואעפ״כ הי׳ להם מס״נ א״כ בחי׳ זו היה להם מצד אתערותא שלהם.

שזה נמשך להם מלמעלה כו'). ופי' החלו לעשות, לעשות דוקא י"ל היינו מה שהקדימו נעשה לנשמע, אך זהו רק החלו ובימי אסתר קימו בחי' נעשה, וכמו שיבוא לקמן.

ד) **ועתה** צריך להבין מאיזה טעם זכו ישראל במ"ת לבחי' הגילוי כזה דבחי' סוכ"ע דהגם שמבואר למעלה שבחי' הגילוי דבחי' סובב הוא נמשך ובא מלמעלה מעצמו בלי אתעדל"ת עכ"ז מוכרח להיות איזה סיבה וגרם שלסיבה זאת זכו אז דוקא להיות להם בחי' הגילוי כזה ולא בעת אחרת כו'. אך הענין הוא שהסיבה לזה הי' מצד היותם תחלה בגלות מצרים שהכניעו לחומר גופם מאד וכמ"ש וימררו את חייהם בחומר ובלבנים ובכל עבודה אשר עבדו בהם בפרך כו' שבחי' הכנעת גופם כ"כ להיות מואס בחייו ממש בביטול הכלי בתכלית היה סיבה וגרם להיות מוכנים אז לקבל בחי' הגילוי דבחי' סוכ"ע כו' שאינו מאיר ומתגלה כ"א בבחי' הביטול והעדר הכלי בתכלית, וכמ"ש במ"א בענין רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי, כמו צמח השדה אינו צומח אלא ע"י שנרקב הזרע תחלה ונעשה אין אזי דוקא מתלבש בו כח הצומח להצמיח מאין ליש בתוספת רב כו' כך ע"י ביטול חומר גופם במצרים עי"ז ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים הן בחי' העטרות והכתרים שקשרו להן כו' וזהו כד אתכפייא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא לעילא ועמ"ש מזה ע"פ אלה פקודי המשכן משכן העדות. ומעתה יובן ענין פורים במ"ש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות במ"ת כו' כמארז"ל הנ"ל, דהנה ענין פורים בכלל הוא מ"ש הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו' וביקש להשמיד ולהרוג כו' וכ"ז להיות כי דת המלך אינם עושים ונמצא שאם היה רצונם אז להמיר דת ח"ו לא היו מתייראים כלל, ונמצא שהיה להם אז מס"נ בתכלית שלמעלה מן הטעם ודעת כנ"ל, וזהו שקבלו את אשר החלו לעשות במ"ת דהנה כבר מבואר למעלה בשעת מ"ת הי' מאיר ומתגלה בהם מבחי' סובב וע"כ פרחה נשמתן ממש במס"נ בתכלית שהוא גילוי בחי' סובב בבחי' ממלא כו' אמנם כ"ז הי' בשעת מ"ת לבד אבל אח"כ בחטא העגל פסק מהם בחי' גילוי זה וכמ"ש ויתנצלו בנ"י את עדים כו' כ"א נשאר עליהם בבחי' מקיף והעלם ובפורים חזרו וקבלו עליהם בחי' גלוי בבחי' פנימי ממש במס"נ שלהם, (ונמצא הפי' שבמ"ת נק' רק החלו לעשות לפי שבמ"ת היה כ"ז ע"י אתעדל"ע לבד, אבל בפורים היה להם מס"נ מצד עצמן, ועמ"ש במ"א סד"ה ומשה נגש אל הערפל, שלא היה רוצה
ב"שנה לעצמו כלום שום הנאה ותענוג מתומ"צ רק לעשות רצון העליון ב"ה וזה נק' ערפל בחי' ישת חשך סתרו שאין יכולים להשיג ובחי' זו היה רק במשה וזהו ומשה נגש כו' משא"כ כל ישראל לא הגיעו לבחי' זו כ"א ע"ד מעיקרא כי עביד אינש אדעתיה דנפשיה קא עביד ולכן נק' זה החלו לעשות, אבל בפורים שהי' להם מס"נ גמור זהו מעין בחינת ומשה נגש אל הערפל שאין רוצה לעצמו שום תענוג אפילו בחי' כי הוא חייך כ"א מפקיר חייו כו', לכן נקרא זה וקבל היהודים ולא החלו לבד, ועמ"ש לקמן בענין משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע שבמשה דוקא נזכר לשון קבל והיינו לפי שנאמר

ומשה נגש כו׳ ע״ד אחד באחד יגשו כו׳ הנזכר ע״פ ויגש אליו יהודה ובפורים ע״י מס״נ זכו כל ישראל לבחינה זו על כן נזכר עליהם לשון וקבל היהודים קימו וקבלו כו׳. גם יש להעיר לענין וקבל מענין קליטה שבשמיני עצרת שיהי׳ נקלט ונתפס לתוך תוכו ולא תהיה פולטת טפת חכמה עילאה כו׳, גם כמ״ש בד״ה הנותן לשכוי בינה שכדי שתהיה כנ״י כלי קבלה לגילוי אור א״ס ב״ה זהו ע״י ה״ג העושין אותה כלי, ושם מבואר דבחי׳ כלי קבלה זהו ע״י הביטול האמיתי להיות כלי ריקן והתקשרות לגילוי אור א״ס ב״ה והוא הנק׳ יסוד דנוק׳ כו׳ ע״ש, ועמ״ש בד״ה כי בועליך עושיך אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו׳, וכלי קיבול זה נעשה בהם באמת בפורים ע״י המס״נ שלהם שנעשו כלי ריקן בתכלית בבחי׳ אין ממש, לכן ע״ז וקבל היהודים כו׳, וע׳ במא״א אות ק׳ סמ״ט קבלה היא מל׳ דאצילות כו׳, ועמ״ש ע״פ השתחוו לה׳ בהדרת קדש ר״ת קבלה, שזהו דוקא ע״י השתחוואה וביטול בתכלית אזי יבוא לבחי׳ קבלה, ובת״ז סוף תיקון כ״א דס״א ע״ב כשמקבלת מנה״י נק׳ הלכה וכשהיא בחג״ת ע״ד וימינו תחבקני נק׳ קבלה, ובתיקון כ׳ ד״נ ע״ב פי׳ קבלה היא כאשר מקבלת מעמודא דאמצעיתא כו׳ ע״ש ובחול אומרים הריעו לה׳ כל הארץ ר״ת הלכה ועמ״ש במ״א דההפרש בין כשמקבלת מתפארת ובין כשמקבלת מיסוד אינו מצד יסוד ותפארת לבד אלא בשרש ההמשכה דהיסוד ממשיך הטפה ממוחין דז״א אבל תפארת ממשיך מהכתר ולכן נק׳ עמודא דאמצעיתא עשיר ברע״מ ר״פ תשא, ופי׳ הלכה מענין הליכות עולם לו שהולך כדי לקבל גילוי האור בשבת, והיינו כמו ענין קבלה הוא מה שלמעלה משכל המושג משא״כ הלכה כו׳ כך ענין וקבל היהודים שהוא הביטול לאור א״ס ב״ה למעלה מהשכל והיינו ע״י מס״נ כו׳ *. עוי״ל ענין וקבל ע״ד הזהרו בנשמע הנזכר ברבות ע״פ וישמע יתרו שם פ׳ יתרו ס״פ כ״ז ועמ״ש ע״פ את הברכה אשר תשמעו ושמיעה וקבלה ענין אחד הוא והיינו כי גם שאבדו נעשה בחטא העגל מ״מ ע״י הזהרו בנשמע להיות שמיעה וקבלה בתכלית ע״ד שמוע מזבח טוב ע״ז יומשך בזה ברכה כו׳.

קיצור. ומה שזכו לגילוי אתעדל״ע זו במ״ת זהו ע״י וימררו כו׳ רבבה ב׳שנו כצמח השדה נתתיך, ועד״ז בפורים ע״י מס״נ נמשך גילוי סכ״ע, וזהו שבמ״ת רק החלו וכאן וקבל ע״ד ומשה נגש אל הערפל *, גם כידוע מענין כוס ישועות כלי קבול, למי שעשאה כלי, השתחוו לה׳ בהדרת קדש ר״ת קבלה).

ה) **אמנם** להבין ביאור טעם הדבר שבפורים דוקא קבל כו׳, ומה הוא ענין לשון פורים ע״ש הפור הוא הגורל. צריך להקדים לבאר ענין

ע״י מס״נ כו׳ : בכת״י הנ״ל נוסף : ועמ״ש במ״א שבחכמה שהיא התורה יש ג״כ אבי״ע א״כ הנגלה מבחי׳ בי״ע שבחכמה עילאה ונתלבשה בשכל אבל הקבלה שהוא למעלה מהשכל שרשו מאצילות שבחכמה וכן סיפורי מעשיות שבתורה שלא ניתנו להתלבש כלל בשכל שרשם משם כו׳.

אל הערפל : בכת״י הנ״ל נוסף : משה קבל תורה מסיני כדלקמן.

הגורל כמ"ש הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו', כי הנה ידוע ומבואר במ"א בענין הגורל דיוה"כ בשני השעירים שעיר א' לה' ושעיר א' לעזאזל שנעשין ע"י הגורל דוקא דהנה עד"מ הגורל הגשמי שהוא למעלה מן הטעם והדעת לגמרי וגם למעלה מן הרצון כ"א כמו שיפול הגורל למעלה מן הטעם כן יקום והוא כענין רעוא דכל רעוין, וכמ"כ בענין שני השעירים שלא נודע כלל איזה השעיר אשר יהי' לה' עפ"י איזה טעם כ"א על מי שיפול הגורל לה' מלמעלה מן הטעם הוא יקום לה' והב' לעזאזל כו'. והענין הוא למעלה להיות כי ביו"כ מתגלה אז בחי' הארת הכתר שלמעלה מבחי' ע"ס שבאין ונמשכין למטה בבחי' השגה וטעם ודעת כו' משא"כ גילוי בחי' הכתר שהוא למעלה מן ההשגה לגמרי ושם כחשיכה כאורה שוין ממש כנ"ל בענין אח עשו ליעקב וכמ"ש במ"א בפי' המדרש פ' בראשית ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ כו' וכתיב ועשו אחי איש שעיר, ושני השעירים שוין ממש כ"א על מי שנופל הגורל למעלה מן הטעם לה' הוא יהי' לה' כו', והנה נודע שנק' יום כפורים שהוא כדוגמת פורים כו' להיות כי הפור שהוא הגורל לפני המן דהנה המן שרשו היה בבחי' מקיפי' דקליפות שהוא בחי' חוצפא מלכותא בלא תגא שהוא תכלית הגסות דקליפה להגביה א"ע כנשר לעומת בחי' מקיף דקדושה שהוא בחי' יש אמיתי וע"כ היה רצונו להמשיך משם דוקא להשמיד ולהרוג להיות כי שם דוקא כחשיכה כאורה ממש וכמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך כו' שאינו תופס מקום כלל, וזהו הפיל פור הוא הגורל לפני המן כו' להמשיך עפ"י הגורל ממש שאינו נוגע לעצמותו כלל וכלל, אך ע"י המס"נ שלהם בתכלית לבחי' מהותו ועצמותו שלמעלה מהשתלשלות כו' עי"ז המשיכו משם את הגורל שיפול על ראש המן דוקא, וזהו והשבות לו גמולו בראשו (וזהו ענין מרדכי מן התורה מנין דכתיב ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא, פי' כי הריח והבשמים ארז"ל שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף ולמעלה ג"כ בחי' גוף זהו ההמשכה שע"י המצות רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים דמלכא, ומבואר לעיל שהמשכה זו היא מבחי' הארת אור א"ס שאחר הצמצום והקו כו' ולכן נק' המצות מצות הוי' יוד חכמה ה' בינה כו' חכמה מוחא בינה ליבא ועמ"ש מזה ע"פ כי המצוה הזאת כו' לא נפלאת כו' משא"כ הריח הנשמה עצמה נהנית ממנו כמו שמעוררים מי שנתעלף ע"י ריח החזק שעולה דרך נקבי
ב'שנז החוטם למעלה מהמוח, וכך התשובה נק' ריח כמארז"ל ע"פ וירח את ריח בגדיו ריח בוגדיו ועמ"ש מזה בד"ה ראה ריח בני ובד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי שעי"ז מעוררים וממשיכים מבחי' סוכ"ע מה שאין אתעדל"ת של המצות מגיע שם, כי הגם שלעיל נתבאר דבחי' סוכ"ע זהו מה שלמעלה לגמרי מאתעדל"ת זהו אתעדל"ת שע"י המצות שהן ממשיכים מבחי' אדם שעל הכסא שהוא ממכ"ע כמ"ש בד"ה וארא הנזכר לעיל אבל ע"י מס"נ ממשיך מבחינת סוכ"ע וכענין הנזכר בפע"ח שע"י תורה ומצות ממשיכים יחוד זו"נ אבל להמשיך יחוד או"א זהו ע"י מס"נ דוקא וכמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י כי ענין יחוד או"א היינו המשכת אור חדש מסוכ"ע ע"י הכתר כו' ועד"ז ביוהכ"פ דרשו ה' בהמצאו בעשי"ת עכצ"ל שאזי נמשך

בחי' שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל אלא שבעשי"ת נפתחים יג"מ דרחמי מה שבחי' זו סגור כל ימות השנה וכענין שער החצר כו' וביום השבת יפתח כך יש בחי' שנפתח רק בשבת שבתון ועמ"ש ע"פ שבת שבתון הוא לכם, ולכן בכח מס"נ ותשובה זו המשיכו מעצמות אור א"ס הסכ"ע דקמיה כחשיכה כאורה שיהיה בחי' פורים וכמ"ש ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי, עיין רש"י בתלים בשם הספרי והובא בילקוט ר"פ ראה אלא דהתם הפי' שהוא ית' תומך ידינו שנבחר לנו את החיים האמיתיים לגורלנו אך כמ"כ י"ל שהוא ית' תומך הגורל העליון הבחי' ואיני יודע באיזה מהן חפץ שיחפוץ דוקא בישראל כמ"ש כי תהיו לי ארץ חפץ וכמו בפסוק כי יעקב בחר לו י"ה יש שני פירושים, ועיין באג"ה ד"ה מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו, וזהו קח לך דוקא בשמים ראש כי ע"י משה החלו לעשות וע"י מרדכי מירא דכיא וקבל היהודים את אשר החלו כו', ופי' בשמים ראש, אפשר לומר ע"ד לאתבא צדיקיא בתיובתא זהו ראש לכל הבשמים, ועמ"ש מזה ע"פ מי יתנך כאח לי כו' אמצאך בחוץ כו' ועיין במא"א אות ב' סט"ז, ומ"ש בביאור ע"פ כי תצא ועמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי בפ' כי תשא, ומ"ש ע"פ שאו את ראש כו' לגולגלתם בפ' במדבר וזהו וקבל היהודים כו' כי המן בן המדתא חישב כו' והפיל פור הוא הגורל כו' אמנם ובבואה לפני המלך שהוא בחי' הביטול במס"נ בבחי' עצמיות המאציל שלמעלה מהשתלשלות וע"ד לפני הוי' תטהרו שביוה"כ אזי אמר עם הספר כו' ישוב מחשבתו על ראשו כו' שנפל הגורל על ראשו, אך ההכנה לזה הוא עי"ז אשר שלחה אסתר הוא בחי' מל' דקדושה וצומו עלי שלשה ימים כו' וגם אני כו' שהוא בחי' הכנעת חומר גופם בבחי' אתכפי' ואתהפכא כו' עי"ז דוקא יהיו מוכנים לקבל מבחי' סוכ"ע, וזהו מ"ש ובכן אבא כו' ואפ"ל שלשה ימים כו' כנגד ג' עולמות בי"ע, ועיין ברבות וירא פנ"ו ועמ"ש בד"ה יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו, וזהו וקבל היהודים לשון יחיד להיות שקבלו אז מבחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מהתחלקות ע"ס שהי' מאיר ומתגלה בהן בבחי' מס"נ ממש ע"כ נאמר וקבל לשון יחיד משא"כ אח"כ דכתיב קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם לקיים כו' שיש שם קרי וכתיב שהכתיב הוא וקבל לשון יחיד והקרי הוא וקבלו לשון רבים להיות שהכתיב הוא כמו שנמשך אז בגלוי במס"נ שלהם ע"כ הוא לשון יחיד משא"כ הקרי הוא לשון רבים להיות שבזרעם אין להם מס"נ שלהם בגלוי כ"א בכח וא"כ אין נמשך בגלוי כ"א בבחי' רשימה והארה בעלמא כו' ע"כ וקבלו לשון רבים כו' וזהו כל המועדים בטלין לעתיד חוץ מיוה"כ ופורים והיינו מטעם הנ"ל להיות כי לעתיד וזמן תחה"מ שהוא ענין גלוי בחי' סוכ"ע בבחי' ממלא כנודע כמ"ש במ"א ע"פ ה' ימלוך לעולם ועד שזהו ממש ענין יו"כ ופורים כו' שעתה הוא בהעלם ולעתיד יהי' בבחי' גלוי, וזהו ג"כ מ"ש כל הנביאים בטלין לעתיד חוץ ממקרא מגילה שהן ה' חומשי תורה ומגילה להיות שענין מ"ת וענין המגילה הן דבר א' ממש דהיינו הגילוי וההמשכה מבחי' סוכ"ע לבא בהתחלקות בבחי' ממלא.

ב'שנח

ז) **וענין** מקרא מגילה הוא ממש כענין קריאת התורה קורא בתורה שהוא ענין המשכת אור א"ס מבחי' סוכ"ע בהתורה כנודע מענין על שלא ברכו בתורה וכמ"כ ממש ענין קריאת המגילה כו', רק שההפרש הוא שבמ"ת הוא בא בגלוי ממש כמ"ש וידבר ה' אל משה או ויאמר אלקים כו' וידבר משה אל בני ישראל זה הדבר אשר צוה ה' כו' משא"כ במגילה שהוא זמן הגלות שבא בהסתר והלבשה יותר שלזאת לא נזכר שם הוי' ושם אלקים וכדומה כלל בכל המגילה כ"א בהתלבשות והסתרים בבחי' מרדכי ואסתר ואחשורוש והמן ושתי כו' כנודע שבחי' אסתר הוא בחי' מל' דאצי' שמסתתרת בראש הבריאה ושבעה נערותיה הראויות לתת לה כו' שהן היכלות דבריאה העולות עמה ג"כ ע"י עלייתה שנעשית נקודה ת"י ממש כו' בבחי' מס"נ ממש וכמ"ש לא בקשה אסתר דבר כ"א את אשר יאמר הגי כו' להיות כי עליתה למעלה לפני המלך היה בבחי' מס"נ בתכלית למעלה מבחי' השגה וטעם כלל, וזהו שלא בקשה דבר שלא היה בה שום מבוקש שהוא בחי' איזה השגה ואהוי"ר וכדומה שבבחי' אתעדל"ת בבחי' איזה מדה ומציאות פרטי כ"א בבחי' הביטול באור א"ס בתכלית ומה שנמשך משם ממילא מלמעלה למטה ע"י בחי' הגי שהוא מקור הדבור למעלה (וכמו ע"פ דקדוק שהגי היינו ער מאַכט ריידן) שממנו נמשכים כל הצירופי אותיות הדיבור העליון דבחי' מל' דאצי' בבחי' הגלוי למטה בבי"ע כו', וזהו לא בקשה דבר כ"א אשר יאמר הגי כו', וזהו ובהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך כו' את כל אשר תאמר ינתן לה כו' שכפי האעתדל"ת שלהם בבחי' איזו מציאות ומבוקש פרטי כו' משא"כ בהגיע תור אסתר בת אביחיל דוד מרדכי לא בקשה דבר להיות עלייתה בבחי' מס"נ בתכלית כ"א את אשר יאמר הגי מקור הדבור והצירופי' מלמעלה למטה ממילא ומאליו (וכענין אד' שפתי תפתח, תען לשוני אמרתיך, ודברי אשר שמתי בפיך כו', ועמ"ש ע"פ אלה פקודי המשכן בענין ביד איתמר כו' ע"ד אז נדברו יראי ה' כו') וכמ"כ ומרדכי יושב בשער המלך כנודע שמרדכי הוא מירא דכיא שהוא בחי' יסוד אבא שהוא יושב בשער המלך שהוא הוא המחבר וממשיך מבחי' סובב לבחי' ממלא כו' וכמ"כ אחשורוש שהוא את"ש וראש שהוא בחי' ממלא וסובב שמה שלמעלה הוא בחי' ממלא ומקבל נעשה לגבי מדרגה שלמטה בחי' סובב ומשפיע כנודע מ"ש אמת ואמונה
ב'שנט לשון נקבה ואח"כ וקיים לשון זכר ומשפיע כו' וכמ"כ ושתי הוא מל' דקליפה וכמ"ש גבי אסתר ותשא חן וחסד לפניו כו' וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי כו', וזהו ליהודים היתה אורה כו' שהוא לשון נקבה ולא אור שבחי' עליות המל' בכתר ממש וכמ"ש ובבואה לפני המלך כו' וכמו שיהיה לעתיד נקבה תסובב גבר וא"ח עט"ב וכו' והיינו לפי שבפורים היה ההמשכה ע"י אתעדל"ת כו' אשר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו' וז"ש ליהודים היתה אורה דאורה לשון נקבה ע"ד מארז"ל פ"ב דשבת דף כ"ב וכי לאורה הוא צריך דקאי על המנורה שהיא כנס"י וא"כ פי' היתה אורה היינו ענין אשה מזרעת תחלה, וגם פי' אורה היינו המשכה ממקור האור כי ותורה אור אך יש ג"כ בחי' מאור היינו מקור התורה

וה״ע שמן זית זך כתית למאור כו׳ וא״כ אורה היינו מקור האור בחי׳ מאור וזהו שהמשיכו ע״י בצר לך בחי׳ כתית כנזכר ברבות ר״פ תצוה, וזהו ענין בינה יתירה ניתנה באשה, וזהו וקבל היהודים ע״ד משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע שזכר במשה ענין קבלה שהיה ראוי ע״י אתעדל״ת שלו שתינתן לו התורה משא״כ אפילו ביהושע אמרו ומסרה כו׳ כן מובן התירוץ במדרש שמואל בשם הרב אלמושנינו, ובפורים שזכו כל ישראל לבחי׳ מס״נ ממש נאמר וקבל היהודים כו׳.

ז) **ומכ״ז** יובן הפסוק בישעי׳ סי׳ כ״ז ה׳ או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי וארז״ל סנהדרין צט״ב כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפשמ״ע ובפמשמ״ט ומבואר הפי׳ במ״א דפשמ״ע הוא בחי׳ סוכ״ע וממכ״ע שהם בחי׳ כתר וחכמה וצ״ל מהו ענין השלום בבחינה זו. אך הענין כי מבואר למעלה בענין הגורל שבבחי׳ כתר נאמר כחשכה כאורה ונאמר ואם צדקת מה תתן לו כו׳ ונאמר שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, משא״כ מצד החכמה היא ההבדלה להיות ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי, ולכן צ״ל יעשה שלום לי בפשמ״ע שהוא ענין התלבשות חו״ג דא״א באו״א כמ״ש בסידור בענין עבדים היינו כו׳ ויוציאנו הוי׳ אלקינו ביד חזקה כו׳ ושלום זה נמשך ע״י הבחינה שלמעלה גם מהכתר וחכמה וכמ״ש בחיק יוטל הגורל ומה׳ כל משפטו במשלי ססי׳ ט״ז ופי׳ ברבות ויחי ר״פ צ״ח דקאי על גורל של יוהכ״פ שיהי׳ של ימין עולה לשם כו׳ וע״ז נאמר אקרא לאלקים עליון לאל גומר עלי כו׳ יעו״ש, הרי עם היות הגורל דיוהכ״פ הוא בבחי׳ שלמעלה מהחכמה היינו בבחי׳ כתר דשם כחשכה כאורה עכ״ז מה׳ כל משפטו והוא בחי׳ אור א״ס פנימיות הכתר ועד״נ ישא ה׳ פניו אליך כו׳. ואפ״ל כי עם היות הגורל למעלה מהשכל הוא כענין כך עלה במחשבה ואין טעם גלוי לזה אבל יש לזה טעם כמוס מו״ס כו׳ וכמ״כ בבחי׳ הגורל אלא שלכאורה הרי הגורל הוא למעלה ג״כ מהרצון מ״מ י״ל רעדכ״ר ג״כ יש שם טעם כמוס חכמה דעתיק כמ״ש בביאור ע״פ אני דפ׳ ציצית כו׳ או חכמה דעקודים וחכמה דא״ק וזהו אקרא לאלקים עליון פי׳ אלקים עליון זהו שם הוי׳ כשעולה לגבי עצמות א״ס שאז נחשב בבחי׳ אלקים ונק׳ אלקים עליון וכיון שכן נמשך מבחי׳ אלקים עליון להיות הגורל נמשך ג״כ בבחי׳ ואוהב את יעקב כו׳ וזהו משם אורידך נאום ה׳, וה״ס ב״שם גבורה דע״י המלובש במו״ס שנק׳ אלקים עליון כו׳ ונק׳ לאל גומר כו׳ כי לית שמאלא בהאי עתיקא, והיינו כי ע״י הוא בחינת פנימיות הכתר כו׳ בחי׳ תחתונה שבמאציל, ומזה נמשך להיות יעשה שלום לי ממש התלבשות הכתר בחו״ב, והיינו דוקא ע״י יחזיק במעוזי פי׳ יחזק בבחי׳ אתעדל״ת וכמו וחזקת והיית לאיש ולא להיות בחי׳ מקבל לבד מאתעדל״ע אלא להיות ג״כ אתעדל״ת בעסק התורה וכמו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד וזה נק׳ בחי׳ מר דרור וכמ״ש בד״ה באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי, ולכן נק׳ במעוזי שהוא בחי׳ גבורה כמ״ש ועוז מלך משפט אהב והיינו שע״י נמשך ומה׳ כל משפטו כו׳ ועיין ברבות ר״פ ואלה

המשפטים, ואח״כ שלום יעשה לי, היינו גם בבחי׳ ממכ״ע יש ב׳ בחי׳ הוי׳ ואלקים אשר מצד ריבוי הצמצומים דשם אלקים נמשך יניקה לרשעים וצ״ל יחוד הוי׳ אלקים וזה נמשך ג״כ ע״י התורה וכמ״ש ע״פ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים כו׳ וזהו וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ אלקיך אשר ההמשכה מבחי׳ אנכי בשם הוי׳ נק׳ שלום בפשמ״ע ונק׳ יעשה שלום לי וההמשכה מבחי׳ הוי׳ להיות אלקיך נק׳ שלום יעשה לי כו׳.

וזהו מה דודך מדוד כו׳ דודי צח ואדום כו׳ דאיתא בכוזרי מ״ג פי״ז הנה יצייר ביוצר המאורות סדר עולם העליון כו׳ ושהם אצל בוראם כקטן שברמשים כו׳ שחכמתו והנהגתו ביצירת הנמלה והדבורה איננה מקצרת בחכמתו והנהגתו לשמש וגלגלה אך סימני החכמה וההשגחה יותר דקה ונפלאת בנמלה ובדבורה עם קטנותם כו׳ ור״ל שיש בה איברים החיצונים ופנימיים כרס ובני מעיים וגידים וורידים והלב שבהם דומם סובב הולך בכל חלקי גופם עם קטנותם, זה חכמה נפלאה. וכך עד״ז יובן ענין ממכ״ע לגבי סוכ״ע ה״ז עד״מ כמו ערך הדבורה לגבי השמש כו׳ שבחי׳ סוכ״ע האור בלי גבול משא״כ ע״ס שהם ממכ״ע הם בבחי׳ מקור הגבול וזהו ענין זעיר אנפין לגבי אריך אנפין אשר זעיר בחי׳ קטנות כו׳ ועכ״ז חכמתו והנהגתו בבחי׳ ממכ״ע לצמצם א״ע בהשגחה ושכר ועונש כו׳ זהו חכמה יותר דקה ונפלאה, וזהו המגביהי לשבת ע״כ משפילי לראות כו׳ וזהו הרבותא שעם היותו דודי צח בחי׳ לובן ורב חסד דקמיה כחשכה כאורה, והנה צח כחשבון חנם ע״ד הדגה אשר אכלנו במצרים חנם בלא מצות כו׳, ועכ״ז הוא ג״כ אדום בחי׳ גבורה שמצמם א״ע בבחי׳ ממכ״ע להיות ארור המן וברוך מרדכי אדמוני עם יפה עינים וזהו רבותא יותר מצח לבד, ועד״ז ארז״ל בענין הבדלה בחונן הדעת אם אין דיעה הבדלה מנין והבדלה זו בין טהור לטמא זהו ע״י בחי׳ צח ואדום כו׳ וזהו אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום וכן ל״ת שבז״א לדחות הרע גבוהים ממ״ע שהם בא״א. וזהו על כן קראו לימים האלה פורים ע״ש הפור, דא״כ אמאי קראו פורים לשון רבים, אלא להיות כי מצד הגורל בעצמו הרי קמי׳ כחשכה כאורה אבל יש בחי׳ שלמעלה ממקום הגורל עצמו היינו מ״ש ומה׳ כל משפטו שמשם נמשך שיתחלק הגורל לב׳ בחי׳ שיהי׳ ארור המן וברוך מרדכי ע״כ נקרא פורים לשון רבים כו׳. ועוי״ל
ב׳שסא שנקרא פורים לשון רבים ע״ד מ״ש בילקוט ע״פ ויחלוש יהושע את עמלק דפי׳ ויחלוש ג״כ מלשון גורל כמו וחולש על גוים וכתי׳ מלחמה לה׳ בעמלק מדר דר והכל ע״י בחי׳ הגורל הנ״ל וזהו פורים לשון רבים כו׳. עמ״ש עוד להעיר מענין פורים עמ״ש בגמ׳ פ״ב דברכות דט״ז ע״ב שתשכון בפורינו אהבה ופרש״י בגורלנו עמ״ש ע״פ ועבדתם את ה׳ אלקיכם כו׳.

קיצור אות ה׳. ענין הגורל למעלה מהשכל והרצון, ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ, והגורל על שני השעירים ביוהכ״פ שהוא כפורים, והמן אם תגביהי כנשר הפיל ג״כ פור, וע״י המס״נ שהוא ג״כ ביטול רצון ושכל, המשיכו הנס ע״ד ואתה תומיך גורלי, והיינו ע״י בשמים ראש מירא

דכיא, ריח שהנשמה נהנה ממנו למעלה מרמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים, ריח בוגדיו, לאתבא צדיקייא בתיובתא, והיינו הבחי' שאין אתעדל"ת מהמצות מגיע שם, אלא דרשו ה' בהמצאו מאליו וממילא בשבת שבתון, כן המשיכו זה ע"י מס"נ שהרי אמרו כאן ליחיד כאן לצבור וכ"ש ע"י מס"נ של כל הצבור, ובבואה כו' וצומו עלי כו', וזהו וקבל היהודים את אשר החלו, הבחי' שלמעלה מאתעדל"ת, המשיכו זה עכשיו ע"י אתעדל"ת בקבלה גמורה, וענין קימו וקבלו, כל המועדים בטלים חוץ מיוהכ"פ ופורים.

(ו) **ענין** מקרא מגילה, וענין ובהגיע תור נערה כו' וענין לא בקשה דבר כו', הג', ליהודים היתה אורה.

(ז) **ענין** שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט, בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו ע"י חכמה דא"ק כי א"ק הוא רעדכ"ר למעלה מהרצון מחשבה הקדומה, וחכמה דא"ק זהו משפט הגורל הנמשך מרעדכ"ר, ושארז"ל יהי רצון שתשכון אהבה ואחוה בפורנו, אקרא לאלקים עליון, או יחזק, עובד אלקים, דודי צח ואדום, צח גימט' חנם, א"א צחצחות, והוא ג"כ אדום ז"א, כמארז"ל ופורע ממנו אדום, וברבות משפטים פל"א מדוע אדום ללבושיך כו' והוא מחמת תוקף האהבה משנה טבעו, וזהו ענין פורים.

עוי"ל ע"ד שנתבאר בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה ושוש תשיש שיש ג' בחי' הא' אתעדל"ע מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם הבאה לעורר אתעדל"ת, הב' אתעדל"ע הבאה אח"כ ע"י אתעדל"ת, הג' שעוד אח"כ נמשך אתעדל"ע מבחי' שלמעלה מאתעדל"ת, ובחי' הא' זהו ענין מ"ת ובחי' הג' זהו ענין וקבל היהודים שלבד האתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת במס"נ קבלו עוד אתעדל"ע מבחי' שלמעלה מאתעדל"ת כו' וזהו גבוה הרבה מבחי' הא' ע"כ בחי' האחד נקרא רק החלו לעשות, ובחי' הג' נקרא וקבל היהודים.

גורל גימ' ברזל ויש ב' גורל הא' מבחי' המן בחי' מחיצה של ברזל הנזכר בד"ה ועשית ציץ ויש גורל דקדושה ע"ד ברזל בברזל יחד במד"ר פ' ויצא, וע"ד הנז' פ"ק דתענית ד"ד ע"א אשר אבניה ברזל א"ת אבניה אלא בוניה, אבניה אבן ישראל אבן אב ובן שהבן מתאחד עם האב ע"ד ה' צבאות עמנו, לא כמו שלמטה הבן נפרד כו' לכן אבניה ברזל, והיינו כמ"ש כי ב'שסב כי חומת ברזל זהו נוק' דק"נ, הפך חומה דאחעס"ב נקבה תסובב גבר והיא ג"כ ברזל דקדושה, וזהו ב' בחי' גורל הנ"ל כי האשה נק' גורל כמארז"ל ע"פ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים ולכן בא"י ע"פ הגורל, וכ"כ במא"א ג' כ"ד, וב' גורלות הם נוק' דקדושה ונוק' דקליפה.

וקבל היהודים כו׳ שכפה עליהם הר כו׳ הדר וקבלוה בימי אחשורוש. צ״ל תחלה ענין מתן תורה, בשעה שהקדימו נעשה לנשמע, רז שמ״ה משתמשים בו, שני כתרים אחד כנגד נעשה כו׳. ויש להקדים שיש ב׳ בחי׳ אתעדל״ע האחד הנמשך ע״י אתעדל״ת, והב׳ אתעדל״ע הנמשך מבחי׳ שאין אתעדל״ת יכול לעורר שם כלל. וכמו ראשית בריאות העולמות היה רק ע״י כי חפץ חסד הוא, ואח״כ צ״ל אתעדל״ת ויניחהו בג״ע לעבדה זו רמ״ח מ״ע כו׳. ויש להקדים ענין ממכ״ע וסוכ״ע, בחי׳ ממכ״ע היינו חילוקי מדרגות תחלה מאיר באצי׳ אשר שם איהו וגרמוהי חד ואח״כ מאיר להיות נבראי׳ יש מאין אך בבריאה מאיר חב״ד וביצירה מאיר רק חג״ת ובעשיי׳ רק נה״י. ובחי׳ ממכ״ע אינו רק הארה ונמשך ע״י צמצום כו׳ ואח״כ קו כו׳. ובחי׳ סוכ״ע הוא מה שלמעלה מהקו, וכל האתעדל״ת זהו להמשיך מבחי׳ ממכ״ע, אבל ההמשכה מסוכ״ע הוא למעלה מאתעדל״ת.

ב) **וכמו** בהתלבשות הנפש בהגוף יש שני בחי׳ האחד כחותיה המאירים ומלובשים באברי הגוף כל כח בחינה בפ״ע, הב׳ עצמיות הנפש שאין שייך בה התחלקות כוחות פרטיים כלל. והנה ע״י האברים נמשכים כוחות הנפש להיות מאירים בהם, וזהו משל לבחי׳ אתעדל״ע הנמשך ע״י אתעדל״ת דרמ״ח מ״ע הם הנקראים רמ״ח אברים דמלכא, אבל עצמות הנפש זהו משל לענין סוכ״ע שהוא למעלה רק נמשך ע״י אתעדל״ע מעצמו.

ג) **והנה** בשעת מ״ת היה ג״כ גלוי סוכ״ע באתעדל״ע מאליו, וזהו ענין קול דודי הנה זה בא מדלג, ואשא אתכם על כנפי נשרים, ועי״ז נתעורר אצלם אתעדל״ת לכן הקדימו נעשה לנשמע, כפה עליהם הר אהבה רבה, ולפי שהי׳ גלוי סוכ״ע ע״כ ארז״ל אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום, כי בבחי׳ סוכ״ע כחשכה כאורה ע״כ כדי שיתצמצם להיות הרצון כך וכך דוקא זהו מפי הגבורה כו׳, וע״כ הקדימו נעשה לנשמע ע״ד שמ״ה הם עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו כיון שזה נמשך להם באתעדל״ע מלמעלה דהיינו מבחי׳ סוכ״ע שם לא שייך שיהי׳ נשמע קודם לנעשה.

ד) **ומה** שזכו ישראל לגילוי זה דסוכ״ע במ״ת שהוא למעלה מאתעדל״ת עכ״ז צ״ל איזה גרם לגילוי זה (כמו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ומבמ״א שאע״פ שהוא מתנה דהיינו שאינה ע״י אתעדל״ת עכ״ז אין נותנין המתנה אלא למי שטרח בע״ש) והיינו ע״י גלות מצרים וימררו את חייהם, הכנעת גופם עד להיות מואס בחייו, ע״ד רבבה כצמח השדה נתתיך ע״י שהזריעה נרקב ונעשה אין נמשך כח הצומח ומתלבש בו, לכן ע״י ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים (ה׳. וצ״ל אמאי אין נק׳ זה אתעדל״ת, ואפ״ל ע״ד מ״ש ע״פ לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, בלק״ת בדרושים לר״ה דס״ב סע״א סד״ה להבין ענין הפסוק. וצ״ע בד״ה שימני כחותם בענין שע״י חותם שוקע שמלמטה נמשך גילוי חותם בולט שמלמעלה, ולכאורה חותם בולט זהו הגילוי מבחי׳ סוכ״ע, אך שם איתא שזה שזה נק׳ כנס״י שאלה שלא

כהוגן, ע"ד ויבא כגשם ובאמת צ"ל אהי' כטל מוכרת אשר המשכה מבחי' אהי' כטל גבוה אף מבחי' כחותם בולט, ומ"מ אין נמשך בחי' אהי' כטל אלא אחר האתעדל"ת ואתעדל"ע דבחי' ויבא כגשם כמ"ש סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ו. ע'). וזהו ענין פורים שנמשך ע"י שהיה להם מס"נ בתכלית, ובמ"ת מה שפרחה נשמתן נמשך ע"י הגילוי מלמעלה לכן נקרא רק החלו, אבל בפורים וקבל היהודים. (ה'. ע"ד ומשה נגש אל הערפל, לכן נאמר משה קבל תורה, גם ענין וקבל ע"ד ענין קליטה, גם השתחוו לד' בהדרת קדש ר"ת קבלה, א"כ קבלה ענין השתחוואה וביטול.

ה) **וזהו** ענין הגורל למעלה מהשכל וגם למעלה מן הרצון, ע"ד ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ, והגורל על שני השעירים ביוהכ"פ שהוא כפורים, והמן אם תגביה כנשר הפיל ג"כ פור להמשיך מבחי' דכחשכה כאורה, וע"י המס"נ שהי' להם שהוא ג"כ ביטול רצון ושכל המשיכו הנס ע"ד ואתה תומיך גורלי, והיינו ע"י בשמים ראש מירא דכיא, ריח הוא דבר שהנשמה נהנה ממנו, למעלה מרמ"ח פקודין דאינון רמ"ח איברים, וע"ד ריח בוגדיו, ובשמים ראש היינו לאתבא צדיקיא בתיובתא, והיינו הבחינה שאין אתעדל"ת מהמצות מגיע לשם, אלא דרשו ה' בהמצאו מאליו וממילא בשבת שבתון, כן המשיכו זה ע"י מס"נ שהרי אמרו כאן ליחיד כאן לצבור ובמכ"ש ע"י מס"נ של כל הצבור. וזהו ובבואה לפני המלך, מלך היינו שם הוי' כמ"ש ה' מלך, ולפני ה' זהו לפני ה' תטהרו. וזהו וקבל היהודים, היינו הבחינה שלמעלה מאתעדל"ת שהי' במ"ת כמש"ל סעיף ג' לכן נק' אשר החלו לעשות המשיכו זה עכשיו באתעדל"ת ע"י מס"נ לכן נק' זה וקבל קבלה גמורה.

ו) **וזהו** ענין מקרא מגלה כמו קורא בתורה, ובהגיע תור נערה כו', וענין לא בקשה דבר, הגי, ליהודים היתה אורה.

ז) **ענין** שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט, בחיק יוטל הגורל ומד' כל משפטיו.

וקבל * היהודים את אשר החלו לעשות, פי' החלו לעשות במ"ת שאמרו ב'שסב נעשה ונשמע ואז היתה עדיין נקראת בשם התחלה אבל בימי המן וקבל היהודים כו' קבלה גמורה כדאיתא בשבת פ' אר"ע דפ"ח ע"א אמר רבא אעפי"כ הדר קבלוה בימי חשורוש כו'. להבין זה צ"ל ענין מ"ת שניתנה לישראל והלא אברהם אבינו קיים את כל התורה עד שלא ניתנה ומה זו מעלת נתינתה (ועיין מזה בד"ה וכל העם רואים את הקולות שם הקשה קושיא זו וגם התירוץ הוא ע"ד מש"כ, ובמ"א תירץ באופן אחר) אך הנה

* וקבל: נדפס בתו"א צו, ג בלי הגהות.

מעלת אאע"ה שהי' הלוך ונסוע דהיינו שהי' בבחי' רו"ש בשביל שהיתה מדתו מדת האהבה בבחי' ביטול אליו ית' כי אברהם אבר מ"ה כו' (הג"ה, פי' אבר מה בד"ה יביאו לבוש מל' וז"ל ולכן אברהם שהיתה מדתו מדת החסד נק' אבר מ"ה שהוא בחי' אבר וכלי להתלבשות בחי' חכ' כח מ"ה שהחכמה עצמה היא המלובש' בתוך המדות עכ"ל ומ"מ כשהמדות מקבלים מהחכ' שהיא בבחי' אבר מ"ה זהו מדריגה עליונה יותר מכשמקבלים מהבינה אשר דינין מתערין מינה לא יוכל לבא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ממש רק לבחי' אתכפייא סט"א אבל כשמקבלים מהחכ' והחכ' תחי' שלא הי' בה שבירה כלל יוכל לבא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ועי"ז יוכל להמשיך מלמעלה מהשתל' אור חדש כמ"ש במ"א ע"פ הזהר פ' אמור דף ק' ע"ב אימתי זיווגא דכנס"י במלכא קדישא שלח לי' אחותי בת אבי היא כו'.

קיצור מהג"ה. אברהם אבר וכלי לבחי' מה היינו חכמה כח מ"ה וכשאהבה נמשכ' מחכ' היא במעלה יותר מכשנמשכה מהבינה שבחכ' לא הי' שבה"כ כמ"ש ימותו ולא בחכמה עכ"ה).

וביטול זה הוא ע"י ההתבוננות כמ"ש יהללו את שם ה' כו' בחי' שם לבד שאינו מערך עצמותו ומהותו כי הוא דהיינו עצמותו ומהותו ית' צוה ונבראו שלא שייך עליו ית' לומר שברא את העולמות כנ"ל כי לשון ברא משמע שיש כח הפועל בנפעל ולא שייך זה אלא בשמותיו ית' כמ"ש בראשית ברא אלקים הוא שמותיו של הקדב"ה (ה' וגם בשם הוי' נז' לשון בורא כמ"ש כה אמר האל הוי' בורא שמים ונוטיהם בישעי' סי' מ"ב ה' וכתיב ואם בריאה יברא ה' בפ' קרח והיינו כי שם הוי' הוא ג"כ רק שם והארה לבד כמ"ש אני הוי' הוא שמי ע') אבל עצמותו ומהותו ית' הוא רק כאלו צוה ונברא ממילא שאין להם ערך ויחוס כלל אליו ית' כי נשגב שמו לבדו פי' אפילו בחי' נשגב דהיינו בחי' סוכ"ע אינו אלא שמו לבדו כמ"ש מזה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה (ה' וכ"כ בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי וז"ל וההפרש בין בראת לנברא הוא כי בראת משמע שהעצמות נמשך ג"כ בבחי' זו* כמ"ש, כמו עד"מ האדם כשחושב ומעיין באיזה דבר אזי עצמותו ג"כ נמשך במחשבה זו שאינו חושב ד"א אבל אצלו ית' אינו כן שאינו נוגע לעצמותו כלל רק דרך זיו והארה בעלמא והרי הוא כאלו נברא ממילא כי אין פועל ח"ו שום שינוי בעצמותו כלל ולכן נכון הוא זאת הנוסחא עד שלא נברא כו' וכמו זיו השמש מן השמש שאין שייך לומר שהשמש מאיר זיוו רק שנמשך ממילא הזיו מן השמש וכמו"כ למעלה כשעלה ברצונו ית"ש לברוא את העולם האציל והמשיך מבחי' אורו ית' שאינו נוגע לעצמותו ב"ה כלל רק דרך זיו והארה בעלמא והארה זו הוא מקור חיות והתהוות העולמות והרי הוא רק כאלו צוה ונבראו ממילא שאין להם כלל ערך ויחוס אליו ית' עכ"ל. וגם י"ל פי' צוה ונבראו כי צוה גימט' ב'שסג

בבחי' זו : בכת"י ב' : בבחי' זמן.

מאין, וזהו ע"ד והחכמה מאין תמצא, ע"כ) ואי לזאת תתבטל אליו ית' הנפש בבחי' ביטול באוא"ס ב"ה ממש שאין כח בנפש להכיל את אור האהבה זו כ"א בבחי' רו"ש חו היתה מעלת ומדריגת אברהם הלוך ונסוע, אך לע"ל כתי' כי עין בעין יראו (ה', דהיינו גילוי מלמעלה מבחי' סוכ"ע כמ"ש באד"ר דק"ל ע"א שהוא גילוי מבחי' ע"ק שהוא למעלה מסוכ"ע, ע"כ) ולכן אז נאמר בבכי יבואו שהבכיי' הוא מחמת קבלת השמחה הגדולה ורוב התענוג המתגלה למעלה מעלה מאשר תוכל הנפש שאת שאז הוא בוכה ומוריד דמעות לפי שאין מעצור בבחי' כלי וגבול כנודע, וכמשנ"ת מזה בתו"א פ' וישלח סד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה גבי ענין ויבכו ע"י התגלות הכתר כו' וז"ש לע"ל בבכי יבואו כו' מענין כי תרכב על סוסיך מד"ר תולדות פס"ח ע' זח"ג פ' צו כ"ט ב' פנחס רנ"ב א' כי תצא ער"ה סע"ב.

ב) **והנה** מעלת אברהם היתה גדולה מאד מצד שרש נשמתו (ה', י"ל כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ד א"ר לוי האדם הגדול בענקים יהושע סי' י"ד ט"ו זה אברהם למה קורא אותו גדול שהי' ראוי להבראות קודם לאדה"ר כו' אדם יש לו קורה שופעת היכן הוא נותנה לא באמצע טרקלין כדי שתסבול קורות של פני' וקורות של אחרי' כך למה ברא הקב"ה את אברהם באמצע הדורות כדי שיסבול דורות שלפניו ודורות שלאחריו וכן אמרז"ל בפי' במד"ר פ' נשא פי"ג דף אשר מ"ש באברהם הגדול בענקים זה גדול מאדה"ר והענין כמ"ש במאו"א אות א' סל"ב אדה"ר נק' אבא עילאה פרצוף הראשון שניכר באצי' כו' עכ"ל, והטעם אשר אבא שהוא החכ' נק' אדם לפי שבחכ' מלובש אוא"ס כמו עיקר חיות הנשמה מלובש במוחין כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה מי יתנך כאח לי. והנה בפרדס כ' שהכתר נק' א"ק והגם ב'שסד שבמאו"א שם כתב א"ק נק' הנאצל הראשון שהאציל הא"ס כו' היינו בכללות העולמות אשר נק' א"ק כתר דכללות העולמות אבל דרך פרט באצי' נק' הכתר א"ק כמ"ש בפרדס, ואפ"ל שזהו בחי' האדם הגדול שלמעלה מבחי' אדה"ר וכמ"ש במק"מ פ' משפטים דקכ"ב ע"א בפי' דמות כמראה אדם ולא אדם ממש כי אדם ממש זהו כתר וא"ק שכולל כל ההשתלשלות וז"א נק' כמראה אדם, ועד"ז אפי' חכ' נק' אדה"ר אבל האדם הגדול זהו כתר שהוא למעלה מהחכמה כי והחכמה מאין תמצא כו' ע"ד יש מאין, ומבואר במ"א בד"ה אם בחקתי תלכו שהאבות שרשם מהכתר דהיינו מחג"ת דא"א וגם מבואר שם בפי' עלו במחשבה זהו מו"ס דא"א וגם ארז"ל במד"ר פ' וירא שמשה רבינו דימה א"ע לאברהם א"ל במקום גדולים אל תעמוד כו' וזהו הפי' שמעלת אברהם היתה גדולה מאד מצד שרש נשמתו היינו שאפילו אדה"ר שרשו מחכ"ע ואברהם שרשו מהכתר, ע"כ) ולא כל האדם זוכה לזה לכך ניתנה התורה רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהן בחי' רו"ש רצוא במ"ע ושוב במל"ת כי המצות הם כלים לאוא"ס ב"ה המלובש בהן וכמ"ש וירד ה' על הר סיני, כי רמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברים דמלכא, כמו האבר שהוא כלי שבו מלובש החיות מן המוח כך המצות הן כלים ואברים להחיות הנמשך מן החכ' דאורייתא מחכמה נפקת שבה מלובש אוא"ס ב"ה ממש ועי"ז יהי' גילוי

אוא"ס ב"ה ממש בנפש האדם, וזהו"ע נעשה ונשמע, נעשה היא בחי' כלי בעשיית המצוה בפו"מ ונשמע מלשון וישמע שאול לשון אסיפה שיתאסף ויתקבץ לתוכן המשכות מאוא"ס ב"ה, כי המשכות אוא"ס ב"ה בתורה ומצות תלוי במעשה המצות וקיומן בפו"מ כי אין אור בלא כלי כנודע מענין יסוד האש עד"מ שהוא הגבה למעלה מכל הד' יסודות תחת גלגל הירח ואעפי"כ אינו מאיר בלילה לפי שהאור הבא ממנו אינו מאיר אא"כ יש דבר למטה שנאחז בו ותדלק כמו פתילה ועצים ואחר שכלו ונשרפו העצים מסתלק והי' כלא הי' ואינו עולה בשם אור כלל.

קיצור. כי לא כל האדם זוכה לזה לבוא לבחי' רו"ש דאברהם לכן ניתנה התורה שע"י מ"ע זהו בחי' רצוא כי המצות הן רמ"ח אברים דמלכא כלי' להחיות הנמשך בהן מן החכמה, וזהו נעשה ונשמע נעשה הוא בחי' כלי ונשמע המשכת האור כי אין אור בלי כלי כמשל יסוד האש שאינו מאיר בלילה כו'.

ולכאורה י"ל איך המצות הם כמו בחינת רצוא, אך הענין כמ"ש בלקוטי תורה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו פרק ה' שעל ידי המצות נמשך הארה לנפש האדם שיתעורר רצון האדם אליו ית' והוא ע"ד שאמרז"ל שבשעת מ"ת כפה עליהם הר כגיגית כו' מכאן מודעא רבה לאורייתא וענין כפה עליהם הר הוא בחי' וימינו תחבקני והיינו התגלות האהבה עליונה לצדיקים כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' ועי"ז ממילא נתעורר האהבה ג"כ בצדיקים ע"ד כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם כו' עד שבאו לכלות הנפש וזהו מודעא רבא לאורייתא דהיינו שהאעתדל"ת זו שלהם לא הי' בבחירה ורצון כ"א שע"י הגילוי מלמעלה נמשך ממילא בלבם ג"כ, וכך יובן ב'שסה
ג"כ מעין זה בענין קיום המצות שהם המשכות רצה"ע ממש וה"ח וימינו תחבקני התגלות אהבה עליונה כו' לכן עי"ז נתעורר ג"כ רצון האדם אליו ית' כמים כו' וכמ"ש במ"א בפי' פקדת ארץ ותשוקקי' ועז"א אשר אנכי מצוך היום על לבבך י"ל ע"י קיום המצות בחי' אשר אנכי מצוך עי"ז תבא לבחי' על לבבך הוא התעוררות האהבה בנפש בחי' רצוא להמשיך לבבך אליו ית' ועז"א עבירה מכבה מצוה שע"י עבירה שהיא נגד רצה"ע נכבה הארה זו שנמשך לו מרצה"ע על נפשו, עכ"פ מזה יובן איך שע"י קיום מעשה המצות יוכל לבא לבחי' רצוא דוגמת מכאן מודעא רבה לאורייתא ע"י שכפה עליהם הר דהיינו בחי' אהבתי אתכם אמר הוי' ומזה נמשך האהבה בנפש ע"ד כמים הפנים לפנים כמו"כ ע"י קיום המצות שהם המשכת רצה"ע ממש לכן עי"ז נתעורר ג"כ הרצון באדם אשר אנכי מצוך היום ועי"ז על לבבך להמשיך הלב אליו ית'.

ג) **וזהו** ולא עם הארץ חסיד הוא בעל מדת האהבה והוא בחי' אור כי ב' פעמים אור בגימט' ואהבת וא"א להיות גילוי אור האהבה כ"א שיהי' בחי' כלי למטה שיתפעל בו ובחי' כלי זה הוא ע"י תומ"צ משא"כ עם הארץ, וגם עיקר הגורם להמשכת אוא"ס ב"ה שיהי'

מתלבש בתומ"צ ולהיות אנת חכים ולא כו' הוא עיקר התורה ועשיית המצות עצמן שבחי' הכלי קדמה לאור בשרשו ומקור חוצבו, וכמ"ש במ"א ע"פ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו' וכנודע ששורש וחיות המאכל שמדומם צומח חי הוא הגבה למעלה מחיות ונפש החיונית של אדם שלכן המאכל מחי' את האדם ומשיב את נפשו כו' ולכן עיקר המשכת אוא"ס ב"ה תלוי בבחי' כלי שע"י מעשה המצות וקיומן בפו"מ שעושין בחי' כלי מזה נמשך האור ומתלבש בהם וזהו ג"כ ענין ולא עם הארץ חסיד שא"א להיות המשכת האור האהבה מלמעלה כ"א ע"י כלים שהם התומ"צ. ובזה יובן שלפעמים מצינו שנחשב מעלת אברהם גדולה שקיים את כל התורה, וכמ"ש וישמור משמרתי ולפעמים מצינו שנחשב לו לגרעון שלא זכה לתורה, דשניהם אמת כי מצד שרש נשמתו הי' הגבה למעלה עד שהיתה נשמתו מרכבה וכלי לאור התורה ואוא"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בתורה כי אברהם אבר מ"ה אבר וכלי אבל כל המצות עצמן שהם מדריגות עליונות יותר מלפני מלך וגו' לא ניתנו בימי אברהם (ה' ובמ"א נת' כי כתיב הוי' הוי' ופסיק טעמא בינייהו וע"י אברהם נמשך שם הוי' שבאצי' אבל על ידי תומ"צ מעשיות ממשיכי' מבחי' שם הוי' שלמעלה מאצי'. אפ"ל כי כאן ג"כ המכוון כי להמשיך משם הוי' שלפני האצי' זהו דוקא ע"י קיום מצות בגשמיות שנמשכו מלפני מלך מלך דהיינו הבירורים דתהו שע"ז ממשיכי' מעצמות אוא"ס ב"ה הגם כי לעיל נז' שאברהם ג"כ שרש נשמתו נמשך מבחי' האדם הגדול שלמעלה מאדה"ר אפ"ל זהו שרש נשמתו אבל נשמתו כשירדה בגוף לא יוכל להמשיך רק מאצי' אבל ע"י קיום מצות מעשיות שמבררים עולם התהו ממשיכים משם.

קיצור. וזהו ולא ע"ה חסיד וגם עיקר הגורם הוא ע"י בירור דעולם התהו ב'שסו שע"י קיום המצות בגשמיות ולכן לפעמים נחשב לשבח ענין קיים אברהם ולפעמים נחשב לו לגרעון שלא זכה לתורה וענין ב' השמות ופסיק טעמא בינייהו. וענין ושוב שע"י מל"ת י"ל כמ"ש בלק"ת בד"ה שימני כחותם בענין שיש חותם בולט שמלמטה והוא בחי' רצוא אהבה והאהבה היא שרש לכל רמ"ח מ"ע ונמשך עי"ז חותם שוקע מלמעלה מהשתל' אוא"ס בחכמה והחותם שוקע שמלמטה זהו"ע הביטול בבחי' יראה ובבחי' שוב והיראה היא שרש שס"ה מל"ת ועי"ז נמשך מלמעלה חותם הבולט חשף ה' זרוע קדשו.

ד) **אך** על ענין המשכה זו נאמר יביאו לבוש מל' וסוס אשר רכב עליו והלבישו את האיש, והענין כי הנה לבוש היינו בחי' תומ"צ כמ"ש עוטה אור כשלמה ואין אור אלא תורה דאורייתא מחכ' נפקת והוא בחי' לבוש לאוא"ס ב"ה המתלבש בתורה אנת הוא חכים כו' (סד"ה ביום השמע"צ כנישין) והיינו שהוא הממוצע המחבר גילוי אוא"ס ב"ה בכל העולמות עליונים ותחתונים והמצות נק' לבושין שבהן מלובש חסד דרועא ימינא והמשכת בחי' לבוש זה שיהי' התלבשות אוא"ס ב"ה בתורה ובמצות במעשה המצות וקיומן בפו"מ הוא ע"י בחי' סוס וכמ"ש גבי מ"ת כי תרכב על סוסיך

מרכבותיך ישועה. וביאור ענין זה כי הנה סוס הוא בגימט׳ ב״פ גס והיינו בחי׳ כי גאה גאה, והנה פי׳ כי גאה גאה פי׳ בד״ה אז ישיר משה ובב״י וז״ל כי גאה הוא בחי׳ סוכ״ע דכולא קמי׳ כל״ח וגאה על גאה הוא ית׳ בכבודו ובעצמו א״ס ב״ה ממש דלמתב״כ בחי׳ אתה הוא לבדך ולא נערוך אליו קדושתו פי׳ שאפי׳ שהוא קדוש ומובדל לא נערוך אליו לפי שאינו בגדר עלמין עכ״ל, ואפ״ל גאה הא׳ שהוא סוכ״ע זהו א״א, וגאה על גאה זהו עת״י וזהו ב׳ הבחי׳ שבכתר ולכן משם דוקא נמשך גאה על גיותניא וכמ״ש בענין גדולה וחסד חסד שייך באצי׳ וגדולה במדות דכתר שהחסד נמשך מצד הגדולה ובחי׳ זו אינו שורה רק במקום הביטול כמ״ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח ובמד״ר ר״פ צו הקב״ה תשמישו בכלי׳ שבורים לב נשבר ונדכה כו׳ והיינו כי הגדולה זהו דכולא קמי׳ כל״ח ולמעלה היש ולמטה האין דכולא כל״ח ולכן גילוי בחי׳ זו אינו שורה רק במקום הביטול.

קיצור. לבוש היינו תורה עוטה אור כשלמה וכן המצות, והמשכה זו הוא כי תרכב על סוסיך סוס ב״פ גס היינו כי גאה גאה, גאה היינו סוכ״ע גאה מבחי׳ לא נערוך אליו קדושתו, ומשם נמשך גאה על גיוותניא כי מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח.

דהיינו להיות עי״ז בבחי׳ ביטול אליו ית׳ כי מצות צריכות כוונה דהיינו רעו״ד אם ישים אליו לבו כו׳ שאין אוא״ס שורה אלא במי שבטל אליו כו׳. והנה ענין הסוס הוא שמוליך הסוס לרוכבו למקום שאינו יכול להגיע לשם מצד עצמו (ובתורה אור ס״פ וישב פי׳ בחי׳ זו על נפש הבהמית היינו שנלקחה משם ב״ן ושורש ב״ן הוא מס״ג ובמקום אחר

ב׳שסז פי׳ זה על אותיות התפלה ואותיות התורה) ויש בזה ב׳ בחי׳ הא׳ שמעלהו הרים גדולים ומרידו בקעות גדולות, כך הנה יש בבחי׳ ביטול זה ב׳ בחי׳ (ה׳ ר״ל הכלי לבחי׳ ס״ג וגדולה זהו הביטול דוקא והיינו על מ״ה שורה ס״ג, וכמ״ש ע״פ מי אל כמוך כו׳ לשארית נחלתו כו׳ למי שמשים א״ע כשיריים וא״כ נגד ב׳ בחי׳ ס״ג שבסוס יש ב׳ בחי׳ ביטול ואפ״ל ג״כ שזהו ג״כ ענין קעומ״ש ואח״כ קעומ״צ והיינו רצוא ושוב, ע״כ) ממטה למעלה למקום שאין יניקה ואחיזה לסט״א עלמא דחירות גאה על גיוותניא שלא ליתן להם שפע וחיות אם תגביה כנשר כו׳, וז״ש סוס ורוכבו רמה בים רמה ל׳ רוממות ולשון השלכה (וכמ״ש בתלים סי׳ ע״ח ט׳ נושקי רומי קשת פירש״י והמצ״ד לשון השלכה) ושניהם אמת כי מחמת הרוממות נעשה בחי׳ השלכה ומלמעלמ״ט להיות נמשך גילוי בחי׳ ביטול זה למטה דאתהפכא סט״א ואתכפייא כו׳ כי א״א להיות התהפכות המדות ע״י המדות דקדושה עצמן מאחר שהם זלעו״ז וכמא׳ לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל אלא עד יערה עלינו רוח ממרום בחי׳ ביטול באוא״ס ב״ה וזהו מרומז בדברי רז״ל תבא אם ותקנח את בנה כו׳ וכמ״ש אם רחץ ה׳ א״ת אם אלא אם כי אם

הבנים היינו אם ומקור המדות היא בחי' התבוננות באוא"ס ב"ה ממש בבחי' ביטול ושם מתהפכין כל המדות מהפך להפך לפי שהוא בבחי' מקיף כמו עד"מ מחשבה שמקפת וסובלת ב' דברים הפכיים ואין שם שליטת זלעו"ז.

קיצור. ע"י כי גאה גאה צ"ל עי"ז בבחי' ביטול, הסוס מוליד לרוכבו למקום שאינו יכול להגיע לשם כך הנה"ב וכן אותיות, ב' בחי' הא' שמעלהו הב' שמורידו בקעות כך בביטול זה (שהוא הכלי לס"ג לשארית נחלתו אולי קעומ"ש וקעומ"צ) ב' בחי' מלמטלמ"ע לבחי' גאה על גיוותניא ומלמעלה למטה להיות נמשך גילוי ביטול זה למטה תבא אם ותקנה בהתבוננות באוא"ס מתהפכין המדות.

וזהו כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה שנמשך בחי' ישועה להושיע משופטי נפשו ולאתהפכא כו' וגם ישועה על דרך וישע ה' אל הבל ות"א והוה רעוא מן קדם הוי'. ובמדרש רבה ותפייס עמו פיוס אותיות יוסף כו' בחי' תוס' אור והו"ע יחוד עליון ועי"ז נותנים הלבוש והסוס ע"י איש משרי המלך והפרתמים הוא מיכאל כהנא רבא ענף החסד שהוא המלביש הנשמה בג"ע.

וקראו לפניו ככה יעשה וגו' ויובן ע"פ מארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו', כי הנה קדוש הו"ע המשכת קדש העליון בוי"ו המורה על המשכה, ולע"ל תהיינה כל המשכות מלמטלמ"ע שעיקר הגילוי יהי' למטה ומלאכי מעלה יקבלו הארה ממטה כו', והנה המשכת אוא"ס בבחי' הנ"ל החלו במ"ת שאז היתה התחלת ההמשכה וכענין מעט מעט אגרשנו אבל בימי המן וקבל היהודים קבלה גמורה בבת אחת כי יהודים נק' ע"ש בחי' הודי', כי יש ברכה והודיה, ברכ ההוא בחי' גילוי מעולם ועד עולם, אבל הודי' אינו בחי' גילוי לפי שהוא בחי' הודי' באוא"ס ב"ה עצמו אשר א"א לבא לידי גילוי ואינו נתפס בשום השגה רק בחי' הודי' והוא בחי' ב'שסח ביטול היש וזכו אז ישראל למדריגת הביטול הגדול ע"י מס"נ על קדה"ש שהרי אם רצו להמיר דתם לא הי' המן עושה להם כלום שלא גזר אלא על היהודי' אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו וע"י בחי' מס"נ זכו לבחי' קבלה גמורה שנכנס ונמשך להם בחי' אוא"ס ב"ה ממש.

וקבל היהודים קבלה גמורה היינו קבלת עומ"ש כדי שיהי' ההמשכה ע"י המצות שא"א להיות ההמשכה כ"א ע"י הביטול.

קיצור מהדרוש וקבל היהודים דלעיל סעי' ב' (א) במ"ת רק החלו ובימי אחשורוש גמרו, לכן יוהכ"פ שנק' מ"ת ספ"ד דתענית הוא רק כמו פורים, בכל לבבך זהו אה"ע הנמשך מהתבוננות כל הנשמה תהלל י"ה ביו"ד נברא העוה"ב ובהא העוה"ז ובכל נפשך לשון רצון אה"ר למעלה מהדעת, ואה"ר זו נמשך לישראל במ"ת על כל דבור פרחה נשמתם, אך נשמתם פרחה ולא הגוף (שהרי אמרו ועתה למה נמות כו' קרב אתה ושמע כו' ואתחנן ה' כ"ב) הגם שיש בו בהסתר רצון לדבק בקונו אמנם החומר מעכב וע"י יסורים דוחקים בשר חומריותו אז רצונו וחפצו לדבק ביוצרו, וזהו מנפש ועד בשר יכלה טוב לי כי עניתי, ובימי המן נתרצה הגוף למס"נ למעלה מהדעת אה"ר ולכן עד דלא ידעי, וזהו וקבל שנגמר מה שהחלו וסוף מעשה דוקא במח"ת כמשל שפופרת שתכלית המחשבה שיגיע הביטול בגוף ועוד ע"י מ"ע המשכת ו"ה וע"י ל"ת הגם שממשיכים י"ה זהו רק בלי שיתגלה בכלי, אבל ע"י מס"נ ממשיך יחוד או"א בבחי' כלי שהרי המס"נ זהו מ"ע רמה שהיא כלי לזה, ועמ"ש בענין הרב"י שבישרו המגיד שיזכהו לקדה"ש ושם ביאר אשר המצות רק כמו שממשיכים הארה מהאבוקה בנר, וזהו נר מצוה, אבל מס"נ עצם האבוקה והמ' נק' נר בפני האבוקה לגבי בינה אבוקה ש"ע נהורין וישע ה'.

ב) **עוי"ל** הנה כמראה אדם זהו שורש האור המאיר לנש"י ע"י המצות נמצא ע"י המצות ממשיך מבחי' כמראה אדם, אבל ע"י מס"נ שמבטל בחי' אדם שלו לה' עי"ז מעורר למעלה התכללות בחי' כמראה אדם להתקשר בעצמות אור א"ס וה"ע עליות שם הוי' דז"א ליכלל בע"י כנודע מענין יוהכ"פ בענין הוי' הוא האלקים. והנה המן הפיל פור להמשיך מבחי' דכחשיכה כאורה שזהו מלמעלה מבחי' כמראה אדם שאין המצות שהם כמראה אדם מגיע לשם אכן ע"י מס"נ שמעורר התקשרות כמראה אדם בעצמות היינו מה שעלה במחשבה שיהי' בחי' אדם זהו כמראה אדם ומעורר התקשרות מחשבה זו ורצון זה אם בעל המחשבה בעל הרצון לכן משם חוזר וממשיך הגילוי ברצון ומחשבה זו ועי"ז ישוב מחשבתו הרעה של המן אשר חשב על היהודים על ראשו הפור דהמן י"ל שרשו מאחוריים עורף דא"א משם יש לו יניקה אכן הפור דקדושה מפנימי' א"א וזהו פורים ב' בחי' פור.

לד"ה וקבל היהודים שבת"א * ב'שסח

ענין הלוך ונסוע ברו"ש זהו מצד ההתבוננות והמשכה מסוכ"ע דוקא, כן פי' באורך בכ"י מו"ח ז"ל, וע' בד"ה ויקחו לי תרומה, צוה ונבראו י"ל צוה בגימט' מאין ע"ד והחכמה מאין תמצא, ועמ"ש בת"א פ' תשא סד"ה שמאלא תחות לראשי גבי ובכל מאדך ואח"כ בחי' ושוב כו'.

ברא ל' נוכח כח הפועל בנפעל ואעפ"כ ברא היינו יש מאין זהו משום שאין ערוך גשמיות לרוחניות ואין שייך בזה השתלשלות עילה ועלול כמ"כ באג"ה ד"ה איהו וחיוהי שאפילו אלף אלפים השתלשלות לא יועילו שיתהוה מרוחניות גשמיות כמו מפני שור יומשך ויתהוה שור גשמי, אלא שזהו יש מאין לכן גם בבחי' ברא לנוכח שיש כח הפועל בנפעל שייך יש מאין, אכן כי הוא צוה ונבראו שעיקר הבריאה מסוכ"ע שמשם אין שייך שום התלבשות כלל והתהוות היש מאין שלא ע"י כח הפועל בנפעל כלל.

ב) **לכך** נתנה התורה רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהן בחי' רצוא ושוב היינו כמשנ"ת בד"ה וכל העם רואים את הקולות, וכמ"ש בד"ה שימני כחותם בענין שיש חותם בולט שמלמטה והוא בחינת רצוא בבחינת אהבה והאהבה היא שורש לכל רמ"ח מ"ע, והחותם שוקע שמלמטה זהו ענין הביטול בבחי' יראה ובבחי' ושוב והיראה היא שורש שס"ה מצות ל"ת שהם בבחי' ביטול לבטל רצונו וזהו ענין החותם שוקע שמלמטה, נמצא רמ"ח מ"ע ששרשן אהבה ורצוא ושס"ה מצות ל"ת ששרשן יראה, זהו ענין רצוא ושוב, ושם בד"ה וכל העם רואים פי' ג"כ שצ"ל בחי' המחבר זה הרצוא ושוב והוא בחי' קול השופר כו'. ואפ"ל בפורים, זהו ענין וסוס כו' כי גאה גאה, או י"ל זהו ואשר נתן כתר מ' כו'.

ג) **נעשה** היא בחי' כלי בעשיית המצות כו' כי המשכת כו' תלוי במעשה ב'שסט כו' ע' מזה סד"ה כי תשמע בקול ספ"ג בענין כי באלה חפצתי. ועמש"ל בד"ה יביאו לבוש מ' מענין מעשה גדול ומ"ש מזה בד"ה אני לדודי. שהמעשה ממשיך מסוכ"ע כו' ועמ"ש בד"ה ושננתם לבניך מענין מעשה גדול כו'.

ד) **וזהו** ולא ע"ה חסיד עמ"ש מזה בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן, ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון.

ה) **וגם** עיקר הגורם כו' שלכן המאכל מחיה את האדם, ע' בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב.

ו) **אך** על ענין המשכה זו נאמר יביאו לבוש מ' ר"ל ההמשכה מסוכ"ע. וע' במד"ר וארא פ"ח לבושו של הקב"ה עוז. ונתן לבושו לישראל

---

*) נדפס בפיה"מ דף רצט, ב.

שנאמר ד׳ עוז לעמו יתן כו׳ ע״ש וזהו לבוש מ׳ אשר לבש בו המלך בשעת מ״ת שנאמר ה׳ מלך גאות לבש לבש ד׳ עוז כו׳.

ז) **עוטה** אור כשלמה ע׳ סד״ה ביום השמע״צ כנישין יהא לכון.

ח) **כי** הנה סוס הוא בגימטריא ב״פ גס והיינו בחי׳ כי גאה גאה דהיינו להיות עי״ז בבחי׳ ביטול כו׳, ור״ל כי פי׳ גאה גאה כתרגומו איתגאי על גיוותניא, דהיינו שמרומם ומסלק אורו מן הגאים וכמ״ש במד״ר בשלח פכ״ג שזהו ענין עדה נא גובה וגאון וכן ביאר בת״י שם כל מאן דאתגאי קדמוי הוא במימריה פרע מנהון כו׳ ע״ש וע׳ פ״ק דסוטה דף ד׳ סע״ב כל אדם שיש בו גסות הרוח כו׳ כו׳. וע׳ בסש״ב פל״ה בהג״ה. והנה פי׳ כי גאה גאה בד״ה אז ישיר משה ובנ״י וז״ל גאה הוא בחי׳ סכ״ע דכולא קמיה כלא חשיב וגאה על גאה הוא ית׳ בעצמו ובכבודו א״ס ב״ה ממש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל בחינת אתה הוא ה׳ לבדך ולא נערוך אליו קדושתו פי׳ שאפילו שהוא קדוש ומובדל לא נערוך אליו לפי שאינו בגדר עלמין עכ״ל ואפ״ל גאה הא׳ שהוא סוכ״ע זהו א״א. וגאה על גאה זהו בחי׳ עת״י וזהו הב׳ הבחי׳ שבכתר או אפ״ל כענין מ״ש בד״ה אשירה לה׳ שהוא ענין אדון הנפלאות וע״ד סתימא דכל סתימין. וזהו כענין אנכי אנכי ב״פ כי ההפרש בין אני ובין אנכי זהו ע״ד הגדולה יותר וא״כ ב״פ אנכי היינו בחי׳ כי גאה גאה. וז״ס הכתר כי או״א נק׳ ג״כ סתימין וכתר נק׳ סדכ״ס. ולכן משם דוקא נמשך גיאה על גיוותניא וכמ״ש בענין גדולה וחסד. חסד שייך באצי׳ וגדולה במדות דכתר. שהחסד נמשך מצד הגדולה. ובחי׳ זו אינו שורה רק במקום הביטול כמ״ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח כו׳ ובמד״ר ר״פ צו הקב״ה תשמישו בכלים שבורים לב נשבר ונדכה כו׳ והיינו כי הגדולה זהו דכולא קמיה כלא חשיב ולמעלה היש ולמטה אין ע׳ בד״ה בשעה שהקדימו פ״ג ולכן גלוי בחי׳ זו אינו שורה רק במקום הביטול כו׳. וזהו ענין וסוס אשר רכב בחי׳ גאה גאה שעי״ז נמשך במקום הביטול דוקא כו׳ ועמ״ש בהגהות לד״ה אכלוהו היום בענין
ב׳שע אותיות התורה שבהם ועל ידם נמשך חיות בחיות העולמות ע״ד ואתא מרבבות קדש. וזהו כי תרכב על סוסיך שיש אותיות זכרים ונק׳ סוסים דוכרין כו׳ ובמ״א נתבאר דאף שיניקת החיצונים הוא ממקום גבוה דוקא מבחי׳ כמה ארך אפים כו׳ כמ״ש בד״ה ויהי בשלח פרעה מבחי׳ שלמעלה מהצמצום כו׳ דשם כחשכה כאורה. וכמ״ש בד״ה כי עמך מק״ח. וסד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳. אך זהו רק מבחי׳ אחוריים של בחי׳ זו עבדים היינו לפרעה, ע״י אחיזתו בעורף דא״א. לא כן בבחי׳ הפנימי׳ נאמר יאר ד׳ פניו אליך דוקא. וזהו אם תגביה כנשר משם אורידך נאום ד׳. ולכן המן שהפיל את הגורל לקבל מבחי׳ שלמעלה מהחכמה כו׳ משם דוקא נמשך מפלתו והיינו ע״י וסוס אשר רכב בחי׳ כי גאה גאה כו׳. בחי׳ פנימיות הכתר כו׳. ולקמן משמע דהיינו מבחי׳ ג׳ ראשונות שמשם אין להם יניקה. ורק מז״ת יש להם יניקה. לכן בינה נק׳ דרור וחירו שאין שם יניקה.

והיינו כי בבינה התגלות ע״ק. וז״ת דאצי׳ מלבישי׳ לא״א למטה מהפרסא לכן משם יש יניקה. או י״ל שגם בכתר יש ג״ר וז״ת ויניקתם מז״ת היינו מבחי׳ ורב חסד משא״כ מג״ר שבכתר כו׳. (היה כתוב בצד הגליון בכי״ק ואפ״ל כי ז״א נק׳ אדם שם מ״ה ומבחי׳ אדם יש לפעמים יניקה וזהו עת אשר שלט האדם באדם משא״כ מהבינה שם בחי׳ כי לא אדם הוא וע׳ ג״כ בלק״ת בד״ה לסוסתי ברכבי הראשון פי׳ סוס ההמשכה מבחי׳ שלמעלה מאדם העליון. ועמ״ש ע״פ טוב לחסות בה׳ מבטוח באדם דהיינו אפילו מבחי׳ אדם העליון כו׳) והיינו כי עמלק עמל קוף בחי׳ כקוף בפני אדם. והנה שם ס״ג בבינה ושם ע״ב בחכמה. הרי חכמה גבוה יותר אלא שזהו ע״ד הבינה נק׳ הוא וחכמה אתה. והרי הוא גבוה יותר כמ״ש באדר״ז דר״צ ע״א. ופי׳ הטעם במא״א אות ה״א סעיף ה׳ שזהו לפי שהבינה נעשית כתר דז״א. ופי׳ בעטרה שעטרה לו אמו שהבינה ממשכת לו הכתר מא״א וא״כ לכן מה״ט יש בזה מעלה יתירה בחי׳ כי גאה גאה כו׳.

ט) **והנה** ענין הסוס הוא שמוליך הסוס לרוכבו כו׳ עיין בד״ה ונתתי לך מהלכים פי׳ בחינה זו על נה״ב היינו לפי ששרשה משם ב״ן נלקח מס״ג כו׳. ובפ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי פי׳ בחי׳ סוס היינו אותיות ובד״ה יביאו לבוש מל׳ פי׳ שהן אותיות והמשכות משם ס״ג כו׳. ע״ש בהביאור בד״ה וסוס אשר רכב כו׳.

י) **כך** הנה יש בבחי׳ ביטול זה ב׳ בחי׳ ר״ל הכלי לבחי׳ ס״ג וגדולה זהו הבטול דוקא והיינו על מ״ה שורה ס״ג וכנ״ל ס״ח. וכמ״ש ע״פ מי אל כמוך כו׳ לשארית נחלתו כו׳ למי שמשים א״ע כשיריים. וע״כ נגד ב׳ בחי׳ ס״ג שבבחי׳ סוס יש ב׳ בחי׳ ביטול, ואפ״ל שזהו ג״כ ענין קבלת עול מלכות שמים ואח״כ קבלת עול מצות כו׳. והיינו רצוא ושוב. והן בחי׳ מ״ב וע״ב כו׳ והיינו ע״י שם מ״ב העליי׳ בג״ר ולמעלה מעלה בזח״ב תרומה קל״ב ב׳. וכ״כ הרמ״ז פ׳ תצא דף ער״ה סע״ב והנה היכל קדה״ק הוא בחי׳ סוס למטרוניתא כו׳ וג״פ מ״ב גימט׳ סוס כו׳ ע״ש. ומ״ש שהיכל קדה״ק נק׳ סוס זהו ע״ד כי גאה גאה והיינו קדש הקדשים שמובדל מבחי׳ קדשים סתימאה דכל סתימין. ועי״ז העלייה למקום שאין יניקה ואחיזה כו׳. ב׳שעא

יא) **ומלמעלה** למטה להיות נמשך גלוי בחי׳ ביטול זה עיין בד״ה כי אתה נרי בענין המשכת הרוממות מלמעלה למטה. וזהו ג״כ ענין הללו י״ה כו׳ להמשיך בחי׳ י״ה למטה כדי שלא יהי׳ יניקה מז״ת כו׳. ועמ״ש בענין יחזקאל שראה את המרכבה בחיות פני אריה כו׳ וזכריה ראה את המרכבה בסוסים כו׳ וכמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי ברכבי (קבלה גמורה קעומ״ש כדי שיהי׳ ההמשכה ע״י המצות. שא״א להיות המשכה כ״א ע״י הבטול. והראי׳ מחסד לאומים חטאת בכ״י מו״ח ז״ל. ובד״ה הבאים ישרש אשה יראת ה׳ דוקא היא תתהלל. וא״כ קעומ״ש שיהי׳ כלי ריקן.

בד"ה לא תהיה משכלה. דקל"א ע"ד*. וה"ע עשיית יסוד דנוק' באר). דרוש הראשון. וצ"ל ע"י פני אריה המשכת מ"ד מז"א משא"כ ע"י סוסים המשכת מ"ד ממו"ס כנז' כה"ג באגה"ק סי' כ"ח. ושם פירש לפי שיחזקאל היה קרוב לזמן הבית שלא היה ימות החול רחוקים כ"כ מימי השבת ע"כ ראה המרכבה בחיות שהם נושאות ומנושאות ג"כ עם הכסא. משא"כ זכריה כו'. והנראה כי ביצירה זהו חיות ובעשייה הוא סוסים. כ"כ שם בשם הרע"מ דמלאכים דעשייה הם ענגים למרכב כו' ועמ"ש בענין ההפרש בין יצירה לעשייה בלק"ת פ' מסעי בד"ה לבאר ענין המסעות. ושם שבעשייה שולט שם אל אדני גימ' צו והוא ג"ב גימטריא מלאכה. ועוד יש הפרש בין החיות לסוסים כי בחיות נאמר ודמות פניהם פני אדם כו' דוגמת נה"ב שבאדם שהיא נפש השכלית. ע"כ הם קרובים יותר לבחי' אדם שעל הכסא כו'. והנה ענין המרכבה הכל להעלות בחי' אדם. ובעבודה אדם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת והמרכבה היינו אהוי"ר ורחמים שמעלים בחי' התומ"צ. וסוסים אותיות התפלה ע"ד נפשי אויתיך בלילה. והנה ענין מעשה מרכבה היינו להמשיך היחוד העליון שהמרכבה ומעלים המ' לקשרה ולחברה לז"א והיינו שנושאות את הכסא כו'. וכמ"ש בזח"ב פ' ויקהל דקצ"ז ע"ב בענין קחו מאתכם וע' בהי"ז שם במ"ש תחלה יש להקדים ענין אחד והוא ענין המרכבה העליונה כו'. והנה מבואר באגה"ק סי' כ"ח ד"ה למה נסמכה פ' מרים וז"ל אמנם נודע מזה"ק והאריז"ל סוד הקרבנות שע"ג המזבח הן בחי' העלאת מ"ן מנפש הבהמית שבנוגה אל שרשן ומקורן הן בחינת ד' חיות המרכבה* הנושאות את הכסא פני שור ופני נשר כו'* ועי"ז נמשכים ויורדים מ"ד מבחי' אדם שעל הכסא הנקרא בשם מלכא וז"א. (וזהו הענין שנתבאר בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש הראשון רפ"ד והוא הארת אור התורה והמצות מבחי' אדם שעל הכסא כו' והיינו לבחי' הכסא שהוא מ' וחיות המרכבה כו' ע"ש) אכן בשריפת הפרה כו' מים חיים והוא בחי' קדש
העליון כו' מוחא סתימאה כו' ע"ש וכך י"ל ע"י המרכבה דסוסים הבירור ב'שעב
מבחי' עשייה. וכמו הסוס רץ למקום נמוך יותר היינו הבירור בעשייה ואח"כ רץ למקום גבוה יותר מבחי' פני שור כו' דהיינו ההעלאה לבחי' כי לא אדם הוא שהוא א"א א"כ עי"ז נמשך מ"ד ממזלות דמו"ס כו' וע' סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון. שזהו ענין ויבא כגשם לנו ומש"ש שיש בחי' גבוה יותר דהיינו אהיה כטל. דהיינו טלא דבדולחא עצמו שלמעלה מהמזלות ונוצר חסד כו'. מזה יובן מ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי הראשון הנזכר לעיל אך הכח שיש לבחינת סוס כו' לא בגבורת הסוס כו' המייחלים לחסדו. וזהו בחי' טלא כו'. היינו אהיה כטל זהו הנותן כח לבחי' גבורת הסוס כו' אתון רברבן כו' ואפ"ל שזהו מש"כ וסוס אשר רכב כו' ואשר

דקל"א ע"ד: בתר"א פ' משפטים.
המרכבה: באגה"ק: שבמרכבה.
כו': שם: וכו'.

נתן כתר מלכות בראשו. דבחי׳ כתר מלכות זהו כענין אהיה כטל כו׳ הנותן כח ברכיבת הסוס כו׳.

יב) **כי** א״א להיות התהפכות המדות ע״י המדות דקדושה עצמן כו׳ אלא עד כו׳ אם רחץ כו׳. היינו כמ״ש באגה״ק סס״י כ״ח הנ״ל. גם במ״א נת׳ דכדי להיות אתהפכא חשוכא לנהורא צ״ל נמשך ממקום גבוה יותר כן נתבאר בענין מים חיים דאפר פרה כו׳. וע׳ בד״ה מזמור לתודה כו׳ בענין שבקרבן תודה יוכל אף החמץ להתעלות ועמ״ש בענין ומעיין מבית ה׳ יצא והשקה כו׳. ובד״ה כי תצא דרוש השני ספ״ב אזי תהיה על אויביך כו׳ סוכ״ע למעלה מאויביך שאין לאויב שליטה ואחיזה שם ומשם דוקא נמשך ושבית שביו שנתהפך הרע לטוב בהסרת הבגדים הצואים כו׳. וסד״ה ולא אבה כו׳ ויהפוך כו׳, ע״י ההמשכה ממעמקים ע״ז ויהפוך ואו״א נק׳ ממעמקים וע״ש בהביאור ספ״ב. וזהו ענין מארז״ל ספ״ג דפסחים ע״פ ביום הוא יהיה על מצלת הסוס קדש לה׳ דהיינו שגם בעשייה יתהפך חשוכא לנהורא. במד״ר ר״פ תולדות ע״ש שני גוים בבטנך. שני גואי גוים זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו. וא״כ יש גיאות דקדושה שמתגאה בעולמו, דהיינו בעוה״ב, והנה בימי אחשורוש נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא כמ״ש בד״ה ויושט המלך לאסתר, אותו הפה שאמר והעם לעשות בו כו׳ ע״ש וזהו ע״י וסוס אשר רכב שע״ז דוקא יכול להיות אתהפכא.

יג) **וזהו** כי תרכב על סוסיך התרגום פי׳ מרכבת יקרת שכינתך ובמד״ר ויצא פס״ח ע״פ הנה מקום אתי כו׳ כי תרכב על סוסיך. המקום טפלה לו. מקום היינו מ׳ א״כ היא בחי׳ סוסיך וכמ״ש לסוסתי כו׳ דמיתיך רעייתי. ובזח״ג פ׳ צו דכ״ט סע״ב ואתם הדבקים בה׳ כו׳ ויהוי כסוסיא דרכיב מאריהון עליהון הה״ד כי תרכב על סוסיך כו׳ פ׳ פנחס דרנ״ב ע״א. ר״פ תצא דף ער״ה סע״ב לית דרכא דמלכא ומטרוניתא למירכב על חמור אלא על סוסין הה״ד כי תרכב על סוסיך. ומפרש חמור זהו הנגלה שבתורה ע״ד קל וחומר כו׳ וסוס היינו סתרי דאורייתא כו׳. ובישׂשכר כתיב יששכר חמור גרם. ולכן משיח עני ורוכב על החמור כו׳. עד דרכיב בסוסיא דיליה כנס״י כו׳ וזהו כעין המאמר בפ׳ בראשית דכ״ז ע״ב אעשה לו עזר דא משנה אתתא דההוא נער כו׳ מטרוניתא דאיהי קבלה למשה. ונתבאר המאמר בבה״ז שם, דמשנה היא מ׳ דיצירה כו׳ ומטרוניתא מ׳ דאצי׳ היא פנימית ב׳שעג
התורה שהיא עצמיות חכמה עילאה וההמשכה משם במשנה ותלמוד זהו ע״ד הטפה הנמשכה מהמוח שנתגשמה רק מ״מ בה מלובש עצם המוחין יותר מבהדבור כו׳ ומ״מ אינה ערך לההמשכה מעצם החכמה הנקרא מטרוניתא. וא״כ עד״ז הוא ג״כ (החילוק) בין רוכב על החמור לבחי׳ כי תרכב על סוסיך וא״ש דוסוס אשר רכב שייך לבחי׳ וקבל היהודים כיון סוס הוא בחי׳ קבלה למשה כו׳ ויש להעיר לענין מעלת הסוס ממ״ש בגמרא פ״ב דסוכה דכ״ו ע״ב אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס ופרש״י מפני ביטול תורה. וכמה שינת הסוס שתין נשמי. וגבי דהע״ה ארז״ל פ״ק דברכות ד״ג ע״ב עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס לאחר חצות היה מתגבר כארי.

ובזהר פ׳ ויגש דף ר״ז ע״א פי׳ הטעם משום דדוד מלכא חי וקים כו׳ ודוד מלכא הוה נטיר כל יומוי דלא יטעם טעם מיתה בגין דשינתא חד ממיתה איהו ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי לא הוה נאים אלא שתין נשמי דעד שתין נשמי חסר חד איהו חי כו׳ עכ״ל עכ״פ למדנו ב׳ דברים מזה הא׳ דשינת הסוס זהו בחינה למדרגת בחי׳ חי. והיינו מפני שאין שינה גמורה. וא״כ זהו מרכבה להמשיך מבחי׳ שנאמר בו הנה לא ינום ולא יישן. וידוע כי לפעמים כתיב עורה למה תישן כו׳. אלא שזהו כי בז״א יש לפעמים הסתלקות המוחין הנקרא דורמיטא ושינה. ועז״נ בלילה ההוא נדדה שנת המלך. ויקץ כישן כו׳. אבל בע״י הוא בחי׳ עינא פקיחא ולית גבינין דמכסיין על עינא. וז״ס הנה לא ינום ולא ישן כו׳. וא״כ בחי׳ הסוס דהיינו אותיות דס״ג פנימי׳ התורה ממשיכים מבחי׳ זו כו׳. ולכן ביום אסור לכל אדם לישן יותר משינת הסוס כדי להמשיך ע״י עסק התורה מבחי׳ כי תרכב על סוסיך כו׳.

והנה בדיקת חמץ במא״א אות ב׳ סעיף ה׳ לבדוק יסוד דנוק׳ אם יש ח״ו לאיזה חיצון אחיזה שם. והענין כי לסוסתי ברכבי פרעה א״כ גם ביצ״מ הי׳ ע״י ב׳ בחי׳ ס״ג וזהו ועברתי באמ״צ אני ולא מלאך כמ״ש בביאור וקבל היהודים בת״א והיינו כי פרעה נתגאה ואמר מי ה׳ אשר אשמע בקולו וע״כ כי גאה גיאה על גיוותניא וישראל דכא ושפל רוח ולקחתם אגודת אזוב שפלות במד״ר ס״פ בא וכתיב מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח. והיינו בחי׳ ס״ג הב׳. והכלי לזה מ״ה מצה זו שאנו אוכלין על שום מה חותם שוקע כו׳. ולכן צריך להיות בדיקת חמץ לבדוק יסוד דנוק׳ ששרשו ממוחין דאבא בת אבי חכמה כח מה אם אין בה חמץ ח״ו יש מזוהמת נחש שהטיל זוהמא בחוה כו׳ שהוא מילוי דשם מ״ה גימ׳ י״ט ביום הראשון גימ׳ כתר תשביתו שאור כו׳ ועמ״ש בענין כל האוכל מצה בעה״פ כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו. הרי מצה נק׳ יחוד ע״ד כי אם הלחם אשר הוא אוכל. ולחם חמץ זהו ע״ד אכלה ומחתה את פיה. לכן אין יוצאין במצה כ״א דוקא מחמשת מיני דגן שהם הנקראים בשם לחם. ולכן א״ש דבדיקת חמץ בחורין ובסדקין זהו כענין בדיקת אשה בחורין ובסדקין כו׳.

ב״שעד **והנה** ענין וקבל היהודים. י״ל שנעשה יסוד דנוק׳ כמבואר בד״ה הנותן לשכוי בינה ענין ה״ג לעשותה כלי. ובד״ה לא תהיה משכלה. כדלקמן. וזהו ענין בור סיד שאינו מאבד טפה, וגם כענין נפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת, וע׳ בה״ז פ׳ וירא דקי״ב על המאמר אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי אזי ותהי לי לאשה. מכ״ז יובן שבחי׳ תיקון יסוד דנוק׳ זהו ע״י מוחין דאבא דוקא אבא יסד ברתא יר״ת שרשה מיראה עילאה כו׳. ובמ״ת רק החלו לעשות ובימי אחשורוש וקבל גדולה הסרת טבעת כו׳ וזהו ג״כ באר חפרוה שרים עיין בלק״ת פ׳ חקת בד״ה אז ישיר ישראל פרק ב׳ ג׳. ובהביאור. וע׳ בפ׳ נשא בד״ה הנה כתיב מקדש אד׳

כונגו ידיך. ועי"ז אח"כ יוכל להיות ההמשכה ע"י המצות כו'. וע' בד"ה שימני כחותם בענין שצריך להיות חותם שוקע עי"ז דוקא ממשיך חותם בולט. גם במ"א נת' שבחי' קעומ"ש וקעומ"צ זהו כנגד נעשה ונשמע כו' ובמ"א נת' שזהו ענין רצוא ושוב ופי' רו"ש י"ל מ"ה וב"ן כו'. ומכ"ז י"ל ענין וקבל היהודים. שאז היה קבלת עומ"ש בתכלית במס"נ כל השנה וזהו ממש כענין הקדמת נעשה לנשמע. ונעשו כלי ריקן בתכלית לכן נאמר וקבל ובמ"א נת' ענין משה קבל תורה כו' ע"י ומשה נגש אל הערפל למעלה מראובן שמעון ולוי שהם חג"ת, ויהודה היכל קדה"ק כו'. גם י"ל ע"ד שנת' בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו שבסידור. בענין ובו תדבקון. ע"ד ודבק באשתו. יחוד יסודות דזו"נ כו' שנעשו דבר א' ממש, וע' מד"ר וישלח פרשה פ' בג' לשונות של חיבה כו' בדביקה ואתם הדבקים כו', בבחי' ביטול בתכלית כו', וזהו היהודים דוקא, כענין יהודה אתה כו', ולבא לבחי' ובו תדבקון זהו ע"י תלכו תיראו תשמרו וכו' יעו"ש ושם שזהו ענין נפ"א שאחר שמו"ע, ונעילה דיוהכ"פ. עד"ז יובן ענין וקבל היהודים, ע"ד ובו תדבקון, והיינו כי יוהכ"פ כמו פורים כו', ועכ"פ וקבל י"ל ע"ד הנזכר בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה, ענין כוס ישועות הפך עקרה שאפילו בית ולד אין לה, והוא ענין תיקון יסוד דנוק'.

ונתון הלבוש ע"י מיכאל כהנא רבא שממשיך בגדי אהרן שבהם ועל ידם יש כח לקבל מבחי' קדה"ק כו'.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, פי' החלו במתן תורה שאמרו נעשה ונשמע. ולהבין ההפרש בין ענין מתן תורה ובין מה שקיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה, מעלת אברהם שהיה בבחי' רצוא ושוב, היינו בחי' ביטול אליו יתברך, וביטול זה הוא ע"י ההתבוננות בסוכ"ע (ע' בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, כשהאהבה באה מהתבוננות כי הוא חייך כו' אך כאשר האהבה באה מאשר ישים אל לבו ענין אני הוי' לא שניתי כו', ובחי' זו הב' ע"ז נתכוין כאן באומרו ע"י התבוננות בסוכ"ע יבא לבחי' רצוא ושוב), יהללו את שם הוי', בחי' שם לבד שם שייך הילול, כי הוא דהיינו מהותו ועצמותו צוה ונבראו כו'. נבראו דוקא, כי ברא ל' כח הפועל בנפעל, שייך רק בשם אלקים, ואי לזאת תתבטל אליו יתברך הנפש ממש ולכן אין כח בנפש להכיל את האהבה כ"א ברצוא ושוב שאחר הרצוא צ"ל ושוב, ע' בדרוש בפ' נסכים כתיב ובד"ה וכל העם רואים ובפירש"י ביחזקאל ע"פ והחיות רצוא ושוב ובפרש"י ביחזקאל סי' א' י"ד ובת"א פ' תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי בענין שמאלו תחת לראשי גבי האהבה כמעלת הזהב על הכסף, והבחי' שוב שאחר זה הוא בחי' וימינו תחבקני כו'. אך לע"ל כתיב כי עין

בעין יראו (משמע לא בבחי׳ רצוא ושוב לבד) היינו לפי שלע״ל נאמר כי בבכי יבואו כו׳.

וקבל היהודים האבות הן כו׳, בית הנשים שני געה״ע ולמעלה מזה מיכאל מקריב בחי׳ בזה פלגשים ברייתות, וזהו האשה נקנית, עמ״ש בפי׳ אשה אש ה׳, ונקנית לאיש אש יו״ד עמ״ש ע״פ ויקחו להם איש בשלשה דרכים והם אירוסין ובזה ע״ד הלילה הזה גם מזה אחד ומזה אחד, וקרא זא״ז בד״ה ויקחו הנ״ל וכענין למען תזכרו אך מ״ת י״ל היחוד שלמעלה מהארוסין אחת היא יונתי כו׳ וע״י מצות מעשיות כמ״ש בד״ה וייצוום בענין משל הקדמוני בהטפה כו׳, וע״י עשיי׳ מעורר עשיי׳ דלעילא יעשה למחכה לו אשר אני עושה, ובמ״ת רק החלו לעשות כמ״ש בד״ה טובה הארץ מאד מאד שרצו להמשיך ע״י מו״ד ולא רצו במעשה ובימי אחשורוש חושך והסתר החזיקו במצות עשיי׳ גשמיות הן בסו״מ והן בוע״ט מר דרור וזהו וקבל כו׳ עד דלא ידעי כו׳, איתא בסו״ס היפה בנשים גימט׳ מלכותו עכ״ל ור״ל הדר מלכותו שנמשך מבחי׳ הדר ת״ת במלכותו, והנה מנין שני האבות ג״כ תק״ב כמנין היפה בנשים שהם המשיכו יופי זה וזהו אהבת כלולותייך שכלולה מג׳ אבות שהם בחי׳ כל בכל מכל כל ועמ״ש בד״ה הנך יפה רעייתי וזהו אם לא תדעי לך שאין בך הדעת להמשיך בחי׳ האבות עיין סד״ה וישכם לבן בת״א ס״פ ויצא צאי לך בעקבי הצאן בחי׳ צאן אדם, והנה ברוך מרדכי ג״כ חשבון תק״ב וכי ובמות אבי׳ ואמה לקחה מרדכי ע׳ בת״א בד״ה ומרדכי יצא, ע׳ מרדכי יסוד אבא נמשך בה ג״כ בחי׳ היפה בנשים, ולעומת זה ארור המן ג״כ חשבון תק״ב כי הוא הקליפה שכנגד היפה בנשים בחי׳ הדר מלכותו כמארז״ל שאין השם שלם ואין הכסא שלם כו׳ היינו מלכותו ית׳, והמן נמשך מחמת אם לא תדעי לך כמ״ש בילקוט ע״פ אם לא תדעי לא רציתם להשתעבד למלכות שמים כו׳ והוא מהמכילתא פ׳ בשלח ומהספרי, וע״י המס״נ ובחי׳ אסתר שהוא היפה בנשים נמשך שיהי׳ מפלת המן היינו ארור המן המונע יחוד העליון היינו אם לא תדעי היפה בנשים דפי׳ בספר נשמת דוד על שה״ש שהוא שאין יחוד שנק׳ בשם דעת והאדם ידע כו׳ ונמשך ברוך מרדכי הממשיך יחוד זה, ולכן צ״ל השמחה עד דלא ידעי כי המשכה זו באה מלמעלה מהדעת מבחי׳ דכחשיכה כאורה, ועמ״ש ע״פ לא ידעתי נפשי, ומ״שמענין המשכת הדעת בכנ״י בד״ה רב שמואל בר יצחק מרקד אתלת, ובד״ה ביום השמע״צ בענין הלולב שהוא להמשיך דעת בכנ״י ועמ״ש בד״ה במדבר סיני דרוש הראשון בענין ונודעתי ונודעתי, במ״א פי׳ ורחל היתה יפ״ת ע״י רמ״ח מ״ע ברוך מרדכי, בת״א סד״ה לבסומי בפוריא דרוש

הראשון, ויפ״מ ע״י ל״ת ארור המן וזהו יפה כלבנה ברה כחמה, אך אסתר בחי׳ ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא ע׳ ד״ה ויושט המלך לאסתר לכן אסתר ירקרקת היתה זהו גבוה מב׳ בחי׳ יופי הנ״ל כמשארז״ל שקר החן זה דורו של משה ויהושע הבל היופי זה דורו של חזקיהו אשה יראת ה׳ היא תתהלל זה דורו של ריה״ו ב״א שהי׳ בבחי׳ הסתר פנים ואעפ״כ עסקו בתורה כו׳ וזהו עד דלא ידעי בין ארור המן היופי שע״י קיום מל״ת ובין ברוך מרדכי היופי שע״י מ״ע כי זהו גבוה מב׳ בחי׳ הנ״ל וכמ״ש כי רבים בני שוממה מבני בעולה, ועיין בת״א סד״ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון כעין זה, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים וכו׳ בחי׳ עד דלא ידעי והתרגום בשה״ש פי׳ דפסוקים אלו הגידה לי כו׳ אם לא תדעי קאי על זמן הג׳ בבל ואדום, וא״כ יש לומר פי׳ אם לא תדעי לך היפה בנשים היינו שבזמן הנ״ל אינו ניכר בין ברוך מרדכי ובין ארור המן ששניהם בגימ׳ היפה בנשים כי אז ושפחה כי תירש ע׳ זח״ג פ׳ אחרי דס״ט א׳, והיינו אם לא תדעי לך היפה בנשים שלא ניכר בחינה זו כלל, וגם אם לא תדעי לך שאין שום יחוד וכמ״ש על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי ולא מצאתיו, ועיין מזה בזהר ר״פ תזריע ובמק״מ והרמ״ז שם והתשובה צאי לך בעקבי הצאן, כי באמת זהו רק אם לא תדעי לך, אבל למעלה באמת הוא ארור המן וברוך מרדכי וכמ״ש כי גבוה מעל גבוה שומר כו׳ והיינו השומר אמת לעולם, ולכן זהו מעלת עקבי הצאן האבות שלא הרהרו כדפירש״י בחומש ר״פ וארא גבי חבל על דאבדין ולא משתכחין.

ובבאה לפני המלך כו׳ ישוב כו׳ עמ״ש ע״פ והי׳ בהגיח כו׳ תמהה כו׳ שהוא ע״ד ימחו מספר חיים, ועמ״ש ע״פ ואם אין מחני נא מספרך ועמ״ש ע״פ זה ספר תולדות אדם סעי׳ ד׳ שיש מלך אומן וספר, והנה הספר היא התורה והאומן בחי׳ איה סופר קו המדה כו׳, והמלך עצמות אוא״ס לפני א׳ מה אתה סופר, וזהו ובבואה לפני המלך דייקא, היינו ע״י תשובה למס״נ באחד שזהו למעלה מהתורה ע״ד יש קונה עולמו כו׳ גם כמו קעומ״ש שקדם לעול מצות עמ״ש מזה בד״ה ראיתי והנה מנורת זהב והיינו ביום השלישי ב׳שעה
ותלבש אסתר מלכות ע״ד ביום השלישי יקימנו דקאי על יוהכ״פ עליית המל׳ בכתר כו׳ והיינו ותלבש אסתר שהיא מל׳ דאצי׳ נתלבשה בלבוש מל׳ דא״ס וכענין ירושמ״ט שמכוון נגד ירושמ״ע בחצר בית הפנימי הפונה קדים כו׳ אז ויושט המלך אוא״ס את שרביט הזהב קו״ח כו׳ ואזי אמר עם הספר שצוה להאומן שימחו מספר חיים וזהו ישוב מחשבתו כו׳. לענין פי׳ ובבואה לפני המלך יש להעיר ממ״ש בז״ה פ׳ בראשית והובא בסה״מ סי׳ ע״ז וז״ל, הנה גזרה חכמת המאציל להיות עת וזמן הארת בינה במ׳

בר"ה ויוהכ"פ ואז נק' מלך כו' ע"ש ויוהכ"פ ופורים בחד דרגא אינון, ע"כ נאמר בפורים ובבואה לפני המלך וע' זח"ב יתרו ס"ז ב' אית מלך לעילא דאיהו רזא דקה"ק כו' וי"ל שזהו פי' קבעומ"ש.

ביאור ובבואה כו' אמר עם הספר *

הנה בכל סדר השתלשלות העולמות יש ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וכל מעשה הבירורים שבכל העולמות הוא ע"י ב' שמות אלו מ"ה וב"ן שם מ"ה הוא המברר ושם ב"ן הוא המתברר כי ש' ב"ן הוא מל' וכתיב מלכותך מכ"ע עולם ל' העלם ונמשך מבחי' מלך ויש כמה עולמו' מל' דבי"ע כו' והנה זמ"ל נפלו לשם ב"ן דאצילות ומשם ירדו בב"ן דבי"ע ומשם נפלו בנוגה שבנוגה מעורב הטו"ר עד"מ המאכל היתר שעי"ז מוסיף כח בעבודה אכן ג"כ וישמן ישורון כו'. והמברר הוא ש' מ"ה כי ש' מ"ה הוא בחי' חכמה כח מה ובחכמה דוקא אתברירו וזהו חכמת התורה ביטול והחכמה איך יהיה הקרבן והבירור וההעלאה. והנה יש בירור אחר בירור מלמטה למעלה פי' הגם שנתבררו הנצוצי' דק"נ דעשיי' ע"י מ"ה וב"ן דעשיי' הנה כדי שיתעלו ביצירה צ"ל עוד בירור ע"י מ"ה דיצירה (נ' ע"י מ"ה וב"ן דיצירה) שהביטול דמ"ה דעשיי' נק' יש לגבי היצירה כי גם שם ב"ן דיצירה שהוא מל' דיצירה הוא גבוה ממ"ה וחכמה דעשי' שהרי מל' דיצירה נעשי' עתיק לעשייה וכמ"ש ע"פ כאשר דברת לאמר כו' לכן צ"ל עוד בירור ע"י מ"ה וב"ן דיצירה והפסולת ידחה למטה הגם שקודם בירור זה דיצירה היה נחשב כולו לאוכל בלי פסולת כו' וכן מיצירה לבריאה וכן מבריאה לאצילות עד רום המעלות כל מה שמתעלים יותר צ"ל עוד בירור כו' ועד"ז הנשמות העולים דרך העמוד מג"ע התחתון לג"ע העליון צריכים לטבול בנהר דינור כמו שצריכים לטבול בעלייתן מעוה"ז כדי שיעלו בג"ע התחתון כו' וע' בזהר שלח בענין הינוקא. ונגד ב' ג"ע הנ"ל לנשמות כמ"כ ב' בחי' ימות המשיח ותח"ה לנשמו' שבגופים וי"ל שזהו ענין ד' שבחים דאין ערוך לך כו'. וכ"ז הוא ענין הבירורי' שמלמטה למעלה אבל הבירור מלמעלה למטה הוא להפך שהמובחר נברר ע"י מ"ה העליון ונכלל באצי' ומה שנדחה מאצי' נכלל בבריאה שלגבי בריאה נחשב טוב והם נשמות הגבוהות דבריאה ומלאכים עליונים כו' והיינו מבחי' בירור מ"ה וב"ן דבריאה ועד"ז מה שלא היה יכול להכלל בביטול דבריאה נכלל ביצי' ע"י מ"ה דיצירה כו'. ובירור זה הוא ענין אמר עם הספר אמר הוא ב'שעו

*) נ' בפיה"מ, דף שב, א.

חכמה שהבירור הוא בחכמה ומ"מ מקום הבירור בבינה ששם מתגלה הארת החכמה לברר כו' והיינו כי מקום הבירור הוא במחשבה שמעלה שם הדבר שחפץ ומעיין אם הוא הכוונה רק לטוב כו' (ובמ"א בד"ה פתח במזבח וסיים בשולחן נת' שיש בירורי' ע"י הבינה וזהו בחי' האכילה והשלחן ויש בירור מבחי' חכמה והוא ענין התפלה וזהו ענין המזבח. וצ"ע) וזהו ענין תיקלא וענין אבנא למשקל בה דא יוד כו' וכמ"ש במ"א. והנה עתה הוא התקלא לברר את נש"י בין הנה"א ע"ד הנ"ל בירור שמלמטה למעלה כו' וכמו אהבת בכל נפשך נחשב כמו קליפה למוחא לגבי אהבת בכל מאדך כו' ובין בירור נה"ב ולזאת אין זמן הבירור כעת בנפשות עוכומ"ז. כי גם הפסולת דנש"י עדיף מהטוב ומובחר שלהם. וכמו קודם שנתברר אצי' אין שייך לברר הבריאה רק אחר שנתברר אצי' אז הפסולת שנדחה מאצי' מזה נעשה הבריאה כו' ונשפל אז התקלא בבריאה. וכמ"כ בגמר בירור נש"י בבי"ע דקדושה אז יתחיל הבירור דקליפו' עוכומ"ז כו' וזהו ענין עד דמטו רגלין ברגלין כו'. וזהו ובבואה דכנס"י לפני המלך דוקא שנתעלו ונתבררו בתכלית עד שעלו למעלה מבחי' שם ב"ן דאצי' שהוא בחי' מל' כו' אז נמשך התקלא לברר בחי' המן וזהו אמר עם הספר. ואז ישוב מחשבתו כו' שהמובחר נתברר היינו מה שנמשך ממנו בחי' ופרעה הקריב כו' והוא עצמו בחי' רוח הטומאה שיועבר מן הארץ. עוי"ל פי' לפני המלך כי מלכא הוא ז"א שהוא נק' הקב"ה קדוש ומובדל ובחי' מדת המלכות עצמה היא רק הארה מתפשטת ממנו כי מט' מלכיות שבט"ס דז"א נבנה בנין המל' דאצי'. ולכן רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח איברים דמלכא כי המצות נק' מצות הוי' שהוא בחי' ז"א והיינו בחי' סוכ"ע קדוש ומובדל אלא שהוא קדוש בוי"ו וכמ"ש במ"א בד"ה צאינה וראינה. ובחי' מדת המל' עצמה נק' שם אלקים. וזהו בחי' ממכ"ע ועמ"ש בפ' וארא בד"ה וידבר אלקים אל משה כו' בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם רק נמשך ע"י התומ"צ כו' ע"ש היטב. והנה מבואר במ"א בפי' לפני הוי' תטהרו דיוה"כ היינו כי מי שפגם בשם הוי' בעברו על מ"ע או על ל"ת צ"ל מילוי הפגם מלמעלה משם הוי' וע"ז נאמר כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' והיינו ע"י התשובה שבמקום שבע"ת עומדים והיינו ע"י התעוררות הרצון מעומקא דליבא שעי"ז מעורר מלמעלה ג"כ בחי' רעדכ"ר כו' שלמעלה מהחכמה כמ"ש בד"ה תקעו בחדש. וזהו בחי' יוהכ"פ שבת שבתון כמ"ש בד"ה האזינו השמים כו' ע"ש וע"ז נאמר שובה ישראל עד הוי' אלקיך ששם הוי' נעשה רק בחי' שם אלקים מפני שהגיעו לבחי' אנכי כו'. והנה נודע דפורים ויוהכ"פ בחד דרגא אינון (סד"ה חייב אינש לבסומי) שכמו שביוהכ"פ הוא בחי' תשובה עילאה לפני הוי' תטהרו כך בפורים זכו ישראל לתשובה עילאה ע"י דברי הצומות וזעקתם במס"נ ממש על ק"ה. וזהו ענין ובבואה לפני המלך פי' מלכא הוא ז"א שם הוי' וכנס"י נתעלו למעלה משם הוי' והיינו ע"י תשו' עילא' הנ"ל. והנה מאחר שכן א"כ שם הוי' נעשה בבחי' אלקים וזהו שמזה נמשך אמר עם הספר ישוב מחשבתו. כי מבחי' שם אלקים משתלשל ונמשך השפע גם למטה כנודע מענין ק"כ ב'שעז

צירופי אלקים ולכן נאמר ג"כ מלך אלקים על גוים עובדי כוכבים וע' בזהר בסבא דמשפטים בתחלתו, לא כן כששם הוי' מאיר ממש ע"ד ששם אלקים מאיר שבבחי' זו אינן יכולים לקבל וכמ"ש משם אורידך נאום ה' ועמ"ש ע"פ ויאמר מלך מצרים למילדות כו' וזהו אמר חכמה שם הוי' עם הספר ישוב מחשבתו כו' וזהו שאמרה אסתר יבא המלך והמן היום ר"ת שם הוי' שע"י עלי' זו לקבל משם הוי' שנתגלה אז מטעם הנ"ל הנה עי"ז דייקא היה מפלתו לכן תיומ"י אח"כ נאמר יבא המלך והמן ולא כתי' היום, וכמו בפרי החג שהולכים ומתמעטים ומקריבי' אותם בסוכו' ע"י שביוהכ"פ נתעלו כנ"י לפני הוי' אז משפיעים להם ג"כ מלמעלה ועי"ז נופלים וזהו ענין הסעודה שזימנה את המן ע"ד כי אם כו' האכילהו לחם כי גחלים אתה חותה כו' וזהו שע"י שנתעלה המן לקבל משם הוי' אזי תוכל לומר עליו אח"כ איש צר ואויב כו', וזהו ענין מגלה נקראת בי"א עד ט"ו, היינו גילוי שם הוי', י"א הוא בחי' ו"ה גימט' י"א, ט"ו הוא בחי' י"ה. והיינו שם הוי' מאיר ע"ד שם אלקים כו' ובשם הוי' ד' אותיות נמצא ביום י"ד מאיר היו"ד אך בט"ו בכרכים המוקפים חומה ובשושן מאיר ג"כ קש"י כו' וזהו בחי' מילוי הלבנה, ועיין בפע"ח שער הסוכות ענין ההארה בה' ימים שבין יוהכ"פ עד יום א' דסוכות כו'. וענין אלף השביעי חד חרוב כמו בששת (ימי בראשית) יום א' חסד כו' שבת מל' אך היינו מל' כמו שמתעלית למעלה משא"כ וי"ב אדרבה ירידת המדות ועד"ז שית אלפי שני ששה מדות אלף הראשון חסד לכן האריכו ימים אלף ב' גבורה מבול הפלגה אלף הג' ת"ת הכלול מחו"ג לכך היה בו שעבוד מצרים ויצי"מ ומתן תורה כו' ואלף הששי יסוד ואלף הז' מל' אך היינו בעלייתה בכתר והנה יפה שעה א' כי הגם שהרצון חיצוני' התענוג אך הוא חיצוני' ג"כ מבחי' עונג העליון מה שא"א להתגלות אפי' באלף הז' ולא שהוא חיצוני' מבחי' ענג זה לבד המתגלה באלף הז' כו' וכמ"ש במ"א בענין ש"י עולמות מחצה התחתון מבחי' תר"ד כו'.

ב'שעה **על כן*** על כל דברי האגרת הזאת כו'. הנה המגלה נקראת אגרת ונקראת ג"כ ספר, ולהבין ענין המגלה יש להקדים מ"ש ושמתי כסאי בעילם הוא שושן מלשון עמק איומה וזהו ענין גלו לעילם שכינה עמהם שהיא בחי' שושנה בין החוחים. וזה נק' בימי אחשורוש אחש ורוש, פי' אחש ל' מהירות וכמו וחש עתידות למו, ימהר יחישה מעשיהו, פי' המהירות הוא הירידה הגדולה שלא בהדרגה וסדר ההשתלשלות היינו ירידת השכינה להתלבש בשר של פרס כו' והכל בשביל

---

* על כן: ג' בפיה"מ דף שג, א.

ישראל שגלו לשם אך אחש באלף ל׳ עתיד היינו שלע״ל כתיב ג״כ בעתה אחישנה וחש עתידות והוא כי ירידה זו צורך עלי׳ לע״ל ויהי׳ העלי׳ ג״כ שלא בהדרגה וסדר ההשתלשלות והיינו ג״כ בחי׳ מהירות כו׳. והענין כמ״ש שה״ש ססי׳ ב׳ סוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, פי׳ הצבי והאיל המה קלים במרוצתם מאד יותר מן הסוס כי הסוס יכול האדם לרכוב עליו בשעת מרוצתו משא״כ בצבי ועופר האלים א״א לאדם לרכוב ולישב עליו מגודל מרוצתו במהירות עצומה במאד. וכך למעלה הנה יש כמה בחי׳ מרכבות כמ״ש ע״פ לסוסתי ברכבי פרעה כו׳ שיחזקאל וישעיה ראו המרכבה בחיות וזכריה בסוסים כו׳ והיינו כי החיות הם המדות והוא ההשפעה בבריאה ויצי׳ אבל להיות הירידה יותר בעשי׳ הוא ע״י הסוסים שהם בחי׳ אותיות ושם נת׳ ג״כ שלפ״ע הירידה יותר בימי החול כך לפ״ע זה העליי׳ יותר למעלה בשבת טלא דנטיף מע״ק כו׳ ועד״ז צבי ועופר האלים רצים יותר גם מהסוס והיינו על הרי בתר טורי דפרודא מלשון ויבתר אותם בתוך כו׳, והנה הגם כי שרש הפירוד מתחיל בראש הבריאה כמ״ש ומשם יפרד ועיין בזהר בראשית כ״ט ב׳ ויצא קנ״ח א׳ מענין הרי בתר אך עכ״ז עיקר הפירוד היינו בקליפות וכדלקמן ולהיות ירידת והתלבשות אלקות שם זהו ענין לצבי או לעופר כו׳ ע״ד מדלג על ההרים ושרש המשכה זו מסכ״ע וזהו סוב ודמה כו׳ סוב דייקא בחי׳ סכ״ע השוה ומשוה קטן וגדול וכמשל הצבי או עופר האילים שהאדם אינו יכול לרכוב עליו אדם הוא בחי׳ ממכ״ע ועיין מ״ש ע״פ יביאו לבוש מל׳ שיש אותיות המשכות מבחי׳ סכ״ע כו׳. ובכ״ז יובן פי׳ אחש ורוש דהיינו אחש הוא מהירות השפע מבחי׳ סוכ״ע שיורד ונמשך כצבי כו׳, וענין ורוש כי רוש לשון רש ועני דלית לי׳ מגרמי׳ כלום וכתיב ורש חסר. וכמ״ש חסידה ברושים ביתה א״ת ברושי׳ אלא ברשים כו׳ [וצ״ע בזהר פנחס דרי״ז ב׳. ונ׳ הכוונה כאן כי המל׳ כשהיא בגלות ע״ז מורה אות רי״ש שהוא ל׳ ריש ועוני שהיא אז בתכלית היובש והעוני שאין נמשך בה השפע מלמעלה מבחי׳ צדיק עליון וזהו ההפרש בין רי״ש לדל״ת עם היות שרמז שתי האותיות על הדלות והעוני אך שהרי״ש עגול מאחוריו ואין בו עוקץ כמו בדלי״ת שעוקץ וזוית זה הוא בחי׳ יו״ד שהוא יסוד משא״כ ברי״ש לכן הוא ריש ביותר כמ״ש בפרדס שער האותיות גבי אות רי״ש ע״ש ועיין עוד בזהר ר״פ חקת ובפע״ח גבי קבלת שבת בשדה כו׳ שמדלי״ת נעשה ה׳ ועי׳ בזהר ס״פ מקץ דף ר״ד ומכ״ז יובן פ׳ אחש ורוש דלפי ב׳שעט
שזהו ענין התלבשו׳ האור בגלות לכן מבחי׳ אחש נמשך בבחי׳ רש כו׳. ובע״מ מאכ״ח פכ״ט פי׳ ריש גלותא הוא מט״ט וי״ל פי׳ ברושים בראשים היינו ר״ג מט״ט שבו התלבשות השכינה בגלות כו׳] וכמ״כ העלי׳ לע״ל בבחי׳ ברח לך דודי כו׳ על הרי בשמים שהם הרים שעליהם גדילים בחי׳ ריח שהוא גבוה מאד כנודע וע׳ באדר״ז דרפ״ח ריש ע״ב ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך כו׳ ועד״ז ה״ע ברח לך על הרי בשמים כו׳. וביאור הענין דהירידה על הרי בתר כי הנה לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם כו׳ והיינו בירור רפ״ח ניצוצין. וזהו אתר גבור כו׳ ורב להושיע

פי׳ הגבורה היא הירידה למטה שלא בהדרגה והיינו כדי להיות מחיה מתים הם הניצוצין שנפלו בבחי׳ שבה״כ וימלוך וימת כו׳ כי אין לך כל עשב שאין לו מזל והמזלות מקבלים מהשרים כו׳ וכשאוכל ומתפלל עי״ז מעלה כו׳ וההעלאה ע״י ורב להושיע כענין פיזור נש״י בארבע רוחות בכדי ללקוט הניצוצים שנתפזרו. כי הנה בבי״ע דקדושה אע״פ שנאמר ומשם יפרד מ״מ הם בבחי׳ ביטול אכן בקליפות שהן יש זהו עיקר הפירוד וההתחלקות כו׳ ולכן התלבשות המל׳ בבי״ע דקדושה זהו ג״כ בחי׳ ורב והיינו להיות עי״ז בירור הניצוצי׳ שבקליפה ועי״ז מורה ורב דהיינו התכללות הריבוי בנושא א׳ ע״י ביטול היש משא״כ כשהם בקליפו׳ קודם הבירור נק׳ רבים רשות הרבים כו׳. וזהו כל דב מבבל כי בכל מקום הקליפות אשר שם בלל וע״כ גם כשמברר משם ע״י הביטול נק׳ רב אבל רבי בא״י זהו יחוד יותר כי היו״ד ח״ע כו׳ וזהו כענין הנז׳ בזהר ויצא קנ״ח א׳ שהמדות דאצי׳ נק׳ הרי בשמי׳ ושבטים דבריאה נק׳ הרי בתר כו׳ כי ומשם יפרד ומ״מ זהו ההעלאה מק״נ שהוא רבים לבחי׳ בריאה וזהו ורב להושיע ועיין בזהר ר״פ אמור דפ״ט א׳ בפי׳ רב להושיע. וזהו ענין המגלה שבה מלובש כללות התומ״צ כי מאחר שהשכינה היה עמהם בזמן הגלות אזי ממילא הי׳ נרמזים שם כל האופנים של התומ״צ בספור מעשה מגלה ההוא וזהו ענין שבעת שרי פרס ומדי רואי פני המלך כו׳ והם בעלמא דדכורא (וצ״ע מענין בתורה נז׳ ג׳ שרים שר המשקים ושר האופים כו׳) ויש ז׳ סריסים ושבעה נערות שהם היכלין דזו״נ דאו״א כמ״ש בע״ח שמ״ו פ״ו. וענין פרס ומדי פרס מלשון הלא פרוס לרעב לחמך והוא בחי׳ א״פ מזון לנפש והיינו התורה ותורתך בתוך מעי. פתות אותו פתים ועש״ז נק׳ פת וכן בתורה ל׳ גרסינן כו׳ ומדי מלשון מדו בד בחי׳ לבושי׳ הנעשי׳ ממעשה המצות. ומרדכי כו׳ ותכריך בוץ בגדי בד המבואר במ״א. אך התלבשות זו הי׳ לפי שעה כשהשכינה הי׳ שם אז נרמזו המקיפים ופנימי׳ בענין פרס ומדי וכו׳ וכן אחשורוש כו׳ משא״כ אח״כ כשעלו בימי עזרא לא״י בטל ענין ההתלבשות ההוא ולכן נק׳ המגלה אגרת והתורה נק׳ ספר כי הספר הוא העשוי להתקיים לעולם משא״כ האגרת אינו אלא לפי שעה ואחר הקריאה אין בו צורך כמ״כ הענינים שבתורה חשן ואפוד ציצית תפילין הרומזים לאורות עליונים זהו נצחי משא״כ המגלה מה שפרס ומדי וז׳ נערות וז׳ סריסים רומזים לאורו׳ עליונים זה היה רק לפי שעה כו׳. ומ״מ

ב׳שפ. הפנימי׳ דהיינו האורות עליונים שעליהם הכוונה בספור מעשה המגלה זהו ג״כ נצחי וע״ז נאמר וזכרם לא יסוף מזרעם כו׳ היינו בחי׳ פנימיות הכוונה שבהמגלה כו׳ הוא נצחי לעולם ועד. ונמשך ומתגלה בכל פורים ע״י קריאת המגלה שנמשך גילוי ח״ע בבחי׳ מל׳ ומשם ממשיכים הגילוי ג״כ בז׳ היכלות דבי״ע שהם שבעה סריסים וז׳ נערות אסתר כו׳ ולא בטל רק שאין שייכות לזה לפרס ומדי הגשמיים ולא כמו בתורה שהציצית הגשמיים הם ממש בחי׳ המשכות ושער רישי׳ כעמר נקי. משא״כ במגלה מה ששבעה נערות הגשמיים דאסתר הי׳ רומזים ממש לשבעה היכלות דבריאה זה היה רק לפי שעה כו׳ אבל למעלה יש תמיד שבעה היכלות דבריאה שנק׳ שבעה

נערות אסתר שהיא מל' דאצי' המסתתרת בבריאה. ומכ"ז יובן ג"כ ענין חרבונה. כי הנה מבואר במ"א בד"ה ובבואה לפני המלך ענין אלף השביעי שנק' חד חרוב והוא בחי' מל' בעלייתה לשרשה וכמ"ש בפע"ח שער א' בענין ששת ימי המעשה ויום השבת ועמ"ש במ"א ע"פ ושבתה הארץ ארעא אתבטלת כו' ולכן אין בו זרע וקציר והיינו מחמת הביטול וגם כי הזרע והצמיחה והקציר הוא בחי' שינויים קטנות וגדלות אבל בגילוי בחי' אני ה' לא שניתי אין שייך בחי' אלו וכמ"ש במ"א בענין במדבר כו' ולא ישב אדם שם. ועד"ז יובן שנק' הר סיני הר חורב וכמ"ש בזהר בראשית דהיינו ג"כ בחי' מל' כו' ועיין בספר יאיר נתיב. ועד"ז י"ל פי' חרבונה אחד מן הסריסים כי שבעת הסריסים הם שבעה היכלות והם שבעה מדות ובחי' ההיכל הנמשך מבחי' מל' נק' חרבונה והיינו בבחי' עליית המל' כו' וזהו ג"כ ענין וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש. וזהו מה ראו על ככה. פי' שכ"ז זכו ע"י המס"נ שהי' להם והוא בחי' ביטול הנמשך מבחי' שם מ"ה שהוא בחי' חכמה עילאה כח מה. וזהו מה ראו. אך כדי להיות המשכה זו מבחי' ח"ע דאצי' הוא ע"י השתלשלות חכמה דבי"ע וזהו מה ראו על ככה. כי הנה בחי' מל' שהיא חכמה תתאה נק' כה בכף הדמיון כי ח"ע היא יחו"ע ונחנו מ"ה וח"ת היא יחו"ת ביטול היש וזהו כל הנביאים נתנבאו בכה כו' וככה בכ"ף הנוספת היינו חכמה דבי"ע. ומה ראו על ככה היינו המשכת בחי' ח"ע ע"י ח"ת וחכמה דבי"ע כו' מה הגיע אליהם פי' שמ"מ עם היות שנמשך ע"י השתלשלות עכ"ז שם מ"ה ממש הגיע אליהם כו'.

(על צדדי הגליון הי' כתוב בכי"ק. ח"א צ"ט ב' בענין הרי בשמים, הרי בתר בראשית כ"ט ב' ויצא קנ"ח א' וג"כ שם הרי בשמים וע' ויחי רמ"א א'. שמות י"ד א' ט"ו סע"א י"ז א' ובתרומה קל"ט טורי דפרודא מקבלי' ע"י חש דנחושת. עוי"ל פי' אחש ע"ד הנז' בע"ח שמ"ט פ"ג שק"מ ע"ב בענין חש דתחשים וע"ש שמ"ט פ"ב הנוגה הקליפה הרביעית קול דממה דקה בחשאי וז"ס חש מחשמל כו' ובתוכו מל' שהוא עצמות של החשמל כו'. אמנם אחש ורוש י"ל נהפוך הוא התחברות חש דחשמל שהוא נוגה הג"ק הטמאות שהם לענה ורוש, ובשירת האזינו ענבי רוש אשכלות מרורי' וע' בזהר ע"פ ובגפן כו' וזהו בימי אחשורוש כשהתגברות כו', וע' זהר תרומה קל"ט א' ק"מ ב' קמ"ז ב' שזהו ענין עורות תחשי' ואת ב'שפא תחש כו' ובזהר ויקהל ר"ג ב' חש אתעכב מלגלאה כו' וזהו עת לחשות וזהו ענין העטופים ללבן כו' אמנם חש העליון סייג לחכמה שתיקה קול דממה דקה צלותא בחשאי ביטול כו', חש לשון שתיקה כמו פן תחשה ממני, וגם ל' מהירות כמו וחש עתידות בהאזינו ל"ב ל"ה ופרש"י כמו ימהר יחישה מעשהו, וכמו בעתה אחישנה כו'. מרגלים חרש בחשאי, החרש החרישי, לא הגידה יש פה ושותק כו' ובבואה אמר. עמלק ערלה).

(תחת הגליון, הי' כתוב בכי"ק, רב בבבל זהו הרי בתר אך האמוראים זהו כענין ירה בתר דקדושה דבריאה יצירה רבי בא"י כמו אצי'

הרי בשמים ע׳ בד״ה לסוסתי בענין מהירות סוס יותר מחיות כו׳ אך איל וצבי מהירים יותר גם במהירות הנס בלבוש הטבע כו׳).

(**היה** ספק נמחק. וכתוב בכי״ק, וזשארז״ל שנק׳ אגרת ונק׳ ספר כו׳ [כי שרשה מיסוד אבא רק שהוא מתלבש במל׳ כו׳ וקריאת המגילה להמשיך גלוי אור יסוד אבא בז׳ נערות דהיינו ז׳ היכלין דזו״נ דבריאה כו׳ ומבטלין מת״ת למקרא מגלה כי נובלות חש״מ תורה אכן המגלה שרשה מעצמיות יסוד אבא כי חכמות בחוץ תרונה שלהיות הגלוי למטה שרשו מח״ע כו׳], וזהו על כן על כל כו׳ מה ראו על ככה שהמס״נ שהיה להם זהו בחי׳ מ״ה דח״ע והיינו ע״י דעת עליון המחבר חו״ב שממשיך כח מ״ה דחכמה משא״כ בקליפה רק תרין צפרין וחסר מהם הדעת כו׳ וזהו מה ראו ממש, והיינו ע״י ככה שם ב״ן כה כף הדמיון וככה ל׳ רבי׳ ע״ש ב״ן דאבי״ע ומ״ה דאבי״ע בצלמנו כדמותנו ומ״מ מה ממש הגיע אליהם כו׳, כן גי׳ ע׳. כל נש״ב. כי לפעמים המדות כלולים מע׳ ופעמים ן׳ כו׳).

על כן קראו לימים האלה פורים ע״ש הפור כו׳, והקשה מהר״מ אלשיך למה קראו לימים פורים לשון רבים על שם הפור שהוא אחד, עוד קשה למה קראו לימים ע״ש הגורל והלא לא עי״ז הי׳ עיקר הנס. והנה לעיל מזה כתי׳ ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו כו׳, ולא נז׳ מי האומר כו׳ וגם מהו עם הספר כו׳. והענין דהנה כתיב ראשית גוים עמלק כו׳, שיש ז׳ אומות עע״א הכנעני כו׳ והם נגד ז׳ מדות, ועמלק הוא ראשית להם שהוא נגד בחי׳ הדעת שלמעלה מן המדות (עיין בפי׳ הרמ״ז פ׳ ויקהל). והענין דהנה צ״ל ענין התפלה שהיא מהדברים העומדים ברומו של עולם, וא״כ מדוע

בשולי העמוד:

הנחשלי׳ אחריך שמנגד לבחי׳ הדעת.

דעת אחוריים כי הוא בחי׳ רצון שהוא אחוריים לגבי התענוג, ועוד כי עיקר התענוג בראיי׳ המהות אבל דעת רק הרגשת המציאות ומזה נמשך הרצון כו׳, אבל חכם הרואה המהות.

כאשר ירים לבחי׳ ד״ע הרם את מטך כי ד״ת יניקה לעמלק בלא דעת זת״ז ד״ת, אך המן רצה לקבל מבחי׳ גורל שלמעלה גם מד״ע למעלה גם מרצון רק רעדכ״ר, וע״י גורל למטה ביטול רצון השתוות הן ולאו שוין עי״ז ישוב מחשבתו כו׳ וזהו ובבואה לפני המלך כמו לפני הוי׳ תטהרו וכתי׳ יכפר סתם לא נז׳ מי כמ״כ אמר, והיינו רדל״א עד דלא ידעי לא ביקשה דבר היינו השתוות.

אינה חיוב מדאורייתא כלל כ"א רק מדרבנן. והתירוץ הוא בשם הה"מ נ"ע כי ח"י ברכות דשמו"ע הם נגד ח"י חוליות שבשדרה, והנה חוה"ש אינו ממנין רמ"ח אברים שהם רמ"ח פיקודין ואעפ"כ הוא עיקר קיום כל הגוף והמקשר ומחבר הראש והגוף, וכך הוא ענין התפלה אע"פ שאינו ממנין רמ"ח מ"ע הוא היסוד הכל. ועוד נ' לתרץ כי הנה התפלה היא בחי' דעת ה', והנה לפעמים בחי' הדעת שאינו ממנין הספירות שהם עשר ולא י"א ולכן כשהכתר נמנה אין הדעת נמנה, והנה מהט"ס נמשכים הרמ"ח מ"ע כמ"ש בע"ח טפ"ט פ"א ורת"ס עולה רמ"ג ועם ה"ח המגדילין הם רמ"ח, ואעפ"כ הדעת הוא העיקר שהוא נשמת הספירות, אלא שלכך אינו נמנה כי הספי' הם כלים והדעת ממשיך האורות בכלים כו'. וכך התפלה שעיקרה בחי' דעת שממנו נמשך חו"ג היינו אהוי"ר ע"כ אינה במנין רמ"ח מ"ע, אלא שהיא עיקרן ויסודן כי כל התומ"צ עולים לה' ע"י התפלה והיינו כי מהתומ"צ נעשים לבושים לנפש, וצ"ל כיבוס הלבושים כמ"ש כבס ביין לבושו וכתי' כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה, וכיבוס זה הוא ע"י התפלה. ושני התירוצים אלו ענינן א' כי חוה"ש נמשך ממוח הדעת כי יש ג' מוחין חב"ד וחו"ב הם לצד פנים ומוח הדעת לצד אחורי הראש ומשם נמשך חוט השדרה בסיום שני פולין שיש בראש כו'. הנה גבי התורה כתי' מגלה כתובה פנים ואחור, גם בבריאת אדם כתיב אחור וקדם צרתני, ופי' כי פנים היינו כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, להצהיל פנים משמן, כי בהמשכת שכל חדש מתגלה התענוג והוא ענין תאיר פניו, כנודע מענין יפ"ת ויפ"מ, יפ"ת תואר הכלי ויפ"מ הבהקת האור, כמו שופרי' דר' אבהו מעין שופרי' כו', ל' שפר מן קדמי, שמשפרת הולד, וכך יש למעלה בחי' מקור התענוג, ואהי' אצלו שעשועים, ונמשך בחר"ב שהם תשב"כ ותשבע"פ ושעשועי יום יום, וזהו והמשכילים יזהירו כו'. והנה אע"פ שהתורה נתלבשה בגשמיות חושן ואפוד, רה"י רה"ר חמץ ומצה, מ"מ הן הן ממש ח"ע אלא שירדו בגשמיות, וזהו בחי' מרדכי מירא דכיא, שמן המר המרירו' ע"ש שנתלבשו בגשמיות, ומ"מ כשמשיג ההלכה משיג ממש מהות ח"ע, בחי' תאיר פניו, והוא למעלה ממדרגת האבות שלא זכו לבחי' זו דקבלת התורה, אף שהי' להן אהוי"ר עצומי', לא זכו להשגת המהות מח"ע כמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם.

אך הנה כל האומר אין לי אלא תורה כו' אלא כמ"ש אם ישים אליו לבו, וזהו כמ"ש וידעת היום והשבות כו', ופי' וידעת ע"ד ומבשרי אחזה כו' למען דעת כו' ולא בבחי' מקיף לבד דהא אפילו גנבא אפום כו', והיינו כמ"ש באברהם הכיר את בוראו, הכרה ממש, וזהו בחי' רצון כמ"ש רק אתכם ידעתי דפי' רציתי, ונק' בחי' זו אחוריים כי הדעת וההכרה אינו השגת המהות רק ידיעת המציאות, כמאמר הידוע מציאותו ולא מהותו, לכן נמשך מזה בחי' הרצון, אבל הוא אחוריים לגבי התענוג המתגלה בהשגת המהות כענין חכמת אדם תאיר פניו, והמצות הן הן השגת המהות רק שהוא ע"י התלבשות בגשמיות,

---

בצד העמוד: **ונהפך לחוצפא בחי' הצנע לכת עלה בכבש כו'.**

וידיעת המציאות יש בו מעלה עצומה שהוא השגה רוחנית, אך שהוא רק ידיעת המציאות ולכן נק' אחוריים, וע"כ אינו בחשבון רמ"ח מ"ע שהן השגת המהות ע"י הכלים, ומ"מ מעלת הדעת הוא ידיעת המציאות מבחי' עליונה יותר כו'. והנה חוה"ש הנמשך ממוח הדעת מקשר הראש והגוף, כך הדעת מחבר השכל שבראש עם המדות שהן הן הגוף כו', ולכן זהו יסוד כל המצות, ע"ד שכ' בשע"ק להרח"ו שהמדות הטובות אינן ממנין המצות אבל הן יסודן ושרשן כו'.

והנה בחי' עמלק הוא הקליפה שכנגד הדעת פי' מלשון ומלק את ראשו ממול ערפו, שהמליקה שבורת חוט השדרה ומבדיל בין הראש להגוף כך הוא חוצפא דעמלק יודע רבונו ומכוין למרוד בו, שלא יהיו המדות נמשכים אחר הדעת, משא"כ שארי הקליפות הם נגד המדות. כי הנה ארז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, שמאהבה דקדושה יש יניקה לאהבה דקלי', והיינו לפי שהוא רק קו א' אהבה לבד, ולכן בארות דאברהם סתמום פלשתים משא"כ יעקב שהוא ת"ת הכולל חו"ג נק' מדת אמת ואין ממנו יניקה לחיצונים, וכמ"ש ויאבק איש וכו' ולא יכול לו, ונודע דיעקב מלבר משה מלגאו, כי יעקב בחי' ת"ת המקבל מבחי' הדעת שהוא בחי' משה, וא"כ כיון שמדת יעקב נק' אמת כ"ש בחי' משה שהוא מלגאו פנימית כו'. וכן באמת ע"י הדעת הוא בירור כל המדות כנודע. אך עמלק לבד נק' ראשית שהוא חוצפא גם נגד בחי' הדעת, אך אעפ"כ כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, פי' כמ"ש פ' ויקהל שיש ב' בחי' דעת כמ"ש כי אל דעות והיינו ד"ת ודעת עליון. והוא ע"ד דאית רצון ואית רצון, שיש רצון הנולד מהשכל והתבונה ונק' רצון התחתון, וזהו בחי' ד"ת כי דעת ל' הכרה ול' רצון כנ"ל, ואית רצון שלמעלה מהשכל והתבונה ונמשך ע"י דעת עליון שהוא דעת הנעלם היינו ההתבוננות בסוכ"ע וכו' דלמת"ב כלל, ומבחי' זו נמשך אה"ר שלמעלה מהשכל. וזהו וכאשר ירים משה ידו ע"ד הרם את מטך, שההרמה לבחי' שלמעלה מהשתלשלות, וזהו כי תצא למלחמה על אויביך, על דוקא לבחי' שאין להאויב שליטה שם כלל, והוא בחי' סכ"ע.

וזהו ובבואה לפני המלך, פי' למעלה מבחי' המלך כמבואר בד"ה כי תצא הנ"ל, שיש שתי לבבות חיצוניות הלב הוא הנמשך מהתבוננות בבחי' מלכותו ית' איך שאין לך עשב וכו' וזה נק' ד"ת, ופנימי' הלב היא רעו"ד והוא מבחי' סכ"ע ואתם תהיו לי גוי קדוש וכו', והיינו בעה"ב ישבו וכו', וזהו האהבה מסותרת שנק' אסתר כו', והיא מלחמה לה' בעמלק להוציא בחי' זו מההעלם אל הגילוי. וזהו לא הביט כו' ולא ראה עמל בישראל, עמל דעמלק אין לו יניקה מבחי' ישראל, משא"כ בחי' יעקב וכו' ישראל כי שרית כו' וגבר ישראל דוקא.

והנה המן נתחכם להמשיך עוד בחי' ע"י הגורל, שהנה ענין הגורל ביוהכ"פ הוא מבחי' רעדכ"ר רצון לרצון שהוא למעלה מהרצון והשכל ושם כחשיכה כאורה, אם צדקת מה תתן וכו', א"י באיזה מהן חפץ, ושם גם שממית

בידים כו׳, והוא למעלה מאתעדל״ת זכרנו כו׳ במצרים חנם בלא מצות, ועי״ד מ״ש פ׳ בשלח בענין כמה א״א לפניו שכל הדורות וכו׳, והמצות הם רצון אותיות צנור וכו׳, לכן הפיל פור להמשיך משם חיות לסט״א ע״ד אם תגביה וכו׳ כמבואר בד״ה ויאבק כו׳. וזהו שאמר ישנו וכו׳ הז״א בבחי׳ שינה ודורמיטא עליי׳ לעילא לעילא ושם הכל שוין. אך ובבואה לפני כו׳ פי׳ כי הנה יש בחי׳ בטל רצונך שכל עניני העולם הן ולאו שוין מפני שעמך לא חפצתי, ע׳ אגה״ק ד״ה להשכילך כו׳, וזהו כענין הגורל שאין לו שום רצון בכל עניני העולם, רק איך שיפול הגורל, והוא כמ״ש חבלים נפלו לי וכו׳ תומיך גורלי, וזה הי׳ להיהודים בעת גזירת המן שהיו במס״נ כל השנה וביטלו א״ע לגמרי, ועי״ז זכו והמשיכו שגם מבחי׳ רעדכ״ר אשר שם הכל שוה, יומשך הגורל להיות ישוב מחשבתו כו׳, לכן נק׳ פורים ע״ש ב׳ מיני גורל, הא׳ באתעדל״ת בטל רצונך הב׳ אתעדל״ע, וזהו אמר עם כו׳ כמו ביוהכ״פ כתיב יכפר ולא נז׳ מי המכפר, וה״ע שאמר והי׳ העולם רדל״א, למעלה גם מבחי׳ ד״ע, וזהו עד דלא ידעי בין וכו׳ ששם הכל שוה והיא השמחה למעלה מהדעת, וזהו והי׳ שארית יעקב כו׳ וכתיב בתרי׳ וכל אויביך יכרתו שע״י שארית משים עצמו כשירים הוא מכרית וירום ידו על צריך בחי׳ ירים משה את ידו וכו׳, ע׳ ד״ה ואתה תצוה.

על כן * קראו לימים האלה פורים ע״ש הפור הוא הגורל כו׳. הנה לכאורה יש להבין למה נקראו ימים האלה דוקא ע״ש הגורל שעשה המן והלא לא הי׳ זה עיקר הנס. וגם מהו ענין הגורל שעשה המן כו׳ (וע׳ מענין גורל בת״א סד״ה כי אברהם לא ידענו כו׳ אתה ה׳ אבינו. וסד״ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון ובד״ה ומרדכי יצא ובאגה״ק סד״ה אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו וע׳ במא״א אות ג׳ סעי׳ כ״ד ובזח״ג פ׳ פנחס דרל״ט א״ב ובמד״ר ויחי ר״פ צ״ח). אך הנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה לבסומי בפוריא הנ״ל, כי הנה את זלעו״ז עשה האלקי׳ ונמשך שרש לז׳ אומות שהם בחי׳ ז׳ פרית הרעות שנק׳ ז׳ מדות רעות הכנעני והחתי כו׳ אך קליפת עמלק נא׳ ראשית גוים להיות שרשו למעלה מהמדות וכמשי״ת. אך הנה צריך להקדים תחלה מ״ש ואומר אני רואה מגילה עפה ארכה כ׳ אמה כו׳ בזכרי׳ סי׳ ה׳ ב׳ וארז״ל פרק עושין פסין דף כ״א א׳ שהיא כתובה פנים ואחור כמ״ש ביחזקאל סי׳ ב׳ מגילת ספר כו׳ והיא כתובה פנים ואחור, והיינו שזה נאמר על התורה שנק׳ מגילה והיא כתובה ב׳שפב

על כן: נ׳ בתו״א (בשינוים) קכב, א בלי הגהות.

פנים ואחור בבחי׳ פנימי׳ ואחוריי׳ כו׳ (ע׳ באגה״ק ד״ה עוטה אור ובד״ה דוד זמירות קרית להו ובלק״ת ד״ה ואהי׳ אצלו אמון, וכאן ית׳ באופן אחר). ולהבין זה הנה כתיב חכמת אדם תאיר פניו בקהלת רסי׳ ח׳ ובמד״ר שם מבואר דפי׳ אדם היינו מ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כו׳. ויש להבין זה הלא אין לו גוף ולא דמות הגוף כו׳, וגם הלא כתיב כי לא אדם הוא להנחם כו׳ (עמ״ש מזה בת״א פ׳ יתרו ד״ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש הב׳ ובלק״ת בשה״ש ד״ה צאינה וראינה דרוש הא׳ פ״ד גבי וממדבר מתנה ובהביאור שם פ״ד). אך הענין הוא כמשארז״ל במד״ר פ׳ בראשית ובגמ׳ פסחים פרק ד׳ דנ״ד א׳ ובנדרים ל״ט ב׳ שבעה דברים קדמו לעולם* תורה ותשובה וג״ע כו׳ ומסיים שם במד״ר ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר הביאו ג״כ הר״ן בנדרים שם והיינו ג״כ מאמרז״ל ישראל עלו במחשבה פי׳ עלו שקדמו ועלו בתחלת המח׳ וכמו שאמרו במדרש דמחשבתן של ישראל קדמו לכל כו׳. וביאור הענין הנה באמת להיות כי א״ס ב״ה הוא רם ונשגב בערך מכל ההשתל׳ דאבי״ע כנודע דאין ערוך כלל וכלל לו וכולא קמי׳ כ״ח ממש א״כ לא הי׳ אור ושפע נשפע ונגלה מא״ס למטה כלל רק ע״י שישראל עבמ״ח תחלה לכל כנ״ל ירד ונתלבש להיות בבחי׳ אדם בבחי׳ אדם והיינו בהתלבשותו בשרש נש״י למעלה וכמ״ש במ״א ע״פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וזהו פי׳ כמראה אדם (הג״ה וכן נת׳ באגה״ק סי׳ ז׳ ד״ה אשרינו ע״ש, ומבואר באו״ת מהמגיד* נ״ע פ׳ בראשית ד״ה נעשה אדם בצלמנו פי׳ עד״מ אדם שיש לו בן אף שהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו עכ״ז נחקקה הצורה של הבן במח׳ של האב, אך מי שלא הי׳ לו בן מעולם לא יכול לומר שיהא נחקק במחשבתו צורת הבן שיהי׳ לו אח״כ כי עדיין לא ראה אותו ולא הכיר צורתו, וזהו דרך בנ״א. אבל אצל הש״י שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל הי׳ נחקק צורתם במחשבה כמשארז״ל ישראל עבמ״ח כי אצלו ית׳ העבר והעתיד שוין וזהו שכ׳ נעשה אדם אלו ישראל הנק׳ אדם בצלמינו פי׳ באותו צלם וצורה שהי׳ נחקק במח׳, וזהו כדמותינו ר״ל באותו דמיון שהי׳ במח׳ קדומה עתה נעשה אותו עכ״ל. ומקור דבריו מהמד״ר ר״פ בראשית הנ״ל משל למלך כו׳ אמר תלו מולכין וקלמין זו לבני כו׳ כך כו׳ שצפה הקדב״ה שאחר כ״ו דורות ישראל עתידין לקבל את התורה כו׳ יעו״ש. רק צריך להוסיף מ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ יונתי בענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם שבאדם המח׳ לא תפעול מאומה בפועל כו׳ אבל למעלה ע״י המח׳ מתהווה ממש מה שעלה במח׳ כו׳ ע״ש. וא״כ לפ״ז מה שישראל עלו במחשבה נתהוו ממש עי״ז ובחי׳ התהוות זו נק׳ דמות כמראה אדם והיינו כי כמראה אדם זהו ז״א דאצי׳ והוא הנק׳ ג״כ ישראל כמ״ש בפרדס ערך ישראל ובמא״א אות יוד סעי׳ ל׳ וכמ״ש בזח״ג פ׳ ואתחנן דרס״ג ע״א ע״פ שמע ישראל.

לעולם: בגכתי״ק: לבריית העולם התורה.

מהמגיד נ״ע: שם בבוך תרט״ז ד״ה ויראו את.

ב'שפג ועל בחי' אדם זה אמר חכמת אדם תאיר פניו כו' פי' חכמת אדם היינו בחי' חכמת התורה שקדמה ג"כ לעולם ונקראת ג"כ כמראה אדם כמ"ש בזח"א פ' נח דע"א סע"ב וע' בזהר ר"פ תולדות דקל"ד ע"ב דהא כמו דבר נש איהו מתפלג שייפין כו' וכלא כגוונא דאורייתא דהא אורייתא כולהו שייפין ופרקין וע"ש בבה"ז ובסה"מ תוך סי' קנ"ב דע"ט ב', וביאור הענין היינו כמ"ש באגה"ק ד"ה אשרינו מה טוב הנ"ל וז"ל והנה הארה זו אף שלמעלה היא מאירה ומתפשטת * בלי גבול ותכלית להחיות עולמות נעלמים לאין קץ ותכלית כמ"ש באד"ר אעפ"כ ירידתה * למטה ע"י צמצומים רבים להחיות הנבראים והיצורים והנעשים היא נחלקת דרך כלל למספר תרי"ג בנגד תרי"ג מצות התורה והן * תרי"ג מיני המשכות הארה זו מאוא"ס ב"ה להאיר לנשמת האדם הכלולה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים אשר בעבורה היא עיקר תכלית ירידת והמשכת הארה זו למטה לכל הנבראים והיצורים והנעשים שתכלית כולן הוא האדם עכ"ה) וע"ז נאמר חכמת אדם דהיינו בבחי' כמראה אדם תאיר פניו כי התורה נקרא שעשועים כמ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום זכתיב משחקת לפניו בכל עת כו' כי הנה עד"מ אדם התחתון למטה כשממציא ומחדש בשכלו איזה סברא ושכל חדש יצהיבו פניו ויאירו בהארת פנים כי מתענג הרבה מזה השכל שהמציא ויאירו פניו מחמת העונג וכמו שאמרו בר' אבוה שצהבו פניו מפני שמצא תוספתא חדתא כו', וכיוצא בזה יובן למשכיל למעלה בבחי' ח"ע דאוא"ס חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שבחכמת התורה שחידש אותה מתענג בה כבי' ומשתעשע בה הרבה מאד עד שיש בחי' הארת פנים העליוני' למעלה עי"ז וזהו חכמת אדם העליון בזה שנאמר על הכסא דמות כמראה אדם כו' תאיר פניו מרוב עונג ושעשועים שמשתעשע בחכמת התורה שהרי בכל פרשה ופרשה שבתורה ידוע שיש בה אור חכמה עליונה ונפלאה רק שנתלבש הדבר למטה בענין גשמי וכמו פ' חושן ואפוד העשוים מאבנים ידועים אודם פטדה כו' וכיוצא שבודאי יש בזה למעלה חכמה נפלאה שהוא ית' משתעשע בה מאד וכבר קדמו לעולם הנאצל והנברא כו' וכדכתיב ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים כו' בבחי' תענוג נפלא וכמ"ש משחקת לפניו בכל עת פי' שעושה בחי' חכמה זו לפניו שחוק ותענוג גדול ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון וע' עוד מענין הארת פנים ע"י החכמה בלקו"ת בשה"ש בהביאור ע"פ שחורה אני ונאוה דרוש השני ושם פ"ו שבחי' זו היא הארה עליונה יותר מהלכות התורה עצמן שנקראים בשם שערות ונימין קוצותיו תלתלים תלי תלים של הלכות אבל בחי' חכמת אדם תאיר פניו זהו בחי' עליונה יותר וע"ז אמרו בגמ' ומראה לו פנים בפ"ק דעירובין די"ג ע"ב וכמ"ש במ"א.

קיצור. כדי להבין ענין פורים ע"ש הפור יש להקדים ענין ראשית גוים עמלק ענין כתובה פנים ואחור פנים ע"ד חכמת אדם תאיר פניו

ומתפשטת : בהנדפס נוסף תי' : בבחי'.
ירידתה : שם : ברדתה.
והן : שם : שהן.

ב'שפד איך שייך כמראה אדם ע"ד נעשה אדם בצלמינו דהיינו בחי' ישראל עלו במחשבה וכן התורה נק' אדם כי המצות רמ"ח מ"ע נקראו רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת שס"ה גידים וחכמת אדם שהיא התורה תאיר פניו מחמת כי בהחכמה מאיר עונג העליון, ועמ"ש ע"פ והחכמה תחיה בעליה בלק"ת בהביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב.

ב) **אך** הנה בחי' הארת פנים הללו העליונים הוא שנמשך מלמעלמ"ט ג"כ וכמ"ש יאר ה' פניו אליך פי' בחי' הארת פנים העליונים שנאמר ע"ז חכמת אדם תאיר פניו כנ"ל יאיר אותו האור גם אליך למטה וכמאמר כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ולא לעו"ג וכמו שאמר משה ונפלינו אני ועמך כו' וזהו פי' מ"ש משחקת בתבל ארצו כי בתחלה משחקת רק לפניו כמ"ש תאיר פניו כו' ואח"כ ירד העונג גם למטה ומשחקת גם בתבל ארצו להיות נמשך העונג עליון מחכמת התורה גם לבני האדם למטה וכמ"ש ושעשועי עם בני אדם וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון הנ"ל וכמו ענין משלי שלמה כמ"ש וידבר שלשת אלפים משל פי' כי כדי שיומשך אור העליון שבחכמת התורה מלמעלמ"ט הוצרך להמשיל בג' אלפים משל דוקא כי בחי' חכמה שבעולם העליון כשצריכה לבוא למטה הימנו א"א בלתי ההלבשה במשל וכאשר יבא אור השפע לתחתון הימנו צריך משל למשל הראשון ועד"ז יורד והולך האור ממשל למשל עד ג' אלפים משל כו' וכ"ז לעוצם רוממות מעלת שורש חכמת התורה למעלה בבחי' חכמת אדם הנ"ל עד שצריך לבא למטה לידי גילוי ע"י ג"א משל כו' וכמ"ש מזה בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין ובלק"ת פ' אחרי בד"ה ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו ושם פ' א' בענין פי' לבושי' כתלג חיור (הג"ה וכן אמרו במד"ר נשא פי"א ע"פ יאר ה' פניו אליך יאר זה מאור התורה שיאיר עיניך ולבבך בתורה והיינו כנ"ל שהתורה נקראת חכמת אדם תאיר פניו ומבחי' זו נמשך יאר ה' פניו אליך מאור תורה כו' ועמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, וזהו ענין כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם במשלי סי' כ"ז י"ט, דהנה מבואר במ"ס פט"ז ה"ג דזה קאי על התורה שנאמר בה פב"פ דבר ה' עמכם אך פי' כמים הפנים לפנים היינו כי התורה נק' מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים ובמד"ר בשה"ש ס"פ כי טובים

בסה"מ — תקס"ח ע' פד ובשולי העמוד מוסיף כ"ק הצ"צ בגוכתי"ק:

בענין חכמת אדם תאיר פניו עמ"ש על מאמר הזח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב בענין קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בג"ע מההוא שקיו דנחלא כו' ולכן הביא כאן ג"כ ענין ונהר יוצא.

בסה"מ — תקס"ח ע' פה.

בענין פנים ואחור עמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין אחור וקדם צרתני, בענין ח"י חוליות ע' בד"ה יביאו לבוש מל' בענין רוכב על כרוב קל ושט בח"י אלף עולמות, אפשר אלפי שנאן הם בבחי' תאיר פניו, מוח הדעת זהו אחוריים דחכמה כי חכמה ראייה ודעת הרגשת המציאות בלק"ת בהביאור ע"פ וידעת היום.

דודיך מיין מה מים מטהרי׳ את האדם כמ״ש וזרקתי עליכם מים טהורים ב׳שפה וטהרתם כך התורה מטהרת את האדם מטומאתו שנאמר אמרות ה׳ אמרות טהורות כו׳ וע״ש וע״י עסק התורה שהוא בחי׳ כמים נמשך בחי׳ הפנים לפנים דהיינו בחי׳ יאר ה׳ פניו אליך וכמ״ש במ״א עכ״ה) וזהו ג״כ פי׳ הליכות עולם לו בחבקוק סי׳ ג׳ וארז״ל (מגילה דכ״ח א׳ סוטה כ״ב א׳ וסוף מס׳ נדה) אל תקרי הליכות אלא הלכות פי׳ הלכות בחי׳ המשכה והולכה מבחי׳ חכמת התורה שלמעלה לבא לידי גילוי למטה בענינים גשמיים וכנ״ל בענין שלשת אלפים משל ולכך נק׳ בשם הלכה, ועמ״ש מזה בלקו״ת בשה״ש סד״ה לבבתני אחותי כלה ובפ׳ בחקתי בד״ה אלה החוקים ובאג״ה ססי׳ כ״ט סד״ה אשת חיל וזהו ג״כ פי׳ אשר קדשנו במצותיו פי׳ אשר לשון עונג כמו באשרי כו׳ והוא בחי׳ תענוג העליון שקדשנו בבחי׳ רצון ותענוג העליון המלובש במצותיו והיינו ענין שמחה של מצוה כדכתיב תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי׳ רוב כל היינו חיי עוה״ב שנק׳ רוב כל ששם הנשמות נהנין מזיו השכינה וכמ״ש מזה בד״ה ואתה תצוה את בנ״י והענין דהנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הרי הגן למטה מהעדן כי בעדן כתיב עין לא ראתה כו׳ כי בחי׳ עונג העליון המלובש בחכמה עילאה נק׳ עדן והוא בחי׳ שעשועים הנ״ל שהוא מקור התענוג שמתענגים הנשמות ובחי׳ ההמשכה מעדן זה נק׳ נהר וז״ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו׳ והיינו מה שהנשמות נהנין מזיו ואור הזה בג״ע לכאו״א לפום שעו״ד אחר המירוק ויסורים בגיהנם כידוע וא״כ מה שהאדם עוסק בתומ״צ בעוה״ז ששרשם בבחי׳ עדן עצמו גבוה הרבה מכל חיי עוה״ב שאינו אלא בחי׳ זיו והארה בעלמא וע׳ בפרדס ערך עדן וערך נהר וערך גן ובמא״א אות ע׳ סעי׳ י״א מענין עדן ובאות נו״ן סעי׳ י״ו מענין נהר ובאות ג׳ סכ״א, וזהו תחת אשר לא עבדת את ה׳ בשמחה של מצוה בעוה״ז יותר מרוב כל שהוא חיי עוה״ב ולכן ארז״ל דיפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי עוה״ב.

קיצור. ובחי׳ הארת פנים הללו נמשך בבחי׳ יאר ה׳ פניו אליך, באור פניך נתת לנו ה׳ אלקינו תורת חיים, וזהו ושעשועי עם בנ״א והמשכה זו מבחי׳ אור פניך להיות נמשך בתורה שלפנינו יובן זה ע״ד וידבר שלשת אלפים משל וזהו״ע הליכות עולם לו וזהו פי׳ אק״ב לכן צ״ל בשמחה ובטוב לבב מרוב כל והוא עדן שנאמר בו עין לא ראתה יפה שעה א׳ כו׳.

ג) **והנה** אף מי שאינו צדיק יכול להתענג בעדן המלובש בחכמה שבתורה הנ״ל כמ״ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום וארז״ל היום לעשותם כו׳ ובבחי׳ המעשה יוכל כל אדם ויש ג״כ דיעה בגמ׳ ספ״ק דקדושין דמעשה גדול ועמ״ש מזה בד״ה אני לדודי ובד״ה יביאו לבוש מלכות ובשה״ש סד״ה קול דודי ספ״ד ובד״ה ראיתי והנה מנורת זהב כולה פ״ד ובד״ה ובבאה לפני המלך ועמ״ש בת״א בד״ה בכ״ה בכסלו בפי׳

ב'שפו הפסוק עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא שמבחי' צדקה נעשה בחי' עטרת תפארת שיבה הוא בחי' הדרת פנים יאר ה' פניו כו'. אך הנה בבחי' הארת פנים שבחכמת התורה שנמשך מלמעלה כנ"ל בפירוש ח"א תאיר פניו וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' זהו א"א שיוכלו הכל לקבל כ"א מי שיגע נפשו בעבודה שבלב זו תפלה בתחלה שנק' בחי' אחור לבחי' הארת הפנים הזה וכמ"ש כתובה פנים ואחור כו' כי הרי אם לא יתעורר לבבו ולא יחפוץ להתענג על ה' ולהתדבק בו בעבודה שבלב בה' אחד ובחכמתו ורצונו ע"י התפלה איך יוכל לקבל בחי' הארת הפנים משעשועים העליונים ולהתענג בעונג העליון בחי' פנים כנ"ל כמו עד"מ מי שאינו חפץ להתענג בדבר מה לא יקבל תענוג מאותו דבר כלל כו' וכמ"ש בד"ה אוסרי לגפן גבי כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון שכשנתמלא רצונו וחפצו מה שהיה חושק ומתאוה אז יתענג משא"כ אם לא הי' לו תשוקה כ"כ אין התענוג אצלו כ"כ גם בהיות אצלו הדבר ההוא ולכן צריך לעורר מתחלה הרצון לה' אחד. ומה שהתפלה נק' בחי' אחור היינו להיות כי עיקר התפלה הוא בחי' הביטול במציאות מחמת גדולת ה' כשמתבונן בו כו' עד שאינו מרגיש עצמותו בבחי' יש ודבר כלל משא"כ אם מרגיש התפעלות שלו בבחי' לגרמיה שהוא העובד וכמו שנאמר למען שמי יכבד ה' וכיוצא זהו בחי' ערב רב כו' וכמ"ש במ"א אלא עיקר התפלה הוא בהיפוך שיבא לבחי' ביטול עצמותו מכל וכל בלא בחי' לגרמיה כלל וכדוגמא זו הי' בכל ישראל בזמן אחשורוש שהיו כולם בבחי' ביטול עצמותם מכל וכל אחר שהיו נידונים להרוג כו' והי' בהם בחי' מס"נ באמת לאמיתו וזהו שנאמר קימו וקבל חסר וי"ו לשון יחיד כמו ויחן ישראל לשון יחיד להיות שנתכללו כולם כא' במס"נ וביטול בתכלית להתכלל באחד ולכן קימו למטה מה שקבלו כבר בזמן מ"ת כמו שית', וזהו פי' אק"ב פי' כדי שיבא לקבלת הרצון ועונג העליון המלובש במצותיו צריך להיות תחלה בבחי' קדש העליון שהוא לשון מובדל שהוא בחי' הביטול הנ"ל שנעשה בתפלה דוקא ולזה הטעם נק' התפלה בחי' אחור כמ"ש לכתך אחרי דהיינו בבחי' הביטול להיות טפל לגבי העיקר כו' *, וע' בילקוט פ' בשלח רמז רל"ג דס"ח ע"ב בענין לכתך אחרי במדבר מה שכבר נטלו על כך קדש ישראל לה' וע' בזח"ג פ' אמור דק"ג ע"ב וכ"כ למה בגין לכתך אחרי במדבר וע' בסידור שער התפילה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו ענין פי' אחרי הוי' ועיקר אמיתית הטעם לזה שנק' התפלה בחי' אחור הענין יובן בהקדים שורש ענין ח"י ברכאן דצלותא דהנה מבואר בגמ' פ"ד דברכות דכ"ח ע"ב דשמונה עשרה ברכות שבתפלה הם כנגד ח"י חוליות שבשדרה וח"י חוליות שבשדרה ידוע שאחוזים ומקושרים כולן בחוט השדרה המחברם והחוט הזה נמשך

טפל לגבי העיקר כו': בסה"מ — תקס"ח ע' פד מציין ע"ז כ"ק אדמו"ר הצ"צ בגוכתי"ק: נראה משום שהתפלה הוא התעוררות הרצון והרצון נק' אחוריים לגבי התענוג שהוא בחי' חכמת אדם תאיר פניו ואהיה שעשועים ועיין בסידור בד"ה אחרי ד' אלקיכם תלכו פי' בבחי' אחוריים בבחינת השפלות דשמאל דוחה.

התחלתו משני פולין שבראש מן אחורי העורף כמ״ש רז״ל במס׳ חולין ב׳שפז
והחוט הזה נמשך מב׳ פולין הללו הוא כח המחבר לח״י החוליות עם המוחין שבראש להיותו ממשיך מוחין וחיות מן הראש אליהם ומחברם כולם כאחד אל הראש וכמ״ש בספרי הרפואה, ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ בלק בד״ה לא הביט און ביעקב פ״ב, והנה ידוע שיש ג׳ חללים בראש והם ג׳ מוחין מוח חכמה מוח בינה מוח הדעת ונקראו תלת חללי גלגלתא באד״ר ומוח הדעת עומד למול העורף לנגד מוח חו״ב כמו סגול ועמ״ש מזה ג״כ בהביאור ע״פ ועשית ציץ, והב׳ פולין הנ״ל נמשכי׳ מן המוח הדעת שעומד סמוך לעורף ומהם נמשך חוט השדרה כנ״ל, ונמצא שע״י מוח הדעת נמשך כח התחברות הנ״ל של ח״י חוליות כו׳ וזהו שאמר בזהר ובפרדס שער ל״א פ״י דבחי׳ הדעת נמשך לבחי׳ תפארת שהוא נק׳ גופא תרין דרועין חסד דרועא ימינא וגבורה כו׳ וכללותם הן ח״י חוליות אלא שמתחלק בבחי׳ קוין חסד דרועא ימינא כו׳, והענין בעבודת ה׳ היינו בחי׳ המשכות גילוי אלקות מצד הדעת שהוא ההתבוננות בגדולת ה׳ להתפעל מזה באהבה ויראה שנק׳ תרין דרועין כו׳ ועי״ז מעורר למעלה אתעדל״ע ג״כ להמשיך גילוי אא״ס באצילות בחו״ג וח״י חוליות ממוחין שבראש כו׳ ע״י בחי׳ דעת העליון והוא שורש ענין התפלה באמרו בא״י כו׳ בכל ח״י ברכות שבשמו״ע שהן בחי׳ ח״י המשכות מלמעלמ״ט בח״י חוליות כו׳, וזהו הטעם שנק׳ התפלה בחי׳ אחור כי הרי בחי׳ המשכה הזאת בח״י חוליות מאא״ס השורה במוח הדעת הנה הוא רק בחי׳ אחוריים לגבי בחי׳ ב׳ המוחין דחו״ב שעומדים למול הפנים כי מוח הדעת הוא מוח הג׳ שעומד למול העורף כנ״ל, ועל ב׳ מוחין דחו״ב אמרו דאוא״ס נק׳ חכים ולא בחכ׳ ידיעא ומבין ולא בבינה ידיעא כו׳ אבל ממוח הג׳ הוא מוח הדעת משם נמשך גילוי הארה והמשכה לח״י חוליות ע״י בחי׳ החוט המחברם כנ״ל (וע׳ בזח״ג נשא דקל״ו ע״א גבי הה״ד ובדעת חדרים ימלאו, חדר היינו ר״ת חסד דין רחמים שהן חג״ת ובעבודה היינו אהוי״ר והתעוררות רחמים זהו נמשך מהדעת וע׳ מזה במא״א אות חית סעיף ז׳ ובפרדס ערך חדרים) משא״כ בחי׳ חכמה שבתורה נק׳ בחי׳ פנים העליונים למעלה וכמ״ש למעלה פי׳ חכמת אדם תאיר פניו כו׳ להיות שורשה בבחי׳ ב׳ מוחין חכים ולא בחכמה ידיעא, ואמנם א״א לבא לקבל בחי׳ הארת פנים שבתורה בלתי שיוקדם תחלה בחי׳ התפלה להמשיך מבחי׳ מוח הדעת בח״י חוליות כו׳ שנק׳ בחי׳ אחור וכמ״ש אחרי ה׳ אלקיכם תלכו לכתך אחרי כו׳ וזהו ע״ד שאמרו בענין תרעא לדרתא ואמרו משל לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל, וכמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בקול ושם פ״א פירש איך שהיראה נק׳ מפתחות החיצוניות שיראה זו לוקחה מן ההתבוננות איך שהוא ית׳ ממכ״ע אתה עשית את השמים כו׳ וזהו נמשך רק מבחי׳ זיו והארה ונק׳ שם וכמ״ש יהללו את שם (והוא בחי׳ חיצוניות אצלו ית׳ אבל התורה הוא בחי׳ מפתחות הפנימיות ולכן מה״ט נק׳ התפלה ג״כ בחי׳ אחור ע״ד אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו ואעפ״כ

ב'שפח **האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו* מה"ט שא"א לבא לבחי' פנים בלתי שיוקדם תחלה בחי' לכתך אחרי כו') (הג"ה ואפ"ל שהוא ע"ד מ"ש במד"ר פ' בראשית ר"פ ח' ור"פ תזריע ע"פ אחור וקדם צרתני דפי' אחור זה העוה"ב הבא לבסוף וקדם זה העוה"ז הקודם לו, ולכאורה אינו מיושב שיהי' העוה"ב נק' אחור אך לפמש"כ בפירוש שהתפלה נק' אחור ע"ש הביטול להיות טפל ובטל לאא"ס לכן עד"ז א"ש מה שהעוה"ב נק' אחור עכ"ה). וביאור הענין הוא כי הנה עיקר ההתבוננות בתפלה היינו ממה שאומרים שתים לפניה כמו ביוצר שאומרים יוצר משרתים ואשר משרתיו כו' שיש ריבוי רבבות עולמות ומלאכים לאין שיעור והיינו מפני בחי' ריבוי הצמצומים הנק' גבורות עליונות לכך מתהווה ריבוי נבראים וכמו שאנו אומרים אתה גבור לעולם אד' פי' שם אד' היינו מה שהוא ית' נק' אדון על כולא להחיות הנבראים מאין ליש בריבוי גדול (ובזח"ג נשא קל"ו א' משמע הריבוי נמשך מהדעת וע' באגה"ק סי' ה' שהריבוי נמשך מהדבור ואפ"ל ע"ד דעת גניז בפומא דמלכא זח"ב משפטים דקכ"ג א' וע' מזה בסה"מ סי' מ"ט והיינו כמ"ש מפיו דעת, וגם דעת אותיות עדת שהוא בחי' ריבוי (והנה כדי שיהא נקרא בחי' אדון שהוא שם אד' היינו ע"י שהוא בחי' גבור בתחלה דהיינו ע"י בחי' הגבורות והצמצומים לחלק האור והשפע לחלקים רבים למאד וכמ"ש אתה פוררת בעזך כו' וזהו פי' אתה גבור לעולם אד' ואז מכלכל חיים כלי בתוך כלי (ובספרים מבואר אתה גבור לעולם אדני ר"ת אגל"א יוצא מר"ת פסוקי יהודה אתה גור אריה לא יסור אוסרי לגפן, כמ"ש הבחיי פ' ויחי, והיינו כי יהודה היה מרכבה לבחי' מלכות שעז"נ כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כו' וזהו ג"כ ענין אתה גבור לעולם אד', ועמ"ש מזה בסידור שער ר"ה בד"ה אדני שפתי תפתח) והנה ע"י ההתבוננות זאת יבא ויגיע לבחי' התפעלות באהבה בק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך כו' שהוא לשון רצון ותשוקה דהיינו תשוקת הלב בבחי' רצוא ליכלל באחדות ה' כו'. אך הנה איתא בס"י אם רץ לבך שוב לאחד פי' אחר בחי' רצון הנ"ל בתשוקה שבלב למעלה צ"ל בחי' שוב דהיינו בחי' יראה ופחד גדול שהוא בחי' הביטול במציאות ממש כי האהבה הוא עדיין יש ודבר מה כי יש מי שאוהב עכ"פ אבל בחי' יראה ופחד אינו במהותו כלל כי נתבטל ממציאותו כו' ומבחי' שוב זה ביראה יחזור לבא לבחי' רצוא באהבה וכמ"ש והחיות רו"ש דמשמע שתמיד חוזר חלילה אחרי הרצוא שוב ואחרי השוב רצוא כו' וכמ"ש מזה בת"א בד"ה וכל העם רואים את הקולות והיינו בחי' אהוי"ר של המלאכים וחיות הקודש שנאמר ובשתים**

אפילו תורה אין לו: בסה"מ — תקס"ח ע' פה נוסף בשולי העמוד בגוכתי"ק הצ"צ: בענין להקדים בחי' אחור לבחי' פנים עיין בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק ענין לכתך אחרי במדבר גם ע"ד מפתחות החיצוניות ואח"כ דוקא מפתחות הפנימיות בד"ה כי תשמע בקול, גם כי אחור זהו הדעת ופנים חו"ב וראיה וע"י וידעת היום יבא לבחי' עין בעין יראו בד"ה שובה ישראל.

יעופף (ועמ״ש מזה בד״ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים וע׳ זח״ג ר״פ ב׳שפט צו דכ״ו ע״ב ע״פ ועוף יעופף ובמק״מ שם) פי׳ יעופף עד״מ הצפור שיעוף למעלה שא״א לה לעופף כ״א שתגביה כנפיה כלפי מעלה ומיד תחזור ותורידם למטה ובאמצעות העליה והירידה זאת תמיד בשעת פריחתה היא מעופפת במהירות גדולה וכמו השט במים שצריך לעלות ולהוריד תמיד בידו וברגלו כו׳ ואם היה חיבור העלאת הכנפיים בלתי ירידה כלל לא היה ביכולת העוף לעוף אלא באמצעות חיבור שניהם זא״ז בלי איחור וכן חוזר חלילה מזה בא סבת הפריחה וכך יובן ממש ובשתים יעופף שנאמר במלאכים שהוא בחי׳ אהוי״ר בחי׳ רו״ש שנק׳ גדפין כו׳ כידוע שצ״ל רו״ש דוקא יחד זא״ז כנ״ל ובזה דוקא יעופפו המלאכים בדביקות ועילוי אחר עילוי כו׳, ומלמעלמ״ט הוא הנק׳ בחי׳ מטי ולא מטי שהוא היפוך סדר רצוא ושוב שמלמטלמ״ע כי רו״ש רצוא תחלה ואח״כ שוב והיינו בחי׳ הסתלקות שקודם לבחי׳ התפשטות והמשכה דבחי׳ שוב ואמנם מלמעלמ״ט נהפך הוא שבחי׳ מטי בהתפשטות קודם לבוא לבחי׳ לא מטי בבחי׳ ההסתלקות והטעם מבואר במ״א בד״ה כי כאשר השמים החדשים בתו״א פ׳ בראשית, ואחר בחי׳ רו״ש שנק׳ גדפין כנ״ל יוכל אדם להמשיך בתפלה לאוא״ס ב״ה שיאיר בח״י ברכאן דצלותא באומרו בא״י כנ״ל וע׳ בת״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי בת דרוש הראשון בענין כל הנשמה תהלל י״ה וכמו שמבואר במשל הנ״ל שבלתי עלייה וירידה לא יוכל לעוף כך במלאכים כתיב ובשתים יעופף ואזי יאמרו קדוש הוי׳ צבאות שיומשך בצבאות שכללותם בחי׳ ח״י חוליות שנקראו ח״י כלים לגילוי א״ס ב״ה כמו רופא חולי ישראל נמשך האור ברפואה ובאתה חונן לאדם דעת נמשך האור בדעת דהיינו להמשיך לאדם דעת באלקות גם למי שאין דעתו חזק בהתבוננות ימשיך ויחונן לו דעת להמשיך מגדולתו יתברך לפי שאין הברכה שורה באתר ריקנא כמ״ש בזהר ולכך תיקנו ח״י ברכות הללו להיותם בחי׳ כלים לקבל בחי׳ גילוי האור (וע׳ מזה בת״א בד״ה יביאו לבוש מלכות גבי וביאור הדברים הנה תיקנו חז״ל ח״י ברכאן דצלותא נגד ח״י חוליות שבשדרה כו׳ ובפ׳ יתרו בד״ה אלפי שנאן) וזהו מ״ש לעיל שהמגילה כתובה פנים ואחור פי׳ בחי׳ פנים היינו בחי׳ חכמה שבתורה שמלובש בה בחי׳ הארת פנים העליונים ומשם נמשך בחי׳ הארת פנים גם לישראל כמ״ש יאר ה׳ פניו אליך וכנ״ל ואחור היינו בחי׳ התפלה להמשיך גילוי האא״ס בבחי׳ אחוריים בח״י חוליות שנמשך ממוח הדעת כנ״ל ע״י החוט המחברם כו׳, ואמנם א״א לבוא לבחי׳ הארת פנים דתורה כ״א שיוקדם תחלה בחי׳ אחור שהוא בחי׳ התפלה דהיינו בחי׳ גילוי ההמשכה ע״י בחי׳ רו״ש כנ״ל.

קיצור. שגם ע״י המעשה יוכל להגיע לבחי׳ יאר ה׳ פניו אליך אך א״א לבוא לבחי׳ פנים אלא ע״י שייגע נפשו בתפלה תחלה שנק׳ אחור ע״ד אחרי ה׳ אלקיכם תלכו וע״ד לכתך אחרי, ועוד כי ח״י ברכאן דצלותא הם כנגד ח״י חוליות שבשדרה שהם באחור ונמשכים ממוח הדעת שהוא

ב'שצ אחור למוחין חו"ב, והח"י חוליות וחוה"ש נמשכין ממנו בגוף בין כתפין היינו שמהדעת נמשך חו"ג משא"כ התורה דמחו"ב נפקת נקראת פנים וכמו שא"א ליכנס במפתחות הפנימיות אלא ע"י מפתחות החיצוניות בתחלה והו"ע התפלה ההתבוננות מבחי' יהללו את שם כו' אתה גבור לעולם אד' כו' (וצ"ע דבתפלה ג"כ אמרו לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל) ועי"ז יבוא לאהוי"ר וכמו במלאכים ובשתים יעופף ועי"ז וקרא זא"ז ואמר קדוש כו' כן עי"ז הרצוא ושוב ימשיך האור בח"י ברכאן דצלותא וזהו"ע כתובה פנים ואחור שא"א להמשיך בחי' הארת פנים אלא ע"י הרו"ש בתפלה הנמשך מהדעת שבבחי' אחור שמתחלק לחו"ג שהן אהוי"ר וזהו יאר ה' פניו אתנו היינו שהמשכת הארת פנים נמשך על ידי אתעדל"ת שישתוקק לזה בתפלה, וזהו אתנו וכמ"ש מזה בלק"ת פ' במדבר בהביאור ע"פ וספרתם לכם ובסידור שער חג השבועות, ובהג"ה ענין ובדעת חדרים ימלאו וענין אתה גבור לעולם אד'.

ד) **והנה** כתיב כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו', ויש להבין לכאורה מה שייכות לבחי' קשה עורף ענין הסליחה שתלה זה בזה דמשום דקשה עורף הוא ע"כ וסלחת כו'. אך הענין יובן בהקדים תחלה ענין קשה עורף מהו דהנה העורף הוא עומד לנגד המצח ששם הארת הרצון כידוע והנה בעורף הוא הכח של הרצון בבחי' המנגדו דהיינו שלא יסבול דבר המנגד לרצונו והוא בחי' העקשנות שלא יוכלו להטותו מרצון לרצון מנגד בשום אופן וזהו הנק' קשה עורף שהוא ג"כ בבחי' הרצון שלמעלה מן הדעת ובעבודת השם היינו בחי' הרצון שלא למרוד בו יתברך למעלה מן הדעת וכמ"ש במד"ר פ' כי תשא ס"פ מ"ב אתה סבור שהוא לגנאי ואינו אלא לשבח, דהיינו גם מי שאין דעתו חזק להתבונן בגדולת ה' ולהתפעל מחמת ההתבוננות הנה מ"מ מצד הרצון שלמעלה מן הדעת יוכל כל איש מישראל להיות צעק לבו להוי' על אשר רואה א"ע בבחי' הסתר פנים מאלקים חיים ואינו רוצה להיות נפרד מאחדותו שהוא בחי' מנגד לאלקותו ית' וכל מי שיודע בעצמו יותר חסרונו ופגמו שפגם ברצון ה' יצעק לבו יותר להוי' בצר לו מזה שיהי' מנגד לה' כו' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם כו' שענין צעקה זאת היינו מצד ההסתר והריחוק כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נסתר ממנו אור האלקי בבחי' צמצום והסתר פנים משום שסובר שרחוק ה' ממנו ואינו רואה מעשיו וכמאמרז"ל הלואי יהא מורא שמים עליכם כמורא ב"ו תדע שכשאדם עובר עבירה מתיירא שלא יראני אדם ואינו מתבייש מה' כי בשעה ההיא הארת אלקות עליו בהסתר פנים כו' משא"כ לעתיד שעין בעין יראו כו' ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' ואז יתבייש אדם מלחטוא לה' מפני פחדו יותר מפחד אדם עכשיו כו' ונמצא מובן עכ"פ שהצעקה גם שלא להיות למנגד הרצון העליון הוא ענין הרצון שלמעלה מן הדעת כו', וזהו שאמר כי עם קשה עורף הוא שלא להיות מנגד לרצון העליון כנ"ל ע"כ וסלחת כי ענין הסליחה הוא המשכת הרצון גם למי שהרגיזו ורצונו כבר סילק

ממנו ימחול ויסלח לו ויגלה רצונו בו שאעפ"כ ירצה בו כמקדם וא"כ ב'שצא
הסליחה אינו אלא המשכה מהרצון* שלמעלה מבחי' חכמה שנמשך גם למי שפגם ועבר על רצון העליון, ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון ספ"ב וזה בא מצד אתעדל"ת בבחי' קשה עורף להתגבר להיות בחי' התקשרות הרצון לה' לנגד כל מונע זר ממנו גילוי אלקות כנ"ל, וכמ"כ יהי' אתעדל"ע כו', ועד"ז נאמר יערף כמטר לקחי ע' במד"ר פ' בראשית פי"ג. והנה בחי' קליפת עמלק הוא בחי' המנגד להתגברות הרצון לה' לעמוד נגד כל מונע כנ"ל אלא אדרבה הוא בחי' התגברות הרצון לנגד רצון העליון לעשות היפוכו כמו בחי' תוקף ההתקשרות הרצון בעניני עוה"ז המסתירים על אור האלקי וגם שיתעורר לבו לפעמים בתשובה יתגבר מצד בחי' הקשיות עורף לעמוד לנגד התעוררות זו ולבטל אותה כו' וזהו בחי' עמלק וכמ"ש את זה לעו"ז עשה האלקים כו' ולשון עמלק כמו ומלק את ראשו ממול ערפו כו' שהוא בחי' קשיות עורף דקליפה כו' העומדת ממול עורף בבחי' אחוריים דקדושה כו' ועמ"ש מזה בת"א פ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק, ועד"ז נאמר וגיד ברזל ערפך בישעי' סי' מ"ח ד' וכמ"ש בילקוט בישעי' שם בשם הפסיקתא שזה מדבר בעמלק והמן יעו"ש, וזה היה שורש המן האגגי משורש קליפת עמלק שעומד ממול עורף כו' (וע' במא"א אות ע' סעי' כ"ב בענין ערפה קליפה המתחלת מן העורף, ובת"ז תיקון ל"א דע"ח ב' ערפה אימא דערב רב כו' וע' זח"ב ס"פ בא דמ"ג א' גבי ואם לא תפדה וערפתו ובענין ידך בעורף אויביך) ולכן הפיל המן הגורל כי הנה ענין בחי' הגורל הוא בחי' שלמעלה מן הדעת כי ע"י הדעת בורר ע"פ טעם ושכל ויש בחירה לברור כו' משא"כ כשיפיל גורל כו' היינו שמבטל הבחירה שע"פ הדעת אלא יתלה הדבר רק כמו שהוא יפול הגורל גם שיהי' לנגד הדעת והבחירה כו' וא"כ בהכרח לומר שתולה הדבר בבחי' שלמעלה מן הדעת והוא בחי' הרצון שלמעלה מן הדעת וכמו בקדושה ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל א' לה' וגורל א' כו' וכאשר יפול הגורל כן יהיה שהוא ג"כ ענין ובחי' הרצון שלמעלה מן הדעת והיינו והעמיד את שני השעירים לפני ה' לפני ה' דייקא ששם אין עונות מבדילים וזדונות נעשו כזכיות וכך רצה המן בגסות הרוח ובעורף הקשה להגביה את עצמו כבשר והפיל פור הוא הגורל היינו כמו שהוא בשרשו למעלה במול עורף ששרשו מבחי' רצון שלמעלה מן הדעת כו' ומשם רצה להמשיך רצון עליון להיות שורה גם בהיפוך המנגד לקדושה האלקי'. והענין הוא כי הנה באמת בחי' עצמיות האא"ס נבדל בערך מכל בחי' ההשתלשלות סובב וממלא כו' וכולא קמיה כלא כחשיכה כאורה כו' וגם חשך לא יחשיך כו' מפני העדר תפיסת מקום לגבי בחי' עצמות אא"ס שוה ומשוה אור וחושך כו' וכענין שממית בידים תתפש כו' וכמ"ש מזה בכמה דוכתי (בד"ה כי עמך מקו"ח גבי וזהו הבט משמים וראה כו' וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו' וזהו הבט משמים וראה

המשכה מהרצון: כ"ה גם בגוכתי"ק. אבל בתו"א קכג, ג: התגברות הרצון.

ב'שצב כו' ואז וברך את עמך כו' וסד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם גבי כי הנה כתיב רם על כל כו' ובד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה גבי אך הנה בצדקה זו משפט כתיב בה) וע"כ נאמר ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו באיוב סי' ל"ה (וע' מזה בירושלמי פ"ט דנדרים הלכה א' ובעה"ק חלק העבודה פ"ג הביאו השל"ה בהקדמה שער הגדול דל"א ע"ב וע"ש דל"ד ע"א דל"ה ע"א) כי אין כל העולמות תופסים מקום כלל כו' וא"כ לפ"ז הי' אוא"ס מאיר לכל בהשוואה א' כחשיכה כאורה כו' והי' אור האלקי נמשך גם לסט"א המנגד כמו לסט' דקדושה אחר שגם חושך לא יחשיך וכחשיכה כאורה ממש כו' (ע' מזה בד"ה מצה זו פ"א) ומה שנעשה אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י ישראל כו' לא הי' תופס מקום כלל כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' אך הנה לזה צריך שימשיכו לאוא"ס שישרה בסט' דקדושה דוקא וכמאמרז"ל שביקש משה שלא תשרה שכינה בעו"ג וכמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' מפני שמצד רוממות עצמותו כחשיכה כאורה וכמארז"ל ע"פ ארך אפים ארך אף מיבעי ליה אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים* פרק עושין פסין דף כ"ב ע"א וע"ש בתוספות. וענין בחי' המשכה זאת מהאא"ס שישכון דוקא בישראל היינו מאמרז"ל נתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים וע"כ ישראל עבמ"ח תחלה וכמאמר במדרש שבעה דברים קדמו לעולם ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר כו', וגם שאף מה שישראל יעשה לו דירה ע"י סו"מ וע"ט, אין זה תופס מקום כלל משום דקמיה כחשיכה כאורה ומה שמהפכים חשוכא לנהורא אין זה תופס מקום כלל כי אם הי' רצון המאציל להפוך חושך הקליפות לאור הרי היה ממשיך בחשך מעט אור וכמו נר א' שדוחה הרבה חושך כו' אך כך עלה ברצונו שישראל יהפכו חושך לאור ומזה יקבל עונג והוא ענין דירתו בתחתונים (הג"ה והיינו ע"י התומ"צ שמושרשים בע"ס דאצי' כי רמ"ח מ"ע הם ט"ס דז"א טפ"ט כו' ושס"ה ל"ת נמשכים מבחי' י"ה וע"ס דאצי' הם הממוצעים שבהם וע"י נמשך האור מא"ס ב"ה באצי' ח"ס עלי עשור שלע"ל יהי' הכנור של עשרה נימין שיהי' גילוי עצום גם מבחי' כתר והאצי' עם המאציל כולא חד ועמ"ש בלק"ת סד"ה את שבתותי תשמרו בפי' אני הוי' אני הוא מהו"ע ית' הוא ממש הוי' שהוא מה שנמשך להיות ממכ"ע ולכן אם תגביה כנשר לקבל מבחי' דכחשיכה כאורה משם אורידך נאום הוי' וכמ"ש בת"א בד"ה ויאבק איש עמו) כידוע ומזה יובן הטעם איך שרצה המן להמשיך גם לסט"א מבחי' רצה"ע מאחר דקמיה כחשיכה כאורה כו' היינו דוקא ע"י בחי' הגורל להיות תולה בבחי' רצון שלמעלה מן הדעת כנ"ל. וזהו על כן קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור הוא הגורל כו' כי הנה זהו עיקר הנס שנתבטל בחי' הגורל שהפיל המן ולא נמשך מבחי' רצה"ע שלמעלה מן הדעת לקליפת עמלק אלא אדרבה נמשך לישראל דוקא ע"י המס"נ שהי' להם בבחי' ביטול שמסרו

א"א לרשעים: בתו"א קכג, ד נוסף: וכמ"ש מזה בסידור ע"פ והגדת לבנך כו' בעבור זה כו' בענין בקשת משה ונפלינו אני ועמך.

ב׳שצג נפשם באחד * וזהו עיקר ענין שמחת הימים האלה מה שנתבטל הפור של המן ונשאר גילוי רצה״ע לישראל * בלבד ולכן נקראו הימים האלה פורים ע״ש הגורל הוא הפור שעשה המן ולא שם אחר ולכן השמחה הוא ביתר שאת מבכל היו״ט כמאמר לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין כו׳ כי על כל היו״ט כתיב רננו צדיקים בהוי׳ כו׳ משא״כ בפורים שנמשך מלמעלה משם הוי׳ דהיינו מבחי׳ עצמותו ית׳ אעפ״י ששם כחשיכה כאורה מ״מ משם נמשך להיות ארור המן וברוך מרדכי כו׳ ועמ״ש מזה בת״א בד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני, ופי׳ לבסומי היינו בײנה של תורה כו׳. ומה שאמר ע״כ קראו כי הנה בסמוך אמר ע״כ דברי האגרת הזאת כו׳ ובודאי יש הפרש בין על כן ובין על כל כו׳, דכן מספרו ע׳ כדפרש״י בתלים סימן צ״א י״ב ע״פ למנות ימינו כן הודע וכל מספרו חמשים והיינו כידוע דלפעמים הז׳ מדות כלולים מיו״ד ולפעמים הם כלולים מז׳ כמו בספה״ע הם שבעה שבועות היינו ז׳ מדות שהם כלולים מז׳ וענין ימי שנותינו בהם שבעים שנה זהו נגד ז׳ מדות שהם כלולים מיו״ד כמ״ש בזח״א פ׳ ויחי דרי״ז ע״ב ואפ״ל כי זה שיהיו כלולים מיו״ד נמשך מצד המשכת אור החכמה בהם שהחכמה הוא בחי׳ יו״ד כו׳ וע׳ בגמ׳ פ״ד דברכות דכ״ח ע״א בענין הריני כבן שבעים שנה כו׳. דהנה המגלה נקראת אגרת ולא נקראת ספר רק לפעמים אמר נכתב בספר ולכך יש מ״ד בגמ׳ דמגלת אסתר אינה מטמאה את הידים כו׳, והענין הוא כי הנה ארז״ל קימו וקבלו קימו מה שכבר קבלו במ״ת וקבל היהודים את אשר החלו לעשות במ״ת דהנה במ״ת אמרו נעשה ונשמע ג״כ בבחי׳ הרצון שלמעלה מן הבחירה שע״פ הטעם ודעת שהרי עדיין לא שמעו ואמרו נעשה ואח״כ נשמע כידוע בביאור המאמר מי גילה רז זה לבני אך זה לא הי׳ אצלם מצד מס״נ אלא מצד שרש נשמתם כי חלק הוי׳ עמו ואמנם בזמן אחשורוש קיבלו זה במס״נ ולכך קימו אז מה שקבלו כבר במ״ת אבל מ״מ יש הפרש שבזמן מ״ת מפני שהי׳ גילוי אלקות ג״כ מבחי׳ רצון עצמי של המאציל כו׳ ע״כ זכו לקבל התורה להיות לקביעות לעולם והיינו שהתורה נק׳ ספר על דרך משל הספר שכותבין להתקיים בנצחה בלתי ביטול אפילו אות אחת וכמ״ש בס״י וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וסופר וסיפור אך המגלה לא נקראת ספר לקיום נצחי אלא נקראת אגרת ועד״מ האגרת שאינה אלא לפי שעה לקרות בלבד ואחר הקריאה קורעו או משליכו וא״צ לו כו׳ כך מגלת אסתר הגם שקיימו בה כמו שהחלו לעשות במ״ת אבל לא היה בחי׳ קיום זה רק לפי שעה והיינו מפני שלא הי׳ בהם בחי׳ גילוי אלקות מלמעלה מבחי׳ רצה״ע רק מצד מס״נ וכשעבר הזמן של מס״נ נסתלק ההארה כו׳ ולכך נק׳ אגרת

שמסרו נפשם באחד: בסה״מ — תקס״ח ע׳ פח נוסף בגוכי״ק הצ״צ: נ׳ כי ג׳ כי פורים ב׳ בחי׳ פור הא׳ ביטול רצון שלמעלה מהשכל בקדושה קשה עורף כנ״ל וזהו אתה תומיך גורלי וזהו עומק טוב ולעומת זה עומק רע גורל דהמן והנס הי׳ שנתבטל גורל דהמן נגד גורל דקדושה.

לישראל: בתו״א שם: לצדיקים.

ב'שצד ולא נק' ספר כמו ס"ת (וע' מענין אגרת במא"א אות א' סט"ו וז"ל אגרת נק' המל' והיא כאגרת נשלחת מעולם לעולם לעשות רצון המאציל בסוד לכי ומעטי א"ע עכ"ל וע' בפע"ח שער הפורים פ"ה) וזהו פי' ע"כ דברי האגרת הזאת ולפעמים נקראת ספר מפני שיש בה בהעלם כל אותו בחי' גילוי אלקות שהי' בזמן מ"ת מטעם הנ"ל וזהו רמז שקיימו מה שכבר קבלו כו' ומה שאמר כאן ד' רז"ל שלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות כו' וזהו ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"כ על כל דברי האגרת כו' ע"כ קאי בזמן מ"ת שהחלו לעשות ועל כל קאי עכשיו כשקיימו מה שכבר קבלו כו' ומה שאמר כאן כן וכאן כל מובן לי"ח, וכמש"ל דענין כן היינו כאשר השבעה מדות כלולים מיו"ד הם שבעים גימט' כן וזהו"ע מ"ת דאורייתא מחכמה נפקת וכתיב בה חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה כמ"ש במד"ר ר"פ שמיני א"כ אז השבעה כלולים מיו"ד שהיא החכמה ועל כל קאי עכשיו דהיינו ע"כ דברי האגרת הזאת, ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דרוש השני ספ"א בפי' כי כל בשמים ובארץ ובפ' מטות בד"ה עיני כל אליך ישברו, וא"כ ע"כ על כל היינו כשהשבע מדות מאיר בהם חכמה ובינה* כו'.

להבין שרש הדברים הנ"ל*, ענין פנים ואחור, הנה בילקוט בשם הספרי ע"פ יאר ה' פניו יתן לך מאור פנים, ויובן עפמ"ש בזח"ג נשא דקל"ג סע"ב ודקמ"א ע"א ובפ' האזינו דרצ"ה ע"א מענין יאר ה' פניו וע"ש בפ' האזינו דרצ"ב סע"ב ע"פ כי אל דעות הוי' ולו נתכנו עלילות שיש בזה קרי וכתיב, והמכוון כי בז"א דאצי' יש חסד ודין ולכן לפעמים יש ג"כ פנים של זעם אכן בחי' הכתר הנק' ע"ק שם הוא הכל חסד ורחמים ולכן ע"י שנמשך הארת פנים מבחי' ע"ק בז"א, וזהו"ע באור פני מלך חיים, וזהו הנק' אור הוי' דהיינו אור המאיר מא"ס ב"ה בשם הוי' וכמ"ש במא"א אות א' סעי' כ"ח אור ה' נק' עתיקא דמתמן נהורא לז"א הנק' הוי' עכ"ל והוא מהאד"ר דק"ל ע"א הנה עי"ז יאר ה' פניו אליך, והנה המשכה זו מע"ק וכתר בז"א י"ל זהו ע"י עסק התורה כמ"ש בלק"ת פ' תצא בד"ה כי תצא דרוש השני, ושם פ"ג בענין את פניך הוי' אבקש שזה נמשך ע"י התומ"צ שהן פנימי' רצונו ית' וחכמתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו כו',

---

חכמה ובינה: **בתו"א מסיים אח"ז: גם אפ"ל להפך דבחי' על כל זהו במ"ת כי במ"ת נאמר כל, היינו כל אשר דבר ה' נעשה ובימי הפורים שאז דייקא קיימו את אשר החלו לעשות זהו כן אשר כן הוא ענין קבלת דברים שקיימו מה שכבר אמרו כל אשר דבר ה' נעשה.**

להבין שרש הדברים הנ"ל: **ביאור לתו"א קכב, א.**

ב׳שצח ובפ׳ ראה בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו פ״ג גבי כי עיקר התורה ושורשה היא הגבהה למעלה והיינו שע״י עסק התורה ממשיכים כביכול להיות חכמת ז״א תאיר פניו והיינו שעי״ז מאיר התענוג עליון מע״ק בז״א, וכמ״ש בתו״א בד״ה משה ידבר בפי׳ כי אל דעות ה׳ ולא נתכנו ולו קרי דהיינו מ״ע ומל״ת וע׳ זח״ג פ׳ אחרי דס״ז ע״ב בענין דאורייתא שעשועים אקרי דכתיב ואהי׳ שעשועים יום יום והיינו לפי שהחכ׳ נק׳ עדן ובינה נק׳ ונהר יוצא מעדן שבהם מאיר התענוג עליון מנועם ה׳ וזהו חכמת אדם תאיר פניו היינו שע״י התורה הנק׳ חכמת אדם מאיר בבחי׳ אדם מבחי׳ כי לא אדם הוא כמבואר הענין בת״א בד״ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש השני וזהו תאיר פניו ע״ד שנתבאר בזח״ג פ׳ ויקרא דט״ו סע״א בענין ישר יחזו פנימו, וזהו ג״כ ע״ד מ״ש במא״א אות פ׳ סעי׳ ז׳ פנים חדשות נק׳ ז״א, בבחי׳ מקיפים שנעשו פנימים בשבת ומאירים אנפוי בהארות חדשות, ועמ״ש מענין המקיפים שנעשו פנימים שזהו ענין המשכת סוכ״ע בממכ״ע בהביאור ע״פ קחו מאתכם תרומה ושם ססעי׳ ה׳ ולכן עי״ז נמשך ג״כ יאר ה׳ פניו אליך והיינו יתן לך מאור פנים וזהו כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם במשלי סי׳ כ״ז י״ט דהנה כתיב יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים ופי׳ בזח״ב ס״פ תרומה דקע״ח ע״ב בספד״צ רפ״ה שזהו ענין להבדיל בין הקדש ובין קדה״ק וכ״ה במדרש נשא פי״א, ועמ״ש מזה בלק״ת בד״ה שבת שבתון הוא לכם ושם פ״ה, והנה לפמ״ש דבחי׳ מים היינו תורה א״כ ב׳ בחי׳ מים אלו שהם בחי׳ קדש ובחי׳ קדש הקדשים י״ל שזהו ענין אורייתא סתים וגליא, וע׳ מזה בסידור בהביאור ע״פ ועשו להם ציצית בסופו גבי ושורש ענין התורה בפנימי׳ וחיצוני׳ כו׳ יעו״ש, ובלק״ת פ׳ אחרי בד״ה ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו ושם פ״א גבי וע״ז נאמר לבושי׳ כתלג חיור כמו השלג שתחלת הווייתו ממים ונקפה ונעשה שלג ואח״כ חוזר ונמס והי׳ למים וע״ש וזהו עצמו ענין ב׳ בחי׳ מים הנ״ל והרקיע המבדיל זהו״ע רקיע כעין הקרח ובחי׳ לבושי׳ כתלג חיור ולכן ארז״ל כשתגיעו אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים ר״ל שלא יאמרו שני מיני מים הם כי באמת הכל א׳ והבדלה אינה הבדלה גמורה ממש כיון גם לאחר ההבדלה נק׳ קדש כן ביאר בפרדס ערך מים, וע׳ מזה ג״כ בת״א פ׳ יתרו בד״ה וכל העם רואים את הקולות ובהיות כן ע״י עסק התורה בבחי׳ הנגלות לנו ולבנינו ממשיך ג״כ בחי׳ כמים הפנים לפנים ע״ד בקשו פני את פניך הוי׳ אבקש שיאיר אור הסוכ״ע בממכ״ע ועי״ז יומשך בחי׳ יאר הוי׳ פניו אליך וזהו כן לב האדם לאדם היינו ההמשכה מבחי׳ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, בבחי׳ ופני אדם לארבעתן ועי״ז מאיר כן בכל הנשמות וכמ״ש לבבתני אחותי כלה ועמ״ש מענין כמים הפנים לפנים בלק״ת פ׳ ראה בהביאור ע״פ כי תשמע בקול ובסש״ב פמ״ו פמ״ט פי׳ ענין כמים הפנים לפנים בבחי׳ תוקף האהבה אליו ית׳ מן האדם והוא מלמטלמ״ע שתתלהט הנפש ותתלבש ברוח נדיבה להתנדב ולהניח כל אשר לו מנגד ורק לדבקה בו ית׳ וליכלל באורו בדביקה חשיקה חפיצה ושני הענינים אמת שא״א להמשיך בחי׳ כמים הפנים לפנים שמלמעלה למטה בלתי ע״י האהבה תחלה מלמטה למעלה ע״ד כמים הפנים

ב׳שצו לפנים, וזהו ע״ד מ״ש במדרש בשה״ש שם בענין התורה שנמשלה למים ומה מים אם אין אדם צמא אינה עריבה בגופו כך התורה אם אין אדם עיף בה אינה עריבה בגופו וענין הצמאון היינו כמ״ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי וע׳ בשל״ה במס׳ יומא שלו דרמ״ב ע״א מענין כמים הפנים לפנים ג״כ עד״ז.

קיצור. יאר ה׳ פניו יתן לך מאור פנים כי הנה חכמת אדם בחי׳ דמות כמראה אדם תאיר פניו זהו שעי״ז נמשך ומאיר מבחי׳ כי לא אדם הוא וזהו הנק׳ אור הוי׳ דהיינו אור המאיר מא״ס ב״ה בשם הוי׳ והיינו ענין תאיר פניו ועד״ז נק׳ שבת פנים חדשות, וזהו שאמרו במדרש פ׳ בראשית ר״פ י״א ע״פ ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו ברכו באור פניו של אדם קדשו באור פניו של אדם לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא בשבת והמכוון י״ל דגם בבחי׳ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מאיר בשבת בחי׳ עליונה יותר בבחי׳ ומדרגת חכמת אדם תאיר פניו, וכמ״ש במא״א אות פ׳ סעיף ז׳ ולכן א״צ לתפילין בשבת, והנה מבחי׳ זו נמשך ג״כ יאר הוי׳ פניו אליך וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי׳ בקשו פני את פניך הוי׳ אבקש, וזהו כמים הפנים לפנים, יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל להבדיל בין קדש ובין קדה״ק, אורייתא סתים וגליא, ואל תאמרו מים מים כי אין ביניהם פירוד, ולכן ע״י עסק התורה הנק׳ קול ה׳ על המים ממשיך בחי׳ הפנים לפנים פנים בפנים דיבר הוי׳ ומזה נמשך כן לב האדם לאדם, אך היינו ע״י כל צמא לכו למים צמאה לך נפשי וזהו״ע האהבה מלמטה למעלה בבחי׳ כמים הפנים לפנים כמשנ״ת בסש״ב פמ״ו מ״ט.

ב) וענין התפלה ח״י ברכאן דשמו״ע נגד ח״י חוליות השדרה הנה ידוע בענין והנה סולם מוצב ארצה דא צלותא, ופי׳ הרמ״ז בפ׳ ויצא דקמ״ט ע״ב ע״פ והנה סולם חוט השדרה העשוי מדרגות הן הן החוליות, וע׳ במא״א אות סמך סכ״ח מענין סולם ובאות חית ססעי׳ כ״ד וסעיף י״ח ובפרדס ערך סולם ובזח״א פ׳ וישלח דקס״ז ע״ב גבי דההוא מלאכא דממונה על צלותהון דישראל סנדל שמי׳ נטיל כל אינון צלותהון ועביד מינייהו עטרה לחי העולמים, וע׳ מזה ג״כ בזהר פ׳ בשלח דנ״ח ע״א ובפ׳ כי תצא דרע״ח א׳ מט״ט איהו שכר שכיר מח״י עלמין שליח דילי׳ לקבלא ח״י ברכאן דצלותא בכל יום תלת זמנין ובגין דא ביומו תתן שכרו עכ״ל, והמכוון מזה שע״י ח״י ברכאן דצלותא שהוא בחי׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה עי״ז נמשך האור מבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע והיינו ענין יחיד חי העולמים מלך שנמשך מבחי׳ יחיד ע״י חי העולמים להיות בחי׳ מלך כו׳, וע׳ מענין זה דמט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל בת״א ס״פ מקץ בד״ה מזוזה מימין ובלק״ת בשה״ש בד״ה מה יפו פעמיך בנעלים, וע׳ בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה וידעת היום דרוש הראשון פ״א בענין ומבשרי אחזה אלוה אחזה הוא הדעת ושם בד״ה להבין בתוס׳ ביאור ע״פ וידעת היום שהדעת הוא אחוריים דחכמה כו׳ ע״ש, וזה כמש״כ שמוח הדעת הוא בבחי׳ אחור של מוחין חו״ב, ועמ״ש בד״ה ואהי׳ אצלו אמון פ״ב מענין אחור וקדם צרתני, וע׳ זח״ב

פ׳ פקודי דר״ל ע״ב בענין החושן והאפוד שהם ג״כ בחי׳ פנים ואחור אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא, ועמ״ש מענין ב׳ בחי׳ אספקלריא אלו בת״א פ׳ מקץ בד״ה ת״ר מצות נ״ח, וע׳ במא״א אות א׳ סעי׳ ז׳ מענין אחור ופנים ובפרדס ערך אחור, ועמ״ש בתו״א פ׳ תצוה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק בענין ואזניך תשמענה דבר מאחוריך, ואפ״ל עוד שע״י התפלה הנק׳ אחור מתקנים בחי׳ השיב אחור ימינו. ב׳שצז

קיצור. ענין שהתפלה נק׳ סולם, ושהמלאך עושה מהתפלות עטרה לחי העולמים שיומשך מבחי׳ יחיד להיות חי העולמים מלך כו׳ עדמ״ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳, וענין פנים ואחור נק׳ ג״כ אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא וזהו״ע כי עם קשה עורף הוא וסלחת, ועמ״ש בלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן בענין משכיל לאיתן פי׳ משכיל להיות איתן מלשון חיזוק וכמ״ש כי עם קשה עורף הוא והיינו כמ״ש במשניות איתן כמשמעו קשה ולעו״ז קשה עורף דקליפה, וע׳ במא״א אות ע׳ סעי׳ כ״ב בענין ערפה קליפה המתחלת מן העורף, ובת״ז תיקון ל״א דע״ח ב׳ ערפה אימא דערב רב כו׳ וע׳ זח״ב ס״פ בא דמ״ג א׳ גבי ואם לא תפדה וערפתו וכענין ידך בעורף אויביך כו׳.

ג) **והנה** בענין ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו באיוב סי׳ ל״ה ו״ז ע׳ עה״ק חלק העבודה פ״ג הביאו השל״ה דל״א ע״ב והאריך עד דף ל״ה בחיי פ׳ עקב ע״פ וברכת את ה׳ אלקיך עקידה שער מ״ד ירושלמי פ״ט דנדרים הלכה א׳ בהחיט במערכת ספ״ח היינו סוף מערכת הטעם. והנה בעה״ק שם פ״א ופ״ב הביא כמה מאמרי רז״ל שהעבודה היא צורך גבוה וגם שהפגם מגיע למעלה וא׳ מהן ממארז״ל במד״ר באיכה ע״פ וילכו בלא כח לפני רודף ר׳ עזריה בשם ר׳ יהודה בר׳ סימון בזמן שישראל עושים רש״מ מוסיפים כח בגבורה של מעלה (פי׳ גבורה י״ל כעניי אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום) כד״א באלקים נעשה חיל (פי׳ שנותנים כח כביכול באלקים) תלים ססי׳ סמך (וע׳ מזה ג״כ בילקוט פ׳ שלח דרכ״ד ב׳ גבי מבלי יכולת ובפ׳ האזינו ד׳ ש״ז ד׳ ע״פ צור ילדך תשי, בחיי פ׳ יתרו דצ״ה ע״א גבי ומעתה תוכל להבין על נקלה סוד הברכות פ׳ שלח ע״פ ועתה יגדל נא כח אד׳ וביאר שם ענין רוכב שמים בעזרך וע׳ בת״א פ׳ מקץ בד״ה כי עמך מקו״ח בענין הבט משמים וראה כו׳, בחיי פ׳ הברכה ע״פ רוכב שמים בעזרך) ובזמן שאין ישראל עושים רש״מ כביכו׳ מתישין כח גדול של מעלן דכתיב צור ילדך תשי בפ׳ האזינו ל״ב י״ח, וע׳ מזה בזח״ב פ׳ בשלח דס״ה סע״א מפרש צור ילדך היינו הבינה שהיא ילדה לישראל שהוא ז״א, וא״כ לפ״ז הפגם מגיע גם בבינה ושם ותשכח אל מחוללך דא נהירו דאבא, ובמ״מ דף יו״ד ע״ד פי׳ צור ילדך יסוד ומלכות, והנה תשי היוד קטנה וראיתי בספר תורת חיים במס׳ סנהדרין פרק נגמר הדין דמ״ו בד״ה קלני מראשי וז״ל וג׳ כי זה סוד יוד גדולה דועתה יגדל נא כח ויוד קטנה דצור ילדך תשי רמז שבזמן

ב׳שצח שישראל עושים רש״מ מוסיפים כח גדול בע״ס אשר האציל הקב״ה ממנו ית׳ להנהיג בהן עולמו וכשאין עושין רש״מ מתישין כח ע״ס עכ״ל, ועמ״ש במ״א שיש ג׳ בחי׳ אותיות אתוון רברבין הם בבינה אתוון בינונים בז״א אתוון זעירין במלכות, וכמו א׳ זעירא ויקרא א׳ רברבא בד״ה אדם וכמו״כ כאן כשהיוד רברבא בועתה יגדל נא מורה שבא השפע מעתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה וגבוה גם מיו״ד דאתוון בינונים שהם בכל התורה, וזהו שמוסיפים כח דהיינו זאת התורה אדם הוא ז״א וזהו כח שלמעלן שבהמדות אלו מנהיג עולמו ונק׳ ימי עולם וימי השמים וכשמוסיפים כח היינו שממשיכים בז״א מע״ק המאיר בבינה וזהו אתוון רברבין והיינו יו״ד דיגדל שהיא גדולה והיינו שהיא חכמה שבכתר מו״ס ע׳ ביאור כי אתה נרי, וכשאין עושין רצינו מתישין דהיינו שאין מאיר גם אתוון בינונים כ״א אתוון זעירין ועמ״ש בענין פותח את ידיך יודיך יוד דהוי׳ ויוד דאד׳, וכשמוסיפים כח מאיר מא״ס ביוד דהוי׳, וזהו יגדל ביו״ד רבתי וממנו נמשך ביו״ד דאד׳ וזהו יגדל נא כח אד׳ וכשאין עושין מתישין כח היו״ד זעירא היינו שאין מאיר יו״ד דהוי׳ ביו״ד דאד׳ ואז היו״ד זעירא כו׳, וזהו ע״ד ונהר יחרב ויבש ע׳ זהר בראשית ד״ו ע״ב ובפ׳ תרומה קס״ו ב׳, והנה רז״ל אמרו יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני, וע׳ מזה בלק״ת בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ספ״ג ופי׳ בזהר פ׳ שמות ד״ט ע״ב וכדין יו״ד רזא עילאה אסתלק לעילא לא״ס, ובית ראשון עילאה קדישא לא נביע נביעו דמים חיים דהא מקורא דילי׳ אסתלק כו׳ ע״ש, ובמק״מ, ומזה יובן ענין תשי ביוד זעירא, ומזה יש ראי׳ לפי׳ הזהר בשלח ס״ד דלעיל בפי׳ בפי׳ צור ילדך תשי דצור היינו בינה, כי גם בבינה מגיע החסרון והסתלקות היו״ד שהוא אור אבא לעילא וע׳ ביאור החלצו בענין יעשה שלום לי שלום בפמשמ״ט בבחי׳ יו״ד ה״א כו׳ ר׳ יהודה בר׳ סימון בשם ר׳ לוי בר׳ טרפון בזמן שישראל עושים רש״מ מוסיפים כח בגבורה שלמעלה שנאמר ועתה יגדל נא כח אד׳ בפ׳ שלח י״ד וע׳ מזה בזח״ג פ׳ שלח דקס״א ע״ב ת״ח כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא (נ״ב אריך בחכמה ונ׳ שע״ז מורה היו״ד רבתי דיגדל כנ״ל, וע׳ בסידור בד״ה עבדים היינו כו׳ ויוציאנו כו׳ וע׳ בד״ה ביום השמע״צ כנישין בענין עוטה אור כשלמה וז״ס שמחת התורה ובד״ה תורה צוה ההפרש בין נובלות חכמה שלמעלה ח״ס תורה דאבא יונק ממזלא כו׳ ובין כשנמשך באבא מפנימי׳ מו״ס וע׳ בד״ה שה״ש בענין הקב״ה יושב ועוסק בתורה כו׳, וע׳ זח״ג פנחס דרכ״ב ב׳ בענין דוד שהי׳ מחבר אורייתא דלעילא בהקב״ה ובד״ה זאת חקת התורה אשר צוה הוי׳ לאמר ושם בענין מים חיים כו׳) ומוחא אנהיר ללבא בדרך נועם ה׳ (נ״ב אבא האיר לז״א ע״י הבינה, ע׳ בה״ז ר״פ ויצא וכענין היו״ט שנק׳ מועדים לשמחה) והא אוקמינא ודא הוא כח אד׳ (שפע הבא מאריך לכל הספירות ההוא חילא דאתי מעתיקא סתימאה דכל סתימין יגדל נא דיתרבי ויסגי לעילא ויתנגד ויתמשך לתתא וע׳ בחיי פ׳ עקב ע״פ ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ שהוכיח מהגמ׳ בב״מ פ׳ המקבל דהקדש א״צ צדקה אבל צריך ברכה ועמ״ש

מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון ושם פ״ב בענין שאו ב׳שצט ידיכם קדש וברכו את הוי׳, וזהו שארז״ל במד״ר פ׳ משפטים ס״פ ל׳ ד״א כי קרובה ישועתי לבוא כי קרובה ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי יהא שמו הגדול מבורך אלולי שהדבר כתוב א״א לאומרו א״ל הקב״ה לישראל אם אין לכם זכות בשבילי אני עושה כביכול כל ימים שאתם בצרה אני עמכם שנאמר עמו אנכי בצרה ואני גואל לעצמי שנאמר וירא כי אין איש וגו׳ עד ומושיע אין כתיב כאן אלא ונושע וכן אמרו בגמ׳ בסנהדרין דצ״ז ע״ב דיו לאבל שיעמוד באבלו כו׳ ע״ש ובגמ׳ סוף מס׳ סוטה דמ״ח סע״א ע״פ וישח אדם וישפל איש כו׳. מכל זה מובן שהפגם נוגע למעלה באצי׳ וההיפוך ע״י התומ״צ מוסיפים כח וריבוי האור באצי׳ עד שמריבוי האור יומשך הגילוי גם למטה ונגלה כבוד ה׳ וע׳ עוד בזהר פ׳ פנחס דר״כ ע״א מענין ועתה יגדל נא כח וא״כ מ״ש אם צדקת מה תתן לו ומ״ש אם חטאת מה תפעל ורבו פשעיך מה תעשה לו, ביאר בעה״ק ח״ב פ״ג דהכוונה על אדון יחיד שרש השרשים דהיינו באוא״ס ב״ה עצמו שלמעלה מאצי׳ דלא איכפת כלל, ועל זאת הכוונה באו כל הפסוקים ההם ג״כ ומה שידמה עליהם כי אין צדקת האדם ומריו נוגע לו כלל דהיינו דוקא מצד רוממות א״ס ב״ה שהוא בעצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין יחוס ושייכות אליו כלל ושם דוקא הא כחשיכה כאורה כנ״ל. אבל מצד האצי׳ שהאציל ממנו ע״ס לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין בהם מיתוסף האור לאין קץ ע״י התומ״צ והתפלה ולהיפוך ח״ו מתישים כח שלמעלה ופוגמים כנ״ל וע׳ בת״א פ׳ וישלח בד״ה ויאבק איש עמו שלכן נאמר אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום ה׳ כי הנה הוי׳ מורה ע״ש שמהווה כל ההתהוות והיינו ענין ע״ס דאצי׳ יו״ד חכמה כו׳.

והנה מבואר בלק״ת פ׳ בהר סד״ה את שבתותי תשמרו פ״ה בפי׳ אני הוי׳ פי׳ אני הוא עצמותו ית׳ ממש הוי׳ שהוא מה שנמשך להיות ממכ״ע ביו״ד נברא העוה״ב כו׳ וכולא חד וע׳ מזה בזח״ג ס״פ האזינו דרצ״ז ע״א וע׳ בסש״ב ח״ב פ״ט ות״א פ״ב וע׳ במדרש פ׳ בראשית פ׳ ד׳ גבי אפשר אותו שכתוב בו את השמים ואת הארץ אני מלא הי׳ מדבר עם משה מבין שני בדי הארון אמר לו הבא לי מראות גדולות אמר לו ראה בבואה שלך בהן ראה אותה גדולה אמר לו הבא מראות קטנות הביא לו מראות קטנות אמר לו ראה בבואה שלך בהן ראה אותה קטנה אמר לו מה אם אתה בו״ד אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה מי שאמר והי׳ העולם ב״ה עאכו״כ הוי כשאתה רוצה את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהי׳ רוצה הי׳ מדבר עם משה מבין שני הכרובים עכ״ל, והנמשל למעלה זהו״ע אריך אנפין שנק׳ ג״כ אדם קדמון וענין זעיר אנפין והיינו ג״כ ענין סוכ״ע וממכ״ע וזהו״ע ב׳ השמות הוי׳ שלפני יגמדה״ר ועד״ז יובן ענין אני הוי׳ דכולא חד רק עד״מ שמשנה א״ע ממה שמאיר בבחי׳ אוא״ס למה שמאיר להיות ממכ״ע כו׳ כפי שיוכלו העולמות לקבל כו׳, וכיון שכן מבואר דאעפ״י שבעצמיותו ית׳ אין נוגע כלל ענין העבודה של התורה ומצות ולא הפגם מ״מ מאחר

ב'ת שזה נוגע בבחי' שם הוי' המאיר באצי' ה"ז כביכול כאלו נוגע ממש בעצמותו כיון דכולא חד ועד"ז ארז"ל ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כו' כי עשיית והמשכת רבוי האור והשפע בע"ס דאצי' נחשב כאלו עשאוני משום דכולא חד וכמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער, ומזה יובן ג"כ להיפוך דהפגם שע"י העונות הנוגע באצי' אף שאין שייך ח"ו בעצמותו ית' עכ"ז נחשב כאלו כו', וכמ"ש הפושעים בי בישעי' ססי' ו' ופי' בי י"ל עדמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב נשא דק"ל ע"א בענין בי נשבעתי, ומזה יובן מאמר הזהר ס"פ וירא דק"כ ע"ב וז"ל פתח ואמר בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם כו' ת"ח בכל צרתם דישראל כד אזדמן לון עקאן כתיב לא באלף וקרי בוא"ו בגין דקוב"ה עמהון בעקאן לא באלף אתר עילאה יתיר אע"ג דלאו בההוא אתר רוגזא ועקו להתם לעילא מטא עקתא דישראל, ולא באלף כד"א הוא עשנו ולא אנחנו כתיב באלף וקרי בוא"ו עכ"ל, ועמ"ש מענין הוא עשנו בתו"א ר"פ לך לך והנה לא באלף זהו כתר ולו בוי"ו זהו תפארת ועד"ז הו"ע ועד בחילופי אתוון אחד כי האלף דאחד רומז על כתר עליון וע' במג"א סי' ס"א ס"ק ה' והוא"ו דועד זהו תפארת שהוא המשכה מבחי' מבחי' האלף כו' והרי ביאר הזהר בענין ולא צר באלף דעם היות דשם לא שייך רוגזו ועקו עכ"ז כביכול לא צר ויש לא באלף שמשמש כמו לו בוא"ו כמ"ש במשנה ספ"ה דסוטה ע"פ הן יקטלוני לו איחל ע"ש בתוי"ט, וכך הוא ענין לא צר והיינו משום דכולא חד, ומכ"ז מובן ענין אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום ה' וזהו בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו דפי' במד"ר פ' ויחי פצ"ח דקאי על הגורל דיוהכ"פ, וכמו"כ יובן בענין פורים ע"ש הפור הוא הגורל כו'.

קיצור. ענין כי עם קשה עורף הוא, ולעומת זה, וענין ההגבהה כנשר מבחי' אם צדקת משם אורידך כי ע"י המצות ממשיכים תוס' אור בשם הוי' וזהו"ע ריח ניחוח להוי' כמ"ש בכמה דוכתי וזהו כשעושין רש"מ מוסיפים כח ועתה יגדל נא כח יו"ד רבתי וכשאין עושין רצונו צור ילדך תשי יוד זעירא ולכן אעפ"י כי בעצמות כתיב ורבו פשעיך מה תעשה לו עכ"ז משם אורידך נאום ה' כמ"ש אני הוי' דכולא חד וזהו ענין הנס דפורים שנתבטל גורל דהמן, ואפשר לומר כי פורים היינו ב' בחי' פור האחד ביטול רצון שלמעלה מן השכל בקדושה קשה עורף כנ"ל, וזהו אתה תומיך גורלי, וזהו עומק טוב ולעומת זה עומק רע גורל דהמן וכן כתב במאורי אור אות ג' סעיף כ"ד וב' גורלות כו', והענין כי גורל גימט' ברזל וז"ש בענין עמלק וגיד ברזל ערפך דהיינו הקשה עורף דקליפה וכמו שאנו אומרים בעל חטא על חטא שחטאנו לפניך בקשיות עורף ונק' גיד ברזל שקשה כברזל, וכן ברזל גימט' עמלק ע"ז ארז"ל פ"ה דברכות מיום שחרב בהמ"ק נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים כו' ועמ"ש מזה בתו"א פ' תצוה בד"ה ועשית ציץ זהב וזהו ע"ד מארז"ל במד"ר ס"פ תרומה ע"פ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת כו' אבל ברזל אין כתיב כאן לא במקדש ולא במשכן כו' שהחריבה בהמ"ק כו' וזהו

ב׳תא אומרם מיום שחרב בהמ״ק נפסקה חומת ברזל, וע׳ בזח״א ס״פ נח דף ע״ד ע״פ והבית בהבנותו כו׳ וכל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו, ובמשניות מס׳ מדות פ״ב שהברזל נברא כו׳ אך יש ג״כ ברזל לשבח ברזל דקדושה וכמ״ש רז״ל בפ״ק דתענית ד״ד א׳ כל תלמיד שאינו קשה כברזל אינו ת״ח שנאמר ארץ אשר אבינה ברזל א״ת אבניה אלא בוניה כו׳, והיינו בחי׳ כי עם קשה עורף הוא וסלחת דהיינו קשה עורף לשבח, וע׳ בגמ׳ שם ובמד״ר פ׳ ויצא ר״פ ס״ט ע״פ ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו משלי כ״ז י״ז ובמד״ר בקהלת ע״פ אם קהה הברזל, והנה בילקוט במשלי שם ע״פ ברזל בברזל יחד והובא באריכות יותר בבחיי פ׳ בא ע״פ ועבר ה׳ לנגוף את מצרים וז״ל וכן דרשו במדרש משלי ברזל בברזל יחד זה משה הצדיק ופרעה הרשע שהיו מתקשין זה עם זה בדברים כו׳ עד אתה אומר לא ידעתי את הוי׳ סופך לידע עכ״ל, וא״כ פי׳ ברזל בברזל יחד שנתבטל קישוי של פרעה מ״ש כי הקשה פרעה נגד ברזל דקדושה בחי׳ משה, ועד״ז י״ל פי׳ פורים ב׳ בחי׳ גורל וגורל זהו בחי׳ ברזל והיינו שיבטל האדם את קושיות עורף של היצה״ר ולהיות גובר בחי׳ ומה נעים גורלינו כו׳ וכמ״ש מקשה תעשה המנורה, ועי״ד אשר אבינה ברזל כו׳ וע׳ בפרדס ערך ברזל.

ד) **וענין** על כן קראו כו׳ על כל, הנה במדרש תלים ע״פ על כן לא יקומו רשעים במשפט זהו שאמר הכתוב שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן משלי סי׳ ט״ו ז׳ שפתי חכמים יזרו דעת אלו ישראל שממליכים תמיד למקום בכל יום ומייחדים שמו ערב ובקר ולב כסילים לא כן אלו המינין שאומרים טומטם הוא העולם ד״א ולב כסילים לא כן ר׳ יודן ור׳ פנחס אמרי אני בראתי את העולם שנאמר ויהי כן ואתם אומרים לא כן, חייכם על כן לא יקומו רשעים במשפט, והא טב להון אם אינן עומדין ונותנין אלא כאינש דאמר קם פלניא בדיני׳ ולא הוה לי׳ הקמת רגל עכ״ל, וביאור הענין כי הנה ידוע דק״ש נקרא קבלת עול מ״ש והוא קבלת הדבור אנכי ולא יהי׳ לך כו׳ ובד״ה שובה ישראל הראשון פ״ב ובהביאור, והענין כי הנה כתיב בראשית ברא אלקים וכתיב ביום עשות הוי׳ אלקים ארץ ושמים שלבריאת שמים וארץ שיתף שם הוי׳ בשם אלקים, וביאור שני שמות אלו הוי׳ ואלקים הנה אלקים לשון רבים כמ״ש כי אלקים קדושים הוא ביהושע סי׳ כ״ד יעו״ש בילקוט והירושלמי פ״ט דברכות, והענין דהנה כתיב גדול ה׳ ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ואימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו׳ כי מהיות לגדולתו ית׳ אין חקר ולית מחשבה תפיסא בי׳ כלל לא שייך לומר עליו לשון גדולה (ועמ״ש מזה בד״ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב) כ״א בהתפשטות זיו והארה מבחי׳ מל׳ ית׳ וכדכתיב מלכותך מל׳ כל עולמים והתפשטות והמשכה זו אינה אלא זיו והארה בעלמא ונק׳ אוא״ס ב״ה וזיו השכינה שהוא רק כמשל אור המאיר מהשמש וכדכתיב כי שמש ומגן הוי׳ אלקים שכמו שהאור הזה המתפשט מהשמש להאיר על הארץ אינו אלא זיו ואין לו ערך ויחוס לגבי עצמיות השמש שאינו ממהותו כלל אף שנמשך ומתפשט מהשמש עצמו כך החיות

ב'תב המתפשט לקיום והתהוות עולמות עליונים ותחתונים מריש כ"ד כו' אין זה אלא בחי' זיו שאין תופסים מקום וכולא קמי' כל"ח והנה התחלקות החיות מאוא"ס לכל העולמות בריבוי התחלקות המדרגות לכל חד לפושע"ד הוא הנק' בשם אלקים לשון רבים ע"ש ריבוי ההתחלקות בהתפשטות החיות מלמעלה והוא הוא התפשטות גדולתו יתי להחיות העולמות וזהו אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים ובתים הם צירופי אותיות וכמ"ש בס"י שני אבנים בונות שני בתים דהיינו בחי' אותיות והמשכות התחלקות החיות בכמה בתים ומדרגות כמו השכל שמתחלק באותיות המחשבה עד"מ כך התפשטות גדולתו ית' מתחלק בכמה מיני התחלקות לכל חד לפום שיעורא דילי' ואז נק' אלקים לשון רבים ע"ש רבוי התחלקות בהתפשטות החיות בבחי' גילוי עולמות ונבראים משא"כ הוי' נק' אחד שהוי' הוא בחי' מקור כל ההויות ושרשא דכולא קודם שיבא לידי המשכה בבחי' גילוי בעיר אלקינו כו' כמ"ש כ"ז בתו"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' ועמ"ש מזה בסדור בד"ה עשה לך חרבות צורים ומ"ש באג"ה בד"ה ויעש דוד שם, והנה בבחי' שם אלקים יש ג"כ ב' בחי' הא' ע"ד עיר אלקינו שבו מאיר שם הוי' בבחי' גילוי ואז גדול הוי' בעיר אלקינו וזהו"ע יחוד הוי' באלקים (טומטם ספק זכר ז"א ספק נקבה מ', ויהי כן כי משם הוי' רק הוא צוה ונבראו, ובחי' ברא זהו ברא אלקים וזהו ויהי כן כמו שנמשך משם הוי' כן נעשה ע"י שם אלקים וז"ש במדרש שברא את העולם ע"י אדריכל כו') הב' בבחי' אלביש שמים קדרות כמ"ש באגה"ת פ"ו, ואמנם זה הי' בזמן כו' אך לאחר שירדו ממדרגתם כו' שנתלבשה השפעתה בע"ס דנוגה כו', וע' בזח"ב פ' משפטים דצ"ו ע"א גבי ויבא אלקים אל בלעם ובפי' הרמ"ז שם ומ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"א בענין כרחל לפני גוזזיה נאלמה, ועמ"ש מענין בשני היו אומרים גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו בהביאור ע"פ ונתתי לך מהלכים, וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים פי' שהוי' הוא גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' המשכה והתפשטות שהוא מבחי' הוי' וחסד זכר חסדו להוות כל ההויות הוא עצמו האלקים וצמצום שנתצמצם להוות עולמות נפרדים בעלי גבול בריבוי התחלקות המדרגה מינים ממינים שונים שהצמצום הזה עם היות שבאמת הוא צמצום גדול לגבי אוא"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול מ"מ הוא הוי' שהרי עי"ז נמשך בחי' הוי' להוות כל ההויות מאין ליש שמבלעדי הצמצום לא היו העולמות כלל שהיו בטלים במקורם והיו כלא היו, וא"כ גם הצמצום הוא הוא הוי' והמשכת החסד ומיוחדים ביחוד גמור ואמיתי ממש, וזהו ומבלעדי אין אלקים פי' אלקים המעלים ומסתיר כו', כי לפניו ית' אין שום העלם מסתיר כלל כי כולא קמי' כלא חשיב וע' מזה בד"ה ביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב ושם ספ"א ובפ' מקץ בד"ה מזוזה מימין בענין כי גדול הוי' ואדונינו מכל האלקים דהיינו מכל ק"כ צירופי אלקים, וזהו מ"ש במדרש פרשה בראשית פ' ח' ע"פ נעשה אדם במי נמלך כו', ר' אמי אמר בלבו נמלך משל למלך

ב'תג שבנה פלטרין ע"י אדריכל כו' וכ"ה עוד במדרש שם ס"פ כ"ז ע"פ ויתעצב אל לבו א"ר ברכיה משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל ראה אותו ולא ערבה לו על מי יש לו להתרעם לא על אדריכל כך ויתעצב אל לבו עכ"ל, ולכאורה המאמר תמוה כי הקב"ה ברא את העולם מאין ליש בלי שום ממוצע כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' אלא שבאמת אומר המד"ר שהאדריכל הוא לבו כבי' ואין כאן דבר זולתו יתברך וכמ"ש ע"ז בשל"ה ד"ח ע"א כי לא נמלך בדבר שחוץ ממנו וע' מזה ג"כ בבחיי פ' בראשית ע"פ נעשה אדם בענין במי נמלך אך אינו מובן מהו פי' לבו ושיקרא אדריכל, וע' עוד במדרש פ' נח פל"ג ע"פ ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף עוד לקלל ובמדרש פ' תולדות פס"ז הצדיקים לבן ברשותן כו' וישם דניאל אל לבו דומין לבוראן שנאמר ויאמר ה' אל לבו אדריכל מא"א ק"נ פרדס, והענין כמ"ש במד"ר בשה"ש ע"פ אני ישנה ולבי ער אני ישנה מן הגאולה ולבו של הקב"ה לגאלני א"ר חייא בר אבא היכן מצינו שנק' הקב"ה לבן של ישראל שנאמר צור לבבי וחלקי אלקים, ולכן אומרים אלקינו, וע' עוד מענין האדריכל בבחיי ס"פ בראשית שכתוב תרגום ויפסלו בוני שלמה במ"א סי' ב' י"ח ובנו אדריכלי שלמה, ובספר מערכת סוף מערכת הטעם ובעה"ק חלק התכלית פרק סמך, והענין יובן בהקדים הפסוק יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כו' ולכאורה אינו מובן מה שאמר ונבראו לשון וענין ממילא ומאליו שממילא ומאליו נבראו ומהו ענין התהוות הבריאה ממילא ולמה לא אמר כי הוא צוה וכמ"ש בראשית ברא אלקים, אך הענין הוא כידוע שכל התהוות העולמות כולן הוא רק מבחי' שמו ית' כמ"ש יהללו את שם ה' כי הוא צוה כו' פי' כי הוא קאי אדסמיך לי' דהיינו שם הוי' והגם שהוא בחי' סוכ"ע מ"מ אינו אלא בחי' שם בלבד לגבי עצמיות אוא"ס ב"ה כי אינו בחי' סובב רק לפ"ע ההשתל' בבחי' ממלא וא"כ גם הוא נחשב בכלל בחי' השתלשלו' ההשפעה ואין לו ערך ויחוס לגבי העצמות כו', ואמנם בזה יתרון מעלתו על בחי' ממלא במה שנק' סובב שהוא מקיף לכל העולמות בהשוואה א' מכל צד כעיגול השמים ואין בו בחי' מעלה ומטה כידוע וזהו הטעם עצמו שנזכר בו ענין התהוות הבריאה ממילא כמ"ש ונבראו ולא אמר ברא כו', כי הנה דוקא בבחי' ממכ"ע שהוא בא בבחי' השתלשלות מעילה לעילה ובכללות נק' בשם כח הפיועל בנפעל כידוע שייך לומר בו ברא כלומר שבורא מאין ליש מפני שהוא ממכ"ע כמו בחי' כח הפועל בנפעל באדם התחתון שמכח הפועל ממש ימצא מציאת הפעולה כו', וע' בסש"ב ח"ב בפי' הפסוק לעולם ה' דברך נצב בשמים, אבל בבחי' סובב אחר שהוא נבדל מבחי' השתלשלות מעילה לעלול ונק' סובב להיותו רק בבחי' מקיף כנ"ל א"כ אין שייך לומר בו ברא שפי' ברא הוא מה שבורא יש מאין והרי הוא מובדל מערך ההשתלשלות מלהיות נקרא כח הפועל בנפעל כו' ולכך נאמר בו כי הוא צוה ונבראו פי' ממילא נמצאו למטה כי ההתהוות שלהם מבחי' סובב אינה באה בדרך כח הפועל וזהו שלא נזכר בכל מקום ל' ברא אלא במה שהוא כמו בחי' ממלא

ב'תד כמו בראשית ברא אלקים לפי ששם אלקים הוא מבחי' ממכ"ע כידוע וגם הוא נחשב מז' שמות שאינן נמחקים כידוע, אבל הוא בחי' כח הפועל בנפעל כידוע דאלקים מלשון כח הוא כמו יש לאל ידי כו', וכמ"כ שם אדנ"י אבל שם הוי' ע"פ הרוב אינו נזכר רק בבחי' סוכ"ע, וכן מ"ש כאן יהללו את שם ה' דקאי בבחי' סובב ולכן אמר ונבראו ממילא ולא אמר ברא וע' עוד מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי, ועפ"ז יש להבין ענין משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל כי הנה הבנין זהו ע"י עולם הדבור שהאותיות נקראו אבנים ובהם ועל ידם נעשה הבנין כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' ויש בהדבור ב' בחי' הא' כח האותיות הקבוע בנפש הב' גילוי ע"י ה' מוצאות והבנין הוא ע"י גילוי האותיות מהפה כמ"ש מזה בהביאור ע"פ ונתתי לך מהלכים בין העומדים ושם פ"א אמנם האדריכל הבונה זהו כח הדיבור והוא בחי' מל' דאצי' שמכח הדיבור נמשכו האבנים שהם האותיות כפי דעת הבונה, וזהו ענין שם אלקים שהוא עד"מ מקור בחי' ממכ"ע ונק' ג"כ לב והיינו ל"ב אלקים שבמעשה בראשית והם כנגד כ"ב אותיות שבתוכם ע"ס ג"ר חב"ד ושבעה מדות וע' פרדס ערך לב והמלך הבונה ע"י האדריכל זהו שם הוי' הסוכ"ע והיינו מ"ש יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו ונמשכו בפועל ע"י הדיבור, וזהו האדריכל והיינו כי הוי' הוא האלקים, וכולא חד כמארז"ל במדרש פ' שמות פ"ד שמי אתה רוצה לידע לפי מעשי אני נקרא כו', והמינים שאומרים טומטם הוא העולם לא כן זהו ע"ד שנתבאר בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון פ"א דלמטה בבי"ע בחי' חיות אלקות המהוה אותם מאין ליש מצומצם ומוסתר מאד להיותם בעלי גבול ונבראים נפרדים עד שברבוי הצמצומים וההשתלשלות מטה מטה עד עולם העשיי' שהחיות אלקות מוסתר לגמרי עד שנראה כאלו הם יש ונפרד לגמרי שיכולת המינים לומר שיש ב' רשויות ח"ו כמבואר בגמ' (סנהדרין דל"ט א') שאמר המין מפלגך ולעילאי דהורמיז מפלגך ולתתאי דאהורמיז (וע' הפי' בערוך) לפי שהוא בחי' עלמא דפרודא וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד שאף שלמעלה בעולם האצי' הוא בחי' יחוד בתכלית ואור א"ס מאיר שם בבחי' גילוי עכ"ז ומשם יפרד שנמשך מבחי' מלכותו ית' ברבוי צמצומים והסתרים להסתיר ולהעלים את אור השם עד שיהיו נבראים יש מאין בעלי גבול ועולמות נפרדים וע' מזה במערכת פ"ט והוא שער ההריסה, והמכוון שהפרידו בין שם הוי' לשם אלקים ואמרו עזב ה' את הארץ ורק שם אלקים שהוא הנק' אדריכל הוא לבד המנהיג העולם ונודע דשם אלקים גימט' הטבע אבל האותות ומופתים המחודשים בשינוי הטבע לגמרי נמשכו משם הוי' והם כחשו בזה, ויש כחשו בהיפך בשם אלקים ואמרו ששם הוי' מהוה העולם אבל כחשו בשם אלקים ר"ל שלא הודו כי הוי' הוא האלקים ואין אלקים עמדי ומבלעדי אין אלקים אלא אמרו שבחי' האלקים הם השרים שלהם ניתן הכח ושם הוי' הוא אלקא דאלקיא, ואינו משגיח למטה ועיין מענין שתי כתות אלו בבחיי ס"פ נח וע' זח"ג פ' חוקת קפ"ב ב' גבי עמלו תחת השמש ודאי ודא

הוא חובא קדמאה דעלמא היינו שם הוי׳ נק׳ שמש כמ״ש כי שמש ומגן ב׳תה הוי׳ אלקים ועמלו תחת השמש היינו ע״ד הנ״ל שאינן מודים רק בשם אלקים וכמ״ש ג״כ בלק״ת פ׳ אמור בד״ה וספרתם לכם פ״א בענין פרעה שאמר לא ידעתי את הוי׳ מי הוי׳ אשר אשמע בקולו אעפ״י שידע משם אלקים כמו שאמר לו יוסף אלקים יענה את שלום פרעה וגם הוא אמר על יוסף הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו הרי שידע משם אלקים אעפ״כ אמר לא ידעתי את הוי׳ דהיינו כי שם הוי׳ היה הוה ויהי׳ בלי שינוי אני הוי׳ לא שניתי לפי שאינו מלובש בעולם כלל ולא כמו שהנשמה מחיה את הגוף כו׳ בחי׳ זו לא ידע יעוי״ש באריכות ואינו יודע בחי׳ שמש הוי׳ ופי׳ הזהר שזהו חובא קדמאה דעלמא, וזהו כוונת המדרש תלים בפי׳ ולב כסילים לא כן שאומרים טומטם הוא העולם, כי בחי׳ מל׳ נק׳ נוקבא ונק׳ מלכות ובחי׳ תפארת נק׳ דכר ונק׳ ג״כ מלך כי פי׳ דכר ונוקבא היינו משפיע ומקבל וזהו שאמרו שאין העולם מתנהג ע״י שם הוי׳ המאיר בבחי׳ תפארת כי טומטם ענינו שאינו יודע אם הוא זכר או נקבה, וזהו ע״ד עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים וזהו ענין אשר לא תבא ושתי לפני המלך ושתי לשון שתי הסעיפים כו׳ כי הודאי שמו כן תהלתו ולענין עירוכין טומטם גרע מזכר ודאי ונקבה ודאית כי טומטם ג״כ לשון טמטום כמו וטמטמה בשעורים פ״ג דחלה מחמת שאומרים שני רשויות הן ע״כ אין שום גילוי אור כו׳ וזהו לא כן כי כן מורה על קיום הדבר והוא ענין כי הוי׳ הוא האלקים ועמ״ש בתו״א סד״ה משה ידבר בענין והאלקים יעננו לפי שמשה ממשיך משם הוי׳ כו׳ וזהו ועל כן לא יקומו רשעים במשפט שלא יהא להן הקמת רגל בשעת הדין כו׳ מחמת ולב כסילים לא כן וע׳ במדרש ר״פ קדושים ע״פ ויגבה ה׳ צבאות במשפט, והיינו פי׳ כי הוי׳ הוא האלקים כי אלקים ג״כ לשון דיין ושופט ומשפט זה שרשו מבחי׳ כי הוי׳ הוא האלקים, וז״ש לפני ה׳ כי בא כי בא לשפוט הארץ כו׳ וזהו שארז״ל במד״ר ויצא פע״א ע״פ על כן קראה שמו דן ע״כ קרא שמו נפתלי כל מקום שנאמר על כן מרובה באוכלוסין, וזהו ע״ד העיר רבתי עם פי׳ העיר היינו עיר אלקינו כי ע״י גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו ששם הוי׳ מאיר ומתייחד בשם אלקים מזה נמשך ריבוי התהוות הנשמות ומלאכים כמ״ש היש מספר לגדודיו כו׳ וע׳ מזה בלק״ת בד״ה מי מנה עפר יעקב ומספר כו׳, ולכן ארז״ל משחרב בהמ״ק נתמעט הריבוי מבחי׳ היש מספר לגדודיו לבחי׳ אלף אלפים ישמשוני׳ וזהו כל מקום שנאמר על כן מרובה באוכלוסין כי פי׳ על כן זהו ע״ד ויהי כן שהוא ע״י הארת אור שם הוי׳ בשם אלקים ולכן מזה נמשך מה רבו מעשיך הוי׳ כו׳.

וזהו על כן קראו לימים האלה פורים ע״ש הפור הוא הגורל אשר זה הענין הנפלא שמבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה ממש בחי׳ אם צדקת מה תתן לו משם דוקא יומשך להיות מפלת הרשעים ורוממות הצדיקים זהו על כן דהיינו לפי ששפתי חכמים יזרו דעת ע״ד וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי׳ הוא האלקים כו׳ אין עוד מלבדו והיינו כמ״ש במע״ב

ב'תו ויהי כן משא"כ ולב כסילים לא כן לכן עי"ז דוקא נמשך על כן לא יקומו רשעים במשפט לא כן הרשעים כ"א כמוץ אשר תדפנו רוח משא"כ בצדיקים והי' כעץ שתול כו' ועלהו לא יבול כי הרי בריאת העולם מאין ליש הי' בשביל מעשה הצדיקים דהיינו שיהי' ביטול היש לאין, א"כ מבחינה דקמיה כחשיכה כאורה משם נמשך וירא האלקים את האור כי טוב וארז"ל דהיינו שחפץ במעשה הצדיקים והיינו כי כך עלה ברצונו וכמארז"ל שבעה דברים קדמו לעולם וארז"ל בראשית בשביל התורה שנק' ראשית וכמארז"ל ע"פ כי זה כל האדם פ"ק דברכות ד"ו סע"ב ובמדרש פ' במדבר פ"ב אתה מוצא דברים הרבה ברא הקב"ה ובירר לו א' מהן כו' וענין על כל י"ל ע"ד כי כל בשמים ובארץ או ע"ד אם אני כאן הכל כאן בזח"א בהשמטות סי' כ"ה גם י"ל על כן זהו מעשה בראשית כנ"ל על כל זהו מתן תורה שאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה וגם זהו בחי' כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כמ"ש במדרש פ' וארא פ' י"ב דקאי על מ"ת והנה מ"ת הי' על הר סיני וארז"ל שמשם ירדה שנאה לעמלק וכמ"ש מזה בת"א פ' וארא לכן ע"י ב' בחי' אלו על כן על כל נמשך נס דפורים כו'.

גם כן זהו בחי' הודאה וע' מענין הודאה בד"ה מזמור לתודה ולב כסילים לא כן שאין בהם בחי' הודאה וביטול, ובפורים קימו וקבלו היהודים ל' הודאה וזהו על כן כו', וגם י"ל בחי' כל ע"ד מכל מלמדי השכלתי כל הנקרא בשמי בחי' צדיק יסוד עולם הממשיך נש"ב במ' ע"י והאדם ידע, וזהו ענין יהודה שמקבל מיוסף, כי הנה המלכים נועדו, אך מבחי' דעת זה נמשך ההודאה לבחי' שלמעלה מן הדעת, וזהו מעלת יהודה שיתעלה יותר מיוסף ובחי' הודאה נק' כן, ולב כסילים לא כן שאין בהם הודאה, וע' בד"ה הקול קול יעקב בפי' כן צדקה לחיים, וע' בד"ה כי תשא בענין ישראל מאמינים בני מאמינים ויהי אומן את הדסה וע"ד גדול העונה אמן שזהו בחי' כן כמ"ש אמן כן יאמר ד' יותר מן המברך שהוא בחי' כל ע"ד נשמת כל חי תברך את שמך כו', גם בחי' כן זהו ענין שמוע מזבח טוב ולמעלה ויהי כן רומז לבחי' אין עוד מלבדו כי הוא אמר ויהי, דבורו של הקב"ה מעשה, וגם על כן ר"ל מ"ש אסתר ובכן אבא אל המלך ע"ד בזאת יבא אהרן, ע' זח"ג ר"פ תזריע בענין בטח בה לב בעלה גמלתהו טוב, וזהו ויהי כן המברך והעונה אמן זהו כענין ברכה והודאה.

ע"כ קראו* לימים האלה פורים ע"ש הפור וגו' ע"כ על כל דברי האגרת הזאת. ויש להבין למה נקראו ימים האלו ע"ש הגורל שעשה המן והלא לא הי' זה עיקר הנס, גם מהו ענין הגורל.

ע"כ קראו: בשינוים ועם הגהות אחרות בתו"א קכב, א.

הנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, כי זה לעו״ז עשה ב׳תז האלקים, ובחי׳ עמלק הוא ראשית גוים שהם ז׳ אומות הכנעני כו׳ ז׳ מדות, ועמלק הוא ראשית להם שהוא למעלה מן המדות. והענין דהנה כתיב ראיתי והנה מגלה עפה והיא כתובה פנים ואחור, וזה קאי על התורה שיש בה בחי׳ פנימיות ואחוריים. דהנה כתיב בתורה חכמת אדם תאיר פניו, ובחי׳ אדם היינו מ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. וי״ל הלא אין לו גוף ולא אדם הוא. אך הענין כמארז״ל שבעה דברים קדמו לעולם, ומחשבתן של ישראל קדמה לכל כי הגם שהוא יתברך אין לו דמות הגוף וכתיב כי לא אדם הוא דהיינו שבאמת אוא״ס ב״ה עצמו רם ונשגב בערך מכל ההשתלשלות ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, מ״מ כדי שיתהווה מבחי׳ אלקות אשר הוא בבחי׳ א״ס, ואני הוי׳ לא שניתי כו׳, בחי׳ בי״ע שאין ערוך לו כלל, הוא ע״י צמצום והתלבשות אוא״ס ב״ה להיות בבחי׳ כמראה אדם שהו״ע בחי׳ התלבשות הארה מא״ס ב״ה בבחי׳ כלים שעי״ז יוכל להיות התהוות בע״ג, וז״ש ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמראה לבנת הספיר כו׳ שהו״ע בחי׳ כמראה אדם, והוא ג״כ ענין התלבשות אוא״ס בשורש נש״י שהן בבחי׳ ציור אדם שעי״ז נמשך להיות התהוות בי״ע, וזה שארז״ל ישראל עלו במחשבה, ואמרו ז׳ דברים קדמו לעולם ומחשבתן של ישראל קדמה לכולם, כי כדי להיות התהוות בחי׳ עולם הוא ע״י צמצום והתלבשות אוא״ס בשורש נש״י להיות בבחי׳ כמראה אדם כו׳.

(**נת׳** שבתורה יש פנים ואחור, פנים כמ״ש חכמת אדם תאיר פניו, והגם כי לא אדם הוא היינו במהו״ע, אבל כדי שיתהווה ממנו בי״ע הוא ע״י צמצום הארתו להתלבש תחלה בבחי׳ נש״י ואז כתיב כמראה אדם).

ב) **והנה** יש בבחי׳ אדם זה בחי׳ פנים ואחור, בחי׳ פנים הוא בחי׳ חכמת התורה כמש״ל ע״פ חכמת אדם תאיר פניו כי היא בחי׳ תענוג אין קץ, וכמו עד״מ מי שמתענג מאיזה השכלה ושכל טוב ר׳ אבהו מתוספתא חדתא והוא בחי׳ הטעם והחכמה של התורה, שבכל פרשה ודאי יש חכמה ונפלאה רק שנתלבש למטה בענין גשמי, וכמו מעשה חשן ואפוד, ונק׳ בחי׳ זו ואהי׳ אצלו שעשועים משחקת לפניו שהיא עושה הצחוק והתענוג לפניו ית׳ וכמ״ש צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי. והנה כדי שיהי׳ בחי׳ התגלות התענוג למטה להיות ושעשועי את בנ״א, כי התורה נתלבשה למטה ג׳ אלפים משל הליכות עולם לו, אך להיות גילוי למטה הוא ע״י בחי׳ תומ״צ בחי׳ שמחה של מצוה, והשמחה של מצוה היא בבחי׳ טוב לבב מרוב כל למעלה מבחי׳ ג״ע כי למעלה שם בחי׳ מקור התענוג נק׳ בחי׳ עדן עין לא ראתה, רק ונהר יוצא בחי׳ המשכה יוצא מעדן להשקות את הגן שמא תאמר גן זה עדן ת״ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, והוא ע״י בחי׳ נהר לבד, לכן השמחה של מצוה היא מרוב כל כי הוא מבחי׳ עדן שלמעלה מבחי׳ נהר

וגן כו'. והנה גם בחי' ג"ע זו היא שמקבלת הנשמה בחי' תענוג מבחי' זיו של
ב'תח הגן, ואף גם זאת א"א כ"א ע"י בחי' גיהנם וכף הקלע משא"כ היום לעשותם שאפשר שמי שהוא רשע גמור מ"מ למחר יוכל להגיע לבחי' עדן שלמעלה מבחי' הגן, שהו"ע אק"ב אשר הוא בחי' תענוג ונק' בחי' הליכות עולם לו, שהו"ע דרך והילוך מבחי' מהו"ע לבחי' הנברא. והגם שזהו"ע יאר ה' פניו למעלה יבוא ויאיר אליך, ויחונך שזהו בחי' מתנת חנם (וכמ"ש במ"א ע"פ ואתחנן דהתורה נק' מתנת חנם) ושעשועי את בנ"א, והנה בחי' חכמת אדם שנעשה עי"ז הארת פנים, שזהו ענין מ"ש ליהודים היתה אורה לשון נקבה לפי שהיא בחי' מקבל אור זה של יאר ה' פניו למעלה להיות אליך נק' בחי' היתה אורה.

(**נת'** איך בבחי' אדם יש פנים ואחור, בחי' אדם היינו חכמת התורה חכמת אדם תאיר פניו, שעשועי' משחקת לפניו, ומזה נמשך גילוי למטה ושעשועי בנ"א, והגילוי ע"י שמחה של מצוה, והשמחה מרוב כל, כי ג"ע מקבל מנהר הנמשך מעדן, אבל עדן עצמו עין לא ראתה נמשך ע"י היום לעשותם הליכות עולם לו, ומבחי' יאר פניו למעלה נמשך ג"כ למטה אליך ע"י ויחונך מתנת חנם, וזהו אורה לשון נקבה מקבלת מבחי' יאר פניו כו').

ג) **והנה** כ"ז נק' בחי' פנים, ויש ג"כ בחי' אחור שהוא בחי' תפלה. והנה המעשה שבתורה תורה א' לכולנו, אך גילוי הארת פנים תלוי לפ"ע העבודה בתפלה. והטעם שנק' אחור כי התפלה ביטול עצמותו ומס"נ כמו בימי אחשורוש בלי לגרמי' והי"ז רק אחוריים ועיקר (וע' במ"ש בפסוק ואהי' אצלו אמון דיש אחור ופנים שרצון נק' אחור והחפץ והתענוג נק' פנים, ולפ"ז תומ"צ עצמן יש בהם פנים ואחור הרצון שבהם נק' אחור והפנים תענוג וכן בתפלה יש ג"כ פנים ואחור, אתכפייא אחור ואתהפכא תענוג והיינו מושל ברוחו וחסיד, ומ"מ דרך כלל ב' בחי' התפלה נק' אחור לגבי תומ"צ שנק' פנים וע' באגה"ק א"ח עט"ב ועיין בלא הביט און כו'), כי ענין תפלה הוא בחי' ח"י ברכאן כנגד ח"י חוליות שבשדרה שהן בנין כל הגוף והחוט נמשך בתוכו ומחברן, וראשית המשכתו הוא ג"כ מבחי' מוחין כמארז"ל כמין שני פולין יש ע"פ קדירה ויוצא חוט זה דרך העורף בבחי' אחור להיות התקשרות לבנין הגוף (ונמצא בנין כל הגוף הוא ע"י חוליות הנ"ל, והחוט הרי הם מקיימים ג"כ בחי' הפנים) כן גם למעלה צריך לעורר בו תחלה בחי' רצון שבלי טעם לאלקות כ"א לא ירצה זה לא יקבל כלל את העדן שהוא בחי' תענוג כלל, (כמבואר זה ע"פ אוסרי לגפן ענין הקדמת יין אדום ליין לבן) וצריך שירצה לזה תחלה אזי ממילא נמשך הוא ע"י בחי' התבוננות ממוח הדעת נמשך החוט לחו"ג להיות אהוי"ר, אבל חו"ב מאיר בפנים תורה חכמת אדם תאיר פניו ותפלה אחרי ה' תלכו לכתך אחרי במדבר (כי המוח הדעת באחורי הראש כי ב' מוחין לצד הפנים, ומוח הדעת

לצד אחוריים, כנזכר בע״ח בענין ג׳ הויות די״ג ח׳, לצד הפנים כו׳, וע׳ בויקהל דתקס״ה איך דעת חיצוני׳ הכתר בחי׳ הכרה נמשך מבחי׳ הרצון שהוא גילוי הרצון) כי יש ג׳ מוחין, ושרש החוט הוא מבחי׳ מוח הדעת שהוא ע״י התבוננות בבחי׳ יוצר משרתים ואשר כו׳ כולם אומרים קדוש בבחי׳ ב׳תתט
מובדל, אזי ממילא נעשה בחי׳ ואהבת להיות הוי׳ אלקיך בכל לבבך כו׳ בכל מאדך בלי גבול והוא כי גם כדי שיהי׳ התקשרות לבנין הגוף שלמעלה שהוא להיות למעלה בחי׳ חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת״ת גופא א״א שיהי׳ כ״א ע״י בחי׳ המשכת החוט בבחי׳ אחוריים (ועמ״ש בענין צוארך בחרוזים חוט המחבר האבנים טובות להיות בנין א׳ ומתחלה צ״ל חלל, וזהו ב׳ קולות קל קול יעקב, והכל מבחי׳ צוארך קול כו׳ כמו״כ אפ״ל כאן החוט עובר תוך כל החוליות ומחברן להיות בנין אחד והחוט המשולש כשכלול מג׳ בחי׳ אהוי״ר וביטול שור משולש כו׳ ויש חוט השני דגבי רחב וע׳ בפרדס ערך חוט וכן חוט של כסף וחוט של זהב וחוט השדרה נק׳ חבל הכסף, וזהו ואזנך תשמענה דבר מאחוריך לאמר כו׳ כנזכר בזכור תקס״ה, וזהו דרך המדבר כו׳, וזהו חכם באחור ישבחנה וראית את אחורי קשר כו׳) והנה כמו שהיא ההמשכה מלמעלה א״א להשיג בכלל רק ע״י בחי׳ התפלה שהיא בחי׳ אהבה ממילא באתעדל״ת אתעדל״ע אמשיך רוח להיות בבחי׳ ההתקשרות בחי׳ חסד דרועא ימינא להיות וימינו תחבקני, והנה בחי׳ אהבה זו הוא בחי׳ יש מי שאוהב וצריך לדחות ולהשפיל א״ע להיות בבחי׳ שמאל דוחה בבחי׳ יראה בע״כ אתה חי שזהו בחי׳ התקשרות בבחי׳ גבורה דרועא שמאלא שנמשך למעלה שמאל דוחה וימין מקרבת להיות בחי׳ חיבור יש ואין וצריך שיהי׳ בחי׳ זו תמיד, ונק׳ בחי׳ רו״ש שתמיד הוא בחי׳ רו״ש, (וזהו חוט המשולש שכלול מאהוי״ר וביטול, וכשכלול מאהבה לבד, נק׳ חבל הכסף וזהב ע״ש שמחה של מצוה, ולהיות כי חסד יומא דאזיל כו׳ ע״כ חבל הכסף) וכן גם למעלה ג״כ בחי׳ מטי ולא מטי שהוא בחי׳ חיבור ויחוד היש ואין, והוא כענין שכתוב ובשתים יעופף שא״א לעוף כשיהי׳ הכנף תמיד בבחי׳ הגבהה למעלה כ״א ע״י שישפילנה ויגביהנה תמיד בבחי׳ רו״ש.

(**נת׳** איך בחי׳ תפלה הוא אחור בחי׳ רצון (יין המשכר כו׳ ויש בתפלה ג״כ פנים ואחור, וכן בתורה) חוט השדרה בח״י חוליות ח״י ברכאן דצלותא (שכר שכיר כרוב קל בח״י אלף עולמות כו׳) לעורר הרצון מהתבוננות מוח הדעת (גילוי רצה״ע ברצה״ת בויקהל) ואהבת, וכן למעלה ההמשכה בחג״ת גופא כו׳, וההמשכה ע״י אהבה, אך צ״ל ג״כ שמאל דוחה כי בשתים יעופף מטולמ״ט).

ד) **והנה** עי״ז (ר״ל ע״י אחור בחי׳ תפלה) יוכל לקבל אח״כ בחי׳ התענוג והעדן שהו״ע אשר ק״ב, קדשנו הוא לשון מובדל הגבל את ההר וקדשתו שלא להיות בחי׳ יש שהוא עושה המצוה כ״א ע״י בחי׳ תענוג

ושמחה של מצוה בעצמה ולא מצד שעושה הוא, (וזהו לא בקשה דבר כו׳, והסירותי מחלה גסוה״ר כו׳ ע׳ בלא תהי׳ משכלה כו׳) וזהו״ע קימו וקיבל חסר ו׳ שהוא בחי׳ אחדות ל׳ יחיד שקבלו התענוג והעדן שבתוך התורה (שנק׳ יחיד כתר וע״י וקיבלו זה ע״י בחי׳ הרצון והמס״נ שהי׳ להם שזהו בחי׳ אחור כנ״ל) כי מכאן מודעא רבא לאורייתא, הדר וקבלוה בימי אחשורוש ברצון יותר, וזהו מגילה כתובה פנים ואחור.

ב׳תי נת׳ אות ד׳. איך ע״י התפלה בחי׳ אחוריים נמשך אח״כ בתורה פנים, וזהו שתהא תפלתי סמוכה, וכן וקבלו בימי אחשורוש ע״י המס״נ.

ה) **והנה** יש בבחי׳ ישראל עוד מעלה, ונק׳ בחי׳ עם קשה עורף וסלחת כי בכלל תורה א״א לכולם (צ״ע דבלק״א מבואר תורה אחת לכולנו וצ״ל בבחי׳ הפנימית וכוונת טעמי מצות כו׳) משא״כ בחי׳ תפלה כולם יכולים להתפלל ואדרבה ויצעקו אל ה׳ בצר להם מעומקא דליבא בחילא יתיר והוא כענין מארז״ל תדע שאומר הלואי שלא יראני אדם שכל עיקר ענין עשיית הרע הוא בשביל שאינו נראה בחי׳ אלקות כי השמים והארץ מסתירים, משא״כ לע״ל ונגלה כבוד ה׳ כי עין בעין יראו ויבוטל הרע לגמרי, וא״כ כיון שהוא רק מחמת ההסתר לכן אדרבה מחמת בצר לו יותר צעק לבו בחילא יתיר להיות בחי׳ ברוך אתה הוי׳ בבחי׳ גילוי ויוכל להיות עי״ז דוקא וסלחת בחי׳ רב לסלוח בחי׳ י״ג מדה״ר, וזהו שנמשך החוט בבחי׳ אחוריים להיות בחי׳ התחדשות רופא חולים שהוא בחי׳ התחדשות שלא הי׳ מתחלה ע״י בחי׳ קשה עורף וסלחת (וכללות ענין קשה עורף מהו החילוק בין בחי׳ זו לסתם אחוריים הנ״ל, הענין דסתם אחוריים הנה ע״י הדעת וההתבוננות נמשך החוט ממוח הדעת להיות ואהבת כו׳, אבל קשה עורף היינו אפילו מי שאין לו מוח להתבונן מ״מ יוכל להיות בחי׳ ויצעקו הסכם, וזה עולה ע״ד מ״ש בפרדס שהחוט נו״ה, ועם היות כי הוא חולק ע״ז היינו כנ״ל דיש מבחי׳ הדעת וכו׳, ונו״ה אלו צ״ל נו״ה דמוחין וחוה״ש נמשך בצואר כי שם חיבור מוח ולב כמ״ש במ״א) וכן בחי׳ חונן הדעת להיות לו בחי׳ דעת והתקשרות בבחי׳ אלקות, וכן מברך השנים. והנה יש בחי׳ זו ג״כ בזלעו״ז ראשית גוים עמלק שהו״ע ומלק את ראשו ממול ערפו שהוא כורת ומולק את בחי׳ החוט המקשר מבחי׳ הדעת את כל בנין הגוף שלמעלה והוא בחי׳ שכחה (על אלקות וכמ״ש זכור כו׳ לא תשכח) בלי טעם ודעת, ובכלל בחי׳ התקשרות העמוקה בזה העולם ואחריתו עדי אובד, וההפרש בין פרעה ג״כ עורף לעמלק ומלק כו׳ כי פרעה אמר לא ידעתי כו׳ משא״כ עמלק יודע ומכוין כו׳ עמ״ש בזכור.

אות ה׳ נת׳ שיש עוד בחי׳ באחור קשה עורף אף בלי התבוננות וכו׳ ויצעקו וכו׳ וממשיך רצה״ע להיות התחדשות רופא חולים וחונן הדעת ולעו״ז עמלק ומלק את ראשו שכחה שלא יתחבר הדעת עם הגוף וצ״ל זכור).

אות ו׳ נת׳ הגורל אין תלוי ברצון הנפש כענין גורל ב׳ שעירים דיוהכ״פ בחי׳ למעלה אפילו מהרצון רק ע״ד ואם צדקת כו׳ וכמאמר יבחר לנו ורצה המן להמשיך מבחי׳ זו בקליפות, כי אתה גבור בשביל שיהי׳ לעולם ואין ערוך רק ישראל עלו במחשבה ואח״כ הוצרך להיות זלעו״ז להיות א״כ כו׳, משא״כ באמת ואם צדקת כו׳, לכן מאחר שאין טעם לרצון הפיל פור להיות הרצון אל הקליפות, ע״כ פורים שיהי׳ המשכה משם להיות הרצון בלי טעם לישראל וההמשכה ע״כ ועל כל (וענין ובכן אבוא אל המלך ובכן ב׳תיא דתפילת ר״ה) ענין כן ובסיס כן צדקה לחיים בצדקה תכונני מ״ת הגילוי מלמעלה רק שהיו כנס״י מקבלים י״ל זהו ע״כ. נק׳ כן נצח כי נו״ה סמכי קשוט עמוד הימיני יכין מכת כינים מנצח, גם י״ל כן הוא קבלת האמת נו״ה הודאה שכן הדבר כן בנות צלפחד דוברות, נמצא ע״י כן וכל שהם נה״י נמשך דברי האגרת מל׳ או יסוד אבא שבמל׳. וצ״ע דאי׳ בפע״ח יסוד אבא נמשך שלא ע״י ז״א וי״ל.

מה שמגילה לא תבטל, גם ענין נס פורים בטבע שלקח אסתר והלא היו נסים גדולים שלמעלה מהטבע אבני אלגביש, יוקדם ענין אחשורוש צבי על הרי בתר, כי גלו לאדום שכינה עמהם, ושמתי כסאי בעילם מגילה רומז אירידת מל׳ בבי״ע, וזהו שושן בחי׳ דכר ושושנה נוק׳ שושן עמק איומה כו׳ (ע׳ מדות שעליו שושן הבירה צורה) והנה אני הוי׳ לא שניתי סובב וממלא ירידה, א״כ איך ירד כ״כ למטה בע׳ שרים מאיגרא רמא, וזהו דומה דודי לצבי שמרוצתו על הרי בתר בי״ע עופר האילים, ומ״ת שלא הי׳ ירידה כ״כ לכן תרכב על סוסיך כו׳ במדי נק׳ ישראל איל עה״כ. (ועמ״ש במ״א במרכבה דזכרי׳ בסוסים ומרכבה ודישעי׳ בחיות לפי שבזכרי׳ ירידה לעשי׳) אבל בגלות ע״ש צ״ל עופר האילים.

כמו״כ לע״ל העלייה ג״כ שלא בהדרגה, צבי על הרי בשמים ג״ר זכו אחישנה צ״ל דממקום גבוה הכל חוש, וברכת כהנים יוכיח וכן שבת אורי כו׳, וזהו״ע אתה גבור שהדילוג ומרוצה בא ג״כ מכח הגבורות כגבור לרוץ כו׳ (וע׳ בענין צרור החיים וביחי יעקב מענין ואתה נפחת כו׳) והגבורות הן לצמצם האור להיות בחי׳ לעולם אד׳.

מחיה מתים, פי׳ כי הגלות כדי להוסיף ג׳ ניצוצים שנפלו יצב גבולות עמים כי העשב מזל מקבל מן השר לכן שינוי הצמחים וע״י אכילה ומתפלל מתעלים, וזהו מחי׳ מתים. ורב להושיע ר״ל איך יכול להיות ההעלאה רב התחלקות אעפ״כ יכול להתעלות הריבוי ע״י ה״ג מנצפ״ך אותיות ומשתלשלים עד נפשות עשו רה״ר. אמנם להיות שהאותיות מלובשות בלחם ובשר לכן יכול להתעלות וזהו רב מבבל ורבי כשממשיך היו״ד כו׳ (כי רבים יותר טורי דפרודא וא״י יו״ד רבי לכן ארז״ל א״י אין חייבין עלי׳ משום

רה״ר משא״כ בשאר ארצות, וזהו ורב יעבוד צעיר ומ״מ רב ע״ב ק״ל חו״ג אך רבי יו״ד חכמה כו׳).

וזהו מעשה דאחשורוש אחש הירידה כעופר מהירות ורש חסר עניות ומרירות ורוש כלענה מצד ירידת המל׳, וראש מלא עלי׳ חסידה ברושים וברשים כי המל׳ כשהיא יורדת כו׳ וכשהיא עולה כו׳ ובירידת המל׳ ירדו ג״כ המדריגות השייכים לשכינה פרס ומדי פנימים ומקיפים (והיינו סב כעפר סכ״ע) שבעת הסריסים היכלות דדכורא ונערות היכל דנוק׳ הבא מקור הדיבור יסוד וכשמקבל מחכמה הוא ביו״ד.

ב׳תיב **וענין** סיפור המגילה שהמן רצה לאבד את ישראל רק מחמת שאצלם בחי׳ א׳ ומצא מקום ע״י ישנו הא׳ בשינה וגם מפוזר ומפורד בפירוד לבבות והם הי׳ להם מס״נ בפנימיות יותר ממ״ת חיצוניות ויחן וקבל, והיינו ע״י מה הגיע אליהם כי יש מ״ה וב״ן, וב״ן צריך להתברר, אבל מה למעלה מהשבירה ביטול לכן קליפות אין להם מוח ג׳ דעת ביטול רק ב׳ צפורי כו׳ ועיקר צפור השחוטה בינה יש ימותו ולא בחכמה צפור החי׳ אך הי׳ נשים וטף והגיע להם מ״ה ע״י ב׳ כפין ככה כי יש זה וכה כו׳ וע׳ זהר ויצא חזווא די חזוו וכו׳.

מגילה נק׳ ג״כ אגרת כי תורה ספר קיום לנצחיים ציצית ותפילין, אבל הגילוי שבמגילה רק לפי שעה ענין יסוד אבא היוצא חוץ ליסוד דנוק׳, ואח״כ מסתלק ומ״מ ישנו בהעלם בכ״א לכן נק׳ ספר, וכן ההלכות בהם האור בהעלם, אבל תושב״כ וידבר ה׳ כו׳ ולע״ל יהי׳ גילוי ההעלם לכן לא תבטל משא״כ הנביאים שהם גילוי יהיו בטלים לגבי גילוי דלע״ל.

אגרת לשון אסיפה כמו יסוד כללות, וכן מלכות, אגרת לשון מקור כי מלכות יראה פ״ר ושבה דינין גימטריא אגרת עם הכולל, וע׳ בפרדס ערך אגרת.

קיצור מן ע״כ קראו לימים האלה פורים דתקס״ח לעיל. מגלה כתובה פנים ואחור, פנים זהו חכמת אדם תאיר פניו והיא התורה ופי׳ אדם מבואר בד״ה וייראו כו׳ ותחת רגליו שהוא בחי׳ מה שישראל עלו במחשבה, ובחכמה מלובש התענוג ואהי׳ שעשועים יום יום ונמשך בחי׳ זו יאר ה׳ פניו אליך.

ב) **אך** א״א לבוא לבחי׳ פנים עד שיהי׳ תחלה אחור כמ״ש ואזנך תשמענה דבר מאחוריך, לכתך אחרי במדבר אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו, וזהו

התפלה שענינה ביטול רצון ואהבת והוא אחוריים לגבי התענוג, וגם ח״י ברכות דשמו״ע נגד ח״י חוליות הנמשך בו חוט השדרה ממוח הדעת שהוא אחור לגבי חו״ב שהם פנים ועמ״ש בד״ה יביאו לבוש מ׳ בענין וסוס אשר רכב כו׳ רוכב על כרוב קל שלו ושט בחי׳ אלף עולמות כו׳ שם נז׳ מענין ח״י ברכאן דצלותא ח״י חוליות ועמ״ש בד״ה אוסרי לגפן בענין ב׳ בחי׳ יין, ומ״ש בענין אחור וקדם בד״ה ואהי׳ אצלו אמון, ומ״ש בלק״ת בד״ה לא הביט און ביעקב מענין ח״י חוליות, ומ״ש בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק בת״א פ׳ תצוה.

ג) **ויש** עוד בחי׳ רצון שלמעלה מהדעת, וזהו כי עם קשה עורף הוא וסלחת (היינו כי העורף מתקשר בהגלגלת, ונק׳ הגלגלת ג״כ אחור לגבי התענוג היינו א״א וע״י ועיין בד״ה וידבר דעשה״ד בהביאור ובביאור דזכור דעמלק שבלק״ת פי׳ קשה עורף ע״י קוצו דשערי דא״א המכה בעורף) ועמלק לשון ומלק עורף דקליפה ג״כ בחי׳ שאין השכל והדעת פועל בו יודע רבונו ומכוין, ולכן הפיל פור הוא הגורל שהוא למעלה מהדעת (גם גורל ע״ה גימ׳ עמלק ב״פ ק״ד צירופי אלקים, ראשית גוים עמלק כי ז׳ אומות ז׳ מדות הרעות ועמלק קליפה שנגד הדעת וע״ד אם תגביהי כנשר לינק מבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה, אך לזה בקש משה ונפלינו והיינו ע״י ישראל עלה במחשבה להיות כמראה אדם שיהי׳ דירה בתחתונים ומחשבה זו ג״כ למעלה מהשכל והרצון וזהו הנס דפורים שנתבטל הגורל דהמן ונשאר הגורל דקדושה, כמו הגורל במקדש ביוהכ״פ והוא האמונה שלמעלה מהשכל ומזה נמשך קשה עורף הנ״ל (י״ל כי הקליפה לגבי הקדושה כקוף בפני אדם, וע״ד אם לעוברי רצונו כך ע״י דקמי׳ כחשיכה כאורה לעושי רצונו עאכו״כ ואפ״ל פורים ב׳ בחי׳ גורל ע״ד בשני יצריך שהרי ויקח המן את הלבוש כו׳ וילבש כו׳ היינו מהרצון הזר דקליפה ג״כ יתהפך לקדושה לכן יוהכ״פ פי׳ כמו פורים ויוהכ״פ היא תשובה).

ד) **וענין** על כן על כל, כי וקבל היהודים אשר החלו כי במ״ת הקדימו נעשה לנשמע ג״כ ביטול רצון שלמעלה מהשכל ובפורים קיימו זה, וזהו על כן היינו מ״ת על כל זהו פורים (אולי כן י״ל יכין עמוד הימיני נצח כל יסוד או כן ל׳ כן צדקה לחיים או י״ל כיור וכנו כו׳, במ״ת יראה ושקטה קיום העולם זהו כן) (ברש״י בתילים סי׳ צ׳ ע״פ למנות ימינו כן הודע כן גימ׳ שבעים ימי שנותינו בהם שבעים שנה כו׳, עמ״ש ע״פ כי מה האדם שיבא אחרי המלך ומ״ש ע״ז זח״ג שלח קסח״א ובלק קצב״א, ומשם יובן שי״ל ג״כ דקאי על המן שהפיל פור הוא הגורל דוגמת הגורל בהמ״ק כו׳.

———•———

להבין למה לעתיד יתבטלו כל הנביאים והכתובים לבד ממגלת אסתר והלכות שבתושבע״פ מדכתיב הליכות עולם לו כמבואר בירושלמי פ״ק דמגילה הלכה ה׳, ולכאורה אין שייכות ענין ההלכות למגלת אסתר וגם בעיקר הענין למה נבדל מגלת אסתר מכל הנביאים וכתובים [אם] מפני גודל הנס הרי הי׳ נסים גדולים יותר כמו אבני אלגביש כו׳ ושמש בגבעון דום וכדומה כו׳ כצל השמש בימי חזקיהו כו׳ וגם הלא הנס דפורים הי׳ יותר מלובש בתוך הטבע משאר הניסים הכתובים בנביאים ולמה דווקא מגילת אסתר לא תבטל כמ״ש וימי הפורים האלה לא יעברו וזכרם לא יסוף מזרעם, וארז״ל בירושלמי שם כתיב נאמר כאן קול גדול ולא יסף ומתרגמינן לא פסק בעשרת הדברות כל התורה כולה בהן ולדיוקא אתא דדווקא דברי תורה אינן בטלים אבל דברי נביאים בטילים לע״ל ונאמר להלן וזכרם לא יסוף מזרעם, הלכות הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות לעולם יהיו (הג״ה ועיין מענין קול גדול ולא יסף בזח״ג פ׳ ואתחנן דרס״א א׳ וז״ל ה׳ עילאה קול גדול ולא יסף דלא פסקי מבועי לעלמין ועיין באדר״ז דף ר״צ סע״ב בענין ונהר יוצא כו׳ ואתי תדיר ולא פסיק ובפ׳ יתרו דפ״ג ע״א, והנה ה׳ עילאה זהו ג״כ ענין העוה״ב ולכן חמשה חומשי תורה שנמשכו מבחי׳ קול גדול ולא יסף ה׳ עילאה אינן בטלים ג״כ לעוה״ב ועמ״ש בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בענין בקול ושם פ״ב בענין בקול ועיין זח״א ר״פ לך דע״ז א׳ גבי ומתמן נפק קלא דקלייא וכיון דמגילת אסתר נאמר וזכרם לא יסוף מזרעם היינו שנמשכה ג״כ מבחי׳ זו דלא פסקי לעלמין עכ״ה) אך הנה יש להבין בשרש ענין אחשורוש מהו [למעלה], דהנה כתיב עד שיפוח היום ונסו הצללים סב דמה לך דודי לצבי או לעופר האיילים על הרי בתר בשה״ש ססי׳ ב׳ ופירשו ברבות שם עד שאבנים פיחה כו׳ על הרי בתר בזכות התנאים שהתניתי עם אברהם אביהם בין הבתרים ועיין בילקוט שם בשם התנחומא ושם פירש סוב דמה לך דודי שהקב״ה מסבב מדת הדין למדת הרחמים וממהר את הגאולה כצבי וכאיל, והענין דהנה ארז״ל גלו לאדום שכינה עמהם וכמ״ש ושמתי כסאי בעילם כו׳ בירמי׳ ססי׳ מ״ט ובירושלמי פ״ק דתענית סוף ה״א אמרו תני רשב״י כל מקום שגלו ישראל גלות השכינה עמהם כו׳ גלו למדי כו׳ ושמתי כסאי בעילם כו׳, וכ״ה ברבות סדר בא פט״ו באמצע הפרשה דקל״א ד״א ויאמר ה׳ אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר מה הקב״ה עושה במצרים כו׳ ע״ש, ובפרשה נשא ספ״ז דף רכ״ד ד׳ כלשון הירושלמי הנ״ל ובאיכה ס״פ קראתי למאהבי, ועיין עוד במד״ר ס״פ ל״ב ע״פ וגולה על ראשה, ועיין עוד ברבות באסתר ס״פ ויהי בימי אחשורוש, ובגמ׳ פ״ק דמגילה ד״י סע״ב מענין ושמתי כסאי בעילם, והיינו כמ״ש בשושן הבירה אשר בעילם המדינה, וא״כ הי׳ בזמן אחשורוש התלבשות השכינה בשושן הבירה לפי שכנ״י קבלו השפע ע״י אותו השר של מדי וזהו ענין שושן מלשון שושן עמק איומה שהיא בחי׳ כשושנה בין

החוחים, והנה בשושנה יש תליסר עלין דסחרין לשושנה כמ״ש בזהר ר״פ בראשית ע״פ כשושנה כו׳ ע״ש ובפ׳ פנחס דרל״ג ע״ב ע״פ למנצח על שושן עדות תילים רסי׳ סמך והשושנה אדומה בעצם אך ע״י האש מתלבנות וכמ״ש בזהר פ׳ שמות ד״כ ע״ב שהוא רמז על גלות השכינה והיינו שע״י גלות מדי נתבררו נש״י וכמ״ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ונקראת איומה לשון תוקף להגין עליהם מן החיצונים, וכמ״ש בזהר ר״פ תרומה קכ״ו ב׳ איומא תקיפא לאגנא על כולא כו׳ ונטלא חילא מעלמא עילאה וכך שושנה שבין החוחים מקבלת משושנה עילאה בחי׳ רעייתי, ועיין זח״ב בפ׳ כי תשא קפ״ט ב׳ ובפירש הרמ״ז שם, ועמ״ש בד״ה ואני אראה בשונאי, והנה כדי שיומשך ההמשכה וההשפעה מהקב״ה לכנ״י בחי׳ שכינה בהיותה בעולם המדינה שהוא בחי׳ ירידה גדולה ועצומה מאד כמו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, כי הלא ידוע דא״ס ב״ה למעלה מכל ההשתל׳ דאבי״ע כו׳ וכולא קמי׳ כלא כו׳, וגם מה שנקרא בשם סובב וממלא ג״כ הוא דרך ירידה והמשכה בעלמא כידוע, וא״כ איך ירד האור כ״כ להתלבש בעומק הירידה בתחתיות כל ההשתל׳ שהן עולמות נפרדים שנק׳ טורי דפרודא וכמ״ש ומשם יפרד כו׳, והיינו בחי׳ הרי בתר דהיינו בע׳ שרים דנוגה, אך הענין הוא דבאמת א״א שיהי׳ ירידה בדרך השתל׳ מעילה לעלול במדריגה מאחר שאין ערוך כלל וכלל וכנ״ל כ״א בדרך דילוג גדול שלא בהדרגה כלל, וזהו דומה דודי לצבי כו׳ פי׳ עד״מ הצבי שמרוצתו במהירות ודילוג גדול שלא בהדרגה כלל, כך עד״מ בחי׳ ירידת אור האלקי להיות בגלות עם ישראל כמ״ש ושמתי כסאי בעילם, או כמ״ש אנכי ארד עמך מצריימה וכיוצא ומכ״ש ההמשכה מבחי׳ קוב״ה סוכ״ע בחי׳ דודי מה שנמשך ויורד לבחי׳ שכינה אף גם בהיותה בין החוחים, וכמ״ש בזהר בפ׳ בחוקותי קט״ו ב׳ ע״פ ואף גם זאת כו׳ לכלתם כתיב ע״ש. (הג״ה ע״ש במק״מ דפי׳ ואף זהו ע״ד אף אני שהוא ז״א וגם זאת היא המ׳ שכולם עמהם בגלות והיינו כדי שלא להפר בריתי אתם יעו״ש עכ״ה) הנה הוא בא בבחי׳ מרוצה ודילוג גדול ע״ד מ״ש הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כו׳ שלא בבחי׳ ההשתל׳ שלא בהדרגה מטעם הנ״ל לפי שירידת האור הנה הוא בא בטורי דפרודא שהן תחתיות כל ההשתל׳ שאין בחי׳ ערך כלל שיכול להיות המשכה גילוי אלקות שם בהדרגה אלא רק מצד בחי׳ הדילוג הגדול כמו הצבי שמדלג על ההרים ויוכל לדלג מהר גבוה לעומק גדול בדליגה אחת כו׳ כך בחי׳ ירידת אור א״ס להיות נמשך בשכינת עוזו ית׳ המתלבשת בע׳ שרים שהוא כערך הדילוג מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כנ״ל. וזהו על הרי בתר פי׳ מלשון ויבתר אותם בתוך כו׳ שהוא לשון כריתה והבדלה כידוע כך בחי׳ טורי דפרודא הנ״ל נק׳ הרי בתר שנבדלו ונפרדו בבחי׳ יש ודבר בפ״ע, וכמארז״ל שהפרידן מאחדותו כו׳ וכדי שיהי׳ התלבשות אלקות על הרי בתר אז הוא דומה לצבי לפי שצ״ל בדילוג ומרוצה כנ״ל.

וזהו דומה דודי לצבי על הרי בתר פי׳ כשהוא צריך לירד ולהתלבש דווקא בהרי בתר שנקרא טורי דפרודא (הג״ה וזהו כענין הנזכר ברבות ויחי פצ״ט בענין הרים גבנונים, ועמ״ש מזה סד״ה שובה ישראל שע״ז נאמר ג״כ ומשם יפרד והי׳ לארבעה ראשים ואיתא ברבות סדר בראשית פרשה י״ו אלו ד׳ מלכיות פישון זו בבל כו׳, והגם כי בזח״א פ׳ ויצא קנ״ח פירש דארבעה ראשים והרי בתר הם ד׳ חיות המרכבה כדלעיל היינו שלגבי אצילות דאיהו וגרמוהי חד כו׳ ונקרא עולם הבריאה עולם הפירוד, וזהו וכנפיהם פרודות, עמ״ש מזה בד״ה וספרתם לכם גבי חג השבועות, והיינו ששם הוא בחי׳ יש ובטל, אבל עכ״ז הרי שם ביטל היש וכמאמר השבטים כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בליבינו אלא אחד, ועמ״ש מזה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק, אך כמו שנפש הבהמית נמשכה ע״י ריבוי ההשתל׳ מבחי׳ פני שור שבמרכבה כך מבחי׳ ד׳ חיות שבבריאה נמשכו ע״י ריבוי ההשתל׳ מבחי׳ שמרי האופנים בחי׳ טורי דפרודא ממש, וכענין מ״ש בלוט לשון הפרד ויפרדו איש מעל אחיו אחרי הפרד לוט מעמו, וברבות פ׳ לך לך פמ״א פירשו לשון כסוס כפרד וע״ש דלשון פרד הוא פירוד יותר מלשון הבדלה וכמ״ש לתאוה יבקש נפרד במשלי סי׳ י״ח א׳, וכן בהפרידו בני אדם ר״פ האזינו דקאי על דור הפלגה, ועמ״ש מענין לארבעה ראשים בת״א פ׳ וארא בד״ה ויאמר כו׳ קח את מטך כו׳ ועמ״ש בד״ה ויקחו אליך פרה, מענין זה איך שעיקר בחי׳ הפירוד הוא למטה מטה, ולכן כשצריך להיות נמשך בחי׳ דודי על הרי בתר לפקוד שכינת עוזו עכ״ה) נקרא דמה לך דודי לצבי, ועיין מענין צבי במא״א אות צ׳ ס״ה ובזהר בפ׳ בראשית דמ״ט ע״א ובפרשה אחרי דס״ח ע״א, או לעופר האיילים, הנה עופר האיילים הוא איל בחור שמרוצתו יותר במהירות עצומה מהאיל הזקן כנודע. והנה בזמן מ״ת כתיב ג״כ וירד ה׳ על הר סיני שהי׳ אז ג״כ בחי׳ ירידה בבחי׳ דילוג גדול שלא בהדרגה לשכון על הר סיני גשמי להגלות באש בקולות וברקים כמ״ש וכל העם רואים את הקולות כו׳, אך הנה מ״מ אין זו ירידה ודילוג גדול כ״כ כמו בחי׳ הדילוג הגדול של התלבשות אלקות בבחי׳ גלות השכינה כנ״ל בשגם כי הרי בתר לפמש״ל שהם טורי דפרודא ממש הנק׳ הרים גבנונים הרי הם למטה הרבה במדריגה מבחי׳ ומדריגת הר סיני שלכן לא ניתנה עליהם התורה כמ״ש על תבור וכרמל למה תרצדון הרים גבנונים ההר חמד אלקים לשבתו כו׳, ועמ״ש ע״פ והר סיני עשן ר״ת עולם שנה נפש שנכללו בבחי׳ ביטול אליו ית׳ זהו דווקא מבחי׳ הר סיני משא״כ בחי׳ הרים גבנונים שהם בחי׳ לתאווה יבקש יפרד כנ״ל ועל כן הירידה על הרי בתר הוא ירידה גדולה יותר לאין שיעור מענין וירד ה׳ על הר סיני ולכן בהר סיני נאמר כי תרכב על סוסיך שהסוס אע״פ שהוא רץ במרוצה גדולה עכ״ז אינו רץ כ״כ במהירות עצומה כמו צבי ועופר האיילים, והנה סוסים היינו בחי׳ אותיות התורה והיינו עד״מ הסוס שאדם רוכב עליו שמוליכו בבחי׳ מרוצה מה שלא הי׳ כן ביכולת האדם בעצמו כך עד״מ בחי׳ האותיות העליונים שנמשלו לסוסים הביאו

והמשיכו לבחי׳ גילוי אלקות שלא בהדרגה למטה אלא בבחי׳ מרוצה ודילוג גדול כמשל מרוצת הסוסים, וז״ש קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו׳ שמדבר בזמן מתן תורה כנודע, ועמ״ש מזה בד״ה אני ישינה ולבי ער בענין האותיות שאלוני, ובת״א פ׳ בשלח בד״ה ויאמר משה אכלוה היום ובד״ה לסוסתי ברכבי וגם לעתיד כתיב ביום ההוא יהי׳ על מצהלת הסוס קודש להוי׳ וארז״ל כל מה שהסוס רץ ומציל כו׳, אך הנה אנו רואים שמרוצת עופר האיילים הוא במהירות עצומה בכפליי כפליים ממרוצת הסוס שהרי על הסוס יוכל אדם לירכב ולישב עליו בשעה שהוא רץ אבל על עופר האיילים לא יוכל אדם לירכב ולישב עליו בשעת מרוצתו לעוצם וגודל המהירות בדילוגים עצומים כו׳, וכך יובן עד״מ למעלה דבכאן שנאמר דומה דודי לצבי או לעופר האיילים הכוונה שהוא בא בבחי׳ דילוג גדול ועצום מאד שלא הי׳ כמוהו בזמן מ״ת, והיינו כי הסוס הוא מרכבה לבחי׳ אדם העליון הנקרא מלכא והמרכבה שלו הוא בחי׳ סוסיך בחי׳ אותיות התורה, ועיין מזה ברע״מ ר״פ כי תשא, ובפירוש הרמ״ז שם, ועמ״ש בשה״ש ע״פ לסוסתי אבל הדילוג לבחי׳ הרי בתר נמשך מלמעלה יותר מבחי׳ ז״א הנק׳ אדם, וכמ״ש בת״א גבי פורים בד״ה כי אברהם לא ידענו בענין כי נפלתי קמתי וזהו ענין סוב דמה לך דודי, ופירש האלשיך בפמ״ג על שה״ש כי אתה אלקי אלקים ואין סוף לרחמים שלך כי אתה מקור הרחמים, וזהו ודמה לך שתהא מדמה כפי מהותך שאתה בעל הרחמים עכ״ל, והיינו שכנ״י אומרת כן שיהא ודמה לך לבחי׳ מהותו ועצמותו ית׳ בחי׳ ע״ק ע״ד אדם אדמה לעליון ומשם יומשך להיות לצבי כו׳ על הרי בתר כנ״ל, וגם באמרם מה צבי זה כשהוא ישן עינו אחת קמוצה כך אפילו בשעה שאין ישראל עושין רצונו של הקב״ה הוא מביט עליהם בעינו אחת עכ״פ כמ״ש עין ה׳ אל יריאיו כו׳ והיינו להיות נמשך מבחי׳ עינא פקיחא דלא נאים להיות מתלבש עכ״פ ההשגחה ע״ד ניסים דאסתר שנתלבש בלבוש שזהו נקרא בעינו אחת כו׳ וזהו ישראל בטח בה׳ דקאי על ישראל דלעילא בחי׳ ז״א בטח מלשון וטח את הבית לשון דיבוק שיתדבק לה׳ אור א״ס ב״ה בעצמו להיות ודמה לך, וזהו סוב בחי׳ סוכ״ע (הג״ה ועיין בלק״ת בשה״ש סד״ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון דלשם פי׳ ההפרש בין מרכבה דזכרי׳ שהי׳ בסוסים ובין המרכבה דיחזקאל שהוא בחי׳ חיות מעין ההפרש שפירש כאן וכמה פנים לתורה עכ״ה) ועיין מזה לקמן בעמוד ועמ״ש ע״פ על כן.

ב) **והנה** כל זה הוא בבחי׳ ירידות אור והמשכתו מלמעלה למטה שירד ומתלבש בסוד גלות השכינה כמו אנכי ארד עמך מצריימה כו׳ שנמשל לצבי או לעופר האיילים כו׳ מטעם הנ״ל, והנה כמ״כ ממש בבחי׳ העלי׳ שעולה מהתלבשות ההסתר הזה עולה ג״כ בבחי׳ מרוצה גדולה שלא בהדרגה כלל כמו עד״מ הצבי או עופר האיילים שרץ במרוצה גדולה מנמוך לגבוה כמו מגבוה לנמוך כי הדילוג והמרוצה כת א׳ הוא בין שדילוג וירוץ

בעמק מהר או מעמק להר הכל תלוי במהירות לבד והוא הגלות אשר ברגלים וכמו בעשהאל שנאמר בו ועשהאל קל ברגליו כאחד הצביי׳ בשמואל ב׳ סי׳ ב׳, וכמ״כ יובן עד״מ למעלה בבחי׳ העלי׳ מן הגלות שבחי׳ העלאה זו מלמטה למעלה דומה ממש כמו עד״מ הצבי שרץ מן העמק אל הר גבוה בדילוג ומרוצה גדולה כך כתיב ברח לך דודי ודמה לך לצבי או לעופר האיילים על הרי בשמים פירש ברח במרוצה גדולה והוא בחי׳ העלאה מן התלבשות הגלות הנ״ל וכמ״ש ואנכי אעלך גם עלה בגלות מצרים וכיוצא שהוא בבחי׳ מרוצה ודילוג גדול כ״כ שלא בדרך עילה ועלול בהדרגה מטעם הנ״ל בבחי׳ הירידה ועיין במד״ר בשה״ש ע״פ לא ידעתי נפשי וכמ״ש באדר״ז דרפ״ח ע״ב רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע מה דהוי ברישא דא כו׳ ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך ועד״ז נאמר ברח לך דודי כו׳ לפי שהעלי׳ שלא בהדרגה וזהו ענין שנאמר ביעקב ברח לך אל לבן אחי כי באצילות שם יש לעו״ז ז״א דקליפה עשו אל לבן הוא לובן העליון בחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקא שם אין לעומת זה, ונק׳ זה בשם בריחה לפי שבורח מן השתל׳ העולמות אשר שם יש טוב ונגד זה רע לבחי׳ שלמעלה מגדר ההשתל׳, א״כ הוא כמו בורח מן הנהגת השתל׳ החיצוניות שהורגלו עד עכשיו לקבל משם חיות ויניקה כו׳, ועכשיו בורח מהן לבחי׳ שאין להם אחיזה שם, וכה״ג ארז״ל במד״ר פ׳ דברים ע״פ פנו לכם צפונה ברחו לתורה ואין צפונה אלא לתורה שנאמר יצפין לישרים תושי׳ עכ״ל, וכענין מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך, צפנת גימט׳ כתר שמשם נמשך התורה, ולכן יש תרך אותיות בעשרת הדברות הרי נק׳ זה ברחו לתורה וזהו ע״ד ברח לך כו׳ על הרי בשמים, גם י״ל ברח מלשון והבריח התיכון כו׳ מבריח מן הקצה אל הקצה שהוא ענין תפארת עולה עד הכתר והיינו ברח לך דודי, וברבות ברח דודי מעובדי כוכבים והדבק בהן בישראל והיינו ע״ד הנ״ל, וזהו שבתחלה אמר בבחי׳ הירידה מלמעלה למטה סוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר על הרי בתר דווקא, ואח״כ בבחי׳ העלאה מלמטה למעלה אמר ודמה לך לצבי או לעופר כו׳ על הרי בשמים דווקא פירש על הרי בשמים עד״מ שיש הרים הגבוהים מאד ששם גדולים עצי בשמים המְשיבים את הנפש כידוע שהוא הריח המשיב את הנפש מפני עוצם התענוג שמתענג בו הנפש כו׳, וכל זה דמיון למעלה בבחי׳ ג״ר כח״ב דאצילות שנק׳ על הרי בשמים ע״ש בחי׳ פנימית עונג העליון שבא ומתלבש בבחי׳ ריח הבשמים*, ועמ״ש בביאור ע״פ באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי ומ״ש בד״ה אלה מסעי בענין ירדן יריחו ובד״ה וישלח יהושע מרגלים כו׳ ואת יריחו וזהו ענין שנאמר במשיח

הבשמים: בסה״מ תקס״ח — א ע׳ צב נוסף: כמ״ש בזהר בפי׳ הפסוק וירח ה׳ את ריח הניחוח כו׳ שהוא בחי׳ חוטמא דע״י: וכמו שאמרו במשיח.

והריחו ביראת ה׳, והיינו בחי׳ ומדרגה דכח״ב שהארת אור א״ס מאיר בגילוי היותר עליון מכל ההשתל׳ וכידוע והי״ז בחי׳ עלי׳ גדולה לכנ״י ושכינה עמהם שיתעלו בעילוי דג״ר כמ״ש ברח לך דודי כו׳ על הרי בשמים וכמו שאמר ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים ובתמרוקי הנשים פירש שמן המור שהוא בחי׳ התענוג המלובש בחכמה שנקרא שמן משחת קדש כידוע ובשמים שהם ריח בלבד בלתי התלבשותו בשמן שהוא חכמה שהשמן ראוי לאכילה ג״כ, משא״כ הריח עצמו שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף היינו בחי׳ עצמיות התענוג מה שאינו מלובש בחכמה עדיין, ועמ״ש סד״ה זאת חנוכת המזבח מענין שמן וקטורת וזהו ששה חדשים בבשמים כו׳.

וכך יובן בבחי׳ הרי בשמים למעלה שהוא בחי׳ פנימית עונג העליון ולשם העלאת השכינה מן הגלות וההסתר כמו מן העמק לגבוה ההר היותר נעלה כו׳ שהוא בדרך דילוג שלא עפ״י הדרגה כלל, וכענין מ״ש בד״ה כנשר יעיר בפירוש ישאהו על אברתו למעלה מבחי׳ רמ״ח אברים דמלכא שע״י קיום המצות כי ע״י הגלות יזכו לבחי׳ תשובה וכמ״ש ושב ה׳ את שבותך כו׳, עיין ברבות נשא ספ״ז הנזכר לעיל ובמקום שבעלי תשובה עומדים כו׳ לפי שמבררים מבחי׳ עומק רע שהם ג״ק שלמטה מטה מנוגה ועי״ז יתעלו בעומק טוב בחי׳ כתר עליון מה שלמעלה מהחכמה דאורייתא מחכמה נפקת, וזהו ענין סוב כו׳ על הרי בשמים בחי׳ ריח שהוא ע״י התשובה כמ״ש בד״ה ראה ריח בני בענין ריח בגדיו ריח בוגדיו, ועלי׳ זו בבחי׳ מקיף עליון נמשך דווקא ע״י הירידה בתחלה על הרי בתר, וזהו ענין ישאהו על אברתו כנ״ל, וזהו ענין תור וגוזל הנאמר כאן בברית בין הגזרים כמ״ש על גזליו ירחף כו׳ ישאהו על אברתו, וזהו ג״כ ענין המדרש אגדה שהביא רש״י בשופטים רס״ה בענין תבור וכרמל נאמר בסיני אנכי ונאמר בתבור אנכי אנכי ב״פ נאמר בסיני הוי׳ אלקיך ובכרמל אמר כפול ה׳ הוא האלקים ה׳ הוא האלקים כי סיני מורה על הצדיקים ותבור וכרמל הם בחי׳ הרי בתר, אך ע״י התשובה יזכו שבמקום שבעלי תשובה עומדים, והיינו אנכי אנכי בחי׳ ע״י וא״א כו׳, וכמ״ש מזה סד״ה שובה ישראל, וזהו ענין על הרי בשמים שהם ע״י וא״א, וזהו ואנכי אעלך גם עלה דפי׳ בת״א ד״ה ואלה שמות בנ״י הבאים מצריימה בפי׳ גם עלה שהוא עילוי אחר עילוי קאי אלעיל ועמ״ש כה״ג ע״פ עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, וזהו שרמזו רז״ל ע״פ בעתה אחישנה בישע׳ ססי׳ סמ״ך זכו אחישנה לא זכו בעתה, כמ״ש בגמרא סנהדרין צ״ח א׳ פירש זכו אזי יעלה מן הגלות בבחי׳ מרוצה ודילוג גדול מלמטה למעלה עד רום המעלות והיינו אחישנה לשון מהירות גדולה כנודע לפי שצריך לזה בחי׳ מהירות עצומה כמ״ש ברח לך דודי כו׳ וכנ״ל, אז העלי׳ זאת היא בתכלית העילוי כמ״ש אעלך גם עלה וכמ״ש לעתיד בגמר שעבוד כל הגלות הנה ישכיל עבדי ירום נושא וגבה מאד שהוא בחי׳ פנימית ע״י כנודע וד״ל, אבל לא זכו בעתה פירש בהדרגה שלא בדילוג עד שיעלה בסדר והדרגה צריך

אריכות זמן עמ"ש בת"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא, ועמ"ש עוד מענין זכו אחישנה בת"א גבי פורים בד"ה לבסומי בפוריא גבי מהר קח את הלבוש.

ג) **וזהו** אתה גבור לעולם אדנ"י, דהנה כמו שמבואר למעלה במשל מרוצת הצבי בדילוג גדול כך יובן בענין ובחי' גבורות העליונים שנקרא גבור וכמארז"ל הן הן גבורותיו שהוא ג"כ בחי' דילוג גדול כמו למשל הדילוג של הגבור שדילוגו וקיפוצו תגבורת גדולה ויש שיכול לדלג הרבה מאד בבת אחת אם כחו חזק מאד (כדמיון בר דרומא דהוה קפיץ מילא פ"ה דגיטין דנ"ז ע"א כו' וכיוצא בזה), כי כמו שסיבת מרוצת הצבי מצד קלות רגליו כך יש סיבת דילוג כזה מצד הגבורה והכח היותר חזק עד שמחמת כחו הגדול ידלוג יותר מן הצבי כו' וגם המרוצה תלוי בכח הגבור כמו שתלוי בקלות הרגלים כמו מרוצת הסוס, וכל זה משל ודמיון בעלמא להבין ולהשכיל למעלה בבחי' גבורות העליונים דאצילות דהיינו ג"כ בחי' דילוג ירידת אור האלקי שבא בבחי' גבורות וצמצומים רבים בצמצום אחר צמצום והעלם אחר העלם שכל זה מצד בחי' הגבורה וכחו היותר חזק דווקא וכמשל הגבור שכחו חזק יותר יכול לדלוג ולרוץ מגבוה לנמוך כו', וזהו פירש אתה גבור לעולם כו' פירש כי אוא"ס רם ונשגב בערך מכל ההשתל' דאבי"ע כנודע, וגם כדי שיהא נקרא בשם אדון על כל הנבראים שזהו פירש אד', כמאמר אנת אשתמודע אדון על כולא דווקא היינו להחיות נבראים פרטיים מאין ליש ונקרא אדון על כל הארץ כו', הנה צריך שיהי' דילוג בדליגות גדולות דהיינו בחי' צמצומים רבים מאד כי מצד עצמיות אור א"ס אין זה מערכו כלל וכלל כו' כידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, והנה בחי' הדילוגות והצמצומים הללו נק' בשם גבורות דווקא להיותם באים מסיבת הכח היותר בא בתגבורת וחוזק גדול כנ"ל במשל גיבור הגשמי אשר מהירות ודילוג המרוצה באים דווקא מסיבת כח היותר גדול, כך בחי' הגבורות העליונות הן סיבת לבחי' הצמצומים הגדולים לירד למטה בבחי' מהירות עצם בדילוג המדריגות כמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה כו' והיינו שארז"ל יומא דס"ט ב' הן הן גבורותיו כו', גוים מרקדים בהיכלו והוא שותק פירש הסתר וצמצום כזה שנותן ארך אפיים גם לעוברי רצונו כו', וזהו פירוש אתה גבור בבחי' גבורות עליונות למאד כדי שמחמתם דווקא יוכל לדלוג בדילוג המדריגות לבוא לבחי' צמצומים רבים ולהיות אדון על כולא להחיות בעלי גבול בחי' נפרד כו' ור"ת אתה גבור לעולם אד' הוא אגל"א והוא היוצא מפסוק יהודה אתה כו' גור ארי' כו' לא יסור שבט כו' אוסרי לגפן והוא שם הגבורה כמ"ש בבחיי פ' חיי ופ' ויחי (הג"ה ואין פי' גבור מדה"ד כ"א ע"ד איזהו גבור כו' שנאמר טוב ארך אפיים וכמו הגבורה ברבקה לשאוב מים ולהשקות ועיין בסידור בדרוש המקוה בענין משכיל אל דל שיש בו שם אלד בחי' הלידה והגלוי הנמשך מבחי' שם אהי' אנא זמין לאולדא בזח"ג פ' אחרי דס"ה ע"ב,

והנה שם אגלא הוא גימט׳ אלד יעו״ש בסידור וע׳ בלק״ת ס״פ צו בד״ה הים ראה וינוס שקי״ס הוא בחי׳ לידת הנשמות וקי״ס בא״ק תליא כמ״ש בזח״ב פ׳ בשלח דנ״ב ע״ב וזהו ענין אתה גבור כו׳ עכ״ה) ופי לעולם זהו ע״ד מ״ש במד״ר ר״פ קדושים ע״פ ואתה מרום לעולם ה׳, וזהו מחי׳ מתים אתה, ורב להושיע פירש קאי אדסמיך לי׳ אתה גבור בגבורות וצמצומים רבים מאד כנ״ל, אח״כ אמר נתינת טעם לזה שבתחלה אמר באתה גבור למה ירד כ״כ הארה האלקי בבחי׳ צמצומים רבים כ״כ משום שצריך להחיות מתים שא״א בלי גבורות וצמצומים רבים דווקא וענין תחיית המתים.

הנה יובן בהקדים מארז״ל פ״ח דפסחים דפ״ז ע״ב לא הגלה הקב״ה את ישראל לבין עו״ג אלא כדי שיתוספו עליהם כו׳ שנאמר וזרעתי׳ לי בארץ כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין, והקושיא ידוע שאינו בנמצא תוספת הנ״ל בישראל חלק א׳ מריבוא, וכ״ש עכשיו דליתא כלל תוס׳ זו. אך הענין הוא דפירש שיתוספו עליהן כו׳ היינו הניצוצות שנפלו מעולם התהו דהנה כתיב יצב גבולות עמים למספר בנ״י שהם ע׳ שרים לנגד ע׳ נפש דיעקב וכל שר ושר יש לו שרש עליון עד רום המעלות דהיינו עד בחי׳ ז״ת דתהו שהן הנקראים ז׳ מלכים קדמאין, ולפי שכאו״א כלול מיו״ד לכך הם במספר ע׳ שרים למטה, ועמ״ש בלק״ת בד״ה וכל בנייך למודי הוי׳ ושם פ״ג בענין העין שבתיבת מיער הוא עין תלוי׳, וזהו ענין ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבנ״י שהם בבחי׳ התיקון כידוע ומבואר במ״א. והנה כתיב בכל אחד ואחד מז׳ המלכים וימלוך וימת ואמרו בזהר מאן דנפיל מדרגי׳ איקרי מיתה כו׳, והיינו ענין ובחי׳ שבה״כ שנגברו ונפלו עמהם רפ״ח ניצוצי בעולם הבריאה כו׳, וכמ״ש בע״ח, וא״כ הרי בהשרים דעו״ג שמקבלים מק״נ נתלבש בהן מבחי׳ רפ״ח ניצוצי דתהו ע״י בחי׳ השבירה, וזהו פירש וימלוך וימת כו׳, וענין תחיית המתים היינו בחי׳ העלאת הניצוצות שנפלו למטה בבחי׳ מיתה בהשרים דעו״ג ונקראים בשם מתים והתחי׳ שלהם הוא ע״י ישראל להיותם בבחי׳ התיקון שמתקן ומברר לבחי׳ התוהו כנודע, אך כיצד יוכלו ישראל להעלותם ולהביאם לשרשם הנה זהו ע״י ישראל שהגלה הקב״ה אותם לבין עו״ג, דהנה ידוע שכל שפע דצח״מ שבאותה המדינה שתחת ממשלת השר ההוא נשפע הכל ע״י התלבשות באותו השר כמאמר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והמזלות מקבלים מן השרים ולכן יש חילוק בין מדינה למדינה לצמחים ופירות הגדולים שם והיינו לפי בחי׳ שרי המדינות שלמעלה, ולכן יש חילוק בארצותם למטה בגדול פירות ותבואות שבמדינה זו גדולים גפנים ובזו תאנים ובזו חיטים, והנה כאשר איש הישראלי אוכל מזון ומאכל שנשפע ע״י אותו השר ומתלבש בלבוש שגדל שם, וכל צרכי שפע דצח״מ אשר שם ואח״כ הרי הוא בכח מאכל זה מתפלל בכוונה שמוסר נפשו באחד כו׳, והרי עי״ז הוא מעלה לבחי׳ הניצוץ אלקי השורה בכח מאכל ההוא שהי׳ תחת אותו יניקת השר

ההוא של עו״ג ומעלהו ומכניסו תחת כנפי השכינה, וכמ״כ בכל דצ״ח פרטיים הנה מעלהו לבחי׳ הניצוצו׳ דתהו שמלובשים בהם ונמצא עושין ישראל בחי׳ העלאת ניצוצות רבים בכל יום ויום שהן תחת העץ, וזהו שרמזו רז״ל שלא גלו ישראל לבין עו״ג אלא להוסיף עליהם כו׳ שהוא בחי׳ ריבוי העלאות הניצוצים כנ״ל כמ״ש במ״א ע״פ ואעשך אותך שם לגוי גדול שם בגלות דווקא ומטעם הנ״ל, וכ״ז מרומז בשמו״ע בכל ישראל ע״י ישראל מעלין ניצוצים ה״ז שמחי׳ אותן מבחי׳ המיתה שלהן כי תחלה כמו שהן היו מלובשים בגשמיות דצ״ח שבנוגה נקראו בשם מתים כמ״ש וימלוך וימת כנ״ל, והתחי׳ שלהן היינו ע״י ישראל כשמתפללים ומוסרים נפשם באחד שאז יוכללו גם הם עמהם באחד ויחיו מן המיתה כו׳, וזהו ענין ורב להושיע פי׳ אחר שאמר מחי׳ מתים כו׳ בא ליתן טעם לזה דלכאורה איך אפשר להעלות מאכל גשמי שיוכללו ויתאחד באחדות ה׳ ע״י מס״נ אחר שהמאכל מצד עצמו גשמי הוא כנראה בחוש שהאדם יתגשם מן האכילה כי שרש המאכל מעה״ד טו״ר כו׳ כנודע, הנה לזה אמר ורב להושיע פירש בבחי׳ רב הוא יכול להושיע ולהעלות גם המאכל וכיוצא, דהנה אמרו כל רב מבבל כל רבי מארץ ישראל כו׳. ולהבין רמז זה המאמר הנה יש להקדים בפירש רב, כי הנה לשון רב הוא ענין הריבוי בודאי וכמו לגוי גדול עצום ורב כו׳, דהיינו כמו רוב עם שהן ריבוי החלקים וכמו רוב דברים שהן ריבוי אותיות שכ״ז ענין התחלקות וריבוי כו׳, אך הנה מ״מ לשון רב הוא לשון יחיד שהרי לא אמר רבים שנאמר ג״כ על ריבוי הדברים משא״כ לשון רב שהוא לשון יחיד והענין הוא דגם שפירש רב הוא ענין ריבוי החלקים כנ״ל, אבל עכ״ז היינו שכל החלקים מתאחדים והיו לאחדים לאגודה אחת וכענין מ״ש ע״פ והנה אנחנו מאלמים אלומים שעושים מהרבה שבולת נפרדים אלומה ואגודה אחת, וזהו שנאמר בעשו לשון רבים נפשות עשו ובשבעים נפש דיעקב אע״פ שהם שבעים נפש לשון יחיד ולא אמר נפשות לשון רבים לפי שהן מתאחדין כאלו הן נפש אחד בלבד כו׳ להיות בבחי׳ היחוד, וכמ״כ בחי׳ רב הוא מורה בחי׳ היחוד גם שהוא ענין הריבוי ג״כ כנ״ל לכן אומר רב לשון יחיד (והוא כענין שפי׳ בזח״א ויחי דרמ״ז ע״א בפירוש רבות בנות כו׳ ורברבין על כולא) וזהו מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית, כי הנה השתל׳ וריבוי הוא ע״י אותיות כי הנה בחכמה כח מה עדיין הוא עצם ההשכלה ואין בה בחי׳ אותיות וע״י הקול מתחלקים האותיות והקול הוא עדיין קול פשוט בלתי התחלקות לצירופי אותיות רק בה׳ מוצאות הפה מתחלקים הקול כמו אחה״ע מהגרון וגיכ״ק מהחיך כו׳ ונעשים צירופי אותיות הרבה מאד, ושרש ההתחלקות נמשך מה״ג מנצפ״ך המפרידות הקול בה׳ מוצאות כו׳ כמ״ש במ״א באריכות. וכך יובן למעלה שריבוי התהוות הנבראים הוא רק ע״י צירופי אותיות הרבים שמתחלקים באותיות הדיבורים ביו״ד מאמרות וכל צירוף יש לו כח מיוחד להיות נברא פרטי עד דצירופי אותיות דשם אלקים היותר אחרונים מהווים דברים התחתונים כמו אותיות לחם מהווה הלחם

וכיוצא, וכל זה מצד בחי׳ הריבוי ההתחלקות והוא הנקרא בחי׳ גבורות וצמצומים שמחלקים האור ומצמצם להיות צירופי אותיות פרטים כ״כ, וזהו מהי רבו מעשיך, ועמ״ש מזה בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא וריבוי רבבות ההתחלקות הוא בחי׳ ורב להושיע היינו בכדי להעלות מבחי׳ רשות הרבים טורי דפרודא לבחי׳ יחוד העליון, ועמ״ש ע״פ תהילתו בקהל חסידים ולאחר שנתבררו ועלו מבחי׳ רה״ר לבחי׳ הביטול נקרא ורב שהוא לשון יחיד דפי׳ רב הוא ענין יחוד של הריבוי ועי״ז יוכל להושיע להעלות כל פרטי הניצוצים גם אותן היותר אחרונים בהשתל׳ כמו המאכל הגשמי ששרשו בצירופי אותיות לחם גם הוא יתעלה ויוכלל באחדות ה׳ ע״י מס״נ כנ״ל גם שהוא גשמי לפי שהוא ורב להושיע להביא הכל אל בחי׳ היחוד כו׳ ולולי זה הי׳ הלחם מטמטם ומגשם עד שלא הי׳ יכול לומר אחד אחרי אכלו ממנו ועתה נהפוך הוא כמארז״ל עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו׳.

וזהו ענין כל רב מבבל כל רבי מא״י כו׳, דהנה בא״י הי׳ עדיין בחי׳ גילוי אלקות גם לאחר החורבן כמו בימי רבינו הקדוש וכיוצא, וכמארז״ל ע״פ ותשבע ותותר בימי רבי כו׳ וע״כ הגם שהיו בחי׳ התחלקות וריבוי גדול בפיזור ופירוד החיות בדצ״ח שהיו משועבדים תחת השר כנ״ל בכל הצטרכותם כמאכל ולבוש וכיוצא, ועכ״ז לא הי׳ בזה בחי׳ פירוד ח״ו כי כולם עלו ונכללו באחדות ה׳ וביחוד האלקי ע״י תורתם ועבודתם לפי שבא״י מקום המוכן לגילוי יחוד העליון כמ״ש עיני ה׳ אלקיך בה כו׳, וזהו פי׳ רבי כלומר רב יו״ד שאע״פ שיש בחי׳ ריבוי בהתחלקות צירופי אותיות רבים בדצ״ח כו׳ אעפ״כ כולן באים בבחי׳ הביטול והיחוד והוא בחי׳ יו״ד שהוא המורה היחידות כמו אכלתי דברתי שמדבר בעדו בלשון יחיד אומר ביו״ד נוספת, משא״כ כשאומר בלשון רבים אומר אכלנו וכיוצא וגם כאן פי׳ רבי בחי׳ הריבוי בא לכלל בחי׳ היחידות והיא בחי׳ הביטול באחד כנ״ל והיינו פירש רבי ביו״ד משא״כ בבל בהיות ששם אין שם גילוי אלקות כ״כ כו׳ אלא אדרבה שם הוא בחי׳ ההסתר פנים מאד כי בגלות האור אלקי בבחי׳ צמצום והסתלקות בבחי׳ שינה כמ״ש במ״א ואז מתהווה בחי׳ הפירוד מריבוי ההתחלקות, אך אעפ״כ חוזר לבחי׳ היחוד כנ״ל וע״כ אמרו כל רב מבבל בלא יו״ד נוספת, אך מ״מ בפירוש רב יש בחי׳ היחוד ג״כ כנ״ל בפירש ורב להושיע, והענין דאיתא במא״א אות ריש ס״ז ז״א כשמאיר בו מבחי׳ בינה נקרא רב וכשמאיר בה חכמה נקרא רבי בתוספת יו״ד המורה על חכמה וכן פי׳ במא״א אות מ״ב סמ״ד מלך רב נקרא בינה כו׳, והענין י״ל כמ״ש בלק״ת בד״ה מצה זו שמוחין דאימא זהו מקור סדר ההשתל׳ עילה ועלול ומוחין דאבא זהו המשכה מלמעלה מסדר ההשתל׳ וזהו ג״כ ההפרש בין קדושה

וזה מה רבו . . בישרא דתורה כו׳: **בסה״מ תקס״ח — א ע׳ צה, במקום קטע זה נמצא שם קטע אחר, ע״ש.**

וברכו עיין בבה״ז פ׳ בלק על המאמר שם בזהר דק״צ ע״ב ע״פ ברכו ה׳ מלאכיו, וזהו ג״כ ענין רב ורבי כי רבי נקרא הסמוך איש מפי איש עד משה רבינו אזי דווקא נקרא רבי משא״כ בבבל אין שייך סמיכה כדפירש״י פב״ת דגיטין דף פ״ח ע״ב גבי מאמר אביי לרב יוסף אנן הדיוטות אנן וע״י הסמיכה מפי משה נמשך הארת יסוד אבא כהנסמך כמ״ש בבה״ז ר״פ כי תשא, ויובן זה עוד עם מ״ש במ״א בפירוש ואצלתי מן הרוח כו׳ אשר ע׳ זקנים הם לגבי משה כמו בחי׳ ע״ס דאצילות לגבי הכתר שהוא בחי׳ מאציל לגבי אצילות ולכן ע״י הסמיכה איש מפי איש מפי משה נמשך הארת האצילות ממש, וע״ס נק׳ רבי בתוספת אות יו״ד, ולכן בכחו להשפיע מבחי׳ חכמה ומוחין דאבא כנ״ל, אבל בבבל נק׳ רב כלומר שהוא ג״כ משפיע אבל מקור השפעה זו מבחי׳ בינה שנקרא סדר ההשתל׳ עילה ועלול, וזהו דאיתא ר׳ זירא צם מאה תעניתא דלישכח תלמוד בבלי ופירש בת״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם שזהו ע״ד כשעולים מג״ע התחתון לג״ע העליון צריך לשכוח לגמרי ההשגה שבג״ע התחתון כו׳, ועכ״ז גם בחי׳ רב נמשך ממנו הבירור וזהו ורב להושיע ועמ״ש בסידור גבי בהמ״ז בד״ה להבין כו׳ פתח במזבח וסיים בשולחן דבירור שבשולחן הוא ע״י הבינה ושבמזבח ע״י החכמה כו׳, ועד״ז יובן ההפרש בין רב לרבי גם י״ל ענין רב מבבל כמש״ל שבחי׳ ומשם יפרד התחלתו בראש הבריאה ד׳ חיות וכנפיהם פרודות ונק׳ ג״כ הרי בתר, אך באמת זהו קדושה גמורה ולשם העלאת הניצוצים מטורי דפרודא דק״נ כנודע מענין ארי׳ דאכיל קרבנין כי והחיות נושאות, וזהו ענין ורב להושיע כל רב מבבל ועמ״ש וכל בניך בענין פי׳ ורב שלום, ובזח״ג אמור דפ״ט ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם ע״פ אני מדבר בצדקה רב להושיע פירש צדקה הוא המל׳ ורב להושיע ה״ס בחי׳ ז״א בעצמו שהוא גדול מן הצדקה שבגבורותיו הנק׳ ישועות ממתקה עכ״ל.

ד) **וזהו** ענין אחשורוש, כי הנה מבואר למעלה בפירש דומה דודי לצבי כו׳ שהתלבשות השכינה בגלות בבל ומדי בהשרים באה דרך ירידה בבחי׳ דילוג גדול שלא בהדרגה במהירות עצומה כמשל הצבי שמדלג כו׳ שלא בהדרגה כלל, וזהו פי׳ אחש מל׳ מהירות כמו מהרה חושה אל תעמוד בש״א סי׳ ך׳ ל״ז לעזרתי חושה תילים ך״ב ך׳, כי גז חיש ונעופה תילים צ׳ י׳, והיינו כי גלו לעילם שכינה עמהם כמ״ש ושמתי כסאי בעילם ולכך נאמר ל׳ מהירות דהיינו ענין אחש לבא בבחי׳ דילוג ומהירות גדולה כו׳, וכמ״כ לענין בחי׳ העלאת מ״ן הגלות ג״כ בבחי׳ מהירות גדולה וכנ״ל בפירוש זכו אחישנה ועד״ז ג״כ פירש וחש עתידות למו ופירש וחוש מלשון מרירות כמו ענבימו ענבי רוש פ׳ האזינו ל״ב ב׳ פרש״י עשב מר וכן שרש פרה ראש ולענה ב״פ נצבים פרש״י שרש מגדול עשב מר והיינו מרירות השעבוד ונאמר עמו אנכי בצרה א״כ נתלבש מבחי׳ אחש בבחי׳ ורוש וגם פירש ורוש לשון עניות ולרש אין כל בש״ב סי׳ י״ב והיינו בחי׳ הדלית דלית לה מגרמי׳

כלום (ובפרדס שער האותיות הוא שער כ״ז פ״ג בענין ריש מלשון ריש ועושר אל תתן לי והנה יש חילוק גדול בין ד׳ לריש עם היות שרמז שתי האותיות ב׳ אל הדלות והעוני, אך כי הדלית יש בה עוקץ והעוקץ הזה רמז אל היסוד כדפירש בפ״ז אבל ריש אין בה עוקץ כלל לרמוז אל העניות יותר שאפילו היסוד אין עמה אלא היא לבדה עכ״ל, וכענין ונהר יחרב ויבש וע׳ בזהר בראשית ד״ו ע״ב דיבש היינו יותר מיחרב ועד״ז י״ל ההפרש בין דלית לריש, ואפשר לומר שעד״ז הוא מה שבקרבן עולה ויורד נאמר בו בעשירות ובדלות ובדלי דלות בפ׳ ויקרא כי עולה ויורד הוא בחי׳ מלכות שיש בה עליות וירידות ובחי׳ דלות זהו כשהוא בבחי׳ דלת ובחי׳ דלי דלות זהו כשהיא בבחי׳ אות ריש בחי׳ ולרש אין כל, ועיין בזהר פ׳ חוקת דף ק״פ ע״ב ריש ודלת חד מלה הוא) ושני הפירושים ענין אחד הוא לפי שבשעבוד הגלות מתבררים ומצרפים בדינים הקשים ומרים כרוש, וכמו בגלות מצרים שנק׳ כר הברזל כו׳ ועי״ז ממילא מתרוקנין מכל טוב העליון מצד עצמם רק מה שנשפע להם ע״י אותו השר כו׳ היפך ממה שהי׳ בזמן בהמ״ק שהי׳ מקריבים ע׳ פרים ליתן גם לעו״ג שפע כו׳ כמ״ש במד״ר ס״פ פנחס ואמנם הנה כתיב חסידה ברושים ביתה תילים סי׳ ק״ד י״ז, ובזהר ויצא דקס״ג ע״א אל תקרי ברושים אלא בראשים דהא עלמא אחרא בתתאין ביתה ומפרש חסידה על בינה שכינתא עילאה, ועיין מזה ג״כ במד״ר תרומה פל״ה, אך יש לפרש ג״כ חסידה על המ׳, וכמ״ש בזח״ג פ׳ פנחס דרי״ז ע״ב והיינו שע״י ירידתה למטה בבחי׳ רוש כנ״ל עי״ז אח״כ העלי׳ למעלה להיות בראשים ביתה, והיינו כמארז״ל ישראל כשהן יורדין יורדין עד למטה וכשהן עולין עולין עד למעלה כי בלתי ממוצע כלל לפי שבחי׳ מל׳ הוא בחי׳ נקודה ולפעמים הוא כנקודת חירק ולפעמים בחולם ע״ג האותיות והיינו כמ״ש בס״י דנעוץ תחלתן בסופן דוקא וע״כ כשהן עולין עולין עד למעלה, וכן ענין בחי׳ חסידה שהוא בחי׳ כנס״י שנק׳ כלה נאה וחסודה ברושים ביתה בבחי׳ העילוי היותר למעלה כמו הברוש שהוא גבוה בארזים כידוע דעשר מיני ארזים הן ברוש ותידהר כו׳ ועלי׳ זו נמשך מירידתה בבחי׳ רש ועוני דלית לי׳ מגרמה כלום, וזהו טעם סיבת עלייתה כ״כ עד למעלה להיות ברושים ביתה, והיינו ג״כ פירש אחשורוש בוי״ו, ולפעמים אחשרש בלא וי״ו וד״ל.

והנה מאחר שגלתה שכינה עמהם לעולם כנ״ל בפי׳ אחש כו׳ הרי ירדו גם כל המדריגות פרטיים השייכים לשכינה כי בחי׳ הנ״ל כלולה מהכל וממילא הי׳ שם כל הארות העליונים כו׳, וזהו שרש ענין פרס ומדי כו׳ דהיינו בחי׳ אורות מקיפים ואורות פנימיות והן שרש ענין תומ״צ דהנה ידוע שהתורה הוא בחי׳ מזון לנפש שהרי נק׳ לחם כמו לכו לחמי בלחמי כו׳ וכן כתיב ותורתך בתוך מעי כו׳, והוא בחי׳ אור פנימי המתחלק לחלקים דווקא לזמן לכל האיברים לפי כל או״א לפי ערכו כו׳, והיינו פי׳ פרס מלשון פרוסה שהוא ענין התחלקות כמו פרס לרעב לחמך כו׳, ומטעם זה נק׳ הלחם

בשם פרוסה כמו לא יפרוס אדם פרוסה כו' וכן נק' פת וכמו פתות אותה פיתים כו' כי א"א שיהי' הלחם למזון אם לא שיתחלק לחלקים קטנים ורבים כו', וכך הוא ענין אור התורה הוא נקרא מזון רוחני הנה הוא ג"כ בבחי' פרוסה בהתחלקות רבות בחי' אור פנימי משא"כ בחי' הלבוש שאדם לובש לבוש שלו כולו בב"א ולא בחלקים רבים, והיינו בחי' אור מקיף שמקיף כולו כ"א כידוע שהמקיף שורה על הלבוש דוקא, וזהו שרש בחי' המצות שהן נעשי' בחי' לבושים לנפש בג"ע כידוע והיינו בחי' מדי שהוא לשון לבוש כמו וילבש את מדיו כו' וכן ולבש הכהן מדו בד, וילבוש שאול את דוד מדיו בש"א סי' י"ז ל"ח, וזהו ג"כ ענין הסיפור דמעשה ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך שהן בחי' ז' היכלות דנוק' והיינו פירש הראויות לתת לה כו', כמ"ש בזהר פרשה פקודי דף ר"ס ע"ב, ובפרשה מקץ דף קצ"ד ע"א ע"פ והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה כו', ובפ' פנחס דרנ"א סע"א, וז' הסריסים המשרתים את פני המלך כו' הן בחי' ז' היכלות דדכורא כו' (ועיין מזה במא"א אות זיין סל"א), והיינו כי מאחר ששכינה עמהם יש הכל גם ז' נערות כי פי' אסתר מלשון אסתר כמ"ש ביום ההוא אסתיר פני כו' והוא בחי' התלבשות השכינה בבחי' הסתר פנים.

ה) **והנה** כללות ענין הסיפור הוא כך אשר המן הי' רוצה לאבד את כל היהודים מתוך שנאתו על אשר מתייחדים באחדות ה' בכל יום ולזה אמר ישנו עם אחד כו' שאומר' ה' אחד בכל מקום המן הי' מבחי' קליפת עמלק המנגד לזה כו' ועיקר סיבת הצלת היהודים הי' מפני שהי' להם מס"נ באחד בזמן ההוא כי הרי לא רצו היהודים להמיר דתם בשום אופן גם שיהרגו כולם וא"כ הרי מסרו ממש נפשם באחד כו', וזהו פירש קימו וקבלו היהודים וכתיב וקיבל בלא וי"ו לשון יחיד דהנה בזמן מ"ת הגם שהי' להם מס"נ ג"כ עד שעל כל דיבור ודיבור פרחה נשמתם* אבל בגופם לא הי' הביטול עליהם כ"כ ולכן כפה עליהם הר אבל בזמן אחשורוש שעמדו על נפשם למסור גופם להריגה על אחדות ה', והי' אז להם בחי' ביטול בתכלית מכל וכל כו' ע"כ אמר קיימו וקבלו היהודים את אשר החלו לעשות פירש החלו בזמן מ"ת בנשמות שלהן קבלו עכשיו גם בגופים שלהם ולכך נאמר וקבל לשון יחיד להיות שנכלל כולם כאיש אחד באחדות כו', וזהו ג"כ מארז"ל קיימו וקבלו קיימו מה שקיבלו כבר פ"ט דשבת דפ"ח ע"א ובפ"ק דמגלה ד"ז ע"א אמרו קיימו למעלה מה שקבלו למטה ובמכות דכ"ג ע"ב, וזהו ומה ראה על ככה ומה הגיע אליהם כו', פי' כי ע"י שמסרו נפשם ממש באחדות כנ"ל, לכך זכו שבחי' מ"ה העליון יגיע אליהם ממש כו'. וביאור

נשמתם: בתר"א נוסף: וכידוע בענין כפה עליהם הר כגיגית אבל מ"מ זה לא היה רק בנשמותיהן:

אבל

הענין מ״ה העליון, הנה ידוע שיש ב׳ מדריגות למעלה בחי׳ מ״ה ובחי׳ ב״ן וענין בחי׳ ב״ן הוא המתברר מבי״ע מרפ״ח ניצוצו׳ דתהו שנפלו כו׳ כנודע בפירוש הפסוק ותקם בעוד לילה ותתן טרף רפ״ח ע״ה כו׳, ובחי׳ שם מ״ה הוא המברר לב״ן והיינו בחי׳ כח החכ׳ דווקא כמ״ש בזהר דבחכמה אתברירו כל הבירורים דב״ן כו׳ (ועיין מזה בת״א בהביאור ע״פ ותחת רגליו כמעשה לבנות הספיר ובלק״ת פ׳ פנחס בהביאור ע״פ צו את בנ״י כו׳ את קרבני לחמי דרוש הראשון) והנה ידוע שבחי׳ שבירת הכלים לא הי׳ רק בבחי׳ ז״ת דבינה אבל בבחי׳ חכמה לא הי׳ בחי׳ שבירה כלל וכמ״ש ימותו ולא בחכמה (ועיין מזה בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא ושם רפ״ד ור״פ מצורע ובהביאור ע״פ לא הביט און ביעקב) שבחכמה לא הי׳ שום מיתה ונפילה מעולם התהו להיותו בבחי׳ הביטול בבחי׳ אין וכמ״ש והחכמה מאין תמצא, ולכך נקרא חכמה כח מה בבחי׳ ביטול כו׳, וסיבת השבירה לא הי׳ רק מבחי׳ יש כמו אנא אמלוך כו׳, וכמ״ש במ״א, ולזה הטעם לא הי׳ בחי׳ שבירה כלל בחכמה אלא מבינה ואילך שהמדות כלולים בה בבחי׳ יש כי גם בחי׳ הבינה אם הבנים נק׳ בחי׳ יש כידוע שהבינה נק׳ רחובות הנהר וכמ״ש ונהר יוצא מעדן כו׳ ע״ש בחי׳ ההתרחבות ההשגה וההבנה בבחי׳ יש ודבר מה המושג ממש, משא״כ בחכמה עדיין המושכל בהעלם למעלה מהשגה כו׳ אך גם בבחי׳ בינה עצמה לא הי׳ עדיין בחי׳ שבירה ממש וכמ״ש בע״ח דרק בחי׳ אחוריים דאו״א נפלו כו׳, אבל בבחי׳ הדעת המתפשט מבינה למדות שם הי׳ התחלת השבירה לפי שהדעת הוא מקור המדות והיינו המלך הראשון בלע בן בעור כו׳ וכמ״ש במ״א, והנה בחי׳ שרש הדעת נמשך מבחי׳ החכמה וממנה באה עיקר התולדה וכמ״ש והאדם ידע כו׳, ולזה הטעם אמר בזהר דס״מ אסתרס ולא עביד פירין (ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ חוקת בד״ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות ושם פ״ב) פירש שנחסר בקליפת בחי׳ הדעת שממנה באה התולדה מצד הארת החכ׳ המאיר בדעת דווקא כי אם הי׳ בו אור הדעת והי׳ מוליד והי׳ מחריב כל העולם וזהו בחי׳ שרש ענין ב׳ הצפרים דמצורע שטומאת קליפה שורה עליו הנק׳ נגעי בנ״א הוצרך לב׳ צפרים שהם בחי׳ חו״ב דקליפת נוגה ולא הוצרך לשלישי לנגד הדעת מטעם הנ״ל, ולכך נק׳ היצה״ר מלך זקן וכסיל כי הכסיל הוא נק׳ מי שחסר בו הדעת דווקא, ועיין בזהר ר״פ וישב ובפי׳ הרמ״ז שם שפי׳ כן שנק׳ כסיל מפני שחסר לו מוח הדעת (ואף שיש לו חו״ב צ״ל כי המשכת החו״ב בפנימית הלב זהו ע״י הדעת דווקא כמ״ש מזה בת״א בד״ה ואלה המשפטים, ולכן אמרו במד״ר ר״פ ויקרא דעה חסרת מה קנית וכן אמרו ת״ח שאין בו דעה נבילה טובה הימנו וארז״ל פ״ה דברכות דל״ג א׳ כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו, ועמ״ש בענין אם אין בינה אין דעת בלק״ת פ׳ ראה בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו) וטעם סיבת התולדה מן בחי׳ הדעת דווקא היינו להיות שרש הדעת מבחי׳ החכ׳ דוקא כמ״ש ולבי ראה הרבה חכמה ודעת כו׳, ובחכמה שורה בחי׳ אוא״ס וכנודע שעיקר התלבשות אור א״ס בחכמה

להיותה בבחי' ביטול, ולכך ע"י כח הא"ס יוליד הלבשהי למטה יש בה בחי' נצחיי' כנ"ל, משא"כ במגילת אסתר שאין בגילוי נצחיי' אלא בבחי' העלם שווה המגלה לס"ת לענין בחי' הנצחיי' ג"כ ולכך נקראי' לפעמים ספר מצד בחי' הנצחיות שבהעלם וד"ל.

כי* כל בחי' תולדה באה מבחי' א"ס וכמ"ש במ"א כי התולדה מתפשטת באין שיעור כו'. וזה ומה הגיע אליהם פי' בחי' מ"ה דחכמה ששם שורה א"ס הגיע אליהם ממש שהוא למעלה מבחי' מיתה דז' מלכים כנ"ל וכמ"ש ימותו ולא בחכמה וכמ"ש והחכמה תחי' היפך המיתה, וכל זה לפי שמסרו נפשם על קדה"ש לכך זכו לבחי' החיים הנצחיים השורה בחכמה הוא הנק' עץ החיים שהוא למעלה מעץ הדעת שנפל בשבירה ולכך נאמר בעץ החיים ואכל וחי לעולם כו'. וע"ז רמזו רז"ל המן מן התורה מנין שנאמר המן העץ כו' שהוא עץ הדעת ששם יש יניקה לקליפת עמלק לנגד העורף המכסה למוח הדעת כו' וכמשי"ת בענין הגורל והם זכו אז לעץ החיים כו' וד"ל.) ומה שאמר ומה ראו על ככה ואח"כ ומה הגיע אליהם הענין יובן בהקדים מארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה. וביאור ההפרש בין כה לזה הנה פי' כה מלשון דמיון כמה שמדמה דבר לדבר יאמר זה כמו זה וכן פי' כה בבחי' דמיון מפני שהוא רק הארה מן האלוקי' הדומה לעצמות אלוקי' והיינו בחי' גילוי אלקות בנביאים במראה ודמות בלבד כמ"ש במראה אליו אתודע כו' ונקרא בזהר אספקלריא דלא נהרא כו'. אבל בחי' זה היינו בחי' גילוי עצמיות אלקות כמו שהוא בבחי' אצי' וכמו לעתיד שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו. ועמ"ש בלק"ת בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ושם פ"ה בענין לאמר זה הדבר וא"כ גם כאן בפי' ככה הוא בחי' דמיון כמו כה. וכפל לומר ככה בשני כפ"ין להורות על ב' בחי' דמיונות דהיינו בחי' הארה דהארה ודמיון דדמיון כו'. והענין הוא כי בחי' מ"ה דאצי' נקרא זה כנ"ל, אבל כשבא להאיר לעולם הבריאה בא רק בבחי' דמיון ונקרא מראה דמות כבוד הוי' והוא הנקרא כה וכאשר יורד עוד להאיר מבריאה ליצירה נקרא ככה בבחי' דמיון לדמיון דהיינו רק בחי' הארה דהאר'ה כו', וזהו פי' ומה ראו על ככה דבחי' מה העליון דאצי' נראה להם ע"י ככה ומ"מ מה הגיע אליהם ממש אלא שנמשך ע"י ככה כו'. והנה מאחר שמבואר למעלה שנמשך ג"כ בהתלבשות בשושן ז' היכלות הנק' שבע הנערות וכן א"פ וא"מ הנקראים פרס ומדי כו' א"כ גם כל פרטי המשכות אורות העליונים הגנוזים ומלובשים בתושב"כ הכל בודאי יש גם במגלת אסתר אלא ההפרש ביניהם הוא רק שהתורה נקראת ספר והמגלה נקראת אגרת ולפעמים נקרא ג"כ

הלבשה: **בסה"מ תקס"ח — א ע' צח נמצא קטע אחר, וכנראה שחסרים כאן תי' שמקשרים הענין.**

כי כל: **קטע זה נוסף מתו"א דף קיח א. בבוך 2056 חסר. אבל בבוך 1058 דשם נמצאים רק הגהות, נמצאו גם ההגהות שנדפס בתו"א. ומאיזה טעם לא העתיק המעתיק, ודילג כל האות.**

ספר וכמ״ש בגמ׳ פ״ב דמגלה (די״ט סע״א) מגלה נקראת ספר ונקראת אגרת כו׳, וההפרש בין בחי׳ ספר לבחי׳ אגרת הנה יובן עד״מ ממש שאנו רואים שהספר הוא נצחי תמיד בלתי יבוטל לעולם, וזהו ענין ספר התורה וכמו שאמר ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אך האגרת אינו נכתב אלא לפי שעה בלבד ולא להתקיים כלל כי הרי אחר קריאתו את האגרת יקחנו וישרפנו או משליכו ואין צריך לו עוד לעולם כי אין ענין האגרת רק לקרות בו דבר הצריך לו לידע לפי שעה בלבד כו׳, והדוגמא מזה יובן בהפרש שבין תושב״כ למגלת אסתר, דהנה התורה נקרא ספר כמ״ש לא ימוש ספר התורה כו׳ והיינו שהוא בבחי׳ נצחי לעולם והטעם הוא כי בתושב״כ נמשך אור א״ס בבחי׳ אותיות שבא בבחי׳ המשכה והלבשה נצחיות בלתי ביטול לעולם ולכך אם יחסר אפי׳ אות אחת אינו נק׳ ספר תורה וגם אין רשאי לחדש עליו ולא לגרוע ולא להוסיף, משא״כ בחי׳ המגלה הגם שבוודאי נתלבש כל מה שנתלבש בס״ת מטעם הנ״ל אבל אין התלבשות זו רק לפי שעה דהיינו רק בשעה שהיו אז בגלות אחשורוש לפי שגלו לאדום ששכינה עמהם מטעם הנ״ל אבל מיד שעלו מן הגלות הרי אין טעם להתלבשות זאת ונסתלקו מיד כל האורות שהיו נמשכין בכנ״י בשעת הגלות כו׳ ולכך אין מגילת אסתר נקראת בשם ספר אלא בשם אגרת עד״מ האגרת שקורין אותו לפי שעה בלבד ואח״כ אין צריך לו כו׳ (הג״ה ובפע״ח שער הפורים פ״ה כ׳ וז״ל וזהו שארז״ל בענין המגלה נקראת ספר ונקראת אגרת כי מגלה לשון גילוי והוא יסוד אבא כשמאיר ומתגלה ע״ד ויעבור מרדכי כו׳, וכשהוא במקומו בז״א נקרא ספר, וכשהוא במל׳ נקרא אגרת וע׳ במא״א אות א׳ סעי׳ ט״ו עכ״ה) אך המגלה נקראת גם בשם ספר כנ״ל והענין כי באמת הרי כל מה שנתלבש באותיות תשב״כ נתלבש באותיות מגלת אסתר מטעם הנ״ל ונקראת ספר לפי האמת רק לענין בחי׳ הנצחי׳ אין נקרא ספר כמו ס״ת. והנה גם לענין בחי׳ הנצחי׳ נקרא המגלה ספר לפעמים אלא שהוא בבחי׳ העלם ולא בבחי׳ הגילוי דהיינו שבבחי׳ ההעלם וההסתר למעלה גנוז בה כל פרטי המשכות עליונות שבתושב״כ בבחי׳ הנצחי׳ דוקא רק שבבחי׳ הגילוי למטה נקרא אגרת לפי שאינה בבחי׳ נצחי׳ כנ״ל, וכמו כשבטלה הגזרה וכ״ש אחר הסתלקות מרדכי ואסתר כו׳, אבל בבחי׳ ההעלם שוה מגלה לס״ת שהרי גם בס״ת יש העלם וגילוי וכמ״ש בזהר אורייתא סתים וגליא, וכמארז״ל קיים א״א ע״ה כל התורה כולה והרי לא היו לו בגדי חשן ואפוד ולא אכל מצה וכיוצא אלא שקיים אותה בבחי׳ ההעלם דהיינו כמו שהיא למעלה בלתי הלבשה כו׳, ואמנם גם בבחי׳ גילוי שבתושב״כ דהיינו כמו שהלבשה למטה יש בה בחי׳ נצחי׳ כנ״ל משא״כ במגלת אסתר שאין בבחי׳ גילוי נצחי׳ אבל בבחי׳ ההעלם שוה המגלה לס״ת לענין בחי׳ הנצחי׳ ג״כ ולכך נקרא לפעמים ספר מצד בחי׳ הנצחיות שבהעלם וד״ל.

ובכל הנ״ל מובן מארז״ל דלעתיד לא יתבטלו הלכות ומגילת אסתר הגם שהי׳ ניסים גדולים מנס דאסתר כנ״ל, לפי שבמגילת אסתר יש בה עכ״פ בחי׳ ההעלם כל מה שיש בס״ת בבחי׳ הנצחיי׳ דווקא וע״כ אין לה

ביטול עולמות כמ״ש וימי הפורים לא יעברו כו׳ וכמ״כ ההלכות שבתושבע״פ הגם שאין לאותיות שבה הנגלין בבחי׳ ספר בכתב אבל בבחי׳ סוד וטעם הגנוז ונעלם בהלכות יש בהן בחי׳ נצחיות דספר כמו בתושב״כ ממש והן המשכות חכמה עילאה ממש כמ״ש ע״פ ע״כ קראו לימים האלה פורים בענין הליכות עולם לו א״ת הליכות אלא הלכות שהן הליכות והמשכות מבחי׳ חכמת אדם תאיר פניו בחי׳ יאר ה׳ פניו אליך כו׳, וכן מגלת אסתר נמשכה מבחי׳ זו שהרי ארז״ל פב״ת דחולין קל״ט ב׳ אסתר מן התורה מניין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא בפ׳ וילך וע׳ מזה ג״כ במד״ר פ׳ לך לך פמ״ב הרי שרשה מבחי׳ פני רק שהי׳ בבחי׳ הסתר אסתיר פני בבחי׳ ביום ההוא כמ״ש מזה בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ בן חכם ישמח אב ובת״א בד״ה יביאו לבוש מלכות וע״י המס״נ שהי׳ להם המשיכו בחי׳ זו מההסתר וההעלם אל הגילוי כמ״ש ליהודים היתה אורה ושמחה כו׳, ועמ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה מי יתנך כאח לי, והנה במד״ר פ׳ נשא בנשיא אפרים ע״פ ויותר מהמה בני הזוהר עשות ספרים יותר מדברי תורה הזהר בדברי סופרים וכה״א כי טובים דודיך מיין טובים דברי תורה, ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ כי תצא בד״ה ולא אבה כי הנה איתא בס״י בתחלתו וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וסופר וסיפור ודברי סופרים נמשכו מבחי׳ סופר שלמעלה מבחי׳ סופר שלמעלה מבחי׳ ספר, וכמ״ש מזה ג״כ עוד בלק״ת בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש השני, הרי שההלכות שהם דברי סופרים הם ג״כ מבחי׳ השלשה ספרים ואדרבה גבוהים מבחי׳ ספר לכן אין להם ביטול גם לע״ל כמו ספר התורה כו׳, וכמ״כ גם המגלה מטעם הנ״ל שנקראת ג״כ ספר לפי שנתלבש בה בהעלם מה שיש בספר התורה כו׳, ובמד״ר ברות ע״פ והנה בועז בא מבית לחם אמרו רב ור׳ חנינא ור׳ יונתן ובר קפרא ור׳ יהושע בן לוי אמרו המגלה הזאת אין נאמרה מפי ב״ד בסיני נאמרה אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה כו׳ וקיבלו היהודים לא כתיב וקיבל כתיב רבן של יהודים קבל וכ׳ המ״כ רבן של יהודים הוא מרבע״ה וכ״כ בהדיא בספר הזהר עכ״ל וכ״ה בירושלמי פ״ק דמגלה הלכה ה׳, ועוי״ל שיווי ההלכות למגלת אסתר כי ההלכות נמשכו מבחי׳ חכ׳ שנק׳ סופר, וכמ״כ בימי מרדכי ואסתר מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם ממש כנ״ל, לכן יש בה מעלה יתירה מדברי הנביאים שהתנבאו בכה שהם עתידים להבטל מחמת כי לע״ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, וכמו משה שנתנבא בזה בחי׳ אספקלריא המאירה, וזהו ענין התורה שנמשכה ע״י משה וכמ״ש ע״פ ואמר זה הדבר וכנ״ל, וע״כ הנביאים שהיתה נביאתם מבחי׳ כה אספקלריא שאינה מאירה יהי׳ בטלים לגבי הגילוי שבבחי׳ זה ע״ד שרגא בטיהרא, והוא ענין התורה וכמ״ש בלוחות מזה ומזה הם כתובים כו׳, וכן ענין ההלכות נמשכו ג״כ מבחי׳ זה וכנ״ל בענין שנקראו דברי סופרים כו׳ ומגלת אסתר ג״כ כיון מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם ממש הוא ג״כ הגילוי עד״ז וכמ״ש כתוב זאת זכרון בספר, זאת קאי על מגלת אסתר, והרי זאת זהו ג״כ ע״ד זה ולא ע״ד כה

שהרי התורה נקראת ג"כ זאת כמשארז"ל במנחות דף נ"ג בענין יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו.

קיצור מהנ"ל (א) ענין אחשורוש אחש ורוש אחש לשון מהירות כתיב דמה לך דודי לצבי או לעופר האיילים על הרי בתר ושמתי כסאי בעילם, שושן שושנה הרי בתר לשון ויבתר אותם טורי פרודא בהפרידו בני אדם, והמשכה ושמתי כסאי (עמ"ש בענין ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר) באה ע"י דילוג גדול וזהו לצבי או לעופר האיילים כי במ"ת וירד ה' על הר סיני נקרא כי תרכב על סוסיך הירידה גלוי למטה אבל הירידה בגלות בעולם זהו ירידה גדולה כמ"ש ירד ירדנו ועמ"ש ע"פ השליך משמים ארץ מאיגרא רמא לבירא כו', וישליכם הלמד גדולה, ולכן מה שבחי' דודי נמשך לשם כמ"ש בזהר ע"פ ואף גם זאת בהיותם כו' נמשל לצבי או לעופר האיילים שמרוצתו יותר מבחי' כי תרכב על סוסיך כו'.

(ב) **והנה** כמו שהוא בהירידה כמ"כ ע"י ירידה זו נמשך אח"כ שיהי' העלי' ג"כ בדילוג גדול דעל הרי בשמים, וזהו אחישנה ועד"ז פי' וחש עתידות, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון ההפרש בין סוסים ובין צבי ועופר האיילים (ועמ"ש ההפרש בין מדלג ובין מקפץ בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי פ"ד שמשם יובן שגם בבחי' הדילוג שלמעלה מסדר ההשתל' יש ג"כ בחי' זו למעלה מזו ועמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה מי יתנך כאח לי) ענין ברח נז' באדר"ז דרפ"ח, וענין זה באדם פנו לכם צפונה ברחו לתורה, והבריח התיכון ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים ריח אריתי מורי ירדן יריחו בסיני נאמר פ"א אנכי הוי' ובהרי בתר תבור וכרמל נאמר בפ' אנכי ב"פ הוי' הוא האלקים במקום שבע"ת עומדים אעלך גם עלה ע"ד עולת שבת בשבתו על עולת התמיד.

(ג) **וזהו** ג"כ ענין אתה גבור כו' מחי' מתים כו' הגבורה להיות דילוג, וכמו תשובה בחילא יתיר אדלג שור והיינו להיות אד', וזהו ענין שם אגל"א וענין אלד, משכיל אל דל והיינו להיות מחי' מתים ע' שרשן א"ת דתהו ע' תלוי', ולכן פרשתי אתכם ורב להושיע רב מבבל כו' ורבי מא"י לכן ר"ז צם מאה תעניתים דלישתכח מיני' תלמוד בבלי כו', והנה תח"ה הוא ע"י טל וא"כ צ"ל גבורה זו זהו גבורה ד"ע, במלובש במו"ס שמשם נמשך טלא דבדולחא ואבן הבדולח גוונא סומקא אית בי' שיומשך לצדיקים ולא לרשעים וגם הטל מתחלק לחלקים רבים זהו ע"י גבורות כו'.

(ד) **וזהו** אחש מהירות בבחי' לצבי על הרי בתר ורוש מרירות ענבי רוש גם לשון ריש ויש הפרש בין רש לדל דהיינו ההפרש בין אות ריש לאות דלת בחי' ונהר יחרב ויבש עי"ז העלי' ג"כ חסידה ברושים ביתה

(והעלי׳ על הרי בשמים אפ״ל מרדכי בשמים ראש מר דרור) פרס ומדי פנימית ומקיפים ז׳ נערות ז׳ היכלות כו׳ והמן מבחי׳ נחש ואיבה אשית כו׳ ועיקר הנס ע״י מס״נ (אפ״ל שזהו ג״כ דילוג ועי״ז הדילוג מעורר ג״כ הדילוג מהרי בתר להרי בשמים והריח מעורר השינה ישנו עם אחד והוא עד״ה בד״ה וארא אל אברהם בענין סליק לעילא כו׳) מה ראו כו׳ וחכמה כח מה לא הי׳ בה שבה״כ ימותו ולא בחכמה ולכן בקליפה אין מוח הדעת (וזהו ושתי רק שני מוחין) המן העץ מעה״ד משא״כ חכמה עה״ח והחכמה תחי׳ אך מה ראו ע״י ככה עמ״ש בענין תכלת דומה לים כו׳, ועי״ז המשיכו מעין הגילוי שהי׳ במ״ת כיון אז וקבל היהודים כו׳.

(ה)* **והמן** מבחי׳ נחש: שטה ע״י. לים כו׳, ועי״ז המשיכו.

ואו) **אלא** ההפרש בין ספר ובין אגרת (ספר לשון ע״ס קלף אותיות בד״ה שימני כחותם) ואגרת לפי שעה (הג״ה ועיין כעין זה במד״ר פ׳ ויצא פע״א ע״פ שם הגדולה לאה גדולה במתנותי׳ כהונה לעולם כו׳ ויהודה לעולם תשב זאת מנוחתי עדי עד ושם הקטנה רחל קטנה במתנותי׳ יוסף לשעה ושאול לשעה ושילה לשעה כו׳, וזהו כעין שנתבאר בת״א בד״ה ויגש אליו יהודה שהמשכן הי׳ דירת ארעי של הקב״ה והיינו לפי שעה ובהמ״ק הוא דירת קבע, והיינו לפי שלאה נק׳ הגדולה היינו ה׳ גדולה של שם ר״ל ה׳ ראשונה כו׳ ששם מאיר עת״י ועד״ז יובן ההפרש בין חמשה חומשי תורה שנמשכו מבחי׳ ה׳ עילאה ובין המגלה שהיא במחי׳ מ׳ כי אסתר ורחל זהו בחי׳ א׳ ששניהם במ׳ ה׳ קטנה כו׳ ולכן הי׳ לשעה כו׳, (הג״ה ועיין כעין זה במד״ר פ׳ ויצא פע״א ע״פ שם הגדולה לאה גדולה במתנותי׳ כהונה לעולם כו׳ ויהודה לעולם תשב, זאת מנוחתי עדי עד, ושם הקטנה רחל קטנה במתנותי׳ יוסף לשעה, שאול לשעה ושילה לשעה כו׳, וזהו כעין שנתבאר בת״א בד״ה ויגש אליו יהודה שהמשכן הי׳ דירת ארעי של הקב״ה והיינו לפי שעה ובהמ״ק הוא דירת קבע, והיינו לפי שלאה נק׳ הגדולה היינו ה׳ גדולה של שם, ר״ל ה׳ ראשונה כו׳. ועד״ז יובן ההפרש בין חמשה חומשי תורה שנמשכו מבחי׳ ה׳ עילאה ובין המגלה שהיא מבחי׳ מ׳ כי אסתר ורחל זהו בחי׳ א׳ ששניהם במ׳ ה׳ קטנה כו׳ ולכן הי׳ לשעה כו׳ עכ״ה) ומ״מ המגלה נק׳ ספר ג״כ שהרי אז הדר וקבלוהו והכח נשאר בכל אחד כו׳ ע׳ בת״א סד״ה וקבל היהודים ולכן וימי הפורים לא יעברו ולא יבטלו לעולם כמו הלכות הכל מחכ׳ בחי׳ מה מה ראו כו׳ ונביאי׳ ומועדים מבינה (גם י״ל כי לע״ל העלי׳ על הרי בשמים ומעין זה הי׳ גם בפורים מר דרור כו׳, גם אפ״ל ג׳ מועדים חג״ת ונביאים נו״ה ולעוה״ב גילוי ג״ר עלי עשור כו׳ ע״כ

(ה): קיצור סעי׳ ה׳ חסר בהכת״י מעתיק, ובבוך 1058 גוכתי״ק, נרשם כדלקמן, וחבל על דאבדין.

הם בטלים כנר בפני האבוקה וזהו כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה הרים הם חג"ת וגבעות נו"ה אבל מגלת אסתר אינו בטל וכמו התורה כי אז עליית המל' אבן מאסו היתה לראש פינה אשר מה"ט דווקא דוד יברך על כוס של ברכה דלע"ל, וכן יוהכ"פ ג"כ יום העשור כתר וכן שבת כללות ג"ר ותורה מבחי' ואהי' שעשועים יום יום מאד עמקו מחשבותיך, ועמ"ש בת"א פ' חיי בד"ה יגלה לן טעמי' בענין ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהי' כמו י"ה א"כ ה' אחרונה בחי' ה' קטנה רחל ואסתר תהי' ג"כ כמו ה' עילאה ולכן לא תבטל המגילה כמו חמשה חומשי תורה והלכות כו', והנה לענין קרבנות מבואר ג"כ במד"ר פ' צו פ"ט לע"ל כל הקרבנות בטילין וקרבן תודה אינו בטל וע"ש הטעם ביפ"ת, ועיין מענין תודה בסידור בד"ה מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ ומבואר בכתבי האריז"ל הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה והוא מובן ממ"ש בסידור כי התודה וההלכות זהו הכל ענין בחכמה אתבריררו לכן יש שייכות לענין שההלכות אינם בטילים לע"ל כמו שהתודה ג"כ אינו בטל כו'*.

והנה לפמש"ל בפי' אחשורוש שזהו ענין סב דמה לך דודי לצבי א"כ צ"ל ענין אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן כו', ועיין מזה במד"ר במקומו באסתר על פסוק זה, ובמד"ר פ' לך פמ"ד דמ"ט ע"א ע"פ אימה חשיכה גדולה נופלת עליו, גדולה זה מדי דכתיב אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש וכ"ה עוד בפ' שמיני פי"ג דקע"ט ד', והענין יובן ע"פ מ"ש בתו"א ר"פ בשלח בענין קליפה קדמה לפרי שהאור והחיות המלובש בתוכם הוא נפל שם ממדריגות גבוהות ומעלות עליונות מאד מאד כו' מבחי' כמה ארך אפיים לפניו מבחי' ורב חסד כו' שלא ע"פ חשבון כו' משא"כ בסטרא דקדושה כו' נמשך ע"י בחי' מדותיו לשון מדה, ולכן נק' יעקב הקטן ואף שהוא בריח התיכון כו' משא"כ עשו נק' בנה הגדול כי עולם התוהו קדם לעולם התיקון, וזהו עצמו ענין גדל המלך אחשורוש את המן שבא מעמלק מפלגש אליפז בן עשו שנמשך בו מבחי' עולם התהו שלא ע"פ מדה וחשבון, וזהו ג"כ מה שאמר במד"ר באסתר במקומו ע"פ אחר הדברים האלה גדל, המן הרשע נתגדל אלא למפלתו משל לחמרה ולסייחה במדה כו', והנמשל כי החמרה והסייחה עושין מלאכתו של בעה"ב, וזהו ע"ד שנאמר ביששכר ויט שכמו לסבול עולה של תורה שנאמר בו ישכר חמור גרם, ונותן לו במדה ע"פ מדות עליונות חג"ת כו' משא"כ החזירה שאינה עושה מלאכתו של בעה"ב והוא ענין עובדי כוכבים נותן לה שלא במדה ע"ד קליפה קדמה, וזהו ענין גדל המלך אחשורוש את המן והיינו למפלתו להיות ויתלו את המן ומ"מ גדולה זו לו אף לפי שעה נמשך ע"י ושמתי כסאי בעילם, ועיין במד"ר

בטל כו': ע"כ נמצאו הגהות בבוך 1058 בגוכתי"ק.

פ׳ נשא פי״ד דרס״א ג׳, א״ר פנחס שני אויבים לא נאררו עד שהשלים עליהם שבעים פסוקים הנחש והמן הרשע כו׳ מאחר הדברים האלה גדל כו׳ עד ויתלו את המן שבעים פסוקים, והיינו כנגד סנהדרין שהם ע׳ ור״ל שע״י התלבשות ארך אפיים וגדל חסד בהתורה דמחו״ב נפקת שמשם דין הסנהדרין נתבטל גדולת המן ונמשך מפלתו וכמ״ש בפרוח רשעים כו׳ להשמידם עדי עד כמ״ש במד״ר באסתר שם, ועיין בסידור בד״ה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי׳ אלקינו כו׳, ואפ״ל לכן נקראו סנהדרי גדולה שהם דנים את השפע הנמשך מבחי׳ ארך אפיים וגדל חסד להיכן ואיך ומה יומשך.

קיצור מענין כל הנביאים חוץ ממגלת אסתר והלכות הנ״ל סעי׳ י״ד.

א) **ענין** אחשורוש אחש ורוש י״ל מהירות כתיב דומה דודי לצבי או לעופר האיילים על הרי בתר ושמתי כסאי בעילם שושן שושנה הרי בתר י״ל ויבתר אותם טורי דפרודא (בהפרידו בני אדם, והמשכה ושמתי כסאי בעילם (עמ״ש בענין ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר) באה ע״י דילוג גדול, וזהו לצבי או לעופר האיילים כי במ״ת וירד ה׳ על הר סיני נקרא כי תרכב על סוסיך הירידה גילוי למטה אבל הירידה בג׳ בעולם זהו ירידה גדולה כמ״ש ירד ירדנו, ועמ״ש ע״פ השליך משמים ארץ מאיגרא רמא לבירא עמיקתא כו׳ וישליכם הלמד גדולה וכן העליי׳ ג״כ בדילוג גדול על הרי בשמים, וזהו אחישנה וחש עתידות (ועמ״ש בביאור לסוסתי דשבת שבימי הג׳ יש עליי׳ יתירה מפני שהירידה בחול ביתר שאת, וכמו ההפרש בין מרכבה דפני ארי׳ ופני שור שראו ישעי׳ ויחזקאל ובין המרכבה שראה זכרי׳ בבחי׳ סוסים, עד״ז ההפרש ג״כ בין סוסים ובין צבי ועופר האיילים, ועמ״ש הפרש בין מדלג ובין מקפץ בלק״ת בשה״ש בד״ה קול דודי פ״ד שמשם יובן שגם בבחי׳ הדילוג שלמעלה מסדר ההשתל׳ יש ג״כ בחי׳ זו למעלה מזו ועמ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה מי יתנך כאח לי).

ב) **והמכוון** מה ירידה על הרי בתר ע״ד אתה גבור כו׳ מחי׳ מתים כו׳, הגבורה להיות דילוג ובחי׳ תשובה בחילא יתיר אדלג שור והיינו להיות א״ד והיינו להיות מחי׳ מתים ע׳ שרשן מז״ת דתהו ע׳ תלוי׳, ולכן פרשתי אתכם ורב להושיע רב בבל כו׳.

ג) **וזהו** אחש מהירות בחי׳ לצבי על הרי בתר ורוש מרירות ענבי רוש, ועי״ז העליי׳ ג״כ חסידה ברושים ביתה (והעליי׳ על הרי בשמים אפ״ל מרדכי בשמים ראש מר דרור) פרס ומדי פנימיי׳ ומקיפים ז׳ נערות ז׳ היכלות דנו״ק ז׳ סריסים ז׳ היכלות דדכורא או ז״נ הם זו״נ וז״ס היכלות או״א עמ״ש ע״פ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי (אפ״ל הנס ע״י הארת הבחי׳ הנ״ל א״מ וא״פ וז׳ היכלות כו׳ וע״י גילוי מהרי בשמים).

ד) **והמן** עמלק מבחי׳ נחש ואיבה אשית כו׳, ועיקר הנס ע״י מס״נ (אפ״ל שזהו ג״כ דילוג ועי״ז הדילוג מעורר ג״כ הדילוג מהרי בתר להרי בשמים והריח מעורר מהשינה ישנו עם א׳ ישן הוא עד״ה וארא בענין סליק לעילא כו׳) מה ראו כו׳ וחכמה כח מה לא הי׳ בה שבה״כ ימותו ולא בחכמה ולכן בקליפה אין מוח הדעת (וזהו ושתי רק שני מוחין) המן העץ מעה״ד משא״כ חכמה עה״ח והחכמה תחי׳, אך מה ראו ע״י ככה עמ״ש בענין תכלת דומה לים כו׳.

ה) **ועי״ז** המשיכו מעין הגילוי שהי׳ במ״ת כיון אז וקבל היהודים כו׳ אלא ההפרש בין ספר ובין אגרת (ספר י״ל ע״ס קלף ואותיות בד״ה שימני כחותם) ואגרת לפי שעה (וא״כ מעין חיי עולם וחיי שעה ואינו כן דחיי שעה שאני אבל כאן המכוון שהגילוי הי׳ לפי שעה כו׳) ומ״מ נק׳ גם ספר, הכח יש בכל א׳ כו׳ ולכן פורים לא יבטל לעולם כמו הלכות הכל מחכמה כח מ״ה מה ראו כו׳ ונביאי׳ ומועדים מבינה (גם י״ל כי לע״ל העליי׳ על מה ראו כו׳ ונביאי׳ ומועדי׳ מבינה (גם י״ל כי לע״ל העליי׳ על הרי בשמים ומעין זה הי׳ גם בפורים מר דרור כו׳, גם אפ״ל ג׳ מועדים חג״ת ונביאים נו״ה ולעוה״ב גילוי ג״ר עלי עשור כו׳ ע״כ הם בטלים כנר בפני האבוקה, וזהו כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה הרים הם חג״ת וגבעות נו״ה, אבל מגלת אסתר אינו בטל וכמו התורה כי אז עליי׳ המל׳ אבן מאסו היתה לראש פנה, אשר מה״ט דוקא דוד יברך על כוס של ברכה דלע״ל וכן יוהכ״פ ג״כ יום העשור כתר וכן שבת כללות ג״ר ותורה מבחי׳ ואהי׳ שעשועים יום יום מאד עמקו מחשבותיך.

הדרוש דמזמור לתודה ד׳ צריכים להודות י״ל שייך לענין פורים שאומרים על הניסים בהודאה. והודאה זו גילוי חו״ב ביטול היש כו׳.

הגהות לד"ה למה לע"ל יתבטלו כל הנביאים בהקיצור בדף המתחיל וזהו אחש בשטה לשעה כו' וזהו שבמתן תורה נאמר קול גדול ולא יסף, וכבר נזכר לעיל סעי' א' בהג"ה ממ"ש בזח"ג דרס"א ע"א ה' עילאה קול גדול ולא יסף דלא פסקי מבועי לעלמא, ובמא"א אות ק' סעי' י"ט קול גדול בינה קלא דלא פסיק זווגייהו כו' עכ"ל, והיינו מפני אשר יחוד חו"ב זהו המשכה מאור א"ס ע"י או"א כמבואר בלקו"ת פ' אמור בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י פ"א, ע"כ הוא בחי' דלא פסיק שאין לה הפסק כי אני הוי' לא שניתי, וכמו המעיין שנמשך תמיד במקורו, וזהו שנק' הוא ית' מקור מים חיים מבועא דלא פסיק מימוי, ועמ"ש במ"א על מארז"ל כל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם בלקו"ת פ' במדבר בד"ה ביאור מעט ע"פ וארשתיך לי ושם רפ"ג, ואפ"ל פי' קול גדול שהוא המשכה מבחי' גדול העולמים, וזהו ג"כ ענין הגדולה לאה ה' גדולה שאין הפסק למתנותיה כהונה לעולם כו', והיינו לפי אשר ה' עילאה הנק' ג"כ ה' גדולה מקבלת מבחי' קול גדול, אשר אריך אנפין נק' גדול משא"כ זעיר אנפין נק' קטן אנפי זוטרי מי יקום יעקב כי קטן הוא, ולכן הקול וההמשכה מבחי' זו נפסק לפעמים ואינו מאיר בהדיבור, וזהו"ע ה' קטנה רחל שמקבלת מבחי' ז"א, ולכן לפעמים נאמר עליה ורחל מבכה כו' כי איננו דאסתלק מינה הוי"ו שהוא בחי' קול כמבואר בזהר ויגש דר"י ע"א ואז היא בבחי' נאלמתי דומי' החשיתי, ועיין בזהר פ' וארא דף כ"ו ע"ב, ובת"א ר"פ ויצא
ב'תיג בענין וילך חרנה ע"ש נחר גרוני כו', ולכן ה' קטנה במתנותיה שאול לשעה כו' במד"ר פ' ויצא, וע' בזח"א פ' בראשית ד"נ ע"ב ע"ג בענין ב' בחי' קול, ואע"ג דשם מבואר שהתורה הוא קול יעקב מ"מ שרשה נמשך מבחי' קלא פנימאה שהוא בחי' קול גדול ולא יסף, וכענין מה שאמרו בירושלמי ע"פ קול רם קול של רם, וכן בהלכות הליכות עולם ולא לשעה כו', ועיין במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם הוי' קול גדול ולא יסף, ואולי זהו ה' קטנה כשמקבלת מיסוד אבא כמ"ש בפע"ח, וזהו ענין דמה לך דודי לצבי כו' וכן מבואר בזח"ב שופר כו'. וצ"ע ענין ולא יסף עוד לדעתה וארז"ל סוטה דף יו"ד ע"ב ולא פסק וגמרי לה מקול גדול ולא יסף ועיין מזה זח"ב משפטים דק"ד ע"ד מי יקימנו דכתיב ולא יסף עוד לדעתה ותרגום ולא פסק, ויובן זה עפמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ב דהוציאוה ותשרף רומז על הגלות ואח"כ ויאמר צדקה ממני כי צדיק ה' צדקות אהב ולכן אח"כ ולא יסף עוד לדעתה ולא פסק והיינו שלע"ל יהי' זו"נ בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין כמו עכשיו או"א ופי' לדעתה להשפיע בה הדעת שיהי' ומלאה הארץ דעה את ה'), וכן מבואר בזח"ב פ' פקודי דרכ"ו ע"ב ע"פ ואת האלף ושבע המאות ושבעים וחמשה עשה ווים לעמודים, וא"ו עילאה איהו רזא דקול דאשתמע ואיהו רזא דקיימא בי' אורייתא בגין דאורייתא נפקא מההוא קלא פנימאה (ובמק"מ שם דהיינו שז"א הנק' תורה נמשך מהבינה הנק' קול גדול ע"ד והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו' דאיקרי קול גדול ודא קול גדול איהו רזא דאורייתא וע"ד כתיב קול גדול ולא יסף עכ"ל. וע' בזח"ג פ' שמיני ד"מ

ע״ב ע״פ להרתם הרתם דתורה ומצות כו׳ ע״ש. ועיין עוד בזהר ויקרא ד״י סע״ב גבי קול השופר קול דאיקרי שופר ומנלן דאיקרי קול שנאמר קול גדול ולא יסף, ובמק״מ שם פי׳ בינה שנק׳ קול גדול ונק׳ שופר, נמצא התורה נמשכה מבחי׳ קול גדול ולא יסף בחי׳ שאין לה הפסק. ובמד״ר פ׳ יתרו ספכ״ח נראה שמפרש קול גדול ולא יסף שכל הנביאים שהיו בישראל קבלו נבואתם מקול גדול שבמ״ת ולא כל הנביאים בלבד קבלו מסיני נבואתם, אלא אף החכמים העומדי׳ בכל דור ודור כל א׳ וא׳ קבל את שלו מסיני שנאמר את הדברים האלה דבר ה׳ אל כל קהלכם כו׳ קול גדול ולא יסף. ואפשר לפרש המד״ר דכל אדם הלומד בתורה בקול ודיבור ממשיך בחי׳ קול גדול כנ״ל וכמו שנת׳ בלקו״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות דרוש השני ושם בתחילת הדרוש בפי׳ קול דודי הנה זה בא מדלג קול דודי קאי על מ״ת ומה שאמר הנה זה בא שהוא לשון הוה ולא לשון עבר הוא לפי שבאמת קול זה הנה זה בא גם כעשיו בכל עת ובכל זמן שאדם יושב ועוסק בתורה אזי נמשך אותו הקול עצמו שהי׳ במתן תורה וכמו שית׳ לקמן אי״ה עכ״ל, וע״ש פ״ג שזהו״ע כל הקורא ושונה הקב״ה יושב ושונה כנגדו כו׳ ובהביאור שם ד״ה הנה ענין מדלג על ההרים ושם פ״א ועכ״ז נאמר קול דודי כו׳ מדלג ע״ש ושם פ״ב גבי והנה שיאיר בחי׳ סובב בבחי׳ ממלא הוא ע״י עסק התורה קול דודי, ועיין מזה ג״כ בסידור בד״ה הקול קול יעקב גבי וזהו הקול קול יעקב, ועיין בלקו״ת בדרושי שבועות בד״ה בשעה שהקדימו רפ״ד בענין לשמוע בקול דברו, ב׳תיד
ובפ׳ ראה בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו ושם פ״ד בפירוש ובקולו תשמעו, ובקולו ממש תשמעו כי כל היושב ושונה הקב״ה יושב ושונה כנגדו ובד״ה כי תשמע בקול פ״ב, א״כ זהו פי׳ קול גדול ולא יסף ומתרגמינן ולא פסק, כי גם עכשיו ע״י עסק התורה של האדם ממשיך בחי׳ קול זה ממש וזהו ולא פסק והיינו מפני שנמשך מאור א״ס ממש שהוא בחי׳ אני הוי׳ לא שניתי מבועא דלא פסק מימוי לעלמין, וע״ש עוד במד״ר פ׳ יתרו ספכ״ט בפי׳ קול גדול ולא יסף שאין לו בת קול ושמשתיק כל הקולות, ועמ״ש מענין בת קול בלקו״ת פ׳ במדבר סד״ה והי׳ מספר בנ״י כחול הים ובפרדס ערך ב׳ שהמל׳ לפעמים נק׳ בת קול, וא״כ זהו כשאין עצם קול העליון מתגלה למטה רק הוא נשאר בבחי׳ מל׳ ומבחי׳ מל׳ נמשך דמות מזה הקול ונשמע למטה, אבל קול גדול דתורה אינו כן אלא עצם קול והמשכה העליונה נמשך ומאיר למטה ממש וזהו ולא יסף ולא פסק שאינו נפסק

בבוך 1059 לו, ב נוסף בשולי העמוד.

(וזהו והי׳ ביום ההוא יתקע בש״ג, ר״ל בינה שנק׳ שופר ונק׳ קול גדול ע״כ זהו שופר גדול שהוא בחי׳ קול גדול אבל קול השופר דעכשיו שאינו גדול היינו תפארת וקול זה הוא קלא דאשתמע בחי׳ וא״ו וממנו נמשך בנין עולם הדיבור המקבל מקלא דאשתמע, אבל לע״ל יהי׳ הדיבור ע״ד מדריג׳ אתוון רברבין דבינה לפי שיקבל מקול גדול שופר גדול).

באיזה עולם העליון ושיומשך רק דוגמתו למטה לאדם העוסק בתורה כ"א קול והמשכה העליונה נמשך ומאיר למטה. ויובן זה ע"פ מ"ש בלקו"ת בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ושם רפ"ה בענין לומר זה הדבר, ובמד"ר פ' בלק קרוב לסוף הפרשה דרע"ט דאיתא אמר ר' אליעזר הקפר כתיב להלן קול גדול ולא יסף שהי' הולך מסוף העולם ועד סופו. יש לפרשו ג"כ ע"ד שלא הי' לו בת קול אלא זה הקול וההמשכה עצמה נמשכה גם למטה. ויש לפרשו ג"כ כפי' הראשון שעודו נמשך גם כעשיו לאדם העוסק בתורה, והיינו שהולך ונמשך עד סוף העולם וסוף כל הדורות ואינו נפסק כלל, ויותר י"ל פי' מסוף העולם ועד סופו ע"ד מן העולם ועד העולם, עיין זהר ויצא דקנ"ח ע"ב, וכל זה הוא מעלת ומדריגת התורה שנמשכה מבחי' קול גדול הנ"ל, ובחי' זו נק' ג"כ ספר עילאה עיין זהר ויקהל דף רי"ש עמוד ראשון, אבל מגילת אסתר נקראת אגרת שהאגרת הוא מה שנשלח רק לפי שעה וכענין ההפרש בין חיי שעה לחיי עולם, ועיין מזה בסידור שער הק"ש סד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה, אך מ"מ נקראת ג"כ ספר כי הרי אז הדר וקבלוה למ"ת וכמ"ש בת"א בד"ה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, וא"כ מאיר בה ג"כ מבחי' ולא יסף ולא פסק, וזהו ענין וזכרם לא יסוף מזרעם, ואולי זהו משום שיש עליית המל' עד הבינה ע"ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי, וגם כמ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות שבחי' אסתר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא נמשך מבחי' סתימא דכל סתימין שאפילו מבחי' ביום ההוא שהוא בינה הוא מוסתר, כי הוא בחי' עתיק יעו"ש, ואף דהיינו עתיק דבריאה מ"מ י"ל ששרשו מעתיק דאצי' כמ"ש בת"א פ' מקץ בהביאור ע"פ כי אתה נרי בפירוש מלך יחיד. ואפ"ל שזהו פי' מארז"ל אסתר מן התורה מנין דר"ל אע"פ שמג"א נקראת אגרת שהיא לפי שעה מן התורה הנקראת ספר היא שאין לה הפסק, וזהו וזכרם לא יסוף מזרעם.

ב'תמו **להבין** * מעלת וגודל הנס של פורים והלא היו כמה נסים גדולים ונפלאים מנס פורים כמו שמש בגבעון דום בימי יהושע ולא אץ לבוא כיום תמים, ואבני אלגביש שירדו מן השמים במוריד בית חורון, ותשב השמש עשר מעלות שהנסים האלו הוא דבר היוצא מהטבע לגמרי ואין לו התלבשות בטבע כלל משא"כ נס דפורים הי' ע"י התלבשות בטבע שלקח את אסתר לאשה ועי"ז נתהפכה דעתו (וא"כ מפני מה עושים זכר לנס דפורים בכל שנה ושנה בקריאת המגילה שהוא כדי לפרסומי ניסא והלא יש נסים הגדולים יותר שאין עושין כן בהם לפרסומי ניסא, ועפ"י פשוט י"ל התירוץ שהוא מפני שעכ"פ ע"י נס זה היתה להם גאולה שהרי המן

להבין : נ' בתו"א קטז, א ד"ה להבין למה לעתיד, בשינוים ובאריכות.

ביקש להשמיד להרוג ולאבד כו׳ וע״י נס זה נהפוך הוא וליהודים היתה אורה ושמחה כו׳ ע״כ עושים אותם ימי משתה ושמחה וממילא צ״ל תחלה פרסומי ניסא משא״כ בשאר נסים אף שהן גדולים יותר שיוצאים חוץ לטבע לגמרי מ״מ לא שייך בהן טעם זה ופי׳ פרסומי ניסא עמ״ש ע״פ ושא נס לקבץ גליותינו נס הוא יסוד ז״א ושא נס גילוי יסוד אבא) גם להבין מארז״ל כל הנביאים בטלים לע״ל חוץ ממגילת אסתר והלכות שנאמר במגילת אסתר ולא יעבור מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם ובהלכות כתיב הליכות עולם לו. וצריך להבין כללות ענין המגילה ונתחיל מתחלת המגילה כתיב ויהי בימי אחשורוש להבין פי׳ מלת אחשורוש. הענין דהנה ארז״ל גלו לאדום שכינה עמהם גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר ונתתי כסאי בעילם עילם הוא שושן כמ״ש בשושן הבירה אשר בעילם המדינה, וזהו״ע מעשה המגילה שהוא רומז על גלות השכינה מלכותו ית׳ למטה בבי״ע ולכן נק׳ שושן כי כנ״י נק׳ שושן שושן עמק איומה והוא כמ״ש כשושנה בין החוחים מה שושנה אית לה תליסר עלין דסחרין לה אוף כנ״י כו׳ והנה השושנה היא אדומה ומתלבנת ע״י האש, וכך כ״ז הוא בכנ״י שהיא בין החוחים שנשפלת למטה בגלות בשר של בבל ולכן היא אדומה בעצם סומקא כוורדא בחי׳ גבורות כי ירידה זו הוא ע״י בחי׳ גבורות כמשי״ת לקמן בפי׳ אתה גבור לעולם כו׳ ואח״כ ע״י ירידה זו נעשי׳ עלי׳ והוא מה שמתלבנת והיינו ע״י האש שהוא בחי׳ התעוררות רשפי אש בכל ניצוץ מישראל לעלות למקורו כו׳ ונקראת איומה לשון תוקף להגין מן החיצונים כנודע וכמ״ש בזהר ר״פ תרומה בענין איומה כנדגלות איומה תקיפא לאגנא על כולא ואפילו בח״ל שאין התגלות השכינה היינו לינקא מינה בבחי׳ פנימי׳ אבל לאגוני מיגנא כמ״ש בזהר פ׳ לך.

הג״ה הנה גבי י״א סממני הקטורת כ׳ בפע״ח ש״ו שאין הקדש מתערב בחול ע״כ החיות מהקדושה שבהם הוא רק בבחי׳ מקיף על עשר כתרין דנוגה ולכן הם י״א וזהו״ע לבונה כו׳ וע׳ בד״ה ראה ריח בני ומזה יובן גודל הירידה מאחר שא״א כלל שיתערב עמהם לכן גם היותו בבחי׳ מקיף על ע״ס דנוגה דוגמת עתיק בקדושה זהו ירידה עצומה שהרי אפילו בקדושה מ׳ דאצי׳ שנעשית עת״י לבריאה ארז״ל הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים וכ״ש להבדיל אלף פעמים הירידה ממ׳ דקדושה להיות עתיק לק״נ וע״כ צ״ל כצבי או כעופר האילים אלא שי״ל שזהו רק שמתלבש בעתיק דק״נ עכ״ה. ב׳תמז

ב) **וזהו** הענין אחש דאחשורוש, כי הנה כדי להיות ירידה זו דשכינה עמהם בבחי׳ גלות בעילם א״א להיות ע״י בחי׳ השתלשלות עו״ע כי הנה אם הי׳ ההמשכה נמשכת בבחי׳ עו״ע הי׳ הכל בחי׳ א״ס ולא הי׳ התהוות בחי׳ עולמות ולכן אפילו מה שנמשך להיות בחי׳ סובב וממלא לעלמין זהו בחי׳ ירידה ובחי׳ דילוג ולא בחי׳ השתל׳ עו״ע ח״ו וזהו אני ה׳ לא שניתי כמו שהי׳ קודם כל סדר השתל׳ שבע״ח ועכשיו בעת בה״ע

ואחר שית אלפי שני דהוי עלמא הכל בלי שום שינוי כלל כי מה שנמשך להיות סובב לעלמין הוא רק בחי' הארה לבד כנודע לכן אינו פועל שינוי כו' אך בבחי' התהוות עולמות עליונים אז שייך לשון השתל' וכמ"ש ומקבלין דין מן דין והיינו דוקא בע"ס עצמן. אך כדי שיהי' ירידת והתלבשות השכינה בגלות א"א להיות ע"י השתלשלות כי אין ערוך כלל רק ע"י דילוג וקפיצה וכמ"ש דומה דודי לצבי או לעופר האילים כו' ואיתא בזהר ס"פ בחוקותי דקי"ד ע"ב דפסוק זה נאמר על זמן הגלות שאז הוא ית' דומה לצבי דסליק איגרין ונחית דרגין כו' פי' עד"מ הצבי שמרוצתו במהירות ודילוג גדול שלא בהדרגה כלל כך עד"מ בחי' ירידת אור האלקי להיות בגלות עם ישראל וכמ"ש ושמתי כסאי בעילם או כמ"ש ואנכי ארד עמך מצרימה הנה הוא בא בבחי' מרוצה ודילוג גדול ע"ד מ"ש הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שלא בבחי' השתל' והדרגה כי בחי' השתל' היינו כשנמשך מדרגא לדרגא מעילה לעלול אבל להיות ירידת האור והחיות בטורי דפרודא שהן תחתית כל ההשתל' שאינן בערך כלל שיוכל להיות המשכת גילוי אלקות שם בהדרגה א"כ ירידה זו הוא רק בבחי' דילוג שלא בהדרגה ולזה נמשל לצבי שמרוצתו ג"כ במהירות ביותר שלא בהדרגה וכמאמר ורץ כצבי כו' כך הוא ירידת אוא"ס להתלבש בשר של עילם שהוא כערך הדילוג מאיגרא רמא כו' וזהו דסליק איגרין ונחתי דרגין כו' וזהו סב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר פי' הרי בתר הם בחי' טורי דפרודא מלשון ויבתר אותם בתוך שהוא לשון כריתה והבדלה (וכן בירמי' ל"ד י"ט בין בתרי העגל כו') כך בחי' טורי דפרודא נק' הרי בתר שנבדלו ונפרדו להיות בבחי' יש בפ"ע משא"כ אצי' איהו וגרמוהי חד ואין שם פירוד כו' ולכן כדי שיהי' התלבשות אלקות על הרי בתר אז הוא דומה לצבי לפי שזהו בחי' דילוג ומרוצה שלא בהדרגה ונמשל לצבי כו' כנ"ל או לעופר האילים פי' עופר האילים הוא איל בחור שמרוצתו במהירות עצומה יותר ובכח גדול ובקפיצה מהר להר ומגבעה לגבעה עד שא"א לשום בריה לרכוב עליו מגודל המרוצה משא"כ הסוס שעומד לרכיבה לרכוב האדם עליו לפי שאין מרוצתו במהירות כ"כ לכן יכולים לרכוב עליו ונושא רוכבו למקום שאין הרוכב יכול להגיע שם בעצמו

ב'תיז אבל מרוצת עופר האילים הוא במהירות ביותר עד שא"א לאדם לרכוב עליו כו' וכך יובן הנמשל דהנה בזמן מ"ת כתיב כי תרכב על סוסיך כו' לפי שנאמר וירד ה' על הר סיני שהי' אז ג"כ בחי' ירידה גדולה שלא בהדרגה לשכון על הר סיני גשמי להתגלות באש וקולות וברקים כמ"ש וכל העם רואים את הקולות כו' ולזה נאמר כי תרכב על סוסיך כמו עד"מ הסוס שאדם רוכב עליו שמוליכו בבחי' מרוצה מה שלא הי' יכול האדם להגיע בעצמו כך עד"מ בחי' אותיות התורה נמשלו לסוסים שהביאו והמשיכו להיות גילוי חכמת התורה (שנק' אדם כמ"ש וזאת התורה אדם וכתי' חכמת אדם תאיר פניו כו') למטה בעשי' בגשמיות והוא ג"כ שלא בהדרגה כו' והכח הזה דוקא באותיות כי אותיות לשון הובאה והמשכה כמו אתא ואייתי מתניתא בידו וכמ"ש במ"א וזהו קול דודי מדלג על ההרים שמדבר על

מ״ת. אך הנה הירידה על הרי בתר בטורי דפרודא כנ״ל הוא ירידה עצומה ודילוג גדול ביותר ולזה נאמר סב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים שמרוצתם במהירות עצומה יותר ממהירות הסוס שלכך לא יוכל האדם לרכוב ולישב עליו בשעת מרוצתו מגודל המהירות כו׳ וכך להיות ירידה זו למטה מטה על הרי בתר הוא דוקא ע״י דמה לך לצבי או לעופר האילים שהוא דילוג גדול ביותר כו׳ (ואפשר לומר בביאור הנמשל דהסוס רוכב עליו האדם וידוע דבחי׳ כמראה אדם הוא בחי׳ תיקון והתלבשות אורות בכלים משם נמשך האור באותיות התורה אבל בגלות סליק קוב״ה לעילא לעילא לבחי׳ כי לא אדם הוא כמ״ש במ״א ע״פ וארא אל אברהם כו׳ אשר שם אם צדקת מה תתן לו כו׳ ומשם נמשך למטה ע״י בחי׳ עופר האילים ולכן א״ש הנמשל שאין שום אדם יכול לרכוב עליו כו׳ רק מלמעלה מהשתלשלות בחי׳ אדם וכמ״ש במ״א בפי׳ הזהר דבחוקותי סליק איגרין ונחית דרגין תחלה סליק איגרין בחי׳ מקיפים שלמעלה מהשתל׳ ומשם נחית דרגין כו׳ ועמ״ש במ״א ע״פ הזהר ויחי דרמ״ו נפתלי אילה שלוחה כו׳ מאתר עמיקא כו׳.

ג) **והנה** כ״ז בבחי׳ ירידת האור והמשכתו מלמעלמ״ט שיורד ומתלבש בסוד גלות השכינה כמו אנכי ארד עמך מצרימה שנמשל לצבי או לעופר האילים מטעם הנ״ל. והנה ירידה זו צורך עלי׳ היא לע״ל והיינו שכמ״כ בבחי׳ העלי׳ מן הגלות שבחי׳ העלאה זו מלמטלמ״ע דומה ממש כמו עד״מ הצבי ועופר האילים שרץ מן העמק אל הר גבוה בדילוג ומרוצה גדולה ולא בהילוך בהדרגה כך כתיב ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים פי׳ ברח הוא ענין משל לבחי׳ המרוצה הגדולה והוא בחי׳ העלאה מן ההתלבשות בגלות הנ״ל וכמ״ש ואנכי אעלך גם עלה שהוא בבחי׳ מרוצה ודילוג גדול כ״כ שלא בדרך עו״ע בהדרגה אלא לבחי׳ ומדרגות עליונות הנק׳ הרי בשמים כי הנה בחי׳ ריח הבשמים הוא המשיב את הנפש מפני עוצם התענוג שתתענג בו הנפש וכך יובן למעלה ענין בחי׳ ריח שהוא מבחי׳ תענוג עליון וכמ״ש במ״א ענינו בפי׳ ראה ריח בני כריח שדה כו׳ ובענין ריחא דלבושייכו כו׳ ובמשיח כתיב והריחו ביראת ה׳ דמורח ודאין והרי בשמים הם המקורות לגילוי בחי׳ ריח ותענוג עליון ב׳תיח והיינו בחי׳ ג״ר (נ׳ דהיינו ג״ר חב״ד דע״י שהם המקור לכל גילוי בחי׳ תענוג עליון הנמשך מבחי׳ חוטמא דע״י כו׳ וכמ״ש במ״א בפסוק שחורה אני ונאוה כו׳ כיריעות שלמה שהעלי׳ לע״ל יהי׳ בחב״ד דע״י יעו״ש באריכות מזה) וזהו שנק׳ בשמים ראש כי הראש כולל ג״ר כנודע וזהו שנאמר ג״כ ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים כו׳ והיא עלי׳ גדולה לכנ״י שיתעלו למעלה לקבל האור מג״ר שהארת אוא״ס מאיר שם בגילוי יותר מכל בחי׳ השתל׳ ולכן נאמר ברח לך דודי כצבי או כעופר האילים כו׳ שהעלי׳ היא בבחי׳ דילוג שלא כסדר והדרגה וזהו״ע ב׳ הפסוקים כעופר האילים על הרי בתר הוא בחי׳ הירידה בגלות שהוא ג״כ שלא בהדרגה ופסוק השני כעופר האילים על הרי בשמים הוא העלי׳ שלא

בהדרגה כו׳ והא בהא תליא דבחי׳ ירידה בבחי׳ זו שעל הרי בתר היא הגורמת העלי׳ בבחי׳ זו שלא בהדרגה על הרי בשמים כו׳ וזהו שארז״ל זכו אחישנה ל׳ מהירות שהוא רומז לבחי׳ עלי׳ שלא בהדרגה.

ד) **ולהבין** בתוס׳ ביאור ענין ירידה זו כצבי או כעופר האילים שהוא צורך עלי׳ כו׳ איך ומה יהי׳ העלי׳ ע״י ירידה זו. הנה יובן עפ״י מאמר אתה גבור לעולם אד׳ מחיה מתים אתה רב להושיע דהנה בחי׳ מרוצה זו כעופר האילים בדילוג גדול זה נק׳ ג״כ בחי׳ גבורה כי המרוצה תלוי ג״כ בכח הגבורה כמו שצריך להיות לזה קלות הרגלים שמצד עוצם תגבורת כוחו יכול לרוץ הרבה מאד ולכן נא׳ כעופר האילים שהוא איל בחור (וכן פי׳ בפרד״ס בערכי הכינויין בערך עפר שבחי׳ עפר האילים נק׳ בחי׳ תפארת בעת תגבורת צד הגבורה וכ״ה בזהר ומק״מ פ׳ אחרי דס״ט בענין אילות השדה שזהו מ״ש ששים גבורים כו׳) וביאור ענין זה יובן עפ״י ביאור מאמר הנ״ל דאתה גבור כו׳ דהנה ענין (הג״ה והנה אתה גבור לעולם אד׳ ר״ת אגל״א והשם הזה מרומז בר״ת דפסוקים גבי יהודה אתה גור ארי׳ לא יסור אוסרי לגפן כ״כ הבחיי, ועמ״ש ע״פ יהודה אתה בת״א פ׳ ויחי, וגבורה זו להתגבר על הטבע וכענין כי שרית עם אלקים כו׳ ולכן נז׳ בברכה זו תח״ה שהיא למעלה מהטבע ועמ״ש בענין שמשון הגבור והיינו ע״י שער רישי׳ דנזירות שנמשך מא״א) דהנה ענין שייכות הגבורה לבחי׳ שם אד׳ הוא כי הנה אוא״ס רם ונשגב בערך מכל ההשתלשלות דאבי״ע לכן כדי שיהי׳ נק׳ בשם אד׳ היינו אנת אשתמודע אדון על כולא דהיינו להחיות נבראים מאין ליש כו׳ הנה צריך שיהי׳ דילוג בדילוגות גדולות דהיינו בחי׳ צמצומים רבים מאד כי מצד עצמות אוא״ס אין זה מערכו כלל כידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא ולאו מכל אינון מדות איהו כלל והנה בחי׳ הדילוגים והצמצומים הללו נק׳ בשם גבורות דוקא להיותם באים מסיבת הכח הבא בתגבורת וחוזק גדול (ועמ״ש במ״א בענין צרור החיים ור״פ ויחי יעקב מענין ויפח באפיו) כנ״ל במשל גבור הגשמי אשר מהירות ודילוג המרוצה באים דוקא מחמת כח היותר גדול כו׳, וזהו פי׳ אתה גבור בבחי׳ תגבורת כח הגבורות עליונות שמחמתם דוקא יוכל

ב׳תיט להיות דילוג המדרגות לבא לבחי׳ צמצומים רבים ולהיות אדון על כולא להחיות בע״ג בחי׳ נפרדים כו׳ (ושרש ומקור גבורה זו הוא בחי׳ גבורה דע״י שמשם מקור התהוות העולמות כנודע וזהו קול ה׳ בכח כו׳) ותכלית ירידה ודילוג זה הוא כדי להיות מחי׳ מתים אתה. וענין תחיית המתים יובן בהקדים מארז״ל לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם גרים שנאמר וזרעתיה לי בארץ, והקושיא ידוע דכלום אדם זורע קב אלא כדי להוציא ממנו כמה כורים כו׳ אך הענין דפי׳ וענין תוס׳ הצמיחה ע״י זריעה זאת היינו בחי׳ בירור והעלאה הניצוצות שנפלו מעולם התהו דהנה כתיב יצב גבולות עמים למספר בנ״י שהן ע׳ שרים לנגד ע׳ נפש דיעקב וכל שר ושר יש לו שרש עליון עד רום המעלות דהיינו עד בחי׳ ז״ת דתהו שהן הנק׳ ז׳ מלכין קדמאין דתהו ולפי שכאו״א כלול מיו״ד לכך הם במספר ע׳ שרים

למטה וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך כו' והנה כתיב בכאו"א מהשבעה מלכים אלו וימלוך וימת ופי' בזהר ענין בחי' מיתה בזמ"ל דתהו היינו מה שנפלו ממדרגתם בבחי' שבה"כ כי מאן דנפיל מדרגיה איקרי מית והיינו שנפלו בנוגה דבי"ע בבחי' ע' שרים, וזהו"ע מחיה מתים דהיינו העלאת ניצוצים אלו שבשבה"כ הנק' מתים שיתבררו ויתעלו למעלה בבחי' התיקון וזהו תחיית המתים אלו והיינו ע"י נש"י שהן מבחי' התיקון ולכן הם המתקנים ומבררים ג"כ בחי' התהו, וזהו שארז"ל לא גלו ישראל אלא כדי כו' שע"י שהיו בגלות בבל תיקנו כל הניצוצות שנפלו בשבה"כ בשר ההוא כי הנה ידוע שכל שפע דצח"מ שבאותה המדינה שתחת ממשלת השר ההוא נשפע הכל ע"י התלבשות באותו השר כמאמר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והמזלות מקבלים מן השרים, והנה כאשר הישראל אוכל מזון ומאכל שנשפע ע"י אותו השר ומתלבש בלבוש שגדל שם וכל צרכי שפע דצח"מ אשר שם ואח"כ בכח מאכל זה הוא מתפלל בכוונה ומוסר נפשו באחד הרי עי"ז הוא מעלה לבחי' הניצוץ אלקי השורה בכח מאכל ההוא שיתעלה להיות נכלל בעולם התיקון שמשם שרש נש"י וזהו להוסיף עליהם גרים דאין ר"ל גרים ממש אלא היינו הניצוצי' שנפלו בשבה"כ שעולים ומתבררים ונכללים בתיקון, וזהו"ע מחי' מתים שהניצוצו' שנפלו נק' מתים כמ"ש וימלוך וימת שהן ז' מלכים דתהו כנ"ל ועלייתן בתיקון נק' תח"ה ולכן נאמר ע"ז אתה גבור כו' דהיינו הגבורה הוא בחי' הירידה למטה להיות ושמתי כסאי בעילם כדי לברר הניצוצות ואח"כ היא העלי' למעלה מעלה וזהו אתה גבור כו' להיות מחי' מתים כו' שיוכל להמשיך החיות למטה כ"כ עד גם להחיות המתים כו' וזהו"ע כעופר האילים שמרוצתו בכח וגבורה מהר לבקעה ומבקעה להר כנ"ל.

ורב להושיע, פי' אחר שאמר מחי' מתים כו' בא ליתן טעם לזה דלכאורה
איך אפשר להעלות מאכל גשמי שיוכללו ויתעלו באלקות ע"י מס"נ
אחר שהמאכל מצד עצמו גשמי הוא, הנה לזה אמר ורב להושיע פי' ע"י
בחי' רב הוא יכול להושיע ולעלות ניצוצי' שנפלו בשבה"כ במאכל וכיוצא.
דהנה אמרו כל רב מבבל ורבי מא"י. והענין דהנה בעשו כתיב נפשות
עשו ל' רבים טורי דפרודא וביעקב כתיב שבעים נפש שהגם שהן ג"כ ב'תכ
בחי' ריבוי מספר שבעים מ"מ הוא בבחי' יחוד, דהיינו שהגם שנשתלשל
למטה להיות ריבוי רבבות השתלשלות אעפ"כ יכול להתייחד ולהתכלל (וזהו
ההפרש בין בחי' הריבוי וההשתל' שבקדושה שעם היותן מתחלקים לריבוי
מדרגות אעפ"כ מתייחדין באחד משא"כ בחי' הריבוי שבסט"א שהן בבחי'
פירוד ונק' רה"ר וכמשי"ת) והנה התהוות ההשתל' והריבוי הוא ע"י בחי'
אותיות כי הנה בחכמה כח מ"ה הוא עדיין למעלה מבחי' התחלקות כמו
עד"מ ההשכלה שבאדם היא עדיין למעלה מבחי' אותיות משא"כ מח' ודיבור
הן בחי' אותיות נפרדות ומזה נמשך בחי' ההתחלקות וכך למעלה יש בחי'
ה"ג מנצפ"ך שמחלקי' את הקול וההמשכה הפשוטה לבחי' כ"ב אותיות
ומזה נמשך ההתחלקות וריבוי ההשתל' ע"י ריבוי הצירופים שבהצטרף כמה

אותיות נעשה תיבה זו ובצירוף אחר נעשה תיבה אחרת כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות כו' והן בחי' עשרה מאמרות שאותיות יהי אור יהי רקיע מהווה ומחי' את האור והרקיע וכן כל הדברים אותיות של לחם נותן חיות בלחם כו' שהוא בחי' ריבוי כמ"ש מה רבו מעשיך וזהו ורב להושיע שהריבוי רבבות ההתחלקות הוא כדי להושיע היינו בכדי להעלות הוא מבחי' רבים טורי דפרודא לבחי' יחיד ולולא זאת הי' הלחם מטמטם ומגשם עד שלא הי' יכול לומר אחד אחר אכלו ממנו משא"כ ע"י בחי' רב גמשך להושיע עד שארז"ל עד לא אכילנא בישרא דתורא לא צלילא דעתאי שהבשר והלחם מוסיפים אור וחיות בנפש, וזהו בחי' כל רב מבבל שהתחלקות בחי' רב הוא בבבל גלו לבבל כנ"ל וכל רבי מא"י היינו כשממשיך בהן בחי' היו"ד בחי' הביטול אז נק' רבי שלי שהוא יותר פרטי מבחי' רב סתם שהוא כללי כי בא"י הי' גילוי אלקות יותר גם לאחר החורבן כמשארז"ל ע"פ ותשבע ותתר בימי רבי שהי' לאחר החורבן (ביאור הדברים דלכאורה אינו מובן כלל כי פי' ורב להושיע היינו שע"י בחי' רב נעשה הבירור והעלאה משבה"כ א"כ בחי' התחלקות דבחי' רב הוא בחי' המברר והרי למעלה מבואר ג"כ שבחי' רב הוא צירוף אותיות המחי' הלחם מבחי' עשרה מאמרות והרי ידוע ג"כ ומבואר למעלה דהלחם ובשר מקבל חיות מבחי' נוגה והוא המתברר וצ"ל שבאמת שניהם אמת דהנה יש ג' בחי' רבים ורב ורבי, והנה רבים הוא בחי' טורי דפרודא דק"נ, ורב הוא בחי' ריבוי והתחלקות שבקדושה והוא המברר הלחם והיינו ג"כ בחי' נש"י המבררים שנק' ג"כ רב ע"ש ירידתם בגלות ומתפזרים כארבע רוחות כו' כדי לברר ק"נ וכמ"ש בסידור ע"פ תהלתו בקהל חסידים, ועי"ז העלי' ג"כ אחש ורוש חסידה ברושים ביתה. ענין מדי ופרס מקיפים ופנימי' ענין ז' סריסים וז' נערות ענין ספר ואגרת, מה ראו על ככה ואע"פ ומה הגיע אליהם במא"א א' תפ"ב אחשורוש שאחרית וראשית שלו, גם י"ל אחיו של ראש, ראש הוא א"א ואחיו ז"א וכן בקליפה נ"ב ארי' ואחיו אחשורוש, כשבת כו' וכן בקדושה ע"י ש"ס משנה שש מעלות לכסא ממשיכים בחי' כשבת אחשורוש דקדושה בחי' שאחרית וראשית שלו.

בד"ה להבין מעלת וגודל הנס של פורים דרוש פורים תקס"ח פי' ענין ויהי בימי אחשורוש י"ל אחש ורוש אחש ענין מהירות היינו ירידת השכינה בבחי' ושמתי כסאי בעילם א"א להיות ע"י סדר והדרגה רק ע"י דילוג וקפיצה וזהו סוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האיילים על הרי בתר שהם טורי דפרודא כמ"ש בזהר ויצא דקנ"ח א' ובמא"א ה' ז', וכן ירידה זו צורך עלי' ג"כ שלא בהדרגה ודמה לך דודי לצבי כו' על הרי בשמים ע"ש בזהר ובמא"א, וזהו אחישנה וחש עתידות למו וענין ורוש ע"ד ההתלבשות בק"נ י"ל רש וכן ענבי רוש והעליי' חסידה ברושים ביתה ובמא"א ח' קפב

חסידה נק׳ הבינה והחסד מרכבה אלי׳ וזהו ברושים ביתה ועיין זח״ג פ׳ ויקרא ד״ז ע״פ כי יקח אחותו חסד הוא, ועד״ז יתפרש ע״ש במא״א א׳ פ״ב אחשורוש זה הקב״ה שאחרית וראשית שלו, ובירידת השכינה בגלות ירדו עמה ג״כ חיילותי׳, וזהו ענין שרי פרס ומדי פנימיים ומקיפים לשון פרס לרעב לחמך ומדו בד, וכן שבעה הסריסים ז׳ היכלות ובמא״א ז׳ ל״א ז׳ הסריסים נק׳ היכלות ד״מ דאצי׳ או דאו״א בבריאה כי הם מסרסים עצמן משבת לשבת, ז׳ הנערות נק׳ היכלות דזו״נ דבריאה שהם משמשים בחול בשחר וערב עכ״ל והי״נ הביא ממ״ש בזהר מקץ דף קצ״ד ע״א, וע״ש במא״א ז׳ י״ד בענין ז׳ מצות בני נח ז׳ מצות דרבנן, וענין שהמגלה נק׳ אגרת ונק׳ ספר, ספר קיום ואגרת ולפי שעה שאז גלו בבבל כו׳ ועיין מענין ספר במא״א סי׳ כ״א.

ב) **בד״ה** ע״כ קראו לימים האלה פורים ענין פנים ואחור הם תורה ותפלה חכמת אדם תאיר פניו, ועמ״ש מענין אדם בד״ה ותחת רגליו יעו״ש היטב ופנים חכמה ותענוג והתפילה היא התעוררות הרצון ל״ה שנק׳ אחור לגבי התענוג עמ״ש בד״ה ואהי׳ אצלו אמון וח״י ברכאן דצלותא ח״י חוליות השדרה שבתוכם החוט הנמשך מהמוח הדעת דרך עורף ואחור, וזהו כי עם קשה עורף הוא בחי׳ הרצון החזק דאחור כו׳, ולעומת זה עמלק ומלק את ראשו ממול ערפו, וזהו שהפיל המן הפור הוא הגורל להגבי׳ כנשר לבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה, וכמו הגורל במקדש, אך הנה מרע״ה אמר ונפלינו אני ועמך שאף שע״י יגמה״ר יוכל להאריך אף גם לרשעים עכ״ז ונפלינו כו׳, וזה הי׳ הנס דפורים שנתבטל הפור והגורל דהמן שגם מבחי׳ זו דקמי׳ כחשיכה כאורה נמשך להיות יאר ה׳ פניו אליך והיינו ע״י המס״נ שהי׳ להם, וזהו ע״כ קראו לימים האלה פורים כו׳, ובמא״א ג׳ כ״ד גורל נקרא הנוק׳ וכן גורל גימט׳ רחל ע״ה, וב׳ גורלות הם נוק׳ דקדושה ונוק׳ דקליפה כו׳ גורל גימט׳ ב״פ ק״כ צירופי׳ אלקים עכ״ל, ואפ״ל מה שהנוק׳ דקדושה נק׳ גורל ע״ד אתעט״ב עטרה כתר שהוא בחי׳ שלמעלה מהשכל נקבה תסובב גבר בחי׳ סובב ומקיף ולכן נק׳ גורל, וכן ארז״ל רפ״ק דסוטה ע״פ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים דקאי על זיווג, ועמ״ש בד״ה חנוכת הבית, ענין מזון ולבוש בית אשר בית הוא מקיף למקיף, והאשה נק׳ בית כמארז״ל ביתו זו אשתו, וזהו מצא אשה מצא טוב טיבו דעתיקא, והנה עמלק ג״כ גימט׳ ב״פ ק״ק צירופי אלקים, וג״כ נוק׳ דקליפה נק׳ עמל במא״א ע׳ ל״ח וא״כ הגורל דהמן שרצה להמשיך החיות בנוק׳ דקליפה, ולעקור נוק׳ דקדושה שהיא כנס״י להשמיד להרוג כו׳, ובמשלי א׳ י״ד גורלך תפיל בתוכינו כיס א׳ יהי׳ לכולנו היינו זנות כיס א׳ היינו יסוד דנוק׳ דקליפה נק׳ זה גורלך גורל דקליפה, נתבטל הגורל דהמן והיינו ע״י אסתר נוק׳ דקדושה, במא״א סוף אות פ״א פורים גימט׳ של״ו מתוך ג׳ אלקים ע״י ג׳ הוויות דמגלה ע״י מרדכי ונעשה שלו בעולם עכ״ל ור״ל ג״פ הוי׳ אלקים גימט׳

פורים היינו מתוך שם אלקים ע״י הוי׳, וג׳ הויות גי׳ מגלה, והנה ג״פ אלקים גימט׳ גרון וזהו ענין חרן כמ״ש בת״א פ׳ ויצא בד״ה ויצא יעקב שזהו ענין נחר גרוני שאין הבכור העליון מאיר בגילוי כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה והיא בחי׳ אסתר אסתיר פני, וע״י קריאת המגילה שממשיכים ג׳ הויות אזי ובאבוד רשעים רינה מבחי׳ חרן נעשה רנה לכן מגלה עם חרן גימט׳ פורים, וענין ג׳ הוויות ג״כ גימט׳ מלח ברית מלח עולם, וגימ׳ מזלא, וענין שלו ע״ד השלו הי׳ עוף שמן בחי׳ חכמה גם שלוה ע״ד מו״ס דשכיך ושקיט וזהו ענין עבודת הצדקה השקט ובטח, ועיין בענין ז״פ הוא האלקים שאומרים ביוהכ״פ ועמ״ש מזה בד״ה שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך, ומזה יש להעיר לענין פורים כי יוהכ״פ ר״ל כמו פורים, ואפ״ל עוד כי עמלק ומלק כו׳ היינו בגרון ששם ג״פ אלקים, ויניקת עמלק מק״ק צירופי אלקים להסתיר ולהעלים אך ע״י ג׳ הוויות שמאירים בג׳ אלקים נתבטל בחי׳ עמלק, עוד מענין גורל ע״פ בהנחל עליון גוים כו׳ באו ישראל לגורלו של הקב״ה שהפיל גורל בינו ובין ע׳ שרים כמבואר בתרגום, וזהו ישראל לסגולתו בבחי׳ סגולה שלמעלה מהשכל כו׳ ובאג״ה ע״פ מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו כו׳, ועיין רבות ויחי פצ״ח, עמ״ש מענין על כן ע״פ על כן קראה שמו נפתלי בבוך בראשית ב׳ ע״פ המדרש בתילים סי׳ א׳ ע״פ לא כן הרשעים כו׳ על כן לא יקומו רשעים במשפט, ושם שבמע״ב נאמר ויהי כן והרשעים אומרים לא כן ע״ד מפלגך מלתתא ולכן כאן שעמדו באמונתם נאמר על כן והמשיכו הנס דוגמת מע״ב, ומ״ש עוד הפעם על כן י״ל נגד מה שנאמר ובכן אבוא אל המלך והנה כן י״ל נצח עמוד הימיני יכין על כל י״ל כי כל בשמים ובארץ והנה באדם בחי׳ כן ע״ד מודים אנחנו לך, ומבחי׳ על כן נמשך תשועות היהודים שהם בבחי׳ הודאה ובבחי׳ על כן ומזה נמשך מפלת המן היינו על כן לא יקומו רשעים במשפט.

ג) **קיצור** דרוש פורים תקס״ג ע״פ ובהגיע תור אסתר ענין שבע נערות הראויות לתת לה זהו ההיכלות דזו״נ דבריאה המעלים את הנשמה ע״ד חונה מלאך ה׳ סביב ליריאיו ויחלצם כמ״ש מזה בזהר ר״פ וישלח דקס״ו א׳, ועיין מזה ברבות ס״פ משפטים דק״נ ע״ד ס״פ ל״ב, ובגמ׳ פרק התכלת ד״ג ע״ב דקאי על מצות ופי׳ מהרש״א לפי שמהמצוה נברא מלאך א׳, ועיין ביבמות פמ״ח דק״ב ע״ב בענין ויחלצם, וכן נזכר בגמרא פ״ז דב״מ דפ״ה ע״ב בכולהו אזלי מלאכי לבר מגוהרקי׳ דר״ח דמנפשי׳ אזיל, ועמ״ש ע״ז בע״ח שער העיבורים פרק ד׳ אות א׳ ומ״ש ע״ז בבה״ז פ׳ בשלח על המאמר דמ״ח ע״ב בענין ארבין, והוא בד״ה עוי״ל המאמר באופן אחר, ועמ״ש בלק״ת בד״ה כנשר יעיר ספ״א ובפ׳ ואתחנן בד״ה ענין ק״ש רפ״ג, ועמ״ש בד״ה ושמתי כדכד דרוש השני ספ״ג מענין ר׳ חייא שהי׳ כמו בחי׳ יעקב, וביעקב נאמר כי שרית עם אלקים, עיין בד״ה אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר ספ״ב וגם יעקב בריח התיכון כו׳, ועד״ז ובהגיע תור אסתר כו׳ לא

בקשה דבר על זה שהמלאכים מעלים הנשמה הוא כענין והחיות נושאות כו׳ וע׳ בד״ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים פי׳ שכדי להעלות נה״ב זהו ע״י כח ועוז מהמלאכים שמשם שורשה כו׳ ונשמות הנק׳ אחים ורעים א״צ עזר וכמו דסגי לי׳ בק״ש וא״צ לברכות שלפני ק״ש ששם נז׳ מענין והאופנים והחיות כו׳.

והנה כמ״כ בכללות כנ״י סוכת דוד הנופלת כמ״ש באג״ה סי׳ ט׳ בד״ה אהוביי אחיי וריעיי, ועמ״ש בד״ה כי ההרים ימושו בענין ותפול לפני רגליו (שאינה מקבלת מפנימי׳ ישראל דלעילא כמ״ש בד״ה זכור בפ׳ תצוה בפי׳ כנסת ישראל כ״א מבחי׳ רגליו ועמ״ש בד״ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר), והיינו ע״ד כי פנו אלי עורף ואעפ״כ סמכן דוד ברוה״ק סומך ה׳ לכל הנופלים והיינו ע״י המצות אקב״ו רצון יריאיו יעשה, ועמ״ש ע״פ ה׳ לי בעוזרי, וכן ע״י התורה שנק׳ עוז ותושי׳ בד״ה בחדש השלישי והסמיכה ממקום גבוה, ועיין בסידור ע״פ סומך ה׳ לכל הנופלים, ועיין מענין סמך בזהר ר״פ תרומה דקכ״ז ע״א, ומ״ש בד״ה ואלה המשפטים דתקס״ב בענין ג׳ משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר הקב״ה יושב ושואג כארי כו׳ שהוא כדי ליתן כח ועוז בכנ״י כו׳, וזהו סמכוני באשישות כו׳, וזהו ענין בימי אחשורוש פי׳ אחש ורוש, אחש ע״ד חשמל עתים חשות, עיין בת״א פ׳ לך בד״ה והבדילה הפרוכת סייג לחכמה שתיקה (כתר לי זעיר ואתם תחרישון דקי״ס משה כבד פה וכבד לשון ע׳ בד״ה יביאו לבוש מל׳ ואח״כ מל׳ גילוי ע״ד המשל (ולבוש החשמל מלביש לזו״נ ושומרים מיניקת החיצונים כי הוא גבוה מהם שנמשך מהבינה ששם אין יניקה כו׳, וכמ״כ הלבושים מהמצות הם שומרים להנשמה ועמ״ש בת״א פ׳ חיי בד״ה ואברהם זקן בענין ויבא משה בתוך הענן אך פי׳ אחש ורוש מפני שהמ׳ מלובשת בלבוש שק אלביש שמים קדרות צריך העזר והסמך להתלבש ג״כ באותו הלבוש (ועיין בזהר ס״פ בחקתי דקט״ו ע״ב ע״פ ואף גם זאת כו׳ לא מאסתים ולא געלתים לכלותם והיות דיירי בשוקא דבורסקי כו׳ שהוא בחי׳ אל א״ד גימט׳ צו ואין צו כו׳ לבוש הטבע) ונק׳ ורוש (ואפ״ל שזהו ענין תושבע״פ שנתלבשה בדברים גשמיים, וכמ״ש בד״ה ויושט המלך לאסתר בענין מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו) המולך מהודו ועד כוש דקמי׳ כחשיכה כאורה, עיין מענין כוש במא״א כ׳ כ״ח ועמ״ש בד״ה שחורה אני ונאווה דרוש הראשון, ועיין במא״א א׳ קפ״ב כנזכר לעיל סעי׳ א׳, ועד״ז הי׳ רשב״י אחר החורבן דווקא וע׳ ממעלת רשב״י במ״ר פ׳ נח פל״ה, וכמו משה וחנוך נמשכו משמטת החסד לעזור בשמטת הפחד, וכן למעלה במ׳ מאיר הארת הכתר יותר מז״א מפני שהיא קרובה אל הקליפות וצריכה עזר כענין י״ג עלין דסחרין לשושנה ועד״ז ממש מבואר במ״ר פ׳ וישב פ׳ פ״ו ע״פ ויהי ה׳ את יוסף כו׳, אבל זה שהוא קטן וברשות עצמו עצמו לפיכך ויהי ה׳ את יוסף ע״ש). גם י״ל ענין אחש שתיקה זהו כענין מל״ת בארץ לא זרועה וכענין

הודאה לגבי ברכה, לך דומי׳ תהלה נורא תהילות, ועיין בד״ה אלה פקודי המשכן ספ״ד, או י״ל ענין אחשורוש ע״ד אעשה לו עזר הנמשך מבחי׳ כנגדו וכמ״ש ע״פ ואני אראה בשונאי וע״פ משכני אחריך נרוצה, ועמ״ש ע״פ וזאת התרומה כו׳ זהב זו בבל כו׳ כסף זו מדי ברבות תרומה ס״פ ל״ה, היינו ע״י מדי באו לבחי׳ נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה׳, גם י״ל ע״ד מ״ש במ״ר באיכה דס״ו ע״ד בבל קשה ומדי מתונה לכן מדי הוא כסף שהוא חסד כו׳ וזהו אחש להיות עזר הוא ע״י ורוש, כשבת כו׳ אשר בשושן בחי׳ שושנה בין החוחים, ונמשך יג״מ דסחרין לשושנה חור החית גדולה חירו דיובלא (אחר שיהי׳ גער חית קנה ועמ״ש ע״פ דודי שלח ידו מן החור) וזלע״ז אז בקליפה הנמוך מתעלה לגבוה וזהו גידל המלך את המן והיינו ע״י ירידת והמשכת כתר דקדושה למל׳ יש תוקף לכתר דקליפה הדבוק באחורי המ׳ להגבי׳ אליו בחי׳ המן, זה צ״ע וי״ל ע״ד כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו לפום גמלא שיחנא, וע״ד מ״ש התוי״ט פ״ה דאבות משנה ה׳ גבי ולא אירע קרי לכה״ג ביוהכ״פ שנחשב נס משום שאז דוקא מתחזק היצה״ר כו׳, וכמו לית כתובה דלא רמו בה תיגרא, הפיל פור גורל למעלה מהשכל וגם למעלה מהרצון (עמ״ש בד״ה בשלח פרעה רצון צנור כו׳) אם תגביהי כנשר, אך משם אורידך נאום ה׳ (כי הנה הק״ו אם לעוברי רצונו כך משום ורב חסד שלמעלה מהרצון עאכ״ו לעושי רצונו שממשיכים מבחי׳ זו דרך הרצון שזהו המשכה פנימיות.

ב׳תכא **איתא** במדרש משל דהמן רשיעא לצפור שקיננה כו׳ בא חבירו כו׳ כך א״ל הקב״ה להמן הרשע אי שוטה שבעולם אני אמרתי להשמידם כביכול ולא יכולתי שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה וגו׳ ואתה אמרת להשמיד להרוג ולאבד חייך רישך מסורה חלף רישיהון דאינון לשזבא ואת לצליבא ע״כ. ולכאורה תמוה איך במשל אמר בא חבירו ועמד לו על גביו, ואיך יצדק כן בנמשל שהוא מה שא״ל הקב״ה באיזה דרך יתייחס הקב״ה לחבר לו חלילה, וקושיא זו מבואר באלשיך. ולהבין זה יש להקדים מ״ש באיוב סי׳ מ׳ ואם זרוע כאל לך וגו׳ עדה נא גאון וגבה כו׳ והדך רשעים תחתם טמנם בעפר יחד כו׳ וגם אני אודך כו׳, דמשמע דזהו דבר שאי אפשר להיות בלתי לה׳ לבדו ואין לאדם כח זה גם לגדולי הצדיקים להפיל הרשעים בזכותם, וגם בגמרא פ״ק דברכות אמרו ואיבעית אימא שעה משחקת לו שאני, דמ״מ תמוה מדוע לא יועיל צדקת הצדיק להפיל הרשע

כביכול — לולי משה וגו׳: בבוך 376 נוסף בגיליון: ועיין זח״א פ׳ וישב דף ק״פ ע״א זח״ג פ׳ שלח דף קס״א א׳.

ועוד דבכמה כתובים מבואר שצדיקים יפילו לרשעים ע״י תפלתם. אך הענין הוא משום דשרש נשמות הצדיקים הוא משם מ״ה דתיקון ושרש הנפשות של הרשעים הוא מבחי׳ התהו דהיינו מבחי׳ הפסולת דתהו שנפל בשבה״כ כמ״ש הנפילים היו בארץ אשר מעולם אנשי השם פי׳ שנפלו מעולם התהו (ובמ״א פי׳ דהנפילים הוא שלא נקלטה הטפה ברחם הנוק׳ כו׳) שלפני עולם התיקון וכמ״ש לפני מלך מלך לבנ״י כו׳ והן הן תתקע״ד דור.

והענין יובן בהקדים תחלה ענין ירידת הנשמה לעה״ז כי הנשמה שרשה מעולם התיקון משם מ״ה, וע״י בירור נה״ב ודצ״ח שהם מעולם התהו שהוא גבוה יותר עי״ז תתעלה הנה״א כו׳ וכנודע מענין והחיות נושאות את הכסא כו׳ וזהו אחור וקדם צרתני כו׳ ולכן האדם מקבל חיות מהמאכל וזהו ג״כ ענין מצות הקרבנות והנה בעולם התהו הי׳ ג״כ ד׳ בחי׳ דצח״ם כי המדות נק׳ צומח ואחורי׳ דאו״א שנפלו ג״כ זהו בחי׳ חי כו׳ והנה דצ״ח אינן בעלי בחירה וניתנו לאדם שהוא יברר אותם, אבל בחי׳ המדבר הוא בעל בחירה ולזאת הרשעים ששרשן מעולם התהו והתהו גבוה מבחי׳ התיקון לכן אין ביכולת הצדיק ששרשו מבחי׳ התיקון להכניעו ולהשפילו כיון ששרשו מתהו הגבוה מהתיקון וגם הוא בעל בחירה ולא ניתן לצדיקים שימשלו עליו לבררו כמו דצ״ח שאינן בעלי בחירה כו׳. והנה בעלי בחירה אם בוחרי׳ בטוב אזי הם נכנעי׳ אל הקדושה וזהו בירורם וכמ״ש וכל העמים באים לשמוע חכמת שלמה כו׳ אכן אם בוחרים ברע ונמשכים אחר עכומ״ז אזי בירורם הוא ע״ד את אשר שלט האדם כו׳ עמ״ש ע״פ בשלח פרעה כו׳ וזהו וינצלו את מצרים כו׳ עמ״ש פ׳ וארא בענין המטה כו׳ וגם ע״ד ופרעה הקריב כו׳ ועמ״ש ע״פ משפט כתוב הוא כו׳ ולכן לא יוכל הצדיק להפיל הרשע, כיון שעדיין לא נתברר ולא נתרוקן ממנו הניצוצי׳ מעולם התהו והרי התהו גבוה מהתיקון מש״ה לא יכול הצדיק אף ששרשו מהתיקון להפיל הרשע עם היותו רשע ובעצמו רע אך ורק מצד הניצוצי׳ שבו שהן מעולם התהו ששרשם גבוה יותר כו׳. אך זהו דוקא כשהרשע הוא עדיין לא נתמלא סאתו דהיינו שלא נתרוקן ממנו עדיין הניצוצי׳ דתהו ב׳תכב
שיש בו אז לא יש ביכולת הצדיקים להשפילם ולהכניעם אבל כשנתמלא סאתו ונתרוקן ויצא מהם חלק הטוב אזי יש ביכולת הצדיקים להכניעם ולהאבידם כו׳ וטעם הדברים כי כאשר המה בשלימותם ממש הרי המה אנשי השם אשר מעולם התהו ממש ומש״ה אף שהן עצמן רע מ״מ החיות שבהן שמעולם התהו גבוה מבחי׳ התיקון ע״כ לא יכול לו הצדיק אף שהוא טוב שהרי הוא מהתיקון שלמטה במדרגה מעולם התהו, וכמ״ש בס׳ עמק המלך דשרש עולם התהו הוא מבחי׳ י״ה דס״ג כו׳ ומזה הוא שרש תתקע״ד דור הנ״ל ע״ש דף י״ט ע״ד, והוא ע״ד שנת׳ במ״א בענין שהל״ת גבוהים ממ״ע שהן תלוים בי״ה והינו ע״י דחיי׳ דברים האסורים שהן הקליפות המסתירי׳ על בחי׳ שם מ״ה והוא לפי ששרשן מבחי׳ הנ״ל כו׳. אמנם כשכבר נתמלא סאתו ויצא ממנו חלק הטוב שהי׳ בו מעולם התהו ולא

נשאר רק חלק הרע אזי יוכל הצדיק להפילו וכמ"ש כהמס דונג כו' כי רק מצד הטוב שבהם מעולם התהו גבוהים הם מבחי' התיקון אבל לאחר שהוציאו מהם הטוב ונשאר חלק הרע עם מעט ניצוצי' שבו ע"ד תמצית דתמצית הנשאר בשולי הכלי כו' אזי יכול הצדיק להאבידו, ודוגמא לדבר בלעם הרשע שהי' מבחי' התהו וע' בלק"ת פ' בלק ולא יכלו לו בנ"י עד אשר הוציא משה ממנו חלק הטוב והוא ע"י ששם הקב"ה דברו בפיו ונעשה פרשה גדולה בתורה על ידו שנשא משלו ויאמר כו' שהוא כל פ' בלק והפרשיות הללו מדברי בלעם הן ונעשו תורה למשה וישראל וזהו חלק הטוב שיצא ממנו ואז לא נשאר רק חלק הרע שבו ולכן אמר אח"כ הנני הולך לעמי כו' ולכן יכלו לו אח"כ והרגוהו, ועד"ז בכל הרשעים וכמו שאמרו דלמא יפוק מיני' ברא מעליא כו' וכן נאמר בעמון ומואב אל תצורם ואל תתגר בם כו' והיינו מפני שתי פרידות שעתידו' לצאת מהן נעמה העמונית ורות המואבי' ואמרו במדרש לא דמי מאן דזמין למילקט תאינין למאן דכבר לקיט כו', וזהו שנאמר ואם זרוע כאל לך כו' ראה כל גיאה הכְניעהו והדוך רשעים תחתם פי' כמו שהם בשלימותם שלא נתרוקן מהם החיות שמעולם התהו וזהו תחתם וזהו טמנם בעפר, ר"ל הכל כמו שהוא בשלימותו עדיין, זה אין ביכולת הצדיק מטעם הנ"ל אלא הקב"ה לבדו אשר הוא כל יכול מאחר שהוא פעל ועשה את התהו והתיקון וגם עולם התהו עם היותו שרשו גבוה מהתיקון מי"ה דס"ג כנ"ל מ"מ לגבי א"ס ב"ה הרי גם השם י"ה עצמו הוא רק בחי' שם והארה בעלמא וכמ"ש במ"א בפי' שמע שם ע' שהשבירה לא הי' רק בבחי' שמות שם והארה כו', לכן ממנו לא יבצר כל להשפיל ולהכרית ולהכניע הרשע עם היותו בתקפו עם החיות שבו מעולם התהו כו' וז"ש ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו כו' דענין הגובה והגאון היינו מצד שרשם מעולם התהו וכנודע

ב'תבג ג"כ מענין ההפרש בין גדולה לחסד כו', וגם נק' גאה לפי ששרשם מעולם התהו שהוא משם ס"ג אשר הוא גיאות דקדושה וכמ"ש ה' מלך גאות לבש, ובפרטות י"ה דס"ג דהא מבואר בר"ח שער הענוה שמקום הגאות הוא בג' ראשונות כו' וזהו ענין ס"ג דס"ג כו' אלא שבקדושה הרי במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם ממש אתה מוצא ענותנותו כמ"ש רם ונשא וכתיב בתרי' ואת דכא ושפל רוח כו' והיינו משום כי גדולה וגיאות זו עצמה להיות גאות לבש שיהי' אנא אמלוך ענוה גדולה היא וירידה והשפלה כו' כי באמת אין על מי למלוך וכולא קמיה כלא חשיב כו', אך כשנפל משם ס"ג בשבה"כ נתהוה מזה הגסות ממש, וזהו שנק' הרשעים תתקע"ד דור הנ"ל בשם גובה וגיאה כו' והנה ידוע שההפרש בין שם ס"ג לשם ע"ב הוא רק במילוי הוא"ו שבשם ע"ב הוא ביו"ד משא"כ בשם ס"ג שהוא באלף לכן א"ש שמזה נמשך תתקע"ד דור הנ"ל ועוד כ"ו דור שעד מ"ת

בשולי העמוד בגוכתי"ק: **מ"ט עיזי מסגן כו'.**

כו׳ וזהו ענין הנז׳ גבי אלופי עשו אלוף ל׳ יש והשתלשלותם משבה״כ דס״ג הנ״ל שעיקר הוא האלף כנ״ל שמזה נתהוה בשבה״כ בחי׳ אלופי אדום משא״כ בקדושה האלף ביטול אאלפך חכמה כח מה וגם שם מ״ה מילוי אלפין, וזהו מלחמה לה׳ בעמלק מדר דר דקשה הא גבי פרעה כתיב ותכחד וכו׳ ואולם בעבור זאת כו׳ שברגע א׳ הי׳ יכול להאבידו ומדוע בעמלק המלחמה מדר דר, אלא כי עמלק הוא חוצפא שנק׳ מלכותא בלא תגא וכן אלוף נק׳ מלכותא בלא תגא נמצא בחי׳ תתקע״ד דור שטרדן בכל דור שהן עזי פנים שבדור זהו בחי׳ עמלק וא״כ מוכרח להיות מלחמה זו בכל דור עד כלות תתקע״ד דור הנ״ל. וזהו שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כסא כס אלף פי׳ אלף הוא התורה כמ״ש במ״א בד״ה חייב איניש לבסומי בפוריא כו׳ ואין האלף מאיר בגלוי ממש עד שימחה זרעו של עמלק ותתקע״ד דור הנ״ל שהם מבחי׳ אלופים שלנגד בחי׳ אלף דתורה, וגם אין השם שלם כי יניקתם מבחי׳ י״ה כנ״ל ולכן בדור המבול ג״כ חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים.

והנה איתא בזהר פ׳ נח דס״א ע״ב דאע״ג דהקב״ה ממתין לרשעים עד שיתמלא סאתם כדכתיב כי לא שלם עון האמורי עד הנה, מ״מ כשהם מצירים לישראל עושה בהם דין אע״פ שלא נתמלא סאתם וכמו שהטביע המצרים בים כו׳ ע״ש. והרמ״ז שם כתב הטעם דכיון שהם גורמים לישראל שהם מהפנימיות לבטל מתורה ומע״ט ודין הוא שיתבטלו מפניהם העוכומ״ז שהם מהחיצוניות עכ״ל. ואע״פ דלעיל נת׳ ששרשם מהתהו שגבוה מהתיקון, מ״מ הוא רק מהחיצוניות וכמ״ש גבי פרעה שיניקתו ואחיזתו ב׳תתכד בעורף דא״א משא״כ מבחי׳ פנימי׳ א״א לא יוכלו לקבל כדכתיב ישא ה׳ פניו אליך דוקא וארז״ל ואיך לא אשא פנים לישראל וכו׳, ועמ״ש במ״א בפי׳ כי גאה גאה כו׳ ובענין יוצאים ביד רמה והוא בביאור דחקת התורה ובד״ה חייב איניש לבסומי בפוריא כו׳ וע׳ בביאור דשתי הלחם ושני הכבשי׳ שע״י ההתכללות שבעולם התיקון נמשך גילוי אור א״ס ב״ה מבחי׳ שלימותא דכולא והוא בחי׳ שלמעלה מהתהו והתיקון והוא בחי׳ עקודים שלמעלה מנקודים דתהו ומברודים דתיקון כו׳ וזהו ממש ענין ישא ה׳ פניו. ובזה יובן מ״ש בזהר ויקרא ד״כ סע״ב ע״פ כי הנני מושיעך מרחוק כו׳ שהוא בחי׳ גבוה יותר מבחי׳ למה ה׳ תעמוד ברחוק כו׳ דאסתלק לעילא לעילא בא״א אשר שם אין תופס מקום האתעדל״ת לכן גם עוכומ״ז יכולים לקבל חיות, אך מ״מ היינו רק מחיצוניות דא״א אבל בגילוי הפנימי׳ כתיב הנני מושיעך מרחוק, שאע״פ שהוא בחי׳ הנק׳ מרחוק מ״מ משם דייקא הנני

בשולי העמוד בגוכתי״ק: **ארור המן הרע דתהו ברוך מרדכי תיקון עד דלא ידעי וכו׳ גבוה מתהו ותיקון י״א ארורי׳ י״א ברוך גלוי בחי׳ זו בפורים וזהו כי יד וכו׳ למעלה גם משרש הל״ת דמבחי׳ הנ״ל, האל״ף י״ל ס״ג יש בו אלף א׳.**

מושיעך והיינו ע"י גילוי הפנימי' שזה נק' ישועה ל' וישע ה' אל הבל והן שע"ה נהורין שהן מאירי' בבחי' הפנים דא"א וזהו מרחק תביא לחמה כו' וזהו לרחוק שנעשה קרוב כו' וזהו רם על כל גוים ה' שיניקתם מבחי' מקיף בחי' תעמוד מרחוק כו' אסתלק לעילא לעילא כנ"ל אבל מי כה' אלקינו המגביהי לשבת פי' שהוא בחי' גבוה יותר גם מבחי' תעמוד ברחוק ומבחי' הרם שעל כל גוים כי זהו רק בחי' אחורים כנ"ל משא"כ בחי' ישא ה' פניו שזהו גבוה יותר ועי"ז המשפילי לראות בשמים וארץ להיות מקימי מעפר דל כו' ולהיות משפיל גאים ומגביה שפלים כו'. וע"פ נגלה י"ל עוד טעם דבעוכומ"ז הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה כמ"ש התוס' בקדושין דל"ט ע"ב א"כ זה שמחשב להעיק ה"ל כאילו עשה ואילו עשה הרי בזה יוצא הטוב ממנו כמשל העלוקה כו' א"כ גם ע"י המחשבה לבד נחשב כאילו יצא הטוב ממנו ועי"ז מתמלא סאתו כו' וז"ש גבי המן ישוב מחשבתו הרעה כו' על ראשו, דהמחשבה הרעה ה"ל כאילו עשה כו' ח"ו. וזהו ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם, וצ"ל מהו הפי' לשניהם, וגם בסי' נ"ח כתיב הרס שנימו כו'. והענין דכתיב אוי לרשע רע וכו' כי רע גרע מרשע כמ"ש בגמ' רע לשמים ורע לבריות וזהו בחי' אחריתו דעמלק וכו' והיינו בהשתלשלות הרע למטה שכל מה שנמשך למטה נעשה רע יותר כנודע שבבריאה עדיין הרע מועט משא"כ ביצירה עד שבעשי' רובו ככולו רע וכו' וזה אפילו בק"נ דבי"ע וכ"ש בקליפות הטמאות, אמנם נודע שבהכרח גם ברע גמור יש איזו ניצוץ דקדושה המחי' אותו דאל"כ לא הי' יכול להיות לו קיום, אלא שזה הניצוץ מעורב בתכלית בהרע וקשור בו וא"א לו להיות נפרד ממנו, וזהו פי' רשע שהשין הוא הטוב המעורב באותיות רע אלא שהוא קשור בו בתכלית עד שהוא רשע כמ"ש בתניא שיש בזה ג"כ כמה מדרגות דרשע וטוב לו היינו שיש בו קצת טוב אלא שהטוב כפוף ובטל לגבי הרע ומ"מ לעתים נופלי' לו הרהורי תשובה ורשע ורע לו שהרע גבר כ"כ על הטוב עד שאינו נופל לו הרהור תשובה וכו'.

ב'תכה **והנה** כבר נת' דשרש הרשעים מהפסולת דעולם התהו א"כ זה השין שבהם היינו בחי' הטוב שיש בו ששרשו מעולם התהו וכו' דהיינו מדות דתהו שמשם הי' שבה"כ וכנודע מענין כשב וכבש המבואר במ"א וכמ"ש בזהר בראשית בהקדמה גבי עאלת אות שין וכו', ומבואר למעלה דהתהו גבוה מהתיקון, ולכן אמר ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם פי' דאע"פ שהשין שהוא הקצת טוב שיש בהם שרשו גבוה מאד מעולם התהו ואנו מעולם התיקון, עכ"ז לא נתננו טרף לשניהם ואדרבה הם נשברו כמ"ש הפח נשבר ואנחנו נמלטנו, והיינו ע"י שיניך כעדר הרחלים עמ"ש ע"ז בלק"ת בשה"ש ומ"ש בהגהות לד"ה חכלילי עינים גבי ולבן שנים מחלב והתרגום פי' שיניך הם לוים וכהנים האוכלים מעשר ותרומה כו', וזהו עזרנו בשם ה' עושה שמים וארץ פי' עושה ל' הוה כ' באלשיך דקאי על השמים החדשים והארץ החדשה שנז' בהם ל' אשר אני עושה לשון הוה והם מתהוים ע"י עסק התורה כמ"ש בזהר בראשית בהקדמה דף ד' ע"ב ע"פ

ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים וליסוד ארץ, ע"ש ומבואר במ"א ע"פ כי כאשר השמים החדשים כו' שהם מבחי' שלמעלה מהתהו והתיקון שלזה הטעם נק' חדשים דהיינו שלא היו כלל בהשבירה כו', ולכן אע"פ ששרש נש"י הוא מהתיקון שלמטה מעולם התהו עכ"ז עזרנו בשם ה' עושה שמים וארץ חדשים מהתומ"צ שלנו שזהו בחי' שלמעלה מעלה מהתהו וכנ"ל ועי"ז נעזרנו שלא נתננו טרף לשניהם עם היות שרשם מעולם התהו וזהו הרס שנימו וכו' וכמ"ש בפי' הקהה את שיניו שיוציא השין וישאר רק רע ואז יפול לגמרי.

עפ"ז יובן המד"ר הנ"ל איך נק' כביכול חבירו אלא כי שרשו בתהו וע"כ נק' הז"א דתיקון דאצילות חבירו, ומה גם כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא שהמדות שרשן למעלה מהשכל, לכן נק' חבירו, והמכוון כי אף אם הגיע הפגם בזו"נ דאצי' כמ"ש הפושעים בי ולכן ביקש להשמידם, כביכול לא יכול, כי נמשך ע"י משה מי"ג מדה"ר דא"א כמ"ש ויקרא הוי' הוי', בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון, וק"ו שלא יוכל המן כו' והמן המן העץ כו' וז"א דאצי' עץ החיים ולא יכול כי המשיך מבחי' שלמעלה מעה"ח ועה"ד כנודע בפי' ממעל לעצים כו' וזהו ועל יובל ישלח שרשיו, וזהו ענין עד שקראה אמי א"כ הם למעלה מהז"א וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה ב'תכו
וראינה דרוש הראשון בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' והיינו ע"י שובה ישראל עד הוי' אלקיך ותתפלל חנה על הוי'.

בשולי העמוד בגוכתי"ק: **יש חילוק בין ארץ ליבשה כי ארץ מל' דאצי' כשנעשי' מקור לבי"ע ויבשה מט"ט ע"כ אמר שעו"כ שרשם מיבשה וכו' כי ממ"ט נהפך לתנין, אבל ארץ רצון.**

מה שהפיל פור לחדש אדר אלף דר אכן יש אלף דור דקדושה וזהו מדר דר.

בענין כמים לים מכסי' בזהר חיי שרה קכ"ה ב', ע"ה ל"א ד', כמו שכ"א חופר בעומק חותם שוקע כך יהי' הדעת ועמלק על שפת ים כי הוא נגד הדעת וכתי' דעה כמים וכו' שאול מרחובות הנהר.

שובה — ותתפלל חנה על הוי': **בבוך 376 קנ, א נוסף: ובמד"ר פ' בשלח פרשה ס"ג דף ק"מ ע"ד ע"פ עדה נא כל גובה וגאון וז"ל א"ר אבין ד' מיני גיאה נבראו בעולם אדם נשר שור ארי והם שקבועים תחת המרכבה של הקב"ה כדי שלא יתגאו בעולם וידעו שיש מלכות שמים עליהם וע"ז נאמר כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם עכ"ד וע' בת"א פ' יתרו דקי"ט ע"ד ודף ק"ך ע"א מענין שנאן שנלקחו' מבחי' לפני מלוך מלך, וא"כ מל' שמים שעליהם שרשו מבחי' שלמעלה מהתהו והתיקון וע' עוד מענין שנאן בת"א דף קכ"ב ע"א.**

הגהות, שייך לד"ה כי אברהם שבתו"א

ד"ה כי אברהם לא ידענו דקנ"ח ע"ב*. א) הנה ידוע שבין מאציל לנבראים צ"ל ממוצע והם ע"ס דאצילות. נ"ב לכאורה צ"ל כיון שהנבראים לגבי הבורא ית' אין להם ערך ויחוס כלל איך שייך ממוצע ביניהם, וכמו שאין שייך שום ממוצע בין בלתי גבול למה שהוא בגבול כיון שלגבי בלתי גבול שוה אחת עם אלף אלפי אלפים כו' א"כ אין שום אמצעי ביניהם אלא או גבול או בלתי בע"ג כו'. אך הענין כי הנה ע"ס דאצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון והקשה באגה"ק רסי' כ' איך הא"ס חד עם גרמוהי הם הכלים הרי הכלים הם בבחי' גבול ותכלית כמ"ש בע"ח עכ"ל, ויש ליישב עפמ"ש לעיל בביאור דיביאו לבוש מלכות דקנ"ד ע"א*, וז"ל הקדמה אחת כי יש ב' מיני המשכות מאוא"ס ב"ה הא' הוא בחי' א"ס ממש והב' בבחי' גבול ומדה, ופי' בחי' הא' בחי' רצה"ע רדכ"ר ורצון עליון זה הוא המחיה ממש את כל העולמות בשוה בבחי' מקיף וסוכ"ע, ובחי' הב' זהו"ע הקו"ח שהי' ע"י הצמצום ומקו"פ שהוא הסתלקות בחי' א"ס שלא להיות בגילוי בחי' א"ס אלא בבחי' גבול ומדה והוא ראשית הגילוי בחכמה וכולם בחכ' עשית עכ"ד. וזהו"ע המבואר בד"ה בשלח פרעה דק"א סע"ב וע"ג שיש שני מיני המשכות הא' מבחי' ארך אפים ורב חסד שלמעלה מהצמצום, והב' מה שנמשך מאוא"ס ב"ה ע"י ע"ס להתגלות ע"פ מדותיו ע"י התורה שהיא בחי' צמצום שאם בחקתי תלכו הרי טוב ואם לאו כו' והוא בחי' צמצום ומדה וגבול לגבי ארך אפים ורב חסד שלמעלה מהחכ' כו' ע"ש, ועמ"ש מזה במ"א בענין פי' יה"ר כו' ומ"ש בד"ה ויאבק איש וגבי עבדים היינו לפרעה כו' ויוציאנו כו' בענין שע"י התחברות שני הבחי' הנ"ל יחדיו אזי דוקא ויוציאנו כו' בעבור זה עשה ה' לי ולא לו כו', וזהו קרוב למ"ש בספר חוקר ומקובל דף ד' סע"א וז"ל גם אתה מודה שהוא כל יכול בלי שום גבול ותכלית ואעפ"כ מצאנו שאתה פועל פעולת תכלית ופועל פעולת מוגבלת ע"פ עבודת בנ"א כי הכל לפי רוב המעשה

ב'תכז יורד ההטבה והרעה, וכמו"כ ברה"ע לא היתה אלא בפעולה מוגבלת ולא לפי יכולתו בלתי תכלית כי אלמלא ברא בכל יכולתו הי' הבריות ג"כ בלתי תכלית כו' והשמות ששמו המקובלים לאלה הב' בחי' שזכרנו הם א"ס כו' ומה שרצה ע"כ תכלית נכלל במדות פרטיות והם הנק' ספי' כו' והן הן מדות הרצון המוגבלת שרצה בהם לברוא את העולם על פיהם ולהנהיג בהם עולמו עכ"ל. וזהו"ע כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, וע' מזה בפרדס שער א' פ' א' וספ"ט ובמ"א נת' שלכן נק' הע"ס אצבעותיך דכמו שהאדם ע"י אצבעותיו יוכל לחלק הדבר לחלקים ולעשות כל הפעולות כמו לכתוב ולצייר

ד"ה כי אברהם . . דקנ"ח ע"ב: בתו"א ברוקלין נ. י. הוא בדף צג, א, שורה המתחלת ומרדכי יצא.

דקנ"ד ע"א: שם: צב, ב, ש"ה: ב' הקדמות.

אותיות קטנים כך עד"מ זה שיומשך ההשפעה והחיות בגבול ותכלית הוא
ע"י הע"ס, אך מה שנראה מדברי הספר חוקר ומקובל שבריאת העולם היה
ע"י הכח המלובש בע"ס לבד שהוא הפעולה המוגבלת לא דק כי להיות
בריאת יש מאין זהו רק ע"י כח הא"ס הבלתי מוגבל, אלא הענין שכח זה
מאיר בהעולם רק בבחי' מקיף ונק' סוכ"ע, אמנם החיות המאיר ומתלבש
בו בפנימיות זהו רק מבחי' הע"ס וכמשנ"ת בד"ה יביאו לבוש מל' ושאר
דכותי, ועכ"פ מובן שבחי' הע"ס שהם עד"מ כח הפעולה המוגבלת שראשיתן
החכ' זהו ג"כ אלקותו ית' ממש היינו מה שהוא ית' מצמצם אורו כביכול
להנהיג העולם במדות מוגבלות ע"י החכ' כפי שהחכ' מחייבת ואין הע"ס
והמדות המוגבלות נבראים ח"ו כ"א זהו אלקותו ית' ממש שהוא הכל יכול
גם להאיר ולהשפיע בבחי' גבול ותכלית כפי חיוב החכמה, עם היותו בעצמו
א"ס ממש ולמעלה מעלה מהחכמה וכמאמר המדרש בב"ר פ"ד מה אם אתה
שאתה בו"ד אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה מי שאמר והיה העולם עאכו"כ
וכמ"ש מזה במ"א. וא"כ א"ש כאן שע"ס דאצילות הן בחי' ממוצע בין הא"ס
לנבראים שר"ל שבבחי' אחת הן כביכול דומין להמאציל א"ס ב"ה והוא
שהם אלקותו ית' ממש ולא כמו הנבראים שהם בריאה יש מאין משא"כ ע"ס
דאצי' הם אלקות שהרי הן מה שהוא ית' ממש חכם ומבין וחסדן וגבור
ודיין ורחמן א"כ אינן בחי' בריאה, וזהו"ע אדם דאצילות אדמה לעליון כמש"ל
בביאור ואלה המשפטים דקכ"ז ע"א, ואעפ"כ מאחר שהן בבחי' גבול ותכלית
עם היות שזהו מה שהוא ית' מצמצם אורו להאיר בבחי' גבול ותכלית
דע"ס אינו בערך הגבול ותכלית שבבי"ע ובחי' בי"ע גם לגבי בחי' היותר
תחתונה שבאצי' אין ערוך כטיפה לגבי אוקיינוס כו', מ"מ כיון שנק' גבול
ותכלית לגבי א"ס הרי מצד זה הן מתדמין לבחי' בי"ע ולכן נקראים ממוצע
בין המאציל א"ס ב"ה לנבראים, ובביאור ע"פ בה"ס כו' ושבתה הארץ כו'
נת' שהע"ס עצמן הם א"ס רק הם כח המגביל שיהי' ההשפעה בגבול, ועמ"ש
כענין זה בביאור ע"פ לבבתני גבי אדם אותיות מאד. והנה מש"ר וח"ע
דאצילות* היא בחי' ממוצעת כו' הנה ידוע שהממוצע צ"ל כלול מב' בחי' ע"ד
שהכתר ממוצע בין המאציל לנאצלים שיש בו מבחי' תחתונה שבמאציל
ומבחי' שורש הנאצלים כמ"ש בע"ח שער מ"א, וכמו"כ כאן בין ע"ס שהם
ממוצע בין המאציל לבי"ע עכצ"ל שיש בהם ג"כ מב' הבחי', וזהו שביאר
רבינו כאן שב' בחי' אלו זהו"ע ח"ע וח"ת ובענין ח"ע ע' בתניא פל"ה בהג"ה ב'תכח
ובענין ח"ת ע' לעיל סד"ה ביאור לענין הכרובים שכ' שהוא מקור בי"ע
שבאצילות, ולכאורה היה נראה לבאר ענין ב' בחי' אלו שבהממוצע שהוא
ע"ס דאצי' באופן אחר והוא שבע"ס יש ב' בחי' אורות וכלים אשר האורות
הם בלי מה בלי מהות ומה שנק' חסד או גבורה זהו מצד התלבשות בהכלי
וע' בפרדס שער עצמות וכלים א"כ י"ל שהאורות דע"ס זהו מה שיש בהממוצע
מבחי' המאציל כי האור הוא מעין המאור והכלים דע"ס הם מקור בי"ע

מש"ר וח"ע דאצי': שם צג, א, ש"ה: ומבואר במ"א.

שבאצי׳ וזהו״ע חיוהי וגרמוהי, ועוי״ל באופן אחר קצת כי באצי׳ עצמו יש ג״כ אבי״ע וא״כ בחי׳ אצי׳ שבאצילות זהו בחי׳ העליונה שבהממוצע ובחי׳ בי״ע שבאצי׳ זהו בחי׳ התחתונה שבהממוצע, אך באמת הכל עולה למכוון אחת כי הח״ע דאצי׳ הוא בחי׳ אצי׳ שבאצי׳ וגם נק׳ חיוהי וכמ״ש והחכמה תחיה כמ״ש בע״ח שמ״א פ״ז והיינו לפי שכלי החכ׳ הוא בחי׳ ביטול אמיתי עד שאינו עולה בשם בפ״ע כלל זולת כמו האור ממש וכמ״ש בהג״ה בתניא הנ״ל א״כ הח״ע הוא בחי׳ העליונה שבהממוצע ועיקר בחי׳ התחתונה זהו ח״ת בחי׳ הדיבור שהוא בחי׳ אותיות וכלים כו׳, אמנם בינה וז״א הם ג״כ ממוצעים בין ח״ע לח״ת שע״י הבינה נמשך בז״א וע״י ז״א הוא שנמשך בנוק׳ כו׳, ועמ״ש בבה״ז פ׳ ויצא יעקב כו׳ ועמ״ש ע״פ כי על כל כבוד כבוד עילאה וכבוד תתאה הוא נק׳ כבוד נברא והיינו שורש ומקור בי״ע שבאצילות. ואפשר לבאר עפ״ז ענין שקל הקדש ומחצית השקל שקל הקודש י״ל היינו כללות ע״ס דאצילות שהם אלקות ולפי שהם המשכה שבבחי׳ גבול ותכלית נק׳ שקל שהקודש העליון בא בבחי׳ משקל שהוא בחי׳ גבול ומחצית השקל הוא ח״ת ממכ״ע שהוא תלוי במעשיהם של ישראל כו׳.

(נת׳ ענין פי׳ שע״ס דאצי׳ הם ממוצע בין המאציל לנבראים איך שייך ממוצע בין מה שאין ערוך כלל זה לזה וענין שבהממוצע יש מב׳ הבחי׳ כו׳).

ב) ד״ה ועתה צ״ל דקנ״ה ע״ג* ח״ע שהיא בחי׳ סוכ״ע ע׳ בביאור ע״פ שבת שבתון כי בינה מקננא בכורסייא וז״א ביצי׳ ונוק׳ בעשי׳ א״כ הם מתלבשים בבי״ע לכן נק׳ ממכ״ע משא״כ חכ׳ דאצילות אינה מתלבשת בבי״ע כלל ונק׳ קדש שהוא מובדל ע״כ נק׳ סוכ״ע. מתחיל מהחזה דז״א ע׳ פי׳ החזה דז״א לעיל בביאור ע״פ לכן אמור אל בנ״י דצ״ג סע״א שעד חזה הוא שליש העליון שבגוף היינו המוחין של המדות או האהבה שהיא הפנימי׳ של החסד כמש״כ וז״ל האו״ת מהמגיד נ״ע פ׳ צו ע״פ חזה התנופה כי לכך נק׳ חזה משום שהראי׳ שהיא חכ׳ נמשך עד החזה ומשם הוי ירכין רק שהחזה הוא דבר חיצוני לכך הוא תרגום של ראי׳ ועמ״ש בד״ה וידעת היום בפי׳ ומבשרי אחזה, ובאמת כל האברים שייכים לדיבור ופעמים הידים מראים דבר כמו קורץ בעיניו ומראה באצבעותיו כו׳ אבל השוקים הם שייכים לעובד׳ שצריך להרים רגליו לילך לכן אמר חזה התנופה כלומר תנו פה ע׳

ב׳תכט זח״ג דף קפ״ח ע״ב כמ״ש שהמח׳ בא הדיבור אבא יסד ברתא וזה נק׳ אש שחורה ע״ג אש לבנה ועי״ז בא הדיבור עכ״ל. עכ״פ מובן מדבריו איך פי׳ חזה התנופה היינו מה שמהחזה דז״א נמשך הדיבור שהוא הנוק׳ הנק׳ תנופה פה ל׳ דיבור ומ״ש שזהו״ע אש שחורה ע״ג אש לבנה עמ״ש בד״ה שחורה אני ונאוה שכמו עד״מ אותיות הכתב שהאותיות עצמן הם שחורים דיו שחור והם ע״ג קלף לבן כמו״כ הוא גם בענין הדיבור שמקור האותיות הם בנפש

דקנ״ה ע״ג: שם צג, ב.

עצמה רק שנמשכים ומתלבשים בפה והיינו ע"י החזה והראי' כו' וע' באגה"ק ע"פ ויעש דוד שם, וא"כ גשמיות האותיות שבפה נק' אש שחורה ושרשן מחזה דז"א ואמנם צורת האותיות נק' אש לבנה ששרשם מחכ"ע אבא יסד כו' שיוצא הבל מן הריאה ונעשה קול ע' זח"ג דמ"ז ע"ב גבי ז' הבלים אמר לקבל ז' כתרין דלעילא והיינו כי הבל הלב הוא מקור לדיבור כמו כתר שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלים כך מהבל הלב דז"א נמשך בחי' כתר לנוקבא שהוא הדיבור, א"כ ההבל ממוצע בין המדות לדיבור והמדות ממוצעים בין החכ' לדיבור וכמ"ש ע"פ מאמר הזח"ג דפ"ו א' ע"פ לפני לא נוצר אל כו' כי כמה בחי' ממוצעי' רבים הן. דרך נקבים וחלונות, וזהו"ע הנה זה בא משגיח מן החלונות כו', וע' בע"ח שער הכללים פ"א אח"כ מיסוד למל' בא האור מחלון קטן וצר מאד כו'. הי' בחי' זו"נ פב"פ הנה ז"א הוא שנמשך מח"ע בן מסט' דאבא קאתי והו"ע הבחי' העליונה שבהממוצע שבין המאציל לנבראים וזהו כרוב אחד מקצה מזה ונוק' הוא הבחי' התחתונה שבהממוצע הנ"ל דהיינו מקור בי"ע שבאצילות ויחודן פב"פ היינו שב' בחי' שבהממוצע היה לאחדים ממש שפנימי' הבחי' העליונה נמשך ומתגלה בבחי' התחתונה וזהו הגורם הקשר והחיבור בפנימיות מהמאציל להנבראים, משא"כ כשהן בחי' אב"א אין קשר וחיבור בפנימיות בחפיצה וחשיקה כ"א בבחי' אחוריים. נק' עפר ואפר* ע' בא"ה סי' טו. עמוד ד' יום ולילה כו' הי' בא כו'* ור"ל דא"כ היה הגילוי וההנהגה למטה בבי"ע כמו שהוא באצי' ממש ועמ"ש על מאמר זח"א דקפ"א סע"א בענין סיהרא כשהיא ביחוד עם שמשא כו', וע' באגה"ת פ"ו ואמנם זהו בזמן כו' ואז כו' ע"ש. מוליך לימין* ע' זח"א כ"ה א' ח"ג דרפ"ג ב'. וכשחטאו כו' גרמו במעשיהם ענין סילוק פני המדות כו'* ע"ש בז"ה וארא אל אברהם בפי' קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא וע' מזה בזח"ג ד"כ ע"ב ובמק"מ שם וזהו"ע סילוק פני כו' ומה שיש כו' יום ולילה כו' מבחי' אחוריים י"ל שבחי' יומין עילאין דז"א אינון נמשכים ומתגלים ביומין תתאין והוא ההיפוך ממ"ש בזח"ג דרמ"ט סע"א בענין משכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין וע"ש ג"כ דמ"ב ב' גבי בזמנא דאינון ימי השמים נהרין עלה כו' ועמ"ש במ"א בפי' מקדש ישראל והזמנים וע' זח"ג דנ"ח ב' וח"א דר"ד גבי אתגלגלו אתוון כו'. כשהאדם פונה* ע' זח"ג דצ"ג ב' ע"פ לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו ב'תל
אמון ואפ"ל כי הנה באדם ג"כ שורש נפשות שהנה"א שרשו מז"א בחי' אדם ונה"ב שרשה משם ב"ן שהוא מל' וא"כ הוא ג"כ כמו ממוצע שיש בו ב' הבחי' ולכן עי"ז שפונה למעלה גורם למעלה ג"כ התחברות ב' הבחי' של הממוצע פב"פ וע' בהרמ"ז ר"פ וילך ד"ה אתרעי בהו גבי ויחוד מופלא כמו

עפר ואפר: שם ש"ה: לחסד שבאצי'.

עמוד ד' . . הי' בא כו': שם ש"ה: כנ"ל ובחי'.

מוליך לימין: ש"ה: הטבע.

פני המדות כו': ש"ה ענין סילוק.

כשהאדם פונה: ש"ה: אחוריים.

שהוא בעתיק כו׳ היינו ששם ב׳ בחי׳ שבהממוצע היו לאחדים ממש כו׳. לחבר ה׳ כו׳ עמ״ש בביאור דמנורת זהב. וע׳ זח״ג ע״ז ב׳ ח״א קצ״ג ב׳.

קיצור. נת׳ איך המשכת ח״ע בנוק׳ הוא ע״י המדות ונק׳ מחזה דז״א, ויש בזה פב״פ ואב״א וענין בקשו פני כו׳.

ג) **ד״ה** והנה נזכר בע״ח בלתי התלבשות כו׳ דרך נקבים וחלונות* הנה בענין מעלת ההמשכה הנמשך מח״ע עצמה לגבי ההמשכה שע״י אמצעות המדות, יובן עפמש״ל סד״ה ואלה שמות בנ״י ובד״ה באתי לגני ועמ״ש סד״ה וישב יעקב וגם כפשוטו היינו בחי׳ דילוג כי באצי׳ ג״כ יש אבי״ע וזו״נ הם יצירה ועשי׳ שבאצילות וכשנמשך בנוק׳ מח״ע עצמה שלא ע״י ז״א היינו שמאצי׳ שבאצי׳ נמשך בעשי׳ שבאצי׳ כו׳. כי אברהם לא ידענו כו׳ כי אתה כו׳ בזח״ג דר״צ ע״א וזהו ע״ד ביום ההוא יהיה שבחי׳ ה׳ אחרונה לא תקבל מבחי׳ ו׳ כ״א מבחי׳ הי׳ עצמו ואמנם בפסוק זה נאמר ב״פ כי אתה הא׳ קאי על מל׳ כמ״ש בזהר ר״פ ויגש דר״ה ב׳ ועמ״ש בד״ה יהודה אתה ובחינותיה זהו אמונה הודאה ואתכפייא וחותם שוקע בד״ה שימני כחותם ואח״כ בחי׳ כי אתה ה׳ אבינו גילוי ח״ע יראה עילאה וזהו ג״כ ענין וידבר כו׳ לאמר שנת׳ בד״ה בחדש השלישי והנה זה שיומשך בחי׳ ח״ע אף שבחי׳ אברהם אהבה לא ידענו מובן עדמ״ש גבי והדל לא ימעיט כו׳ יסו״א ארוך כו׳ וכמ״ש בתניא פי״ח בענין כי קרוב אליך הדבר כו׳ ופרק ט״ז בפי׳ וענין מחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה גם ע״ד באמ״צ אני ולא מלאך גם כמו ראי׳ מתפשטת למטה יותר משמיעה כמ״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע כו׳ הראיני כו׳ בגדי נקם תלבושת בישעי׳ סי׳ נ״ט י״ז וע׳ בזהר פ׳ אמור דפ״ט א׳ ובפי׳ הרמ״ז שם. ואני תפלה* תילים ק״ט ד׳ רבות ס״פ פנחס, ואני בתוך זח״א ד״ו ע״ב. ד״ה והנה פורים ויוה״כ ע׳ זהר הרקיע על זח״א דמ״ה א׳ גבי לאתחברא שביעאה בשביעאה. דהיינו עניני הלכות וע׳ בזה״ז בראשית כ״ז המשל מזיווג גופני שדוקא בהטפה גשמיות מלובש עצמיות החכ׳ כו׳. ד״ה והנה כתיב וכשנסתלקו המדות ע״פ הטבע עמ״ש ע״פ הזהר ר״פ ויקרא בענין העמק שאלה דא ה׳ בתראה ועמ״ש בענין הגבה למעלה ובחי׳ וגבה מאד כו׳ שזהו נמשך ומתגלה ע״י בחי׳ העמק שאלה וכענין מ״ש בפי׳ ברוך שאמר בענין רדל״א שלמעלה מבחי׳ הוא כתר וההשפעה משם ע״ד מתן בסתר כו׳. וזהו״ע אסתר בחי׳ אסתיר פני ביום ההוא שאפי׳ בבחי׳ ביום ההוא הוא בבחי׳ הסתר והעלם כמש״ל בד״ה יביאו לבוש דקנ״א ע״ג, והענין
ב׳תלא כי הוא היינו בחי׳ כתר כנ״ל בענין ברוך הוא ולכן אי׳ בע״ח דמה שבינה נק׳ הוא לפי שהוא כתר דז״א ובחי׳ אסתר שהוא עתיק דבריאה רדל״א הוא בבחי׳ הסתר והעלם גם מהכתר דבריאה וכענין ברוך שאמר והי׳ כו׳ שזהו למעלה ונעלם יותר מבחי׳ ברוך הוא כו׳ ועד״ז יובן ג״כ בענין ההמשכה

נקבים וחלונות : דף צג, ג.
ואני תפלה : ש״ה : בחי׳ נקמה.

מיסוד אבא למל' כי הבינה נק' הוא שהוא כתר דז"א אמנם ח"ע הוא למעלה מבחי' כתר לז"א כ"א כמו בחי' עת"י כי פי' ישראל סבא היינו ע"י כו' כמ"ש במ"א ולכן כשההמשכה מבחי' זו צריך להתלבש ע"ד מתן בסתר כו' דוקא.

מגילה בי"א וכו' כרכים וכפרים ישעי' בן כרך שרפים בריאה יחזקאל בן כפר אופנים ברעש, ובחי' זו בנפש נה"א ונה"ב (עיירו' יצי' חיות ע"ע ממוצע בין ע"כ לאמה), ומוקפי' חומה היינו סוכ"ע המאיר לממכ"ע לבנה יהושע בן נון והיינו כי בבריאה מאיר בינה חמות חותם חומת, אבל עיירות וכפרי' אין להם חומה הנ"ל. והנה המגלה המשכה מבחי' שלמעלה אפי' משם י"ה כנודע בענין מצות דרבנן שגבוהים מעשה ול"ת שהם ו"ה י"ה, וזהו כי יד על כס י"ה יד רמה, וזהו ע"ד נקבה תסובב גבר תשבע"פ גבוה מתשב"כ ונעשי' היא חומה כמארז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא חומה וזהו גל נעול וכו', לכן בט"ו לחודש יש גילוי מענין בחי' זו וכו', וע' בדרוש צדקת פרזונו איך לע"ל פרזות תשב כו' למעלה מבחי' חומה, והיינו כי אדרבה נקבה תסובב, וזהו ענין בני פרזי' קורין בי"ד כי י"ד על כוס וכו', וכ"ז הערות אבל צריך עיון ליישב הדבר.

והיה שמחה נצחוני בני ו"ה גבוהי' מי"ה, כי לע"ל הגלוי דוקא בעשי' בחי' כפרים וכו', להעיר מעיר סיחון וכפרים נרדים בשה"ש. הגלוי בו"ה ע"ד קום ועשה משא"כ י"ה שלילה לכן כשקוראי' המגלה בי"א שזהו ו"ה ה"ז הגילוי בקום ועשה.

מגילה נקראת בי"א כו' כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורים בט"ו כפרים ועיירות גדולים בי"ד אלא שהכפרים מקדימים ליום הכניסה איזה עיר גדולה שיש בה עשרה בטלנין כו'. והנה ענין כרך וכפר יובן ממ"ש (בד"ה והי' מדי חדש כו') במ"א שזהו ההפרש בין תפלה דשבת לתפלה דחול שאינו דומה בן כפר שראה את המלך כו' כי הנה ארז"ל כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי' אלא שישעי' דומה לבן כרך שראה את המלך ויחזקאל לבן כפר כו'. והענין דבנבואת ישעי' כתיב ואראה את אד' כו' שרפים עומדים כו' ויחזקאל ראה חיות ואופנים, וההפרש שבין בן כפר לבן כרך כי הנה האופנים ברעש גדול כו' ע"י השגתם בחי' קדוש ומובדל כו' למעלה

מבחי׳ סובב וממלא כו׳ הוא דומה לבן כפר שביטולו מפני המלך מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתו והרעש הו״ע תשוקתם וחפצם בכלות הנפש אך השרפים עומדים בבחי׳ ביטול ממעל לו מפני שבחי׳ התכללות וביטול הוא הנתפס במהותם ועצמותם הוא בחי׳ בן כרך שראה את המלך עד״מ שאין חידוש כ״כ בעיניו רוממות המלך אלא מתענג ונהנה מזיו יקר תפארת גדולתו כי השרפים הם בעולם הבריאה ששם מאיר חב״ד דאצי׳ כמאמר אימא מקננא בכורסיא והתגלות עתיק בבינה לכן געה״ע תענוג הנשמות הוא בבריאה כו׳ והשרפים הם בבחי׳ כורסי׳ כמ״ש יושב על כסא רם כו׳ שרפים עומדים כו׳ אבל האופנים הם במדריגה שלמטה מהם דהיינו בעולם העשי׳ כמ״ש אופן אחד בארץ רק שהם משיגים בהיות בחי׳ התכללות זו להכלל באור הוי׳ רחוק מהם שהוא קדוש ומובדל כו׳ ואינו בגדר עלמין לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם ולכן הרעש גדול וכמשל בן כפר כו׳. וזהו ג״כ ההפרש בין תפלת שבת לתפלת חול כי שבת הוא בחי׳ התגלות עונג האלקי ישמחו במלכותך כו׳ ישבעו ויתענגו מטובך כו׳ הוא בחי׳ בן כרך שמתענג ונהנה כו׳ כנ״ל וע״ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים, והענין כדכתי׳ שמש צדקה ומרפא בכנפיה, כי שמש ומגן הוי׳ הוא המרפא בחי׳ רופא חולים דהיינו בחי׳ חולת אהבה שבימות החול ע״ד רעש גדול דאופנים להשתפך נפשם כמ״ש חלו נא פני אל ויחל משה מלמד שהחלה כו׳ אבל בשבת הוא בחי׳ רופא חולים ע״י גילוי בחי׳ שמש בשבת הוא בחי׳ יסוד אבא גילוי שם הוי׳ עכת״ד הנאמרים ע״פ והי׳ מדי חדש הנ״ל. נמצא שמענו מזה דבחי׳ עשי׳ הוא הנק׳ כפר שזהו בחי׳ אופנים וגם הנהגת העולם בימות החול הוא ע״י ו״ק דעשי׳ כנ״ל ועולם הכסא שהוא עולם הבריאה נק׳ כרך שזהו בחי׳ שרפים הנק׳ בן כרך כנ״ל וזהו בחי׳ שבת שאז הנהגת העולמות ע״י ע״ס דבריאה כו׳ דרך מעבר יצירה ועשי׳.

ב) **והנה** צ״ל ענין עיירות גדולים שהם ממוצעים בין בחי׳ כפר וכרך הנ״ל והוא בחי׳ ומדריג׳ חיות הקדש שהם ממוצעים בין שרפים לאופנים כי הנה כרך הוא המוקף חומה מימות יהושע משא״כ עיירות וכפרים הם פרזים ובלתי מוקפים חומה רק ההפרש בין עיר לכפר הוא, שעיר נק׳ כשיש בה עשרה בטלנין שבטלים ממלאכתן (וניזונין משל ציבור) כדי להיות מצוים תמיד בשעת התפלה בבהכנ״ס. וביאור ענין זה הוא כי בנש״י יש ב׳ בחי׳ הא׳ הם בעלי תורה שתורתם אומנתם והב׳ בעלי עסקים רק שעוסקי׳ במצות וגמ״ח (בית אמי, אמצאך בחוץ) והנה אני חומה זו תורה כמו עד״מ החומה העשוי׳ מאבנים נעשה מקיף ומגין להאדם אע״פ שהאדם הוא מדבר שלמעל׳ מהדומם דאבנים כך עד״מ למעלה התורה נק׳ בחי׳ חומה שאותיות התורה נק׳ אבנים היינו לפי שנתלבשו בגשמי׳ בענינים גשמיי׳ שבעוה״ז בתרומה ומעשרות אך בהם מלובש אוא״ס ב״ה הסוכ״ע מקיף עליון וזהו אדון עוזינו צור משגבינו כו׳ בחי׳ מקיף ולכן ארז״ל תורה מגינה ומצלא אפי׳ בעידנא דלא עסיק בה שהוא בחי׳ חומה וזהו״ע על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים

שחומת ירושלים הוא בחי׳ מחו״ד לבושי המדות ולשם נמשך השמירה והמקיף וכמ״ש בתניא פ״ד שלבושי מודו״מ דתומ״צ גבוהים ממדות הנפש כו׳ ולכן גם בן כרך כו׳ שהוא בחי׳ אהבה בתענוגים עכ״ז אין ערוך אהבה זו לגבי החומה והמקיף ע״י התורה כי בחי׳ אהבה זו הוא רק לפי ערך השגתו לפושע״ד ואף גם למעלה בגעה״ע נהנה רק מזיו כו׳ והוא בחי׳ ממלא כ״ע אבל החומה והמקיף זהו בחי׳ סוכ״ע וזהו״ע שאמרו המקוף חומה מימות יהושע דוקא כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה פי׳ ענין חמה ולבנה כי הנה כתי׳ כי שמש ומגן הוי׳ אלקי׳ דשם הוי׳ נק׳ שמש ושם אלקים נק׳ מגן והוא בחי׳ מדת מלכותו ית׳ מלכות כל עולמים והוא הנק׳ לבנה והוא בחי׳ ממכ״ע ונק׳ לכך המאור הקטן שכדי להיות התלבשות בעולמות בי״ע הוא ע״י צמצומים גדולים ולכן יהושע נק׳ נער בחי׳ אנפי זוטרי אך מ״מ יהושע קיבל ממשה פני חמה כו׳ הוא בחי׳ המאור הגדול שהוא בחי׳ שם הוי׳ סוכ״ע שמאיר בבחי׳ מקום קרוב לבחי׳ ממכ״ע וזהו ענין כרך המוקף חומה כי בחי׳ הכרך הם מבחי׳ עיר אלקינו שהוא מ״ד מל׳ כנודע ממארז״ל אימתי גדול כו׳ כשהוא בעיר אלקינו העיר מבחי׳ שם אלקים אבל החומה והמקיף זהו משם הוי׳ וכשהכרך מוקף חומה היינו המשכת סוכ״ע בממכ״ע להיות בבחי׳ מקיף מקרוב עכ״פ והיינו ע״י אותיות התורה משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע כו׳ (ולכן למעלה בשרפים שהוא בעולם הבריאה נק׳ מוקף חומה כי בינה מקננא בכורסיא ובינה הוא מקיף לזו״נ בסוד ופרוס עלינו סוכת שלומך וע׳ בפע״ח שער הסוכות, וזהו חומת אותיות חותם שהוא בחי׳ בינה).

ג) **אך** בחי׳ המשכת חומה זו זהו דוקא ע״י העסק בתורה כנ״ל אך מי שאינו יכול לעסוק בתורה כו׳ נק׳ בחי׳ בן עיר דהיינו בחי׳ גדול הוי׳ ומהולל בעיר אלקינו ויובן זה ע״ד ההפרש בין חיות הקדש לשרפים שהוא ההפרש בין בחי׳ רוח לבחי׳ נשמה שבחי׳ רוח הוא ההתפעלות באלקות כמ״ש רוח האדם העולה היא למעלה והיינו התעוררות וגילוי האהבה שבנפש אלקות כמ״ש במ״א בענין עבד עברי כו׳ וזהו בחי׳ ו״ק מקננין ביצי׳ דהיינו הגם שאין מאיר שם בחי׳ מוחין דגדלות להיות במדריגת בן כרך שמשיג בטוב ולכן גם החיות מתנשאים ברעש גדול כו׳ אך מ״מ יש להם המדות בחי׳ שלימות וזהו ענין ו״ק אבל באופנים אין מאיר רק בחי׳ נה״י שהוא בחי׳ נפש שלמטה מבחי׳ רוח והיינו למטה רק בחי׳ הודאה כו׳ וזהו כמשל בן כפר שרחוק מהמלך יותר מבן עיר דהיינו שאין לו רק בחי׳ הודאה כו׳ (והרעש גדול כו׳ זהו כשרואה את המלך דהיינו לפעמים יתעורר ברעש גדול משא״כ ו״ק דיצי׳ היינו מי שיש לו תמיד בכי״ו בחי׳ ואהבת כו׳ וזהו ומהולל מאד בעיר אלקינו

לסעי׳ ב בבוך 2090 הוספה בשולי העמוד:

נה״י בעשי׳ ומכפת? ת״ת ביצי׳ עיר גדולה אך ב״ש ת״ת העליונים א״א לילות רק בכ״ש עיר גדול אימתי גדול כשהוא בעיר כו׳ חומת ירושלי׳ לבושי׳ דתורה גבוהים מאהבה בתענוגים ממעל לו.

דוקא). והנה בחי׳ זו נק׳ עיר ע״ש שיש בה עשרה בטלנין כו׳ ופי׳ שכל רוח ונפש כלולה מע״ס ג׳ שכליים וז׳ מדות, כי אף מי שיש לו רק בחי׳ רוח שהוא ו״ק מ״מ יש בהם בחי׳ מוחין השייך להמדות רק שאינו בחי׳ מוחין דגדלות כו׳ וכאשר האדם משים שכלו ומדותיו להשי״ת הרי העשר בחי׳ שבנפש שלו בטלים ממלאכתן הגשמי׳ ועוסקי׳ במלאכת השי״ת, ויובן בחי׳ זו ג״כ למעלה כי הנה כדי להיות השפעות החיות בעוה״ז הגשמי הוא ע״י התלבשות בע״ס דעשי׳ וכמאמר תתברך כו׳ על כל שבח מעשה ידיך שבחי׳ זו נק׳ עשי׳ כמו כח המעשה עד״מ שהוא לבוש החיצון שבנפש משא״כ מבחי׳ ע״ס דיצירה לא יכול להיות נמשך החיות בעוה״ז הגשמי שלא יכול להכיל השפע כ״א שע״ס יצירה משפיעים לע״ס דעשי׳ ומע״ס דעשי׳ נמשך החיות למטה ולכן נק׳ ע״ס דיצי׳ עשרה בטלנים שבטלים ממלאכת ההשפעה לעוה״ז הגשמי ומ״מ הם המקורים המשפיעים לע״ס דעשי׳ וה״ז כמשל עשרה בטלנים שבטלים ממלאכתן ויושבין בבהכנ״ס שהם באמת נטורי קרתא אע״פ שאין עוסקין כו׳ כי בזכותם משתמרים כל העיר ונמצא שמירתם הוא בדרך העלם ולא בגילוי כמ״כ השפעת ע״ס דיצי׳ מתלבש בע״ס דעשי׳ וההשפעה למטה באה מע״ס דעשי׳ כו׳ (ועמ״ש במ״א בענין שם אל אד׳ השולט בעשי׳ כו׳ שממנו נמשך לבוש הטבע משא״כ בגילוי ע״ס דיצי׳ כו׳). ודבר זה מצאתי להר״ר חיים כהן תלמיד הרח״ו ז״ל ולכן נק׳ בחי׳ זו עיר גדולה שהוא בחי׳ מקבל מבחי׳ גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו שגדול הוא בחי׳ חסד והיינו ו״ק דאצי׳ המתלבשי׳ בו״ק דאצי׳ כנ״ל והמשכה זו ע״י קיום ואהבת כו׳ שהאהבה בחי׳ חסד והיינו בחי׳ ו״ק שבנפש וזהו שארז״ל בטלנים הם כדי להיות מצוים תמיד בעת התפלה שהוא זמן התעוררות בחי׳ ואהבת כו׳. וזהו מגילה נקראת בי״א עד בט״ו, כי י״א הם בחי׳ ו״ה וט״ו הוא י״ה והיינו כי כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בט״ו להיות כי בינה מקננא בכורסי׳ הוא עולם הבריאה לכן קורין בט״ו נגד בחי׳ י״ה אבל כפרים ועיירות גדולות שהם בחי׳ יצי׳ ועשי׳ ונודע כי ז״א מקננא ביצי׳ ומל׳ בעשי׳ לכן לפעמים בי״א הוא בחי׳ ו״ה של שם הוי׳ היינו בחי׳ זו״נ כו׳.

מבטלים מת״ת למקרא מגילה, קריאת המגילה היא ממש ענין קריאת התורה, קורא בתורה שממשיך אור א״ס הסכ״ע בהתורה כמ״כ במגילה, רק שהפרש שבתורה בא בגילוי וידבר השם אל משה כו׳ ע׳ פ׳ וארא ענין ושמי כו׳ לא נודעתי׳), משא״כ במגילה לא נז׳ השמות כ״א בהתלבשות במרדכי ואסתר כו׳. והיינו שהרי המגילה יש לה דמיון לתורה שהרי בפורים קבלו אשר החלו וכו׳, א״כ קבלת התורה הוא בפורים וכל הנביאים בטלי׳ לע״ל חוץ מה׳ חומשי תורה ומגילה, והיינו שהן המשכות מסו״כ בממ״כ (משא״כ נביאים צ״ל הן ממכ״ע עצמו). ונ״ל כי שניהן מיסוד אבא רק התורה יסוד

אבא שבז"א ומגילה יסוד אבא במל' שלא ע"י ז"א. ולע"ל שיהיו זו"נ שוין בקומתן שניהם יקבלו בשוה ע"כ תורה ומגילה לא יבטלו (וא"צ לנביאי' שהם צמצום כשצ"ל מאצי' לבי"ע כו', ע' ד"ה בעצם כו' צבאות כו'.

תורה נק' משל הקדמוני, ומגילה י"ל ע"ד לחכימא ברמיזא, שהרמז אינו אפי' כמשל וכו' ולכן נק' אגרת, וקורא בתורה ומגילה ע"ד אחת דבר כו' ממשיך משלהבת הקשורה בגחלת, ויש ג' עליו' המל' לקבל מז"א הוא תשב"כ שמשא, הא' ותפול לפני רגליו נה"י דז"א, זהו בני כפרין קורין בי"א י"ב י"ג יום הכניסה שקורין בו בתורה, כי עד יו"ד אדר הם ע"ס דנוק' ומשם ואילך עליותה לקבל מז"א, אח"כ עיירו' קורין בי"ד שמקבלת מת"ת דז"א בסוד דלת דצדקה, אך בת"ת יש ב' בחי' כמ"ש בענין נטע רבעי וכו' ושליש העליון דת"ת זהו תפאר' מצד עצמותו וכו', והנה ת"ת וכתר ענין א' הוא, כי מת"ת שבעליון כתר לתחתון, וע"כ ב' בחי' שבת"ת היינו כמו ב' בחי' שבכתר ע"י וא"א, לכן כרכים כו' ביום ט"ו ה' על יו"ד היינו בחי' חמישי' שהוא ע"י.

תשב"כ נק' שמש ומגילה י"ל לבנה, וכן הלכות ולע"ל והי' אור הלבנה כו', אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם רק תורה וס' יהושע, הרי מחמת חטאו וכו' לכן לע"ל יהי' נביאים בטילי', וס' יהושע י"ל לא יבטל מטעם הנ"ל, וכן המגילה, וזהו ענין כרכים מימות יהושע.

בשולי העמוד:

כך צ"ל תוכן ההצעה, מתחילה י"ל ענין וקבל היהודים כו' כי מ"ת ע"י יסורי הגלות זכו לבחי' מ"ת שהיא משל הקדמוני, אך מ"מ הי' רק אתעדל"ע כפה עליהם הר, אבל בפורים וקבל וכו'. וזהו ענין המגילה שג"כ לא תבטל לע"ל כמו התורה משא"כ נביאים וכו' וכמו שע"י תורה ממשיך מקדמונו ש"ע בהתורה ז"א רק ע"י קריאת המגילה המשכה זו במל' — ולכן זהו הגמר סופא כו', וכמו הלכות, משא"כ ההמשכה בח"ע תושב"כ זהו רק התחלה, וע' בענין ברכה ראשונה פותח בברוך כו', אך הנה בקריאה זו יש חלוקי' בין כרך כו', והענין כי הנה כרך . . י"ל הגילוי בעשי' ע"י פרזי' צדקת פרזונו גבוה מהקף חומה גבול.

להבין מארז"ל חייב אינש לבסומי בפוריא כו', וצ"ל מפני מה שמחת פורים גדולה משמחת יו"ט שנעשו בהם ג"כ נסים, והרי לענין איסור מלאכה הוא להפך שיו"ט אסורים במלאכה משא"כ בפורים. הנה יש להקדים מ"ש אצלינו ע"פ פקודי ה' ישרים משמחי לב וז"ל להבין ענין שמחה של מצוה כו' כדכתיב תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה וטוב לבב מרוב כל שהשמחה של מצוה צריך להיות יותר מן רוב כל שרוב כל הוא

בחי׳ עוה״ב שמשיגים שם העונג כו׳ שנהנים מן זיו השכינה בה׳ כו׳ והשמחה
של מצוה צ״ל יותר מן רוב כל (ועמ״ש מזה בד״ה ואתה תצוה בענין כי
כל בשמים ובארץ, וזהו ארץ אשר לא תחסר כל בה, ועיין בזח״א חיי שרה
קכ״ב א׳ ע״פ ויתרון ארץ בכל היא, וע׳ בפע״ח שער הסוכות בענין מכל
מלמדי השכלתי ועיין בסידור גבי נשמת כל חי, וענין רוב כל ואיך שהשמחה
של מצוה יותר מרוב כל יובן עפ״י מ״ש בד״ה כי ההרים ימושו ובד״ה
ראיתי והנה מנורת זהב) וכן כתיב עבדו את ה׳ בשמחה כו׳. ולהבין זה
צ״ל מארז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט מכל חיי העוה״ב כו׳ שהשעה
אחת של תשובה ומע״ט בעוה״ז הוא* שמשיגים הנשמות שם ונהנין מזיו
השכינה ב״ה שמתענגים שם כו׳ שהוא מקור כל התענוגים שנפלו לבי״ע
כו׳, ופי׳ כמו שכל הטעמים גשמיי׳ שישנם בעוה״ז הגשמי בכל מיני פירות
שיש כמה טעמים משונים זה מזה עד אין קץ כו׳ כמו התפוחים יש להם
טעם א׳ והשקדים יש להם טעם אחר כו׳. והנה מאחר שנרגש הטעם מתיקות
כדומה בתפוח הגשמי שטועם מתיקות בחיך הגשמי כו׳ מוכרח שבכח המצמיחו
ישנו להטעם מתיקות כו׳, אך אותו הטעם מתיקות שישנו בכח הצומח א״א
להרגישו בחיך (שאם יקח העפר שממנו צומח אילן התפוח כו׳ וטועמנו בחיך
לא ירגיש טעם מתיקות כלל, ואף שבו מלובש כח הצומח של התפוח כו׳)
והוא מפני שהכח הצומח הוא רוחני והטעם מתיקות שבו הוא רוחני לכך
א״א להרגישו בהחיך הגשמי כ״א כשהנפש היא אינה מלובשת בגוף אז היא
יכולה להרגיש הטעם מתיקות הרוחני שבכח הצומח הרוחני (ששם המתיקות
ב׳תלב היא יותר מבהתפוח הגשמי כנ״ל. והנה ארז״ל אין לך עשב מלמטה שאין
לו מזל מלמעלה שמכה ואומר לו גדל כו׳ שכל הטעמי׳ מתיקות וחמיצות
שישנם בכח הצומח של התפוחים כו׳ הוא נשפע מן המזלות שלמעלה כו׳
והמזלות מקבלים זה מן המלאכים והמלאכים מקבלים זה מלמעלה מעלה
כדכתיב כי גבוה מעל גבוה כו׳ שא׳ הנמוך מקבל מן השני הנעלה עד רום
המעלות כו׳ והמקור לכולן המשפיע כל הטעמים הנ״ל הוא דבר ה׳ שהוא
מקור כל התענוגים (כי מל׳ דאצילות נעשית עתיק לבריאה שהוא בחי׳ מקור
התענוג כידוע) שממנו נשפעים כל הטעמים מתיקות וחמיצות כו׳ שמתיקות
הוא בחי׳ חסדים וחמיצות הוא בחי׳ גבורות (וכל שינויי הטעמים גשמיי׳
שלמטה בהפירות הגשמיים כמו שיש תפוחים שהם מתוקים ויש תפוחים שהם
חמוצים כו׳ הוא הכל לפי איכות הרכבות המדות שלמעלה שאם נשפע בחי׳
חסדים לבד אז הם מתוקים כו׳ כנזכר במ״א, ופי׳ שדבר ה׳ הוא בחי׳ י׳
מאמרות שנכתבו בפ׳ בראשית (וכמארז״ל והלא במאי א׳ כו׳) שממאמר תדשא
כו׳ נתהוו כל מיני דשאים כו׳ שהאותיות של מאמר תדשא כו׳ מהוה אותם
כו׳ וממאמר עץ פרי כו׳ נתהוו כל מיני פירות בשינויי טעמים מתיקות
וחמיצות שהאותיות של מאמר עץ פרי מהוה אותם (שבו ישנם לכל שינויי
הטעמים כו׳ כנ״ל) וכן כולם כו׳ ופי׳ שדבר ה׳ הוא בחי׳ רוח פיו ית׳

בעוה״ז הוא: בבוך 1236 נוסף: יפה ונעלה מכל החיים של עוה״ב כו׳, ולהבין כל הנ״ל צ״ל מהו ענין עוה״ב, ופי׳ עוה״ב הוא.

שממנו נתהוו כל צבאם כו׳ ואף שאין לו דמות הגוף כו׳ אך דברה תורה כלשון בנ״א, והוא כמו למשל בנפש האדם שהדבור שמדבר לזולתו אינו בחי׳ עצמיות של הנפש כ״א רק חיצוניות מהנפש בלבד כי אין נחסר כלל בהנפש מרוב דיבורים שמדבר לזולתו שאף שידבר הרבה כו׳ אין נחסר כלל בהנפש שאלו היה איזה חסרון וגרעון בהנפש מרוב דיבוריו כו׳ אזי ברוב דיבוריו במעט שנים היה מת שבזה היה נחסר ויוצאת הנפש כו׳, אך האמת הוא שאין הדיבור מעצמיות הנפש שאין נחסרת הנפש כלל שאף שמדבר הרבה כו׳ אינו פועל שום גרעון בהנפש כו׳ והוא שהדיבור הוא רק חיצוני׳ הארה מהנפש בלבד כמשל אור השמש המאיר על הארץ כו׳ שאין שייך תוספת וגירעון בהשמש מן השתנות אור כשמאיר על הארץ (שאם יחסר בהשמש) או שאינו מאיר (כגון שמסתירי׳ עננים שאף יתוסף כו׳ כנז׳ במ״א, וכמו״כ הוא למעלה בחי׳ דבר ה׳ ורוח פיו ית׳ שהם הי׳ מאמרות שמהם נתהוו כולם שהדבר ה׳ הוא רק בחי׳ הארה מבחי׳ א״ס שאין שייך בו בחי׳ גירעון כלל ח״ו כנ״ל, וזה הדבר ה׳ ורוח פיו ית׳ (שהם הי׳ מאמרות כו׳) והוא בחי׳ ג״ע שהוא מקור כל התענוגים שנפלו למטה שממנו מושפעים כל התענוגים כנ״ל (שמיו״ד מאמרות נתהוו כולם) ושם משיגים ונהנים הנשמות שהם בלתי גופים ומתענגים ממנו ית׳ שהוא הנק׳ זיו השכינה ב״ה והג״ע הוא בחי׳ א״ס ממש (שהשגת העונג שם הוא בבחי׳ א״ס ממש וד״ל) ושם משיגים מהות התענוג הרוחני האלקי, ועמ״ש מזה בת״א פ׳ חיי שרה בפסוק ואברהם זקן, ועיין בביאור הזהר פ׳ אחרי דף ע״ז ע״ב ד״ה תאנא אתעברת ה׳ עליאה ועוד יש הפרש שבחי׳ ההשפעה אלקות להוות הנבראים מאין ליש הוא רק מבחי׳ נה״י שבמל׳, אבל בחינת העונג שהנשמות נהנים מזיו הוא מבחי׳ ג״ר שבמל׳ היינו כח״ב שבמל׳ וכתר שבמל׳ שרשו ממל׳ שבכתר עליון כמ״ש במ״א, וכמשל בהדיבור ב׳תלג
שבאדם שלפעמים מדבר דברי שיחות חולין הגם שהוא שיחת חולין של ת״ח אינו ערוך לדברי חכמה של הת״ח ועד״ז הוא ההפרש בין עשרה מאמרות שנקראים מילין דהדיוטא לגבי הגילוי שבג״ע מבחי׳ כח״ב שבדיבור.

(קיצור. יבאר ענין תענוג הג״ע כי אין לך עשב שאין לו מזל כו׳ ושרש שרשם מדבר ה׳ הדבור נק׳ הארה והג״ע גילוי הדבור ממש וגם כח״ב שבדיבור).

ב) **והנה** הרצון העליון ב״ה הוא נעלה הרבה מבחי׳ ג״ע שהג״ע הוא בחי׳ דבר ה׳ ורוח פיו ית׳ כנ״ל והרצון עליון ב״ה הוא נעלה הרבה מבחי׳ דיבורו ית׳ כמשל בנפש האדם שרצונו הוא מושל על דיבורו שאם רצה לדבר לזולתו הוא מדבר ואם אינו רוצה לדבר כו׳ לא ידבר כו׳, נמצא שהרצון שלו הוא נעלה מדיבורו שהרצון הוא מושל על הדיבור כנ״ל, וכמו״כ הוא למעלה ממש שהרצון עליון ב״ה הוא נעלה הרבה מן דיבורו ית׳ שהוא בחי׳ ג״ע כנ״ל והדיבור הוא הנק׳ עיר אלקינו ושם שייך בחי׳ גדולה וגדולה זו ענוה וצמצום היא לגבי רצון העליון כמבואר לעיל בד״ה כל האומר תהלה

לדוד כו׳ שנק׳ כי גאה גאה וזה מבואר במזמור תהלה לדוד בענין להודיע לבנה״א גבורותיו כו׳, ולכן כל האומרו הוא בן העוה״ב שלעוה״ב בתחה״מ יהי׳ גילוי רצון העליון כו׳, וזהו כוונת רז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט מכל חיי העוה״ב פי׳ כנ״ל שחיי עוה״ב שהוא הג״ע שהוא בחי׳ דבר ה׳ ורוח פיו ית׳ והמצות שציוה עלינו הם בחי׳ רצונו ית׳ שהוא למעלה הרבה מבחי׳ דיבורו ית׳ כנ״ל, וזהו יפה שעה אחת כו׳ שע״י קיום המצות שהם רצונו ית׳ שעה אחת בעוה״ב כו׳ ממשיכים מבחי׳ רצונו ית׳ שנעלה מבחי׳ דיבורו ית׳ לבחי׳ ג״ע הנמוך שהוא בחי׳ דיבורו ית׳ כנ״ל ופי׳ שממשיכים רצונו ית׳ שירצה לדבר כנ״ל שהוא שיושפע מרצונו ית׳ לבחי׳ הדיבור שלו ית׳ שהוא בחי׳ ג״ע כנ״ל ועי״ז מוסיפים אור בג״ע שממשיכים מבחי׳ רצונו ית׳ שלמעלה מג״ע כנ״ל תוספת אור בהג״ע שהוא דיבורו ית׳ וכמשל הנ״ל וזהו ע״י קיום המצות שהם רצונו ית׳ ולכן נק׳ עושי רצונו שממשיכים לו רצון שיושפע לבחי׳ הדיבור שהוא בחי׳ ג״ע תוספת אור, ועי״ז מתרחב הג״ע יותר שממשיכים בו תוספת אור מרצונו ית׳ שנעלה ממנו (שהרצון עליון הוא בחי׳ ג״ע עליון) ע״י קיום רמ״ח מ״ע וזהו ויניחהו בג״ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ״ח מ״ע שעי״ז ממשיכים תוספת אור בג״ע, וזהו ארוממך אלקי המלך כו׳, ולשמרה היינו מצות ל״ת כי כמו שע״י קיום המצות ממשיכים תוספת אור בג״ע כן להפך ח״ו ע״י שעוברים על רצונו ית׳ שעוברי׳ על שס״ה ל״ת מוסיפים כח בגיהנם שעי״ז מתרחב יותר ופי׳ שכמו שע״י קיום רמ״ח מ״ע שהם רצונו ית׳ מוסיפים אור בג״ע שעי״ז מתרחב יותר כנ״ל שהוא מפני שממשיכים מרצונו ית׳ שהוא הנעלה מן הג״ע כנ״ל שרצונו ית׳ הוא מקור כל התענוגים כמו״כ ממש הוא להיפך שהעדר רצונו ית׳ הוא צער גדול ויסורים גדולים

ב׳תלד (מאחר שבזה שהוא רוצה בה הוא מקור כל התענוגים בבחי׳ א״ס ממש, לכן הוא כמו״כ להיפך בזה שאינו רוצה שהוא העדר רצונו ית׳ הוא רק צער ויסורים ג״כ בבחי׳ א״ס ממש) והם ג״כ בבחי׳ א״ס ממש זהו בחי׳ הגיהנם שניתן לעוברי רצונו ית׳ כמ״ש הרמב״ן ז״ל שאף אם יהיו יסורים דאיוב ע׳ שנה כלא הם חשובים נגד רגע א׳ של יסורים דגיהנם שהם ג״כ בבחי׳ א״ס כנ״ל, ולכן העוברים רצונו ית׳ הם מוסיפים כח בגיהנם שמתרחב יותר עי״ז והוא ע״י עוברי שס״ה ל״ת אב לע״י קיום רמ״ח מ״ע ממשיכים מרצונו ית׳ תוס׳ אור בג״ע כנ״ל, וזהו כוונת רז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב וד״ל.

וזהו שאנו מברכים קודם עשיית כל מצוה אשר קדשנו במצותיו כו׳, פי׳ שהמצות הם נמשכים מקדש העליון הוא בחי׳ סוכ״ע שהוא בחי׳ כתר עליון ב״ה. וביאור הדבר שבחי׳ ממכ״ע הוא בחי׳ דבר ה׳ ית׳ שמחי׳ את כולם כנ״ל ובחי׳ סוכ״ע הוא בחי׳ רצון העליון ב״ה שנעלה הרבה מן דיבורו ית׳ כנ״ל. והענין הוא שבחי׳ ממכ״ע הוא בחי׳ דיבורו ית׳ שמחי׳ את כולם כו׳ שכח הפועל הוא מלובש ממש בבחי׳ א״פ בהנפעלים שהוא מתחלק בהם לחלקים בבחי׳ ראש וסוף כמשל התלבשות הנפש בהגוף

שמלובשת בתוכו ומתחלקת בו לחלקים בבחי' ראש וסוף, שהשכל הוא מלובש בהראש ולא בהרגל וכח ההילוך מלובש בהרגלי' כו' שזהו נק' בחי' ממלא שהנשמה ממלא את הגוף בבחי' התלבשות בתוכו שמתחלקת לראש וסוף כנ"ל, אבל או"מ נק' מה שאין האור מלובש בתוך הכלי כ"א הוא מקיף עליה מלמעלה בלי התחלקות ראש וסוף רק בהשוואה לכל צד, ופי' כמו בנפש האדם שאף שהמחשבה היא מלובשת במוח בלבד אעפ"כ היא מקפת את כל הרמ"ח איבריו בבחי' מקיף עליהם מלמעלה בהשוואה לכל צד, כנראה שאף שאינו מלובש בהרגל כ"א רק כח ההילוך בלבד ואעפ"כ לא ישים הרגל לתוך האש וכדומה כו' והוא מפני שהמחשבה מקפת את כולם (ובמחשבה משיגו שקשה להניח רגלו על האש) וזהו נק' בחי' או"מ שאינו מלובש בתוך הכלי כ"א הוא מקיף עליה מלמעלה בהשוואה לכל צד שאין בו מעלה ומטה וכמשל העיגול הגשמי שאין בו מעלה ומטה כנז' במ"א בארוכה, וכמו"כ הוא למעלה ממש שדבר ה' ורוח פיו ית' הוא בחי' ממכ"ע שמחי' את כולם בבחי' או"פ שכח הפועל הוא מלובש בתוך הנפעלים ממש והוא מתחלק לחלקים בבחי' מעלה ומטה אבל בחי' כ"ע שהוא בחי' קדש הוא בחי' או"מ שאינו מתיישב בתוך הכלי ממש כ"א הוא מקיף עליהם מלמעלה בלי התחלקות מעלה ומטה כלל כנ"ל ומשם נמשכים המצות שהם רצונו ית' וזהו כוונת הברכה שמברכים קודם עשיית המצוה אשר קדשנו כו'. וזש"ה פקודי ה' ישרים משמחי לב שצריך להיות שמחה גדולה מן קיום המצות שהם רצונו ית' שהוא נעלה הרבה מבחי' ג"ע שהוא דיבורו ית' כנ"ל, ומפני שרצונו ית' הוא נעלה מאד לכך א"א לו להתלבש בשום כלי רק בהמצות בלבד, ולכך אין מרגישים התענוג בקיום המצות, שהוא הכל מפני שהמצות הם נמשכים מרצונו ית' שנעלה מאד מג"ע כו' שא"א לו להתלבש בשום כלי לכך א"א לו להרגיש התענוג כי הרגשת התענוג הוא בחי' יש ב'תלה שהתענוג שנתפס בהכלי אבל בהמצות שנמשכים מרצונו ית' אין מרגישים העונג מפני שנמשכים מרצונו ית' שנעלה מג"ע כו' כנ"ל, וכמו שא"א להרגיש בחיך הגשמי את המתיקות הרוחני שמכח הצומח הרוחני כנ"ל, כך א"א להנפש המלובשת בגוף גשמי להשיג את העונג של קיום המצות שנמשכים מרצונו ית' שאין יכול ליתפס בשום כלי ומזה עצמו שאינו מרגיש העונג ישמח ויגל לבבו במאד שזה שאינו מרגיש העונג הוא מאד נעלה וכשמרגיש העונג שהוא בחי' יש כנ"ל ולכן ביקש משרע"ה ליכנס לא"י לקיים מצות מעשרות ותרומות כו' ואף שהבטיח לו הקדב"ה שיכנס לג"ע כו' והענין הוא כנ"ל שהמצות נמשכים מרצונו ית' שנעלה מג"ע שהוא דיבורו ית' שהוא רק זיו השכינה בלבד וזהו ומתוקים מדבש שהדבש מורגש המתיקות לחיך ושרשו ג"כ מבחי' תענוג הנמשך בחכמה חך מה אבל המצות הם רצון העליון ב"ה ומקור התענוגים שא"א להשיג את העונג.

(**קיצור.** והנה הרצון עליון הוא למעלה מהדבור לכן ע"י מצות שממשיכים רצונו ית' מתרחב הג"ע, וזהו לעבדה ולשמרה וזהו אשר קדשנו, ממכ"ע וסוכ"ע, וזהו פקודי כו' משמחי לב ופי' ישרים שממשיכים גילוי אור

א״ס להיות הגילוי למטה כמו למעלה ממש להיות אני ראשון ואני אחרון בהשואה אחת ממש, ולכן הוא השמחה מרוב כל שהן ריבוי ההשתלשלות שמ״מ מתמעט האור מעילה אבל פקודי ה׳ ישרים להיות הגילוי למטה כמו למעלה ונק׳ תר״ך עמודי אור שהעמוד מחבר הגג עם הארץ).

ג) **והנה** בכל השנה השמחה גנוזה בעבודה וכמ״ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו׳ ועושין מהעבודה עיקר והשמחה היא שמחה של מצוה, אבל ביו״ט השמחה היא בהתגלות וכמ״ש מזה הענין ע״פ ה׳ לי בעוזרי ע״ש. ולהבין ביאור הדברים שבכל השנה עושין מהעבודה עיקר יש להקדים הדרוש ע״פ והשתיה כדת וארז״ל פ״ק דמגילה די״ב ע״א א״ר חנן משום רבי מאיר כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה, ופירש״י אכילת מזבח מרובה משתיה פר ושלשה עשרונים סולת לאכילה ונסך חצי ההין. ולהבין כ״ז צ״ל תחלה ההפרש בין אכילה ושתיה למטה בגשמיות. הנה אכילה הוא מתברר הרבה ויוצא פסולת הרבה לחוץ ומעט מזעיר מתברר המובחר כו׳, ופי׳ שכשאוכל איזה דבר תחלה לועסו בשיניים כו׳ ואח״כ כשנכנס המאכל בהקיבה מבשלת הקיבה אותו ומתברר מהרוב להיות פסולת לצאת לחוץ כו׳ ומעט מזעיר מתברר המובחר שבו ומתהפך לדם הנפש בכבד כו׳ ועי״ז מיתוסף בו שכל ומדות כו׳, וזוהי בחי׳ אכילה כנ״ל שמעט מתברר ממנו הטוב ומובחר להתהפך לדם הנפש כו׳ והרוב ממנו יוצא ונדחה לחוץ שהוא הפסולת כנ״ל, משא״כ בחי׳ שתיה שכמו שהיא הי׳ קודם שתייתו כן נבלעת בקרבו כולה ואינה מתברר׳ כלל להיות יוצא ממנה לחוץ כו׳ כ״א כמה משקה שישתה בשיעור ומדה כו׳, כך אותו שיעור מדה נבלעת בתוכו בלי שום בירור ודיחוי לחוץ, וכמו״כ הוא
ב׳תלו למעלה ממש שהתורה נגלית נק׳ בחינת אכילה ופנימיות התורה שהוא הנסתרות (רזין דאורייתא) כו׳ נק׳ בחי׳ שתיה, כי התורה נק׳ בחי׳ לחם כו׳ וזו היא בחי׳ תורה נגלית שנק׳ בחי׳ אכילה כנ״ל ונק׳ ג״כ בחי׳ דבש וחלב כו׳ כדכתיב דבש וחלב תחת לשונך כו׳ וזוהי בחי׳ פנימי׳ התורה סתרי תורה שנק׳ בחי׳ שתיה כנ״ל, והטעם לזה הוא כי תורה נגלית הוא כמו בחי׳ אכילה ממש שהמאכל מתברר הרבה ויוצא ממנו רובו להיות פסולת כו׳ רק מעט מזעיר נשאר הטוב והמובחר והוא המתהפך לדם הנפש כו׳ שמזה מיתוסף בו דעת ומדות כו׳, וכמו״כ הוא בחי׳ תורה נגלית שהיא הכל בקושיות ופירוקים שהוא הכל בירור הדינים לאמיתתם ועד שמתברר הדין לאמיתו יש כמה פסולת שהם הקושי׳ שהי׳ כו׳ עד כשמתברר ההלכה האמיתי׳ אז נפרדים כל הפסולת שהם הקושיו׳ כו׳ ויוצאים לחוץ ונשאר רק בירור הטוב שנתבררה ההלכה אמיתית והרוב יוצא בבחי׳ פסולת ורק מעט מזעיר מתברר טוב כנ״ל (כי הרוב הוא הקושיות ופירוקי׳ שאינם מדין האמיתי והם נפרדים אח״כ ונשאר רק הדין אמיתי עצמו שהוא המעט מזעיר כנזכר במ״א ע״ש) (שמציאות דין א׳ האמיתי נמצא מהרבה קושיות ופירוקי׳ כו׳) ולכך נקרא תורה נגלית בחי׳ אכילה כנ״ל, משא״כ פנימית התורה היא נק׳ דבש וחלב כו׳ שהוא הכל בחי׳ משקה כו׳ שאין בה בחי׳

התבררות כלל ואינו יוצא כלל ממנה לחוץ כו׳ כי כמו שהיא כן הוא האמת כו׳ ואין בה בחי׳ התבררות פסולת כלל שהיא רק טוב כנ״ל, ולכך נק׳ בחי׳ שתיה כנ״ל שבחי׳ שתיה הוא כמו השיעור מדה ששתה כך נשארת השיעור מדה בתוכו בלי שום גירעון כלל שאין בה שום בירור וזהו מ״ש הנחמדים מזהב כו׳ ומתוקים מדבש שהוא בחי׳ פנימית התורה שהיא מתיקות התורה כנ״ל.

(**קיצור.** שהנגלות שבתורה נק׳ אכילה והפנימית שבתורה נקרא שתיה).

ד) **והנה** כמו באכילה גשמי׳ שכשרוצה לאכול איזה מאכל כגון בשר וכדומה א״א לו לאכלו כשהוא חי כו׳ כ״א הוא צריך לבשלו תחלה באש ובמים (שהוא הרוטב כו׳) והוא מפני שהמאכל צריך להתהפך לדם הנפש כנ״ל שיתייחד המאכל עם הנפש כו׳, ולכן כשהבשר כדומה הוא חי הוא נפרד בפ״ע וא״א לו להתהפך לדם להתייחד עם הנפש כו׳ (שאין הקיבה יכולה לבשלו) כ״א כשיבשלו כו׳ שמרככו ע״י הבישול שמבשל באש ובמים כו׳ ואז יכול להתהפך לדם הנפש להתייחד עם הנפש. והנה בישול הבשר כדומה א״א כ״א באש ובמים (שהוא רוטב הבשר) דייקא כי אש לבדו הוא רק שורף המאכל ואינו מבשל כו׳ ומים קרים לבד ג״כ אינם מבשלים כלל כ״א שניהם מים שהוא רוטב הבשר ואש מבשלו, פי׳ שהאש מחממי׳ המים וכשמתחממי׳ המים אזי הם דייקא מבשלים שהם מרככי׳ הבשר כו׳ (שמהמים חמים דוקא מתרכך הבשר שהמים הוא היפוך האש וכשמתחממים אזי הם מורכבים מב׳ הפכים כו׳ ואז דייקא מבשלים), כמו״כ ממש הוא למעלה שהמצות אף ששרשן הוא מאד נעלה שנמשכים מבחי׳ קדש העליון שזהו שאומרים קודם קיום המצות אשר קדשנו כו׳ אך הם נשפלו מאד למטה שנתלבשו בדברים גשמים כמו מצות ציצית העשוי׳ מצמר גשמי כו׳ וכן מצות תפילין העשוי׳ מקלף גשמי כו׳ ולזה צריכים לעשותם בחי׳ רוחניות שיתאחדו בנפשו האלקי׳ כו׳ וכמו בישול הבשר גשמי שמבשלים אותו באש ומים (רוטב הבשר) בשביל שיתרכך הבשר ואז יוכל להתאחד עם הנפש שיתהפך לדם הנפש כו׳ משא״כ כשהבשר הוא חי הוא נפרד בפ״ע ואינו יכול להתאחד עם הנפש כו׳ בלתי שיתרכך תחלה בבישולו כו׳ כנ״ל, כמו״כ הוא למעלה שהמצות הם נשפלו מאד מאד למטה בדברי׳ גשמיי׳ כו׳ כנ״ל, וצריכים לעשותם בחי׳ רוחניות שיתאחדו עם הנפש אלקי׳ כו׳ (שהוא בחי׳ הריכוך שיתרככו כמו בבשר גשמי שצריכי׳ לרככו בבישול כו׳) והוא ע״י בחי׳ הבישול באש ומים, כמו הבשר גשמי מתרכך ע״י הבישול באש ומים כו׳ שאז דייקא יוכל להתהפך לדם הנפש ולהתאחד עמה שמיתוסף בה ממנו שכל ומדות כו׳ כנ״ל כמ״כ המצות שנתלבשו בדברים גשמיי׳ כו׳ מתרככים ונעשי׳ בחי׳ רוחניות להתאחד עם נה״א ע״י בחי׳ בישול רוחניות באש ומים רוחניי׳ כו׳, ופי׳ שבחי׳ אש רוחני הוא בחי׳ גבורות הלב שהלב בוערת כרשפי אש ושלהבת עזה לה׳ בתפלה כו׳ שטבע האש הוא להסתלק למקורו כו׳ שהוא בחי׳ גבורות רשפי ב׳תלז

אש של הלב שבתפלה לבחי' קדש כו' (ועמ"ש מענין אש בד"ה אתם נצבים בענין כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא בחי' אש שמסתלק למעלה כו' בחי' אל עליון שאינו בגדר עלמין כלל והנה בקרבנות יש ג"כ אש מן ההדיוט ועי"ז נמשך אש שלמעלה כו') אך זה הבחי' אש רוחני שהוא ההעלאת מ"ן בגבורות רשפי אש של הלב כו' על בחי' קודש הוא שוה בכל המצות כולן כו' פי' שאין חילוק כלל בזה בין מצות תפילין ובין מצות ציצית כו' שבשניהם שוה הבחי' העלאת מ"ן שלהם שהוא בחי' גבורות רשפי אש אל בחי' קודש כו' שכן הוא שוה בכל המצות כולן כו' ואין בזה חילוק כלל שהוא בחי' כללי' שהוא שוה בכל המצות כולן כנ"ל (שבדרך כלל א' הוא דכולן שוה להתלהב בגבורות רשפי אש לבחי' קדש (ועמ"ש מזה בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י) ומים רוחני הוא בחי' הכוונות פרטיות של כל המצות כמארז"ל מצות צריכות כוונה שבכל מצוה יש כוונה א' בפ"ע ואינם דומות בזה זל"ז כמו מצות תפילין הוא כוונה א' כו' כנז' במ"א ומצות ציצית היא כוונה אחרת כנז' במ"א וזהי בחי' מים רוחני' כי מים הוא בחי' חכמה והוא כוונות פרטי' של כל מצוה ומצוה כו' כנ"ל. והנה כמו שנת"ל שבבישול הבשר גשמי א"א שיתרכך הבשר ויתבשל היטב זולתי שיהיה דייקא שניהם אש ומים מתרכך ומתבשל הבשר כו'. כמו"כ הוא למעלה שא"א שיתרככו המצות שיעשו בחי' רוחניות שיוכלו להתאחד עם הנה"א בלתי שיהיו שניהם בחי' אש ומים כו' כנ"ל. שאש הוא בחי' ההעלאת מ"נ בגבורות רשפי אש לבחי' קדוש ששוה בכל המצות כולן שהוא בחי' הכלל כו' כנ"ל ובחי' מים הוא בחי' השגות כוונות פרטיות של כל מצוה ומצוה שאינן דומין זה לזה כנ"ל שע"י שניהם דייקא מתרככי' המצות
ב'תלח ונעשי' בחי' רוחניות להתאחד עם נפשו האלקי' כנ"ל. (ועמ"ש מענין מים ואש בד"ה כי תבואו אל הארץ כו' ושבתה הארץ כו' בענין טבע המים לדבק וטבע האש לפרר. ועפ"ז י"ל בענין מצות קרבן פסח שצ"ל צלי אש דוקא כמ"ש אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כ"א צלי אש כו' כי טבע המים לדבק זהו בחי' ולדבקה בו והוא מדרגת הצדיקים שהם בחי' מהלכים מדרגא לדרגא כסדר אבל התשובה בחילא יתיר הוא בחי' אש. ועד"ז בפסח יצי"מ בחי' תשובה שהיו במ"ט שערי טומאה אלא שע"י שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה נשבר כל המיצרים וגבולים. לכן צ"ל הפסח ג"כ צלי אש דוקא בשגם כי אש זהו ההעלאת מ"ן הכללי לבחי' קדש העליון שזהו ענין יצי"מ ואח"כ כל מצוה הוא פרט והוא בחי' מים כו' ובזה פי' שהצלי ריחו נודף יותר מהבישול וידוע דריח הוא בחי' תשובה כמ"ש וירח את ריח בגדיו וארז"ל ריח בוגדיו. וריח זה נמשך ע"י שהוא צלי אש דוקא בלי מים כו' וע' מזה זח"א שמות דף י"ח סע"א פקודי דרל"ז סע"א ח"ג פנחס דרנ"א ב').

ובזה יובן היטב מה שנז' בזהר ע"פ אכלו ריעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא כו' ע"ש. פי' דהנה יש ב' בחי' בשתיה השתי' הא' הוא השותה משקה בכדי לרוות צמאונו שהמשקה מקררת כו' ומרוות הצמאון

שלו כו׳, וזהו ושתו שהוא בחי׳ המשקה המקררת ומרוות הצמאון כו׳ והוא בחי׳ מים הנ״ל שהוא השגו׳ כוונות פרטיות של כל מצוה ומצוה כו׳ (וכנ״ל שמים לבד שהוא שמשיג כוונות פרטיות של המצות ואין בו בחי׳ אש שהוא ההתלהבות בבחי׳ גבורות כו׳ אינו מרכך המצות להתאחד בנפשו כו׳) שאינן דומין זל״ז, וזהו בחי׳ ושתו, והבחי׳ הב׳ הוא ששותים משקה המשכרת אותו כו׳ וזוהי בחי׳ ושכרו כמארז״ל נכנס יין יצא סוד וכנז׳ חמרא מבשם כו׳ שזוהי בחי׳ השגת פנימיות התורה שאינה שייכה למצות כלל כמו האד״ר כו׳ שע״ז כתיב ארוכה מארץ מדה כו׳ (שיש בחי׳ פנימי׳ התורה מה שלא נתלבשה במצות כלל כמו האדר״ז כו׳) וזוהי בחי׳ ושכרו כו׳ שעי״ז הוא מגיע לבחי׳ שכרות שהוא בחי׳ אה״ר שלמעלה מן הדעת כו׳, (הנה זהו הכל בחי׳ השתו ושכרו) לתתא פי׳ כשכבר נמשכו המצות למטה ונתלבשו בדברי׳ גשמיי׳ כו׳ אז הוא בחי׳ השתו שהוא בחי׳ מים להשיג כוונות פרטיות של כל מצוה כו׳ (ובחי׳ האש שהוא בחי׳ העלאת מ״ן בגבורות רשפי אש אל בחי׳ קדש כו׳ השוה בכל המצות כולן כנ״ל) ובחי׳ האש כו׳ כנ״ל בכדי שיתעכל המזון בנפש האדם כו׳ שהוא שמתרככי׳ המצות עי״ז ונעשי׳ בחי׳ רוחני׳ להתאחד עם נפשו האלקי׳ כו׳ כנ״ל (ושכרו הוא כנ״ל כו׳) שהכל הוא לתתא כשכבר נמשכו לתתא להתלבש בדברי׳ גשמיי׳ כו׳ אבל אכלו ריעים הוא לעילא כו׳ פי׳ כי אכילה היא מרובה משתי׳ כנ״ל כי אכילה הוא בחי׳ בירור הדיני׳ לאמיתתם כו׳ כנ״ל כי בחכמה אתברירו כו׳ שמבררי׳ טעמי המצות שמ״ט בהציצית צ״ל ח׳ חוטין וא״ל פסולה כו׳ וכדומה לזה שזו הבירור הוא בחכמה פי׳ בפנימי׳ החכ׳ ששם הוא בירור טעמי המצות שבציצית צ״ל ח׳ חוטין וא״ל פסולה כו׳ והוא לעילא פי׳ שהאכילה שהוא הבירור של המצות שכך וכך כשירה וכך וכך פסולה כו׳ ב׳תלט
הוא לעילא בפנימית חכ׳ כי הוא חכים ולא בחכ׳ ידיעא כו׳ ששם הוא האכילה שהוא הבירור ע״ז גופא שיומשכו המצות למטה בזה האופן דייקא (שמצות ציצית צ״ל ח׳ חוטין בה כו׳) ששם הוא עדיין קודם שנמשכים במצות כו׳ שמבררי׳ פנימיות החכ׳ איך יומשכו ובאיזה אופן כו׳ כנ״ל וזהו אכלו ריעי׳ לעילא פי׳ ריעים הם תרין ריעין דלא מתפרשין כו׳ שהם חו״ב שמבררי׳ טעמי המצות (הטעמים של כל המצות מ״ט צ״ל הציצית בח׳ חוטין ולא בו׳ כו׳) גופא איך יומשכו באיזה אופן כנ״ל והוא לעילא קודם שנמשכו עדיין שמבררי׳ איך יומשכו כו׳ ואח״כ כשמתבררי׳ המצות באכילה של הריעי׳ כו׳ אז הם נמשכים לתתא כו׳ ואז הוא בחי׳ שתו להשיג טעמי וכוונות פרטיות של כל המצות כו׳ כנ״ל (ובחי׳ אש כו׳) ושכרו שיהי׳ שכור מבחי׳ פנימי׳ התורה כו׳ שישיג לבחי׳ אה״ר שלמעלה מן הדעת כנ״ל אבל האכילה הוא למעלה קודם שנמשכים המצות עדיין שמבררי׳ הריעי׳ איך יומשכו כו׳ וזהו אכילה מרובה משתי׳ כו׳ שהאכילה הוא לעילא קודם שנמשכים המצות שמבררי׳ חו״ב שהם תרין ריעין כו׳ הטעמי׳ של כל המצות גופא איך יומשכו באיזה אופן כו׳ והיא מרובה כו׳, אך אף המרובי׳ דאכילה לא יספיק נגד המיעוט דשתי׳ כו׳ כנ״ל שבאכילה הרבה יוצא ונדחה לחוץ בבחי׳ פסולת ורק מעט מזעיר מתברר הטוב והמובחר שהם הדיני׳

האמיתיי׳ כו׳ אבל השתי׳ שהיא לתתא כשנמשכים למטה שמשיג כוונות פרטיו׳ של כל מצוה כו׳ שמתאחדי׳ עם נפשו האלקי׳ כו׳ אף שהוא מעט כו׳ אעפ״כ היא נכנסת בתוכו כולו בלא בירור ודיחוי לחוץ כלל משא״כ האכילה דלעילא שמבררי׳ הלכותיהן כו׳ אף שהיא מרובה כו׳ אעפ״כ אינה מספקת נגד השתי׳ שבאכילה נתברר הרבה ויוצא לחוץ ורק מעט מזעיר נשאר כו׳ כנ״ל, ובשתי׳ אינו מתברר כלל רק כמו שהיא כן נכנסת בתוכו כנ״ל וכנז׳ בקבלה שרבבו׳ הוא למעלה מעלה ואלפי׳ הוא בא״א כדכתיב נוצר חסד לאלפים שהוא בא״א כו׳ ועוד למטה הוא בחי׳ מאות ועוד למטה הוא בחי׳ עשירו׳ ועוד למטה הוא בחי׳ יחידו׳ כו׳, לכך האכילה דלעילא היא מרובה משתי׳ דלתתא כי כל מה שלמעלה מעלה היא מרובה ביותר כנ״ל. ובזה יובן מ״ד ויקח יתרו כו׳ עולה וזבחים כו׳ ויבא אהרן כו׳ לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים כו׳ פי׳ כי בחי׳ השתי׳ הנ״ל הוא בבחי׳ אלקי׳ שהוא מדת מל׳ (שהוא כשנמשכים כבר לשם המצות כו׳ כנ״ל) אבל בחי׳ האכילה הנ״ל הוא לעילא למעלה מבחי׳ אלקי׳ (שהוא כשלא נמשכו עדיין שמתבררים שם איך יומשכו כו׳ כנ״ל) וזהו לאכל כו׳ בחי׳ אכילה הוא לפני האלקים שהיא לעילא מבחי׳ אלקים כנ״ל וד״ל.

———●———

מה שאמר אדמו״ר מ״מ שנת תקצ״ב לפ״ק בק׳ פאלצק

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי. וצ״ל למה השמחה גדולה כ״כ בפורים מבכל היו״ט שנעשה בהם ניסים לאבותינו כמו בפסח קי״ס ובשבועות מ״ת כו׳. ובמעלה הם גדולים יותר ממנו שאסורים בעשיית מלאכה משא״כ בפורים שמרדכי גזר ולא בעו לקיבלי מיני׳. כתיב וקבל היהודים את אשר החלו לעשות החלו זה מ״ת וכמ״ש קימו וקבלו קימו מה שקבלו כבר כי במ״ת כפה עליהם הר כגיגית ואמר אם תקבלו מוטב כו׳ מכאן מודעי רבא לאורייתא (פי׳ שיכולין לומר אנוסים היינו) והדר קבלוהו בימי אחשורוש. וצ״ל מה נחשב הוא שכפה עליהם הר כו׳ יותר אונס ממעשה דאחשורוש. והנה מתחלה צ״ל ענין מ״ת וגם מאמרז״ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כי הנה אמרז״ל כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת כו׳, וזה פלאי לכאורה מאחר שמי שאפשר לו יצא בפ׳ א׳ שחרית ופ׳ א׳ ערבית למה יהי׳ אפשר ואינו עוסק גדול עוונו כ״כ הכרת תכרת כו׳. ויובן בהקדם להבין מה שנק׳ התורה משל הקדמוני כמ״ש דוד לשאול כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא כו׳, והיכן הוא המשל הזה מ״ש בתו׳ והאלקים אנה לידו, וכן א׳ שלמה המע״ה להבין משל ומליצה כו׳, ופי׳ הקדמוני הוא קדמונו ש״ע כי בחי׳ סוכ״ע וממכ״ע הגם שהוא ג״כ הארה וגילוי החיות מא״ס ב״ה אבל הוא רק מה שנמשך בבחי׳ השתלשלות שהרי גם הסובב הוא בבחי׳ עלמין רק

שסובב להן והיינו בחי' מקיף ופנימי אבל בחי' מהותו ועצמותו ית' רם ונשגב לבדו ואינו בגדר עלמין כלל ולכן נק' קדמונו ש"ע (כי קדם אינו כמו תחלה שהתחלה יש לו אמצע וסוף והיינו בבחי' השתלשלות שחכ' נק' ראשית כו', אבל הקדם הוא שיחיד ומיוחד ואין עוד מלבדו והוא קדמון לכל הקדומין). והנה התורה הוא משל לבחי' זו כי הנה בהשגות התורה יש ריבוי מדריגות בעילוי אחר עילוי כמו מג"ע התחתון לג"ע העליון, וכן יש ג"כ למעלה מג"ע העליון וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה קדושים הם הנשמות שבלא גופים יהללוך סלה עולמות לאין קץ כו', וכדפי' האריז"ל ע"פ מאמרז"ל צדיקים אין להם מנוחה שנא' ילכו מחיל אל חיל וכמ"ש במ"א (ובכל בחי' השגה תחתונה לגבי עליונה הימנה נק' כמו המשל שהוא בדמות הנמשל רק במציאות מגושם ממנו כו', כן הוא כל השגה לגבי שלמעלה הימנה, הגם שהם הכל בבחי' א' רק שזה באופן גשמי ונק' משל), והנה המקור והשרש הראשון לתורה הוא בחי' החכ' וכמ"ש בזהר הקדוש דאורייתא מחכ' נפקת והוא הנק' משל הקדמוני, כי הנה הגם שאוא"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדריגות לאין קץ ותכלית למעלה מן החכ' והחכ' הוא רק שמא קדישא כמשל השם שקורא לאדם שאינו נוגע לעצמותו כו' מ"מ בה שורה ומתלבש אא"ס ב"ה שהרי הוא ב"ה וחכמתו אחדות ממש, ולכן נק' משל הקדמוני כמו משל שהוא לבוש אל הנמשל וע"י יכולים לתופסו ולהשיגו כך פי' החכ' הוא לבוש לאוא"ס ב"ה כמ"ש עוטה אור כשלמה וע"י יכולים להגיע לאא"ס ב"ה להיות נהנים מזיו כו'. והנה כמו שהשומע דבר משל לא יוכל להבין הנמשל מתוכו אם יחסר אפי' כקוצו של יו"ד בהמשל אלא צ"ל ולהשכיל המשל בכי טוב תחלה, ואח"כ יוכל לעמוד גם על הנמשל ממנו, כך הנה כשבא לעוה"ב להנות מזיו השכינה שהוא בחי' גילוי הארה מעצמותו א"ס ב"ה (שנק' בשם אור זיו ממנו) צ"ל ותלמודו בידו שיהי' התו' שהוא המשל הקדמוני אצלו בשלימות שמזה יוכל להשיג אח"כ וליהנות מזיו, משא"כ אם יהי' ריקן מתו' שהוא המשל אזי לא ישיג גם הנמשל ולכן כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת כו', משא"כ מי שא"א לו כו' כי מי שא"א לו היינו מצד שורש נשמתו למעלה שאין בו חכ' כ"כ ע"כ די לו בפרק א' שחרית וערבית כמו למטה שלא כל השכליים שווים לענין המשלים כי שכל קטן די לו במשל פשוט ונקלה ולשכל גדול צ"ל המשל ג"כ נעלה, כמו"כ מי שא"א לו שנשמתו מבחי' מדריגה שהשגתו קטנה ומצומצמת ע"כ די לו במשל קטן פ"א שחרית (או שנשמתו מבחי' ומדריגה שהשגתו יותר קטנה ומצומצמת ע"כ די לו) שעיקר רוב עסקו צ"ל במצוות מעשיות שבהן וע"י ישיג כו', אבל מי שאפשר לו הרי נשמתו ממקום גבוה ויש לו השגה למעלה, לכן צ"ל המשל שלו שהוא לומד התורה בעוה"ז ג"כ גדול ורם, ולכן כל שאינו עוסק בתו' כמו שאפשר לו ה"ה מחסר מן המשל ואזי לא יכול להשיג אח"כ כלל למעלה כנ"ל שאם חסר אפי' כקוצ"י בהמשל א"א להבין הנמשל כו'.

ב) **וזהו** הכרת תכרת שנכרתה שורש נפשו מבחי' ומדריגות ההשגה וההני' מזיו השכינה כו', והנה ישראל זכו למ"ת ע"י יסורים דגלות מצרים בחומר ובלבנים וכו' והקדימו נעשה לנשמע, כי א"א להיות שום גילוי והמשכה מאוא"ס ב"ה אלא במקום שיש בחי' ביטול דוקא ולכן הקדימו נעשה שהוא בחי' ביטול שמוכן לעשות מה שמצווה כעבד זה שאין לו דעה בפ"ע כלל כ"א את אשר יאמר רבו ואח"כ נשמע לקבל ההשפעה מלמעלה, אך גם בכדי שיהי' אז להם ביטול זה להקדים נעשה לנשמע שהרי באותו זמן היו בקטנות מאד לכן כפה עליהם הר כגיגית כו', וימינו תחבקני התגלות אהבה עליונה מלמעלה על ישראל כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' שהוא מחבקת ומקפת אותם מכל צד כמשל המחבק לזולת גם מאחוריים כו' ואזי מעורר ג"כ אהבה בלב זולתו אליו כמ"ש כמים הפנים אל פנים כן לב האדם אל האדם כו' פי' לב האדם העליון הוא דמות כמראה האדם אשר על הכסא שהן רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא, ושס"ה ל"ת שהם שס"ה גידים אל האדם התחתון שבבי"ע הוא מ"ש ופני האדם לארבעתן הוא כמים הפנים לפנים שע"י התגלות אה' האדם העליון אל האדם התחתון מעורר ג"כ בו בחי' אה' מלמטלמ"ע והיינו בחי' העלאות כללות נש"י בכללות הנפש ממטלמ"ע אליו ית', ולכן נק' כנס"י וכמ"ש בשה"ש מה טובו דודיך מיין אחותי כלה כו', וזה שאמרז"ל שעל כל דיבור ודיבור פרחה נשמתם כו' פי' על כל דיבור ודיבור הנמשך מלמעלה פרחה נשמתם בחי' ביטול שע"י כל ההמשכה וגילוי שלמעלה נתעורר אצלם בחי' הביטול מלמטה כו' וזהו ענין שכפה עליהם הר כגיגית כמשל הגיגית שהוא דבר המקיף, כך כפה עליהם הר בחי' אה' עליונה שנק' הר כמארז"ל לא כאברהם שקראו הר כמשל הר שהוא חתיכות עפר הבולט משטח הארץ, כך הוא האה' בחי' הטוב והמשכה מן העצמות שעי"ז נתעורר בהם ג"כ אה' מלמטלמ"ע כנ"ל ולכן אמרז"ל מכאן מודעי רבא לאורייתא לפי שהתעוררות זו בלבם לקבל התו' בבחי' ביטול ומס"נ עד שהקדימו נעשה לנשמע לא הי' מצד עצמם אלא ע"י גילוי מלמעלה שכפה עליהם הר כו' שאז הפנים כו' נתעורר ממילא בלב האדם התחתון כנ"ל.

ג) **והדר** קיבלוהו בימי אחשורוש שאז הי' ג"כ בחי' מס"נ בכל ישראל אך שלא ע"י התעוררות מלמעלה כמים הפנים כו' דאז תכלית הסתר פנים בגלות וכמארז"ל אסתר מן התו' מנין דכתי' ביום ההוא אסתיר פני כו' רק בחי' אתעדל"ת מצד עצמם וזהו הדר קבלוהו הם עצמם. וביאור הענין יובן במש"כ איש יהודי כו' ושמו מרדכי איש ימיני דצ"ל מאחר שהוא ימיני משבט בנימין למה נק' שמו איש יהודי וכמו"כ בגזירות המן כתי' להשמיד את כל היהודים ובאמת בק"ך מדינות היו ג"כ מכל השבטים אפרים ומנשה כו' רק שנקראו כולם יהודים מצד הביטול שיש בהם כמ"ש מודים אנחנו לך כו' שלכן נקראו כאו"א מישראל יהודי כי יהודי הוא בחי' ביטול שעי"ז נק'

כן כמש"א לאה הפעם אודה את הוי' כו' ע"כ קראה שמו יהודא ולכן נק' מרדכי איש יהודי פי' שר ליהודים (כי איש לשון שררה כמו איש הר הבית) כי הוא הי' מקור הביטול כו' מרדכי הוא מרי' דכיא תרגומו של מר דרור כי מור הוא דם חיה ידוע שנק' רש כמ"ש הרמב"ם ז"ל ובנפש הוא בחי' אתכפיא ממרירו למיתקא כי הדם הוא הנפש החיוניות נפש המתאווה ומה שנקרש היינו בחי' ביטול ואתכפי' ומרי' דכיא הוא מקור הביטול (בחי' יסוד אבא ולכן נק' איש יהודא) והנה המן הי' לעומת זה של בחי' זו דייקא שאמר למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני שהי' יש ודבר בעיניו ונפרד מאחדותו ית' לומר אני ואפסי עוד כי הי' מזרע של עמלק וכתי' ראשית גוים עמלק כו' ז' אומות הם ז' מדות רעות תאוות ורציחה כו' וראשית הוא עמלק כי גסות הרוח הוא שורש כל המדות רעות (שלפי שהוא יש בעיניו ע"כ הוא בעל תאוה הכל לעצמו כו' וכיוצא) משא"כ אם הי' כמותר בעולם למה לו להתאוות ולכן רצה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים שהם בבחי' הביטול שהוא עיקר ההיפך והמנגד למדרגתו ואם הי' כופרים ח"ו לא הי' עושים להם כלום אך כולם כא' לא רצו לכפור ח"ו ולא עלה בהם מחשבת חוץ אלא היו בבחי' מס"נ שישנו בכח בכ"א מישראל ואפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו שלא לפרד מאחדותו ית' בשום אופן שבעולם ומה שחוטא היינו מפני הרוח שטות שמטעהו לחשוב שאין נפרד מאחדותו ית' עי"ז ועודינו ביהדותו שלובש ציצית ומניח תפילין כו' והנה בחי' מס"נ נמשך מחמת אה' המסותרת שהיא למעלה מן הדעת כי לא נאמר טעם למס"נ לא מבעי' ע"פ טעמים המעוררים לאה' הנז' בכל ספרי החכמים אלא אפי' מ"ש בתו' לאה' את הוי' אלקינו כי הוא חייך שאין זה טעם על מס"נ אדרבה כי מאחר שאהבה הוא רק מפני שהוא חייך מהיכן מזה למסור נפשו ולהשליך חייו כו' אלא שנמשך מבחי' שלמעלה מן הדעת כי הנה מה שקתוב כי הוא חייך שהוא טעם לאהבה היינו בחי' ממלא וסובב שהם בגדר עלמין להחיותם ואינו אלא רק הארה בלבד ממהותו ועצמותו ית' כי לא זה עיקר אלקות מה שהעולמות חיים וקיימים ממנו שהרי אתה הוא קודם שנבה"ע ולאחר שנבה"ע בשוה ממש רק הארתו בלבד נמשכת להחיות העולמות, וכדכתי' ואתה מחי' את כולם פי' אותיות שמא' ועד ת' וה' מוצאות שהם מקור חיות כל העולמות ולגבי מהותו ועצמותו ית' הם כלא ממש חשובים וכמשל ביטול אותיות לגבי עצמיות הנפש כו' כמ"ש במ"א, והנה מחמת זה יבא המס"נ להשליך חייו מנגד שלא ליפרד ממהותו ועצמותו ית' שהוא למעלה מחיי' כל החיים וקמי' כלא ממש חשיבי ואתה הוא קודם שנברא כו', והנה כ"ז הוא שיש בכח בכ"א מישראל ולכן הי' אז אצלם מס"נ וז"ש ומאמר מרדכי קיים כי מרדכי הי' מקור הביטול איש יהודי כנ"ל ובחי' הביטול לשום עצמו כשיריים ומותר בעולם זהו הכנה לבחי' גילוי בחי' מס"נ כנ"ל, וזהו לשארית נחלתו כו' שכל מה שיהי' כשיריים ביותר יותר יהי' מוכן לבחי' גילוי מס"נ כו', וזהו שאמרז"ל והדר קיבלוהו בימי אחשורוש כי הקדימו נעשה לנשמע

וע״כ דיבור ודיבור פרחה נשמתם בחי׳ ביטול למס״נ ממש שלכן זכו לתו׳ התגלות אלקות כו׳ כך גם במעשה דאחשורוש הי׳ בחי׳ מס״נ וביטול בכל ישראל, ואדרבה הי׳ יותר גדול ממה שהי׳ אז כי שם הי׳ עפ״י התעוררות תחלה מלמעלה כמים הפנים אל פנים מלב האדם העליון אל האדם התחתון אבל כאן הי׳ התעוררות מאליהם ומעצמם ממש ונהפך הוא כמים הפנים אל פנים כן היה התעוררות מאדם התחתון אל האדם העליון ולכן גם ההמשכה מלמעלה הנמשכת ע״ז הוא ממקום יותר גבוה ונעלה וז״ש וקיבלו את אשר החלו שבמ״ת לא הי׳ אלא התחלה וכאן הוא עיקר וד״ל.

ועתה יובן מה שארז״ל חייב אינש לבסומי בפורים עד דלא ידעי כו׳ בפורים דווקא ואין כן בכל היו״ט, והעניין הוא כי בכל היו״ט כתי׳ רננו צדיקים בה׳ ה׳ הוא בחי׳ השתלשלות העולמות יו״ד חכ׳ ה׳ בינה כו׳ ורננו בה׳ היינו שממשיכים תוס׳ גילוי הארה בבחי׳ השתלשלות העולמות יותר מכפי השפע המגיע להם בתמידות אבל מ״מ הוא ג״כ במדה וקצבה מאחר שהוא בבחי׳ השתלשלות שהם מקבלין במציאותן חו״ב ואינו ערך למהותו ועצמותו ית׳ הפשוט בתכלית הפשיטות וכטיפה מן הים כו׳ ולכן גם השמחה הוא בגבול ושיעור עפ״י התורה שנאמר ושמחת בחגך, ולכן אמרז״ל אין שמחה אלא בבשר אין שמחה אלא ביין (אבל לא עד דלא ידעי) משא״כ בפורים שאז השמחה גדולה עד מאד למעלה מהדעת והוא מהגבלה ושיעור ומדה כלל כי מה שהוא עפ״י הדעת יתכן לאמר בזה גבול ושיעור משא״כ שלמעלה מהדעת הוא בחי׳ א״ס ממש כי בחכמה ולמטה הם מוגבלים ומלובשים בכלים כי ע״י מס״נ שהי׳ בהם אז שהוא למעלה מהדעת אזי באתעדל״ת זו הגיע למעלה מעלה בעצמות אוא״ס ב״ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות כו׳ ולכן צ״ל עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי כי בהגלות נגלות הארת עצמותו ית׳ כולם שווים ממש וכחשיכה כאורה כמ״ש גם חושך לא יחשיך כו׳ וכמ״ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו אמנם לעניין איסור עשיית מלאכה נהפך הוא שהפורים מותר בעשיית מלאכה וקל מכל היו״ט והיא הנותנת כי איסור דעשיית מלאכה אינו ג״כ אלא מחמת גילוי הארה שמבחי׳ השתלשלות העולמות כי בהשתלשלות יש מדריגות ששת ימים תעשה מלאכה ואח״כ ביום הז׳ שהוא מדריגה יותר נעלית תשבות כו׳ וכך כל היו״ט אסורים בעשיית מלאכה מחמת תוס׳ הגילוי הנמשך ביותר בהם מבכל הימים ואין זה אלא בבחי׳ השתלשלות שיש שם מדריגות כו׳ אבל בעצמותו ומהותו ית׳ שהוא למעלה מעלה מכל העולמות אין שייך בחי׳ שביתה כלל כי הוא שוה ומשוה כו׳ ולכן הפורים מותר בעשית מלאכה וד״ל.

———•———

בס"ד

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן וברוך מרדכי, הנה כתיב וחכך כיין הטוב כו' דובב שפתי ישנים, להבין מהו שייכות היין להיות דובב שפתי ישנים, דלכאורה נהפוך הוא שהיין מביא לידי שינה, ובזהר פ' שמיני דל"ט ע"ב פי' כחמר טב דלא שתיק כו'. וביאור זה יובן בהקדים כללות ענין נס דפורים, דהנה כתי' בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים. ואיתא במנהגי' כשיאמר בלילה ההוא נדדה יגביה קולו כי שם עיקר הנס. ולהבין זה מה שענין עיקר הנס הי' עי"ז שאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים, וכמארז"ל ע"פ ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי, שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, הרי עיקר הגאולה הי' עי"ז מה שנמצא כתוב בספר הזכרונות כו', ולא ע"י בקשת אסתר לבד. אך הענין דארז"ל הובא בילקוט בפי' נדדה שנת המלך זה שנת מלכו של עולם, וכי שינה יש לפניו אלא כשישראל חוטאים עושה כישן שנאמר עורה למה תישן ה' וכשעושים רצונו הנה לא ינום ולא יישן. ובגמ' סוף סוטה איתא יוחנן כה"ג ביטל את המעוררים שהיו אומרים עורה למה תישן אמר להן וכי יש שינה לפני המקום כו' אלא בזמן שישראל בגלות כו'. ולכאורה אינו מובן דמאחר שכשישראל חוטאי' והן בגלות עושה א"ע כישן כביכול א"כ למה ביטל המעוררים שהתעוררותם הוא שלא יעשה א"ע כישן כביכול וכמ"ש ויקץ כישן ד' כו' העירה והקיצה כו'. ולהבין זה מה שנמשל הגלות לבחי' שינה. הענין (בה"ז פ' שמיני ע"פ וחכך הנ"ל) כי הנה ענין השינה הוא הסתלקות המוחין כמשל האדם כשישן מסתלקים כל הכחות כח הראיה והשמיעה כו' ואמנם אין ענין הסתלקות זו אמיתית שהרי עכ"ז כח הראיה נמצא בנפש אלא שההסתלקות הוא שלא יתגלה פעולת הכח ההוא והיינו שאינן בבחי' גילוי השפעה והתפשטות רק נשאר עצמיות הכח כמו שהוא במקורו בהעלם, ועד"ז יובן ג"כ למעלה שנמשל בגלות לבחי' שינה שמסתלק הארת אור א"ס שאינו מתגלה ופועל פעולתו בבחי' גילוי והתפשטות, ואע"פ שואתה מחי' את כולם מאין ליש גם בגלות ואומר ועושה ומחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, אך היינו רק ע"י המשכה חיצוניות וכמו שהנפש מחי' את הגוף גם בשעת השינה רק שפנימי' החיות אינו בבחי' גילוי ומזה נמשך סיבת הגלות, ולכן אמר דהע"ה עורה למה תישן כו' העירה והקיצה כו' להיות גילוי פנימי' האור ועי"ז יצאו מהגלות. ולהבין ביאור הדברים איך מהסתלקות זו נמשך הגלות.

ב) **והענין** כי הנה למעלה ג"כ נמשל התלבשות אור א"ס בע"ס לבחי' התלבשות הנשמה בגוף כמאמר וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא כו' וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהון כו', ונק' גופין כמו שאין ערוך גוף גשמי לגבי הנפש ואין שייך השפעה גשמיו' מהנפש רק

ע"י אמצעו' הגוף כמ"כ להיו' המשכה מא"ס שיתהוו בעלי גבול הוא ע"י התלבשותו במדות חו"ג שלכך נק' גופין כו'. אך כללו' האור המתלבש בכלים הוא רק הארה בעלמא מא"ס ב"ה ולא כמו הנפש שעצמיותה נתפסת בגוף, דאע"פ שהיא אינה מתחלקת ממש ברמ"ח איברים רק הארה ממנה עכ"ז א"א להכחיש שגם היא עצמה נתפסת בהגוף גשמי והרי יש בעצמותה שינוי שמקודם היתה בג"ע מופשט מגדר מקום גשמי ועכשיו נתפסת בגוף ולכן מתפעלת ממקרי הגוף, משא"כ למעלה כללו' אור המלובש בכלים הוא רק הארה בלבד אבל עצמיותו ית' הוא קדוש ומובדל כו'. וזהו כי נשגב שמו לבדו פי' אפילו שמו הוא נשגב סוכ"ע רק הודו על ארץ כו' וזהו ענין כי הוא צוה ונבראו וכמ"ש במ"א ע"פ וקבל ההודים כו'. והנה ענין וירם קרן לעמו הוא (ד"ה עולת תמיד העשוי' וד"ה שוש אשיש) דכמו שלהיות התפשטו' חיות הנפש ברמ"ח איברי הגוף הוא ע"י שתחלה נמשך כללות גילויהחיות מהנפש בהראש ואח"כ מהראש נמשך ומתחלק החיות לכל אבר כפי מזגו ותכונתו כו' כך כללו' גילוי החיות מא"ס ב"ה נמשך בנש"י וזהו ישראל לי ראש, ובהם ועל ידם מתחלק אח"כ החיות לכל העולמות וזהו ויהי האדם לנפש חיה וכתי' ורדו בדגת הים כו' פי' לשון הורדת החיות בדגת הים שהם מלאכי' הנק' נוני ימא כו', והיינו משום דישראל מתקשרן באוריי' היא בחי' ח"ע ואוריי' וקב"ה כולא חד, וגם שתכלי' בריאת העולמו' הוא בשביל קיום התומ"צ וכמארז"ל בראשי' בשביל התורה ובשביל ישראל וכו' ולכן ע"י נש"י הוא התפשטו' החיות בכל העולמו', וזהו הודו על ארץ כו' וירם קרן לעמו וכו' וזהו שנק' בנאי' שעוסקים בבנינו של עולם, וכמ"ש במ"א בפי' מארז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו' וזהו שמע ישראל ה' אלקינו היינו שמתחלה מתלבש האור בנש"י ואח"כ נמשך בבחי' אחד להיות ז' רקיעי' והארץ וד' רוחות כו'.

ג) **והנה** י"ל דא"כ הי' צ"ל ביטול כל הנבראי' לגבי נש"י כביטול כל האיברי' לגבי הראש שהרגל בטילה לגבי הראש אף להושיטה באש, ואנו רואי' בגלות תכלית ההיפך מזה. אך הענין דזהו שנק' הגלות שינה, דהנה כמו עד"מ באדם הנה היכר ושליטת הראש על כל האיברי' זהו מצד השכל שבמוח ששם גילוי הנפש וזה ניכר ונגלה בשעה שהאדם ער, לא כן כשהוא ישן שאז לא ניכר כלל מעלת הראש על הרגל. ועיקר הענין הוא דהנה פי' בזהר ע"פ ממרום ישאג קב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא (ע' ביאור זה ע"פ וארא אל אברהם כו'). דהנה עד"מ בשינה אז עליות והסתלקות גילוי כחות הנפש שבאיברי הגוף לשרשן ומקורן שבעצמות הנפש כנ"ל, וידוע ומבואר במ"א (ע"פ ויאמר מלך מצרים למיילדות כו'), איך כחות אלו כשהן בשרשן ומקורן הם כלולי' כולם יחד ולא שייך בהם כלל בחי' התחלקות והם שם ג"כ בעילוי רב מהיותן אח"כ באיברי הגוף כו' והראיה שהרי אנו רואים שיש כחות באיברי הגוף המתנגדים זל"ז היינו במוח הוא

בחי׳ יסוד המים והלחלוחי׳ שהמוח קר ולח, ובלב בחי׳ יסוד האש, ובשלמא בהיותן מלובשי׳ במוח ולב אין מכבין זא״ז כי כל א׳ יש לו מדור בפ״ע יסוד המים במוח וכו׳, אבל בעודן כלולין יחד בנפש איך ישכנו יחד ב׳ ההפכיי׳, אלא מוכרח שבעוד הכחו׳ בנפש הם למעלה מעלה ממהותן ותואר ותמונה שנעשה בהן בהתלבשותן באיברי הגוף, והנמשל יובן ג״כ למעלה שבחי׳ אורו׳ המתלבשי׳ בכלי׳ חסד דרועא ימינא כו׳ זהו כמשל התלבשו׳ כחות הנפש באיברי הגוף, ונק׳ ממכ״ע, אך בעוד האורו׳ בשרשן ומקורן הם למעלה מעלה ממהות מדות אלו חסד וגבו׳ דלאו מכל אינון מדות איהו כלל וכו׳ ונק׳ בחי׳ סוכ״ע (או עגולי׳ ויושר כמש״ש). והנה בחי׳ שינה הוא הסתלקו׳ האורו׳ למקורן ושרשן וזהו פי׳ כד אנת תסתלק מינייהו כו׳ והיינו ענין קב״ה בגלותא סליק לעילא לעילא היינו לעילא מבחי׳ גופא וכלים ונכלל האור בשרשו ומקורו הנק׳ בחי׳ עיגולים בע״ח וסוכ״ע בזהר. והנה לפי ששם אין בחי׳ צמצומי׳ ע״כ גם או״ה יכולי׳ לקבל וזהו אם תגביה כנשר כו׳, דדוקא מגביה א״ע הסט״א לקבל מבחי׳ שלמעלה מהשתלשלו׳, משא״כ כשנמשך ע״י השתלשלו׳ בחי׳ גופא אז א״א להם לקבל שהרי תכלי׳ הירידה בהשתלשלו׳ הוא צורך עלי׳ כמאמר בשביל ישראל שנק׳ ראשית ותכלי׳ התהוות היש הוא כדי שיהי׳ ביטול היש וא״כ מבחי׳ זו א״א להן לקבל יניקה רק דייקא מבחי׳ שלמעלה מהשתלשלות כו׳ וכמשל חבית כשנמשך ממנה דרך צנור לא יומשך רק בכלי הראוי משא״כ כשהחבית מליא׳ ביותר ונשפך ממנה יתמשך גם למקום שאינו ראוי כו׳. וגם הנה מצד בחי׳ אור המצומצם שנשאר בבחי׳ גופא לאחר הסתלקו׳ עיקר האור, יוכלו ג״כ לקבל דכיון שנסתלק עיקר פנימי׳ האור כמו בשינה ונשאר רק קיסטא דחיותא, הנה מבחי׳ זו יוכלו ג״כ לקבל ע״י קצת הביטול שיש בהם דקרו לי׳ אלקא דאלקייא כו׳. נמצא בחי׳ השינה שהוא ענין כד אנת תסתלק מינייהו כו׳ זהו גרמא ליניקת החיצוני׳ אז בשני אופנים הא׳ בבחי׳ אם תגביה כנשר לינק מבחי׳ דקמי׳ כחשכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו וכו׳, הב׳ גם מלמטה כנ״ל וכמשנ״ת כ״ז באריכות ע״פ ויאמר מלך מצרים למיילדות כו׳ ע״ש. והנה מכ״ז מובן הטיב איך שבחי׳ שינה זו אינו ענין שינוי ח״ו למעלה ולא כמו באדם שהשינה היא שנוי ממש בעצמותו במה שמסתלקי׳ הכחות הנפש המאירי׳ בגוף לעצמיו׳ הנפש, אך באדם ודאי זהו שינוי כי עצמיו׳ הנפש מלובשת בגוף כנ״ל וא״כ יש שינוי בין היותה מאירה ומתפשטת בגוף ובין עליותה מהגוף, משא״כ למעלה הרי כללות ההארה המתלבשת בכלים ובחי׳ גופא הוא רק הארה דהארה וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו כו׳ כנ״ל ע״כ אין בחי׳ הסתלקו׳ או התפשטו׳ של הארה זו גורם שום שינוי ח״ו אצלו ית׳, רק השינוי הוא לגבי המקבלים, לפי שנמשך להן החיות ע״י בחי׳ הכלים ובחי׳ גופא חסד דרועא ימינא כו׳ ולכן יהי׳ אצלם השינוי בין כשיש רבוי האור והגלוי בבחי׳ הכלים ובין כד אנת תסתלק מינייהו כו׳ ע״ד הנזכר.

ד) **ובזה** יובן משרז״ל מ״ט עיזי מסגין ברישא והדר אימרי ואמר לו כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, ופי׳ ברישא חשוכא הנה החשך הוא ענין בחי׳ צמצום והסתלקות האור וכמ״ש בע״ח בתחלתו כשעלה ברצונו להאציל העולמות צמצם א״ע כו׳ ונק׳ מקום פנוי והדר נהורא הוא בחי׳ הקו הנמשך אח״כ מאא״סכמ״ש בע״ח שם. ולהבין ענין הצמצום בהאור א״ס הלא כתי׳ אני ה׳ לא שניתי שאין שינוי כלל בין קודם בה״ע לאחר שנה״ע. אך הענין ידוע דפי׳ אור א״ס הוא רק בחי׳ הארה וזיו לבד המאיר ונמשך מא״ס ב״ה וכמו זיו השמש שאינו ערוך לעצם השמש, אך הזיו הוא ג״כ בחי׳ א״ס ולכן הוצרך להיות הסתלקות האור והזיו לשרשו כדי שיוכל להיות התהוות העולמות, ולכן אין זה פועל שינוי בעצמותו ית׳ וכמו עד״מ שאין הזיו השמש פועל שינוי במאור השמש שאף אם יש ענן המאפיל ומונע התפשטות הזיו אין זה שינוי במאור השמש וכמ״ש במ״א. ויובן זה ג״כ עד״מ בנפש דהנה התפשטות חיות הנפש להחיות את הגוף הוא ג״כ רק הארה מעצם הנפש כי על עצם הנפש ממש לא שייך לומר שמתחלק לתרי״ג כחות שברמ״ח איברי׳ ושס״ה גידים רק זהו בחי׳ הארה ממנה כמ״ש בתניא סוף חלק א׳ פנ״א שהארה זו מתחלקת לרמ״ח איברים כו׳ כח הראי׳ בעין כו׳ והנה עד״מ כשיש שינוי בהתפשטות חיות הנמשך מהנפש בגוף כמו כשעוצם עיניו ומסתלק כח הראי׳ או אפילו כשיש מכה בעיניו אין זה שינוי בעצם הנפש רק שנסתלק כח הראיה ונכלל במקורו אבל ישנו כלול בנפש ולכך הסומא מוליד פתח. ועד״מ זה יובן איך ענין צמצום האור אינו גורם שינוי בעצמותו ח״ו כי האור נכלל במאור רק שהוא מניעת הגילוי למטה כדי שיוכל להיות בעלי גבול וזהו ענין ברישא חשוכא כו׳ ומחמת זה נמשך דעיזי מסגין ברישא היינו שליטת האומות על ישראל כו׳ כי מחמת הסתלקות האור נמשך הגלות.

ובזה יובן איך עיקר הנס הי׳ ע״י שנדדה שנת המלך שנת מלכו של עולם דהיינו המשכת וגילוי המוחין שנמשך האור בכלים ואז ממילא הי׳ הנס והצלת ישראל כי בבחי׳ זו הרי ישראל לי ראש כו׳ כנ״ל ולכן הי׳ מפלת המן אשר חשב על היהודים כו׳, וזהו שרצה המן לעשות עץ גבוה חמשים אמה לתלות את מרדכי, דלכאורה תמוה למה צריך חמשים אמה דוקא במדה, אך כי ידוע שיש נש״ב ושער החמישים לא השיג אפי׳ מרבע״ה וע״ז נאמר נתיב לא ידעו עיט כו׳ ולכן בימי העומר סופרי׳ רק מ״ט יום ושער החמישים הוא בשבועו׳ שהוא המתגלה ממילא כי הוא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ת. ומבואר למעלה דיניקת הקליפו׳ הוא רצונם דוקא ממקום גבוה כמ״ש אם תגביה כנשר כו׳ דוקא. ע״כ אמרו יעשו עץ גבוה חמשים אמה דוקא שבחי׳ שער החמישים הוא למעלה בחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם ע״כ חשב ששם יוכל לשלוט על מרדכי. ולבסוף נהפוך הוא שתלו אותו על העץ זה דוקא. והיינו הכל ע״י גילוי המוחין ואז אח״כ גם שער החמישים נמשך

ומתגלה לישראל דוקא וכמו בשבועו׳ אחר ספי׳ ז׳ שבועות שהוא גלוי והמשכת המוחין כמ״ש בע״ח ע״י אתעדל״ת אז גם בחי׳ שער החמישים המתגלה ג״כ בשבועו׳ הנה הגילוי לישראל דוקא וכמ״ש אנכי ה׳ אלקיך כו׳.

וזהו ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים, פי׳ שנשפל ונמשך האור ונתלבש בכלים שהם בחי׳ מקור התהוות הזמן, ולכן נקראי׳ דברי הימים, משא״כ א״ס ב״ה הוא למעלה מבחי׳ זמן, וכידוע בפי׳ מארז״ל מי איכא זקנה קמי׳ קב״ה שאינו בגדר בחי׳ זמן. וע״ז נאמר המתנשא מימות עולם פי׳ ימות עולם הוא כמ״ש ששת ימים עשה ה׳ את השמים כו׳ בששת לא נאמר אלא ששת שהן ששה מדו׳ עליונות שנק׳ יומין עילאין שהן מקור התהוות העולם ומקור התהוו׳ הזמן שית אלפי שני וכמארז״ל יומו של הקב״ה אלף שנה, יומו דוקא שהן המדות עליונו׳, אך הוא ית׳ עצמו המתנשא מימות עולם שאינו בגדר בחי׳ זמן כלל, צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירא א׳ זהו ברגע קטן עזבתיך וברחמי׳ גדולי׳ אקבצך, דאין זה דבר והיפוכו אלא משום דבהגלות נגלות בחי׳ רחמי׳ גדולי׳ אז יתגלה איך כל ימי הגלות הם רק רגע קטן כו׳, ובאמת גם בחי׳ סקירא א׳ הוא כשכבר נשתלשלו נאצלי׳ כו׳ כי הוא ית׳ עצמו אינו בגדר זמן כלל. והנה בגלות דקוב״ה סליק לעילא לעילא, הנה שם למעלה מבחי׳ זמן, אבל כשנדדה כו׳ נמשך בבחי׳ דברי הימים (ופי׳ דברי הימי׳ י״ל הדיבור מקבל משית יומין עילאים יום א׳ מבחי׳ חסד נמשך מאמר יהי אור כו׳, וספר הזכרונות ג״כ כעין דברי הימי׳ ספר אותיו׳, וי״ל עדמ״ש בענין מלכיות וזכרונו׳ דר״ה חיו׳ עלמין דאתגליין ועלמין סתימין כו׳, או כענין ויכתב בספר זכרון לפניו כו׳ וזהו אשר הגיד מרדכי הגיד ל׳ המשכה כמו דנגיד ונפיק כו׳. או י״ל דברי הימים יומין בחי׳ לבושי׳ הנעשים ממעשה המצות וזהו וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי כנ״ל וכענין ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עילאין כו׳) וזהו ענין חייב אינש לבסומי עד דלא ידעי כו׳ פי׳ ידעי ל׳ היכר והנה למעלה מבחי׳ השתלשלו׳ אשר שם צדקת מה כו׳ אין ניכר בין ארור המן כו׳, וכמ״ש במ״א בפי׳ המדרש האור זה מעשה הצדיקי׳ כו׳ איני יודע באיזה מהן חפץ כו׳, וצריך לבסומי ולהגיע לבחי׳ זו שלא לעבוד ע״מ לקבל פרס כו׳ רק ועמך לא חפצתי, ולפי שבפורים הי׳ הנס מבחי׳ זו דוקא שהמן הפיל פור כו׳ ע״ד אם תגביה כנשר כו׳ ומשם הורידו ע״י שאור הסוכ״ע מאיר דוקא דרך ממכ״ע אשר בבחי׳ זו חפץ דוקא במעשה הצדיקים כו׳. וזהו כיין הטוב דובב שפתי ישנים כי הנה בלילה ההוא דוקא נדדה כו׳ הוא היינו בחי׳ העלם וכמ״ש לכן ישכב עמך הלילה הוא לאה עלמא דאתכסיא ולע״ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳ בפורים ג״כ נמשך המוחין מהעלם דבחי׳ לילה ההוא אל הגלוי להיות מאירי׳ בז״א הנק׳ מלך כו׳ וידוע דיין גורם הגלוי ולכך ניסוך היין בשיר הלוי׳ וכתי׳ ועבד הלוי הוא להמשיך בחי׳ הוא מהעלם אל הגלוי וזהו דובב שפתי ישנים כו׳ ולכן צריך להגביה קולו כו׳. ולכן חייב לבסומי כו׳

וידוע דשמחת הנפש באלקו' נק' יין המשמח כו' וכמ"ש במ"א ע"פ אסרי לגפן כו'. ועוי"ל דיין הטוב גבוה טובא מיין סתם והראי' דבריש האד"ר נזק על ח"ס כחמר טב על דורדיי' כו' וי"ל לפי ששם מלובש גבו' דעתיק לכן נק' יין אך הוא טב כי הוא מקור גבו' הממותקו', והשתא א"ש דמבחי' יין זה נמשך להיות דובב כו' כי הוא מקור כל המוחין כנודע, וא"ש נמי ענין וחכך כיין כו' כי חך בחי' חכמה ועמ"ש ע"פ חכלילי כו'. וא"ש נמי ענין חייב לבסומי דהיינו בבחי' ומדרגת יין הטוב הנ"ל שייך לשון לבסומי, כי מקור הארת פנים נמשך מבחי' גבו' דע"י שבמו"ס ועמ"ש במ"א בענין ניסוך היין, עיין מ"ש במ"א ע"פ כי עמך מקור חיים כו' בענין נפתחו השמים כו' השקיפה וכו' וברך כו'.

לתו"א ד"ה לבסומי בפוריא, דרוש הראשון

הנה שורש ענין ראשית גוים עמלק, יש לפרשו בב' אופנים האחד דהוא ראשית לז' עממין שהם מבחי' ז"ת משא"כ עמלק הוא הקליפה שכנגד הדעת יודע רבונו ומכוין למרוד בו כמ"ש בת"א בד"ה זכור דעמלק דקמ"ב סע"א, וע"ג, וא"כ זהו ענין הרע שבעה"ד, מנגד לבחינת ומלאה הארץ דעה את ה', ונגד בחי' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים כו', וזה א"כ ע"ד דור הפלגה שקצצו בנטיעות והפרידו ש' אלקים משם הוי' ומרדו בשם הוי' כמ"ש הבחיי ס"פ נח, והיינו כדי שילכו אחר שרירות לבם וע"י השתלשלות ק"ך צירופי אותיות נמשך שיהי' יש ודבר נפרד כמ"ש בד"ה מזוזה מימין, ולכן עמלק גימטריא ב"פ ק"ך היינו מה שמק"ך צירופי אלקים דקדושה נמשך יניקה בק"ך צירופים אלקים אחרים כו', וזהו ג"כ ענין המן, שנאמר המן העץ כו'. ועיין בהרמ"ז ר"פ ויקהל שמגמת העמלק להרוס בנין הקדושה משא"כ שאר עובדי כוכבים כו', כי רצה להשפיע במקדש, טואה מדכורא דק"נ שכנגדו ש' הוי' ז"א כו'. והיינו מבחי' הרע דעה"ד, ועמ"ש ע"פ אשה תארש ואיש אחר כו' שזהו קאי על ס"מ, הארוסין מה שמשפיע בהאדם הרהורים רעים, מקיפי' דקליפה כו'. וזהו אשר קרך כמו קרי כו'. וענין ואחריתו עדי אובד, דהנה כתיב הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים, ואיתא במדרש תלים שם והובא בילקוט שם שאל רבי שמעון בנו של רבינו הקדוש את אביו כו' גוים אלו ששעבדו כו', וי"ל כי ע"פ שני גוים בבטנך ארז"ל שני גאים, ומצב הגיאות נמשך בחי' זו, ולכן עמלק נק' ראשית גוים דוקא, ולע"ל הללו

בד"ה זכור דעמלק דקמ"ב סע"א, וע"ג: **בתו"א הוצאת קה"ת פה, ב, וג.**

את ה׳ כל גוים, כי אז אהפוך אל עמים כו׳ וכמו בחי׳ שומר לפרי, משא״כ בעמלק ואחריתו עדי אובד לפי שנתגאה על הקב״ה שאחר קי״ס בא להלחם כו׳, וכך ארז״ל הכל מתרפאין לע״ל רק הנחש אין לו רפואה, והנה הנחשלים אחריך אותיות נחש מילה, כו׳, שזרק את המילות כלפי מעלה כו׳, האופן הב׳ ע״ד מ״ש בדניאל סי׳ ב׳ ל״ב רישיה די דהב טב, כו׳ שקוהי די פרזל כו׳, והנה ברזל לא נזכר במלאכת המשכן, וכמ״ש במד״ר ס״פ תרומה לפי שמשולה בו האומרים ערו ערו עד היסוד בה, וכן ברזל בגימ׳ עמלק וכמ״ש בת״א בד״ה ועשית ציץ בענין מחיצה של ברזל המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים כו׳ וזהו ומקבת וכל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו כו׳. ומ״ש שעמלק הוא בחי׳ נחש, והנחש נושך וזהו ג״כ ענין נשך ותרבית כו׳. ומש״כ שראשיתו הוא עמל ואחריתו לקה כו׳, ובחי׳ עמל הוא המסתיר אלקותו, כי עמל זהו חטא ע״ד עמל וכעס תלים סי׳ יוד עמל ואון סי׳ צ׳, ויש עמל ממוצע ע״ד מה יתרון לאדם בכל עמלו כו׳, ויש עמל טוב עמל תורה, והנה עמלק עמל קוף י״ל כקוף בפני אדם פי׳ כי יש אדם שעמלו בחכמה כו׳ וע׳ מענין כקוף בפני אדם בזח״ב תרומה דקמ״ח ע״ב ובמק״מ שם, וע׳ זח״ג פ׳ שלח דקס״ח ע״א ע״פ כי מה האדם שיבא אחר המלך כו׳ ובעי לאתדמי ליה ולא יכיל, דר״ל על בחי׳ קוף הנ״ל (י״ל העצה נגד עמלק הוא עמל תורה שבזה שובר עמל דעמלק ישוב עמלו בראשו תלים ז׳ י״ו, שעמלו בחכמה קהלת ב׳ כ״א, שכר טוב בעמלם קהלת ד׳ ט׳, ואת עמלנו אלו הבנים, ורחבם עמל ואון תלים צ׳ י׳, אדם לעמל יולד איוב ה׳ ז׳, אשרי אדם שעמלו בתורה שונה פרקו ק״א נק׳ עובד אלקים כו׳ וע׳ מד״ר קהלת ב׳ כ״א ובפרש״י שם כי יש אדם שעמלו בחכמה קאי על הקב״ה שנאמר ה׳ בחכמה יסד ארץ וק׳ הרי המד״ר שם מסיים לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב״ה עולמו, וע״כ צ״ל דפי׳ עמלו בחכמה קאי על התורה להמשיך הגלוי חכמה בעולם כענין אל יתהלל החכם כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳ וזהו שעמלו בחכמה ובדעת, וא״ת גם בזה איך שייך עמל וי״ל ע״ד קשה לזווגן קי״ס, וא״כ עמלו בחכמה לשנות סדר ההשתלשלות, ולכן ע״י עמל תורה מסייע להקב״ה שעמלו בחכמה כו׳ וזהו ענין אחים וריעים כו׳ וזהו עמל תורה דלעילא מן שמשא מבחי׳ שמש ומגן כו׳, אך עמל תורה היינו ע״י עמל פה עמ״ש ע״פ בפיך ובלבבך כו׳.

ונין שאין השם שלם, ע׳ בד״ה ועשית ציץ ובד״ה זכור דעמלק ובלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן, ומ״ש בענין הוא״ו שבשם שזהו ענין לך ה׳ הגדולה, ובנפש הוא אהבה כו׳ י״ל ע״ד הגדלת המדות בלק״ת בד״ה וידעת היום, דרוש הראשון דף ד׳ ע״ג שהגדלת המדות ע״י ההתבוננות בסוכ״ע ועיין בת״א סד״ה חכלילי עינים מיין בענין ולבן שיניים מחלב שהחלב מגדיל המדות, ויש לפרש הגדלה זו ע״ד מ״ש בד״ה אם בחקתי, דרוש הראשון שהאדם צ״ל מהלך ולא בבחינת עומד במדרגה א׳, כ״א להגדיל מדותיו, והילוך זה זהו בחי׳ בכל מאדך כמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא כח כו׳, וכעניין

מ״ש בלק״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין קישור, בענין משיכה וכסף אהבה זוטא ואהבה רבה כו׳. גם גדולה בנפש ע״ד גומל נפשו איש חסד וע״י גודל ההשגה שאין ערוך כו׳ מגדיל המדות כו׳ וע׳ ביאור משה ידבר בענין מוחין דיניקה להגדיל המדות כו׳, וכמ״כ עי״ז גורם למעלה לך הוי׳ הגדולה ע״ד גדלות ז״א הבו גודל לאלקינו, וכענין ההמשכה מבחי׳ וגדל חסד, ועמ״ש ע״פ גדילים תעשה לך כו׳ שהגדילים נמשכים מבחי׳ ה׳ אלקי גדלת מאד כו׳, וזהו ע״ד משארז״ל שבועות פ״ז דמ״ז ע״ב ע״פ והנהר הגדול נהר פרת קריב לגבי דהינא ואידהן, כמ״כ הנה כתי׳ גדול הוי׳ כו׳ בעיר אלקינו כו׳ וחיות המרכבה שנמשך בהם הביטול לבחי׳ זו נק׳ גדילים, וכן בנפש כמ״ש ומי גוי גדול כו׳, ועמ״ש בד״ה וישכם לבן מענין גדולה כו׳.

והגבורה זהו יראה, וכן גבורה גימטריא יראה, אך נק׳ גבורה כשגובר ע״י יראה זו את נה״ב ע״ד איזהו גבור הכובש את יצרו, והנה אם אין חכמה אין יראה כי אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום ושמשון הגבור ע״י שערות דנזיר שזהו ענין סלסלה ותרוממך וע׳ בד״ה בחדש השלישי איך שנק׳ התורה עוז ותושיה שנותנת כח בנה״א להתגבר על נה״ב כו׳, והנה עי״ז גורם כמ״כ למעלה בחי׳ והגבורה, שה״ע אתה גבור לעולם אד׳, ע״ד כי גבר עלינו חסדו, וכמו והגבורה זו קי״ס שגובר על הטבע כו׳ וזהו ענין אתה גבור כו׳ וכמ״ש איזהו גבור כו׳ היינו בחי׳ טוב ארך אפים כו׳ והנה עמלק הוא המכסה ומסתיר התגלות שם י״ה כו׳, אפ״ל כי הנה ישמחו השמים ר״ת י״ה ותגל הארץ ר״ת ו״ה, וכאשר אני אענה את השמים והם יענו את הארץ זהו ענין שלימות ש׳ הוי׳ שיהיו כימי השמים על הארץ, המשכת יחו״ע ביחו״ת, משא״כ עמלק מפריד שלא יהי׳ הגלוי בארץ ומכסה על בחי׳ י״ה. וזהו ע״ד מ״ש בלק״ת ששים המה מלכות דרוש הראשון פ״א בענין שאמר המין מפלגך ולעילא דהורמיז כו׳ ע״ש דל״ח ע״ג שהענין כי ומשם יפרד כו׳ ור״ל שמתחת הפרסיא זהו יש ונפרד לגמרי כו׳ וזהו ע״ד שנזכר בת״א פ׳ לך בד״ה ולא יקרא עוד אברם משא״כ בין קדש לחול הוא מסך שמעלים ומסתיר עד שנעשה נפרד ממש, ולכן זרק המילות דוקא שז״ס העברת מסך זה כו׳, וע׳ לק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה שמע ישראל, בענין ונשב בגיא מול בית פעור כו׳, והנה בלק״ת שם בד״ה ששים המה, שע״י ומעיין מבית ה׳ יצא כו׳ עי״ז יומשך גם בבחי׳ מפלגא ולתתא, וזהו ענין כי יד על כס, להעביר הכיסוי ושיהי׳ השם שלם, ולכן זהו ע״י עמל תורה, שעי״ז העמל דוקא ממשיך המעיין שהוא עצם החכמה שלמעלה מהבינה כו׳.

והנה שמי עם י״ה שס״ה ו״ה עם זכרי רמ״ח, א״כ ע״י קיום מצות ל״ת ומ״ע שמור וזכור מחברים השם שיהי׳ שלם ועי״ז ג״כ דוחה בחי׳ עמלק כו׳ וכן ע״י והבריח התיכון מבריח מן הקצה כו׳ ומחבר י״ה עם ו״ה כו׳.

ועניין כי יד על כס יה, שהיא בחי׳ יד רמה, י״ל ע״ד ואולך אתכם קוממיות, קומה זקופה, זאת קומתך, והיינו ע״י הביטול האמיתי, זהו קומה זקופה של נה״א נגד נה״ב, כי אמלאה החרבה, וזהו ענין ג׳ שמות שבפסוק ראשון דק״ש שפי׳ בת״ז דף ד׳ ע״ב שהם י״ד אותיות כי יד על כס בחי׳ יד רמה, ע״ד רמה קרני בהוי׳, כי בק״ש נמשך שיהי׳ הוי׳ אלקינו ממש הפך בחי׳ כס יה כו׳. וכן מ״ב מסעות ג״פ יד ע׳ ביאור נשא בענין מקדש ד׳ כוננו ידיך, והנה הוי׳ אחד זהו השם שלם, בשכמל״ו זהו הכסא שלם, ועמ״ש ע״פ ואתה מרום לעולם ה׳ ומזה נמשך כי הנה אויביך שהוא עמלק יאבדו כו׳. בת״א דקדק יד רמה ולא היד, היינו בלי הרגשה כי חטא עה״ד הרגשה ועד״ז פלגשו ראו מה אשכול סחטה לו, מי הגיד לך סד״ה לא תהי׳ משכלה וע׳ סידור בענין בה״ז יין המשומר בענביו ועמ״ש על וישב קצ״ב, וזהו עד דלא ידעי דוקא הפך עה״ד, ולבסומי ע״ד יין המשומר בענביו, ובכל השנה צ״ל אכילה מרובה בשתייה, כי לחם זהו הנגלות שבתורה דגנך ותירושך אלו אגדות פנימיות התורה וכמו ניסוך היין במדה כו׳ אבל בפורים צ״ל לבסומי עיקר העסק באגדות עד דלא ידעי שלא ירגיש א״ע כלל, כי מעה״ד יש יניקה להמן המן העץ כו׳ לכן צ״ל עד דלא ידעי כו׳ ואפ״ל ע״ד ממעל לעצים כו׳ ואפשר ארור המן שיניקתו מעה״ד ברוך מרדכי שמקבל מעה״ח יס״א, ועד דלא ידעי בין כו׳ זהו ממעל לעצים, בחי׳ היש בה אם אין, א״כ בחי׳ אין גבוה יותר והיינו עד דלא ידעי, לא ידעתי נפשי, לא נודעתי להם.

קיצור מן לבסומי בפוריא עד כו׳ הנ״ל סעי׳ ג׳

א) **פי׳** נסה את אברהם, אברהם הוא אהבה ונסה התנשאות כמו נס להתנוסס תילים סי׳ סמך פסוק י׳ (וצ״ל ע״י הנסיון שהתחזק לעמוד בו בא לאהבה יתירה וכמ״ש בפי׳ כי מנסה ה׳ כו׳ לדעת בלק״ת פ׳ ראה בד״ה אחרי ה׳) יש אהבה של נפשי אויתיך (היינו עדיין בחי׳ לילה וחושך שהאהבה נמשך רק מהדעת, וזהו ולילה ללילה יחוה דעת) אבל האהבה צ״ל למעלה מהדעת והיינו במ״ת כפה עליהם בחי׳ אהבה עליונה הנקרא הר וכמים הפנים אל פנים כו׳, אך לא מצידם היתה זאת, ויש שאהבה זו היא מצדינו, כתיב אשר יקראוהו באמת שממשיכים אותו להתלבש בהתורה הנק׳ אמת ע״י מדומ״ע תורה עבודה וגמ״ח בד״ה כי ביום הזה יכפר, והיינו עוסק בתורה לשמה לשם התורה ואיך ממשיכים אותו זהו ע״י רעו״ד, אהבה מסותרת הנק׳ סוד ובשבת ויו״ט ע״י יין המשמח יצא סוד, אך בפורים הגילוי יותר ע״י יין המשכר (זהו ע״ד שכורת ולא מיין, וכמו והאלקים נסה) וזהו

לכבודי לבוש בראתיו כו׳ ובימי אחשורוש הי׳ גילוי בחי׳ זו במס״נ עי״ז ליהודים היתה אורה זו תורה (ועמ״ש ע״פ זאת התורה אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית א״ע עליה דהיינו למס״נ אזי ממשיך אור א״ס בתורה דהיינו יקראוהו באמת עי״ז מתקיימת כו׳, ועיין סד״ה רני ושמחי הראשון בפי׳ עד שקראה אמי) משא״כ האומר אין לי אלא תורה כו׳ אלא צ״ל מי לי בשמים כו׳, נמצא בפורים עיקר מ״ת שאזי רק כפה עליהם הר, ובא״ס ב״ה לא יגורך רע רחמים גמורים וטוב פשוט (נ׳ כי אף מדה״ד נק׳ רע לפי שממנו משתלשל פעולת הרע ובעתיקא לית שמאלא וכולו הטוב והמטיב) משא״כ במ״ת שלא הי׳ רק אתעדל״ע הי׳ הגילוי מבחי׳ שיש שם הפרש בין טוב לרע היינו ז״א שיש בו חו״ג, אבל בפורים ע״י שהי׳ אתעדל״ת אה״ר באו למדריגה זאת שאין חילוק וזהו עד דלא ידעי בין כו׳.

ב) **הג״ה** והנה בסיני נאמר הביאני אליו בית היין כי יש יין המשמח והוא טעמי מצות שמחה של מצוה, אך יש בחי׳ שלמעלה מהמצות כנז׳ בד״ה בשלח פרעה בענין ארך אפיים כו׳ כי רצון אותיות צנור צמצום אבל יש בחי׳ שלמעלה מהצמצום כו׳ ועד״ז הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלא מצות וזהו ענין יין המשכר שתו ושכרו היינו ההתבוננות בעצמות אור א״ס שלמעלה מהצמצום ואיך הי׳ הצמצום כו׳ שזהו ענין למעלה מהדעת וע״כ נק׳ שכרות וכמו הרזין שבאד״ר שאינן שייכים למצות כו׳ ועיין מענין ב׳ מיני יין אלו בד״ה אוסרי לגפן שזהו יין ודם ענבים כו׳, וזהו ענין לבסומי בפוריא בחי׳ יין המשכר כי בכל היו״ט מועדים לשמחה יין המשמח שמחה של מצוה כו׳, אבל בפורים באו לאה״ר שלמעלה מהדעת ועי״ז המשיכו מאוא״ס שאין שם שורש לדין ולרע כו׳, כי אפילו בתורה אמרו בר״מ על טמא טהור ומראה לו פנים הבחי׳ שלמעלה משערות כו׳ וכ״ש בבחי׳ שלמעלה החכמה ויין המשכר גבורות י״ל שרשו מגבורה ד״ע, שבמו״ס הנק׳ כחמר טב דשקיט כמ״ש הרמ״ז בלק קפ״ט ע״כ צ״ל לבסומי ביין של תורה זה עד דלא ידעי בין ארור המן ששם הוא למעלה מהמצות ואין שייך ארור וברוך כו׳ ועי״ז אם לעוברי רצונו כך לפי ששם הכל טוב לעושי רצונו עאכ״ו לכן משם בא הנס להמשיכו לעושי רצונו ליהודים היתה אורה כו׳ גם המן הוא המן העץ היינו עץ הדעת וברוך מרדכי יסוד אבא הוא עץ החיים ולגבי אוא״ס הנ״ל שוה ב׳ העצים כנ״ל ועמ״ש ע״פ אם יש בה עץ או אין.

קיצור מן עוד דרוש על לבסומי בפוריא כו׳ הנ״ל סעי׳ ד׳

א) **ב׳** אהבות הא׳ ע״פ הדעת, והב׳ אהבה המסותרת וכן עה״ד שיש בו שינויים עיין זח״א ויחי דרכ״א ועה״ח אין בו שינויים ומבחי׳ עה״ד נשתלשל המן, והממוצע ביניהם הוא שכחה י״ל ק״נ ממוצע בין קדושה לקליפות) וזהו הנק׳ בין ארור המן לברוך מרדכי (ע׳ העטופים) וע״י לבסומי

בפוריא בחי׳ יינה של תורה מבסם את הממוצע הנ״ל ומהפכו כו׳, ואפ״ל ע״ד בירור נה״ב ע״י שרשו והאופנים כו׳, גם נפש השכלית ממוצע בין נה״א ובין נה״ב כו׳, ולכן ע״י לבסומי אותו ביינה ש״ת שיתבטל בלמעלה מהשכל, ואפ״ל כי עה״ד הרגשה ומזה נמשך ע״י השתל׳ המן כו׳ לכן התיקון לעה״ד לבסומי אותו ביינה ש״ת שיתבטל בלמעלה מהשכל, ואפ״ל כי עה״ד הרגשה ומזה נמשך ע״י השתלשלות המן כו׳ לכן התיקון לעה״ד לבסומי ביין המשומר עד דלא ידעי בלתי שום הרגשה.

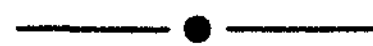
(לד״ה חייב איניש)

להעיר דמיון מזה הטלית מקיף וגבוה מהתפילין א״פ ואין בו קדושה כמו בתפילין עמ״ש מזה במ״א. והנה לכאורה י״ל דמכל הנ״ל מבואר איך שבפורי׳ ע״י מס״נ הגיעו למעלה בעצמות אוא״ס ב״ה שלמעלה מגדר ההשתלשלות כו׳ עד שבזה הוא למעלה מכל היו״ט שנק׳ מועדי הוי׳, וי״ל לכאורה סתירה לזה ממ״ש במ״א באריכות בענין הטעם שהיו״ט דפסח הוא ביום שנעשה הנס דמכת בכורות ויצ״מ משא״כ בחנוכה ופורי׳ שהיו״ט נקבע ביום המנוחה, שהוא למחרת מיום הנס, והטעם כי נס דפסח נמשך מבחי׳ סוכ״ע משא״כ נס דפורי׳ שנמשך מבחי׳ ממכ״ע שהרי הי׳ מלובש בלבוש הטבע שמחמת אהבת אסתר כו׳ וכמ״ש בביאורי הזוהר ר״פ ויקרא ע״פ שאל לך אות כו׳ העמק שאלה כו׳ שיש ב׳ מיני ניסים כו׳ ע״ש באריכות, וא״כ מזה מבואר להיפוך שנס דפסח נמשך מבחי׳ גבוה יותר מנס דפורים.

אך הענין דשניהם אמת כי יש בחי׳ שאור המקיף הנק׳ סוכ״ע מאיר ומתגלה בגילוי ממש בבחי׳ או״פ הנק׳ ממכ״ע וגילוי זה הוא בחי׳ יו״ד של שם הוי׳ שהח״ע בה שורה א״ס ב״ה כו׳ ומצד גילוי בחי׳ זו נמשך הנס היוצא מהטבע וזש״ש בזוהר הקב״ה למעלה דא אות יוד כו׳ וגילוי זה הי׳ בפסח כמ״ש ופסח ה׳ בחי׳ דילוג למעלה מסדר ההשתלשלות שנגלה עליהם ממה״מ הקב״ה מבחי׳ סוכ״ע בגילוי ממש אמנם גילוי זה אינו כללות המקיף ממש ומהו״ע רק בחי׳ אבא יונק ממזלא כו׳ ונוצר אותיות צינור כו׳ אבל עצמיות אור המקיף א״א להיות בגילוי כלל עד לע״ל וזהו ענין תחה״מ ובפורי׳ הגיעו ע״י מס״נ לעצמות אור המקיף אלא שלפי שא״א להתמשך בגילוי באו״פ גם בח״ע כו׳ לכן נמשך הנס ע״י לבוש הטבע העמק שאלה כו׳ ומרדכי גזר על עשיית מלאכה רצה שיומשך בחי׳ זה בגילוי ולא קיבלו מיני׳ משא״כ בפסח הוא אור ההמשכה בגילוי ונק׳ מועדי הוי׳ כנ״ל.

ד"ה חייב לבסומי פי' ארור המן הוא העברת הקליפה המסתרת על אותיות י"ה שזהו קליפת עמלק כנודע מענין שאין השם שלם כו' והעברה זו זהו ע"י ל"ת שמי עם י"ה שס"ה, ברוך מרדכי בחי' גלוי ו"ה ע"י רמ"ח מ"ע, ונודע די"ה ול"ת גבוהים מו"ה ומ"ע אך בפורים ע"י מס"נ תשובה זכו לבחי' שלמעלה מב' בחי' הנ"ל וזהו עד דלא ידעי בין כו' וזהו יום הכפורים לפני הוי' כו' לבחי' צור דלקמן, אשר משם העברה דעמלק וזהו כי יד על כס יד רמה כו' תשובה ומס"נ שהוא למעלה מהרגשה היד הגדולה היד החזקה בה' ידיעה והרגשה משא"כ יד רמה כו' וגלוי זה ביוכ"פ ע"י תשו' ובפורים בחי' גלות ע"י יין המשכר ביטול השגה כו' (וזהו כבס כו' ובדם ענבים סותה לבוש הפנים בחי' ל"ת י"ה כו').

עד דלא ידעי כו' כי ארור המן ל"ת בחי' שלילה שמשיגי' רק שאינו מושג, וזהו סוכ"ע אין ערוך וברוך מרדכי המשכ' ממכ"ע ולגבי מהו"ע שניהם שוין וזהו דלא ידעי בין וכו' ובפורים ע"י מס"נ לבבו נאמן נמשך מבחי' זו, ע' ויקח המן תקס"ו, מגילה נק' בי"א ו"ה וט"ו י"ה היינו דלא ידעי כו'.

שבת דעת דנוק' ס"ג כבוד אל, ע' במאמ' רב שמואל מרקד אתלת שזהו אדעתא דנפשי' כו', וע' בביאור דויקח המן הנ"ל ב"פ ס"ג דשבת מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט. וצ"ע אם י"ל שזהו ענין קידוש דליל שבת ויום שבת.

ב'תמ **להבין** הטעם שלא נזכר שם הוי' בכל מגילת אסתר וגם לא שם אלקים ואדני ואם מפני שמגילה דפורים בסוף כל הנסים ובזמן הגלות דבבל בזמן נביאים האחרונים כו' הלא גם יחזקאל נתנבא בזמן הגלות ולמה כל הנסים שנעשו ע"י נביאים האחרונים שבזמן מרדכי ואסתר נזכר בהם שמות דהוי' ואלקים כמו בנחמי' ועזרא וחגי זכרי' ומלאכי שהן נביאים היותר אחרונים כידוע. אך הענין יובן ע"פ הקדמת מאמר הזהר ס"פ בחקתי דקט"ו סע"ב ע"פ לא מאסתים כו' לכלותם לכלתם כתיב כו' ומבואר שם מענין משל הבורסקי שריחו רע ומפני עוצם האהבה של החתן יורד ולן בבית הכלה הגם שביתה כבית הבורסקי וכו' יעו"ש באריכות. וביאור הדברים הוא לפי שבזמן הגלות האהבה העליונה דבחי' ז"א דאצי' שנק' חתן הוא ביתר שאת הרבה אל הכלה היא בחי' מל' דאצי' כשהיא מסתתרת ומתרחקת מאד

בירידות המדרגות עד שמתלבשת בע׳ שרים שהוא ענין גלות השכינה כידוע כי מפני עוצם הריחוק שלהם תגדל האהבה ביתר שאת כו׳ כי תענוג תמידי אינו תענוג כ״כ כמו התענוג באהבה שלפרקים ועתים רחוקים כו׳ וע׳ בזח״ג ד״ד סע״א והנמשל מובן בזמן בהמ״ק לפי שהי׳ היחוד שלהם לעתים קרובים עד״מ לא היתה האהבה בתגבורת כ״כ כמו בזמן הגלות כו׳ וכמבואר במ״א באריכות (וע׳ בלק״ת סד״ה להבין ענין יו״ט שני בענין צמאה לך נפשי כו׳ בארץ ציה) והנה מפני עוצם תגבורת האהבה גורם ירידת החתן אל הכלה גם באופן שיתבזה בעצמו ויתלבש בלבושים שלה שהם זרים מאד שאינם לפי ערך כבודו כלל וללון עמה בבית דירה שלה שפלה מאד שאין דרכו מעולם אפי׳ ליכנס לבית דירה כזה וגם אם יהי׳ בבית דירה הזאת מכל מיני מיאוס מריח רע וכיוצא הכל בוז יבוז בלבו ולא ירגיש כלל מפני עוצם תגבורת רשפי אש האהבה בתענוגים כשהיא לפרקים ועתים רחוקים מאד כו׳ (וע׳ כה״ג בזח״ג פ׳ פנחס דרמ״ב ע״א הה״ד וישכב במקום ההוא על אינון אבנין וכ״ה בזהר ויצא דקמ״ח ע״ב אע״ג דאית לי׳ ערסא דדהבא ואיהי מתקנא ערסי׳ באבנין אלא דשם ר״ל י״ב בקר דבריאה שנק׳ י״ב אבנים והם אבנין יקירין, וזהו שלא בזמן הגלות אבל בזמן הגלות הוא כמשל הנזכר בזהר בחקתי שם). וזהו ענין משל בית הבורסקי הנזכר בזהר דהיינו שבחי׳ חתן העליון יורד להתלבש גם בלבושים החיצונים שהמה מבחי׳ חיצוניות דחיצוניות הכלים דבי״ע שהכלה העליונה מתלבשת בהם בזמן הגלות והוא הנק׳ לבוש שק שהוא התלבשותה בע׳ שרים דעשי׳ וכמ״ש ושק אשים כסותם פי׳ שמים נק׳ בחי׳ זו״נ דאצי׳ כידוע ומתלבשים בלבושים החיצוני׳ הנק׳ לבוש שק אז ושק אשים כסותם כו׳ (ע׳ מענין אלביש שמים קדרות בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי ובהביאור ובזח״ג פ׳ אחרי דף ע״ה א׳ גבי וכדין לבשו שמים קדרות) וכל זה מפני עוצם. תגבורת רשפי אש האהבה דייקא מטעם הנ״ל וע״כ יכול להיות יחודם גם בלבושי שק הנ״ל, וביאור הדבר הוא להיות כי ידוע דד׳ יסודות דעשי׳ הרוחני׳ שמהם שרשי דרכי הטבע הוא מבחי׳ הע׳ שרים דנוגה דעשי׳ כמ״ש במ״א וכאשר הנס בא בדרכי הטבע דוקא כמו נס דאחשורוש וכיוצא הנה הוא ע״י התלבשות השכינה בע׳ שרים דעשיה ושם מתגלה היחוד ממש דשם הוי׳ ואלקים איך הוא בהסתר והעלם גדול עד שאין שום גילוי אור מהם מכמו שהן בבחי׳ ב׳תמא
ההארה גם בי״ס דבי״ע מפני הלבוש שק שהוא גס ועב במאד ומסתיר בתכלית ההסתר כמשל השק הגשמי שמעלים מה שבתוכו מכל וכל (וע׳ בבה״ז פ׳ ויקרא בד״ה העמק שאלה דא אות ה׳ בתראה) וע״כ לא נזכר כלל בכל מגילת אסתר שום שמות משמות דהוי׳ ואלקים ואדני מפני שאז הי׳ ההתלבשות בתכלית ההסתר בלבוש שק היותר גס מכל הלבושים כו׳ ולכך נק׳ אסתר אסתיר פני כו׳ כידוע משא״כ בנבואות דנביאים האחרונים גם שהי׳ בזמן ההוא ובפרט ואח״כ בזמן בנין בית שני ע״י עזרא וכדומה הי׳ גילוי אלקות למעלה הרבה מהטבע דע׳ שרים כו׳ לכך נזכר בהם שמות דהוי׳ ואלקים כו׳ וד״ל. ואמנם בזאת מעלת מגילת אסתר גדולה מהם עד שהיא במדרגה אחת עם תורה שבכתב עד שלא תבטל לעולם וכמ״ש וימי

הפורים האלה לא יעברו כו׳ והוא מטעם הנ״ל מפני שעוצם תגבורת רשפי האהבה בתענוגים יותר הוא בהיות היחוד בהתלבשות לבושים זרים כ״כ שהרי מזה ניכר ונראה שיש ביחוד זה אור אהבה נפלאה שאין כמוה גם בכל בחי׳ העליות שבעולם כו׳ ודו״ל.

והא״ש דלק״מ דברמב״ם ג״כ בטילי׳ ולא תורה ובמדרש משלי הובא ילקוט ע״פ טבח׳ טבח׳ דמועדי׳ בטילי׳ והם מהתורה דהתורה עצמ׳ שנמשכ׳ מיסוד אבא אינה בטילה כמו המגלה דמשם וכן יכ״פ שכולם המל׳ מקבל׳ שלא ע״י ז״א אבל ג״כ נו״ה ז״א ואפי׳ מועדי׳ פסח אברהם חג״ת בטילי׳ כביטול נר בפני האבוקה נגד גלוי יסוד אבא.

(**ענין** צהל״ה ושמח׳ להצהי״ל פנים משמן ויין ישמח או״א ועמ״ש בענין ושאבתם מים בששון וכו׳ וי״ל דשייך להנ״ל שמח׳ גילוי יחוד׳ פב״פ עם ז״א וצהלה מצד יסוד אבא וכו׳ והיינו נמי ששון ויקר יסוד ז״א ואבא).

(**במדרש** בשלח קי״ס אין מחזירין אותו לפי שהוא בחי׳ אתם תחרישון כמ״ש ע״פ לסוסתי כו׳ משא״כ יצ״מ אתעדל״ת) לכך מחזירין אותו).

שייך להנ״ל דפורים ענין לא זז מחבבה עד שקראה אמי משא״כ בזמן הבית בתו של אברהם כשעולה לרגל או למען אחיי והאח עיקר דישית אחסנתא דאו״א ואחותו ניזוני׳ ממנו אבל אמי ביוכ״פ ופורים שלקח׳ מרדכי לבת, ובהלכות דתשבע״פ כמס׳ ע״פ יונק שדי אמי ובענין בינה יתירה וכו׳, וזהו ענין אבן מאסו הבוני׳ ע׳ פרד״ס.

הודו וכוש ח״א בהדדי ישת חשך סתרו עם הודו וזיו בהדדי וח״א כוש בסוף העולם חשך שלמטה כו׳.

והא״ש: נמצא בגוכתי״ק כ״ק אדמו״ר הצ״צ, בין מאמרי פורים.

דרושי לאזניא (א) ויושט המלך לאסתר ביאור ע"ז (ב) וקבל היהודים (ג) חייב אינש לבסומי בפורייא (ד) עוד ע"ז דרוש (ה) וקבל היהודים (ו) ע"כ קראו לימים האלה פורים (ז) זכור דעמלק תקס"ב (ח) ובהגיע תור אסתר תקס"ג (ט) חייב אינש לבסומי בפוריא תקס"ד בת"א (יוד) תקס"ה ובבואה לפני המלך וביאור (יא) תקס"ו וקבל היהודים וביאור (יב) ויקח המן את הלבוש תקס"ז לא דרש (יג) תקס"ח ע"כ קראו לימים האלה פורים (יד) כל הנביאים עתידים להבטל ומגלת אסתר לא תבטל תקס"ט תק"ע (טו)

דרושי לאזניא

רשימה זו נמצא בבוך 649 קמא, א.

הסדר אינו לפי שנת אמירתם, וגם אינו מציין תוכן המאמר, לכן קשה לברר זמן אמירתם, ואם נדפסו או לא.

לדוגמא המאמר הראשון שמציין ד"ה ויושט המלך, עד עכשיו נדפס רק מאמר אחד מאדה"ז בהתחלה כזו, והוא הנדפס בתו"א, וגם נאמר בשנת תק"ס שהוא הזמן שישב אדה"ז בק"ק לאזניא.

אבל לד"ה וקיבל היהודים נדפסו ארבעה מאמרים בהתחלה כזו, ציינו להקדים הנדפס בסה"מ הקצרים.

א) ויושט המלך לאסתר: **ד"ה כזה נדפס בתו"א צג, ד, והוא משנת תק"ס, בכמה כת"י מצויין בכותרת: „מאדמ"ו בפורים תק"ס לפ"ק". ראה רשימת המאמרים על סדר השנים בסה"מ הקצרים ע' תרכד הערה 160.**

ב) וקבל היהודים: **אולי הכוונה לד"ה זה הנדפס בסה"מ הקצרים ע' רצג, ובהערות לשם, שמאמר זה נמצא בשמונה כת"י אחר המאמר ד"ה במראה אליו אתודע הנדפס שם ע' פד, ובבונה ירושלים.**

ג) חייב אינש לבסומי בפוריא: **במאמרי אדה"ז פרשיות־א נמצאים ב' מאמרים וממאמר אחד ב' נוסחאות, ועוד מאמר שנדפס גם בבונה ירושלים סי' מח.**

ד) עוד ע"ז דרוש: **אולי הוא אחד מהדרושים דלעיל.**

ה) וקבל היהודים: **צ"ע לאיזה מאמר הכוונה. בתו"א צו, ג ד"ה כזה נדפס והוא משנת תקס"ט, ובסה"מ תקס"ו ע' קכ, ובסה"מ תקע ע' לא.**

ו) ע"כ קראו לימים האלה פורים: **נדפס רק מאמר אחד בתו"א קכב, א, והוא משנת תקס"ח ונדפס בסה"מ שם ע' פב, ועם הגהות לעיל.**

ז) זכור דעמלק תקס"ב: **נדפס בסה"מ — תקס"ב־א ע' קסז, ובאוה"ת דרושים לפ' זכור ע' א'תשפח עם הגהות.**

ט) חייב אינש לבסומי בפוריא תקס"ד: **בת"א דף צח, א (והנחת כ"ק אדה"א בסידור רפא, א).**

יוד) תקס"ה ובבואה לפני המלך וביאור: **הנחת כ"ק אדה"א נדפס בסה"מ שם ע' שצח. והנחה אחרת בתו"א צו, א. הביאור נדפס בסה"מ שם.**

יא) תקס"ו וקבל היהודים וביאור: **בסה"מ ע' קכ.**

יב) ויקח המן את הלבוש תקס"ז לא דרש: **מאמר זה לא נמצא ע"ע. — מפני שלא דרש, אבל צ"ע אם לא דרש איך יש ד"ה. וראה לקמן ברשימת דרושי פורים: „תקס"ז כמדומה לא היה דרוש בפורים". — ואולי ד"ה ויקח המן קאי על שנת תקס"ו.**

יג) תקס"ח ע"כ קראו לימים האלה פורים: **הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ שם ע' פב. ובתו"א קכב, א ועם הגהות אחרות לעיל.**

יד) כל הנביאים . . תקס"ט תק"ע (טו) במאהילוב: **כנראה שיש כאן ט"ס, שהרי בשבת תקס"ט ותק"ע לא הי' ד"ה כל הנביאים, רק בשנת תקס"ח, והוא נדפס שם ע' פט ובתו"א קטז, א. ולכאורה צ"ל כך: כל הנביאים עתידים להבטל ומגלת אסתר לא תבטל. (יד, טו) תקס"ט, תק"ע, במאהילוב דניסט' וקבל היהודים. וראה ברשימת דרושי פורים לקמן וברשימת המאמרים משנת תקס"ט.**

ובשנת תק"ע נאמר ד"ה וקבל היהודים במאהילוב דעניסטער, ונדפס בסה"מ ע' לא ועם הגהות באוה"ת מג"א לעיל . . .

במאהיליוו דניסט׳ וקבל היהודים (טז) תקע״א חייב אינש לבסומי בפוריא (יז) יביאו לבוש מ׳ תקע״ב (יח) ומרדכי יצא (יט) כי אתה אבינו (כ) ותוסף אסתר (כא) ליהודים היתה אורה תקס״ד.

בכוך משה ידבר נמצא ע׳ בגוכתי״ק קודם מאמרי פורים

דרושי פורים. והשתי׳ כדת בהעלותך תקס״ג*, ובהגיע תור אסתר פורים תקס״ג*, ליהודים היתה אורה פורים תקס״ד, ביאור ובבואה לפני המ׳ פורים תקס״ה*, ענין שלא נזכר שום שם במגלה תקס״ו* ביאור שני ע״פ וקבל היהודים*, שלא נדפס, ויקח המן את הלבוש, אם ישים אליו לבו*, תקס״ז כמדומה לא היה דרוש בפורים, תקס״ח ע״כ קראו* לימים האלה פורים, בו נת׳ ענין אחור ופנים ובחי׳ עמלק ומלק ממול ערפו, והגורל, דרוש שני המתחיל להבין* ענין גודל הנס של פורים, ובו ענין אחשורוש, תקס״ט וקבל היהודים הנדפס*, תק״ע דרוש וקבל היהודים* במאהילוב דניסטער ושם ענין שני כתרים.

טז) תקע״א חייב אינש לבסומי בפוריא: **תו״א צח, א. והנחה אחרת בגוכתי״ק הצ״צ בבוך 1004.**

יז) יביאו לבוש מל׳ תקע״ב: **אולי זה הנדפס בתו״א צ, א.**

יח) ומרדכי יצא: **מאמר א׳ נדפס בתו״א צב, ד מאמר ב) בסה״מ — הקצרים ע׳ רפט, ב׳ הנחות. ובאחד מהכתי״ רשום: תקס.**

יט) כי אתה אבינו: **ד״ה בהתחלה זו נמצא בתו״א צג, א. והנחה אחרת בסה״מ אדה״ז נביאם ע׳ קז.**

כ) ותוסף אסתר: **ד״ה בהתחלה זו נמצא בתו״א צד, ג. ובכתי״ נרשם: פורים תקנז, הגהות נדפסו לעיל „לתורה ותוסף אסתר תקנ״ז״.**

כא) ליהודים היתה אורה תקס״ד: **נדפס בסה״מ שם ע׳ סב.**

דרושי פורים: **רשימה זו נמצא בבוך 1136 בגוכתי״ק קודם מאמרי פורים.**

והשתי׳ כדת בהעלותך תקס״ג: **נדפס בסה״מ ס׳ תקס״ו ב׳ הנחות.**

ובהגיע תור אסתר פורים תקס״ג: **נדפס בסה״מ ע׳ רי. והגהות לעיל.**

ליהודים היתה אורה פורים תקס״ד: **נדפס בסה״מ שם ע׳ סב, וביאור כ״ק אדמו״ר שליט״א שם ע׳ רעד (מלקו״ש — יא ע׳ 324.**

ביאור ובבואה לפני המלך פורים תקס״ה: **נדפס בסה״מ ע׳ שצח. ובתו״א צו, א.**

ענין שלא נזכר שום שם במגלה תקס״ו: **ד״ה בהתחלה זו נדפס בסה״מ תקס״ה ע׳ שצז, ועם הגהות לעיל. וראה ברשימת מאמרי תקס״ה ע׳ א׳קיד הערה 81.**

ביאור שני ע״פ וקבל היהודים שלא נדפס: **אולי הכוונה להנדפס בסה״מ — תקס״ו ע׳ קנב. הנחה אחרת מהמאמר וביאור אחד נדפסו בתו״א צו, ג. ואולי לזה כיון שביאור א׳ כבר נדפס. וראה ברשימת מאמרי תקס״ט ע׳ שמ הערה 19.**

ביאור זה נזכר באוה״ת כי תצא ע׳ תתקנב.

ויקח המן את הלבוש: **ד״ה בהתחלה זו בתו״א קיט, ג.**

אם ישים אליו לבו: **ד״ה בהתחלה זו בתו״א קכא, ג.**

תקס״ז כמדומה לא דרוש בפורים: **ראה בהרשימה דלעיל. ובהערה לשם.**

תקס״ח ע״כ קראו: **נדפס בסה״מ ע׳ פב. ובתו״א קכב, א. ועם הגהות לעיל.**

דרוש שני המתחיל להבין ענין: **בסה״מ ע׳ פט. ובתו״א קטז, א. ועם הגהות לעיל.**

תקס״ט וקבל היהודים הנדפס: **בתו״א צו, ג עם הגהות לעיל. וראה לעיל בהערה לביאור שני ע״פ וקבל.**

תק״ע דרוש וקבל: **בסה״מ ע׳ לא. ועם הגהות לעיל.**

(השמטה)

לתורה ותוסף אסתר תקנ"ז כשושנה אסתר, (רעיתי י"ל רחל וצ"ע אם פרצוף הפנימי' דמל' נק' רחל) ורחל יפ"ת ויפ"מ ע' ע"פ אם לא תדעי כו' אהוי"ר ורעו"ד הכל נמשך מבחי' רחל כצאן טבחה, אסתר ירקרקת העלם בחי' הנ"ל, ענין בלילה הזה ע' זהר פ' בא דל"ח ע"ב בשעתא דאתחבר עמה דכר, ענין ביום ההוא עיין בביאור הראשון דיביאו לבוש ובשאר דוכתי'.
ענין לפני רגליו, עיין במ"א ענין ג' עליות הנ"ל.

בזהר בא ענין ג' טיפין כל א' ג' י"ל דהקליפה כקוף כו', וע' בפרדס סדר האצי' בשם הב"י(?) ג' וכל א' האציל ג' כו' ע"ש.

לתורה ותוסף אסתר: **בוך 1114 קיא, ב גוכתי"ק. 61 נו, ב. 744 שעד, א. בוך מינדל רסא, ב. 2168 רכו, א.**

עיין במ"א ענין ג' עליות: **כנראה הכוונה להנדפס במאמרי אדה"ז — ענינים ע' ריג ואילך.**

מראה מקומות

מראה מקומות

לפסוקי תנ״ך

א

אדם ביקר בל ילין: **תהלים מט, יג.**
אדמוני עם יפה עינים: **שמואל־א יז, מב.**
אוי לרשע רע: **ישעיה ג, יא.**
אז נדברו יראי ה׳: **מלאכי ג, טז.**
אז תתענג על ה׳: **ישעיה נח, יד.**
אחד באחד יגשו: **איוב מא, ח.**
אין עוד מלבדו: **דברים ד, לה.**
איש יהודי: **אסתר ב, ה.**
אכלה ומחתה את פיה: **משלי ל, כ.**
אלביש שמים קדרות: **ישעיה נ, ג.**
אל תאכלו ממנו נא: **שמות יב, ט.**
אל תראוני שאני שחרחורת: **שיה״ש א, ו.**
אם החרש תחרישי בעת הזאת: **אסתר ד, יד.**
אבני אלגביש: **יחזקאל יג, יא.**
אם מחוט ועד שרוך נעל: **בראשית יד, כג.**
אם צדקת מה תתן לו: **איוב לה, ז.**
אמרות ה׳ אמרות טהורות: **תהלים יב, ז.**
אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: **ישעיה מג, כה.**
אנכי ארד עמך מצרימה: **בראשית מו, ד.**
אנכי בצרה: **תהלים צא, טו.**
אעשה לו עזר כנגדו: **בראשית ב, יח.**
ארוכה מארץ מדה: **איוב יא, ט.**
ארץ אשר אבניה ברזל: **דברים ח, ט.**
אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך: **תהלים סה, ה.**
אשר תנה הודך על השמים: **תהלים ח, ב.**
אתה פוררת בעזך: **תהלים עד, יג.**
אתי מלבנון כלה: **שיה״ש ד, ח.**

ב

בטח בה לב בעלה: **משלי לא, יא.**
ביום עשות ה׳ אלקים ארץ ושמים: **בראשית ב, ד.**
בימים ההם כשבת המלך: **אסתר א, ב.**
בלילה ההוא נדדה שנת המלך: **אסתר ו, א.**
בעתה אחישנה: **ישעי׳ ס, כב.**
בראשית ברא אלקים: **בראשית א, א.**
ברזל בברזל יחד: **משלי כז, יז.**
ברכו ה׳ מלאכיו גבורי כח: **תהלים קג, כ.**
בתולות אחריה ריעותיה: **תהלים מה, טו.**

ג

גדול ה׳ ומהולל מאד: **תהלים מח, ב.**
גורלך תפיל בתוכינו: **משלי א, יד.**

ד

דבש וחלב תחת לשונך: **שיה״ש ד, יא.**
דרשו ה׳ בהמצאו: **ישעי׳ נה, ו.**

ה

הבן יקיר לי אפרים: **ירמיה לא, יט.**
הגו סיגים מכסף: **משלי כה, ד.**
ההוא אמר ולא יעשה: **במדבר כג, יט.**
הודו לה׳ כי טוב: **תהלים קו, א.**
הוא עשנו ולא אנחנו: **תהלים ק, ג.**
הודו על ארץ ושמים: **תהלים קמח, יג.**
החושך יכסה על הארץ: **ישעיה ס, ב.**
הט שמיך ותרד: **תהלים קמד, ה.**
הלא אח עשו ליעקב: **מלאכי א, ב.**
הלא פרוס לרעב לחמך: **ישעיה נח, ז.**
הליכות עולם לו: **חבקוק ג, ו.**
הנה ה׳ רוכב על עב קל: **ישעיה יט, א.**
הנחמדים מזהב: **תהלים יט, יא.**
הנה לא ינום ולא יישן: **תהלים קכא, ד.**
הנני מושיעך מרחוק: **ירמיה מו, כז.**
הפח נשבר ואנחנו נמלטנו: **תהלים קכד, ז.**
הפיל פור הוא הגורל: **אסתר ג, ז; ט, כד.**
הפעם אודה: **בראשית כט, לה.**
הרס שנימו: **תהלים נח, ז.**
השיב אחור ימינו: **איכה ב, ג.**

השליך משמים ארץ: **איכה ב, א.**
השתחוו לה' בהדרת קודש: **תהלים צו, ט. דברי הימים-א טז, כט.**

ו

ואור פניך כי רציתם: **תהלים מד, ד.**
ואחר הרעש אש: **מלכים-א יט, יב.**
ואמר ביום ההוא: **ישעי' כה, ט.**
ואנכי אעלך גם עלה: **בראשית מו, ד.**
ואנכי הסתר אסתיר פני: **דברים לא, יח.**
ואראה והנה מגלה עפה: **זכריה ה, א.**
ואשא אתכם על כנפי נשרים: **שמות יט, ד.**
ואתא מרבבות קדש: **דברים לג, ב.**
ואת דכא שפל רוח: **ישעיה נז, טו.**
ואתה קח לך בשמים ראש: **שמות ל, כג.**
ואתם תחרישון: **שמות יד, יד.**
ואת צנועים חכמה: **משלי יא, ב.**
ואת עשו שנאתי: **מלאכי א, ג.**
ובדעת חדרים ימלאו: **משלי כד, ד.**
ובהגיע תור נערה: **אסתר ב, טו.**
ובכל יום ויום מרדכי מתהלך: **אסתר ב, יא.**
ובפשעיכם שולחה אמכם: **ישעיה נ, א.**
ודבר ה' יקר בימים ההם: **שמואל-א ג, א.**
והוא אסור בזיקים: **ירמיה מ, א.**
והיה אור הלבנה כאור החמה: **ישעיה ל, כו.**
והיה כעץ שתול: **תהלים א, ג.**
והיה ביום ההוא יצאו מ"ח: **זכרי' יד, ח.**
והעמיד אותם לפני ה': **ויקרא טז, ז.**
והריחו ביראת ה': **ישעיה יא, ג.**
וזכרם לא יסוף מזרעם: **אסתר ט, כח.**
וזרעתיה לי בארץ: **הושע ב, כה.**
וזרקתי עליכם מים טהורים: **יחזקאל לו, כה.**
וחולש על גוים: **ישעיה יד, יב.**
וחזקת והיית לאיש: **מלכים-א ב, ב.**
וחמת המלך שככה: **אסתר ז, י.**
וחנה היא מדברת על לבה: **שמואל-א א, יג.**
וחש עתידות למו: **דברים לב, לה.**
ויאמר דוד אל לבו: **שמואל-א כז, א.**
ויאמר המלך בלבו: **אסתר ו, ו.**
ויאמרו לאל סור ממנו: **איוב כא, יד.**
ויאמר להשמידם לולי משה: **תהלים קו, כג.**
ויאמר עשו בלבו: **בראשית כז, מא.**
וידבר שלשת אלפים משל: **מלכים-א ה, יב.**
ויהי אומן את הדסה: **אסתר ב, ז.**
ויהי בימי אחשורוש: **אסתר א, א.**
ויהי למס עובד: **בראשית מט, טו.**
ויכל אלקים ביום השביעי: **בראשית ב, ב.**
וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי: **אסתר ו, ב.**
וימררו את חייהם: **שמות א, יד.**
ויצעקו אל ה' בצר להם: **תהלים קז, ו.**
ויקר אלקים אל בלעם: **במדבר כג, ד.**
וירא כי אין איש: **ישעיה נט, טז.**
וירד ה' על הר סיני: **שמות יט, כ.**
וישב שלמה על כסא הוי': **דברי הימים-א כט, כג.**
וישם המלך אחשורוש מס: **אסתר י, א.**
ויתלו את המן על העץ: **אסתר ז, י.**
ויתנצלו בני ישראל את עדים: **שמות לג, ו.**
ומצאת את לבבו: **נחמיה ט, ח.**
ומרדכי יושב בשער המלך: **אסתר ב, כא.**
ומרדכי יצא מלפני המלך: **אסתר ח, טו.**
ונגלה כבוד ה': **ישעיה מ, ה.**
ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**
ונפלינו אני ועמך: **שמות לג, טז.**
ונפש כי תקריב: **ויקרא ב, א.**
ונתתי לך מהלכים: **זכריה ג, ז.**
ועבד הלוי הוא: **במדבר יח, כג.**
ועוז מלך משפט אהב: **תהלים צט, ד.**
ועל יובל ישלח שרשיו: **ישעיה יז, ח.**
ועשהאל קל ברגליו: **שמואל-ב ב, יח.**
ועשיתם את כל מצותי: **במדבר טו, מ.**
ועשיתם אתם: **ויקרא כו, ג.**
ופתחת עליו פתוחי חותם: **שמות כח, לו.**
וקבל היהודים את אשר החלו לעשות: **אסתר ט, כג.**
וראית את אחורי: **שמות לג, כג.**
ורב יעבוד צעיר: **בראשית כה, כג.**
ורוח לבשה את עמשי: **דברי הימים-א יב, יח.**
ושאבתם מים בששון: **ישעיה יב, ג.**
ושמתי כסאי בעילם: **ירמיה מט, לח.**
ושעשועי עם בני אדם: **משלי ח, לא.**
ותהי אסתר נושאת חן: **אסתר ב, טו.**
ותורתך בתוך מעי: **תהלים מ, ט.**
ותיטב הנערה בעיניו: **אסתר ב, ט.**
ותשא חן וחסד לפניו: **אסתר ב, יז.**

מראה מקומות
למאמרי רז״ל

עמוד א

בימי אחשורוש: **בוך 728 תרלב, א גוכתי״ק.**
בוך כי תשא — לאדי קנז, א. 1741 תסא, א.
נדפס ברשימות על מג״א ע׳ 3.
ישפה . . יש פה ושותק: **אסתר רבה ו, טז.**
שתוק כך עלה במחשבה: **מנחות כט, ב. זח״ג כז, ב.**
ע״פ המדרש ע״פ יקוו: **בראשית רבה פ׳ ה׳.**
מלה בסלע שתיקותא בתרין: **מגילה יח, א.**

עמוד ג

ויהי בימי אחשורוש: **בוך והנה כמ״ק — אה״ק פו, א. 806 יב, א. 1150 יג, א. 1181 רסח, א. 1741 תעט, א. 2131 שיח, א.**
נדפס ברשימות ע׳ 5.
ע״פ הוד והדר לבשת: **ראה יהל אור ע׳ שצג.**
פ״ק דמגילה: **יב, א.**

עמוד ד

בבוך בראשית־א: **נדפס באוה״ת בראשית־ג דף תקיא, א.**
אדמו״ו נ״ע בד״ה ויקח המן: **תו״א קכ, ג.**
חותמו של הקב״ה אמת: **שבת נה, א.**
אדמו״ו נ״ע פירש: **ראה תו״א קיח, א.**

עמוד ה

בימים ההם: **בוך 806 יב, ב. 1181 רסט, א. 1741 תעט, א.**
נדפס ברשימות ע׳ 6.
בת״א פ׳ וישלח . . דמ״ד ע״א: **בהוצאת נ. י.: כו, ב.**

עמוד ו

בטירכי — (כדמותו: **בוך 1741: פי׳ כדמותו.**
איוהו עובד אלקים: **חגיגה ט, ב.**

עמוד ז

במ״ת נדמה להם כזקן: **מכילתא ורש״י שמות כ, ב.**

עמוד ח

חור כרפס: **בוך 806. 1181 רעא, ב. 1741.**
נמצא ברשימות ע׳ 9.
ואאזמ״ו פי׳ סוחרת: **מאמרי אדה״ז פרשיות — א ע׳ שפה.**
מכאן עד סיום המאמר בסה״מ אדה״ז — פרשיות — א ע׳ שפה בלי הגהות.
מ״ש הט שמיך ותרד: **תהלים קמד, ה.**

עמוד ט

שבעת שרי פרס: **בוך 57 קעו, א. 1059 לה, ב.**
תפלות אבות תקנום: **ברכות כו, ב.**
והם נגד ג׳ מועדים: **זח״ג רנז, ב. טוא״ח סתי״ז. מנורת המאור (לר״י אלנקאוה) ח״ב הל׳ ר״ח בשם ר׳ יהודה בן הרא״ש.**
התורה סתים וגליא: **זח״ג עא, ב. עג, א. צח, ב. קנט, א.**
איש יהודי: **בוך 806 יד, א. 1741 תפא. 1177 שכד, א. 1181 ערב, א.**
נדפס ברשימות ע׳ 10.
אליו ולא למדותיו: **פרדס שער לב פ״ב בשם הספרי.**

עמוד י

איש יהודי: **בכת״י הנ״ל וברשימות שם.**
בעה״ק ח״ב פ״ז . . לשון בן פורת כו׳: **בבוך 806. נכתב זה בצד הגיליון. ובבוך 1181 נמצא זה לעיל קודם ד״ה ושמו מרדכי.**

עמוד יא

גלו לבבל שכינה עמהם: **מגילה כט, א.**
הקב״ה מצלי יה״ר שיכבשו רחמי: **ברכות ז, א.**

עמוד יב

איש יהודי: **בוך 728 גוכתי״ק תרנ, א בוך כי תשא — לאדי קפא, ב. 1177 שכז, א.**

עמוד יד

איש יהודי: **בוך 728 גוכתי״ק תרנא, א. בוך כי תשא — לאדי קפב, ב. 168 תי, א. 806 ז, ב. 1741 תעא, א.**

עמוד טו

ויהי אומן את הדסה: **בוך 1093 קעו, א גוכתי״ק. 876 ג, א. 1179 שכז, א. 1181 רעד, א.**
נדפסדס ברשימות ע׳ 13.
ויהי אומן את הדסה היא אסתר: **בוך 728 תרנב, א גוכתי״ק. כי תשא — לאדי קפג, א. ואלה שמות — חן תיא, א. 806 ח, א.**
בתו״א בד״ה ויושט המלך לאסתר: **צג, ד. וראה להלן ד״ה זה.**

עמוד יז

ותיטב הנערה בעיניו: **בכת״י הנ״ל.**

עמוד יח

כל העוסק בתורה בלילה: **חגיגה יב, ב.**
לא הגידה אסתר: **בכת״י הנ״ל.**
ובכל יום ויום: **בכת״י הנ״ל.**
ובהגיע תור נערה: **בכת״י הנ״ל.**

עמוד כ

משארז״ל ע״פ ששים המה: **שהש״ר ו, ז.**
ובהגיע תר אסתר: **בוך 1136 רצה, גוכתי״ק. בוך 242 תמ, ב. באב׳־47 (א, א). שניידערמאן־4 (קג, א). בוך תקצ״ה (קפט, א). אבות מלאכות־ציפעל (רסג, א). כי תשא־לאדי — (קסה, א). טעהמ״צ־בריקמאן (רנד, ב). בוך 1009 מח, א: פורים דתקצ״ואו. 2018 כנ״ל. 745 רק המאמר, רשום עליו „פורים תקצ״ו״. בוך אליעז׳ (דש, ב) רק המאמר. 306 רסט, א: פורים תקצ״ו. 500 סג, א. 271: פורים תקצ״ו. 669 סד, א בלי הגהות ובכותרת הנ״ל. 714 ח, א בכותרת תר״ט. 982 מח, ב בכותרת פורים תקבץ. בבוך 798 רפח, א נמצא בקיצור בלי כמה הגהות, ונמצא בעוד כמה כת״י. וכנראה שאמרה כמה פעמים בשינוים. בבוך 2065 רשום באמצע המאמר בק״ק פאלצק בפורים. 2090 רו, א חסרים כמה הגהות.**
המאמר מיוסד על מאמר אדה״ז שנדפס בסה״מ אדה״ז — פרשיות — א ע׳ שעט, שהוא הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי (נדפס עוד הפעם במאמרי אדה״ז — כתובים — ב ע׳ קצא).
בסה״מ — תקס״ג ע׳ רו נמצאים ב׳ הנחות. הוספות לד״ה נדפסו בהוספות למג״א ונכנסו כאן במקומם.
אלמלא עוזרו: **קידושין ל, ב.**

עמוד כא

ע״פ כי ההרים ימושו: **לקו״ת תצא מ, ב. בסה״מ — פרשיות — א ע׳ שפ יש כאן הג״ה מהצ״צ: „כי נפלתי קמתי בכי ההרים ימושו וכו׳ וצ״ל דכ״ז למעלה מבחי׳ שודמ״ט במעלה כנ״י בזמן הגלות כו׳ וי״ל ע״ד נר חנוכה בבחי׳ לגבי מחוץ לפרוכת יערוך כו׳״. — כנראה שהכוונה ללקו״ת הנ״ל.**
דורות הראשונים: **ברכות לה, ב.**

וז"ש נופלים לשון רבים: **ראה אגה"ק לתניא סי' כט.**

עמוד כב

אם ישראל עושין תשובה נגאלין: **סנהדרין צז, ב.**

עמוד כג

ענין ז' מצות דרבנן: **ראה אגה"ק סי' כט (קנ, א) שאינן נחשבות כמצות בפני עצמן, וראה באוה"ת שה"ש — ב ע' תסח בשם הרמב"ם.**

ומה שנתבאר כאן ראה בארוכה באוה"ת שה"ש — ב ע' תמט ואילך.

בדרוש נטילת ידים: **ראה סידור ק, ג. סה"מ תקס"ב ע' קו. וראה גם אוה"ת בראשית — ה דף תתקיא. ויקרא — א ע' קכג.**

אהרן שושבינא דמטרוניתא: **רע"מ זח"ג כ, א. קעז, ב. קפ, ב.**

עפמ"ש במ"א ע"פ שחורה אני: **לקו"ת שה"ש ז, א.**

כמ"ש בת"ז: **בהקדמה דף ד, ב. ה, א. וראה לקו"ת פקודי ג, ב.**

אתכפייא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה: **ראה זח"ב קכב, ב. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי. שם פ' חוקת ד"ה על כן יאמרו פ"ב.**

קדש עצמך במותר לך: **יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא.**

עמוד כד

עתים חשות: **חגיגה יג, ב. זח"ג רכח, א.**

סייג לחכמה שתיקה: **אבות ג, יג.**

עמוד כה

אבא יונק ממזלא: **ראה זח"ג רפט, ב ובכ"מ.**

אבא יסד ברתא: **זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.**

בענין החשמ"ל ששרשו מחיצוניות בינה: **ראה ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר צ"צ פ' חיי שרה ע' עה.**

שהענן הי' מקבל אבנים ובליסטראות: **ראה מכילתא בשלח יג, כא.**

עמוד כו

בד"ה ואני אראה: **לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, א בד"ה להבין ענין יו"ט של גליות.**

עמוד כז

ובינה מקננא בכורסייא: **ת"ז תי' ו.**

עמוד כח

כנודע מענין גורלות: **ראה לקמן ע' קסד.**

עמוד כט

חייב אינש לבסומי בפוריא: **מגילה ז, ב. בש"ס שלנו הגירסא** מיחייב. **אבל במאור הקטן על הרי"ף, שער הכוונות בסופו, של"ה פ' תצוה ובכל דרושי דא"ח שראיתי הל' הוא** חייב **איניש וכן הוא ג"כ בא"ח (הובא בב"י סי' תרצה), שו"ע או"ח סתרצ"ה ס"ב, סי' יעב"ץ ועוד. (כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 107).**

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: **פסחים נ, א.**

קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא: **זח"ב מו, א. זח"ג מט, ב. נב, ב. ועוד.**

עמוד ל

מיכאל מקריב נשמותיהן: **זח"א פ, א. ז"ח לך לך כד, א. וראה תוס' סוף מנחות.**

לאשתאבא בגופא דמלכא: **זח"א ריז, ב.**

רחב"ד שריפא חולים: **ראה ברכות לד, ב.**

מעלת המלאכים ששרשם מזיווג נשיקין: **ראה אגה"ק ס' כ (קל, א). ביאה"ז לאדה"א ב, א. ביאה"ז להצ"צ שם.**

עמוד לא

אסתר מן התורה מנין: **חולין קלט, ב.**

אימא עילאה . . בכורסייא: **ת"ז תי' ו.**

עמוד לד

מה שמ"כ . . דברי רבינו ז"ל: **מאמרים הקצרים ע' תרב, עם הגהות אחרות.**

עמוד לה

ע״פ ויקהל: **בתו״א.**

במ״א בענין הלל ברכה והודאה: **ראה דרך מצותיך מצות הלל.**

עמוד לו

קדש עצמך במותר לך מדאורייתא: **ראה קונטרס ומעין מאמר א׳. והערת כ״ק אדמו״ר שליט״א שם בסוף הקונטרס.**

עמוד לז

לכל נשמה יש מלאך: **בוך כי תשא-לאדי קעה, א.**

עמוד לח

ובהגיע תור אסתר: **בוך 1114 קטו, ב גוכתי״ק. 744 שעו, א. וראה המאמר דלעיל.**

ער״ד: = **עיין רוח דוד.**

כידו״ח: **הכוונה כמו שנדפס במאמרי אדה״ז — פרשיות — א.**

וע׳ כי״ה מזה תקסג: **זהו הנדפס בסה״מ — תקסג ע׳ רו.**

ומרדכי יושב: **בוך 1025 קעז, ב גוכתי״ק.**

ע׳ ביכל רש״י כ׳ הגדול: **בוך כ״י זה לא הגיע לידינו.**

עמוד לט

מאשר יושיט לו המלך: **בוך 1114 ק, ב גוכתי״ק. 744 שעב, ב. 61 נה, ב. 169 כז, ב. 1222 תל, א. 2168 רכד, א. 2127 רכ, א. חלק נדפס גם באוה״ת. בראשית — ד תשכד, ב.**

מאשר יושיט לו המלך: **806 טו, א. 1741 תפב, ב. 1181 רעד, א. נדפס ברשימות ע׳ 13.**

עמוד מב

ד) בלקו״ת: **בבוך 1048 סה, א — כת״י מעתיק הכולל מאמרי ויקרא נרשם: ג׳ סעי׳ הקודמים בבוך חמש מגילות דער״ה עב. והכוונה להמאמר דלעיל.**

עמוד מג

באו״ת מהמגיד נ״ע: **פ׳ אחרי, בהוצאת קה״ת לח, ג.**

עמוד מד

בדרוש דלאזני פי׳ ואולם: **סה״מ אתהלך ע׳ ק, והוא משנת תקנח. ראה אוה״ת בראשית — ד דף תשצה, ב.**

עמוד מה

ר״פ בראשית המבואר אצלינו: **אולי הכוונה להנדפס בביאה״ז להצ״צ — ב ע׳ תקצח.**

ענין אסתר שאמרה: **בוך 1114 קנב, א גוכתי״ק. בוך 61 קסט, ב.**

מ״ש באגה״ק: **סי׳ יח.**

בחורה דלאזני תחת אשר לא עבדת: **אולי הכוונה לסה״מ — אתהלך ע׳ רמז ושם בע׳ רנא.**

ביאור מפתחו . . ומדת מל׳: **מכאן מאמר חדש נדפס באוה״ת ראה — ו ע׳ ב׳שמ.**

עמוד מו

בלילה ההוא: **בוך 744 נח, א.**

במא׳ חנוכה תקס״ה או תקס״ו: **זהו הנדפס בתו״א ד״ה רני ושמחי לו, א, שהוא משנת תקס״ה.**

(ע׳ ת״א מקץ רני ושמחי): **כנראה שזהו הוספה מאוחרת ואינו לכ״ק הצ״צ.**

עמוד מז

להבין ג׳ עליות המל׳ (דלאזני׳): **מאמרי אדה״ז — ענינים ע׳ ריג, ונוסחא שני׳ ע׳ ריז, ונוסחא שלישית ע׳ רכא. וראה שם במ״מ לע׳ ריז שנדפס מבוך אתהלך — לאזניא.**

ויקח המן את הלבוש: **בוך 649 א, א. ב׳ סעיפים הראשונים הוא שונה מהמאמר דלעיל, וסעי׳ ג־ז הם רק הגהות שנדפסו לעיל, ואיזה קטעים שלא נדפסו שם, מיוסד על תו״א קיט, ג. וראה המאמר דלעיל.**

בלילה ההוא: **1093 קעז, א גוכתי"ק. 1177 שלא, א. 1181 רעו, א. 806 טז, א. 1741 תפה, א.**
נדפס ברשימות ע' 15.

עמוד מח

ספר הזכרונות: **1093 קעז, ב. 1177 שלא, א עם תיקונים והוספות בגוכתי"ק. 1181 רעו, ב. 806 טז, א. 1741 תפה, א.**
נדפס ברשימות ע' 15.

בבה"ז פ' שמיני: **ביאה"ז לאדה"א סז, ב. ביאה"ז להצ"צ — א ע' שכה.**

עמוד נ

בכוונת המקוה להבעש"ט: **ג' בסידור דף קנז, א.**

וגם כי . . ספה"ע כו': **נוסף בגוכתי"ק מבוך 1177.**

בד"ה אני ישנה — דתקס"ד: **סה"מ תקס"ד ע' קנה. הנחה אחרת באוה"ת שה"ש — ב ע' תצט.**

עמוד נא

ויקח המן: **בוך 424 תטו, ב.**
המאמר בלי הגהות בתו"א קיט, ג, עוד הגהות וקיצורים, ראה המאמר גם לקמן ע' עה, עם הגהות אחרות.

משמינית שבשמינית: **ולכאורה צ"ע מרמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג שפסק דאפילו מקצתה לא, וכ"פ בר' יונה לאבות פ"ד מ"ד, ועייג"כ שו"ע רבינו הזקן חאו"ח סקנ"ה סו"ס וסקנ"ו ס"ג. — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ז"ל ע' קצב.**

פני משה כפני חמה: **ב"ב עה, א.**

וא"כ עיקר ענין: **בתו"א: ע"כ עיקר ענין.**

עמוד נב

ואור פניך כי רציתם: **תהלים מד, ד.**

עמוד נג

ולהיות כי ענין המעשר: **ראה אוה"ת ראה ע' תשיז.**

חטה כ"ב אתוון דאורייתא: **זח"ג קפח, ב. ראה חגיגה יד, א. ב"ר מג, ז.**

עמוד נד

אין מלך בלא עם: **ספר החיים פ' גאולה פ"ב. בחיי וישב לח, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. תניא ח"ב פ"ז.**

עמוד נה

בד"ה ענין שניתנה תורה: **לקו"ת במדבר טו, ב.**

בד"ה יחיינו מיומים: **לקו"ת ר"ה סג, ג.**

רוח אייתי רוח ואמשיך רוח: **זח"ב קסב, ב.**

עמוד נז

בהביאור דמקבל: **צ"ע הכוונה.**

עמוד נח

ובד"ה האבות . . דף קכ"א ע"א: **בהוצאת ברוקלין נ, י. דף עב, ד.**

בד"ה אשירה: **תו"א סג, ג.**

הקב"ה רוכב על כרוב קל: **ע"ז ג, ב.**

עמוד ס

חותמו של הקב"ה אמת: **שבת נה, א.**

עמוד סא

וכמ"ש אליהו: **ת"ז בהקדמה.**

בהערה: אתמשך, בתו"א: אתמר. וכ"ה בהקדמת תיקוני זהר שם.

עמוד סב

יוה"כ כמו פורים: **ת"ז ת' כא (נז, ב).**

עמוד סג

כל המועדים בטלים: **ראה לקמן בד"ה זה.**

עמוד סד

שארז"ל ע"פ לכן אמור לבנ"י: **שמו"ר ו, ה.**
בהגהות לד"ה ראה ריח בני: **ראה אוה"ת פ' תולדות קנב, א.**
המן מן התורה מנין: **חולין קלט, ב.**

עמוד סה

אנת הוא ממלא כל שמהן: **ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).**
אסתר ירקרקת היתה: **מגילה יג, א.**

עמוד סח

ויקח המן את הלבוש: **בוך 1114 קטו, א גוכתי"ק.**
ת"ח צ"ל בו משמיני' שבשמיני': **סוטה ה, א. ולכאורה צ"ע מרמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג שפסק דאפילו מקצתה לא, וכ"פ בר' יונה לאבות פ"ד מ"ד, ועייג"כ שו"ע רבנו הזקן חאו"ח סקנ"ה סו"ס א' וסקנ"ו ס"ג — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ — ה קהר"פ ע' קצב.**

עמוד סט

ע' בכי יד על כס שבפורים תקס"ד: **הוא ד"ה חייב אינש לבסומי הנדפס בתו"א צה, א ובסידור רפא, א.**
ובתורה שבועות תקס"ז: **ובסה"מ — תקס"ז ד"ה צאינה וראינה.**

עמוד עא

בלסוטתי תקס"ד: **סה"מ תקס"ד.**

עמוד עג

קיצור מביאור ע"פ ויקח המן: **בוך 1114 קיז, א גוכתי"ק. וראה גם המאמר דלעיל ע' נא עם הגהות אחרות.**

עמוד עה

ויקח המן: **בוך 649 א, א.**

עמוד פא

להבין בתוס' ביאור . . ע"פ יביאו לבוש מל':
בוך במדרש פ' ח"ש — מרינובסקי קצא, א. בוך ועבדתם — 87 רלא, א. בוך 53 שנב, א. בוך הנה ענין ב' ירידות — שמוטקין. בוך 113 יג, א. בוך 1097 קעה, א. 2038 קסב, א. 2164 נה, א. 2233 רנא, א. 2115 קד, א. וכן נמצא בעוד כת"י.
בכמה כת"י מצויין שזה ביאור לד"ה עד שהמלך במסבו הנדפס באוה"ת שה"ש ע' קנה. בבוך 287 רשום על המאמר: ר"ה שנת תקצב. ועל הביאור: ביאור על התורה עד שהמלך במסיבו בחג הסוכות 2128 רנ, ב בכותרת: נאמרה סוכות שנת הנ"ל [תקצב].
דלכאורה הרי נת' לעיל: **ראה אוה"ת שה"ש ע' קנח.**
איך הנברא יכול לחיות מהארה זו: **ראה גם מצות אחדות ה' ס, ב. וראה שם דף טו, א איך יהי' דבר מדבר שאינו מתלבש בו.**

עמוד פג

וגם מ"ש בלק"א: **פרק מח.**

עמוד פו

והנה יש עוד המשכת החיות: **ראה מצות אחדות ה' סא, א. וראה גם באגה"ק סי' כ (קלא, ב) ובליקוט פי' שם.**

עמוד צד

קיצור מדרוש ע"פ יביאו לבוש: **בוך 1136 גוכתי"ק. 1236 פה, א. 2128 רלא, א.**
קיצור להנדפס בתו"א צב, ב.
ב): **לקיצור זה ראה סה"מ — הר"פ ע' קכ ובמ"א לשם.**

עמוד צו

לבאר מארז"ל: **בוך 1136 גוכתי"ק. 2090 ריט, א. 1236 פו, א. 2128 רלד, א.**
הנה איתא בספר מ"ח: **מכאן נמצא בסה"מ הנחת הר"פ ע' קמד ורשום שמאמר זה הוא**

„ביאור תורה דפורים תקע״ב״. וראה שם בהוספות להערות וציונים לע׳ קכ.

עמוד קא

כשמו כן הוא שאין לו תחלה: **מכאן לשון תניא פרק מח.**

עמוד קג

ממ״ש במ״א ע״פ השתחוו בהדרת קדש: **נדפס במאמרי אדה״ז — כתובים א ע׳ ו.**

עיין בבוך ר״פ מן ותורה היא עד ולבאר ענין ממלא: **ראה הנחת הר״פ ע׳ קמד ואילך עד ע׳ קמו.**

עמוד קה

ביאור לרוקע וקי״ס בוך ס״ט בראי׳ כו׳: **זהו המקום היחידי שנזכר מאמר זה שהוא משנת תקס״ט.**

בהדפסה הראשונה נדפס ע׳ ביאור לרוקע הארץ וקי״ש **ס״ט בראי׳, אבל בגוכתי״ק, הוא כמו שנדפס כאן.**

ואולי צ״ל: „בביאור לרוקע, וקי״ס בוך ס״ט״ והכוונה לביאור לרוקע שבדרך מצותיך. וענין „וקי״ס בוך ס״ט״, מאמר על קי״ס לא הגיע לידינו ע״ע, ותי׳ „בראי׳ כו׳״ צ״ע, שהרי גם בבוך 2090 ליתא.

עמוד קי

ויהלו את המן על העץ: **בוך 1171 שלד, א. 1150 יד, א. 1180 תעח, ב. 806 יח, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק פו, ב. 2131 שט, א. נדפס ברשימות ע׳ 19.**

פי׳ אדמו״ו נ״ע סד״ה כי אברהם לא ידענו: **תו״א צג, ד.**

מפני מה לא נאמר נ׳ באשרי: **ברכות ד, ב. זח״ג קנה, א.**

וחמת המלך: **בוך 1171 שלד, א. 1150 יד, א. 1181 רעט, א.**

נדפס ברשימות ע׳ 20.

ותפול לפני רגליו: **בוך 1136 שו, א גוכתי״ק.**

עמוד קיא

ויושט המלך לאסתר: **בוך 491.**

המאמר בלי הגהות בתו״א צג, ד. וראה המאמר שלאח״ז עוד הגהות לתו״א.

עמוד קיב

בכל נפש האדם: **וכ״ה בכת״י בתו״א ע׳ במ״מ שם. אבל תו״א הנדפס: בכל אדם.**

ואז היא כתמרות עשן: **באוה״ת שה״ש — ב ע׳ תשכג מציין לכמה מקומות שנתבאר בדא״ח.**

כי כמו שעשן גשמי: **ראה סה״מ — תשד ע׳ 262. לקו״ש — טז ע׳ 280.**

והקטרת ולרוב דקותן לא נק׳ עשן: **ראה באוה״ת נ״ך — א ע׳ קיב.**

עמוד קיג

ועמ״ש במ״א בענין מררי: **סה״מ — הר״פ ע׳ מח. סה״מ — תקסז ע׳ קצה.**

והוא חיות כל העולמות: **ראה ביהל אור ע׳ עג. נעתק במ״מ לתו״א צב, ב.**

וארז״ל אימתי גדול: **ראה זח״ב רלד, א. זח״ג ה, א. ועוד.**

עמוד קיד

וכמארז״ל ע״פ כעת יאמר ליעקב: **נדרים לב, א. במד״ה פ׳ בלק פ׳ כ, כ.**

עמוד קיז

לד״ה ויושט המלך: **בוך 1142 רט, א. הגהות לתו״א צג, ד.**

בביאור ע״פ מי יתנך סעיף ו׳: **אוה״ת שה״ש — ב ע׳ תשד ואילך.**

בספר ויקרא כו׳ דרוש ה׳ קנינים: **כנראה הכוונה להנדפס באוה״ב״ת במדבר־שבועות ע׳ קצט, אבל צ״ע הכוונה לשם.**

עמוד קיח

בד״ה את שבתותי דתק״ע: **סה״מ — תק״ע ע׳ פד. ובאוה״ת ויקרא — ב ע׳ תרטו.**

בהגהות ועתה יגדל נא דתקס"ג: **אוה"ת שלח ע' תצג ואילך.**

לת"א ד"ה ויושט המלך: **בבוך** 1072 **ש, א גוכתי"ק.**

בד"ה מי זאת: **ראה אוה"ת שה"ש — ב ע' תשיז. וע' תשכו.**

עמוד קכ

שהזהב הוא מנוצץ: **כ"ה בגוכתי"ק הצ"צ כאן ובתו"א שם. אבל בהגהת הרה"ח ר' אשר שו"ב: מתנוצץ.**

ובוובביאור ע"פ ויקהל משה: **סה"מ — תקס"ז ע' פה. אבל מעתיק מהנחה אחרת ממה שנדפס שם.**

עמוד קכא

עמ"ש בד"ה בן פורת יוסף: **סה"מ — תקס"ח — ב ע' תרעז. ובאוה"ת בראשית — ב שפה, ב ואילך.**

עמוד קכב

ביאור הדברים ע"פ שרביט הזהב: **בוך** 1236 **עט, א.** 2168 **רכז, א.**

עמוד קכה

בד"ה כי עמך מק"ח: **תו"א לה, א.**

עמוד קכח

לד"ה ויושט המלך לאסתר: **נדפס בפיה"מ להצ"צ חצר, ב.** 1023 **רז, א.**

לעיל בד"ה יביאו לבוש מלכות: **תו"א צ, ד.**

עלמין סתימין: **ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תלז. פ' וילך ע' א'תנו.**

בד"ה אז ישיר: **תו"א פ' בשלח.**

עמוד קכט

בביאור כי אתה נרי: **תו"א מא, ב.**

בת"א בד"ה כי אברהם: **צג, ב.**

ומרדכי יצא מלפני המלך: **בוך** 82 **עב, א גוכתי"ק.** 1236 **קא, א.** 1049 **רעא, א.** 242 **תכט, א.** 281 **שעג, א.** 746 (**בוך בראשית — הבר) שב, ב. שעהמ"צ בריקמאן רמד, א.** 127 **צב, א.** 292 **קצו, א.** 753 **רנו, ב.** 602 **בכותרת: תקפח.** 2028 **קלט, (כנ"ל). ובעוד כת"י רבים.**

ועוד זה מיכאל: **זח"א מו, ב.**

בתו של אברהם שנק' נדיב: **חגיגה ג, א.**

בזהר ע"פ בחכמה יסד ארץ: **זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תי' כא.**

עמוד קלה

על כל דיבור פרחה נשמתם: **שבת פח, ב.**

עמוד קמא

שם אלקים גימ' הטבע: **פרדס שי"ב פ"ב. בשל"ה שער האותיות (פט, א) משמע קצת שכן הוא בזהר.**

שהקב"ה יושב וזן מקרני ראמים: **שבת קז, ב. ע"ז ג, ב.**

אימתי ראו בימי מרדכי ואסתר: **מגילה יא, א.**

עמוד קמב

א"ת לבת אלא לבית: **מגילה יג, א.**

שתי אבנים בונות שתי בתים: **ספר יצירה פ"ד מט"ז.**

עמוד קמג

מבואר בירושלמי: **מגילה פ"א ה"ה.**

מל' פה תושבע"פ: **ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).**

עמוד קמה

(ומרדכי יצא): **בוך** 1052 **סח, ב גוכתי"ק.**

עמוד קמז

ומרדכי יצא: **בוך** 1181 **רעט, א.** 806 **יט, א. נדפס ברשימות ע'** 20.

עמוד קמח

שקשרו להם שני כתרים: **שבת פח, ב.**

ואין עוז אלא תורה: **ראה ויק"ר פל"א ה. יל"ש בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים קטז,**

סע"א. — ומ"ש בקהלת יעקב מע' עוז לא מצינו בדרז"ל כו' צע"ק (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"א ע' 181).
נובלות חכמה שלמעלה תורה: **ב"ר יז, ז. נתבאר בע"ח שער הכללים ספ"א.**

עמוד קמט

ליהודים היתה אורה: **1093 קפג, א גוכתי"ק. 1177 שלז. 1181 רפ, ב. 806 יט, א. נדפס ברשימות ע' 22. ראה גם המאמר שלאח"ז.**
ופי' אדמ"ז נ"ע: **בסה"מ תקס"ד ע' סב.**

עמוד קנ

ליהודים היתה אורה: **בוך 160 שצו, א. ראה המאמר שלפ"ז, ובסה"מ — תקס"ד ע' סב.**
בדרושי הוד שבהוד.

עמוד קנב

וששון: **בוך 728 תרנז, א גוכתי"ק. 160 שצז, ב.**
ע' בפרדס: **ראה גם באוה"ת תשא ע' א'תתקלו.**

עמוד קנג

תפילין דמארי עלמא: **ברכות ו, א. זח"ג שו, ב.**
הוקשה כל התורה לתפילין: **קדושין לה, א.**
מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה: **ת"ז בהקדמה בתחלתו. תי' כב (סה, ב. סו, א). תי' ע (קלא, א).**

עמוד קנד

וקבלו היהודים: **בוך 47 ז, ב.**
בד"ה משה ידבר: **תו"א פ' יתרו.**

עמוד קנו

וקבל היהודים: **בוך 728 תרלט, א כת"י מעתיק עם הוספות בגוכתי"ק. 36 רה, ב. 743 קמט, א. 168 שצט, ב. 550 עח, א. 174 שפה, א. 468 צה, א. ובעוד כמה כת"י. מיוסד על סה"מ — תק"ע ע' לא ושם המאמר בלי הגהות וקיצורים. עוד קיצורים להמאמר ראה לקמן.**
בשעה שהקדימו ישראל: **שבת פח, א.**
רות אייתי: **זח"ב קסב, ב.**

עמוד קנז

בד"ה וידבר כו' אנכי: **לקו"ת פ' במדבר. וראה גם מצות האמנת אלקות פ"ב (שג"כ מתחיל „אנכי ה'").**
כמ"ש בע"ח: **שער א ענף ב.**

עמוד קנח

חמרא וריחא פקחין: **יומא עו, ב.**

עמוד קנט

מה הנפש ממלא את כל הגוף: **ראה ויק"ר ספ"ד.**
שרמ"ח מ"ע נקראו רמ"ח אברים דמלכא: **ראה ת"ז תי' ל.**
בד"ה וארא אל אברהם כתב ישן דתקנ"ז: **נדפס בסה"מ אדה"ז — פרשיות — א ע' רלח. וראה בהוצאה שני' מסה"מ הנ"ל (תשמט) צילום מכת"י הרי"ל (?) עם תיקונים בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הזקן. וראה שם ע' 39 אודות הכת"י. מכאן ומאוה"ת שמות ע' קכז, משמע שכתי"ק הנ"ל בעצמו לא הי' לפני הצ"צ.**
אודות זמן אמירת המאמר שנת תקנד או תקנז ראה סה"מ — הקצרים ע' תריב הערה 20.
והגם שברוב הדרושים: **ראה גם אוה"ת דבר"ים כרך ה ע' ב'קיב. אוה"ת יתרו ע' תתקא.**
כפה עליהם הר כגיגית: **שבת פח, א. זח"ג קכה, א.**
אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו: **מכות כד, א.**

עמוד קסד

ומבואר במ"א בענין הגורל: **ראה לעיל ע' כא,**

כז. בונה ירושלים סי' קה. סה"מ — תקסח ע' פח. אוה"ת פנחס ע' א'ס.
מרדכי מן התורה מנין: **חולין קלט, ב.**
שהנשמה נהנה ממנו: **ברכות מג, ב.**

עמוד קסה

דשו ה' בהמצאו בעשי"ת: **ר"ה יח, א.**
לאתבא צדיקייא בתיובתא: **לקו"ת דברים צב, ב. ראה זח"ג קנג, ב.**

עמוד קסו

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר: **ברכות ס, א. נדה לא, א.**

עמוד קסז

כמ"ש בע"ח: **שער א ענף ב.**
בינה יתירה ניתנה באשה: **נדה מה, ב.**
משה קבל תורה מסיני: **אבות א, א.**
אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים: **חגיגה ט, ב.**
הדגה אשר אכלנו . . חנם בלא מצות: **ספרי בהעלותך יא, ה.**

עמוד קסח

אם אין דעה הבדלה מנין: **ירושלמי ברכות ה, ב.**
בילקוט ע"פ ויחלוש יהושע את עמלק: **שמות רמז רסה.**

עמוד קע

וקבל היהודים: 1136 **גוכתי"ק. קיצורים לד"ה וקבל דלעיל.**

עמוד קעא

וקבל היהודים: **בוך** 712 **קמג, א. בוך כי תשא — לאדי קנט, א.** 546 **לד, א.** 1097 **עט, א ובעוד כת"י.**
בד"ה וכל העם רואים: **תו"א עג, ג.**
ובמ"א תירץ באופן אחר: **ראה מאמרים הקצרים ע' רצא. תו"א יא, ד.**

עמוד קעב

בד"ה יביאו לבוש מל': **תו"א צ, א.**
זאת הנוסחא עד שלא נברא כו': **בלקו"ת שם יד, ג נוסף: (וכמ"ש השל"ה בהקדמה דף ג' ע"ב).**

עמוד קעד

כפה עליהם הר כגיגית: **שבת פח, א. זח"ג קכה, א.**
ולא עם הארץ חסיד: **אבות ב, ה. זח"ג לג, ב. רכב, ב.**

עמוד קעה

ב' פעמים אור בגימט' ואהבת: **שער הכוונות כוונת ק"ש. פע"ח שער הק"ש פכ"ג וכ"ה.**
ואין עוז אלא תורה: **נסמן לעיל ע' ב'שמ.**

עמוד קעו

סוס בגימט' ב"פ גס: **ראה אוה"ת פ' וירא צה, ב ביאור ע"ז.**
כי גאה הוא בחי' סוכ"ע: **ראה תו"ח ד"ה אשירה רלז, א. רנג, א ואילך. סה"מ ה'תש"י ע' קנג.**
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: **ספרי דברים לב, ט.**
תבא אם ותקנח את בנה: **במד"ר יט, ד.**

עמוד קעז

יחידים צדיקים: **ב"ב עה, ב.**

עמוד קעח

קיצור מהדרוש וקבל היהודים: **בוך** 649 **קמג, א. קיצור לתו"א צו, ג, ולהמאמר דלעיל.**

עמוד קעט

לד"ה וקבל היהודים: **בוך** 1023 **רג, א. הבוך הוא משנת חורף תרטז.**
המאמר נדפס בפיה"מ להצ"צ רצט, ב.
פי' באורך בכ"י מו"ח ז"ל: **אה לעיל ע' נז. בסה"מ תק"ע ע' לב. ובאריכות יותר במאמר כ"ק אדה"א על מג"א.**

בד"ה וכל העם רואים: **תו"א עד, א.**
בד"ה ושננתם לבניך: **בארוכה באוה"ת פ' ואתחנן. ובשרש מצות התפלה פרק מז ואילך.**

עמוד קפ

כד"ה אז ישיר משה: **תו"א סב, ג.**
גאה הוא בחי' סוכ"ע: **ראה גם תו"ח רלז, א. רנג, א ואילך.**
בהגהות לד"ה אכלוהו היום: **ראה אוה"ת בשלח ע' תריד.**

עמוד קפא

היה כתוב בצד הגליון בכי"ק: **כ"ה בפיה"מ. ובבוך 1023 נכתב זה בסיום הסעי'.**

עמוד קפג

משיח עני ורוכב על החמור: **ראה סנהדרין צח, א.**

עמוד קפה

וקבל היהודים: **בוך 1136 גוכתי"ק.**

עמוד קפו

וקבל היהודים: **בוך 649 קמה, א. לד"ה זה ראה סה"מ — הקצרים ע' פט ד"ה ומרדכי יצא ... קימו וקבלו, ושם ע' רצא.**

עמוד קפז

ובבאה לפני המלך: **1093 קפד, א גוכתי"ק. 1177 שלח, א. 1181 רפא, א. נדפס ברשימות ע' 22.**

עמוד קפח

ביאור ובבאה לפני המלך: **806 יט, א. 649 בתחלתו.**

עמוד קצ

על כן: **בוך 290 נד, ב בכותרת: פורים תק"צ. 999 בכותרת: פורים תקצט"ת. 968 עה, א. 448 קנד, ב. 173 עא, א. 855 קסד, א. 108 רסג, א. 1741 תפט, א. 2065 רמז, א. נדפס בפיה"מ להצ"צ שג, א.**
גלו לאדום שכינה עמהם: **ספרי מסעי לה, לד.**
א"ת בדושי' אלא ברשים: **זח"א קסג, א.**

עמוד קצב

אין לך כל עשב שאין לו מזל: **ב"ר י, ז. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י. אגה"ק סוס"כ.**
כל רב מבבל: **סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת רב שרירא גאון. הקדמת ס' התיקונין כת"י הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י. ע"ח שי"ט פ"ג. — נתבאר ע"פ דא"ח בהוספות לתו"א אסתר ד"ה להבין למה לעתיד פ"ג. (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ספה"מ תש"ח ע' 121).**

עמוד קצג

על צדדי הגליון הי' כתוב בכי"ק . . תחת הגליון: **כן הוא בהנדפס בפיה"מ להצ"צ.**

עמוד קצד

על כן קראו: **בוך 1136 גוכתי"ק.**

עמוד קצז

על כן קראו: **בוך 48 תכה א. 368 פה, א בלי הביאור. 51 שמו, א כנ"ל. 40 רל, א רק הביאור. 161 רסה, א. 368 פב, א. 2156 רלח, א. בבוך 1058 קכה, א רק הגהות בגוכתי"ק.**

המאמר הוא משנת תקסח ונדפס בתו"א קכב, א.

ההוספות הוא מבוך 632, ונדפסו גם בסה"מ — תקסח.

עוד הגהות לד"ה זה ראה גם המאמרים שלאח"ז.

עמוד רא

דיפה שעה אחת: **אבות ד, יז.**
היום לעשותם: **עירובין כב, א.**
ספ"ק דקדושין: **מ, ב.**

עמוד רג

כמ״ש רז״ל במס׳ חולין: **מה, א.**
הרעא לדרתא: **שבת לא, ב.**

עמוד רד

כל האומר אין לי אלא תורה: **יבמות קט, ב.**
אם רץ לבך שוב לאחד: **ת״ז בהקדמה.**

עמוד רו

לעולם יכנס אדם: **ברכות ח, א. זח״ג ח, ב. קסד, א.**

עמוד רח

שביקש משה: **ברכות ז, א. רע״מ זח״ג קכב, ב.**
נתאוה הקב״ה: **ראה תנחומא נשא טז. במד״ר יג, ו.**
ומאמר במדרש: **ב״ר בתחלתו.**

עמוד רט

לבסומי בפוריא: **מגילה ז, ב.**
קיימו מה שכבר קבלו: **שבת פח, א. שבועות לט, א.**

עמוד רי

שלחה אסתר לחכמים: **מגילה ז, א.**
להבין שרשי הדברים: **בכת״י הנ״ל. ובוך 1058 קכה, א רק הגהות — בגוכתי״ק. 2136 רמד, ב.**

עמוד ריא

אורייתא סתים וגליא: **נסמן לעיל ע׳ ט.**
כשתגיעו אצל אבני שיש טהור: **זח״א כו, ב. חגיגה יד, ב.**

עמוד ריב

סולם מוצב ארצה דא צלותא: **זח״א רסו, ב. זח״ג שו, ב. ת״ז תי׳ מה.**

עמוד ריד

יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני: **סנהדרין כד, א.**

עמוד רטז

ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני: **ויקרא כו, ג. זח״ג קיג, ב. וראה ויק״ר לה, ז.**
ועד בחילופי אתוון אחד: **זח״ב קלד, א. (הווא״ו מתחלף באלף בחילופי אהו״י והעי״ן בחי״ת באותיות אחה״ע — רמ״ז הובא בניצוצי אור שם) — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ ה׳תש״ח ע׳ 242.**
פ״ה דברכות: **לב, ב.**

עמוד ריז

שורה המתחלת אינו — אבינה: **צ״ל: אבניה.**
ואימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו: **זח״ב רלה, א. ראה זח״ג ה, א. זהר חדש תשא (מד, א). חקת (נא, ד).**

עמוד ריח

בס״י שני אבנים בונות שני בתים: **ספר יצירה פ״ד מט״ז.**

עמוד ריט

והענין יובן בהקדים הפסוק יהללו: **מכאן עד תי׳ „וכן מ״ש כאן יהלל״ נמצא גם באוה״ת יתרו ע׳ תתכז.**
שפי׳ ברא . . יש מאין: **ראה אגה״ק סי׳ כ ובליקוט פי׳ שם.**

עמוד רכ

אלקים גימט׳ הטבע: **נסמן לעיל ע׳ ב׳שלו.**

עמוד רכב

ע״כ קראו: **בוך 1114 קכה, א רובו גוכתי״ק. 242 תנח, ב. עוד הגהות ראה המאמר דלעיל, והמאמר שלאח״ז.**

עמוד רכג

שבעה דברים קדמו לעולם: **פסחים נד, ב.**

עמוד רכד

ע״פ ואתחנן: **ראה אוה״ת ע״פ זה.**
כמאמרז״ל כמין שני פולין: **חולין מה, א.**
וע׳ בויקהל דתקס״ה: **סה״מ — תקס״ה ע׳ שלט הנחת כ״ק אדה״א. והנחה אחרת בתו״א פו, ג.**

עמוד רכה

כנזכר בזכור תקס״ה: **סה״מ — תקס״ה ע׳ שפג הנחת כ״ק אדה״א. והנחה אחרת בתו״א פה, ב.**

עמוד רכז

גלו לאדום שכינה עמהם: **ספרי מסעי לה, לד.**

עמוד רכח

קיצור מן ע״ב קראו: **בוך 649 קמא, א. קיצורים להמאמר דלעיל, הנדפס בתו״א קכב, א, ובסה״מ — תקס״ח ע׳ פב עם איזה הגהות מכ״ק הצ״צ.**
לסעי׳ ב ראה סה״מ — תקס״ח ע׳ פה הגהת כ״ק אדמו״ר הצ״צ.

עמוד רל

להבין למה לעתיד: **בוך 2156 רנו, א. המאמר בלי הגהות ובשינוים בסה״מ — תקס״ח ע׳ פט. ובשינוים והגהות אחרות מהצ״צ בתו״א קטז, א ואילך. (אפשר השינוים בהמאמר הם מכ״ק הצ״צ — ואינו הנחה אחרת). רק הגהות בבוך 1058 גוכתי״ק. הנחה אחרת מהמאמר בלי הגהות בסה״מ — תקס״ח — ב ע׳ תרצב. ראה באוה״ת שה״ש — א ע׳ שנח וכלשון הצ״צ שם „תוכן דבריו בקצרה״. ההוספות בחצאי ריבוע הם ע״פ סה״מ — תקס״ח — א. מראה מקומות על המאמר נדפסו בסה״מ — תקס״ח כרך ב.**

אבני אלגביש כו׳ ושמש בגבעון: **יהושע י׳.**
כצל השמש בימי חזקיהו: **מלכים־ב ב, יא.**
ועיין מענין קול גדול: **ראה גם בביאה״ז להצ״צ — א ע׳ תקח.**
בזהר ר״פ בראשית: **א, א. וראה ביאה״ז לאדה״א א, א. וביאה״ז להצ״צ — ב ע׳ תקפה.**

עמוד רלב

אע״פ שהוא רץ במרוצה גדולה: **ראה אוה״ת בא ע׳ רעה.**

עמוד רלג

בד״ה אני ישנה: **סה״מ — תקס״ח — א בתחלתו.**
וארז״ל כל מה שהסוס רץ: **פסחים ג, א.**

עמוד רלד

ועיין במד״ר בשה״ש: **פ״ו, יב.**
בד״ה אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צד, א.**
ובד״ה וישלח יהושע מרגלים: **לקו״ת שלח נא, ג.**

עמוד רנ

קיצור מענין כל הנביאים: **בוך 649 קמב, א. ראה המאמר דלעיל, ובסה״מ תקס״ח — א ע׳ פט ואילך.**

עמוד רנב

הגהות לד״ה למה לע״ל: **בוך 57 קעו, ב. 1059 לו, א.**
הגדולה לאה . . למתנותי׳ כהונה גדולה: **ב״ר פרשה ע׳.**

עמוד רנד

להבין מעלת וגודל הנס של פורים: **1136 שכב, א גוכתי״ק. 48 תלז, א. 2090 רלג, א.**
וכבר נזכר לעיל: **בהמאמר דלעיל.**

עמוד רנה

כל הנביאים בטלים: **ירושלמי מגילה פ״א ה״ה.**
גלו לאדום שכינה עמהם: **ספרי מסעי לה, לד.**
גלו לבבל שכינה עמהם: **מגילה כט, א.**
הוי זנב לאריות: **אבות ד, יד.**

עמוד רנו

אתא ואייתי מתניתא בידו: **שבת יט, ב ועוד.**

עמוד רנח

זכו אחישנה: **סנהדרין צח, א.**
כ״כ הבחיי: **פ׳ ויחי.**
לאו דאית לך צדק ידיעא: **ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).**

עמוד רס

כמ״ש בס״י: **פ״ד מט״ז.**
עד לא אכילנא: **ב״ק עב, א.**
לד״ה להבין מעלת גודל הנס של פורים: **בוך 649 קלז, ב. ראה המאמר דלעיל ד״ה להבין למה לעתיד, ובסה״מ תקס״ח — א ע׳ פט. סעי׳ א נדפס גם בסה״מ — תקס״ח — ב ע׳ תשכה.**
צ״ע אם כל הסעי׳ הם שייכים אחד לשני, או שכל אחד הוא בפני עצמו והמעתיק כתבן בחטיבה אחת.

עמוד רסא

בד״ה ע״כ קראו: **נדפס בתו״א קכב, א, ולעיל עם הגהות.**
בד״ה ותחת רגליו: **תו״א עו, ד.**
בד״ה ואהי׳ אצלו אמון: **לקו״ת במדבר יז, ד.**

עמוד רסב

ג) קיצור דרוש פורים תקס״ג: **סה״מ תקס״ג — א ע׳ רו.**

עמוד רסג

בד״ה ואלה המשפטים דתקס״ב: **סה״מ תקס״ב — א ע׳ קנג.**

עמוד רסד

איתא במדרש: **728 תרלה, א גוכתי״ק. 14 רב, א. 553. כי תשא — לאדי קעז, א. שניידערמאן — 4 קיא, א. 376 קפה, א. 806 י, א. 2105 תסו, א.**

עמוד רסה

ובמ״א פי׳ דהנפילים: **ראה תו״א ע, ג. סה״מ — אתהלך ע׳ רכח. אוה״ת בראשית — ג דף תרכה, א.**
איתא במדרש: **אסתר רבה ז, יב.**

עמוד רסח

רע לשמים ורע לבריות: **קידושין מ, א.**
בהגהות לד״ה חכלילי עינים: **אוה״ת פ׳ ויחי.**

עמוד ער

הגהות שייך לד״ה כי אברהם: **בוך 424 תיב, א. 2137 קכט, א,א.**

עמוד ערה

מגילה בי״א: **בוך 1114 קיט, ב גוכתי״ק.**
מגילה נק׳ בי״א: **בוך להבין — רפופרט סח, א. בוך 1236 12 צז, א.**
בד״ה והי׳ מדי חדש: **לקו״ת ברכה צז, ב. הנחת כ״ק אדה״א בסידור דף ריא, א. ובסה״מ — אדה״ז נביאים ע׳ קצז מגוכתי״ק הצ״צ.**

עמוד רעו

מבטלים ת״ת: **בוך 1136 גוכתי״ק.**

עמוד רעז

להבין מארז״ל חייב אינש: **בוך 47 א, א. 424 תנא, א. 164 סז, א. 746 רצז, ב. ראה תו״א צח, א. 1236 עג, ב.**

מ״ש אצלינו ע״פ פקודי ה׳: **סה״מ — תקס״ג — ב ע׳ תקב בלי הגהות.**

עמוד רפב

כמ״ש הרמב״ן ז״ל: **בהקדמה לפי׳ איוב. מובא גם באגה״ת פרק יב.**

עמוד רפג

קיצור: **ע״כ הקיצור נמצא בסה״מ תקס״ג ע׳ תקה.**

עמוד רפד

ויש להקדים הדרוש ע״פ והשתי׳ כדת: **סה״מ — תקס״ג — ב ע׳ תקסו ב׳ הנחות אחרות. ההגהות כאן הם על הנחה הא׳ שהוא מכ״ק הר״מ בן אדה״ז.**

המאמר בה זהרחבה מכ״ק אדה״א בסה״מ אדה״א במדבר כרך ג ע׳ א׳רכד.

התורה נק׳ לחם: **וראה שבת קכ, א.**

בחי׳ תורה נגלית שהיא הכל בקושיות ופירוקים: **ראה אגה״ק סי׳ כו, זח״ג קכד, ב.**

עמוד רפו

מצות צריכות כוונה: **ברכות יג, א. עירובין צה, ב וש״נ. זח״ג שו, ב.**

עמוד רפז

שנזכר בזהר ע״פ אכלו ריעים: **ראה זח״ג ד, א. ביאה״ז לאדה״א ס, ג. מאמרי אדה״א במדבר־ג ע׳ א׳ריב ואילך. ע׳ א׳רלא.**

נכנס יין יצא סוד: **עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח״ג לט, א.**

עמוד רפח

מבחי׳ אלקים כו׳ וד״ל: **בסה״מ תקס״ג ע׳ תקעה נמצא הג״ה מכ״ק אדמו״ר הצ״צ שכתב על הנחת כ״ק הר״מ בן אדה״ז וז״ל: לקמן בד״ה והשתי׳ כדת, אכלו ריעים לעילא י״ל כי בנגלה שבתורה מלובש עצמיות ח״ע והלומד נגלה תופס עצמות ח״ע על כן נק׳ לעילא, היינו חו״ב דאצי׳ עצמן, אבל בלימוד הפנימית אינו משיג המהות רק המציאות לכן נק׳ לתתא בזו״נ, ועוי״ל דהנה יש אכילה שאין יוצא ממנה שום פסולת כמו המן לחם אבירים ועד״ז הוא ענין אכלו ריעים דלעילא ואפשר מ״מ שייך שם בירור רק לא בורר אוכל מפסולת כ״א בורר אוכל מאוכל כנז׳ במ״א בענין ואכלתם אכול, והנה אף שהשתי׳ לתתא רק השגת המציאות אמנם הוא מעורר התפעלות עצומה ובחי׳ שמחה שהיא גאגלוי הפנימית ומזה יובן פי׳ ענין חייב אינש לבסומי בפוריא דר״ל בינה של תורה בחי׳ שכרו בהשגת הפנימית כו׳ שבפורים צ״ל שתייה מרובה כו׳.**

חייב אינש: **בוך 459 דף פה, ב. 113 הכותרת מבוך 459. נדפס בתו״א צח, א עם הגהות אחרות.**

עמוד רפט

וכדפי׳ האריז״ל: **ובתו״א צח, ב: „וכמ״ש בלקוטי הש״ס להאריז״ל״. וראה לקו״ש — יד ע׳ 179. לקו״ש — טו ע׳ 137 הערה 5.**

(או שנשמתו . . דילי) שעיקר רוב עיסוקו: **בבוך 113: „(או שנשמתו מבחי׳ שעיקר רוב עסקו״, והסוף מוסגר הוא אחר תי׳ „ישיג כו׳״).**

עמוד רצ

ב) וזהו: **בבוך 113 סעי׳ ב׳ מתחיל מתי׳ „והנה ישראל״.**

עמוד רצג

חייב אינש לבסומי: **בוך 1135 גוכתי״ק.**

ובזהר פ׳ שמיני דל״ט ע״ב: **ראה ביאה״ז לכ״ק אדה״א סג, א.**

עמוד רצד

ע״פ וארא אל אברהם: **תו״א נה, ב.**

ע״פ ויאמר מלך מצרים למיילדות: **סה״מ — תקס״ג אוה״ת שמות — ז ע׳ ב׳תצא. ובכרך ח׳ ע׳ ב׳תתא. וראה גם מצות קרבן פסח דף עה, ב.**

עמוד רצו

וכמ"ש בע"ח: **ראה לקו"ת ויקרא נא, ב. ד"ה להבין מ"ש באצ"ח, ובמ"מ לשם.**

עמוד חצר

ע"פ אסרי לגפן . . וע"פ חכלילי: **תו"א פ' ויחי ובאוה"ת ע"פ זה.**

לתו"א ד"ה לבסומי בפוריא: **בוך 1072 גוכתי"ק.**

עמוד שב

קיצור מן לבסומי בפוריא: **בוך 649 קמג, ב.**

עמוד שג

להעיר דמיון: **בבוך 113 קמט, א.**

וכמ"ש בביאורי הזהר: **ביאה"ז לכ"ק אדה"א סג, א.**

עמוד דש

ד"ה חייב לבסומי: **בוך ועתה ישראל נב, א גוכתי"ק.**

עד דלא ידעי: **בוך 1114 קיט, ב גוכתי"ק.**

להבין הטעם שלא נזכר: **בוך 63 קמט, א. 26 קצט, א. בבוך רח"ל בכותרת: תרא. סה"מ — תקס"ה ע' שצז בלי הגהות.**

עמוד שו

והא"ש . . ענין צהלה . . במדרש בשלח: **כל הקטעים האלו נמצאים בבוך 1052 סח, א בגוכתי"ק. וכנראה שייכים לדרושי פורים.**

לוח השוואה להעמודים
מאוה"ת מג"א הוצאת תשכ"ט

הוצאת תשכ"ט	הוצאה זו
ב׳רסא	א
ב׳רסב	ב
ב׳רסג	ג
ב׳רסד	ד
ב׳רסה	ה
ב׳רסו	ו
ב׳רסז	ז
ב׳רסח	ח
ב׳רסט	ט
ב׳ער	י
ב׳רעא	יא
ב׳ערב	יב
ב׳רעג	יג
ב׳עדר	יד
ב׳ערה	טו
ב׳רעו	טז
ב׳רעז	יז
ב׳רעח	יח
ב׳רעט	יט
ב׳רפ	כ
ב׳רפא	כא
ב׳רפב	כב
ב׳רפג	כג
ב׳רפד	כד
ב׳רפה	כה
ב׳רפו	כו
ב׳רפז	כז
ב׳רפח	כח
ב׳רפט	כט
ב׳רצ	ל
ב׳רצא	לא
ב׳רצב	לב
ב׳רצג	לד
ב׳רצד	לו
ב׳רצה	לז
ב׳רצו	לח
ב׳רצז	לט
ב׳חצר	מ
ב׳רצט	מא
ב׳ש	מה. קכח
ב׳שא	קכט
ב׳שב	קל
ב׳שג	מז
ב׳דש	מח
ב׳שה	מט
ב׳שו	נ
ב׳שז	נא
ב׳שח	נב
ב׳שט	נג
ב׳שי	נד

לוח השוואה

הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו	הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו
ב׳שיא	נה	ב׳שמ	קמח
ב׳שיב	נו	ב׳שמא	קמט
ב׳שיג	נז	ב׳שמב	קנ
ב׳שיד	נח	ב׳שמג	קנא
ב׳שטו	נט	ב׳שדמ	קנא־ב
ב׳שטז	ס	ב׳שמה	קנב־ג
ב׳שיז	סא	ב׳שמו	קנג־ד
ב׳שיח	סב	ב׳שמז	קנד־ה
ב׳שיט	סג	ב׳שמח	קנה־ו
ב׳שכ	סד	ב׳שמט	קנו־ז
ב׳שכא	סה	ב׳שנ	קנז־ח
ב׳שכב	סו	ב׳שנא	קנח־ט
ב׳שכג	סז	ב׳שנב	קנט־קס
ב׳שכד	קי	ב׳שנג	קס־א
ב׳שכה	קלא	ב׳שנד	קסא־ב
ב׳שכו	קלא־ב	ב׳שנה	קסב־ג
ב׳שכז	קלב־ג	ב׳שנו	קסג־ד
ב׳שכח	קלד	ב׳שנז	קסד־ה
ב׳שכט	קלה	ב׳שנח	קסה־ו
ב׳של	קלו	ב׳שנט	קסו־ז
ב׳שלא	קלז	ב׳שס	קסז־ח
ב׳שלב	קלח	ב׳שסא	קסח־ט
ב׳שלג	קלט	ב׳שסב	קנט. קסא־ב.
ב׳שלד	קמ	ב׳שסג	קעב
ב׳שלה	קמא	ב׳שסד	קעג
ב׳שלו	קמב	ב׳שסה	קעד
ב׳שלז	קמג	ב׳שסו	קעה
ב׳שלח	קמד	ב׳שסז	קעה
ב׳שלט	קמה. קמז	ב׳שסח	קעז. קעט

לוח השוואה

הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו
ב׳שסט	קעט־פ
ב׳שע	קפ־א
ב׳שעא	קפא־ב
ב׳שעב	קפב־ג
ב׳שעג	קפג־ד
ב׳שעד	קפד־ה. קפז
ב׳שעה	קפז־ח
ב׳שעו	קפח־ט
ב׳שעז	קפט־ע
ב׳שעח	קצ־א
ב׳שעט	קצא־ב
ב׳שפ	קצב־ג
ב׳שפא	קצז־ח
ב׳שפב	קצז־ח
ב׳שפג	קצט
ב׳שפד	ר
ב׳שפה	רא
ב׳שפו	רב
ב׳שפז	רג
ב׳שפח	רד
ב׳שפט	רה
ב׳שצ	רג
ב׳שצא	רז
ב׳שצב	רח
ב׳שצג	רט
ב׳שצד	רי
ב׳שצה	ריא
ב׳שצו	ריב
ב׳שצז	ריג

הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו
ב׳שצח	ריד
ב׳שצט	רטו
ב׳ת	רטז
ב׳תא	ריז
ב׳תב	ריח
ב׳תג	ריט
ב׳תד	רכ
ב׳תה	רכא
ב׳תו	רכב
ב׳תז	רכג
ב׳תח	רכד
ב׳תט	רכה
ב׳תי	רכו
ב׳תיא	רכז
ב׳תיב	רכח. רנב
ב׳תיג	רנב־ג
ב׳תיד	רנג־ד
ב׳תטו	רנד־ה
ב׳תטז	רנה־ו
ב׳תיז	רנו־ז
ב׳תיח	רנז־ח
ב׳תיט	רנח־ט
תתכ	רנט־ס
ב׳תכא	רסד־ה
ב׳תכב	רסה־ו
ב׳תכג	רסו־ז
ב׳תכד	רסז־ח
ב׳תכה	רסח־ט
ב׳תכו	רסט־ע

לוח השוואה

הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו
ב׳תכו	רסט־ע
ב׳תכז	ער־א
ב׳תכח	רעא־ב
ב׳תכט	ערב־ג
ב׳תל	רעג־ד
ב׳תלא	עדר־ה
ב׳תלב	רפ־א
ב׳תלג	רפא־ב

הוצאת תשכ״ט	הוצאה זו
ב׳תלד	רפב־ג
ב׳תלה	רפג־ד
ב׳תלו	רפד־ה
ב׳תלז	רפה־ו
ב׳תלח	רפו־ז
ב׳תלט	רפז־ח
ב׳תמ	דש־ה
ב׳תמא	שה־ו

לוח השוואה להעמודים
לקונטרס „הוספה" שנת תשל"ד

הוצאת תשל"ד	הוצאה זו
א	סח
ג	ע
ד	עא
ה	עב
ו	עג
ז	עד
ח	עה
ט	פב
י	פג
יא	פד
יב	פה
יג	פו
יד	פז
טו	פח
טז	פט
יז	צ
יח	צא
יט	צב
כ	צג
כא	צד
כב	צה
כג	צו
כד	צז

הוצאת תשל"ד	הוצאה זו
כה	צח
כו	צט
כז	ק
כח	קא
כט	קב
ל	קג
לא	קד
לב	קה
לג	קו
לד	קז
לה	קח
לו	קט
לז	קצד־ה
לח	קצה־ו
לט	קצו
מ	קע
מא	קעא, קפה
מב	קפה, ערה
מג	רה־ו
מד	רעו־ז
מה	רעז־ח
מו	רעח־ט
מז	שצ

פאקסימיליא מגוף כתב יד קודש כ"ק אדמו"ר הצמח צדק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

(נדפס לעיל עמוד א)

ובהנ״ע תר אסתר כו׳ לא בקשה דבר כי אם אשר יאמר הגי כו׳ ״ יתנה
מבואר בזה״ר שיש לה נשמה מאוד אחר הגוף לה וזולת אותה מדרגה לבדה קבל
מן עולות העולמות כמו קשקת וכל שחר וכו״ש חונה מאוד ה׳ סביב ליראיו ~~וכו״~~
~~ואהבו יראיו אך כו׳ על דברים שאומר~~ וכנ׳ בגמרא נ״ב כוספת בקא מלא ~~לבא~~
בל פה עב בכולהו אנא מאכי וכו׳ ונוהרה בר׳ חייא רבה בזיפליה סלוך ואינו צריך לסוע שיסייע אותו מאוד
ועיין אגה בעת שער העיבורים דפ״ב ובביאור הזהר פ׳ קמח
ועד״ג והפרש גם כאן שאסתר לא בקשה דבר היינו עזר וסיוע שיהיה לה לעלות כי
״ לא הי׳ צריכה לכח׳ סיוע הכלא מהמלאכים , כי אם אשר יאמר הגי שהוא בחי׳
השפעה אלקית שנמשך להנשמה מלמעלה מבחי׳ המלאכים שבחי׳ זו גם היא היתה צריכה
(וכמאמר״ז אלולא עוזרו כ׳ וכו״ש ה׳ לי בעוזרי® כו׳) ״ בגא עם
והענין בזה כתי׳
סוף ה׳ לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים פי׳ ~~שנאמר כו׳ ומלא~~ דכתיב (בה״ כי
הרהים ימושו) ותפול לפני רגליו שבזמן הגלות כנ״ל היא בבחי׳ נפילה והוא ענין סוכת
דוד הנופלת , נפלה עטרת ראשינו , ~~......~~ כי הנה קיימו תורה
כתי׳ פנים בפנים דבר ה׳ שהי׳ הקב״ה עם כנס״י בבחי׳ פב״פ וכן הוא כל זמן, קדה״ג
ובחי׳ פנים של הנפש היינו מה שהוא עיקר השפעת חיותה רצונה וחפצה האמיתי ע׳
פנים כמו שבפנים הוא עיקר גלוי חיות הנפש וגלוי כל החושים ראיה ושמיעה ,
ומאמ״ר זה שאינו כ״כ חפץ ורצון הנפש אלא על פי ההכרח או אונס ג״כ ,
ובקירות הם בחי׳ אחוריים של הנפש שאין שם אלא חיות מועט , כך הנה
בזמן קדה״ג היה מצות עשיות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה׳ ולאהבה אותו
ולדבקה בו בתענוג וחפצם האמיתי שזה הוא עיקר חיות הנפש ~~ושאר~~ ובדרכי העוה״ז
לא הי׳ אצלם רק על פי ההכרח ובדרך עראי ובקירות שלא הי׳ חיות הנפש
בזה אלא בדבר מועט ושם בחי׳ זו יבוך בעזרת אויביך כמ״ש קמ״א ועד״ג אמרו
בורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי. ונ״ש הלל שהלך לאכול לגמול חסד
עם הנשמה וכמ״ש בתניא ח״א פרק כ״ט
ומאמ״ב בגלות הוא להפך.
ומה כי טבע נפש האדם להמשך אחר דרכי הגוף ועניני עה״ז ואפילו מה שעושה
טוב וסור מרע ומעורר את האהבה לה׳ ולדבקה בו ובתורתו הוא מתוך יגיעת הנפש
שמייגע את עצמו ויגיעה להתבונן בגדולת ה׳ ולהשוות לבבו ושם לעשות לאהבה
ושם בחי׳ זו אחור כמ״ש כי פנו אלי עורף לא פנים